Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka.

Odział Rękopisów

Zespół (fond) 9

ZBIÓR RĘKOPISÓW RÓŻNEJ PROWENIENCJI

49. Komisja Historyczno-pedagogiczna (Oddział Lwowski). Materiały archiwum(protokoły posiedzeń oddziałów: Lwowskiego, Krakowskiego, Warszawskiego,). korespondencja itp. 1919-1930., k.525. j.pol.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
О/Н-49

Zarząd Gł. Tow. Tow.

...historyczno-pedagogiczna
...nia dziejów wychowania i szkolnictwa
...wowski
St. Łempicki)

Papiery (1920-1930)

I

142

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
О/Н № 49

Papiery
komisji
histor.-pedagog.
1920-1930

Komisja
histor.-pedagog.
Oddz. lwowski

I

Korespondencje

Liczba składu	Tytuł druków	Ilość liber wypisana i cyframi

REDAKCJA
„ROCZNIKA PEDAGOGICZNEGO"
WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 72
PAŁAC STASZICA.
▭▭▭
Rk. P. K. O. 117.
▭▭▭

Warszawa w czerwcu 1921.

Wobec ogromu zadań wychowawczych w Polsce i rozrostu prac w dziedzinie pedagogji i szkolnictwa, niezbędnym się staje szczegółowy przegląd perjodyczny dorobku i najpilniejszych potrzeb, skupianie i krytyczne rozpatrywanie wydawnictw, najważniejszych faktów i najznamienniejszych opinji, a także udostępnianie wiadomości o rozwoju wiedzy pedagogicznej u obcych.

Tym sprawom służyć pragnie

ROCZNIK PEDAGOGICZNY

którego wydawnictwo podejmujemy, jako dalszy ciąg zapoczątkowania z przed lat czterdziestu.

Wówczas — w najcięższych latach rusyfikacji i germanizacji, grono ludzi, ożywionych wiarą w zmartwychwstanie Polski — wbrew wszelkim przeszkodom — skupiło pisarzy pedagogicznych, wychowawców i historyków wokoło wydawnictw, które miały nawiązać zerwane nici tradycji i tworzyć podstawy przyszłego rozwoju polskiej myśli pedagogicznej. Niemal równocześnie powstały: ENCYKLOPEDJA WYCHOWAWCZA, PRZEGLĄD PEDAGOGICZNY, ROCZNIK PEDAGOGICZNY. W latach 1881 i 2 dwa tomy ROCZNIKA na tysiącu blisko stronicach przyniosły szereg rozpraw i recenzji z różnych działów literatury pedagogicznej, przegląd programów i sprawozdań szkolnych, gruntując nadzieję lepszej przyszłości na rozwoju ruchu piśmienniczego i szkolnego. Warunki ówczesne, wywołujące brak szerszego poparcia, zmusiły do przerwania wydawnictwa.

Wznawiany (równocześnie z ustaleniem bytu „Przeglądu" i podjęciem na nowo przerwanej pracy nad „Encyklopedją Wychowawczą") po spełnieniu marzeń o szkole narodowej, ROCZNIK PEDAGOGICZNY rozszerza dawny układ wedle potrzeb życia i nauki.

Pierwszy tom nowej serji zobrazuje polską pracę wychowawczą w r. 1921, obejmując na dwudziestu kilku arkuszach druku bibljografję i przegląd rozumowany wydawnictw, postępu organizacji wychowania narodowego oraz najważniejszych dla Polski dzieł i zagadnień, poruszanych przez obcych.

Redakcja „Rocznika Pedagogicznego" przystępuje do gromadzenia wszelkich publikacji (książek, czasopism, spawozdań, druków) z dziedziny wychowania i starać sie będzie o udostępnienie swych zbiorów jeszcze przed ukazaniem się „Rocznika", by służyły pracownikom pedagogicznym informacjami źródłowemi.

Równocześnie „Rocznik Pedagogiczny" nawiąże stosunki z pokrewnemi wydawnictwami obcemi oraz z Międzynarodowym Instytutem Bibljograficznym w Brukselli i informować będzie zagranicę o polskiej literaturze pedagogicznej wzamian za ułatwienia w korzystaniu z bibljografji powszechnej.

Podjęcie wydawnicwa „Rocznika Pedagogicznego" w obecnych warunkach wydawniczych połączone jest z ogromnemi kosztami. Inicjatorzy ufają, że ogół nauczycielstwa, instytucje pedagogiczne, bibljoteki, zrzeszenia społeczne w zrozumieniu doniosłości podjętego dzieła zechcą mu udzielić żywego i skutecznego poparcia.

W tej nadziei ogłaszamy przedpłatę na „Rocznik". Kto nadeszle 300 mk. uzyska jako prenumerator prawo nabycia „Rocznika" po cenie niższej od ustalonej po wydaniu ceny księgarskiej. Po uzyskaniu tysiąca przedpłat przystąpimy do druku „Rocznika". W razie braku odpowiedniej liczby prenumeratorów wpłaty będą zwrócone. Wierzymy jednak, iż do tej smutnej ostateczności nie dojdzie i w r. 1922 „Rocznik" w służbie edukacji narodowej rozpocznie nowe istnienie na długie lata.

Prenumeratę należy nadsyłać do Książnicy Polskiej T. N. S. W. (Warszawa, Nowy Świat 59; lub Lwów, ul. Czarnieckiego 12, albo też na ręce delegatów Książnicy Pol. ustanowionych przy poszczególnych szkołach, wreszcie do Pocztowej Kasy Oszczędności na r-k Nr. 117). Zgłoszenia współpracy i wydawnictwa do Redakcji „Rocznika Pedagogicznego" (Muzeum Pedagogiczne, Jezuicka 4 w Warszawie).

Redakcja „Rocznika Pedagogicznego"

Sekretarz Redakcji — *H. Orsza Radlińska*

Redaktor — *S. Dickstein*

Komitet Redakcyjny: M. Grzegorzewska, J. Joteykówna, A. Kryński, T. Sierzputowski, St. Świdwiński, Z. Ziembiński.

Współpracę dotychczas przyobiecali: T. Benni, L. Bykowski, K. Chmielewski, H. Chodynicki, A. B. Dobrowolski, M. Falski, N. Gąsiorowska, M. Heilpern, Wł. Heinrich, M. Janelli, B. Kielski, F. Kierski, J. Kleiner, St. Kopciński, St. Kot, T. Kupczyński, M. Lipska,-Librachowa, T. Łopuszański, E. Müller, M. Odrzywolski, E. Piasecki, St. Posner, M. Przanowski, M. Weryho-Radziwiłłowiczowa, Z. Raczyńska, H. Rowid, T. Sinko, B. Sławomirski, Wł. Spasowski, I. Stein, T. Szarota, J. Szeruda, Wł. Weychert-Szymanowska, Wł. Witwicki. Odpowiedzi od zaproszonych do współpracy napływają w dalszym ciągu.

ZAKŁADY GRAFICZNE PRACOWNIKÓW DRUKARSKICH
Sp. z ogr. odp.
WARSZAWA, NOWOLIPIE № 11, TELEFON № 242-40.

2

ROCZNIK PEDAGOGICZNY
WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 72.

KSIĄŻNICA POLSKA
TOW. NAUCZ. SZK. W.
TEL. 115-47.

L'ANNUAIRE PÉDAGOGIQUE
VARSOVIE, NOWY-ŚWIAT 72.

L.374

Warszawa, dnia 27-V 1922 r.

Do WPana Dr. St. Łempickiego
we Lwowie

Archiwum Państwowe
Gmach Województwa

Szanowny Panie,

pozwalam sobie prosić o ułatwienie „Rocznikowi Pedagogicznemu" podania informacji o stanie prac nad historją wychowania przez łaskawe udzielenie odpowiedzi na pytania:

1) jakie wykłady odbyły się w r. 1921 w Uniwersytecie Lwowskim w zakresie historji wychowania, jaki jest plan prac seminaryjnych;

2) jak się przedstawia nauczanie historji pedagogiki w seminarjach nauczycielskich;

3) czy Podkomisja Lwowska do badania dziejów wychowania założyła już własną bibljotekę (łącznie z Muzeum Szkolnem?)

Z góry dziękuję uprzejmie za odpowiedź i wyrażam gotowość wzajemnych usług na żądanie.

Z prawdziwem poważaniem

H. Orsza Radlińska

Równocześnie przesyłam 400 mk. przekazem pocztowym na prenumeratę „Wiadomości" z prośbą o adresowanie do mnie osobiście:
H. Radlińska. Warszawa, Brzozowa 12.

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE

Lp. 9/23

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Adres Komisji: Kraków, ul. św. Anny, Bibl. Jagiell. w Semin. filol.

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 28 maja *1923*

Do
Oddziału Lwowskiego Komisji hist.-ped.
na ręce przew. P.Dr.Ferd. B o s t l a .

Załączając protokół z ostatniego posiedzenia donosimy w odpowiedzi na list Panów z 23/IV.b.r. :

1/ Rachunki Oddziału lwowskiego z wydatków administracyjnych zostały przyjęte, a Komisja uchwaliła wyasygnować 100.000 Mkp., które w najbliższym czasie zostaną wysłane.

2/ Ministerstwo W.R. i O.P. przyrzekło udzielić p.radcy Bostlowi roczny urlop dla kontynuowania jego pracy. Prosimy przeto o nadesłanie do Komisji podania, które z odpowiednim poparciem skierujemy do Ministerstwa W.R. i O.P.- P.Wiceminister Łopuszański zapewnia, że ustawa emerytalna wejdzie w życie w niedługim czasie; gdyby wówczas p.radca Bostel przeszedł na emeryturę, a więc z urlopu przestał korzystać, możnaby podjąć starania o urlopowanie p.dyr. Nittmana. Z urlopem p.Opałki są pewne trudności, nie byłoby ich, gdyby p.Opałek nadesłał chociaż część swojej pracy do Komisji. Ostatecznie P.Wiceminister Łopuszański robi nadzieję udzielenia mu urlopu jeszcze na jedno półrocze t.j. do końca stycznia 1924.r. ale z stanowczym warunkiem, że p.Opałek pracę ukończy na ten czas.

3/ Co do wyjazdu p.Bostla do Wiednia sprawa w najbliższej przyszłości nie może być aktualną, a to z powodu braku funduszów.

./.

Może w czasie wakacji a najpóźniej w jesieni uzyskamy taką kwotę, która umożliwi udzielenie odpowiedniego zasiłku. Do wyjazdu p.Bostla Komisja przykłada wielką wagę i zrobi wszystko ze swej strony, aby ten wyjazd ułatwić.

4/ Dekret nominacyjny na członka Komisji dla p.dyr.Barwińskiego nie został wyekspedjowany li tylko przez pomyłkę. W najbliższym czasie p.Barwiński go otrzyma.

5/ Co do propozycji Oddziału lwowskiego o powołanie nowych członków Komisji, to pp.Rychlika i Kultysa wybrano na korespodentów, głosowanie zaś nad kandydatami pp.Wojciechowskiego i Kleinera odłożono aż do otrzymania od Panów motywów tego wniosku i zapewnienia, że obydwaj ci panowie wezmą czynny udział w pracach Komisji.- Komisja - w myśl wskazówek Ministerstwa - stara się unikać powoływania na członków ludzi chociażby w innych dziedzinach nauki najwybitniejszych, jednak nie zajmujących się bliżej dziejami wychowania, ponieważ przeładowanie Komisji tego rodzaju członkami okazuje się dla jej prac niekorzystnem.

6/ Komisja przyjmuje do wiadomości zatwierdzającej zmianę nazwy Podkomisji na "Oddział lwowski Komisji hist.-ped."

7/ Komisja uchwaliła zrewidować warunki umowy z p.Dr.Wisłockim i na razie wyasygnować mu 500.000 Mkp. zaliczki, skoro tylko nadejdzie najbliższa rata z Ministerstwa. Co do druku pierwszego na razie zeszytu jego inwentaryzacji Komisja gotowaby do tego przystąpić pod warunkiem, że zeszyt ten stanowić będzie w jakiejś mierze całość /n.p. całość zbiorów Ossolineum/. Prosimy zatem o wiadomość, co proponowany zeszyt obejmie lub ewentualnie o nadesłanie rękopisu.

8/ W sprawie lokalu dla polskiego Muzeum Szkolnego oraz lokalu dla Oddziału lwowskiego Ministerstwo mimo usilnej naszej proś-

./.

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Adres Komisji: Kraków, ul. św. Anny, Bibl. Jagiell. w Semin. filol.

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia *1920*

./.

by nie widzi możliwości jej zaspokojenia. Jesteśmy więc bezsilni.

9/ Komisja uchwaliła zachęcić redakcję "Wiadomości" do dalszego ich wydawania, obiecując wydatne poparcie tak pod względem redakcyjnym jak materjalnym, o ileby tylko wydawnictwo to mogło być systematycznie prowadzone i postawione na należytym poziomie.

10/ Książkę Konarskiego Komisja rozesłała wszystkim członkom Oddziału lwowskiego; o ileby ktoś z Panów nie otrzymał, prosimy zareklamować.

11/ Komisja dowiedziała się z notatek dziennikarskich, że lwowski Komitet obchodu jubileuszu Komisji Edukacyjnej w porozumieniu z T.N.S.W. przygotowuje Księgę zbiorową prac historycznych poświęconych Komisji Edukacyjnej. Ponieważ takąż księgę zainicjowała Komisja i zbiera do niej /mimo nacisku nie znajdując zbyt wiele zgłoszeń/, przeto prosilibyśmy o doprowadzenie do takiego porozumienia z lwowskim Komitetem, aby jego księga skupiła prace n.p. z okresu XIX w., a wtedy i Komisja hist.-ped. w miarę sił starałaby się poprzeć to wydawnictwo, by natomiast prace odnoszące się bezpośrednio do Komisji Edukacyjnej, poważne i źródłowe, o ileby takie Komitetowi lwowskiemu zgłoszono, skierować bezpośrednio do księgi zbiorowej, przygotowywanej przez Komisję hist.-ped.

Wyrażając Oddziałowi Lwowskiemu podziękowanie za jego pracę, ślemy wyrazy poważania.

Sekretarz Komisji
S. Kot

Prezes Komisji
Morawski

Wpłynęło 21. stycznia 1921.

5

Rada szkolna krajowa.
L. 93 pr.

Lwów, dnia 19. stycznia 1921.

Do
Szanownej Komisji historji pedagogji
do rąk JWPana Dra Kazimierza
T w a r d o w s k i e g o
Profesora Uniwersytetu
we
L w o w i e.

Doszło do wiadomosci Rady szkolnej krajowej, że dyrektor Archiwum panstwowego Dr. Eugenjusz Barwinski podniósł na jednem z ostatnich posiedzen Komisji zarzuty przeciw Radzie szkolnej krajowej z powodu nieumiejętnego czy niedozwolonego szkartowania aktów bez jego wiedzy, które przeszły do protokołu posiedzenia. Ponieważ Rada szkolna krajowa zamierza wystąpic przeciw podnoszeniu podobnych zarzutów - zresztą zupełnie nieuzasadnionych - przed Komisją, z drugiej zas strony pragnie uzyskac możnosc sprostowania tych zarzutów w formie urzędowej, przeto zwraca się z uprzejmą prosbą do Szanownej Komisji o udzielenie jej bliższych wiadomosci o formie i tresci przemówienia p. Barwinskiego w tej sprawie.

Za Delegata Ministerstwa Wyznan Religijnych
i Oswiecenia Publicznego:

Ghydak

Posiedzenie Tow. Komisji
10. III. 1921.

Wpł. 21/I 1921.
L. prot. 10n (2 II/II 1921)

POLSKIE TOWARZYSTWO PEDAGOGICZNE

LWÓW, UL. ZIMOROWICZA L. 17.

L: 191/21.

J. W. Pan Prof.

Kazimierz Twardowski

we Lwowie

ul. Mikolaja l. 4.

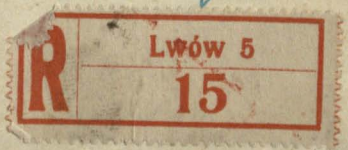

1

Czcigodny Panie Rektorze!

Dnia 29. bm. odbędzie się posiedzenie Zarządu okręgowego TNSW., nie mogę więc służyć równocześnie na Podkomisji hist. ped.

Łączę wyrazy poważania

Zajączek.

KARTKA POCZTOWA

ADRES WYSYŁAJĄCEGO

DYREKTOR

Lwowskiej Szkoły Handlowej

~~Tow. Szkoły Handlowej~~

Lwów, Franciszkańska 9.

27. VI. 1921.

Wielmożny Pan

Rektor K. Twardowski

Lwów

Uniwersytet

ul. św. Mikołaja

8

JWielmożny Pan
Dyrektor Dr Bortal
Lwów
Podwale 2
Gimn. im. Szajnochy.

otrzymałem
30/3 1922

JWielmożny Panie Dyrektorze!

Odnośnie do załączonego pisma przesyłam pozostałe po mym dziadku pamiątki szkolne, jutro zaś osobiście ośmielę się dać pewne informacje tyczące tychże pamiątek.-

Z głębokiem poważaniem

Ksiądz Wacław Nicki

29./III. 1922.

7 tek folio rysunków
uczniów Szkoły real.
w Tarnopolu
od r. 1858/59 –

8 zeszytów rękopiśmienn.
oprawnych. Prace dyr.
Kickiego do nauki geom.
rys. geom., geom. wykreśl.
i śpiewu

Ignacy Kurzdrzat Kicki
Kapitan W. P.
Kraków Długa 34

We Lwowie, 14. marca, 1922.

11

Szanowny Panie Kapitanie !

Podkomisya Lwowska do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce oraz Pan Dyrektor Bostel, Redaktor zamierzonego dzieła o Historyi szkolnictwa galicyjskiego 1772-1918 z żywą radością i wdzięcznością przyjęli na wczorajszem posiedzeniu Podkomisyi do wiadomości zamiar Szanownego Pana Kapitana ofiarowania wspomnianemu wydawnictwu pamiątek pozostałych po Jego ś.p. Dziadku a tyczących się dawnego szkolnictwa galicyjskiego. Najuprzejmiej proszę owe pamiętniki, wzory, podręczniki etc. wysłać pod adresem : Dyrektor Dr Ferdynand Bostel, Lwów, Gimnazyum im. Szajnochy, Podwale, 2.

Łączę wyrazy prawdziwego poważania

Dr F. Wawrowski

12

Zakopane, 18/6 1923
Sanatorjum Czerwon. Krzyża

Wielmożny Panie Profesorze!

Wyjeżdżając ze Lwowa nie miałem ani chwili czasu, ażeby pójść do Kuratorjum i załatwić sprawę mego urlopu. W Kwietniu zgłosiłem w Prezydjum u Gajczaka mój powrót do służby z początkiem r. 1923/24, i oświadczyłem, że nie wniosę podania o przedłużenie urlopu. Tymczasem na posiedzeniu Krak. Komisji 16/5 wicemin. Łopuszański oświadczył, że udzieliłby mi dalszego urlopu, jeżeli wniosę podanie. Nie chcąc ściągnąć na siebie ani cienia nielojalności ze strony Kuratorjum, chciałem poinformować się w Prezyd., czy Kurat. nie będzie nie miało przeciwko temu, jeżeli wniosę podanie i czy podanie to mogłoby liczyć na poparcie Kurat. Wreszcie, czy nie mają zamiaru udzielenia mi rady, ażebym się raczej podał na emeryturę, gdyż przejście w stan spoczynku w obecnych warunkach, kiedy ani pragmatyka nauczycielska, ani kwestja poborów

naszych nie jest uregulowaną, ani nie mamy jeszcze nowej korzystnej ustawy emerytalnej, byłoby wprost katastrofą dla mnie, bo skazaniem na nędzę, tembardziej, że waluta nasza gwałtownie spada, a drożyzna równie gwałtownie rośnie.

Dlatego ośmielam się prosić Pana Profesora, jako Prezesa Lwow. Oddziału o łaskawe poinformowanie się w tej sprawie w Kuratorjum, – o ile to nie sprawi Panu jakich trudności lub przykrości – i o zawiadomienie mnie, ażebym wiedział, co czynić. Napisałbym sam do Gayczaka, ale słyszałem, że wyjechał na urlop; prawdopodobnie zastępuje go Janelli. Jeżeli miałbym wnieść podanie, to chodziłoby mi o dwie kwestye: jaki stempel ma być na podaniu, i na czyje ręce złożyć podanie, czy Kuratorjum, czy Prezyd. Komis. hist. ped.?

Bardzo byłbym zobowiązany, gdyby Pan Profesor raczył zasięgnąć wskazówek co do tych kwestyi.

Jestem tu trzeci tydzień. Stan mój jest poważniejszy, niż myślałem, lecz na szczęście bezpośredniego niebezpieczeństwa nie ma. Będę musiał pobyć

co najmniej do 1/7, o ile oczywiście kasa moja pozwoli wobec ponownej dewaluacji marki, a gwałtownie rosnącej drożyzny.

Czy „Księga pamiątkowa" wyjdzie? jest już materyał kompletny? Czy „Wiadomości" mają zapewnione egzystencyę pod względem materyalnym?

Łączę wyrazy serdecznego pozdrowienia i życzenia przyjemnych wakacyj pozostaję z wysokiem poważaniem

Bartel

14

Wielmożny Pan

Dyrektor gimn. im. Szajnochy Dr. F. Bostel

Lwów

Podwale 2.

otrzymałem
27/4 1922

15

Wielmożny Panie Dyrektorze!

Pozwalam sobie przesłać dodatkowo rysunki szkoły realnej w Tarnopolu oraz fotografię, ch. pozostałe po ś.p. dziadku Józefie Kickim - kreślę się

Z wysokiem poważaniem

Mszczysław Kicki

27/IV. 1922.

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Adres Komisji: Kraków, ul. św. Anny, Bibl. Jagiell. w Semin. filol.

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 27 maja *1922*

Do

Komitetu obchodu 150-ej rocznicy zgonu Konarskiego i zarządu Komisji Edukacyjnej

we

Lwowie

Na otrzymane dziś pismo Pana z d. 20 b. m. sprostowaniu – w nieobecności prezesa Morawskiego – z następującemi wyjaśnieniami:

1. Centralne Kierownictwo – ale w najogólniejszem znaczeniu – uroczystości pozostaje w rękach Komitetu stołecznego w Warszawie, w którym zasiadają przedstawiciele rządu i sejmu. Na organizacyjne posiedzenie tego Komitetu swego czasu wezwany został przedstawiciel Komisji histor. pedag. i wtedy przy udziale Wiceministra Ośw. Publ. ustalono zasadnicze wytyczne co do wydawnictw obchodowych.

2. Centralny Komitet nie rozdziela żadnych wydawnictw o charakterze naukowym ani też dotacji na tego rodzaju wydawnictwa. Wszelkie wydawnictwa o charakterze naukowym, mającego z jubileuszem, należą do Komisji hist. ped. Natomiast Komitet postanowił podjąć wydawnictwa popularne, uchwalił jednak przesłać Komisji hist. ped. o pomoc w doborze ludzi, w wskazaniu tematów i żądania postanowił jej przesłać do Kontroli rękopisy prac popularnych, któreby zamierzała ogłosić. W tym celu wybrać osobną sekcję wydawniczą i jej pozwierzyć szczegółowe porozumiewanie się z naszą Komisją w tym zakresie. Podkreślano konieczność 1) oszczędzania energji, aby w kilku miejscowościach tych samych nie wykonywano i 2) dopilnowania, by wydawnictwa popularne stały na dobrym poziomie i nie były tylko streszczeniem ubogich ale pisz nowsze publikacje przestarzałych rzeczy o ludziach i pracach Komisji itp. Nie zakomunikowano nam jeszcze, kto wszedł w skład tej sekcji wydawniczej, widocznie nie zajęła ona jeszcze stanowiska.

3. Wobec licznych deputacji, na których zwracano Ministerstwu zależało i od których, jeśli się nie myli, uzależniało subwencje na cele wydawnicze, Komisja tego rodzaju ustnych podjąć się nie mogła. Zatem zgłoszone przez Pana propozycje co do publikacji z okręgu – wraz z różnemi propozycjami – prześle do właściwego miejsca, ale bezwarunkowo bez żadnych bliższych zobowiązań podjąć takiej

/.

nazwiska osób, któreby we Lwowie chciały pewne zagadnienia opracować.

4. Komisja hist.-pedag. nie jest niestety upoważniona do udzielania żadnych sum z swych funduszów na cele obchodowe. Wyraźnie Ministerstwo zastrzegło, że do niej należą tylko naukowe publikacje, resztę muszą brać na siebie Komitety obchodowe. Na posiedzeniu Komitetu stołecznego przyjęto wniosek, by na koszta składały się instytucje, które delegowały swych przedstawicieli do Komitetu (miasto, organizacje nauczycielskie, obywatelskie itd), aby w ten sposób nie potrzebować subwencyj rządowych. Gdyby Panowie w żaden sposób nie mogli radzić sobie na miejscu i uważali za konieczne w tej sprawie apelować do Ministerstwa, trzeba to będzie uczynić wprost, gdyż w tym zakresie Komisja hist.-ped. pośrednictwa podjąć się nie może

Z wyrazami uszanowania

Sekretarz Komisji

Stanisław Kot

7

18

Szanowny Panie Kolego!

Proszę mi wybaczyć, że na posiedzenie Podkomisji Hist.-Pedag. we wtorek 26 X nie przybędę. Nie czuję się dobrze – a wieczór, II piętro i t.d. stanowczo nie dozwalają mi wziąć udziału w naradach, które pewno przeciągną się.

Czytam w porządku dziennym pod 3): „Sprawa rezygnacji WP Dyrektora Bostla." Czyżby rezygnował z członkostwa? W takim razie należałoby mnie również wnieść rezygnację,

ponieważ nie mam nadziei, abym
mógł uczestniczyć w posiedzeniach
Szanowny Podkomisji w porze jesiennej
lub zimowej, skoro w maju nie mogę.
Poddaję to pod życzliwą rozwagę
Wielce Szanownego Pana Prezesa,
Kreśląc się z wyrazami

szczerego i wysokiego poważania

L. Finkel

Lwów, 25-V. 1925

Lwów 6/VI 1925.

20

Wielmożny panie Profesorze!
Jestem od wczoraj niezdrów i z tego powodu nie mogę uczestniczyć mimo żalu z dzisiejszem posiedzeniu. Proszę o wyrozumiałość i zaznaczenie w protokole mego usprawiedliwienia.

Pozostaję z prawdziwym i należnym szacunkiem

A. Hrabiński

Do

Szanownego Zarządu

Podkomisji Lwowskiej Komisji Hist. Lit.

we Lwowie.

Otrzymałem dwa zaproszenia na piątkowe wzgl. wtorkowe posiedzenie Podkomisji. Doszły mnie one prawdopodobnie przez pomyłkę, gdyż od przeszło dwóch miesięcy nie należę już do Komisji Hist. Lit., z tego powodu nie mogę brać udziału w jej posiedzeniach.

Dla wyjaśnienia ewentualnych nieporozumień mam zaszczyt dodać, że wystąpienie moje z Komisji nie jest równoznaczne z zaniechaniem pracy nad historją szkolnictwa galicyjskiego w okresie zaborczym. Do tego wydawnictwa, zaprojektowanego przeszło, zbieram ciągle materjały i, da Bóg, doprowadzę je do pomyślnego zakończenia. Pracę tę prowadzę jednak zupełnie niezawisle od Komisji Hist. Lit., o czem zawiadomiłem Ministerstwo W.R. i O.P.

We Lwowie, dnia 22. maja 1925

Ferdynand Bostel

L. 33/Khp.

23

Widnowiny Pan

Dr Stanisław Lempicki

we Lwowie

ul. Długosza 10/part.

4r. —

Longui Pyi —

— Bush via Krasuc

24

Wielmożny Panie!

Z pełnem uznaniem dla ludzi podejmujących sprawę uwypuklenia - pogłębienia kultury społecznej przez szkołę - jako jednej z najważniejszych instytucyi - ogniskującej prądy - zamierzenia - wskazania ogółu - pragnę swą niepokaźną cegiełką w formie pracy - idei tej poświęcić.

./.

25

./.

Proszę tedy uprzejmie o łaskawe wskazówki - działania w ogóle — abym mógł zoryentować się w działaniu specyalnie tyczącem się mego miasteczka Buska i jego okolicy. —

Z głębokim szacunkiem

Longin Pyż

Nauczyciel —

adres: Pyż — Busk via Krasne

P.S. Czytuję artykuły „Kurjera Lwowskiego"

Szanowny i Łaskawy Panie Kolego!

Proszę Pana o nadesłanie 1 egzemplarza planu prof. Borka o opracowaniu dziejów szkolnictwa w b. zaborze austrjackim. Jeżeli nie macie Panowie egzemplarza na zbyciu, to po uporządzeniu kopji odeślę. Jak się Pan Kolega zapatruje na pomieszczanie wiadomości naszych w organie podkomisji lwowskiej? Ewentualnie moglibyśmy się tu postarać o zasiłek finansowy. Chodzi o to, abyśmy szczegóły takie działalności naszej podkomisji, które ogólnie mogłyby interesować i pożytek przynieść, podawali do szerszej wiadomości. Łączę wyrazy poważania prawdziwego

J. Pawłowski

KARTKA POCZTOWA

ADRES WYSYŁAJĄCEGO

J. Pawłowski
3.12.1924
Warszawa. Długa 13.

Wielmożny Pan
Dr. Zemplicki
Lwów
Archiwum Państwowe
Gmach b. Namiestnictwa

We Lwowie, 21. I. 1921. 27

Szanowny Panie Profesorze !

Posyłam odebrane dzisiaj pismo prezydyum Rady szkolnej krajowej. Proszę sporządzić odpis dosłowny dotyczącego ustępu protokołu, posiedzenia Podkomisyi, na którem p. Dr. Barwiński rzecz przedstawił, odpis ten zaopatrzyć klauzulą " Za zgodność" i swoim podpisem, podpisać załączoną odpowiedź i odpis protokołu wraz z tem pismem jaknajrychlej mi przysłać, poczem ja pismo podpiszę i do Rady Szkolnej Krajwej wyszlę .

Łączę wyrazy poważania szczerego

We Lwowie, stycznia, 1921. 28

Podkomisya
Historyi pedagogiki
we Lwowie.

L.

Do

Prezydyum Rady szkolnej krajowej we Lwowie.

Załatwiając pismo z 19. stycznia 1921 L. 93/pr , Zarząd Podkomisyi posyła odpis ustępu protokołu posiedzenia z 30. grudnia 1920, na którem Pan Dr. Eug. Barwiński przedstawił sprawę aktów Rady szkolnej krajowej.

Za Zarząd
Podkomisyi historyi pedagogiki:

Sekretar . Przewodniczący

l. 78/n.

Lwów
8. XII. 1920

29

Kochany Prezesie!

Czuję się przeziębionym – wyjść dzisiaj nie mogę. Wybacz zatem łaskawie, że na posiedzenie Podkomisji histor.-pedag. nie przybędę.

Z serdecznym uściskiem dłoni

Twój

L. Finkel

l. 73/Php. Lwów 10/XI 1920. 31

Jaśnie Wielmożny Panie Rektorze!

W odpowiedzi na wielce Szan. pismo Zarządu Podkomisji lw. (hist. ped.) z dnia 7/XI 1920 l. 78 ośmielam się donieść, co następuje:

Do przygotowania tomiku bibljoteki pedagogicznej, któryby zawierał „Poglądy pedagogiczne pisarzy polskich XVII w." przystąpiłem jeszcze przed wakacjami br.; niestety wypadki wojenne, wywiezienie zbiorów bibljotecznych, a wreszcie moja służba wojskowa, absorbująca mi cały niemal dzień, przeszkodziły w dokończeniu pracy. Gdy obecnie bibljoteka Ossolińskich, która najwięcej mi może dostarczyć materjału, została już otwartą, chcę do pracy swej przystąpić na nowo, – i spodziewam się ukończyć ją w miesiącu styczniu r. 1921.–

Ponieważ do opracowania drugiego zbioru, który miał zawrzeć „Instrukcje pedagogiczne dla synów-scholarów i ich pedagogów" dotąd zupełnie zabrać się nie zdołałem, - i ponieważ wedle listu Szanownego Zarządu jest inny członek Komisji, który wyraził gotowość wydania zbioru, oświadczam gotowość zrzeczenia się pracy.

Przepraszając gorąco, że mimo moją wolę nie wykonałem zadań, których się podjąłem,

łączę wyrazy głębokiego poważania

Dr. Kazimierz Kolbuszewski.

Zarząd Komisji 33

1) Rolle (Morawski)
i serja wydawn.
monogr. zakładu
szkol..

2) Do P.T.P. i P.N.S.
o wysłanie delegata
Związek Nauczyc., Związek
Dyrektorów

2) Okólnik do Del
i pismo.

3) Do Zarządu (Morawski)
o przysłanie umów.
Poniżej 182. arkuszy).

zejść nie
możemy

4) W ostatnich
czy dostał za-
proszenie?

l. 38/Kkp. 34

Wielmożny Pan

Dr Stanisław ŁEMPICKI,

profesor gimnazjum VI-go

we LWOWIE.

Wielce Szanowny Panie Kolego!

P.Delegat Sobiński z powodu częstych wyjazdów i konferencji inspektorów dziś dopiero mógł mnie przyjąć w sprawie poruszonej przez naszą komisję. Omówiliśmy ewentualnie wydać się mający okólnik i doszliśmy do porozumienia co do jego treści.

Jedna tylko zachodzi trudność. Był u mnie w tych dniach p.Skibniwski Vice-Dyrektor Departamentu Oświecenia publicznego i zaprosił na konferencję do Warszawy w sprawach organizacji szkolnictwa na Wołyniu. W tych dniach ma mnie zawiadomić

o dniu konferencji i przysłać dokumenty podróżne, Otóż być bardzo może, że stanie się to jeszcze w tym tygodniu a w takim razie nie mógłbym jawić się z moim referatem na posiedzeniu dnia 22-go b.m. Albo więc obejmie ten referat kto inny, albo zaczeka Szan. Prezydjum z tą sprawą do mego powrotu.

Raczy Kochany Pan Kolega zakomunikować to Magnificencji Twardowskiemu i o jego decyzji mnie łaskawie zawiadomić.

Miło mi przy tej sposobności przesłać wyrazy szczególnej czci i serdecz-

nego pozdrowienia

zawsze i szczerze oddany

Ł ó dnia 16-go maja, 1920.

Czcigodny Panie Rektorze! 37

Dziękując za łaskawe zaproszenie na posiedzenie Komisji histor.-pedag., donoszę, że niestety we wtorek mam posiedzenie Zarządu Tow. Szkoły handlowej, na którem obecność moja jest nieodzowna. Proszę więc o łaskawe usprawiedliwienie mojej nieobecności.

Łączę wyrazy czci i poważania

Dr Zagajewski

KARTA POCZTOW.

ADRES WYSYŁAJĄCEGO

DYREKTOR
Lwowskiej Szkoły Handlowej
Tow. Szkoły Handlowej
Lwów, Franciszkańska 9.

19. XI. 1920.

L. 42/Kanc.

Wielmożny Pan
Rektor Ś-K. Twardowski
Lwów
Uniwersytet

38

L. 39 n/Kkp.

Wielmożny Pan

Dr Stanisław ŁEMPICKI,

profesor gimnazjum VI.

we Lwowie.

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Chcąc uzupełnić mój szkic wydać się mającego okólnika RSK.w sprawach poruszonych na ostatniem naszem posiedzeniu radbym przypomnieć sobie niektóre szczegóły z protokołu,którego odpis w swoim czasie był kochany Pan Kolega łaskaw mi przesłać do przejrzenia. Smiem teraz prosić o ponowne przesłanie mi go przez Tadzia a za kilka dni z podziękowaniem go zwrócę.
W tym też czasie będę mógł prawdopodobnie podać już stanowczo,kiedy i czy

wyjadę do Warszawy.

Raczy kochany Pan Kolega przyjąć wyrazy szczególnej czci i serdecznego pozdrowienia

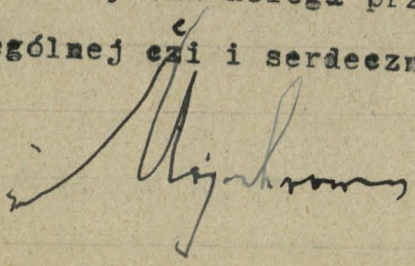

Lwów dnia 20-go maja, 1920.

Jaśnie Wielmożny Pan Rektor L. 43/41 Kh p.

Prof. Dr Kazimierz Twardowski

T. o. r.

42

Lwów 19/VI 1920.

Jaśnie Wielmożny Panie Rektorze!

W tej chwili otrzymałem zaproszenie na posiedzenie podkomisji lw. kom. hist. ped. i ponieważ zmuszony jestem w ważnych sprawach jutro popołudniu wyjechać do Krakowa i wrócę dopiero w środę rano, upraszam najuprzejmiej o łaskawe usprawiedliwienie mojej nieobecności.

Łączę wyrazy najgłębszego poważania

Dr Kazimierz Kolbuszewski

II.) 15/V

L. 28. Do Wisłockiego
Przesyła się mianowanie na członka koresp., wyciąg Kotuli zawiadamia się o zaliczce 2000 Mk.

L. 29. Komisja przesyła dekret na koresp. dla Wisłockiego. 13/V

L. 30. Komisja przesyła dekret dla Wanczury. 13/V

L. 31 Pismo do Wanczury, posyłające dekret 14/V

L. 32. Pismo do Komisji z 14/V, posyła się III ci protokół, adres Wanczury, potwierdzenie odbioru pism i zapytanie co do Mariciusa (Danysz czy Śmiałek?)

L. 33. List p. Longina Pyża z Buska o wskazówki do pracy.

L. 34. Odpowiedź p. Pyżowi, aby zajął się hist. szkol. w Busku, inwentaryzacją i bibljotekami.

L. 35. Protokół VI-ty z Krakow.

L. 36. Komisja Krak. dziękuje Podkomisji za żywą pracę, donosi o przyjęciu projektu Bostla, załatwieniu zaliczki Wisłock., mianowaniu Wanczury i wydaniu Rollego.

V

L. 45. Pismo z 30/VI do Kom. Krak. w spr. definit. uregulowania Bostla (umowy, pismo z min., honorarjum, 52000) oraz Wanczury i Majchr. Kroni

czekuje od koalicyi zmiany niektórych postanowień traktatu i proponujemy miarodajnym ministrom i członkom rządu, by, zanim ustalone będą traktaty pokojowe z Austryą, Bułgaryą, Turcyą i Węgrami, **rozważyły sytuacyę i dokładnie ją zbadały,** aby mógł być zapewniony trwały pokój, zanim te traktaty będą definitywnie ratyfikowane.

Lloyd George oświadczył co do Rosyi, iż **nie udało się uzdrowić Rosyi gwałtem.** Rosya cierpi na brak lokomotyw, wagonów i samochodów ciężarowych, a cała Europa potrzebuje tego, co mogłaby dostać w drodze wymiany za te rzeczy od Rosyi. **Sytuacya w Europie jest poważna, także i w Anglii czuć niebezpieczeństwo.** — Mówię z obawą — zakończył Lloyd George — i w poczuciu mej odpowiedzialności musimy użyć wszelkiej broni prawnej, aby się ochronić przed tem niebezpieczeństwem, a **jedynem niebezpieczeństwem, które mamy zwalczać, jest anarchia.**

Prasa francuska zmienia zdanie.

Paryż, 13 lutego (Tel. wł.) **Prasa francuska zmienia w sposób wyraźny swój sąd o bolszewikach.** »Temps« podaje bez komentarza doniesienie »Chicago Tribune«, jakoby **rada ambasadorów postanowiła zaniechać wszelkiego poparcia Polski w walce z bolszewikami.** Według tego doniesienia miano się przekonać o **bezowocności dalszej walki z sowietami.**

»Temps« podaje dalej, że **trzej ajenci angielscy** wyjechali z Helsingforsu do Dorpatu, aby **tam konferować z delegatami rosyjskimi,** którzy pertraktowali właśnie z Estonią w imieniu rosyjskiego rządu sowietów.

Niezdecydowana polityka.

Wiedeń, 13 lutego (Tel. wł.) W tutejszych kołach koalicyjnych oświadczają, że z mowy Lloyda Georgea wynika, że Anglia chce najwidoczniej stworzyć w stosunku do Rosyi stan, na wszelkie warunki, bo z góry są zdecydowani, iż żadnego z nich nie dotrzymają.

»Kuryer Polski« zwraca uwagę, iż **komisya sejmowa do spraw zagranicznych nie jest ciałem samodzielnem, które mogłoby powziąć decyzye obowiązujące,** albo brać udział w jakichkolwiek funkcyach Sejmu, jak na przykład prowadzenie rokowań pokojowych.

Pogłoski o nieobowiązujących rokowaniach.

Wiedeń, 13 lutego (Tel. wł.) »Abend« donosi z Warszawy, że w dobrze poinformowanych kołach politycznych obiega rzekomo pogłoska, jakoby w najbliższym czasie rozpocząć się miały **nieobowiązujące rokowania między Warszawą a Rosyą.** Polska postawi jako warunek wstępny, aby Rosya równocześnie wdrożyła rokowania pokojowe z wszystkiemi państwami kresowemi i z Rumunią.

Poglądy p. ministra Wasilewskiego.

Warszawa, 13 lutego. (Tel. wł.). W »Robotniku« były minister spraw zagranicznych w gabinecie Moraczewskiego, Wasilewski, wyjaśnia swoje zapatrywania na **położenie w Rosyi sowieckiej.** P. Wasilewski twierdzi, że stosunki gospodarcze w Rosyi są tego rodzaju, że skłaniają sowdepię do natychmiastowego zawarcia pokoju. W ostatnich czasach pogorszyły się one, zwłaszcza, o ile chodzi o środki komunikacyjne. Bolszewicy wprawdzie zwalczyli Kołczaka, Denikina i Judenicza, lecz to zwycięstwo jest tylko dowodem, że wojska tych jenerałów były gorsze, niż wojska bolszewickie, gdyż dziesięćkroć silniejsza armia bolszewicka bezskutecznie usiłowała zniszczyć nieliczne wojska estońskie, a niewielka armia łotewska pędzi przed sobą wojska bolszewickie na polach Letgelii. Ostatecznie p. Wasilewski dochodzi do wniosku, że rządowi sowieckiemu nie powyższe postulaty w Warszawie.

Zawieszenie rad ukraińskich na Bukowinie.

Lwów, 13 lutego. (Tel. wł.). Donoszą tu z Czerniowiec, że z powodu wrogiego do rządu rumuńskiego stanowiska rad narodowych ukraińskich na Bukowinie, a szczególnie wskutek agitacyi prasowej za granicą, **rząd rumuński zniósł ukraińskie rady narodowe na Bukowinie.** Do postanowienia tego przyczyniło się, że Ukraińcy bukowińscy **nawiązali kontakt z Czechami i Węgrami, zwrócony przeciw Rumunii,** a nadto wysyłali młodzież ukraińską do związków wojskowych za granicą.

Wilson przeciw wydaniu Niemców.

Wiedeń, 13 lutego. (PAT). Donoszą z Paryża: Wedle doniesienia iskrowego z Waszyngtonu, ma Wilson zamiar odpowiedzieć na telegram niemieckiego następcy tronu. W Białym domu sądzą, że Wilson skorzysta ze sposobności, ażeby oświadczyć publicznie, że **był zawsze przeciwnym żądaniu koalicyi co do wydania winnych.** I teraz jest on gotów oświadczyć, że się sprzeciwia energicznie wszelkiemu postępowaniu, zmierzającemu do tego, by wszystkich obwinionych, jeńców cywilnych i wojskowych wydać, celem ich zasądzenia.

Internowanie Wilhelma.

Zurych, 13 lutego (Tel. wł.) Z Londynu donoszą, że konferencya zastępców koalicyi, która zebrała się wczoraj w Londynie, zastanowi się nad wnioskiem Holandyi co do **internowania Wilhelma na zamku w Doorn.** W kołach poinformowanych sądzą, że wniosek ten ewentualnie **zostanie przyjęty.**

—=o=—

teczeństwa, zachęcające do uczciwej pracy, lub też starając się dla nich o trwały zarobek.

Obecnie nieoceniony ten pracownik padł ofiarą miłości bliźniego. Śp. Brat Władysław, oczyszczając przed 10 dniami nędzarza, nabawił się tyfusu plamistego i zakończył swój cichy i zasłużony żywot w dniu wczorajszym, 11 bm., w miejskim szpitalu epidemicznym na Prądniku Białym.

Śp. Brat Władysław wstąpił do Zgromadzenia Braci Albertynów przed 24 laty, pochodził z Litwy, umierając miał lat 57. Pogrzeb zmarłego odbędzie się dzisiaj, 13 lutego z domu przedpogrzebowego na cmentarzu rakowickim, po odprawieniem nabożeństwie w kościele Bożego Ciała o godz. 9 przed południem.

BAL ŻOŁNIERSKI. Staraniem D. O. J. i Dow. miasta wraz z Komitetem gwiazdkowym odbył się dnia 11 bm. w sali Strzeleckiej pierwszy bal żołnierski. Przybyły nań delegacye ze wszystkich oddziałów wojskowych. Bal zaczęto polonezem, który w pierwszą parę prowadzili p. jen. Symonowa ze starszym wachmistrzem Wł. Fielkiem, dalej szli jen. Symon, Stillet i Truszkowski z paniami wojskowemi. Zabawa była nadzwyczaj ożywiona. Bufetem, niezwykle tanim zajęły się panie: jen. Zielińska z córką, Wielopolska, Orłowska, jen. Fuglewiczowa, Jordaens, Buszczyńska i i., oraz panowie komitetowi z pułk. Raczyńskim i por. Ostrowskim na czele.

BAL MASKOWY ARTYSTÓW TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. W związku z zbliżającym się terminem tej ostatniej wielkiej zabawy karnawału (niedziela, 15 bm.), podać można już dzisiaj nieco szczegółów programu: W charakterze gospodyń i gospodarzy wystąpią wyłącznie artystki i artyści teatru im. Słowackiego. W niespodziankach, których całą serye przygotował komitet, weźmie między innemi udział bawiąca obecnie w Krakowie primadonna p. Miłowska, dalej p. Krajewska, pp. Keszutscy, p. Merlińska i w. in. Solowe popisy taneczne odbywać się będą na środku sali, podczas kotylona. Kiosk szampański, urządzony na sposób wschodni, oddano pod opiekę pań Bednarzewskiej, Białkowskiej, Górskiej i Zielińskiej. Pozostałe bilety nabywać można wyłącznie w kasie teatralnej (westybul na prawo) u dyżurnego artysty codziennie od 11—1 godz. przedpoł. i 7 i pół do 9 wieczór.

Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj „Nina" Kampfa po raz 20 z pp. Zielińską, Brackim, Sosnowskim. Jutro wchodzi na afisz jedna z celniejszych komedyi Perzyńskiego pt. „Szczęście Frania", nie grana u nas od lat kilku. Sztuka ta otrzymała obsadę w osobach pp. Czarneckiej, Modzelewskiej, Rotter, Zielińskiej, Białkowskiego i Ziembińskiego. Reżyseruje p. Jednowski. W niedzielę popołudniu wraca na afisz tak sukcesowa w tym sezonie „Polityka". „Szczęście Frania" grane będzie w niedzielę wieczór, poniedzia-

14-letnią Ryfkę Stielman z Olkusza, która Zygmuntowi, Anisfeldowi skradła 7.000 K.

Z kraju.

PODZIĘKOWANIE PADEREWSKIEGO. Z Warszawy otrzymujemy pismo następujące:

W dniu 1 stycznia br. stolica Ojczyzny mojej a wraz z nią liczne organizacye, zrzeszenia i instytucye całego kraju, wszystkich dzielnic, nie wyłączając ukochanego wychodźtwa naszego z Ameryki, zgotowały mi dzień szczęścia, jakiego nie zapomnę dopóki dni moich, szczęścia nieoczekiwanego, bo uczczenia mię za to, co czynić było moją powinnością tylko. Nie sposób mi jest dziękować z osobna każdemu zrzeszeniu czy organizacyi, dziękować osobom wszystkim, które w dniu tym zechciały obdarzyć mię swą łaską, czy przez nadesłanie mi najzaszczytniejszych uchwał, listów i telegramów; niech mi wolno będzie prosić Cię, Wielce Szanowny Panie Redaktorze, bym za pośrednictwem pisma Twego mógł prześwietnej Radzie m. Warszawy, mieszkańcom stolicy, instytucyom i tym wszystkim braciom moim z całej Polski, którzy o mnie pamiętali, wyrazić jak najgorętszą, jak najgłębszą wdzięczność za ich tak krzepiące dla mnie uznanie, za ich szczodrobliwość serca, którą mnie, jak bogactwem łożennem obdarzyć raczyli.

Racz przyjąć, Wielce Szanowny Panie Redaktorze, wyrazy szczerego szacunku.

I. J. Paderewski.

POSEŁ POLSKI W HOLANDYI. (Warszaw PAT.) Jak donoszą z Hagi, poseł polski w Hadze p. Rozwadowski został przyjęty na osobnej audyencyi przez królowę holenderską. Pierwszego reprezentanta Polski przedstawił królowej minister spraw zagranicznych Jonckeer Karnebeck. W czasie rozmowy wyraziła królowa uczucia swej sympatyi dla Polski i życzenia pomyślności dla niej i dla Naczelnika państwa, poczem wypytywała się z zainteresowaniem o stosunkach i stanowisku Polski w odbudowie przemysłu itp. Zapewniwszy królowę o jak najprzyjaźniejszych uczuciach Polski wobec Holandyi, wspomniał p. Rozwadowski o stosunkach intelektualnych i handlowych, łączących tak ściśle Polskę w 16 i 17 wieku, o Łaskim, Arciszewskim i innych mężach, którzy odznaczyli się w dziejach obu krajów. Wkońcu przedstawił obecną sy-

Zawiadomienie!

P. T. Klientów naszych zawiadamiamy, iż nadszedł świeży transport

ultramaryny

której dostarczamy w oryg. beczkach i w opakowaniu własnem 1/16, 1/8.

Koerbel i Gottlieb, Kraków, Meiselsa 11.

Sprzedaż tylko hurtowna.

wać należy...

się nadzieją, że za to w ciągu drugiego roku swej działalności Sejm zdoła rozwinąć akcyę

mowców.

nie i Frysztacie. Przestrzegają komisyę przed

N. Reforma Nr. 40 z 14/II 1920

Dzieje polskiego wychowania i szkolnictwa.

Zwrot ku wielkiej naszej przeszłości, który znamionował myśl polską w okresie najdotkliwszej niewoli narodu, wpłynął ożywczo na rozwój badań historycznych. Przeważna jednakże ilość historyków zajęła się dziejami politycznemi narodu, mniej uwagi poświęcając jego sprawom wewnętrznym i kulturalnym. Do najbardziej zaniedbanych dziedzin należały zawsze dzieje naszego wychowania i szkolnictwa. — W znacznym stopniu przyczyniło się do tego przerwanie tradycyi własnego szkolnictwa. — Nowa organizacya szkół i wychowania, wprowadzana przez rządy zaborcze, opierała się na zupełnie odmiennych wzorach i zasadach. — Obcy usiłowali przedstawić rodzimy dorobek polski na niwie pedagogicznej jako bezwartościowy; nie było czynnika, któryby sobie postawił za cel wydobywanie ukrytych materyałów historycznych, oświetlających rozwój szkolnictwa polskiego, wiele zaś z tych materyałów, wywiezionych poza granice Polski, stało się niedostępnymi, wiele nawet zginęło.

W państwach zachodnich tymczasem żywy ruch rozwinął się na polu badań historyczno-pedagogicznych. Każda prowincya, każde miasto poczęło krzątać się około opracowania historyi swych zakładów szkolnych i naukowych. Rządy troskliwą opieką otaczały te badania, nie szczędząc im poparcia i funduszów. We Francyi prace tego rodzaju skupiły się około „Musée pédagogique“, ponadto kilka wybitnych firm księgarskich, zwłaszcza paryski Delagrave, wydawca „Bibliotequa pédagogique“, po-

święciło znaczne fundusze na stworzenie obszernej literatury historyczno-pedagogicznej. W Niemczech „Gesellschaft für deutsche Erziehungs- und Schulgeschichte“ przedsięwzięło planową zbiorową pracę nad historyą szkół i wychowania wszystkich ziem, zamieszkałych przez element niemiecki; z prac jego członków zorganizowano kilka olbrzymich wydawnictw, jak „Monumenta Germaniae Paedagogica“ lub czasopismo peryodyczne „Mitteilungen der Gesellschaft“; fundusze znalazły się z pięciomarkowych wkładek, płaconych przez kilkanaście tysięcy członków towarzystwa a uzupełnione zostały przez hojne subwencye rządowe.

W Polsce tego rodzaju praca historyczna bardzo niewielu pociągnęła badaczów. Objaw to znamienny, że wszyscy prawie wyszli z Wielkopolski, z zaboru pruskiego. Po zasłużonym Józefie Łukaszewiczu ś. p. Antoni Karbowiak, Antoni Danysz i Kazimierz Morawski. Pięćsetletni jubileusz uniwersytetu Jagiellońskiego ożywił znacznie badania nad historyą szkolnictwa wyższego w Polsce. Profesorowie Morawski, Karbowiak, Fijałek, Czermak, Ptaśnik, ogłosili szereg studyów z dziejów Wszechnicy Jagiellońskiej. Grono uczonych warszawskich z drem Bielińskim i prof. Dicksteinem na czele założyło wydawnictwo „Materyałów i opracowań do historyi wyższych zakładów naukowych w Polsce“, które prowadzone do obecnych czasów wydało 12 pokaźnych tomów. Ale dzieje szkolnictwa średniego i niższego, rozwój pojęć teoryi i literatury pedagogicznej w Polsce, historya pierwszorzędnej wagi reform i wysiłków, jak prac Konarskiego, Komisyi Edukacyjnej, kuratoryi wileńskiej Czartoryskiego, dotąd nie są ani w części wyświetlone, nawet najważniejsze materyały archiwalne dla tych dziedzin nie są należycie zbadane, a cóż dopiero mówić o ich ogłaszaniu! Skromne próby podejmowane tu i ówdzie, przez komisyę literacką Akademii Umiejętności, przez redakcyę „Muzeum“, przez warszawską „Encyklopedyę Wychowawczą“ lub prof. T. Wierzbowskiego, nie znalazły wydatniejszego poparcia społeczeństwa, utknęły w połowie drogi.

Tymczasem po wskrzeszeniu własnego państwa stanął rząd, jak i całe społeczeństwo wobec olbrzymich zadań na polu szkolnictwa i oświaty publicznej. Nie wystarczy starać się o budynki szkolne i zaopatrzenie je w nauczycieli. Trzeba uczynić wszystkie wysiłki, aby w budowę nowej organizacyi szkolnej wlać jak najzdrowszego ducha narodowego, a nauczycielstwo wyposażyć całym zapasem energii duchowej, jakiej mu potrzeba dla sprostania powołaniu. Trzeba mu przedewszystkiem uświadomić, że na swym posterunku spełnia pracę, zapoczątkowaną już przed wiekami przez całe generacye nauczycieli w niepodległej ojczyźnie, że jest jednem ogniwem w długim rozwoju kultury narodowej i że jego praca stanowi podstawę dla udoskonalenia pokoleń następnych. Świadomość tego posłannictwa historycznego, która osładza wszystkie trudy szarej pracy codziennej i uszlachetnia cały zawód, wzmódz się może w pierwszym rzędzie przez nawiązanie potarganych węzłów z tradycyą dawnych polskich wysiłków na polu wychowania i szkolnictwa. Bliższe poznanie ich pozwala zarazem nauczycielstwu pogłębić swą wiedzę pedagogiczną, której dzisiaj właściwie nikt mu na większą skalę nie podaje.

Wychodząc z tych założeń praktycznych, a równocześnie pragnąc dać żywszy impuls badaniom historycznym, powołało Ministerstwo Ośw. Publ. z inicyatywy obecnego ministra p. Tadeusza Łopuszańskiego specyalną „Komisyę historyczno-pedagogiczną do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce“, której zadaniem jest opracowanie dokładnego planu badań z wspomnianego zakresu, wyszukanie i zachęcenie odpowiednich pracowników, ułatwienie im badań przez informacye i wskazówki, oraz przedsięwzięcie wydawnictw, wyświetlających ważniejsze zagadnienia z historyi polskiego szkolnictwa. Komisya przystępuje do rozpoczęcia dwóch akcyj wydawniczych, których koszt pokryje Ministerstwo Ośw. Publ.: z jednej strony zakłada Bibliotekę polskich pisarzy pedagogicznych, która w wydaniach krytycznych ma przynieść dzieła Piramowicza, Popławskiego, Śniadeckich, Czackiego, Konarskiego i t. d., z drugiej strony seryę monografij i rozpraw konstrukcyjnych. W ten sposób po kilku latach pracy pragnie Komisya stworzyć całą biblioteczkę kształcącej lektury dla nauczycielstwa i szerszych sfer społeczeństwa, interesujących się szkołą i wychowaniem narodowem.

Równocześnie przystępuje Komisya historyczno-pedagogiczna do pracy inwentaryzacyjnej w większych zbiorach publicznych i prywatnych, które zawierają cenne materyały rękopiśmienne do dziejów naszego szkolnictwa. Przez skatalogowanie treści tych rękopisów uzyskają badacze historyi poszczególnych szkół pierwszorzędne informacye dla swej pracy. — Komisya zamierza do współdziałania zawezwać z pośród nauczycielstwa wszystkich ziem polskich jednostki ukwalifikowane pod względem naukowym, oczekując od nich przedewszystkiem opracowania historyi lokalnej szkół, dotąd nad wyraz zaniedbanej.

Tego rodzaju praca jest także ze względów polityczno-narodowych niesłychanie pożądana. Do państwa polskiego wracają terytorya na kresach wschodnich i zachodnich, na których ongiś krzewiło się bujnie polskie życie kulturalne. Szkoły kresowe posiadają wielką ilość opracowań historycznych, z pod piór niemieckich i rosyjskich. Wszystkie te rozprawy celowo obniżają wartość cywilizacyjnej pracy polskiej a częstokroć nawet zupełnie o niej milczą. Dziś, gdy na tych ziemiach wskrzesza się z powrotem szkołę polską, jak najpilniejszą jest potrzebą źródłowe przypomnienie tego, co tam przez całe wieki Polska na polu szkolnictwa zdziałała i nawiązanie do przerwanej przez najazd pracy.

We wszystkich tego rodzaju zamierzeniach i badaniach Komisya chętnym jednostkom służy wszelkiemi informacyami i pomocą. Na jej czele stoi prezes Akademii Umiejętności, prof. Kazimierz Morawski, wiceprezesami wybrano prof. Jana Fijałka, dra Józefa Bilińskiego (Warszawa) i prof. Antoniego Danysza (Poznań), do grona członków zaliczają się profesorowie Dickstein, Wierzbowski, Tokarz, Wrzosek, Mościcki, Kochanowski, Jan Grabowski — w Warszawie, prof. Ludwik Janowski w Wilnie, prof. Twardowski, Ptaśnik, Łempicki we Lwowie, pp. roktor Estreicher, Chrzanowski, Windakiewicz, Sinko, Giżycki, Janik, Lewicki, Birkenmajer i sekretarz Komisyi St. Kot w Krakowie. Komisya ponadto postanowiła zaprosić do współdziałania szersze grono korespondentów w różnych stronach Rzeczypospolitej. Siedzibę swą ma Komisya historyczno-pedagogiczna w lokalu Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, tam też z wszelkiemi sprawami do niej zwracać się należy. *S. K.*

46

1.17. Do Radzy Majchrowicza, posyła się protokół, zapytanie co do udziału w posiedzeniach, prośba o informacye co do Muzeum szkol. i tol.

1.18 Odpowiedź radzy Majchrowicza

1.19. List do Komisji o pracach między 22/III a 15/IV 1920.

1.20. Komisja nadsyła ~~[illegible]~~ 5ty protokół

1.21. Komisja nadsyła regulamin

1.22. Komisja nadsyła instrukcję

1.23. Zaproszenie na III. posiedzenie Podkomisji tj. 27/IV 1920.

1.24. P. Wanczura nadsyła swoje 4 prace dla bibljoteki podkomisji.

1.25 Do Komisji Krak. odsyła się projekt Bostla

1.26 Bostel nadsyła swój projekt

1.27. List del. Sobińskiego, że nie może być na posiedz

DELEGAT MINISTERSTWA
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

we Lwowie 24. Kwietnia 1920.

1-27/Klg.

Wielce Szanowny
Panie Profesorze!

Łaskawe zaproszenie na posiedzenie Komisji do badania historji szkolnictwa w Polsce otrzymałem wczoraj. Niestety nie mogę wziąć udziału w tem posiedzeniu, ponieważ w ważnych sprawach urzędowych wyjadę jutro do Złoczowa a podróży tej odroczać już nie mogę. Postanowiona była przed otrzymaniem cennego zaproszenia.

/.

Pana Radcę Majchrowicza poproszę, aby zechciał poinformować mnie o wynikach obrad. Poparcie sprawy przez Radę Szkolną Krajową uważam ze swej strony za obowiązek priorytetowy i wszystko uczynię, aby nauczyciele do współpracy zachęcić.

Dziękując najuprzejmiej za łaskawe zaproszenie

Przesyłam wyrazy głębokiego szacunku
i wysokiego poważania

S. Sobieski

50

DYREKCYA ~~C. K.~~ II. GIMNAZYUM WE LWOWIE.

Wielmożny Panie Kolego!

Mam zaszczyt przesłać w załączeniu plan dla Krak. Komisji. Być może, że uda mi się pozyskać jeszcze przed odesłaniem do Krakowa kilku współpracowników, których na razie zanotowałem ołówkiem; w takim razie uzupełniłbym odnośne miejsca wolne paru nazwiskami.

Jeden z werbowanych współpracowników zapytywał o wysokość honorarjum od arkusza. Nie umiałem dać żadnych wyjaśnień. Może by tę sprawę poruszyć na następnem posiedzeniu.

Ze względu na konferencje okresowe w dniach 11/5–15/5 proszę najuprzejmiej, ażeby w dniach posiedzenia nie było.

Z prawdziwem poważaniem

Borul

l. 25/Klup.

57

Wielmożny Pan

Dr. STANISŁAW ŁEMPICKI

Profesor gimnazjum VI.

we LWOWIE

łaskawie odbierze.

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Zwracając z najszczerszem podziękowaniem udzielony mi łaskawie protokół obrad lwowskiej podkomisji dziękuję zarazem serdecznie za przesłany mi dawniej protokół komisji krakowskiej. Informują mnie one doskonale o toku obrad i prac tak bardzo mnie zajmujących.

O sprawach poruszonych w protokole lwowskiem będę mógł Szanownej podkomisji udzielić kilku informacyj. Mam bowiem nadzieję, że uda mi się wziąć udział w najbliższem jej posiedzeniu, jeżeli do tego czasu stan mego zdrowia nie ulegnie zmianie na gorsze.
W każdym razie śmiałbym prosić Kochanego Pana Kolegę o łaskawe zawiadomienie mnie o dniu, godzinie i miejscu tego posiedzenia. Ucieszyłem się także treścią przesłanego mi komunikatu o postępie pracy Kochanego Pana Kolegi o Zamojskim, której część pierwsza tak niepodzielne a zasłużone zyskała uznanie.

Wkońcu niech mi będzie wolno podziękować Kochanemu Panu Koledze za Jego łaskawe i przyjazne słowa, które w chwili dla mnie tak ciężkiej były prawdziwą pociechą i pokrzepą.

Z wyrazami czci serdecznej i koleżeńskiego pozdrowienia.

Lwów dnia 23.IV.1920.

L. 10/Khp. Komunikat o Komisji do wszystkich Gazet

L. 11/Khp. Zaproszenia na II. Posiedzenie z ~~2/10~~ 18/III (Ptaśnik, Majchrowicz, Wisłocki, Kolbuszewski, Bostel ev. . . . .)

L. 12/Khp. ~~Zapros~~ Pismo do Wisłockiego.

L. 13. Do Komisji z prośbą o mianowanie Bostla, Wisłoc. i Kolbusz., z doniesieniem o pracach Balickiego i Kultysa i o zwłoce w protokołach.

L. 14. Odesłanie protokołów

d: 10/IV.

L. 15. List prof. Raciborskiego

L. 16. Odpowiedź prof. Raciborskiemu

Administracya „Wieku Nowego“ we Lwowie.

Data Nr. Nr. 192

	egzemp.	koron	halerzy
Za gotówkę	50	25	—
Nazw.			
Zwrot długu z d. za			
Drobna sprzedaż			
Nazwisko			

6 - CZE 1919	egzemp.
Stale (mies.) (tygodn.)	
Za zwrot	
Na kredyt	
Prenum. z odnosz.	
Za konfiskatę	50
Za gotówkę	
Razem	50

Kazimierzowska

Nazwisko

55

Pan

Dr. Stanisław Łempicki

Archiwum Państwowe

Gmach b. Namiestnictwa.

Ul. Czarneckiego.

Wydatki

Marki na list Nr. 1 — 6 Mk.

Marki na list Nr. 2 i 4 — 6 Mk.

Listy 180 Mk.

Listy 110 Mk.

Marki na list Nr. 7 — 6 Mk.

Do Nru 1268. z 12/IV 1921.

3 akcje Dr Wanda Zempicka

3 " Marja Zempicka

4 " Ludwika Rojowska

Rewers nadawczy.

Przedmiot: ..... № .....

Odbiorca .....

Miejscowość .....

Wartość	Waga		Pobranie	Opłata
	kg.	g.		

M. P. 1 T. .11 XI. 19. 5000 000.

Rewers nadawczy.

Przedmiot: ..... № .....

Odbiorca .....

Miejscowość .....

Wartość	Waga		Pobranie	Opłata
	kg.	g.		

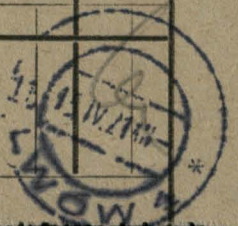

57

J. Wielmożny Pan profesor

Dr Stanisław Łempicki

L. 15/Klp we Lwowie

ul. Długosza L. 10.

parter

Lwów 18/3 1920
ul. Zaścianek. L. 15.

Wielmożny Panie Profesorze

Stosownie do ogłoszenia w Nrze 65 tym Trybuny Polskiej udają się po informacye w przekonaniu że „Komisya historyczno pedagogiczna" ma przed sobą obszerne pole do działania na którem ma że bardzo wiele dobrego zrobić i wiele szkodliwych pozostałości po Austryi usunąć. Przedewszystkiem mam na myśli nie ustające jeszcze sztuczne

podtrzymywanie a nawet sze-
rzenie ruszczyzny, przekracza-
jące o wiele życzenia i potrze-
by ludu, a ze strony ~~[illegible]~~ agi-
tatorów przedstawiane zawsze jako
pokrzywdzenie. Przez odpo-
wiedni wpływ na obsadę po-
sad w szkolnictwie dało by
się wiele w tej mierze zro-
bić. Stosunki wiejskie znam
dobrze bo — jakkolwiek b. prof.
uniwersytetu — większą część ży-
cia spędziłem na wsi wśród
ludu ruskiego i sądzę że
niebawem znowu na wieś po-

wróci, do tej drobnej części pra-
cy na jaką mnie stać jeszcze.
Obecnie z powodu ciężkich cier-
pień artrytycznych jestem lek-
ko i z pokoju nie wycho-
dzę, dla tego tylko nie jadę
do osobiście z ofiarowaniem
moich usług — ale obiecuję
mi lekarze że będzie to je-
szcze lepiej. Gdyby W. Pan
Profesor był tak niewyro-
śnie laskaw i chciał mnie od-
widzić, donoszę że od ostatniej
stacji tramwajowej do mego
mieszkania jest 450 kroków.

Za parę dni przyjdą tu moje
koni ze wsi, na łaskawie ob-
jawione życzenie mógłbym
je w przyszłym tygodniu po
J. W. Pana Profesora przysłać
w oznaczonym dniu i godzinie.
Co do mnie jestem oczywiście
zawsze przez cały dzień do
zastania

Z wysokiem
poważaniem

Dr Aleksander Raciborski

L. 11.

Podkomisja historji pedagogiki

we Lwowie.

Wieloe Szanowna Redakcjè !

Lwowska „Podkomisja dla badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce" zwraca się niniejszem z uprzejmą prośbą o łaskawe przesyłanie jej jednego egzemplarza cennego pisma dla jej zbiorów bibljotecznych i pracowni naukowej. O ile możliwe, prosimy o nadesłanie numerów od 1. stycznia br. dla utrzymania ciągłości rocznika. Wzamian oświadcza Podkomisja gotowość przysyłania Wieloe Szanownej Redakcji egzemplarza swego "Biuletynu", którego pierwszy numer ukaże się w niedługim czasie. Przesyłkę proszę skierowywać na ręce sekretarza dra. St. Łempickiego Lwów, ul. Długosza 10.

We Lwowie, dnia 10. lutego 1921.

Zarząd Podkomisji lwowskiej:

Dr St Łempicki
Sekretarz:

Prezes:

L. 309. l. 37 n. / Kh.p.

Lwów, 11. maja 1920.

61

Do

Komisji histor.-pedagogicznej
na ręce JWP. Prof. Dra K. Twardowskiego

we Lwowie.

Wydział Zarządu Okręgowego T. N. S. W. uchwalił na posiedzeniu w dniu 10. maja br. poprzeć akcję Szanownej Komisji oraz podpisać odezwę Szanownej Komisji do nauczycielstwa.

Za:

Dr E. Ulrich
sekretarz.

Tow. nauczycieli i nauczycielek szkół średnich i wyższych * Zarząd okręgowy T. N. S. W. we Lwowie

Dr K. Zagajewski
przewodniczący.

Szan.

Komisja histor.-pedagogiczna
do rąk Jw. Prof. Dra K. Twardowskiego

Lwów
Uniwersytet.

62.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA TYGODNIKA
„SPRAWY NAUCZYCIELSKIE"
NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH
I WYŻSZYCH
WARSZAWA, BRACKA № 18.
TEL. 76-60.

„Przegląd Pedagogiczny"

WARSZAWA, DN. 23 stycznia 1930 R.

L. 240/30.

Wielce Szanowny Panie!

Redakcja "Przeglądu Pedagogicznego" postanowiła rozpocząć w roku bieżącym na swoich łamach szeroko zakreśloną gruntowną dyskusję w sprawie zadań wychowawczych dzisiejszej szkoły polskiej. Zwracamy się więc do szeregu najwybitniejszych znawców przedmiotu z prośbą o zabranie głosu w tej tak doniosłej dla naszej przyszłości kwestji.

Ośmielamy się więc prosić Wielce Szanownego Pana o uświetnienie tej dyskusji Swem piórem i mamy nadzieję, że tak ze względu na doniosłość zagadnienia, jak i na wypróbowaną życzliwość Wielce Szanownego Pana dla naszego pisma i naszej instytucji nie spotkamy się z odmową.

Bliższe szczegóły pozostawiamy do dalszego porozumienia listowego lub osobistego.

Korzystamy ze sposobności by załączyć Wielce Szanownemu Panu wyrazy głębokiego szacunku i pozdrowienia

Redaktor

Henryk Sz...

W Warszawie, dn. 25 maja 1930 r.
ul. Brodzińskiego 34, Żoliborz Przedmieście

W. Szanowny Panie Kolego!

Oczekiwałem długo na przyobiecaną odpowiedź na mój list, który musiał się dobrze skryć między papierami. Przypomnę tylko jedno, bo nic tu robi wyjątkowej p. Wandurski, którego dalszy ciąg Wam przed dwoma tygodniami posłałem z moją ostatnią pracą i nie wiem czy obie rzeczy dostaliście. Mianowicie zastrzegałem w moim poprzednim liście, byście pamiętali, że p. Wandurskiemu trzeba obok honorarjum posłać 100 odbitek. Obecnie nie dają mi spokoju zarzuty archiwów, z jakich korzystał p. Wandurski, by im dał po 2 egzemplarze drukowanej swej pracy. Są w prawie, bo regulamin od wielu lat obowiązuje do tego korzystających. Dlatego upraszam Was, byście byli na tyle łaskawi i polecili administracji aby obok egzemplarzy wysłanych p. Wandurskiemu, wysłała po dwa egzemplarze „Minerwy Bibliologicznej" do 1) Archiwum akt dawnych ul. Jezuicka 1 i 2) do Archiwum Oświecenia Publicznego, ul. Krakowskie-Przedmieście 26/28

Wystarczy to, choć dwa artykuły są drukowane w Minerwie na tych archiwach oparte tj. pp. Bero i Wandurskiego.

Również z ostatniej, posłanej Wam części pracy p. Wandurskiego, zastrzega On sobie 100 odbitek zamiast honorarjum.

Nie mając od Was odpowiedzi, nie zabierałem się do pracy nad obiecanym artykułem, z czego wnoszę, że już go Wam nie potrzeba.

Należałoby posłać egzemplarz: „Minerwy Polskiej" prof. Królowi, który mógłby dostarczyć do niej swych ciekawych pamiętników szkolnych, o ile byście się do Niego o to zwrócili, zastrzegając możność odbitki, w zamian za (lub obok lepiej) honorarjum w większej ilości egzemplarzy.

Zmuszony powyższemi okolicznościami, niechcę Wam już więcej zabierać czasu; przeto kończę zasyłając serdeczne pozdrowienia i koleżeński

usterek prawicy

Wasz Józef Pawicki

P.S. Adres prof Króla ul. Lwowska 10.

L. 77.

Podkomisya historyi pedagogiki
we Lwowie.

Wielce Szanowny Panie!

Imieniem Podkomisyi lwowskiej pragnę zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją zamianowania członka-korespondenta Komisji, inspektora Alojzego Wanczury, dyrektora Archiwum państwowego Dra Eugenjusza Barwińskiego i redaktora Michała Rollego członkami czynnymi, a prezesa małopolsk. T. N. S. W. dyr. Karola Zagajewskiego i reprezentanta Tow. pedag. w naszej Podkomisji, nauczyciela szkół wydziałowych Edwarda Szajowskiego członkami-korespondentami Komisji historyi pedagogiki.

Zwracam się niniejszem do Szanownego Pana, jako zamieszkałego we Lwowie czynnego członka Komisji, o zawiadomienie mnie, czy Szanowny Pan uważa powyższe propozycje za trafne i czy się na nie zgadza.

Upraszam o możliwie najrychlejszą odpowiedź pod adresem prof. Twardowski Lwów, Mikołaja 4.

We Lwowie, dnia 15. XII. 1920

[illegible]

Przewodniczący Podkomisji.

Zgadzam się z powyższemi propozycjami a przepraszając najmocniej, że pozwalam sobie odpowiedzieć w ten skrócony sposób, kreślę się

Czcigodnego Pana Prezesa

18-XII-1920. powolnym sługą

L. Finkel

Podkomisja historji pedagogiki
we Lwowie.

66

L. 77.

Wielce Szanowny Panie!

Imieniem Podkomisji lwowskiej pragnę zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją zamianowania członka-korespondenta Komisji, inspektora Alojzego Wanczury, dyrektora Archiwum państwowego Dra. Eugenjusza Barwińskiego i redaktora Michała Rollego członkami czynnymi, a prezesa małopolsk. T. N. S. W. dyr. Karola Zagajewskiego i reprezentanta Tow. pedag. w naszej Podkomisji, nauczyciela szkół wydziałowych Edwarda Szajowskiego członkami-korespondentami Komisji historji pedagogiki.

Zwracam się niniejszem do Szanownego Pana, jako zamieszkałego we Lwowie czynnego członka Komisji, o zawiadomienie mnie, czy Szanowny Pan uważa powyższe propozycje za trafne i czy się na nie zgadza.

Uprasam o możliwie najrychlejszą odpowiedź pod adresem prof. Twarowski
Lwów, Mikołaja 4.

We Lwowie, dnia 15. XII. 1920.

Twarowski

Przewodniczący Komisji

Zgadzam się jak najchętniej na wszystkie propozycje

Jan Stanisławski

24/XII 920.

Prof. dr. IGNACY MYŚLICKI
Warszawa, ul. Śniadeckich 12

67

WARSZAWA, d. 3. XI. 1930.
ul. Śniadeckich 12
tel. 95-95

Wielmożny Pan Prof. S. Łempicki.

Szanowny Panie!

Gdy byłem redaktorem Bibljoteki Klasyków Pedagogiki z ramienia Komisji Pedagogicznej Ministerstwa W. R. i O. P., miałem do wydania przekład „Emila" Russa pióra p. W. Husarskiego. Ten przekład był wadliwy pod względem językowym, więc poprawiłem go, nadto napisałem kilkunastostronicowy wstęp do tego dzieła oraz opracowałem systematycznie ułożony wykaz treści dla ułatwienia orjentowania się w tem dziele, jakby jednym tchem napisanem. Jak Szanownemu Panu wiadomo Komisja przestała istnieć i objęło po niej spadek Tow. Pedag. w Krakowie. Przekład p. Husarskiego już ukazał się w druku. Ale ponieważ nie cieszę się względami tak zwanego profesora Heinricha, otrzymałem z powrotem swój Wstęp od Wykaz treści. Uważając te prace za bardzo pożyteczne dla czytelników „Emila", pragnąłbym je osobno ogłosić. Czy możliwe byłoby ogłoszenie w „Minerwie"? Możnaby zrobić z tego odbitki, któreby były do nabycia w handlu księgarskim jako uzupełnienie „Emila". P. Husarski na moje zapytanie, zresztą niekonieczne, odpowiedział mi, że uważa to za bardzo pożyteczne i pożądane.

W oczekiwaniu łaskawej odpowiedzi zasyłam wyrazy głębokiego szacunku

I. Myślicki

Minerwa

Wstęp do Russa
i spis treści

Pszczyna, dnia 9 sierpnia 1929 r.

Do

Szan. Redakcji "MINERWY POLSKIEJ"

we L W O W I E

Z wielkiem zadowoleniem przyjąłem wiadomość o wznowieniu wydawnictwa "Minerwy". Z przyjemnością też oświadczam niniejszem gotowość do współpracy w powyższem czasopiśmie. Opracowuję obecnie akta dotycz. ruchu pietystycznego przy ewangielickiej szkole w Cieszynie w początkach 18 wieku i chętnie stawię wyniki tych badań do dyspozycji Szan. Redakcji.

Mam jeszcze następującą prośbę: mianowicie wysłałem był swego czasu do Szan. Redakcji dwa manuskrypty, które, ponieważ były sporządzone pospiesznie, chciałbym mieć chętnie zwrócone, celem uzupełnienia i poprawki. Chodzi tu o :1.) "Szkolnictwo parafjalne za czasów reformacji i kontrreformacji w Pszczyńskiem" oraz 2.)"Nauczyciel a organista w świetle historycznem(na tle pruskiej reformy szkolnej.)" Upraszam więc o zwrot tych rękopisów, o ile to jeszcze możliwe.

Z wysokiem poważaniem

Ludwik Musioł.

(Ludwik Musioł.)

naucz. semin.

69

DRUKARNIA
SZTUKA
SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOW.
LWÓW
pl. Strzelecki l. 2
TELEFON
Nr.
42-68.

Lwów, dnia 16 sierpnia 1929.

JWP.

Prof. Dr. Stanisław Lempicki

Piwniczna

Niniejszem pozwalamy sobie przedłożyć poniższą ofertę na druk kwartalnika redagowanego przez JWP. Profesora.

Za skład i łamanie 1 arkusza /16str./ 6 ◻ ,40 wierszy, garmond z interlinjami	zł. 137.32
" 6 ◻ ,48 " , garmond bez interlin.	" 150.56
" 6 ◻ , " ,petit,na recenzje i bibliograf.	" 212.17
Za druk 1 arkusza, /16/ za 1.sze 1000 egz.	" 25 -
" każde dalsze 1000 eg.	" 10
Za papier bezdrzewny /42 kg./ form. 63x95 za każdy arkusz /16str./	" 42 -

Spodziewamy się,że nasza oferta ,ze względu na niskie ceny jakoteż na znane JWP.Prof. solidne wykonanie udzielonych nam zamówien,zostanie łaskawie uwzględniona i pozostajemy

z wys. poważaniem

Jastrzębiec

72

Poznań, dnia 1 października 1929.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Bardzo przepraszam, że dziś dopiero wysyłam przyrzeczone recenzje, i to zaledwie część ich. Czuję się jeszcze tak zmęczonym, że z trudem zmuszam się do pisania. Zebrałem razem prace, dotyczące gimnazjum Marji Magdaleny w Poznaniu i dałem wspólny tytuł referatom: „Najnowsze prace o gimnazjach poznańskich. I". Drugiej części dostarczę do następnego numeru „Minerwy."

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Andrzej Wojtkowski.

Poznań, dnia 10 września 1929.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Bardzo przepraszam za tak długie milczenie. Usprawiedliwiam się tem, że po napisaniu wzbyt krótkim czasie kolubryny o Raczyńskim i jego bibljotece, popadłem od czerwca w pewne odrętwienie, które dopiero teraz powoli mija.

Z wielką radością dowiedziałem się o odżyciu „Minerwy". Uczynię dla niej, co tylko będę mógł. Będę pisał artykuły i recenzje i będę się starał spopularyzować ją w Wielkopolsce przez pisanie o niej do tutejszych gazet i czasopism. Recenzyj, żądanych przez W. Szan. Pana Profesora w ostatnim liście, dostarczę pod koniec b. m. Może uda mi się napisać coś więcej jeszcze.

Bederskiego „Druki poznańskie" wysyłamy dziś dla Pańskiego „Seminarjum". Proszę także zapisać Bibljotekę Raczyńskich na liście abonen-

tów. Przedpłatę przekażemy, skoro tylko dowiemy się o jej wysokości.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

A. Wojtkowski.

24

UNIWERSYTET LUBELSKI

DZIEKAN
WYDZIAŁU NAUK HUMANISTYCZNYCH

L. .....

DNIA 15. I. 1930 R.
Niecała 8, II p.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Artykuł o Zamoyskim jest jeszcze aktualny i gdybym go otrzymał w ciągu 4 tygodni, tobym go umieścił w drukującym się obecnie „Pamiętniku Lubelskim" T-wa Przyj. Nauk. (dotąd wydruk. 26 arkuszy). Proszę uprzejmie o odpowiedź, czy mogę na artykuł liczyć –
W sprawy „Minerwy" robię, co mogę. Sam „piekielnie" jestem zajęty i wszelkich w tece mam różne rzeczy, to jednak na wykończenie szybkie brak mi czasu. Polecić zaś mogę do rocznika za 1929 r. gotowe materjały x) Kamykowskiego, któreby objęły około 50 str p. t. „Jan Śniadecki w Komisji Oświaty i wyznań Relig. w Komisji Rządowej Tymczasowej na Litwie 1812–1813!" Rzeczy nieznane. Jeżeli do rocznika 1929 zmieściłyby się – to proszę zaraz napisać, a nadeślę odwrotną pocztą.

x) tekst w jęz. franc.

15

Do I Grudnia 1930 Kamykowski gotów dać artykuł p.t. „Szkoła literacka w Krakowie za czasów Kom. Ed. Narod." I ja również o czem pomyślę. Tymczasem oczekuję odpowiedzi co do podanej propozycji.

Łączę wyrazy
szczerego szacunku i poważania

Zygmunt Skwarski

26

Kraków 13/I. 1930.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Przesyłam w załączeniu recenzję Źródeł do dziejów wychow. Zaraz po otrzymaniu kartki Pana Profesora, udałam się na poszukiwanie dr. Barycza i dowiedziałam się, że wyjechał do Włoch. Adres jego: Roma — via Oteghe Oscure 15 — Bibliotheca Pollaca. Może, zbierając materjały, prześle coś ciekawego do Minerwy. Dr. Tyne jest w Paryżu — adres jego: Paris V. 6 rue de Gay Lussac, Hotel d'Athène. Wiem, że profesor Kot zachęcał swoją dawniejszą słuchaczkę p. Skorzepiankę do napisania recenzji książki dr. Szumowskiego o dziejach fakultetu medycznego Univers. Krak. w dobie Kom. Eduk. Ma recenzję omal gotową i ma ją w tych dniach wręczyć profesorowi Kotowi, może zatem dałoby się jeszcze wcielić ją do rocznika na 1929.

W tych dniach wyszła książka Ręgorowicza o szkolnictwie krakowskiej w dobie Kuratorji Załuskiego. Zapewne Pan Profesor ma już egzemplarz. Zdaniem profesora Kota recenzji podjąłby się może dr Tokarz, gdyby go o to poproszono. Adres dr. Tokarza: Warszawa, Wspólna 65 a.

Z profesorem Kotem mogłam się dopiero dzisiaj skomunikować, ponieważ nie było go w Krakowie.

Nikt tak nie potrafi zaganiać luki do pracy, jak nasz profesor, a ponieważ ma u siebie na seminarjum kilku specjalistów, kto wie, czy nie wydobędzie na nich jakichś ładnych, na źródłach opartych rozprawek. Wspominał, że w tych dniach do Pana Profesora napisze.

Z wyrazami prawdziwego poważania

W. Bobkowska.

77

JWielmożny Panie Profesorze!

Dzisiaj, stosownie do życzenia, wypowiedzianego przez p. Kukalskiego wysłałem materjały do druku. Zawalony robotą pod koniec półrocza, i mając zaledwie parę godzin na doprowadzenie wszystkiego do porządku, nie mogłem tego zrobić, jak się należy. Zostawiam to do pierwszej korekty. Jeżeliby można druk na tydzień odłożyć tobym mógł z rękopisu wszystko skorygować, co trzeba. – Nie wiedziałem, czy mogę zwlekać wobec żądania telegramu. Te parę słów wyjaśnienia uznałem za stosowne przesłać, by niedostatki nie były mi poczytane za nieświadome niedbalstwo, lub jaki inny grzech.

Inne rzeczy mógłbym także przesłać, chciałbym tylko wiedzieć wcześniej, czy ~~będą~~ pożądane, by tak nie pilić z robotą.

Łączę wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Dr Ludwik Czaykowski

Lublin, 26/I 1930 r.

KARTKA POCZTOWA

NADAWCA:
Dr. LUDWIK KAMYKOWSKI
Lublin, ul. Bernardyńska № 14.

Jw. Wielmożny Pan
Dr. Stanisław Lempicki
prof. Uniw. Jana Kazimierza
Lwów
Lelewela 6 A. II p.

M. P. i T. (II-1928) 50.000.000

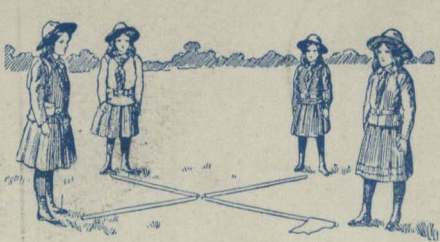

W Warszawie, dn. 19. stycznia 1930 r.
ul. Brodzińskiego 34. Żoliborz Urzędniczy

Wielce Szanowny i Kochany Kolego!

W odpowiedzi na dziś otrzymaną kartkę posyłam Wam adres: Dra Józefa Bero, Warszawa, ul. Estońska 5 m. 7. Saska Kępa 1. Artykuł P. Wandurskiego posłałem w piątek tj. 18/I br. Fidzińskiego skracałem dla biuletynu, ale już brakło miejsca. Wieliczki wspomnienia nadają się tylko do Minerwy z ustępów końcowych jako przykład, jak postępowali z młodzieżą uniwersytecką moskale i jak młodzież w więzieniu oddawała się układaniu wierszy, nie mogąc ich pisać, układała w pamięci, a po wyjściu spisywała. Wandurskiego koniec roku jubileuszowego wysłałem. Teraz przygotowuję ciąg dalszy z lat następnych. P. Radlińska bardzo zajęta, może coś pośle. P. Sokoskiej nie zastaję telefonem.

POCZTÓWKA.

Ja przygotowywać zacząłem: „Wizytę Wybickiego," ale widzę, że nie będę mógł posłać bez sprowadzenia pewnych druków rzadkich, których tu brak w bibljotekach. Nim z Jagiellońskiej dostanę to potrwa ze dwa najmniej tygodnie. Inny materjał leży na stosach nie bardzo uporządkowany. Do następnego zatem numeru dostarczę Wybickiego i Piramowicza. Żałuję niezmiernie, że do I zeszytu nie zdążyłem. Pozdrawiam Was serdecznie szczerze Wam oddany

Wł. Łempicki

Z życia skautek. — Wyznaczanie stron świata.

Nakładem krakowskich żeńskich Drużyn skautowych.
Serya I. — 2.

ANCZYC

Wielmożny Pan
Prof. Dr. Stanisław Łempicki
Prof. Univ. J. Kazimierza
we Lwowie
ul. Lelewela 6 II p.

W Poznaniu, dnia 22/XII. 1929.

Wielce Szan. Panie Profesorze!

Dowiedziawszy się kilka dni temu od p. Dr. Truchima, że kwartalnik p.t. Minerva Polska, a redagowany przez Wielce Szan. Pana Profesora, zacznie się ponownie ukazywać, pozwalam sobie przeto uprzejmie zapytać, czy mógłby znaleźć w nim miejsce artykuł około 20 stron pisma p.t. „Górnickiego Dworzanin Polski ze szczególnem uwzględnieniem zawartych w nim uwag dotycz. wychowania", który stanowi jeden z rozdziałów napisanej przeze mnie pracy p.t. „Poglądy Górnickiego na wychowanie", którą, o ile warunki na to pozwolą, zamierzam w całości ogłosić.

Proszę Wielce Szan. Pana Profesora o łask.

odpowiedź - wraz ewent. doniesieniem mi, w którym miesiącu ukaże się pierwszy numer i czy mógłby się znaleźć w nim wspomniany artykuł, kreślę się

Z szacunkiem
Marjan Mituła
naucz. semin. naucz.
Poznań
ul. Wierzbięcice 8 parter
prawo

Warszawa, dnia 26/X 29 81

Szanowny Panie Profesorze!

Po powrocie do Warszawy, w połowie b. miesiąca zastałam list Sz. Pana Profesora w sprawie współpracownictwa do „Minerwy". Na pierwszy numer nie mogłabym już nic przygotować wobec spóźnionego terminu. Pozwalam sobie zapytać, czy byłyby potrzebne do numeru drugiego recenzje z następujących książek:

T. Manteuffel. Centralne władze oświatowe na terenie b. Królestwa Kongresowego (1807-1815) 1929

S. Koelichenówna „Przejawy reakcji w działalności Tow. do Ksiąg elementarnych" (1821-1830) 1929

i ewent.

W. Bobkowska „Nowe prądy w polskiem szkolnictwie ludowem w pocz. XIX w."

Pozatem na kiedy możnaby te recenzje przysłać. Co do artykułu, to czyby dogadzał taki. „Z poglądów na wychowanie Montesquieu" — lub „Z myśli o wychowaniu ks. Coyer" (XVIII w).

Załączając wyrazy prawdziwego poważania, oczekuję łaskawej odpowiedzi

Hanna Pohorska

Warszawa. Raszyńska 44-18.

Warszawa, 1 XI 1929
Śniadeckich, 8

Wielce Szanowny Panie,

zaproszenie do współpracy w Minerwie otrzymałam po terminie wyznaczonym na nadsyłanie artykułów. Winszuję wznowienia pożytecznego wydawnictwa i życzę mu trwałego rozwoju. Najchętniej wezmę stały udział w piśmie, zarówno w dziale artykułów oryginalnych jak i recenzyj.

Proszę uprzejmie o wiadomość, kiedy upływa termin nadsyłania prac do następnego numeru. Prawdopodobnie mogłabym nadesłać rozprawkę o przygotowaniu urzędników w Księstwie Warsz. i Królestwie Kongresowem i jego wpływie na charakter Uniwersytetu Warszawskiego / i odbiciu w walkach ideowych Krakowa i Warszawy/.

W letniem półroczu rozpoczynam z grupą słu
chaczy zajęcia seminaryjne w zakresie dziejów
pracy oświatowej w Królestwie po powstaniu
1863 roku.

Przesyłam popularyzytorski artykuł" Z-
przeszłości pracy oświatowej ",drukowany jako
odbitka z "Przewodnika oświaty dorosłych". -

Wyrazy prawdziwego poważania łączę

H. Radlińska.

W Warszawie dnia 7 grudnia 1929 r.
ul.Brodzińskiego 34, Żoliborz Urzędniczy.

Wielce Szanowny Panie Kolego !

W końcu września posłałem W.Szan.Panu Koledze list polecony wraz z artykułem p.Wacława Wandurskiego z okresu dziejów Apuchtina, przeznaczony dla Minerwy Polskiej. Nie mając do dnia dzisiejszego żadnej w tym względzie odpowiedzi, na żądanie p.Wandurskiego piszę z prośbą o uprzejmą odpowiedź, czy artykuł Jego będzie drukowany w nowym numerze Minerwy, wznowić się mającej, czy nie? Gdyby nie, to proszę bardzo o zwrot wspomnianego artykułu pod moim adresem w jak najszybszym terminie, gdyż p.Wandurski ma okazję drukowania go w innem czasopiśmie.

Zasyłam szczere pozdrowienia i wyrazy mego
prawdziwego szacunku
Wam szczerze oddany

Józef Lewicki

86

W Warszawie, dn. 2. października 1929 r.
ul. Brodzińskiego 34. tel. 347-08
Żoliborz urzędniczy

Kochany Panie Kolego!

Wybaczcie, że dopiero dzisiaj piszę, ale miałem tak pilne prace, że nie mogłem chwili wolnej złapać.

Przesyłam Wam pracę p. Wandurskiego, któremu dostęp do archiwów i akt tajnych wyrobiłem. Więc oparta na materjałach źródłowych w całości. Tytuł tylko bym skrócił. Przygotuje on dalszy ciąg do następnego numeru.

Pani Radlińska obiecała później, bo teraz obrana dziekanem ma początkowo wiele pracy. Z p. Pohoską nie widziałem się, ale prospekt posłałem. Sądzę, że Wam coś posłała. P. Hornowska zniechęciła się po waszej krytyce i nie wiem czy co da. Ja chyba do następnego numeru coś przygotuję, - ale napewno nie ręczę, bo to dziś nie leży w mojem zainteresowaniu, nie mam obowiązku nadal zajmowania się historją wychowania niech piszą ci co mają katedry odpowiednie.

Ja pracuję dziś, od kilku lat zresztą przygotowując się, w dziedzinie organizacji wychowania, gdyż taką

katedrę zajmuję na W.W.P. a praca w tym kierunku zajmuje mnie zupełnie z pełnem zadowoleniem. Posyłam Wam dwie odbitki – może zrecenzujecie.

Zniechęcił mię kolega Kot, gdyż z obiecanego honorarjum za Ustawodawstwo szkolne K. E. N. obciął mi przeszło 1000 zł. więc po co pisać w dziedzinie historji. Nie opłaca się. Piszę tylko na zamówienia od 30 groszy za wiersz najmniej, gdyż na 5-oro dzieci emerytura nie wystarcza.

Pozdrawiam Was serdecznie Wasz

szczerze oddany

Józef Krwicki.

Gdybyście sobie życzyli to może posłałbym Wam pracę Stefana Różyckiego o Gimnazjum w Świsłoczy bo do biuletynu ją nadesłał, a dziś dostałem też materjał o szkołach żydowskich. Dra Bero, ucznia Handelsmana. Więc załączę ją o ile będziecie sobie życzyli

Wasz

J.K.

Wielce Szanowny Panie Profesorze

Dziękuję uprzejmie za zaszczytne zaproszenie mnie do współpracy w Minerwie niestety jednak nic gotowego do druku nie mam i wobec wypełnionego na najbliższe miesiące programu robót do niczego nowego zobowiązać bym się nie mógł. Gdyby Panowie reflektowali na to, możnaby może umieścić w Minerwie którykolwiek z rozdziałów pracy mej ostatniej o Szkole Realnej Warszawskiej (byłe Collegium Regium pijarskie, założone w połowie XVII wieku), ale musiałbym ze swej strony uzyskać na to zgodę Komitetu redakcyjnego tego wydawnictwa.

Łączę uprzejme wyrazy szacunku i poważania

K. Konarski

Warszawa ul. Łowicka 30 (Mokotów)
9 ~~września~~ sierpnia 1929.

88

Wszanowny Panie Profesorze!

Zwracam się do Pana Prof. z uprzejmą prośbą w nast. sprawie. Stwierdziłem w tutejszej Bibljotece Polskiej (6, Quai d'Orléans) brak J. Lewickiego: Bibljografji druków, odnoszących się do K. Ed. Nar.: otóż proszono mnie, by zwrócić się (a leży to i w moim czasowym interesie) do Pana Prof. jako dyr. Muzeum Pedag. z zapytaniem, czyby Bibl. Pol. nie mogła tej bibl. otrzymać do swoich zbiorów. Wiem, że „Muzeum", do którego ją, zdaje się w latach 1909-1910, dostawano arkuszami, są w M. Ped. stosy, więc to nie przyjdzie może z trudnością. I „Muzeum" tu niebardzo kompletne, no, ale trudno; Bibl. Pol. ma trochę specjalne cele i hist. wych. i szkol. tu oczywiście b. słabo reprezentowana. Bardzobym był wdzięczny WPanu Prof. za spełnienie mej prośby. Czy recenzja moja, a raczej sprawozd. z Zeitschr. doszła na czas? Łączę uprzejme ukłony

St. Tyna 17/2 1930

CARTE POSTALE

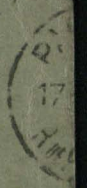

CORRESPONDANCE

ADRESSE

Pologne

Wlan. Pan Profesor

Dr Stanisław Lempicki

Lwów

ul. Lelewela 6 A

Toruń, dnia 5.3.1930 r. 89

Kochany Panie Stanisławie. Zawiadamiam, iż wysłałem na ręce Pańskie jako redaktora „Minerwy" moje Materjały do Historji Szkolnictwa Archiwum m. Torunia. Ponieważ z powodu mojej choroby ocznej nie mogłem dokonać należytej korrekty maszynopisu, przeto upraszam o staranne przejrzenie go przed oddaniem do druku, następnie o przesłanie korrekty do Torunia, ponadto zastrzegam sobie 50 odbitek dla siebie a 50 dla archiwum miejskiego. Proszę bardzo o wiadomości w sprawie wiadomej we Wilnie oraz o wiadome sprawy osobiste. Będę we Lwowie między 8–15 tym marca i chciałbym się koniecznie z kochanym Panem wiekieć. Narazie ściskam dłoń oddany

P.S. Co pisał Kolbuszewski?

Jochan

KARTKA POCZTOWA

POCZTA POLSKA 15

NADAWCA:

Dr. Kazimierz Sochaniewicz

Toruń, Moniuszki 1. II pk

Wielmożny Pan Prof. Un.

Dr. Stanisław Łempicki

~~War~~ Lwów

Uniwersytet J. K.

Marszałkowska 1.

M. P. i T. (I.1929) 10.000.000

2.17.

90

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 14. listopada *1925.*

Jaśnie Wielmożny Panie Radco !

Na ostatniem posiedzeniu Komisji historyczno pedagogicznej, odbytem 9 bm., ks. rektor Fijałek, przewodniczący zebrania, odczytał sprawozdanie WPana ze stanu prac nad historją szkolnictwa galicyjskiego, zakomunikowane Komisji w liście z 15. lutego br., oraz szczegółowo przedstawił istotę nieporozumienia, jakie powstało między WPanem a Komisją wskutek umieszczenia w protokole z poprzedniego (XXV) posiedzenia ustępu, wyrażającego WPanu słowa ubolewania.

Obecnie po otrzymaniu tych wyjaśnień i wyczerpującego sprawozdania ze stanu prac nad dziełem, pozostającym pod redakcją WPana, Komisja historyczno pedagogiczna z uznaniem przyjęła wiadomość o postępach rozpoczętych i kierowanych przez WPana prac a zarazem uchwaliła umieścić w protokole obecnym wyjaśnienie prostujące. Komisja sądzi, że tem samem daje odpowiednie zadośćuczynienie WPanu i że w tem sposób zamyka się epizod, wytworzony li-tylko przez nieporozumienie. Komisja historyczno pedagogiczna jeszcze raz podkreśla za ks. rektorem Fijałkiem, że ubolewając z powodu braku wiadomości o stanie wydawnictwa, nie miała najmniejszej myśli obrażać WPana a cóż

dopiero zniechęcać Go do podjętej pracy. Albowiem Komisji niemniej jak WPanu zależy na ukończeniu wspomnianego dzieła. Komisja pragnęła tylko w ten sposób wytłumaczyć się z niemożności przedstawienia stanu swego wydawnictwa przed Ministerstwem, które domaga się szczegółowych sprawozdań z zużytkowania udzielonych urlopów. Jednakowoż teraz wobec tak wyczerpującego sprawozdania WPana. Komisja z wielką chęcią ówczesne wyrażenie słów ubolewania cofa i prosi Go o dalszy współudział w jej pracach a w szczególności o kontynuowanie rozpoczętego już wydawnictwa o dziejach szkolnictwa galicyjskiego.

Komisja historyczno-pedagogiczna. o ile tylko zaszłaby potrzeba. gotowa jest poczynić usilne starania o uzyskanie dla WPana subwencji na studja archiwalne w Wiedniu. oraz interwenjować w Ministerstwie w sprawie wszelkich możliwych ułatwień i ulg w okresie Jego pobytu w tem mieście.

Komisja żywi niepłonna nadzieje. że niniejsze wyjaśnienie. poprzedzone odpowiednim ustępem w protokole z XXVI posiedzenia. w zupełności zadowoli WPana i skłoni Go do nawiązania z powrotem stosunków z Komisją historyczno-pedagogiczna.

Łączymy wyrazy prawdziwego poważania.

Sekretarz Komisji: za Prezesa Komisji:

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 8. grudnia *192*5

D o

Z a r z ą d u O d d z i a ł u L w o w s k i e g o.

Stosownie do życzenia p. Dyr. Ferdynanda Bostla Zarząd Komisji Historyczno Pedagogicznej przesyła do wiadomości Oddziałowi Lwowskiemu kopję swego pisma z 14 u.m., wystosowanego do pana dyrektora F. Bostla w sprawie zlikwidowania nieporozumienia i skłonienia Go do powrotu do Komisji.

Bary

2.16.

92

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 10 października 1925

Do

Oddziału Komisji hist. - pedagogicznej

we Lwowie.

Dziękując uprzejmie Oddziałowi lwowskiemu za list z 25 marca b. r. oraz za dołączony doń protokół z XIX posiedzenia Oddziału, odbytego 4 lutego b. r., Zarząd Komisji hist. - pedagogicznej pragnie wyjaśnić, dlaczego dopiero teraz po siedmiu miesiącach odpowiada na wspomniane wyżej pismo. Otóż zwrócone ono zostało Komisji wraz z innymi aktami przed kilku tygodniami przez rodzinę ś. p. Kazimierza Morawskiego, na którego ręce wpłynęło.

Zarząd Komisji hist. - pedagogicznej z uznaniem wita wiadomość o pragnieniu przez Oddział lwowski z powrotem przerwanej działalności, a szczególnie o zamiarze wydawania „Wiadomości" i szerzy jak najpomyślniejszej pracy. Co się tyczy postulatów Oddziału lwowskiego, to kandydaturę p. Alojzego Hanusza, sekretarza Oddziału, Zarząd Komisji hist. - pedagogicznej postawi na posiedzeniu Komisji, które odbędzie się jeszcze z końcem b. m. Nie widzimy natomiast, o ile sprawa wyjazdu do Wiednia p. dyr. Bostla, a więc zasiłku na podróż, jest jeszcze aktualną. Jeżeli nadal tak będzie, jeżeli by wyróżniały się nieporozumienia z p. dyr. Bostlem, w takim razie należałoby na ten cel szukać funduszu. Brakującą kopię protokółu z XII posiedzenia Komisji wyszukamy.

Za Zarząd:

Stanisław Kot

sekr. K. h.-p.

L.13.

ODDZIAŁ WARSZAWSKI
KOMISJI do BADANIA DZIEJÓW
WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA w POLSCE
Warszawa,ul.Krak-Przedm.28.
Archiwum M.WR i OP.w Uniwersytecie.

Warszawa,dn.10 grudnia 1925.r.

JWielmożny Pan
Prof. Dr. Stanisław Łempicki
Przewodniczący Oddziału Lwowskiego
Komisji historyczno-pedagogicznej
Lwów-Uniwersytet.

Oddział Warszawski ma zamiar przystąpić wkrótce do wydawania corocznych biuletynów w objętości 4 do 5 arkuszy druku p.t."Prace Naukowe Komisji do badania... za rok... Zawierałyby one krótkie opracowania poszczególnych zagadnień z dziejów oświaty,drobne materjały,przyczynki i źródła,kronikę prac naukowych oddziałów Komisji,recenzje i bibljografję.

Komisja w Krakowie zgodziła się,aby ów biuletyn miał charakter ogólny i zapowiedziała dostarczenie od siebie kilku przyczynków.

O ile Szan. Oddział Lwowski nie będzie realizował zamiaru wydawania osobnego czasopisma,to prosimy o uprzejmą informację: 1/czy nie moglibyśmy tej sprawy wspólnie prowadzić w biuletynie corocznym re-

dagowanym przy pomocy wszystkich członków i oddziałów Komisji hist-
ped? 2/czy połowy kosztów nie pokryłoby Ossolineum lub Książnica
Polska i (nie) wzięły nakładu w expedycję, 3/czy nie taniej byłoby drukować
we Lwowie, może w Ossolineum?

Prosząc o rychłą odpowiedź,

łączę serdeczne pozdrowienia i wyrazy prawdziwego
poważania Józef Borowicki

P.S. Byłem na zjeździe historyków w Poznaniu i wasz referat Pamiętnego odczytałem na sekcji V. i sformułowałem wspólne rezolucje.

Z. 14.

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA W POLSCE

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Prezes: Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.
Sekretarz: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.

Kraków, dnia 14. listopada 5. *192*....

D o

Oddziału Lwowskiego

na ręce JWP. Prof. St. Łempickiego.

Zarząd Komisji historyczno-pedagogicznej zawiadamia, iż Komisja na ostatniem swojem posiedzeniu, odbytem 9. b. m., uchwaliła powołać do grona swych członków p. Alojzego Wanczurę, sekretarza Oddziału lwowskiego.

Z żywem zadowoleniem powitała Komisja zapowiedź z 4. lutego b. r. podjęcia z powrotem działalności Oddziału lwowskiego. Zarząd Komisji zapytuje, jak się przedstawia sprawa dalszego wydawania "Wiadomości"? Obecnie bowiem Oddział warszawski zamierza przystąpić do wydawania prywatnym nakładem rocznego biuletynu p. t. "Prace naukowe Komisji.....Oddział warszawski", w którym znalazłyby pomieszczenie drobne przyczynki, luźne materjały archiwalne, sprawozdania itd. Pierwszy rocznik według zapowiedzi Oddziału warszawskiego ma się ukazać jeszcze z końcem tego roku. Członkowie Oddziału lwowskiego mogliby przeto zamieszczać w tym biuletynie swe drobniejsze rozprawy, artykuły, okruchy archiwalne itd. Współpracownikami bowiem biuletynu będą wszyscy członkowie Komisji i jej Oddziałów. - Łączymy wyrazy prawdziwego poważania.

S. Kot

X. St. Jan Fijałek
w. r. p.

Komisja Minist.W.R.i O.P.
do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce. Oddział lwowski.

Lwów, dnia 11 października 1927.

Czcigodna Pani!

Podpisane Prezydjum Oddziału Lwowskiego Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, dotknięte głębokim żalem z powodu zgonu Małżonka Czcigodnej Pani, ś.p. Dyrektora Józefa Bałabana, współpracownika tegoż Oddziału, jednego z najbardziej zasłużonych pedagogów polskich ostatniej doby, wybitnego pisarza na niwie pedagogicznej i historji oświaty, - przesyła niniejszem Czcigodnej Pani i całej Rodzinie ś.p. Zmarłego wyrazy najgłębszego współczucia z powodu tak dotkliwego a nieodwrotnego ciosu.

Zarząd
Oddziału Lwowskiego
Komisji do bad.historji wychowania i szkolnictwa
w Polsce:

Sekretarz.

Prezes.

Wielmożny Pan

Prof. Dr Władysław Abraham

Uniwersytet.

We Lwowie dnia 12. kwietnia 1922.

Wielmożny Panie Rektorze!

Z ust prof. Jareckiego dowiedziałem się, że p. Dr Lempicki zaproponował mię na sekretarza Komisji dla uczczenia 150. rocznicy powstania Komisji edukacyjnej. Prócz zasadniczo nie uchylam się od piastowania godności honorowych; ale ponieważ obecnie jestem w toku habilitacji (nie mówię już o licznych innych zajęciach), przeto już z góry oświadczyłem kategorycznie p. Dr Lempickiemu, że funkcji proponowanej objąć nie mogę. Skoro p. Lempicki mimoto kandydaturę moją postawił

98

Jaśnie Wielmożny

Prof. dr. Władysław Abraham.

Prezes Komitetu dla uczczenia Komisyi Eduk. i St. Konarskiego.

Lwów

Mikołaja 4. (Gmach Uniwersytecki)

Lwów d. 27 Marca 1922.

Widmoźny Panie Prezesie!

Ze sprawozdania z posiedzenia Komitetu Obywatelskiego dla uczczenia 150ej rocznicy Komisyi edukacyjnej i St. Konarskiego, które pojawiło się we „Wspólnym Dzienniku" z d. 25. b. m., dowiaduję się, że zostałem powołany na sekretarza sekcyi szkół średnich. Nie chcę korzystać z tego zaszczytnego powołania, gdyż widzę, że zajęty stale pracą jako członek Wydziału Towarzystwa filologicznego i jako zastępca przewodn. w Towa-

rzystwie filologów nowożytnych, bardzo małą tylko mógłbym służyć pomocą. Mimo iż z tego powodu nie mogę podjąć się żadnego czynnego współudziału, powstaję oddany ogólnym celom i usiłowaniom Komitetu Obywatelskiego, by uczcić pamięć Konarskiego, który, chociaż nie dorównał naszym wielkim mężom na polu reformy szkolnictwa z wieku XVI-ego, jak n.p. Szymon Marycjusz, to jednak, jako pierwszy organizator kultury po czasach bezgranicznej barbaryi epoki saskiej, zasługuje niewątpliwie na wdzięczne wspomnienie potomnych, tak samo jak i Komisya edukacyjna, która, choć nie może być zestawiona z Akademią krakowską i jej zasługami na polu szkolnictwa, to jednak, w sposób na swoją epokę uznania

godny, podniosła szkolnictwo narodowe
z ogromnego upadku, wprowadziła ład i
porządek, które są pierwszym warunkiem
kultury.

Z zapewnieniem najgłębszego poważania
pozostaję głęboko oddanym i
posłusznym sługą
Kazimierz Jarecki

101

Jaśnie Wielm. Pan Rektor

Prof. Dr Twardowski

Łaskawie odbierze.

102

+ Witam z prawdziwą radością myśl uczczenia rocznicy Ks. Piramowicza, znakomitego Lwowianina, tak zasłużonego około oświaty i szkolnictwa w Polsce. Dziś jednak o godz. 6 mam równocześnie inne posiedzenie, na którem być muszę, dlatego w Ratuszu się nie stawię.

Łączę wyrazy wysok. poważ.

22.III.1922

Ks. Dr. SZCZEPAN SZYDELSKI

JW Pan
Prof. dr. Kazimierz Twardowski
O. Rektor Uniw. J. Kazimierza

1. odbrać

od Prof. Caro.
Akademicka 21 III.

JWPanie Professorze! Ponieważ mam wykład
wśrodę od godz 6–8 w., nie mogę niestety być obec-
nym na Konstytuującem zebraniu obyw., zwołanem
przez JWPana celem przygotowania obchodu 150
letniej rocznicy Komisji Edukacji Narodowej.
Łącząc się atoli myślą z Panami i apro-
bując inicjatywę, podkreślającą doniosłość i
misję narodową inteligencji – co w czasach rewolucyj-
nego syndykalizmu, dyktatury proletarjatu i
bolszewickiego hasła: dołoj gramotnyj – uważam

rzecz niezmiernie pożądaną – odmielam się
rzucić myśl, by na temat roli przewodniej
uczonych i filozofów w różnych państwach od Ka

Dr Leopold Caro

zw. prof. ekonomji i nauk prawn. w Politechnice lwow.
podpułkownik K. S. W. P. w rezerwie

płańskiego Egiptu i republiki Platońskiej aż
do czasów najnowszych a odepchnięcia ich od rządów
u Sorela, Marxa i Lenina (Bucharina etc.) urzą-
dził w roku przyszłym cykl odczytów. Dziękuję za
najgłębszego poważania Caro

Jaśnie Wielmożny Pan

Dr. Kazimierz T w a r d o w s k i

Prefesor Zniwersytetu Jna Kazimierza

L w ó w

św. Zofji 46.

POLSKIE TOWARZYSTWO
POLITECHNICZNE
Lwów, ul. Zimorowicza 9.

Sol

POLSKIE TOWARZYSTWO POLITECHNICZNE
LWÓW, UL. ZIMOROWICZA 9.
Telefon Nr. 180. — Konto P. K. O. 141.366.

Lwów, dnia 23.Marca 1922.

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Zaproszenie na zebranie Obywatelskie w celu uczczenia jubileuszu Komisji edukacji narodowej zwołane na 22.Marca doszło moich rąk dopiero dzisiaj po moim powrocie z Warszawy .

Ubolewając nad niemożnością wzięcie udziału w tym zebraniu, proszę uprzejmie uważać moją nieobecność za usprawiedliwioną i przyjąć zapewnienie, że ze szczerą chęcią ofiarowuję moją współpracę w Komitecie mającym uczcić datę ustanowienia naszej pierwszej instytucji naukowej.

Z wysokiem poważaniem.

Prezes.

Kazimierz Rybicki

POLSKIE TOWARZYSTWO POLITECHNICZNE WYDZIAŁ GŁÓWNY

Jaśnie Wielmożny Pan
Dr.Kazimierz Twardowski
Profesor Uniwersytetu J.Kazimierza
Lwów - ul.św. Zofji 46.

We Lwowie, 27. marca, 1922.

Mój Kochany !

Posyłam Ci list p. St. Rybickiego, otrzymany po zebraniu środowem, oraz pisma pp. Caro i ks. Szydelskiego, otrzymane przed zebraniem. Gotowość współdziałania w Komitecie obchodowym oświadczyli mi też Finkel i Kleiner /: Komisya wydawnicza:/.

Sciskam Twoją dłoń

Twój

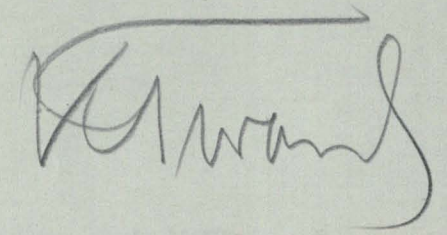

Gemeinsames Zentralnachweisebüro
Auskunftsstelle für Kriegsgefangene
Abteilung „H/I" – Bücherstelle
Wien, IV. Karlsplatz 13, (Techn. Hochschule)
Zimmer Nr. 327.

▽ ▽ ▽

Diese Seite ist von der Partei auszufüllen:

Ich ersuche für den Kriegsgefangenen

Name .....

Charge .....

in .....

.....

folgende Bücher

für meine Rechnung und Gefahr absenden zu lassen.

Verfasser:	Werk:	Preis K	Preis h

Für Bücher, welche den Zensurvorschriften nicht entsprechen, behält sich die Abteilung vor, passenden Ersatz zu geben.

Zugeschlagen: { Bis inbegriffen K 20.– K 1.–
" " " 50.– " 3.–
" " " 100.– " 6.– u. s. w.

Diese Rubrik ist für amtliche Anmerkungen freizulassen!

Nummer: .....

Bestellt bei der Buchhandlung: .....

.....

Erlagschein gesandt am: ..... K .....
" .....
" .....

Bezahlt am: ..... K .....
" .....
" .....

Bücher abgesandt am: .....
" .....
" .....
" .....

Abgesandte Bücher:

Verfasser:	Werk:	Preis: K	Preis: h	Datum der Absendung: 1917

KOMITET OBCHODU
150-ej ROCZNICY USTANOWIENIA
KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
I ZGONU
STANISŁAWA KONARSKIEGO
Warszawa, Nowy Świat 72

108

J. Wielmożnemu Panu
Prof. Dra W. Abrahamowiczowi
we Lwowie
ul. Długosza, 16

109

KOMITET OBCHODU
150-ej ROCZNICY USTANOWIENIA
KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
I ZGONU
STANISŁAWA KONARSKIEGO

Warszawa, dn. 17. I 1923
Pałac Staszica, Nowy Świat 72

Do Komitetu obchodowego
we Lwowie

Dziękuję najserdeczniej za list Szanownych Panów, zawierający szczegółowe sprawozdanie z dotychczasowych czynności Komitetu. List ten odczytałem na posiedzeniu d. 5 b. m., w którem uczestniczył prof. Ujejski, powitany przez nas serdecznie. Tak list jak i udział delegata Komitetu lwowskiego w naszych naradach — to miłe świadectwo zgodności naszych uczuć i dążeń, wielce ważnej dla podjętej sprawy.

Odpis protokołu posiedzenia z d. 5 stycznia przesyłam.

Najuprzejmiej proszę o rozważenie projektu powołania do życia „Instytutu badań pedagogicznych", mającego utrwalić pamięć Komisji Edukacyjnej. Wskazówki i uwagi Komitetu lwowskiego przyjmiemy

Z wdzięcznością.

Oczekując dalszych pomyślnych wiadomości o pracach komitetu lwowskiego, przesyłam wyrazy wysokiego poważania

S. Wickstein

110

KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA
DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA W POLSCE
przy N. T. P.

Komisja historyczno-pedagogiczna powołana została do życia przy Ministerstwie W. R. i O. P. pismem P. Ministra Ośw. z dnia 5 listopada 1919 r., z siedzibą w Krakowie

Prezes: ~~Prof. Kaz. Morawski, Kraków, Akad. Umiej.~~
~~Sekretarz~~: Stanisław Kot, Kraków, ul. Straszewskiego 7.
Sekret. W. Bobkowska, Kraków, Grodzka 60.

Kraków, dnia 20. II 1930.

Wielce Szanowny Panie!

W odpowiedzi na pismo z dn. 18 b. m. przesyłam w załączeniu:

a) Protokół z konstyt. posiedzenia Kom. Hist. N. T. P.
b) Statut N. T. P.
c) Daty powstania i potwierdzenia N. T. P., spis członków, sekcyj z ich przewodniczącymi oraz spis wydawnictw N. T. P.
d) Spis wydawnictw dawnej Kom. Hist.-Ped.

Nie mogę natomiast przesłać żądanego protokołu likwidacji Kom. Hist.-Pedag., ponieważ pisał go dr. Bargel, bawiący obecnie we Włoszech. Zdaniem prof. Kota należałoby umieścić w którymś z najbliższych numerów Minerwy obszerne sprawozdanie z działalności Komisji Hist.-Ped., w którym nadmieni się o likwidacji Komisji, przytaczając jej powody. Prof. Kot ma gotowe takie sprawozdanie, ale zbyt obszerne, aby można je zamieścić w Kronice. Raki zatem ograniczyć się narazie do podania wiadomości o powstaniu N. T. P. i Komisji Histor. przejmującej agendy dawnej Kom. Hist.-Ped. Na zlecenie prof. Kota załączam też wiadomości pod c).

Statut i protokół z posiedz. konstyt. przesłałam swego czasu p. profesorowi Łempickiemu — musiał widocznie nie dojść do jego rąk.

Cieszę się, że Minerwa czeka tylko jeszcze na zewnętrzną szatę i że ukaże się w najbliższym czasie. Może istniałaby jeszcze możliwość wsunięcia kilku słów do recenzji Źródeł do h. wych. prof. Kota? Przeoczyłam ważny moment i bardzobym pragnęła, gdyby się je dało jeszcze zamieścić. Na wszelki wypadek załączam je na osobnej kartce.

Prof. Szuman wspominał mi kiedyś, że ma wyasygnować pieniądze na Minerwę. Wyślę je natychmiast, skoro tylko je otrzymam.

W spisie wydawnictw dawnej Kom. Hist. Ped. nie mogę podać cen wydawnictw, które ulegną pewnej zmianie.

Z wyrazami prawdziwego poważania

Dr. W. Bobkowska.

Do Szanownego Prezydjum Podkomisji

Historji Pedagogiki

na ręce JWPana Rektora Dra Kazimierza

TWARDOWSKIEGO,

we LWOWIE,

ul. św. Mikołaja, l. 4.

Czcigodny Panie Rektorze!

W odpowiedzi na cenne pismo z dnia 12/XII, b.r.l.77. mam zaszczyt oznajmić, że uważam wybór nowych kandydatów na Członków czynnych Komisji za zupełnie trafny i zgadzam się w zupełności na propozycję.

Proszę przy tej sposobności przyjąć wyrazy szczególnej czci i poważania

Czcigodnemu Panu Rektorowi

zawsze i szczerze oddany

Lwów d.17-go grudnia, 1920.

Lublin, d. 2. X. 1929.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Przypominam uprzejmie sprawę obiecanego artykułu o Zamojskim do Pamiętnika Lubelskiego Tow. Przyj. Nauk. Chciałbym tę rzecz mieć w terminie do 15 b. m., by ją umieścić w dziale prac historycznych, który będzie wydrukowany w całości w połowie b. m.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

Zygmunt Szatalski

114

KARTKA POCZTOWA

LUBLIN 1
-2.X.29

POCZTA POLSKA
15

NADAWCA:

Zygmunt Pawlicki
Lublin
ul. Niecała 8 II p

Wielmożny Pan
Prof. Dr. Stanisław Łempicki
Lwów
ul. Supińskiego 11

M. P. i T. (II-1928) 50.000.000

Kraków 4/IX. 1929.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Przepraszam najuprzejmiej, że dopiero dzisiaj przesyłam adresy. Byłam 2 miesiące zagranicą, stale w wędrówkach, tak że dużo listów, przesłanych mi do Szwajcarji, wróciła jako niedoręczone; między nimi i zawiadomienie o Minerwie.

Bardzo się cieszę, że wydawnictwo wznowione, tembardziej, że zebrałam trochę materjałów w Szwajcarji ze stosunków polsko-szwajcarskich w początku w. XIX. Chcę je jeszcze zaokrąglić w naszych archiwach, ale boję się, że wobec gorącej pracy, jaka mnie czeka w tym roku szkolnym, przed wielkiemi wakacjami nie da się to uskutecznić.

Adresy zażądane podaję poniżej, prosząc równocześnie najuprzejmiej o adres p. F. Bastela i o wiadomość, czy Pan Profesor przesłał mi łaskawie zaproszenie na członka, zaadresowane przezemnie w czerwcu do Semi-

narjum hist. ośw. i szkolnictwa na ręce Pana Profesora.

Z wyrazami prawdziwego poważania

Dr. W. Bobkowska.

Helena Radlińska
Warszawa, Brzozowa 12.

Marja Hornowska
Warszawa. Bibl. Krasińskich. Okólnik 7.

Józef Lewicki
Warszawa. Brodzińskiego 16 a.

Stanisław Tync
Toruń. Mickiewicza 111.

Hanna Pohoska
Warszawa. Raczyńskich 44. m. 18.

Wanda Bobkowska, Kraków, Grodzka 60.

116

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

List Pana Profesora zastaje mnie przy pakowaniu się do wyjazdu do Paryża; zaproszenie do rocznika 1919 „Minerwy" spada mi zatem w nieszczęśliwą porę. O „Minerwę" dopytywałem się coś 3 razy prof. Kota, ale zawsze milczenie było odpowiedzią, dlatego zwątpiłem już w jej odrodzenie. Trudno mi zatem będzie dać notatki lub coś podob, ale recenzję jakąś może zgłębię, najprawdopodobniej z 3 (1927-9) roczników „Zeitschr. f. Gesch. d. Erz. u. d. Unterrichts"; większą część tego już przeczytałem, a resztę może „odsławię" w czasie drogi do Paryża. Czyby się nadawało (może do nast. nru?) sprawozdanie z książki: Kubalek - Hendrich - Šimek: Naše slabikaře, świeżo wydanej w Pradze; a może też możnaby krócitko omówić dawniej wydane (1923-4): Otakara Kádnera: Dějiny pedagogiky, szczególnie dział polski w tem 5-tomowem dziele?

„Materjałów, notatek" z czasów mego pobytu w Paryżu nie obiecuję, gdyż wyjeżdżam dla „rozejrzenia się w szerokim świecie" i dla ogólnych studjów przedwykładowych, ale sprawozdaniami i recenzjami z najnowszych wydaw. List. - ped. francuskich i ew. angielskich służę chętnie.

A swoją drogą, odrodzeniem „Minerwy" bardzo się cieszę i szczerze Panu Profesorowi gratuluję jej wskrzeszenia; zdaje mi się, że koniecznie jest utrzymanie jej i trzymanie mocno.

Łączę wyrazy szczerego i prawdziwego poważania

Stan. Tyrc

Toruń 7/1 1930

117

Lwów 30/XII. 1920

Jaśnie Wielmożny Panie

Rektorze!

Niespodzianie zaszłe przeszkody nie pozwalają mi przybyć na dzisiejsze posiedzenie komisyi. Proszę więc łaskawie usprawiedliwić moją nieobecność i przyjąć przy tej sposobności zapewnienie głębokiego szacunku i poważania

powolny sługa

Eug. Barwiński

Dr. W. Bobkowska
Kraków. Grodzka 60.

119

Kraków 10/I. 1929.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Dziękuję najuprzejmiej za list z 3 stycznia b. r. Cieszę się bardzo, że Minerwa Polska żyje i niechybnie dobrze się nam będzie chować pod pieczą Wielce Szanownego Pana Profesora. Pragnęłabym do rocznika 1929 przesłać recenzję „Źródeł do historji wychowania" profesora Kota. Będę się starała napisać ją przed 20 b. m. O ileby Pan Profesor miał już mowę recenzję tę w zanadrzu, to prosiłabym o kilka słów wiadomości. Rozprawki nie mam dotąd żadnej, ani też materjałów, do szwajcarskich – dość ciekawych – nie zdołałam należycie zebrać, a należałoby je uzupełnić w naszych archiwach. Nie mam też nadziei, aby mi się wobec nawału pracy udało przed wakacjami zabrać się do jakiejś roboty. Natomiast przyrzekam werbować abonentów dla Minerwy.

Łączę wyrazy głębokiego poważania

W. Bobkowska.

W Warszawie, dnia 10 stycznia 1930r.
ul. Brodzińskiego 34, Żoliborz urzędniczy.

Wielce Szanowny i Drogi Kolego.

W odpowiedzi na Wasz serdeczny list z daty 1.I.1929, który mnie doszedł przedwczoraj, sądzę, że data jest pomyłką, odpisuję dzisiaj.

U mnie zniechęcenie w jednym kierunku podnieca do tem intensywniejszej pracy w drugim, co doskonale wspiera pracę w pierwszym, gdyż obydwa są blisko pokrewne. Dokładniejsza znajomość najnowszych kierunków wychowawczych przyczynia się do głębszego zrozumienia poczynań naszych dawniejszych. Zwiedzenie przd dwoma niespełna laty szkół w Niemczech, Belgji, Francji i Anglji rozszerzyło horyzonty, lecz i potwierdziło moje przypuszczenia i skierowało do poznania dziejów ostytniej reformy wychowawczej we Włoszech, o której studjum przysłać będę Wam mógł dopiero w kwietniu, po wydrukowaniu całości.

Co się tyczy sprawy współredakcji "Minerwy" to wymagałoby to pewnego porozumienia wspólnego. Mianowicie musiałbym posiadać pewne od Was informacje zarówno a/ co do już przez Was zamówionych prac, względnie tematów, by podobnych nie wysuwać, b/co do programu pracy na przynajmniej dwa lata, gdyż poszukiwania wymagają nieraz dłuższego czasu, c/ co do wysokości ofjarowywanych honorarjów, czy będą jakie różnice w opłacaniu od wiersza za materjały, recenzje a artykuły i notatki, d/czy można liczyć, że każdy autor dostaje najmniej 25 odbitek bezpłatnie, większą ilość za zwrotem kosztów druku i papieru? Czy nie dobrem byłoby zadedykowanie pierszego rocznika za lata 1928 i 1929 uniwersytetowi wileńskiemu? pomimo, że już po uroczystości.

Przesyłam Wam artykuł Fidzińskiego, materjał Dra Bero, Kamykowskiego i doc. lub prof. Polit. warsz. Jana Harabaszewskiego o nauce chemji, oraz wspomnienia W.M. Wieliczki, ojca niedawno zmarłego doktora, który umieścił w poprzednim bjuletynie naszego oddziału b. Komisji hist.-ped. swe notatki. Jest to polska rodzina Wieliczków z Litwy, jeden z Jego przodków był za czysów Komisji Eduk. Nar. rektorem wydziału szkolnego w Krożach. Swobodę w wykorzystaniu matrjałów zostawiają Wam autorzy zupełną.

Gdybyście przyjeżdżali do Warszawy kiedy to proszę donieście mi o tem, bym się z Wami mógł zobaczyć, gdyż lepiejby było sprawy omówić ustnie. Ewentualnie mając zniżkę kolejową mógłbym przyjechać do Lwowa, gdzie mógłbym wygłosić kilka wykładów na dochód jakiej instytucji naukowej lub społecznej, by tylko zarobić na zwrot przejazdu i pobytu we Lwowie. Mogę mówić o Polskich tradycjach wychowawczych lub o Nowych kierunkach wychowawczych. Spodziewam się, że Rektor użyczyłby auli uniwersyteckiej.

P. Wandurskiemu Wacławowi wyślijcie honorarjum pod adresem: ul. Nowowiejska [redacted].18.m.6. Prosi On o sto odbitek.

Wczoraj dopiero skończyłem korrektę pierwszej części reformy włoskiej, a że dotąd bibljoteka uniwersytecka tutejsza była niedostępna właściwie z powodu wielkiego remontu więc skolacjonować pewne rękopisy będzie można zacząć prawdopodobnie w przyszłym tygodniu. Dlatego wątpię czy będę Wam mógł przed 20 przysłać jaki artykuł.

Tymczasem pozdrawiam Was serdecznie

szczerze Wam oddany

Józef Zwoicki

P.S. Różyckiego Wam nie posyłam, gdyż drukuje go już w naszym biuletynie, który będzie rozesłany w lutym b.r.

Jz.

Varia

L. 21./1921. 12

Projekt

Okólnik

Do wszystkich gimnazjów, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych.

Komisja do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, z siedzibą w Krakowie, powołana przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego pod przewodnictwem prezesa Akademji Umiejętności dra Kazimierza Morawskiego, która ma swoje oddziały (podkomisje) w większych środowiskach naukowych polskich: w Warszawie, we Lwowie, w Poznaniu i Wilnie, ma za zadanie przez rozbudzenie żywszego ruchu na polu badań historji pedagogji w Polsce i populazyzację wiadomości z tej dziedziny w najszerszych kołach nauczycielstwa wszelkiej kategorji. Celem jej usiłowań będzie nawiązanie nici tradycji polskiego wychowania i nauczania przerwanej w czasie 150-letniej prawie niewoli i wyzyskanie badań nad przyszłością pedagogiczną polską do potrzeb i zadań chwili obecnej.

Stosownie do tego wytknęła sobie Komisja historychno-pedagogiczna następujące cele:

1) Cel ściśle naukowy t.j. ma ona z punktu widzenia historycznego zbierać materjały po archiwach w całej Polsce zinwentaryzować materjały piśmienne odnoszące się do historji polskiego wychowania i nauczania, a spoczywające w wielkiej ilości dotychczas w zbiorach archiwalnych i bibljotecznych ogłosić je następnie w wydawnictwach swoich i uprzystępnić dla badań historyków wychowania. W związku z tem ma Komisja podjąć wydawnictwa naukowe, które mają za zadanie przedstawić historję poglądów pedagogicznych tudzież historję praktyki szkolnej w Polsce.

2) Drugi cel, jaki sobie wytknęła Komisja, jest praktyczny. Pragnie Komisja wciągnąć do pracy naukowej całe nauczycielstwo, zwłaszcza zaś nauczycieli na prowincji. Dorobek tej pracy mógłby być ogłaszany bądźto w wydawnictwach Komisji, bądźtez w sprawozdaniach szkolnych. W każdej miejscowości badać się

powinno materjały do historji szkonictwa lokalnego.

Obok tych dwoch celów zamierza Komisja stworzyć przez osobne wydawnictwa zasób lektury obowiązkowej dla kandydatow stanu nauczycielskiego. Złożyć się na nią mają owoce badań przeszłości pedagogji polskiej. Będzie to zarazem specjalna biblioteka ~~dla~~ kandydatów zawodu nauczycielskiego i nauczycieli.

Biblioteka ta ma objąć następujące wydawnictwa:

a) bibljotekę pisarzy pedagogicznych polskich. Mają to być krytyczne wydania utworów wybitnych polskich pisarzy pedagogicznych z dobrym komentarzem, opartym na tle porównawczem z analogiczną literaturą historyczno- pedagogiczną europejską, opatrzone wstępną rozprawką syntetyczną.

b) opracowania monograficzne, mawet drobniejsze, wszelako o charakterze konstrukcyjnym, gdyż materjałow samych Mimisterstwo wydawać nie zamierza. W opracowaniach tych należałoby przedewszystkiem uwzględnić te zagadnienia, które w chwli obecnej są najbardzej żywotne.

c) Wydawnictwa popularne krótkie, pisane przystępnie, stylem barwnym, mające na celu popularyzację historji wychowania w Polsce, zwłaszcza w czasie poro biorowym. Wydawnictwa te miałyby uwzględniać przedewszystkiem potrzeby nauczycielstwa, a także i szerszych sfer społeczeństwa polskiego na kresach wschodnich i zachodnich.

Celem udzielenia wskazówek, jak mają być opracowane te wydawnictwa, jakie zagadnienia z dziedziny historji wychowania w Polsce winny być przedewszystkiem rozpatrywane wyda Komisja w najbliższym czasie instrukcję dla osób pragnących podjąć się opracowania wymienionych tam tematów.

Lwowskie Kuratorjum szkolne przekonane, że nauczycielstwo polskie ocenia należycie doniosłość podjętego przez Komisję dzieła dla kształtowania przyszłej szkoły polskiej w duchu tradycji rodzimej, zwraca się z gorącym apelem do wszystkich tych, którym ta przyszłość jest droga, by bądźto przez skrzętne gromadzenie materjałów, bądźteż przez ich opracowanie zechcieli poprzeć jej zbawienną działalność.

We wszystkich sprawach wątpliwych techcą się chętni pracownicy zwracać się bądź do sekretarza Komisji krakowskiej, dra Stenisława Kota, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, bądźteż do sekretarze podkomisji lwowskiej, dra Stanisława Łempickiego (Archiwum państwowe we Lwowie)

Projekt.

L. 21/1921. 123

Projekt.

Okólnik

do Dyrekcji gimnazjów, semimarjów nauczycielskich, szkół zawodowych i Rad Szkolnych powiatowych.

Pożoga wojenna, która tej zwłaszcza części Ojczyzny naszej tyle wyrządziła spustoszenia materjalnego i moralnego, nie ominęła także budynków szkolnych. ich urządzeń, zbiorów, gabinetów, bibljotek.
Padły one ofiarą niszczycielskiej swawoli żołdactwa rosyjskiego, niemieckiego i austrjackiego. Często także - co ze smutkiem stwierdzić trzeba - rozdrapała je chciwa i nieoświecona ludność miejscowa. Zbiory te koniecznie, o ile to możliwe, w części przynajmniej uratować i właściwemu celowi zwrócić należy.
Nauczycielstwo nasze, które w czasie tej strasznej wojny tylekroć złożyło na różnych polach znakomite dowody poczucia obywatelskiego, zechce niewątpliwie i w tej sprawie pójść za wezwaniem lwowskiego Kuratorjum Szkolnego i dołoży starań celem wyrwania cennych niekiedy książek, rękopisów, lub wogóle środków naukowych z rąk chwilowych ich posiadaczy, nie znających częstokroć ani ich wartości, ani pożytku.

Zechcą tedy nauczyciele, przy pomocy dziatwy szkolnej, zapewniając chwilowym posiadaczom bezkarność, odzyskiwać te przedmioty ~~środki naukowe~~ i za pośrednictwem swych dyrekcyj, względnie Rad Szkolnych powiatowych przesłać je na ręce lwowskiego Kuratorjum szkolnego.

Przy tej sposobności zwraca Kuratorjum uwagę nauczycielstwa na obowiązek spisywania kronik szkolnych, zwłaszcza w tych zakładach, w których Dyrekcje nie wydają drukowanych sprawozdań. W miejscowościach, w których takie kroniki zaginęły lub skutkiem działań wojennych zniszczały, zechce Pan Kierownik szkoły kronikę na nowo założyć i przy pomocy najstarszych w gminie ludzi spisać najgłówniejsze dane o powstaniu szkoły, jej rozwoju aż do chwili obecnej.

Odpisy kronik, zwłaszcza sięgających dawniejszych czasów, zechcą Zarządy szkół przesłać lwowskiemu Kuratorjum Szkolnemu dla użytku Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, powołanej przez Ministerstwo wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego.

Akta i protokoły Komisji Historyczno pedagogicznej, Oddział Lwowski. (Akta Obchód 150-lecia śmierci Komarskiego i powstania Komisji Edukacyjnej.

125

C. K. NAMIESTNICTWO
CENTRALA KRAJOWA DLA GOSPODARCZEJ
ODBUDOWY GALICYI.

Lwów, dnia ..... 191...

L. .....

Wielce Szanown(y,a) Pani(e)!

Z końcem ubiegłego roku powołało do życia Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. (z inicjatywy ówczesnego Ministra, p. Łopuszańskiego) ~~do życia~~ „Komisję historyczno-pedagogiczną", której zadaniem ~~ma~~ jest ~~być~~: zorganizować pracę naukową nad dziejami polskiego szkolnictwa i wychowania. Na czele tej instytucji, ~~której~~ z siedzibą ~~jest w tej chwili~~ w Krakowie, której prace mogą mieć ~~również~~ doniosłe znaczenie nie tylko dla nauki polskiej, lecz i dla budowy polskiego szkolnictwa narodowego ~~w chwili~~ w tej chwili, stanął prezes Pol. Akademji Umiejętności, prof. Kazimierz Morawski. Komisja ~~pow~~ główna stworzyła w roku bieżącym ~~szereg~~ kilka Podkomisyj w najważniejszych centrach polskiego ruchu umysłowego, między innemi w Warszawie, Poznaniu i Lwowie i w krótkim stosunkowo, ~~a tak~~ przeciągu czasu, mimo bardzo ~~ciężkich~~ trudnych warunków, w jakich znalazło się państwo, zainicjowała ~~już~~ szereg poważnych prac zbiorowych, skupiła około siebie duży zastęp chętnych pracowników, ~~rozpoczęła~~ podjęła kilka naukowych wydawnictw.

[Podkomisja lwowska, pracująca ~~w czas~~ w położeniu i w czasach szczególnie ciężkich, nie pozostała ~~też~~ w tyle za swoją krakowską macierzą. Rozpoczęła inwentaryzację rękopiśmiennych zbiorów lwowskich, odnoszących się

do dziejów polskiej szkoły i wychowania, ~~zabrała się~~ przystąpiła do pracy nad obszerną publikacją zbiorową o szkolnictwie polskiem pod zaborem austrjackim, zabiega około stworzenia własnego warsztatu pracy naukowej i bibljoteki, sięgnęła już nawet, w przededniu ostatniego aktu wojny, na prowincję Wschodniej Małopolski, aby tam ~~budzić do~~ pozyskać pracowników ~~do~~ dla siebie, ~~ocalić~~ uratować te zbiory i zabytki, w zakres jej prac wchodzące, które ocalały z ~~zam~~ zawieruchy wojennej.

[Niestety, jak dotąd, środki Podkomisji Lwowskiej są za szczupłe, po temu, aby ~~ten~~ wpływ jej na kresy ~~wsch~~ małopolskie rozprzestrzenił się w tym stopniu, jakby ona tego pragnęła. Aby przyciągnąć do współdziałania i współpracy szerokie koła nauczycielstwa polskiego wszelkich kategoryj i ~~innych~~ chętnych inteligentne jednostki, — musi Podkomisja Lwowska we właściwy, najprostszy, najbardziej ~~odpowiedni~~ skuteczny sposób trafić na prowincję, ~~tj. drogą pisma~~, a mianowicie tj. ~~dro~~ za pośrednictwem ~~jakiegoś organu swego jakiegoś~~ drukowanego słowa, za pośrednictwem ~~jakiegoś~~ własnego organu ~~swego~~, choćby najskromniejszego.

~~Powstała~~ ~~więc~~ tedy myśl wydawania ~~krótkiego~~ trodziła się niewielkiego na dzisiaj pisemka, ~~choćby~~ nawet o objętości 1go arkusza druku, pewnego rodzaju biuletynu naukowego Podkomisji, który niósłby poza Lwów, do innych miast, miasteczek i wsi Wschodniej Małopolski

wieści o zadaniach, pracach i zamierzeniach Podkomisji lwowskiej, nawoływał do współdziałania w jej godziwem dziele, budził zamiłowanie do przeszłości naszej edukacji, uczył, jak ~~z niej brać materjał~~ z niej czerpać materjał ~~pod~~ na budowę szczęśliwej i mocnej teraźniejszości.

~~Skazani jednak na własne~~

Myśli tej naszej: stworzenia organu Podkomisji — nie chcemy dać upaść, funduszów ~~na~~ na jej urzeczywistnienie ~~niestety~~ potrzebnych nie posiadamy, ~~jednak~~ i dlatego właśnie zwracamy się do szczupłego grona osobistości, ~~znanych~~ z patrjotycznej gotowości do czynów dobrych i z miłości dla nauki polskiej, z apelem o poparcie usiłowań naszych w tej sprawie. Każdy, choćby niewielki datek, nadesłany na rzecz „biuletynu ~~nauk~~ Podkomisji Lwow." ~~przyczyni się~~ ułatwi nam zrealizowanie ~~naszej~~ naszego zamiaru może już w najbliższej przyszłości. ~~Jesteśmy przekonani~~ Materjału nam nie brak i ludzi gotowych do pracy, numer pierwszy pisemka mógłby wyjść niemal bezzwłocznie, — musimy jednak opędzić tak znaczne dzisiaj koszta ~~dru~~ papieru, druku i wysyłki. Mamy nadzieję ~~W nadziei~~ w przekonaniu, że Wielce Szanown(y, a) Pan(i)* ~~zechce również przyczynić się do~~ zrozumieć zechce nasze intencje i — jak w tylu innych ~~wypadkach~~ dobrych sprawach — tak i w * tym wypadku ochotnie pospieszy na wspomożenie godziwej myśli ~~naszej~~ — ośmielamy się i do Niego wystosować ~~tę oto~~ niniejsze pismo. Datki łaskawie przysyłać należy na ręce prezesa Podkomisji Lwow, prof. dra Kazimierza Twardowskiego, Lwów, ~~ul~~ Mikołaja 4 (dawny gmach Uniwersytetu)

Podpisy.

Fainomena kai Diosemeia
dwie części tj. opis
nieba gwiazdy, wschody
i zachody konstelacyi oraz
koła niebieskie.
2 meteorologia

— Kochanowski Ału=
maczy Fainomena
całe.

a rekonstruuje
Diosemeia Cicerona.
Cicero dał cały przekład
obu części. Wyd. Kochan.
1579, ded. Zamojsk.
Cicero dał cały przekład

Ragueau (Raguelius)
prawnik w Bourges, umarł
1605, komentował prawo franc.
i rzymskie, szereg dzieł.

— Mercerius Joh. prawnik w Bourges
tabie lekarz, komentarze do
Justyn. i obserwacje, umarł
1600.

L.230.

Wypisy polskie Tom V.

Poprzednia ocena "wypisów polskich" na klasę IV upraszcza znacznie ocenę i tego tomu, przeznaczonego na klasę, bezpośrednio następującą. O ile jednak czytanka na klasę IV mogła być omówiona w swojem wydaniu najnowszem, poprawionem i uzupełnionem, to przy niniejszym podręczniku mamy do czynienia z wydaniem z przed lat trzech / Lwów 1918 /, które wymaga jeszcze analogicznych zmian i uzupełnień. Wiadomo mi wszakże, że taką nową poprawną edycję właśnie się przygotowuje i że w niedługim czasie ma się ona ukazać w druku.

I/ Pod względem naukowym "Wypisy" te są bez zarzutu. Mam tu na myśli podobnie jak przy poprzednio omówionej książce, ustępy z prozy naukowej i objaśnienia rzeczowe autora. Nasuwa się chyba uwaga, że np. ustępy o Grottgerze lub o "Zemście" Fredry możnaby zastąpić wyjątkami z opracowań krytycznych nowszych / Antoniewicz, Chrzanowski, Kucharski/, chociaż i podane obecnie są na ogół nieprzestarzałe i odpowiadają poziomowi umysłowemu młodzieży tego stopnia nauki.-

2/ Pod względem dydaktycznym . Ustępy podobnie jak w klasie IV-ej, ujęte w grupy treściowe, ideowe, zaznaczające w swoim biegu wewnętrzną linję konstrukcyjną książki, ważną z punktu widzenia pedagogicznego. A więc: klasa, społeczność szkolna, / jej życie i psychika, typy, jednostka wybitna /, przyroda / jesień, jej nastroje, charakter /; przeszłość narodowa /Hołdu pruski, Zygmunt August, Batory, walki i tragedje na kresach /; wschód Polski i dalszy /Słowacki/; mowa polska, Litwa, wieś polska, dawna i nowa, nastroje, zwyczaje i obyczaje, przyroda, zabawy, polowanie, piękność i uroki/. Polska na wygnaniu / martyrologja syberyksja, cierpienia i tęsknoty/, stąd nawiązanie do problemu miłości ojczyzny / Skarga, Libelt / z ilustracją na szeregu ustępów prozaicznych, poetyckich, dumkach, ustępach historycznych i.t.d. / Srul z Lubartowa, Dumka Zaleskiego, Cecora i Chocim, twórczość Pola, śpiewaka Polski i jej walk o wolność, Latarnik i.t.d. /. Dalej ustępy o Grottgerze o górach Polski /Stanisław August, ks. Józef, pieśni wojackie, wyjątek z Popiołów, znów piosenki żołnierskie z walk o wolność/. Następnie idzie grupa o muzyce i jej największym polskim genjuszu / Chopin, tłumaczenia Ujejskiego/ końcowe dwie grupy stanowią ustępy o charakterze historyczno-literackim, ściśle związane z lekturą /Bielecki, Zemsta/ i wybór pieśni ludowych z różnych stron Polski, charakteryzujący ich odmienności w tym rodzaju twórczości w usposobieniach, uczuciach, języku.

Jak z powyższego streszczenia wynika, dano "Wypisom" zawartość cenną

//.

128

i pożywną. Uwzględniono bardzo obszernie stronę narodową, patrjotyczną, zmierzającą do rozbudzenia i ożywienia najszlachetniejszych uczuć i dążeń, jak miłość ojczyzny / dokładnie tu zanalizowania /, języka ojczystego, przyrody zwyczajów, ludu i pięknych stron jego duszy, pieśni narodowej, przeżyć naszych historycznych sławnych i męczeńskich poświęceń i uniesień. Naturalnie, książka wydana w r. 1918, przed powstaniem niepodległego państwa polskiego nie ma znów w sobie owego tchnienia wolności i dumy, poczucia nowych zadań i obowiązków obywatelskich, owego zdrowego męskiego pozytywizmu, którego potrzebę wszyscy dzisiaj odczuwamy; zanadto tu przeszłości i męczeństwa, romantycznych tęsknot i bólów, brak jakiejś harcerskiej tężyzny i jasnego spojrzenia w twarz radościom i trudom nowego żywota. Zmieni się to napewno w następnem wydaniu, odpowiednio przerobionem i uzupełnionem; w każdym razie książka w obecnej postaci, przy odpowiednim wyborze ustępów przez nauczyciela, dać musi duszy młodego Polaka wiele wrażeń silnych i pięknych, wiele wskazań szlachetnych i pożytecznych.-

Przyroda uwzględniona została znaczniej obszerniej, niż w poprzednim tomie, co podkreślić należy z uznaniem. Dlaczego jednak, dając osobną grupę o "jesieni", pominięto inne pory roku i charakterystyczne ich strony? W każdym razie jednak, ma tu chłopiec wieś i las, góry i drzewa polskie, puszczę białowieską, step, faunę naszą, polowanie i.t.d. Mało natomiast materjału krajoznawczego określonego:, ogranicza się on do 2 ustępów o Litwie.

Na pochlebne zaznaczenia zasługują wreszcie ustępy z zakresu malarstwa / Grottger/ i muzyki / Chopin /, folkloru polskiego.

Dobór autorów przeważnie bardzo dobry. Zamało może Mickiewicza, chociaż usprawiedliwić się to da lekturą "Pana Tadeusza" w tej klasie; możnby również pomieścić więcej ustępów z literatury dawniejszej / XVI-XVIII w/ co byłoby tutaj bardziej zrozumiałe, niż w klasie poprzedniej / tam było II tutaj tylko 2/.

"Program"ministerjalny przepisuje na klasę V / II-gą/ objaśnienie i rozbiór ustępów, ćwiczenia stylistyczne, analogicznie do klasy IV./I/ "Wypisy"omawiane dają niewątpliwie doskonale i roztropnie dobrany materjał do takiego prowadzenia nauki. Zapoznają ucznia z rozmaitymi najczęściej napotykanymi, rodzajami literackimi; obficie uwzględniają pieśń, inną liryke /nastrojową, refleksyjną, / nowelę, powieść poetycką, /z komentarzem/ wymowę / kazanie i inne próby/, dają wyjątki z powieści różnego rodzaju z listów, z prozy pouczającej, biografji, rozprawki filozoficzne i histo-

//:

yczno-literacką, charakterystykę, sielankę, dumkę, ilustracje muzyczną, twórczość ludową. Wszytko to mimo woli zmusza ucznia choćby bez teoretycznej segregacji, do pewnego różnicowania, klasyfikowania, utrwalania form w powieści, wyrabia jego smak i inteligencję.

Brak pytań porównawczych z zakresu poetyki, tak ułatwiającą wspólną pracę nauczyciela i ucznia w "Wypisach" na klasę IV-tą, nie może przesądzać dydaktycznej wartości książki na jej niekorzyść i w nowym wydaniu będzie niewątpliwie usunięty.

Objaśnienia rzeczowe / jak w klasie IV-tej / nieobfite; zdałoby się więcej np- przy Kochanowskim i Skardze, przy ustępach historycznych /osoby, miejscowści/ . Dla ucznia jest ich stanowczo za mało, dla nauczyciela chyba wiele zbędnych, przy braku niektórych potrzebniejszych. Te, które pomieszczono, są niewątpliwie pożyteczne.

Wiadomości o pisarzach znajdujące się przy końcu książki naogół wystarczające.

Wartość dydaktyczna / i wychowawcza / książki, mimo pewnych zaznaczonych braków, związanych raczej z genezą "Wypisów", momentem ich powstania niż wynikających z winy autorów,: jest bezwątpienia znaczna, w ciągu wielu już lat wypróbowana wszechstronnie w szkołach małopolskich. Brak ilustracyj, które tak bardzo zdałyby się naprzykład przy ustępach o Grottgerze, łatwo usprawiedliwić stosunkami "wojennymi" w chwili wydania tego tomu . W nowem wydaniu powinny się znaleźć tembardziej, że "groszowych" albumików grottgerowskich brak teraz zupełnie.

3/ Pod względem literackim "Wypisy" są bez zarzutu, staranna uwaga przy wybieraniu ustępów widoczna.-

4/ Pod względem estetycznym: zarówno co do strony typograficznej korekty, jak i co do wyglądu zewnątrznego, książce omawianej niczego wytknąć nie można. Różnica w papierze, który jest tu szary i poślednieje szej sorty- w zestawieniu z książką na klasę IV-tą- zrozumiała. Były to najuciążliwsze czasy wojenne. Okładka półtwarda, ceratowa, wydaje się wcale wytrzymałą.

Poprzednie rozpatrywania szczegółowe świadczą dostatecznie, że ostateczna opinja o tej dobrze już znanej książce wypaść musi dodatnio, zwłaszcza w oczekiwaniu nowego jej wydania.

W porównaniu z podręcznikami galicyjskimi, dawniej używanymi w szkołach , postęp znaczny. Z podręczników na klasę V-tą, używanych w szkołach b. Królestwa Polskiego- nie rozp rządzam z odpowiednim materjałem porównawczym i zdaje mi się, że trudnoby go przytoczyć-

130

Wypisy Henryka Gallego na klasę IV-tą, używane zresztą wedle intencyj autora, i w klasie V-tej, mimo pewnych niewątpliwych zalet swoich, znacznie mniej odpowiadają dzisiaj planowi tej klasy i wymaganiom "Programu" ministerjalnego, niż podręczniki Wojciechowskiego; rozbicie materjału za obfitego i za trudnego ściśle na kategorje gatunków literackich nie stanowi pod względem dydaktycznym dodatniej strony tej dużej księgi.

"Wypisy"Próchnickiego i Wojciechowskiego, tom V., nadają się do nauki języka polskiego w klasie V-tej /II-giej/ gimnazjom wszystkich oddziałów, a mogłyby być ewentualnie zużytkowane i w innych typach szkół polskich.-

we Lwowie, dn. 20.września 1921.r.

://: Dr. Stanisław Łempicki
/Lwów/ Długosza 10.

Na poufności ocen niniejszych nie zależy mi, pozostawiam to w zupełności decyzji Wysokiego Ministerstwa.

Dr. St. Łempicki.

Gaz. Lw. Nr. 131. 2 12/VI. 131

Ma to być praca zbiorowa, obliczona na 5 tomów; opracowaniem poszczególnych części i rozdziałów zajęli się już doświadczeni i znani w nauce naszej historycy i fachowcy-pedagogowie. Plan ten podkomisyi lwowskiej spotkał się z jednomyślnym aplauzem Komisyi głównej, która — podobnie jak podkomisya lwowska — wychodzi z słusznego założenia, że szkolnictwo zaborcze należące już dziś do przeszłości, powinno być opracowane jak najrychlej i to przez tych, co z własnego doświadczenia mieli sposobność je poznać, na podstawie bezpośredniej obserwacyi i bliskiej tradycyi mogą je ocenić. Inicyatywa dyr. Bostla i podkomisyi lwowskiej podziałała ożywczo na inne podkomisye, gdyż i tam wyłoniły się już również podobne projekty zbiorowego opracowania szkolnictwa zaborczego.

Obecnie rozważa podkomisya lwowska plan rozszerzenia swojej pracy na prowincyę, w porozumieniu z władzami szkolnemi i organizacyami nauczycielstwa. Chodzi mianowicie o zachęcenie nauczycielstwa wszystkich stopni do zajęcia się dziejami szkolnictwa lokalnego, mającego za sobą nieraz znamienitą i chlubną, a zgoła dziś zapomnianą przeszłość, do zbierania i inwentaryzowania rozprószonych, a często cennych, materyałów polskiej szkoły (rękopisy, akta szkolne, podręczniki dawne i t. d.) Jest uzasadniona nadzieja, że po feryach tegorocznych, akcya ta przyjmie realne kształty i wyda niebyle jakie owoce.

Poszczególni członkowie podkomisyi lwowskiej, poświęcający się dziejom naszego szkolnictwa, przygotowują także bądź pewne prace syntetyczne, bądź wydania odpowiednich autorów i tekstów dla „Polskiej Biblioteki Pedagogicznej", której wydawnictwo podejmuje Komisya.

Dodać nakoniec trzeba, że podkomisya lwowska, która niebawem uzyska może własny lokal, myśli również o stworzeniu w w niedługim czasie własnej podręcznej biblioteki, oraz o pervodycznem urządzaniu odczytów i referatów z dziedziny historyczno-pedagogicznej, dostępnych dla szerszych sfer, interesujących się tak doniosłą sprawą naszej przeszłości szkolno-pedagogicznej i jej ideowego związku z żywą teraźniejszością.

Wszelkich informacyj co do prac podkomisyi udziela pisemnie sekretarz dr. Stanisław Łempicki, ul. Długosza l. 10 parter.

Z badań nad dziejami polskiego szkolnictwa.

Komisya historyczno-pedagogiczna, ustanowiona przez Ministerstwo W. R. i Ośw. Publ. dla badania naukowego dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania powołała do życia we Lwowie podkomisyę (podobnie jak w Warszawie, Poznaniu i t. d.), na której czele stanął prof. Uniw. dr. Kazimierz Twardowski. Podkomisya lwowska, w skład której wchodzi grono pracowników naukowych w dziedzinie naszej edukacyi, odbyła już kilka posiedzeń z współudziałem reprezentantów: Małopol. delegatury Minister. Ośw. Publ. oraz Towarzystwa Naucz. Szk. W. i Tow. Pedagogicznego. Z ramienia podkomisyi rozpoczęto już we Lwowie pracę około zinwentaryzowania i opisania bibljograficznego całości materyałów rękopiśmiennych, odnoszących się do dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania, a znajdujących się w tutejszych bibliotekach i archiwach. Pracy tej, wymagającej wielkiego nakładu wiedzy i trudu, podjął się znany bibliograf, skryptor Ossolineum p. Władysław Wisłocki. Inwentarz ten będzie częściowo ukazywał się w druku i odda z pewnością niemałe usługi badaczom naszego szkolnictwa i pedagogii.

Równocześnie przedstawiła podkomisya lwowska centralnej Komisyi w Krakowie obszerny projekt opracowania „Dziejów szkolnictwa galicyjskiego (pod zaborem austryackim) od roku 1772—1918" wygotowany przez inicyatora całego planu, zw. członka Komisyi radcę Ferdynanda Bostla.

Nr. 131.

GAZE

Wychodzi codziennie o godzinie 3-ciej po połud
świątecznych.

Numer pojedyńczy kosztuje w miejscu i na prow

Biura Redakcyi i Administracyi ul. Podwal
i samiejscowa ul. Czarnieckiego 12. Pojedyncze numera
Czarnieckiego 12, w Reklamie Prasowej, Chorążcz
dzienników. — Listy należy frankować.

Reklamacye otwarte wolne od opłaty. Konto P,
Telefon Redakcyi Nr. 192. — Telefon Administr

PRENUMERAT

we Lwowie bez dostawy . . . . . .
„ „ z dostawą . . . . . .
z przesyłką pocztową w Polsce . . . . . .
„ „ w innych państwach . . . .

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego reskryptem z dnia 7 maja 1920 L. 7745/8 II. nadał klasom I—VI. prywatnego gimnazyum żeńskiego Sióstr św. Józefa w Tarnopolu na rok szkolny 1919/20 prawo publiczności wraz z prawem wydawania świadectw mających ważność szkół rządowych.

Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego nadało prywatnemu gimnazyum realnemu żeńskiemu w Jarosławiu na rok szkolny 1919/20 prawo publiczności, oraz prawo odbywania egzaminu dojrzałości i wydawania świadectw dojrzałości, mających ważność świadectw szkół rządowych z tem ograniczeniem, że prawo to może być stosowane tylko do zwyczajnych uczenic uczęszczających na codzienną naukę w tym

9 dywizyi piechoty, usiłował ponownie w dniu 8 b. m. ująć inicyatywę w swoje ręce, rzucając w tym celu wszystkie swe siły do ataku. Wywiązały się krwawe a zacięte walki, zwłaszcza na odcinku 8 mej dywizyi piechoty i grupy gen. Żeligowskiego, w czasie których poszczególne miejscowości parokrotnie przechodziły z rąk do rąk. W ostatecznym rezultacie już dnia 6 czerwca wieczorem przeciwnik został na całej linii odparty. Dnia 9 czerwca rano wojska nasze przeszły do ataku, rozbijając w zdecydowanem natarciu gros sił nieprzyjacielskich, które odrzucono na linię rzeki Auty. Zdobycz narazie obliczona wykazuje z górą 600 jeńców, oraz 57 karabinów maszynowych. W rejonie Gorwala nasze oddziały dokonały śmiałego wypadu, niszcząc kilkanaście łódek przygotowanych przez nieprzyjaciela do przeprawy i znaczne zapasy amunicyi. W rejonie na północ od Kijowa nieprzyjaciel rozwija poważniejszą akcyę wzdłuż Czarnobyla. Na południowym odcinku odparto słabsze ataki przeciwnika.

Pierwszy zastępca szefa sztabu generalnego:
Kuliński.

Tworzenie nowego Rządu.

Kuryer Warszawski pisze w sprawie przesilenia gabinetowego:

Marszałek Sejmu Trąmpczyński zwołał wczoraj popołudniu posiedzenie konwentu seniorów. Obrady rozpoczęły się o godzinie 5 popołudniu. Uchwalono zawiesić plenarne obrady w Sejmie na czas przesilenia a także zawiesić posiedzenia komisyj. Przedstawiciele wszystkich stronnictw reprezentowanych w konwencie seniorów wyrazili pragnienie, aby przesilenie trwało jak najkrócej a to ze

Nr. 131. Sobota, 12 Czerwca 1920. Rok 110.

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3-ciej po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Numer pojedyńczy kosztuje w miejscu i na prowincyi **1 Mk.**

Biura Redakcyi i Administracyi ul. Podwale 3. — Ekspedycya miejscowa i zamiejscowa ul. Czarnieckiego 12. Pojedyncze numera do nabycia w Ekspedycyi, ul. Czarnieckiego 12, w Reklamie Prasowej, Chorążczyzna 7, w trafikach i biurach dzienników. — Listy należy frankować.

Reklamacye otwarte wolne od opłaty. Konto P. K. O. Nr. 141,699.

Telefon Redakcyi Nr. 192. — Telefon Administracyi 73

PRENUMERATA:

	miesięcznie
we Lwowie bez dostawy	16 Mk
„ „ z dostawą	19 Mk
z przesyłką pocztową w Polsce	20 Mk
„ „ w innych państwach	22 Mk

Ceny ogłoszeń (anonsów): Wiersz nonpar. 7 łamowy lub jego miejsce 90 f., tabelaryczny i liczbowy 1 Mk 20 f. — Drobne ogłoszenia po 30 f., od wyrazu, tłustym drukiem podwójnie.

Nadesłane i nekrologia po 2 Mk 50 f., po kronice i komunikaty 4 Mk, za wiersz 4 łamowy lub jego miejsce miary nonpar.

Ogłoszenia w Dzienniku urzędowym po 2 Mk, tabelaryczne i liczbowe po 2 Mk 50 fen. za wiersz nonpar. 4 łamowy lub jego miejsce.

Wszystkie ogłoszenia przyjmuje Administracya „Gazety Lwowskiej", Lwów, Podwale l. 3., w godzinach od 8—2 i od 5—7.

„Przewodnik naukowy i literacki", dodatek miesięczny otrzymają tylko całoi półroczni abonenci „Gazety Lwowskiej" za połowę rocznej prenumeraty tj. 60 K. (42 Mk.)

„Przewodnik" osobne prenumerowany kosztuje 120 K. (84 Mk.)

Listy i przesyłki rękopisów należy przesyłać do Redakcyi „Przewodnika" pod adresem: Lwów, ul. Wałowa Nr. 31, I. piętro (nad mezaninem).

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego reskryptem z dnia 7 maja 1920 L. 7745/S II. nadał klasom I—VI. prywatnego gimnazyum żeńskiego Sióstr św. Józefa w Tarnopolu na rok szkolny 1919/20 prawo publiczności wraz z prawem wydawania świadectw mających ważność szkół rządowych.

Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego nadało prywatnemu gimnazyum realnemu żeńskiemu w Jarosławiu na rok szkolny 1919/20 prawo publiczności, oraz prawo odbywania egzaminu dojrzałości i wydawania świadectw dojrzałości, mających ważność świadectw szkół rządowych z tem ograniczeniem, że prawo to może być stosowane tylko do zwyczajnych uczenic uczęszczających na codzienną naukę w tym zakładzie.

Generalny Delegat Rządu dla Galicyi przeniósł radcę rachunkowego Mikołaja Szamotę ze Lwowa do służby w Kierownictwie regulacyi Wisły w Krakowie.

Z frontów.

Komunikat sztabu generalnego.

Z dnia 10 czerwca b. r.

Wielka bitwa nad Berezyną, rozpoczęta dnia 14 maja i prowadzona z ogromnem obustronnem napięciem, została w dniu wczorajszym uwieńczona ostatecznem naszem zwycięstwem. Nieprzyjaciel skoncentrowawszy przed frontem armii generała Sosnkowskiego 9 dywizyi piechoty, usiłował ponownie w dniu 8 b. m. ująć inicyatywę w swoje ręce, rzucając w tym celu wszystkie swe siły do ataku. Wywiązały się krwawe a zacięte walki, zwłaszcza na odcinku 8-mej dywizyi piechoty i grupy gen. Żeligowskiego, w czasie których poszczególne miejscowości parokrotnie przechodziły z rąk do rąk. W ostatecznym rezultacie już dnia 6 czerwca wieczorem przeciwnik został na całej linii odparty. Dnia 9 czerwca rano wojska nasze przeszły do ataku, rozbijając w zdecydowanem natarciu gros sił nieprzyjacielskich, które odrzucono na linię rzeki Auty. Zdobycz naszego oblicza wykazuje z górą 600 jeńców, oraz 57 karabinów maszynowych. W rejonie Gorwala nasze oddziały dokonały śmiałego wypadu, niszcząc kilkanaście łódek przygotowanych przez nieprzyjaciela do przeprawy i znaczne zapasy amunicyi. W rejonie na północ od Kijowa nieprzyjaciel rozwija poważniejszą akcyę wzdłuż Czarnobyla. Na południowym odcinku odparto słabsze ataki przeciwnika.

Pierwszy zastępca szefa sztabu generalnego:
Kuliński.

Tworzenie nowego Rządu.

Kuryer Warszawski pisze w sprawie przesilenia gabinetowego:

Marszałek Sejmu Trąmpczyński zwołał wczoraj popołudniu posiedzenie konwentu seniorów. Obrady rozpoczęły się o godzinie 5 popołudniu. Uchwalono zawiesić plenarne obrady w Sejmie na czas przesilenia a także zawiesić posiedzenia komisyj. Przedstawiciele wszystkich stronnictw reprezentowanych w konwencie seniorów wyrazili pragnienie, aby przesilenie trwało jak najkrócej a to ze względu na położenie, w jakiem się znajduje Państwo. Domagano się stanowczo, aby w ciągu 24 godzin nastąpiło utworzenie nowego gabinetu.

Po zakończeniu obrad konwentu seniorów Marszałek rozpoczął w gabinecie swoim narady z przedstawicielami stronnictw.

Celem tych narad było zapoznanie się ugrupowań politycznych, aby módz przedstawić bardziej określone propozycye co do wyboru osoby mającej otrzymać misyę utworzenia nowego gabinetu. Prezes PSL. p. Witos i wicepreres Rataj byli pierwszymi, których Marszałek zaprosił na narady. W konferencyi trwającej prawie godzinę do kuloarów przedostała się wiadomość, że p. Witos zaproponował utworzenie gabinetu centrowo-lewicowego. Po ukończeniu konferencyi z Marszałkiem p. Witos zdał sprawę z przebiegu jej członkom klubu P. S. L. Klub ten wyraził pogląd, że P. S. L. nie cofa się przed misyą utworzenia gabinetu.

Marszałek konferował następnie z p. Daszyńskim. P. Daszyński przyjął do wiadomości propozycyę ludowców i bezwłocznie udał się na posiedzenie swego klubu, gdzie przedstawił zamiary P. S. L. co do utworzenia gabinetu centrowo-lewicowego. W dyskusyi przeważały głosy za wstąpieniem P. P. S. do Rządu, żadnej jednak uchwały nie powzięto. Dziś rano odbędzie się posiedzenie narodowego Zjednoczenia ludowego, na którem klub zajmie stanowisko co do zamiarów ludowców.

W ciągu dnia dzisiejszego Marszałek Trąmpczyński konferować będzie z przedstawicielami innych ugrupowań sejmowych. Na rano naznaczona jest konferencya z prezesem narodowej partyi robotniczej p. Brejskim, który w prywatnych rozmowach wyraził się przychylnie o utworzeniu gabinetu centrowo-lewicowego.

Marszałek Sejmu Trąmpczyński odbył wczoraj szereg konferencyj z przedstawicielami stronnictw mianowicie z piastowcami, grupą wyzwolenia, lewicą P. S. L. socyalistami, klubem mieszczańskim, Narodową partyą robotniczą, Zjednoczeniem narodowo-ludowem i chrześciańskimi demokratami. Celem konferencyj było zbadanie stosunków międzyparlamentarnych w kwestyi utworzenia nowego gabinetu. Dziś po południu udał się Marszałek Trąmpczyński do Belwederu i zdał sprawę Naczelnikowi Państwa z opinii stronnictw. Naczelnik Państwa przyjął prezesa Zjednoczenia ludowo-narodowego p. Dubanowicza, a potem prezydyum P. S. L. Witosa i Rataja. Konferencye te miały na celu poinformowanie się o zamiarach obu stronnictw w przedmiocie utworzenia nowego gabinetu. Wczoraj rozpoczęły się między przedstawicielami piastowców a socyalistami konferencye, których celem ma być ustalenie warunków możliwości spółdziałania obu tych stronnictw w utworzeniu większości sejmowej. W kołach parlamentarnych braną jest w rachubę możliwość utworzenia gabinetu o charakterze bardziej lewicowym na wypadek, jeżeli Zjednoczenie ludowo-narodowe odmówi swego udziału czynnego w Rządzie.

Głos Litwy.

Litewski minister spraw zagranicznych Woldemaras oświadczył posłowi Niedziałkowskiemu co następuje: Polska prowadzi politykę awanturniczą. Być może, iż ma dosyć sił po temu. Litwa tego uczynić nie może. Polska buduje sztucznie Białoruś i Ukrainę niepodległą. Litwa natomiast sprawy tych krajów uważa za wewnętrzną sprawę rossyjską. Litwini nie dadzą się wciągnąć do akcyi, która na długie lata pokłóciłaby ich z Rossyą i Niemcami. Litwa znajduje poparcie Anglii i można mieć nadzieję, że przyczyny skłaniające Anglię do popierania Litwy nie są charakteru przejściowego, lecz stałego. Idea plebiscytu zbankrutowała podczas wojny. Plebiscyt w Wilnie byłby dla Litwinów tem samem, co plebiscyt w Paryżu

dla Francuzów. Litwa nie widzi potrzeby utrzymywania z Polską stosunków ściślejszych niż z innemi państwami. Litwini wyrzekliby się raczej Wilna niżby się zgodzić mieli na federacyę z Polską.

Radio pokojowe.

Kuryer Warszawski podaje: Jak już donosiliśmy — Rząd polski zamierza w odpowiedniem terminie wysłać pod adresem rządu sowietów radio pokojowe. Ponieważ wybuchło przesilenie gabinetowe, Prezes Ministrów, będąc w stanie dymisyi, nie czuje się uprawnionym do podjęcia w tej chwili kroków tak ważnych dla Państwa. Wątpliwości swoje zakomunikował Prezes Ministrów Marszałkowi Sejmu, który dążąc ze swej strony do uniknięcia ewentualnej zwłoki, zaproponował prezesom klubów, aby upoważnili specyalnie Premiera Skulskiego do podjęcia w razie potrzeby odpowiednich kroków.

Węgry okrojone.

Stały wydział węgierskiego kongresu miast stwierdził na wczorajszem posiedzeniu, że na mocy traktatu pokojowego oderwanych zostało od Węgier ze 140 miast 90. Według ostatniego spisu ludności znajdowało się na Węgrzech razem tylko 7 miast z przeważającą większością słowacką i tylko 3 miasta z przeważającą ludnością rumuńską.

Wydział postanowił zaprotestować przeciwko traktatowi pokojowemu. Miejsca wakujące nie zostały na nowo obsadzone, a to aby zademonstrować, że oderwane miasta także nadal uważane są za węgierskie.

Nowy parlament niemiecki.

Według tymczasowych, urzędowo jeszcze niestwierdzonych wyników, przedstawia się obraz rozdziału mandatów do nowego parlamentu Rzeszy w sposób następujący:

Socyaliści większości 110 (dotychczas 163), socyaliści niezawiśli 80 (22), centrum 65 (75), niemiecka ludowa partya narodowa 65 (42), niemiecka partya ludowa 61 (22), listy chrześcijańsko-federalistyczne 21 (14), niemiecko hanowerska partya 5 (3), bawarski związek wieśniaków 4 (5), komuniści 2 (0).

Nowy parlament będzie liczył razem 460 posłów.

Memoryał Krassina.

Eclair ogłasza memoryał przedstawiony gospodarczej delegacyi koalicyjnej. Dokument ten zawiera następujące 3 działy:

1. przedwstępne warunki rokowań;
2. wyszczególnienie produktów, które Rossya może eksportować;
3 artykuł dodatkowy.

Jako warunki wstępne zostały oznaczone: wstrzymanie stanu wojennego i usunięcie blokady. Zwrócona została uwaga na możliwość podjęcia stosunków gospodarczych jeszcze przed definitywnem podpisaniem traktatu pokojowego. Jako naturalne warunki podjęcia stosunków ekonomicznych zaznaczone zostały: gospodarcze zastępstwa na podstawie równouprawnienia, oznaczenie prawnych podstaw dla gospodarczych transakcyi, przyznanie pewnych ułatwień dla zastępców spraw ekonomicznych w celu utrzymania regularnego kontaktu z ościennymi krajami, zapewnienia, że nie zajdą żadne komplikacye między przyszłym traktatem pokojowym a obecnymi operatami gospodarczymi i finansowymi, oznaczenie rodzaju spłaty odszkodowań, przywrócenie wolności środków komunikacyi na lądzie i morzu oraz zniesienie pewnych zakazów wydanych podczas wojny odnośnie do wolnego handlu i pewnych towarów.

Między towarami, które Rossya może natychmiast eksportować, znajdują się następujące: drzewo budulcowe, drzewo dla kopalń, produkty gospodarki leśnej, ter, żywica i t. p. artykuły, dalej len, sole mineralne wszelkiego rodzaju, konopie, szczeciny, rozhar, skóry, rogi, futra, odpadki żelaza i stali, nikiel, miedź, mosiądz, cynę, grafit, rudę manganu, wyroby przemysłu wieśniaczego, zabawki, koronki, kawior, ryby i chmiel.

Natomiast Rossya życzy sobie importować następujące towary: maszyny dla celów górnictwa, żurawie do podnoszenia ciężarów, pompy, rury, narzędzia ślusarskie, piły, lokomobile dla rolnictwa, dynamo-maszyny, lekarstwa, opatrunki, maszyny dla przemysłu metalurgicznego, maszyny parowe, lokomotywy, maszyny rozmaitego rodzaju i ich części składowe, maszyny dla zakładów przemysłowych pędzonych siłą wodną i elektryczną, materyały dla przemysłu włókienniczego, warsztaty tkackie, części rezerwowe automobili, papier, materyały dla drukarń, maszyny dla przemysłu naftowego i mydło.

Najwyższej radzie gospodarczej w Londynie oświadczył francuski przedstawiciel Avenol, że Francya nie jest zasadniczo przeciwna podjęciu stosunków gospodarczych z Rossyą. Francya sprzeciwia się tylko temu, by złoto skonfiskowane przez bolszewików służyło za środek płatniczy za granicą. Z uchwał powziętych w tej sprawie nie powinno się jednak czynić wniosków co do bezpośredniego uznania rządu sowieckiego.

Ze świata.

= Dnia 7. b. m. wyjechała z Rossyi do Finlandyi rossyjska delegacya pokojowa pod przewodnictwem Bersinaka i Korwickiego, aby rozpocząć rokowania pokojowe z Finlandyą.

= Z Berlina donoszą, że gabinet podał się do dymisyi. Ebert polecił Müllerowi utworzenie nowego gabinetu.

— Do Rostowa przybyła delegacya armeńskiej republiki pod przewodnictwem marszałka armeńskiego parlamentu Lewona Panta. Delegacya udaje się stąd do Moskwy celem zawarcia pokoju z Rossyą sowiecką.

= W północnej Persyi w mieście Resszt utworzył się prowizoryczny rząd perski pod kierownictwem wodza armii rewolucyjnej mirzy Kuczuka. Wojska angielskie opuściły Resszt bez walki i wycofały się w kierunku południowym, wskutek tego, że oddziały hinduskie nie chciały walczyć przeciw rewolucyonistom.

— Wielki wezyr uda się do Paryża, aby na konferencyi pokojowej osobiście wyłuszczyć sprawy tureckie. Militarna akcya tureckich nacyonalistów zdaje się wywołała duże wrażenie w Europie, zwłaszcza we Włoszech.

= Nota rządowa, tycząca się cofania wojsk włoskich z terytoryum albańskiego, stara się zlekceważyć ten wypadek. Rząd włoski poczynił przedstawienia rządowi greckiemu i jugosłowiańskiemu celem skłonienia ich do niepopierania Albanji. Włochy będą nadal okupować Valonę.

Z badań nad dziejami polskiego szkolnictwa.

Komisya historyczno-pedagogiczna, ustanowiona przez Ministerstwo W. R. i Ośw. Publ. dla badania naukowego dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania powołała do życia we Lwowie podkomisyę (podobnie jak w Warszawie, Poznaniu i t. d.) na której czele stanął prof. Uniw. dr. Kazimierz Twardowski. Podkomisya lwowska, w skład której wchodzi grono pracowników naukowych w dziedzinie naszej edukacyi, odbyła już kilka posiedzeń z współudziałem reprezentantów: Małopol. delegatury Minister. Ośw. Publ. oraz Towarzystwa Naucz. Szk. W. i Tow. Pedagogicznego. Z ramienia podkomisyi rozpoczęto już we Lwowie pracę około ziawentaryzowania i opisania bibljograficznego całości materyałów rękopiśmiennych, odnoszących się do dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania, a znajdujących się w tutejszych bibliotekach i archiwach. Pracy tej, wymagającej wielkiego nakładu wiedzy i trudu, podjął się znany bibliograf, skryptor Ossolineum p. Władysław Wisłocki. Inwentarz ten będzie częściowo ukazywał się w druku i odda z pewnością niemałe usługi badaczom naszego szkolnictwa i pedagogii.

Równocześnie przedstawiła podkomisya lwowska centralnej Komisyi w Krakowie obszerny projekt opracowania „Dziejów szkolnictwa galicyjskiego (pod zaborem austryackim) od roku 1773—1918" wygotowany przez inicyatora całego planu, zw. członka Komisyi radcę Ferdynanda Bostla.

Ma to być praca zbiorowa, obliczona na 5 tomów; opracowaniem poszczególnych części i rozdziałów zajęli się już doświadczeni i znani w nauce naszej historycy i fachowcy-pedagogowie. Plan ten podkomisyi lwowskiej spotkał się z jednomyślnym aplauzem Komisyi głównej, która — podobnie jak podkomisya lwowska — wychodzi z słusznego założenia, że szkolnictwo zaborcze należące już dziś do przeszłości, powinno być opracowane jak najrychlej i to przez tych, co z własnego doświadczenia mieli sposobność je poznać, na podstawie bezpośredniej obserwacyi i bliskiej tradycyi mogą je ocenić. Inicyatywa dyr. Bostla i podkomisyi lwowskiej podziałała ożywczo na inne podkomisye, gdyż i tam wyłoniły się już również podobne projekty zbiorowego opracowania szkolnictwa zaborczego.

Obecnie rozważa podkomisya lwowska plan rozszerzenia swojej pracy na prowincyę, w porozumieniu z władzami szkolnemi i organizacyami nauczycielstwa. Chodzi mianowicie o zachęcenie nauczycielstwa wszystkich stopni do zajęcia się dziejami szkolnictwa lokalnego, mającego za sobą nieraz znamienitą i chlubną, a zgoła dziś zapomnianą przeszłość, do zbierania i inwentaryzowania rozprószonych, a często cennych, materyałów polskiej szkoły (rękopisy, akta szkolne, podręczniki dawne i t. d.) Jest uzasadniona nadzieja, że po feryach tegorocznych, akcya ta przyjmie realne kształty i wyda niebyle jakie owoce.

Poszczególni członkowie podkomisyi lwowskiej, poświęcający się dziejom naszego szkolnictwa, przygotowują także bądź pewne prace syntetyczne, bądź wydania odpowiednich autorów i tekstów dla „Polskiej Biblioteki Pedagogicznej", której wydawnictwo podejmuje Komisya.

Dodać nakoniec trzeba, że podkomisya lwowska, która niebawem uzyska może własny lokal, myśli również o stworzeniu w w niedługim czasie własnej podręcznej biblioteki, oraz o pervodycznem urządzaniu odczytów i referatów z dziedziny historyczno-pedagogicznej, dostępnych dla szerszych sfer, interesujących się tak doniosłą sprawą naszej przeszłości szkolno-pedagogicznej i jej ideowego związku z żywą teraźniejszością.

Wszelkich informacyj co do prac podkomisyi udziela pisemnie sekretarz dr. Stanisław Łempicki, ul. Długosza l. 10 parter.

Ze Związku sędziów Małopolski.

Sekcya Lwowska.

1. Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału dnia 6 czerwca 1920.

1. Sekretarz oznajmia, że na ferye w Bolechowie zgłosił prezes Związku sądowych urzędników kancelaryjnych dwóch uczniów, synów urzędników sądowych. Wydział postanowił tych dwóch kandydatów i trzeciego, wymienionego przez sekretarza zalecić zarządowi T. O. M. do przyjęcia u,

kami.

Z badań nad dziejami polskiego szkolnictwa.

Komisja historyczno-pedagogiczna, ustanowiona przez Ministerstwo W. R. i Ośw. Publ. dla badania naukowego dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania, powołała do życia we Lwowie podkomisję (podobnie jak w Warszawie, Poznaniu itd.) **na której czele stanął prof. Uniw. dr. Kazimierz Twardowski;** Podkomisja lwowska, w skład której wchodzi grono pracowników naukowych w dziedzinie historji naszej edukacji, **odbyła już kilka posiedzeń z współudziałem reprezentantów małopol.** Delegatury Ministerstwa Ośw. Publ. oraz Towarzystwa Naucz. Szkół W. i Towarz. Pedagogicznego. Z ramienia Podkomisji **rozpoczęto już we Lwowie pracę około zinwentaryzowania i opisania bibljograficznego całości materjałów rękopiśmiennych,** odnoszących się do dziejów polskiego szkolnictwa i wychowania, a znajdujących się w tutejszych bibljotekach i archiwach. Pracy tej, wymagającej wielkiego nakładu wiedzy i trudu, podjął się znany bibljograf, skryptor Ossolineum, p. Władysław Wisłocki. Inwentarz ten będzie częściowo ukazywał się w druku i odda z pewnością niemałe usługi badaczom naszego szkolnictwa i pedagogji.

Równocześnie przedstawiła Podkomisja lwowska centralnej Komisji w Krakowie **obszerny projekt opracowania „Dziejów szkolnictwa galicyjskiego (pod zaborem austrjackim) od r. 1772—1918". wygotowany** przez inicjatora całego planu, zwycz. członka komisji, radcę Ferdynanda **Bostla.** Ma to być praca zbiorowa, obliczona na 5 tomów; opracowaniem poszczególnych części i rozdziałów zajęli się już doświadczeni i znani w nauce naszej historycy i fachowcy-pedagogowie. Plan Podkomisji lwowskiej spotkał się z jednogłośnym aplauzem Komisji głównej, która — podobnie jak Podkomisja lwowska — wychodzi z słusznego założenia, że szkolnictwo zaborcze, należące już dziś do przeszłości, powinno być opracowane jak najrychlej i to przez tych, co z własnego doświadczenia mieli sposobność je poznać, na podstawie bezpośredniej obserwacji i blizkiej tradycji mogą je ocenić. Inicjatywa dyr. Bostla i Podkomisji lwowskiej podziałała ożywczo na inne Podkomisje, gdyż i tam wyłoniły się już również podobne projekty zbiorowego opracowania szkolnictwa zaborczego.

Obecnie rozważa Podkomisja lwowska **plan rozszerzenia swojej pracy na prowincję,** w porozumieniu z władzami szkolnemi i organizacjami nauczycielstwa. Chodzi mianowicie o **zachęcenie nauczycielstwa wszystkich stopni do zajęcia się dziejami szkolnictwa lokalnego,** mającego za sobą nieraz znamienitą i chlubną, a zgoła dziś zapomnianą przeszłość, do zbierania i inwentaryzowania rozprószonych, a często cennych, materjałów polskiej szkoły (rękopisy, akta szkolne, podręczniki dawne itd.). Jest uzasadniona nadzieja, że po ferjach tegorocznych, akcja ta **przyjmie realne kształty i wyda niebylejakie owoce.**

Stan. Pol. Nr. 268.
z 12/VI 1920.
3

Poszczególni członkowie Podkomisji lwowskiej, poświęcający się dziejom naszego szkolnictwa, przygotowują także bądź pewne prace syntetyczne, bądź wydania odpowiednich autorów i tekstów dla „Polskiej Bibljoteki Pedagog.", której wydawnictwo podejmuje Komisja.

Dodać nakoniec trzeba, że Podkomisja lwowska, która niebawem uzyska może własny lokal, myśli również o stworzeniu w niedługim czasie własnej podręcznej bibljoteki, oraz o perjodycznem urządzaniu odczytów i referatów z dziedziny historyczno-pedagogicznej, dostępnych dla szerszych sfer, interesujących się tak doniosłą sprawą naszej przeszłości szkolno-pedagogicznej i jej ideowego związku z żywą teraźniejszością. Wszelkich informacji co do prac Podkomisji udziela pisemnie sekretarz dr. Stanisław Lempicki, ul. Długosza 10, parter.

Z

Cały niebawem plac przed gmachem zalało nieopisane tłumy.

W imieniu chrześcijańsko-socjalnej partji zabrał głos poseł Kunszak, który omawiał kwestję żydowską. Żydów ze wschodu nazwał natrętnymi cudzoziemcami, których według praw międzynarodowych każde państwo, zatem i Austrja może wyrzucić. Wyrzucenie ich jednakowoż natrafia na wielkie przeszkody, albowiem nie można ustalić miejsca ich przynależności z powodu braku dokumentów. — poselstwo polskie wzbrania się wydawać im paszporty, podobnie czyni i poselstwo czesko-słowackie. Zażądał tedy mówca internowania żydów wschodnich w obozach dla uchodźców. Koszta przy rozrachunku pokryć może państwo polskie (!).

W podobny sposób przemawiali dr. Ursin, dr. Riedl i dr. Jerżabek, poczem uchwaloną została rezolucja, w myśl powyższych wywodów, żądająca internowania żydów wschodnich w osobnych obozach, zamknięcia granic dla ich dalszego przypływu i konfiskaty zdobytego w Wiedniu ich mienia. Dalsze rezolucje dotyczyły żydów wiedeńskich w sprawie procentowego dopuszczenia do szkół i usunięcia wpływów żydowskich w nowej sile zbrojnej państwa.

Po powzięciu tych uchwał uformował się olbrzymi pochód demonstracyjny, który ruszył ku Ringstrasse.

Na niewiele chwil przedtem przyszło do starcia z grupą sjonistów, którzy w liczbie około 300 zajęli miejsce przed teatrem nadwornym celem wywołania przeciwdemonstracji. Przyszło do krótkiego starcia na pięście, przyczem i laski były w ruchu. Wkroczyła policja i zepchnęła sjonistów w boczną ulicę.

Tymczasem ruszył pochód Ringiem w kierunku parlamentu wśród okrzyków, skierowanych przeciw żydom, których po drodze atakowano. Tłum wybijał szyby w kawiarniach żydowskich i demonstrował przeciw gościom hotelu Imperial. Na placu Schwarzenberga pochód miał się rozwiązać, w tym też duchu przemawiał poseł dr. Riedl, wzywając do spokojnego rozejścia się.

Tłum, liczący około 3000 demonstrantów, oderwał się od pochodu i ruszył w kierunku kanału z zamiarem wkroczenia do II. dzielnicy, Leopoldstadt. Policja na moście „Aspern" nie dopuściła do przejścia. Inna grupa usiłowała wedrzeć się do kawiarni „Habsburg". Odrzucony od mostów przez policję tłum demonstrował nad wybrzeżem kanału i atakował przygodnych przechodniów żydowskich.

Wogóle aresztowano ośmiu demonstrantów za bicie szyb, przy jednym z nich znaleziono naładowany rewolwer.

Kronika sportowa.

Wyścigi konne i konkursy hipiczne. W dniach 25, 26 i 27 czerwca br. odbędą się na torze Cetnera dawno niewidziane we Lwowie wyścigi konne. W program wejdą biegi z przeszkodami, konkursy hipiczne i bieg dystansowy „military" na przestrzeni 40 klm. Wyścigi urządza Towarzystwo miłośników jazdy

Z drukarni „Słowa

wiecz. Prolog. — Gościnny występ: Jerzy Boroński w swoim repertuarze. — Anda Kitschman i Marek Windheim w swoim repertuarze. — Paulina Noskowska, piosenki liryczne. — „Dygnitarze", sketch w 1 akcie. — „Pasek na piosenki", sketch w 1 akcie.

Bilety wcześniej u G. Seyfartha (Akademicka 6), kasa od godz. 6-tej wiecz. przy kasie teatru.

Do naszych prenumeratorów. Celem ułatwienia manipulacji biurowej prosimy przy wysyłkach pieniężnych, podawać zawsze na odcinku przekazu cel, na jaki kwota jest przeznaczona.

Prenumeratorów miejscowych prosimy o uiszczenie przedpłaty w kantorze „Słowa Polskiego", ul. Zimorowicza 11—15.

Prenumeratorów zamiejscowych upraszamy o łaskawe naklejanie na odcinku przekazu adresu z opaski „Słowa Polskiego".

C. k. Starostwo w Stanisławowie
Pod. dn. 14 PAŹ 90 do
1504

Do

Wysokiej c. k. Rady
Szkolnej Krajowej
we
Lwowie

/ na ręce Wielmożnego Inspektora okręgowego Pana Rozałowskiego /

Lubomir Zambasowicz urzędnik kolei państwowych w Stanisławowie Ormiańska l. 13 zamieszkały

prosi o uwolnienie swych córek, uczennic szkoły wydziałowej od nauki języka ruskiego.

/ załącznik /

Z piśmiennictwa.

Wiadomości z dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce. Nr. 1., wrzesień 1921.

Pod tym tytułem zaczęło wychodzić pód redakcją dra Stanisława Lempickiego pismo, które jako drgan lwowskiej podkomisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, mó-

W OBRONIE OJCZYZNY z d. 24 września 1921.

że oddać znaczne usługi, zaznajamiając szerszy ogół z polską tradycją wychowawczą. W piśmie znajdujemy następujące artykuły: Komisja do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, jej zadania i organizacja. — Pierwszy rok działalności lwowskiej Podkomisji. — Stuletni jubileusz II. gimnazjum we Lwowie (Ferdynand Bostel). — Z dziejów szkolnictwa w „Epoce Paskiewiczowskiej“ (dr. Franciszek Majchrowicz). — Zamyka numer bogaty dział „Drobnych wiadomości“. Cena numeru 1-szego 50 mkp. — Adres redakcji i administracji: Lwów, ul. Długosza l. 10.

V podał Ludwik Kamykowski (Lublin) 1

135

~~Ludwik Kamykowski~~

Nieznany list Jana Śniadeckiego do Czackiego.

~~W inne natomiast czasy przenosi nas~~ list Śniadeckiego do Czackiego, wydobyty przez Dr. Józefa Lewickiego z bibljoteki x. Czartoryskich w Krakowie z rkp. 1181. str. 473-476 /format 4º /. Jak z treści wynika, jest on jednym z licznej korespondencji Śniadeckiego z Czackim i jest uzupełnieniem listu rektora wileńskiego do twórcy Liceum Krzemienieckiego z dn. 23 sierpnia 1811 roku. Treść jego, zwłaszcza co do osoby Komarnickiego, uzupełnia inny list, z dn. 24 września 1811 r. Wszystkie te listy, tak zresztą, jak i wiele innych z tej epoki, znajdują się w kopji w t.zw. "Protokóle rektorskim na rok 1811", noszącym również na wewnętrznej karcie tytuł nieco inny, a mianowicie: "Jana Śniadeckiego, astronoma, obserwatora i rektora Uniwersytetu Wileńskiego, w czasie jego urzędowania w rzeczach do Uniwersytetu i Szkół należących Korespondencja i Pisma. Tom piąty, gdzie we wszystkich datach zachowuje się styl Juljusza, różniący się o 12 dni od kalendarza rzymskiego". 1/ Ta ostatnia uwaga tytułu odnosi się naturalnie i do naszego listu.

List o tyle ciekawy, że daje nam próbkę warunków, w jakich przyszło kierować uniwersytetem i szkołami Śniadeckiemu pod zaborem rosyjskim. Już wtedy rząd rosyjski odnosi się z niechęcią do szkolnictwa polskiego i trzeba było ogromnie dużo przezorności, by nie dać sposobności do szykan i ograniczeń, a władze czepiały się drobiazgów nic nie znaczących, byle tylko ograniczyć i utrudnić rozwój szkolnictwa.

Ogłoszenie pełnej korespondencji Śniadeckiego umożliwi

1/ Wspomniany "Protokół rektorski" zachował się w Jaszunach w bibljotece P. Anny Pereświet-Sołtanowej z Balińskich i obejmuje tomów 5, mianowicie tom 2gi za rok 1808, 4ty za rok 1810, 5ty za rok 1811, 6ty za rok 1812 i 1813, oraz tom 7my za lata 1814 do 1819 do m. maja. Innych tomów nie udało mi się w Jaszunach odnaleść. Uzupełnieniem tych tomów jest z tego samego zbioru tom korespondencji od roku 1819 do 1830, do czerwca. Całość nie są to listy oryginalne, lecz kopje, często jednak dokonane ręką samego Sniadeckiego; niektóre jednak listy są podane tylko

zrozumienie tak działalności kuratora ks.Czartoryskiego,jak i rektora Śniadeckiego i pozwoli głębiej wniknąć w czasy,które niedługo miały się stać głośne przez wystąpienie Mickiewicza i proces Filomatów.Podłoże procesu było urabiane już dawno,zanim jeszcze Nowosilców stanął do popisu.

NB.Przy ogłaszaniu rękopisów Śniadeckiego zastosowano pisownię obowiązującą,z zachowaniem jednak tak fonetycznych jako też morfologicznych właściwości języka autora.

---

w streszczeniu,dla innych zostawiono wolne miejsce,by je później wpisać,~~to~~ co jednak,niestety,nie zostało już dokonane.

[Oto tekst listu: 3. ## 132

~~LIST DO CZACKIEGO.~~

Jaśnie Wielmożny Mości Dobrodzieju!

Zapomniałem w przeszłym liście zrobić JWM Panu Dobrodziejowi uwagę nad listem Mrszałka Gubernji Wołyńskiej do Ministra Oświecenia, że nazwanie się fundatorem Gymnazji może zrobić przykre wrażenie i dać powód do uwag i zarzutów niemiłych. Minister wszystko uważa i każde słowo waży. Fundatorem Gymnazji jest Monarcha, który dał początkowy fundusz i starostwo krzemienieckie. Wie Minister, że prócz zwyczajnych rocznych dochodów blisko 60 tysięcy rubli srebrnych nadzwyczajnej pomocy otrzymało gimnazjum z funduszu edukacyjnego. Zdaje mi się nawet, że jest rzeczą niebezpieczną i szkodliwą tak dalekie od precyzji myśli wpajać w obywatelów, którzy pomagają tylko do uposażenia szkół swemi składkami, ale ich fundatorami nie są i nazywać się nie mogą. Nie wiem, czy i to będzie do smaku Ministra, że Marszałek używa wyrazu z woli szlachty, która objawia swoje żądania, przełożenia i chęci, ale nie wolą. W rządzie monarchicznym podobny ton obraża i chociaż czasem umieją to znieść i ukryć, ale trzymają ten sposób mówienia w pamięci i użyć go umieją na powiększenie nieufności. Piszę to JWM Panu Dobrodziejowi z powodów nie błahych, które niepotrzebną byłoby rzeczą tłumaczyć i wypisywać. Chcąc skutecznie dobrze zrobić, trzeba nam zaufania rządowego, od którego jeszcze dalej jesteśmy i tem go mniej nabędziemy, im więcej damy okazji do tego, aby nam nie wierzono. Minister dzisiejszy jest człowiek niezgiętej cnoty i sprawiedliwości, ale wszystko uważający, niewinna czasem omyłka zaraz go zastanawia. Będę się cieszył, kiedy ten list nie da powodu do żadnych uwag, a jeszcze bardziej, kiedy nie sprawi nieufności.

Rozważyłem sprawę Komarnickiego w Winnicy i nie można go odsuwać od placu bez przekonania śledztwa, którebym musiał złożyć z osób nieszkolnych. Dobrzański albo jest plotkarz, albo czło-

wiek nieumiejący rzeczy dochodzić i nadto domysłowi ufający. P.Plater jest człowiek młody i łatwowierny,posądzony nawet o jakąś na Komarnickiego zawziętość.Oddalenie nauczyciela lub rządcy ciągnie za sobą tłumaczenie się przed Ministrem,które musi być dobrze poparte.Trzeba jeszcze dać się tej sprawie wystać, Gleinich polecony od Ministra niezmiernie mnie żenuje i przeszkadza do urządzenia Winnicy.Butowskiego surowo napomniałem w Łucku o pijaństwo i zleciłem mu powiedzieć,że wśrzód roku będzie zawieszony i oddalony,jeżeli się nie poprawi i bezecnego nałogu nie porzuci.

Mam honor zostawać z winnym uszanowaniem

JWWMPana Dobrodzieja

najniższym sługą

Śniadecki.

z Wilna,27 sierpnia 1811.v.s.

J.W.Tadeusz Czacki,P.K.E.N.i Kawaler.

NB.Przyszły nowe od Ministra w tym momencie urządzenia o drukarniach.Trzeba nam przysłać rapport o Drukarni Krzemienieckiej, kto ją zakłada,utrzymuje i bierze odpowiedzialność za zboczenie od przepisów Cenzury i Policji?

NB.List pochodzi ze zbiorów bibljoteki XX.Czartoryskich w Krakowie,rkp.1181.str.473 - 476. format 4°.

Edward Szajowski

Materjały do dziejów szkolnictwa powszechnego.

Podkomisja tworząca Komisji do badania dziejów myśli i szkolnictwa w Polsce, pragnąc nawiązać przerwaną wypadkami politycznymi nić tradycji narodowej w szkole polskiej od czasu Komisji edukacyjnej do chwili obecnej i wypełnić lukę w historji szkolnictwa polskiego w okresie zaborów postanowiła zbiera wszelkie materjały odnoszące się do przeszłości tegoż szkolnictwa w Małopolsce.

Wojna zatarła niewątpliwie wiele śladów z przeszłości szkoły, jakie te i ówdzie znajdowały się w aktach szkolnych, przeważnie dzisiaj zniszczonych. Mimo to, pozostali na miejscu starzi nauczyciele, którzy znają wzmianki w tych aktach podane, mogą je dzisiaj zanotować i przekazać przyszłości. W niektórych szkołach może akta takie pozostały. Spotyka się również wśród ludu tradycje o istnieniu szkółki wiejskiej, prowadzonej przez rabitków powstańczych, znajdujących po dworach przytułek, oraz szkółek gminnych, prowadzonych przez wędrownych nauczycieli. Zachowuje się tradycja, a czasem ślady w aktach szkolnych, świadczące o różnych sposobach tępienia mowy i ducha polskiego z czasu przymusowego wprowadzenia gen. niemieckiego, jako wykładowego — oraz pogorszenia stanu nauczycielskiego — osobnymi przepisami, dotyczącymi tego dotkliwego jego położenia materjalnego, jako „Vagabunden, Komediianten, Volksschullehrer und sonstige Gesindel." Częściej spotyka się szczegóły, świadczące o zwalczaniu się szkolnictwa polskiego z opportunizmem zaborców, z lat przedkonstytucyjnych, [illegible] następnie o czasu podziału szkolnictwa elementarnego na typy szkół: parafjalnych, trywjalnych i normalnych. Nie brak też aktów z czasów przed- i pokonsystorskich. Pomoc nauczycielstwa i inspektorów szkolnych jest tu konieczna. W czasie wizytacji mogą inspektorowie szkolni zwracać uwagę na akta szkolne, posiadające wartość dla dziejów szkolnictwa i zachęcać wybitne jednostki z pośród nauczycielstwa do zbierania ważniejszych szczegółów nie tylko danej szkoły lub szkółek powiatu, lecz także o ile możności, z registratur parafjalnych, dworskich i posiadłościowych. Zawiadomienia o istnieniu takich aktów oraz prace wybitniejszych jednostek nauczycielskich należy skierować do „Podkomisji historji pedagogiki" we Lwowie na ręce sekretarza, dra St. Lempickiego, ul. Długosza 10.

Dr. Stanisław Zajączkowski.

Przyczynki do badań nad dziejami szkoły katedralnej we Lwowie.

Doniosłą rolę odgrywała w dziejach miasta Lwowa najstarsza szkoła miejska, zwana później metropolitalną lub katedralną. Początkami swymi bowiem sięga ona, wedle Zimorowicza, jeszcze w czasy Kazimierza Wielkiego i przez długie lata była jedynem źródłem, z którego czerpały wiedzę liczne pokolenia mieszczan lwowskich. Pomimo swego znaczenia dla historji Lwowa, szkoła ta nie znalazła dotychczas należytego uwzględnienia w literaturze. Wspomniał o niej prof. Finkel na początku swej Historji Uniwersytetu lwowskiego, późniejszych jej dziejów dotknął pobieżnie ks. dr. Szydelski, pisząc o synodzie lwowskim 1641 r. Nikt jednak nie podjął się dotąd przedstawić całokształtu dziejów tej szkoły, jakkolwiek istnieje znaczny materjał

źródłowy, na którym możnaby oprzeć pracę
tego rodzaju. Materjał ten mieści się prze-
dewszystkiem w Archiwum miejskiem, kon-
systorskiem tudzież Kapitulnem. W niniej-
szem sprawozdaniu pragnę opisać krótko
materjał do dziejów szkoły katedralnej znaj-
dujący się w Archiwum kapituły łacińskiej
we Lwowie.

Związek pomiędzy Kapitułą a tą szkołą datuje
się od czasów arcybiskupa Grzegorza z Sanoka,
który, reorganizując szkołę, uzyskał od króla
przywilej dla jej rektora przynależ asięgnięcia
pierwszej wakującej kanonji w Kapitule.
Sprawa ta została ostatecznie uregulowana
na Wskutek tego rektor szkoły uzyskał wpe-
wien stosunek zależności od Kapituły. Sprawa
ta została uregulowana ostatecznie w ugodzie
miasta z Kapitułą z 1514 r. Od tego czasu szkoła
ta otrzymała nazwę katedralnej lub metropo-
litalnej, Kapituła zaś objęła w swe ręce
sprawę obsadzania urzędu rektora, jako zarazem

przyszłego kanonika, jakoteż rozciągnęła nad szkołą swój nadzór. Sprawy rektora ~~jego mianowicie obsadzanie tego urzędu i przywiązanego doń uposażenia~~ i jego uposażenia tudzież sprawy szkoły często przedmiotem obrad na sesjach kapitulnych. Wyd to Archiwum Kapitulne mieści w sobie materyały, odnoszące się do dziejów szkoły a zwłaszcza jej rektora.

Przedewszystkiem ~~mieści się~~ znajduje się tam oryginał ugody z 1514 r. pod sygnaturą L. XXIX 8 (dawna Loc. XXIX vol. 1). Jest to pergamin, złożony z 14 kart pergaminowych, wielkości 31½ × 23 cm. dobrze zachowany, zaopatrzony w sześć pieczęci, zawieszonych na jedwabnym różnobarwnym sznurze, który spaja razem poszczególne karty. Dokument ten zawiera postanowienia, będące punktem wyjścia stosunku Kapituły do szkoły. ~~Najwięksiąg natomiast los~~ Najwięcej natomiast wiadomości, odnoszących się do dziejów szkoły zawierają protokoły sesji ka-

pitulnych t. z. Acta Capitularia albo Protho-
colla Sessionum, które zachowały się
w liczbie 27 tomów (sygn. K. 4-31); sięgają
one od 1511 r. ~~Rozrzucone w nich wzmianki~~
~~dotyczą~~ Próbkę tego, co można wydobyć z tych
protokołów dla dziejów szkoły katedralnej
i jej rektora, dał ks. Szydelski w swej pracy
o synodzie z 1641 r.
Uzupełnieniem powyższych ~~są~~ są luźne akta,
mieszczące się w fascykule 12-tym (F. XII Nr. 52-92).
Są tam dokumenty papierowe w oryginale
lub kopji, tyczące się zapisów na rzecz rekto-
ra ~~i rec~~ począwszy od 1596 r. tudzież akta,
odnoszące się do realizacji tychże z lat
1788-1809. Wśród nich znajduje się dokument
arcy biskupa Sierakowskiego z 1765 r. ~~(Nr. 58)~~ tudzież
kopja ugody z 1608 r. ~~w~~ między Kapitułą,
Magistratem i prowincjałem Jezuitów
w sprawie uregulowania wzajemnego stosun-
ku szkoły katedralnej do kollegium ~~Jezuit~~
jezuickiego (Nr. 88).

= wyznaczający wizytatorów szkoły i jej majątku (Nr. 58)

(Jako komunikat (bezimienny) Redakcji)

Dzieje szkolnictwa w starej Rusi.

Zaniedbany u nas teren badań dziejów szkolnictwa staroruskiego w związku z dziejami kultury polskiej na wschodnich kresach Rzeczypospolitej obrał za temat swoich dociekań w ostatnich latach p. Alojzy Wanczura, a Tonek-Korespondent „Komisji historji pedagogiki". Już w r. 1913 opublikował ~~w~~ w Czasopiśmie Pedagogicznem (II, 400-422) i w osob. odb. (Lwów, 1913) przyczynek do tej kwestji, p.t. „O charakter pierwszej szkoły kijowskiej Włodzimierza Wielkiego", a w czasie wojny światowej opracował w Rosji całokształt zagadnienia po koniec XV st. p.t. „Szkolnictwo w starej Rusi". Obszerna ta praca obejmuje źródłową rewizję dotychczasowych - przeważnie sprzecznych - poglądów na początki i dzieje szkoły staroruskiej i przynosi nadzwyczaj interesujące rezultaty. Wypada żałować, że „Szkoln. w st. Rusi" dotąd nie ukazało się w całości w druku. Ogłoszono tylko ~~jej~~ streszczenie pracy w „Sprawozdaniach z czynności i posiedzeń Akademji Umiejętności w Krakowie" (tom XXIV Nr. 4, kwiecień 1919, str. 8-17) i w Czasopiśmie Pedagogicznem (rocz. VII, Lwów 1920, str. 319-329), oraz kilka wyjątków, a mianowicie: część rozdziału VI w skróconej redakcji pierwotnej, p.t. „Średniowieczni piastunowie i nauczyciele domowi w Polsce i na Rusi" wyszła w „Przyszłości", polskim dwutygodniku w Kazaniu (rok 1918, nr. 2-4), nieznaczny ustęp rozdz. V p.t. „Obyczaj kaszy w szkole djakowskiej w starej Rusi" ukazał się w Czasopiśmie Pedagogicznem (rocz. VI, Lwów 1918, str. 364-374), wreszcie obszerne streszczenie rozdz. VII p.t. „Charakter i zakres staroruskich pojęć naukowych" ogłosił autor również w Czasop. Pedagogicznem (rocz. VII, str. 330-371). Ten sam temat omówił też p. Wanczura w trzech prelekcjach, wygłoszonych w cyklu wykładów Polsk. Muzeum Szkolnego we Lwowie w r. 1920. Notując powyższe publikacje, wyrażamy nadzieję, że cała praca p. Wanczury niebawem ukaże się w druku.

(Eigenhändige Unterschrift des Obgenannten).
(Własnoręczny podpis wyż nazwanego).
(Власноручний підпис вище наведеного).

Amtssiegel
der Gemeinde
Pieczęć gminy
Громадська
печать

(Eigenhändige Unterschrift des Gemeindevorstehers).
(Własnoręczny podpis Naczelnika gminy).
(Власноручний підпис Начальника громади).

Dary i Depozyty dla Podkomisji (C. d. zob. „Wiadomości" № 2 str. 38-9).

P. Ignacy Kuzdrzał Kicki kapitan W. P. w Krakowie przesłał następujące nader cenne dary pozostałe po dziadku jego śp. Józefie Kickim dyrektorze szkoły realnej w Tarnopolu (zob. poniżej notatkę biograficzną).

1) 8 oprawnych zeszytów rękopiśmiennych, pisanych i ~~rękopiśmiennych~~ rysowanych (własnoręcznie) przez dyr. Józefa Kickiego:

a) 300 zadań geometrycznych dla użytku szkół realnych. Tarnopol 1883. str. 119 4°

b) Podręcznik dla nauki rysunków geometrycznowolnoręcznych. Tarnopol 1885. str. 123 4°

c) Planimetrja elementarna. Lwów 1906. str. 189. 4°

d) Geometrja dla użytku szkół real. niższych. Tarnopol 1883. str. 388 4°

e) Konstrukcje geometryczne. Z 56 tablicami. Tarnopol 1884. str. 290 4°

f) Tablice do Konstrukcyi geometrycznych Tarnopol 1884. 56 tablic wielkie 4°

g) Śpiewnik dla szkół średnich na cztery głosy. Tarnopol 1880 str. 129 4°

h) Kwartety na głosy mieszane dla użytku w szkołach średnich. 51 numerów 4°.

2) 8 fotografji: a) dyr. J. K., b) ~~7 grup~~ 7 grona nauczycielskiego tarnopolskiej szkoły real., c) 6 grup uczniów tej szkoły.

3) 4 prace rękopiśmienne dyr. J. K. (autografy):

a) Wspomnienie o szkole real. w Tarnopolu

b) Plan organizacyjny dla szkół realnych w Galicji, wydany na wezwanie J. Ekc. hr. Gołuchowskiego w r. 1866 95 stron fol.

c) Uwagi radnego J. K. nad wnioskiem, postawionym w Radzie gminnej miasta Tarnopola,

ażeby tutejszą szkołę realną zwinąć w celu oszczędności 600 fl. m. k. z kasy miejskiej na ten cel wydawanych. 1867. (w obronie szkoły) 7 ark. fol.

d) Wniosek na przeistoczenie samoistnej szkoły real. niż. w Tarnopolu na szkołę real. wyż. 1871. 5 kart fol.

4) 11 tek wielkiego folio, zawierających rysunki geometryczne i konstrukcyjne uczniów tarnopol. szkoły real. z lat 1859/60 – 1889/90; razem 1210 arkuszy.

Wszystkie rękopisy i rysunki w wzorowym stanie.

5) Krótki życiorys śp. dyr. Józefa Kickiego.

P. Helena Nużikowska, nauczycielka szkoły wydz. im. Konarskiego we Lwowie złożyła jako tymczasowy depozyt do użytku Podkomisji:

1) swój artykuł p.t. Sądeczyzna. Szkolnictwo prywatne żeńskie przed i po r. 1863. Ze wspomnień swej Matki Wandy z Więckowskich Nużikowskiej. 2) 6 świadectw szkolnych z lat 1847–1867. 3) 6 zeszytów szkolnych z wypracowaniami polskiemi, niemieckiemi, francuskiemi i rachunkowemi uczenic szkół żeńskich sądeckich powyższego okresu.

Szanownym Ofiarodawcom składamy za powyższe dary, względnie depozyty serdeczne podziękowanie.

Józef Gordeja Kicki, syn Ludwika, emigranta z gub. lubel., przyw. urzędnika w dobrach hr. Józefa Dzieduszyckiego, urodził się w Sołotwinie 8. września 1827. Od r. 1840/41 – 1845/6 uczęszczał do II. gimnazjum we Lwowie, po którego ukończeniu wstąpił na technikę lwowską. Z powodu udziału w legii akademickiej musiał 1848 przerwać studja i przebywał w dobrach hr. Dzieduszyckiego jako praktykant gospodarczy. Ukończywszy r. 1855 studja techniczne wstąpił jako adjunkt do szkoły realnej we Lwowie, złożył 1858 egzamin nauczycielski, a r. 1859 mianowany został rzeczyw. nauczycielem i zarazem powołany na kierownika świeżo zorganizowanej szkoły realnej w Tarnopolu. Mianowany r. 1865 dyrektorem tego zakładu, pozostał na tem stanowisku do r. 1890, w którym przeszedł w stan spoczynku.

Przy tej sposobności otrzymał za ~~swą~~ znakomitą 31 (let.) służbę Krzyż Kawalerski orderu Franciszka Józefa. Prace (rysunkowe) uczniów jego były ~~wystawione na~~ nagrodzone na wystawie wiedeńskiej 1873 (i na wystawie przemysłowej w Krakowie 1887) medalem zasługi; zaś na wystawie lwowskiej 1877 otrzymał dyr. J. K. dyplom honorowy. Po przejściu na emeryturę zamieszkał we Lwowie, gdzie w r. 1909 w tragiczny sposób (przejechany przez tramwaj) zakończył swój pracowity i zasłużony żywot.

Wrad.

Nr. 3-4.

1. Bałaban Józef

Kilka refleksyj na temat historji szkoły galicyjskiej.

Szkoła powszechna [ludowa] w byłej Galicji ~~nie istniała~~, nie rozwijała się, ale wegetowała. Rząd austrjacki o nią nie dbał, a sfery krajowe znaczenia jej niedoceniały i obchodziły się z nią po macoszemu. Wprawdzie pod wpływem opinji publicznej budynki szkolne mnożyły się, szkół przybywało, ale najważniejszy czynnik oświatowy tj. nauczyciel nie stał na wysokości zadania – bo stać nie mógł. ~~Aby aspiracje życiowe nauczycieli obniżyć~~ Nauczycielstwu odmawiano ~~ona~~ ~~udzielenia~~ wyższego wykształcenia i poruczano mu do spełnienia zadanie, któremu podołać nie ~~[illegible]~~ było w stanie. Na terenie b. Galicji jest szkół dużo, co do ilości, zato jakość wiele pozostawia do życzenia.

~~Zadania~~ Oświata ludu – to ogrom zadania, a do spełnienia tego zadania używano instrumentu słabego, należycie niewyszkolonego, niemającego oparcia u władzy szkolnej i zdanego na flukta stosunków lokalnych. A flukta te były nieraz bardzo ciężkie, nieraz w stanie prymitywnym, surowym. Nauczyciel lub nauczycielka, rzuceni na tak zwany partykularz, zazwyczaj nie mogli się w czas zorjentować, gromadziły się więc trudności, usunięcie których nie leżało w ich mocy.

Stan ten szkoły i nauczyciela nie wpływał korzystnie na ~~[illegible]~~ wyniki oświaty, wydawał wyniki bardzo mierne, a cały prawie postęp ~~[illegible]~~ w życiu społecznem zawdzięcza lud nasz raczej silnie rozwiniętemu wychodźtwu w zachodnie kraje europejskie lub też kraje zaatlantyckie.

Szkoła ludowa w byłej Galicji nie spełniła swego zadania, a spełnić mogła, gdyż miała półwiekowy okres czasu. Historyk szkolnictwa będzie miał ciężki problem do rozwiązania; nie może się ograniczyć do suchych sprawozdań oficjalnych, w których cyfry urzędowe są tak zestawione, że z poza nich trudno domacać się prawdy, cyfry te mówią zresztą o ilości a nie o jakości szkoły. Trzeba koniecznie sięgnąć do pism nauczycielskich, walczących o lepsze jutro, tak nauczyciela jak i szkoły. Kroniki szkolne nie na wiele się przydadzą, raz, że omawiają najwyżej lokalne szczegóły szkolne, a powtóre prowadzone nie zawsze umiejętnie, podają nieraz rzeczy mniejszej wagi, a rzeczy ważne, charakterystyczne mające tło i barwę ogólną, są pomijane. Wiele tu zależy od wykształcenia i pojemności wiedzy piszącego owe kroniki. Brak wykształcenia humanistycznego u nauczycieli wiele się przyczynia do jałowości owych kronik.

Często błahe

We Lwowie, dnia ..... *19*....

Przełożeństwo korporacyi gospodnio-szynkarskiej.

Dyrektor zawodowej szkoły gospodnio-szynkarskiej.

Skala oceny:

Stopień	Zachowanie się	Pilność	Uczęszczanie do szkoły	Postępy	Postęp ogólny
1.	*chwalebne*	*wytrwała*	*bardzo pilne*	*celujący*	*celujący*
2.	*dobre*	*dobra*	*pilne*	*chwalebny*	*chwalebny*
3.	*odpowiednie*	*dość dobra*	*mniej regularne*	*zadowalający*	*zadowalający*
4.	*mniej odpowiednie*	*niejednostajna*	*nieregularne*	*dostateczny*	*dostateczny*
5.	*nieodpowiednie*	*mała*	*niedbałe*	*niedostateczny*	*niedostateczny*

Z drukarni i litografii Piller-Neumanna we Lwowie.

Kroniki szkolne, mimo że do ich prowadzenia nauczycielstwo jest ustawami i rozporządzeniami obowiązane, też nie wszędzie są prowadzone.

O wiele więcej znajdzie badacz historji szkolnictwa w aktach szkolnych, przechowanych w Jasełkach. Tu znajdzie historyk np. ślady ofiarności na rzecz szkoły czy to pojedyńczych obywateli, czy gmin wiejskich lub miejskich, czy wreszcie usiłowania nauczyciela lub inspektora na rzecz drużyny szkolnej, budynku szkolnego itp.

Dowody

O stanie szkolnictwa powszechnego na terenie byłej Galicji, o metodach nauczania, o całej dydaktycznej stronie pedagogji wiele by mogły powiedzieć edycje książek szkolnych. Niewiadomo przeszłemu te słowa, czy komplet edycji książek tego rodzaju znajduje się w jakiej bibliotece, dającby wszystkie były egzemplarze edycyj pierwotnych (dawniejszych). Późniejsze edycje nie budziłyby tyle zainteresowania, gdyż z chwilą obniżenia poziomu wykształcenia nauczycieli szkolnictwo poczęło kostnieć, wprost zamierać... co musiało się odbić i na podręcznikach szkolnych. Jest rzeczą charakterystyczną, że w chwili, kiedy literatura polska kwitła, kiedy mocarne słowa i pieśni kształciły język literacki polski w dzisiejszej szacie ..... czytanki używane (były) w szkołach galicyjskich żywiły się tekstami cudzymi [illegible], tłumaczeniami z czytanek niemieckich. Język tych czytanek nie nie miał wspólnego z językiem Mickiewicza, Słowackiego, trącił frazeologją zaściankową, katechetą, wychadowaną w c. k. biurokracji austrjackiej. Słowa tylko były polskie, ale styl i duch był obcy. Styl zalatywał często germanizmami, tematy niesłowiańskie, barwy nieokreślonej. Na tych książkach kształciły się całe pokolenia ludności galicyjskiej. Zbiór (Spis) tych edycyj posiadał śp. Mieczysław Rarowski, a spis ich wydał razem ze szerszym Parasiewiczem z okazji wystawy krajowej w roku 1894.

W nauce z poglądu wielką rolę odgrywały tablice Tempskiego (Anschauungsunterricht) z obrazkami o wartości artystycznej prymitywnej. Tablice te przez długie lata były jedynemi pomocami naukowemi aż wreszcie zastąpione zostały przez Obrazy do nauki poglądu Towarzystwa pedagogicznego.

to tylko mój szkic SSKot
protokół z 3 posiedz. przeczytaj i podaj prof. Ptaśnikowi, bo brak nam egz.
i prof. Twardowskiemu
już im osobno nie poślę, jm też (oraz Majchrowiczowi) daj dla orjentacji do przejrzenia mój artykuł z Reformy.
SK

L. 5/Ukp.

to zaś tylko dla Ciebie z prośbą o Twoje uwagi

Dziś (29/2) jadę na 4 dni do Warszawy, tam pogadam o Twoim Zamojskim lekcji

WYBÓR ZAGADNIEŃ Z DZIEJÓW WYCHOWANIA W POLSCE

Są to propozycye dla dyskusyi.

Cały szereg zagadnień świadomie pominięto, już to dlatego, że częściowo są dobrze opracowane już też, ponieważ narazie ważniejsze materyały są niedostępne.

Wymieniono tylko zagadnienia ogólniejszej natury, pomijając dzieje poszczególnych zakładów naukowych i szkolnych.

++++++++++oooooooo+++++++++

Historya krytyczna teorji pedagogicznych w Polsce.

Statystyka szkolnictwa w Polsce.

Dobroczyńcy wychowania publicznego.

Nauka łaciny /język, gramatyka, literatura/

Nauczanie religii /katechizm itd./

Nauczanie filozofii /logiki itd/

Nauczanie matematyki.

Wychowanie fizyczne /hygiena, rekreacje, zabawy itd/.

Wychowanie religijno moralne /nabożeństwa, bractwa itd/.

Dyscyplina szkolna.

Cnoty towarzyskie w dziejach wychowania.

Wychowanie kobiet.

Szkolnictwo żydowskie.

Wychowanie średniowieczne w Polsce

Wychowanie Królów.

Literatura pedag. humanizmu w Polsce.

Wychowanie dworskie.

Studya zagraniczne w epoce humanizmu.

Szkolnictwo protestanckie /np. Prusy Zachodnie/.

Nauka greczyzny.

Akademja Lubrańskiego.

Wychowanie jezuickie /moralne itd./

Wpływ wychowawczy jezuitów na społ. polskie.

Teatr szkolny w Polsce.

Królowie elekcyjni jako opiekunowie edukacyi.

Retoryka i wychowanie retoryczne.

Poetyka i sztuka robienia wierszy.

Pojęcia pedagogiczne w w.XVII/XVIII.

Wychowanie pałestranckie.

Wychowanie domowe ww.XVIII. /także kobiety/.

Wychowanie mieszczańskie.

Kształcenie klera.

Nauczyciel polski w XVI-XVIII.

Jezuici a akademja krakowska.

Szkolnictwo Pijarskie przed Konarskim.

Reforma Konarskiego /źródła/.

Polskie podręczniki szkolne przed Kom.Ed.

Konwikt.

Dyrektor.

Kształcenie w językach obcych

Nauka Historyi

Nauka geografii

Nauka fizyki

Język polski w szkole.

Dzieje elementarza w Polsce.

Szkolnictwo rycerskie

Nauki przyrodnicze.

Szkolnictwo zawodowe w XVIII.w.

Wpływ Luneville u na szkolnictwo polskie.

Działalność pedag.Stanisława Augusta.

Podróże zagraniczne XVIII.w.

Nauka moralna za Kom.Ed.

Szkolnictwo bazyljańskie z

Kom.Ed.na Sejmach.

Adam Czartoryski jako pedagog.

Wpływ pedag.Russa w Polsce.

Środki pomocnicze w szkole.

Piramowicz

Popławski

Tradycye wychowawcze Kom-Ed.

152

Wprowadzenie Katedry literatury w Uniwersytetach

Komisya Edukacyjna litewska 1797-1803.

Polskie szkolnictwo zakonne pod zaborem rosyjskim

Izba Edukacyjna.

Dyrekcya Edukacyjna.

Wydział Oświecenia

Polscy Ministrowie Oświaty

Śniadeckiego Jana działalność wychowawcza

Kaulfass

Linde

Lelewel jako pedagog

POLSKA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA.

1/. Rozprawy o wychowaniu królów.

2/. Pisarze wieku XVI. /wybór/ /wybór np.Rej, Modrzewski, Sokołowski, Klonowicz/

3/. Maricius

4/. Glicner

5/. Instrukcye rodziców dla synów. /n.p.Firlej, Myszkowski, Sobieski, Fredro, Radziwiłł itp./

6/. Programy szkolne /n.p.Pińczów, Herbert, Chełmno, Lewartów, Raków, Sieraków, Słuck, Poznań, Kraków./

7/. Ratio studiorum

8/. Pisarze wieku XVII. /wybór np. Petrycy, Siemek, Oliszarowski, Opaliński, Fredro, Pastavius./

9/. Konarskiego Ordinationes,

10/. Kamińskiego Edukacya Obywatelska.

11/. Bielińskiego Sposób Edukacyi.

12/. Popławskiego O Rozporządzeniu Edukacyi obywatelskiej.

13/. Projekty urządzenia Komisyi Edukacyjnej.

14/. Przepisy i plany naukowe Kom.E.

15/. Ustawy Komisyi Edukacyjnej.

16/. Locke Przekład o wychowaniu

17/. Mowy i referaty Piramowicza w P.El.

18/. Piramowicz Powinności nauczyciela.

153

19/. Rozprawy o wychowaniu kobiet w XVIII.w.

20/. Polscy wyznawcy idei pedag. Russa. /np. Krajewski, Dmochowski/

21/. Pisarze w. XVIII. /wybór np. Krasicki, Karpowicz, Massalski, Ign. Potocki, Dmochowski Kossakowski, Niemcewicz, Świtkowski Staszic/.

22/. Jana Śniadeckiego wybór pism pedag.

23/. Jędrzeja Śniadeckiego O wychowaniu fizycznem.

24/. Hoffmanowej pism pedag. wybór.

25/. Estkowskiego artykuły.

26/. Trentowskiego Chowanna

27/. Czackiego prace pedagogiczne.

28/. Mowy inauguracyjne o wychowaniu.

/Kozłowa wydanie na razie niemożliwe/.

l.22/Kkp.

I N S T R U K C Y A

dla inwentaryzatorów rękopisów do dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce.

§.1.

Wychodząc z założenia, że jedna z głównych przyczyn słabego rozwoju badań nad historyą polskiego wychowania i szkolnictwa był brak wiadomości o olbrzymim zasobie materyału źródłowego, kryjącego się w rękopisach, Komisya historyczno-pedagogiczna postanowiła przeprowadzić systematyczną inwentaryzacyę tychże rękopisów, stawiając sobie w tej pracy cel czysto praktyczny; podanie do wiadomości publicznej istnienie ich oraz takiego scharakteryzowania ich treści aby inwentarz stał się dla przyszłych badaczów źródłem zachęty, inicyatywy i korzyści.

§.2.

Wynika stąd, że nie wszystkie rękopisy, przynależne do tej dziedziny mają być równomiernie traktowane. Rękopisom, które zawierają materyał większej wartości, należy poświęcić znacznie więcej miejsca i uwagi /choćby to był list czy krótka instrukcya/, aniżeli folijantom zawierającym materyał błahy lub monotonny.

Z góry niepodobna ściśle określić, które rękopisy są ważniejsze. Na ogół za ważniejsze uważać należy te rękopisy, które

a/. Zawierają treść w ściślejszem znaczeniu pedagogiczną /traktaty o wychowaniu, listy i instrukcye wychowawcze, projekty, dyskusye i przepisy szkolne, opisy wychowania, wspomnienia szkolne/;

b/. Pouczają nas o organizacyi i stanie szkół /statuty, programy t.j. plany nauki, raporty wizytacyjne, relacye obserwatorów, kroniki szkolne, opisy personalne nauczycieli i uczniów, popisy szkolne, teatry/.

c/. O ustroju i działalności władz szkolnych /statuty organizacyjne tych władz wraz z projektami, ich rozkazy, instrukcye i korespondencya, stosunek społeczeństwa, sejmów, kościoła itp do tych władz/,

d/. O sposobie nauczania w dawnem szkolnictwie /wykłady, notatki

uczniów i kajety, podręczniki szkolne/.

e/.o działalności wybitniejszych osób, których życie związane jest głównie z szkolnictwem n.p. Konarski, Piramowicz, Antoni Popławski Jan Śniadecki, Kołłątaj, Czacki.

§.3.

Jako zasadę przyjąć należy, że inwentaryzacya odbywać się na podstawie autopsyi całego materyału in natura, który znajduje się w zbiorze rękopisów, a nie tylko pozycyi wybranych,na podstawie katalogu. O ile by jednak autopsya taka była niemożliwa, należy w posługiwaniu się katalogiem być tym ostrożniejszym im więcej katalog pozostawia do życzenia.

§.4.

Baczniejszą uwagę zwrócić należy na rękopisy, oświetlające wcześniejsze dzieje polskiego wychowania i szkolnictwa z jednej strony, z drugiej - na rękopisy odnoszące się do okresów bardziej twórczych i żywotnych w jego rozwoju.

Po pierwsze zatem z epoki przed r.1600 ważne są nawet drobiazgi, stwierdzające choćby sam fakt istnienia szkoły w pewnej miejscowości lub nazwisko jej nauczyciela, gdy n.p. z rękopisów po r.1800 uwzględnić należy, te tylko, które przynoszą materyał cenniejszy dla historyka, pomijając rzeczy błahe.

Powtóre na większą uwagę zasługują źródła do dziejów szkolnictwa humanistycznego w w.XVI i do dziejów reformy wychowania w w. XVIII aniżeli rękopisy dotyczące okresów bardziej martwych i monotonnych jak n.p. szkolnictwa jezuickiego i pijarskiego przed Konarskim.

Stosownie do wagi opracowywanych rękopisów należy im w inwentarzu poświęcać odpowiednią ilość miejsca. Materyał zawarty w rękopisach większej wartości powinien być przez opracowującego ogólnie scharakteryzowany kilku zwięzłymi rysami; w wyjątkowych wypadkach przydatne być mogą nawet krótkie cytaty.

§.5.

Rękopisy z wieku XIX winny być oczywiście znacznie krócej potraktowane niż dawniejsze i bardziej sumarycznie wynotowane. Co do źródeł urzędowych /np.protokołów, raportów, korespondencyi, rachunków/ poszczególne kategoryc ich fascykułów winny być zawsze zaopatrzone w ogólną charakterystykę dla orjentowania badacza o jakości zawartego w nich

w nich materyału.

§.6.

Należy poczynić szczelkie wysiłki a/ dla ustalenia dat każdego rękopisu, - przy fascykułach zbiorowych o charakterze ciągłym daty pierwszej i ostatniej z uwydatnieniem znaczniejszych luk, b/ ustalenia osób piszących oraz c/ uważnego określenia przy dokumentach, czy są oryginałami czy kopiami. Ewentualne domysły i wątpliwości zaznaczyć lakonicznie.

§.7.

Przy dokumentach luźnych, fragmentarycznych, wyrwanych z innych zbiorów, trzeba podać więcej określeń i uwag aniżeli przy/ omawianiu zbiorów kompletnych i uporządkowanych. W tomach zbiorowych o różnorodnym materyale należy uwidocznić każdy dokument, mający pewną wagę.

§.8.

Szczególny nacisk położyć na dokumenty dotyczące epoki wcześniejszej a kryjące się w formie odpisów lub przytoczeń w materyałach późniejszych i skutkiem tego uchodzące oku badaczy.

§.9.

Ponieważ Komisyi zależy na wydobyciu materyału źródłowego do dziejów szkolnictwa lokalnego, trzeba przeto przy opracowywaniu rękopisów o treści numerycznej /zazwyczaj znajdujących się w protokołach, wizytacyach, i rachunkach władz wyższych/ uwidocznić nazwy miejscowości poszczególnych, których nazwy są wymieniane, nie ograniczając się do terminów ogólnikowych,/jak n.p. prowincya litewska okręg podolski, itp/. Ogólne cytowanie większej ilości nazw miejscowości lub osób /było ważnych/ wyjdzie na korzyść inwentarza.

§.10.

Materyał informacyjny o zagranicznem wychowaniu i szkolnictwie /n.p. opisy obcych szkół, odpisy obcych traktatów pedagogicznych/, znajdujący się w zbiorach polskich /zwłaszcza z przed r.1830/, należy również wynotowywać, gdyż dostarcza on wskazówek, do jakich źródeł obcych sięgali organizatorowie polskiego wychowania i szkolnictwa.

§.11.

Należy bezwzględnie opracować wszystkie rękopisy, których treść odnosi się bezpośrednio do dziedziny wychowania i szkolnictwa

W wypadkach wątpliwych /n.p.przy traktatach naukowych, które mogły być przedmiotem nauki szkolnej/ należy raczej ogarnąć więcej aniżeli zamało. O ile rękopis jakiegoś traktatu naukowego zawiera wyraźną zapiskę, że stanowił podstawę prelekcyi szkolnych /n.p.w Uniwersytecie Jagiellońskim/, należy go wyzyskać szczególniejszą uwagę położyć na rękopisy, informujące zarówno o rozwoju nauczania jak rozwoju nauki w Uniwersytecie Jagiell.

§.12.

Wiele materyału kryje się bądź to w różnorodnych miscellaneach i wyjątkowych sylvach, bądź w fascykułach władz administracyjnych, trzeba się starać te rękopisy przejrzeć.

§.13.

Rękopisy należące do naszego zakresu, ale nie przedstawiające wybitnego znaczenia w stosunku do rozmiarów, /n.p.podręczniki retoryki z w.XVII i XVIII, lub księgi zawierające rachunki, układy treści gospodarczej i finansowej/, należy bardzo zwięźle opisywać.

§.14.

Baczną uwagę zwrócić należy na korespondencye osób, które zajmowały się wychowaniem i szkolnictwem /n.p.Konarskiego, członków Komisyi Edukacyjnej, członków Towarzystwa do ksiąg elementarnych, rektorów szkół głównych, Czackiego i Kuratora Czartoryskiego/, choćby rozrzuconą wśród korespondencyi prywatnej i politycznej, albo w zbiorach autografów, w niej bowiem kryją się wiadomości pierwszorzędnej wagi. Przy każdym liście, o ile można ustalić datę, miejsce pisania, osobę autora i adresata; przy zbiorach większych korespondencyi te dane przytoczy się barziej sytetycznie. O ile list rozrasta się do miary memoryału lub rozprawy większej wagi, należy nań zwrócić uwagę chociaż znajduje się w całej serye korespondencyi zbiorowej /nawet urzędowej/. Osobno wymienić wyższe elegaty, towarzyszące korespondencyi urzędowej.

§.15.

Rękopisy już częściowo drukiem winny być krótko wspomniane wraz z dokładnem podaniem, kto i gdzie je ogłosił. Należy jednak uważnie stwierdzić, czy pewne części rękopisu nie zostały przy publikacyi pominięte, oraz o ile można wyrazić opinię o wartości tej publikacyi.

§.16.

Należy wymienić także chociaż bardzo treściwie druki, zaszeregowane urzędowo, wklejone w rękopisy, o.ile się bezpośrednio odnoszą do działów wychowania i szkolnictwa. Przy każdym druku pożądana jest notatka, porównywująca z bibliografią Estreichera /cześć abecadłowa/

§.17.

Zadaniem naszej inwentaryzacyi nie jest identyczna z zadaniami zwykłej pracy inwentaryzacyjnej: To też nie potrzeba opisywać rękopisów chyba w wyjątkowych wypadkach /zaznaczać n.p. tom ze zbioru Stanisława Augusta, rękopis ofiarowany Królowi czy dygnitarzowi, pieczęć/ Nie należy też opóźniać pracy przez paginowanie lub wyliczanie kart nienumerowanych rękopisów. Wystarczy tak oznaczyć rękopis i jego całość aby badacz w praktyce mógł w bibliotece czy archiwum odnaleźć to czego będzie na podstawie wskazówek inwentarza potrzebował.

§.18.

Inwentarz każdego zbioru opracowany winien być podług tej samej numeracyi porządkowej, jaka rękopisy w istniejącym katalogu posiadają. Prócz tego dowolnie inwentaryzator zaopatrzy rękopisy przez się opracowane własną cyfrą porządkową /w nawiasie: /1/24./

§.19.

Skrypt winien być czytelny pisany nie zbyt gęsto /aby zostało się miejsce na uzupełnienia/ i tylko po jednej stronie karty. Opisując każdy rękopis kolejno, należy się z tem liczyć, że w druku inne znaki użyte będą do złożenia jego tytułu, inne do wykazu treści, inne do charakterystyki, pochodzącej od inwentaryzatora. Tytuł z góry tak należy formułować, aby był zwięzły; powinien oddawać istotną treść rękopisu w małej ilości słów; nie potrzeba zbyt krępować się tytułom oryginalnym rękopisu, zwłaszcza gdy ten jest niepolski lub nieścisły. W miscellaneach względnie tomach zbiorowych każdy dokument z osobna otrzyma własny tytuł. Z tytułu oryginalnego należy przytoczyć tylko istotną jego część i to w cudzysłowach.

§.20.

Przy sporządzaniu skryptu należy postępować jak najoszczędniej, nie powtarzać niepotrzebnie tytułów i imion/ osób powtarzających się i gdzie tylko można, używać skrótów, nie do tego jednak stopnia, aby to utrudniało korzystanie z inwentarzu.

R E G U L A M I N

Instytutu historji oświaty i szkolnictwa U.J.K.

§. 1. Studenci /tki/, pragnące dostać się w poczet członków Instytutu historji oświaty i szkolnictwa, czy to w charakterze uczestników ćwiczeń proseminaryjnych, czy właściwego seminarjum mają zgłosić się od 20 - 30 września do asystenta Instytutu w godzinach urzędowych i przedłożyć na jego ręce: A/ Studenci /tki/ starsi t.j. z II-go i następnych lat: a/ indeksy, b/ dowody uczestnictwa i pracy dotychczasowej na ćwiczeniach proseminaryjnych lub seminarjach Wydziału humanistycznego, c/ kartkę z podaniem dat osobistych, roku studjów, obranej grupy przedmiotów do egzaminu magisterskiego oraz z wymienieniem postulatu swego co do udziału w Instytucie historji oświaty i szkolnictwa.

B/ Studenci /tki/ I-go roku: a/ indeksy, b/ kartkę z podaniem dat osobistych, wyniku egzaminu dojrzałości /noty z historji, języka polskiego, łaciny, ewentualnie greki i języków nowożytnych oraz z wymienieniem obranej grupy przedmiotów do egzaminu magisterskiego. Wskazane jest także podanie uwag, charakteryzujących specjalne zamiłowania kandydatów.

§. 2. Kwestja przyjęcia na ćwiczenia proseminaryjne i seminarjum będzie załatwiona w dniu 1. października, a rezultat przyjęć będzie ogłoszony w dniu 2.X. na tablicy Instytutu. Decyzja co do przyjęć jest nieodwołalna, a wszelkie zgłoszenia późniejsze i próby uzyskania przyjęcia dodatkowego /ponad ustaloną liczbę/ nie będą bezwarunkowo uwzględniane.

§. 3. Członkowie ćwiczeń i seminarjum obowiązani są: a/ do inskrygowania i słuchania wykładów z historji oświaty

i szkolnictwa, ogłoszonych w programie uniwersyteckim, b/ do regularnego uczestnictwa w posiedzeniach ćwiczeń proseminaryjnych względnie seminarjum i do czynnego udziału w tychże, jak wskazuje §. 4. i 6. Nieusprawiedliwiona należycie /pisemnie/ nieobecność na trzech posiedzeniach w ciągu trymestu pociągnie za sobą wykreślenie z listy członków Instytutu, ewentualnie nie otrzymanie frekwensu.

§. 4. Członkowie ćwiczeń proseminaryjnych winni w ciągu pierwszego trymestru złożyć egzamin z Historji wychowania prof. Kota /podręcznik uniwersytecki większy/. 2/ W ciągu następnych dwu trymestrów złożyć kolokwjum z wykładu z historji oświaty i szkolnictwa, conajmniej przez trymestry 3 godziny. 3/ Wykonać w każdym trymestrze pensum /referat pisemny, praca bibljograficzna, kolokwjum z lektur, recenzje/, wyznaczone im przez profesora względnie asystenta.

Kto niedotrzyma choćby z jednego warunków, wymienionych pod 1/, 2/ i 3/ straci prawo do otrzymania frekwensu z ćwiczeń proseminaryjnych. Uczestnicy całorocznych ćwiczeń otrzymają świadectwo udziału w pracy z oznaczeniem stopnia postępu i ilości policzalnych godzin.

§. 5. Jako uczestnicy seminarjum mogą być przyjęci t y l k o absolwenci ćwiczeń proseminaryjnych przez cały rok conajmniej z postępem zadowalniającym. Kandydaci - historycy muszą wykazać się również świadectwem złożenia egzaminu z zakresu głównych metod badań historycznych, jako części egzaminu magisterskiego. Kandydaci poloniści i pedagogowie winni posiadać świadectwo z odbycia całorocznych ćwiczeń polonistycznych lub pedagogiczno-dydaktycznych. Nadto profesor ma prawo wymagać od kandydata próbnego egzaminu wstępnego lub złożenia samodzielnego referatu pisemnego.

§. 6. Członkowie seminarjum obowiązani są /poza ogólnemi warunkami punktu 3-go a/ złożyć w ciągu roku kolokwjum z wykładu z historji oświaty i szkolnictwa conajmniej 3 godzin-

nego za 3 trymestry. b/ Wykonać w każdym trymestrze pensum, wskazane przez profesora z zakresu wspólnej pracy członków seminarjum lub zagadnień, omawianych na posiedzeniach. c/ w ciągu każdego roku uczestnictwa w seminarjum wykonać b e z w a r u n k o w o 1-ną pracę samodzielną mniejszą lub część większej /w formie wykończonej/o ile taki temat obszerniejszy do opracowania otrzymali.

Prace seminaryjne, które miałyby być uznane jako prace magisterskie, należy złożyć na ręce profesora lub asystenta nieodzownie: a/ dla sesji jesiennej do pierwszego października danego roku, b/ dla sesji wiosennej do 1 maja danego roku. Prace oddane po tych terminach będą załatwione dopiero w sesji następnej.

§. 7. Członkowie ćwiczeń proseminaryjnych i seminarjum są wreszcie obowiązani do zapisywania udziału w posiedzeniach w t.zw."księdze obecności", b/ do notowania postępu swoich prac w Instytucie z końcem każdego tygodnia /w sobotę/ w t.zw. "w księdze postępu prac", wyłożonych na stołach w pracowniach ćwiczeniowych i seminaryjnych. Notatki te będą z początkiem następnego tygodnia opatrzone uwagami profesora lub asystenta.

§. 8. Dla członków ćwiczeń proseminaryjnych przeznaczona jest pracownia proseminaryjna, dla członków seminarjum pracownia seminaryjna. Członkowie obu oddziałów Instytutu mają prawo do korzystania z bibljoteki Instytutu oraz zbioru czasopism, jednak tylko za porozumieniem się z asystentem Zakładu lub dyżurnym. Ze względu na brak pomieszczenia tylko pilniejsi uczestnicy seminarjum otrzymają oznaczone miejsca w pracowni seminaryjnej wraz z zamkniętemi szuflafami. Inni korzystać będą z miejsc nieoznaczonych.

§. 9. Nadzór nad bibljoteką, zbiorem czasopism, pracowniami i zbiorem książek pożyczonych z bibljotek obcych sprawuje asystent Zakładu, do którego zwracać się należy stale zarówno w wszelkich sprawach bibljotecznych, jakoteż w kwestji porady co do prac w Instytucie.

§. 10. Książki z bibljoteki Instytutu mogą być używane przez studentów tylko w obrębie Instytutu. Książki wydaje dyżurny /względnie asystent/ im też należy wręczać książki przy wychodzeniu z pracowni. Samowolne posługiwanie się bibljoteką lub zbiorem czasopism spowoduje prawo korzystania z bibljoteki na okres wyznaczonych przez profesora lub asystenta.

§. 11. Członkowie seminarjum mogą również w wypadkach wyjątkowych, związanych ściśle z tokiem ich prac, pożyczać za pośrednictwem kierownictwa Instytutu książki z bibljotek lwowskich lub poza lwowskich.do użytku w pracowni seminaryjnej. Muszą jednak uzyskać w takiem razie specjalne upoważnienie profesora, a książki pożyczone w ten sposób pozostają pod szczególną opieką asystenta w osobnej szafie. Koszta pożyczania i sprowadzania ponosi pożyczający.

§. 12. Książki i czasopisma bibljoteki seminaryjnej wolno pożyczać do domu również tylko w wypadkach wyjątkowych za pozwoleniem profesora, na rewers z terminem zwrotu, dokładnie oznaczonym.

§. 13. T.zw. stypendyści Instytutu obowiązani są bezwarunkowo przez cały czas pobierania stypendjum do pomocy asystentowi w jego czynnościach w Instytucie, wedle przydziału pracy, oznaczonego przez profesora. W razie niespełnienia tego obowiązku tracą prawo do prolongaty stypensjum.

§. 14. Dyżury w obu pracowniach pełnić mają członkowie seminarjum i wybitniejsi uczestnicy ćwiczeń /naturalnie i stypendyści Instytutu wedle programu dyżurów, ustalonego przez asystenta. Członkowie ćwiczeń i seminarjum winni stosować się ściśle do jego uwag i wskazówek. Godziny urzędowe asystenta podane są na tablicy Instytutu.

§. 15. Profesor, kierownik Instytutu, jakoteż asystent Zakładu, przyjmują w sprawach uniwersyteckich j e d y n i e w obrębie Instytutu.

§. 16. Porozumienie członków seminarjum /ewentualnie i członków ćwiczeń proseminaryjnych/z profesorem odbywa się tylko

w tygodniowych, w stałych godzinach przyjęć, których termin oznaczony jest na tablicy ogłoszeń Instytutu. Osoby, które w danym dniu przyjęć pragną porozumieć się z profesorem, winny tego samego dnia lub w przeddzień zgłosić się u asystenta Zakładu z podaniem sprawy, dla której życzą sobie uzyskać konferencję z profesorem. Osoby, niewpisane na taką listę nie będą przyjęte w oznaczonych godzinach.

Pozatem profesor każdej chwili kontroluje prace członków Instytutu w jego pracowniach i informuje się o postępie tychże prac.

§. 17. Regulamin niniejszy obowiązuje aż do odwołania, ewentualnie aż do chwili poczynienia odpowiednich zmian.

Lwów, dnia 1. października 1932 r.

Kierownik Instytutu.

obchod

obchód 150-lecia
założenia Komisji Edukacji
Narodowej - i 150-ej rocznicy śmierci
St. Konarskiego

157

1890 2930 Rth

C. k. Rada szkolna krajowa z 30 stycznia 1890 L. 1112 z poleceniem, by doniść do którego seminaryum nauczycielskiego uczęszczał Feliks Banaś i czy jako uczeń seminaryum pobierał stypendyum z funduszu państwowego.

L. 152 R. S. O.

Wysoka c. k. Rado szkolna krajowa!

Odnośnie do wysokiego polecenia z 30 Stycznia 1890 L. 1112 donoszę, że w świadectwie dojrzałości wystawionem na imię Feliksa Banasia, przez ck. seminaryum nauczycielskie w Tarnowie na dniu 26 Czerwca 1889 L. 24 zawiadomieniem jest tylko, że ukończył IIIcie półrocze VII kl. gimn. a oraz że nie uczęszczał do żadnego seminaryum nauczycielskiego.

Tarnów 11 Lutego 1890 r.

Zastępca Przewodniczącego:
Ks: Ignacy Dworzyszowski

Sprawy

Komitetu obchodowego

Komisji Edukac.

i

Komarskiego.

Lwów, w Marcu 1922

Zaproszenie.

W przyszłym roku obchodzić będzie cała Polska niezwykłe Święto. Oto mija 150 lat od chwili ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej i zarazem zgonu wielkiego jej poprzednika, Ks. Stanisława Konarskiego. Społeczeństwo polskie musi przygotować się godnie do uczczenia najświetniejszych wspomnień swej przedrozbiorowej przeszłości, musi oddać należyty hołd ludziom i ideom, dzięki którym Ojczyzna nasza już przed stu kilkudziesięciu laty mogła stanąć w rzędzie narodów przodujących kulturze Europy.

Imieniem Minist. Komisji historji pedagogiki mamy zaszczyt prosić Szanown..... Pan..... o niezawodne przybycie na konstytuujące Zebranie Obywatelskie, które odbędzie się w środę, 22. marca br. o godz. 6-tej wieczorem, w wielkiej sali ratuszowej.

Prof. Dr. Kazimierz Twardowski.

Dr. Stanisław Lempicki.

Dyr. Ferdynand Bostel.

O d p i s

Rada szkolna miejska.

L:1073/923 We Lwowie, dnia 1 marca 1923.-

R. S. M.

DO

D y r e k c y j szkół powszechnych publicznych i prywatnych

we

L w o w i e

W r. 1923 upływa półtora stulecia od założenia Komisji Edukacji Narodowej oraz od śmierci wielkiego Reformatora szkoły polskiej, Stanisława Konarskiego. Celem godnego uczczenia tej rocznicy na terenie Małopolski wschodniej zawiązał się we Lwowie pod przewodnictwem Prof. Dra. W. Abrahama Komitet, który wyłonił szereg sekcyj między innemi Sekcję Szkół Powszechnych, opracowującą program obchodu w nowszych szkołach.

Ponieważ program ten obejmować ma - w miarę możności - także wystawy ćwiczeń piśmiennych, rysunków i robót młodzieży szkolnej, Rada Szkolna Miejska w myśl uchwały swej z dnia 24 lutego 1923 zwraca się już obecnie do Dyrekcyj z wezwaniem do gromadzenia odpowiedniego materjału na wystawę którą urządzi każda szkoła oddzielnie w swoim gmachu.

Termin i szczegóły obchodu ustali rzeczona Sekcja w porozumieniu z Komitetem Głównym i Dyrekcjami szkół.

.....

Rada szkolna miejska.

L:1073/923 We Lwowie, dnia 1 marca 1923.-

R. S. M.

JWielmożnemu Panu

Profesorowi Drowi Władysławowi ABRAHAMOWI

Przewodniczącemi Komitetu Obchodu 150 -lecia Komisji Edukacji Narodowej

we

L w o w i e

do wiadomości.-

KOMITET OBCHODU
150-ej ROCZNICY USTANOWIENIA
KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
I ZGONU
STANISŁAWA KONARSKIEGO

Warszawa, dn. 17/II. 1923.
Pałac Staszica, Nowy Świat 72

Do

Komitetu Obchodu 150-ej Rocznicy Utworzenia
Komisji Edukacji Narodowej i Zgonu St.Konarskiego,
we Lwowie.

Jak wiadomo, z protokółu Komitetu Obchodu, przesłanego WPanom w dn.5/I.rb., nosimy się z zamiarem wydania medalu ku czci Komisji Edukacyjnej i zgonu St. Konarskiego. Sprawa ta była omawiana na kilku posiedzeniach naszej Sekcji Artystycznej, która powzięła uchwały następujące:

1/Projektowany medal ma być z bronzu, wymiarów do 6 cm. średnicy; na jednej stronie mieścić się mają popiersia St.Konarskiego i Gr.Pidamowicza, na drugiej napis "Na pamiątkę 150-ej rocznicy ustanowienia Komisji Edukacyjnej i zgonu St.Konarskiego. 14/X.1773-14/X.1923."

2/na projekt tego medalu ma być ogłoszony przy współudziale Departamentu Kultury i Sztuki konkurs ograniczony pomiędzy artystami, znanymi z prac w tej dziedzinie.

3/Medal ten powinien być wykonany wspólnym staraniem i kosztem wszystkich Komitetów Obchodu, działających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Donosząc o tem, mamy zaszczyt uprzejmie prosić WW.PP. o przystąpienie do wspólnej akcji i jeżeli można o oznaczenie już teraz liczby egzemplarzy medalu, jaką Komitet pragnąłby zarezerwować do swej dyspozycji.

Ze względu na ważność sprawy i konieczność szybkiego działania, upraszamy najuprzejmiej o szybką odpowiedź.

Przewodniczący Komitetu Sanskrytowy
Winkstein

Przewodniczący Sekcji Artystycznej
J. Herman

23/2 923

Proszę bardzo o łaskawe wygotowanie pisma do prof. Klejnera, gdyż on przed otrzymaniem zawiadomienia urzędowego o powierzeniu mu przewodnictwa sekcji ma chcę rozpoczynać czynności serdeczne wyrazy Abrahama

ŚWIĘTO POLSKIEJ SZKOŁY!

(Wezwanie).

Naród nasz, budując swoją — da Bóg — długowieczną i potężną przyszłość, nie może zapomnieć o przeszłości, która jest dla nas pełna nie tylko przestróg i napomnień, ale także znamienitych przykładów rozumu i męstwa obywatelskiego, najcenniejszych nieraz wskazań na dalszą drogę dziejowego życia.

Stosunek nasz do owej skarbnicy lat dawnych uległ obecnie, po wielkiej wojnie światowej i odzyskaniu Niepodległości, zasadniczej przemianie. Bo kiedy czasu niewoli szukaliśmy w przeszłych dziejach naszych przedewszystkiem ukrzepienia i otuchy, to dzisiaj trzeba nam z nich dobywać żywego i rzetelnego materjału na nową polską budowę, trzeba nam chwytać i nawiązywać dalej ową złotą nić, którą przędły wieki minione w świetlicach Rzeczypospolitej czasu doli i niedoli.

Jedną z najwspanialszych kart naszej narodowej przeszłości przypomina nam obecny rok: **1923-ci.**

Bo oto w tym roku mija 150 lat od chwili, gdy kładł głowę na wieczny spoczynek jeden **z największych Odrodzicieli ducha polskiego,** a równocześnie jakby u Jego mogiły **poczynał się żywot Instytucji narodowej,** której siew paść miał daleko i głęboko, której zasługa w dziele Odrodzenia Ojczyzny naszej nigdy nie może być zapomnianą. Dnia 3-go sierpnia 1773 roku zmarł wielki Pijar, **ksiądz Stanisław Konarski,** dnia 14-go października 1773 zapadła uchwała sejmowa, powołująca do życia **Komisję Edukacji Narodowej.**

Nazwisko genjalnego reformatora i dobru Ojczyzny oddanego obywatela, wiąże się ściśle z świetnemi ustanowieniami i całą ideową pracą Komisji, pierwszego polskiego „Ministerstwa Oświecenia".

Bo chociaż geneza zamierzeń Konarskiego i Komisji nie była ta sama, chociaż inne były nieraz wzory i inne drogi, któremi kroczono, to przecież w rezultacie ten sam cel ostateczny przyświecał jednemu i drugiej, ten sam duch unosił się nad ich czynami, układającemi się w jeden łańcuch.

Konarskiego i Komisję Eukacyjną łączy wielka zasługa **w odrodzeniu szkolnictwa polskiego, w uczynieniu go równocześnie europejskiem i narodowem,** a z tej zasługi płynie druga, bardziej jeszcze dalekosiężna: to **odnowienie polskich umysłów i dusz,** urobienie nowoczesnego Polaka, obywatela i patrjoty w nowoczesnem tych słów znaczeniu.

W szkołach Konarskiego i Komisji Edukacyjnej, z niezapomnianych dzieł światłego Pijara i z ustaw Komisji, z książek Piramowiczów, Kołłątajów, Popławskich i Niemcewiczów, z jasnych umysłów i gorących serc Potockich i Czartoryskich urósł ów nowy, promienny i płomienisty duch polski, co łuną zajaśniał u końca bytu państwowego dawnej Rzeczypospolitej, urósł ów rozum wielki i dojrzały, który był drogowskazem przewodnikom naszym w okresie niewoli.

W jesieni bieżącego roku ruszy się Polska cała na uczczenie tych wiekopomnych Ludzi i Dzieł.

Wolny naród, zmartwychpowstałe państwo polskie, złoży hołd pierwszym nauczycielom swoim, pierwszym Przewodnikom na drodze ku odrodzeniu, którego my dzisiaj najpiękniejsze zbieramy owoce.

Wszystkie warstwy i stany, bez względu na dzielące je na codzień różnice, znaleźć się muszą obok siebie w tych dniach uroczystych, poświęconych pospólnemu rozpamiętywaniu rzeczy wielkich i wielkich wzorów przeszłości dla dobra i szczęścia przyszłych pokoleń.

We Lwowie, podobnie jak w innych stronach Rzeczypospolitej, utworzył się **Komitet Obywatelski,** mający za zadanie przygotować godnie zbliżającą się Rocznicę.

Komitet ten, podzielony na odpowiednie sekcje, pragnie zająć się **urządzeniem obchodów ogólno-obywatelskich i szkolnych, zorganizowaniem odczytów, publikacją stosownych wydawnictw, przygotowaniem pamiątkowej wystawy i t. d.**

Dzisiaj zwraca się on do społeczeństwa polskiego, zarówno **Lwowa, jak i całej Małopolski Wschodniej, z najgorętszem wezwaniem do wzięcia udziału w tej uroczystości narodowej.** Niechaj w żadnem mieście, miasteczku czy wiosce naszej prowincji nie zabraknie ludzi światłych i chętnych, którzyby pomyśleli zawczasu, w miarę możności i środków, o uświęceniu wielkiego narodowego Wspomnienia.

Obok wszystkich, których żywo obchodzą sprawy publiczne, przedewszystkiem **nauczycielstwo wszelkich stopni** winno oddać tej sprawie swoje starania, naturalnie w ścisłem porozumieniu i współpracy z przedstawicielami wszystkich sfer miejscowego obywatelstwa.

Niechaj powstają czemprędzej **miejscowe** czy **okręgowe Komitety** i niechaj choćby skromnie, ale w skupieniu i powadze, czczony będzie dzień odrodzenia polskiej szkoły i polskiego ducha.

Komitet lwowski z całą gotowością ofiaruje **swą pomoc,** a niebawem poda bliższe wskazówki zapomocą dzienników.

Z gorącym, płodnym entuzjazmem, lecz równocześnie z głębokiem rozumieniem sprawy, dokonywane były znamienite dzieła reformatorskie Komisji Edukacyjnej i Konarskiego.

Niechaj ten sam serdeczny entuzjazm, ale zarazem i taka sama rzetelna chęć prawdziwego poznania, towarzyszy naszemu zbliżeniu się ku wielkim duchom przeszłości i ich niespożytym pracom, a wówczas dni wspomnień i hołdu nie będą dla nas jeno dniami obowiązku i chluby, ale także żywem źródłem najpiękniejszych przykładów i najmędrszej nauki.

Adres Komitetu: Lwów, Uniwersytet (ul. św. Mikołaja 4), prof. Wład. Abraham.

Lwowski Komitet Obyw. dla uczczenia 150-tej rocznicy zgonu Ks. St. Konarskiego i powstania Komisji Edukacyjnej.

PREZYDJUM HONOROWE:

Prof. ar. Oswald Balzer, Prof. dr. Ludwik Finkel, Rektor dr. Maksymiljan Huber, Rektor dr. Jan Kasprowicz, Rektor dr. Zygmunt Markowski, Prezydent Józef Neumann, Kurator Stanisław Sobiński, Ks. Arcybiskup Józef Teodorowicz, Prof. dr Kazimierz Twardowski.

ZA KOMITET WYKONAWCZY:

Prof. dr. Władysław Abraham, prezes. *Aleksandrowiczówna Aniela, dr Badecki Karol, dr. Balicki Juliusz, dr. Bernacki Ludwik, Bostel Ferdynand, Bruchnalski Kazimierz, prof. Bruchnalski Wilhelm, ks. dr. Ciemniewski Jan, dyrektor Czarnowski Ludwik, Dąbrowski Teodor, prez dr. Dembowski Ignacy, Gayczak Stanisław, Jaworska Marja, prof. Jaworski Lesław, dr. Janelli Marjan, prof. Kleiner Jul., Koczwara J., dr. Kotula R., dr E. Kucharski, Laskownicki Br., dr. Lehnert S., dr Łempicki Stanisław, dr. Majchrowicz Franciszek, prof. Medyński Aleksander, Mękicki Rudolf, dyr. Nogaj Józef, Oziębły Franciszek, Opałek Mieczysław, prof dr. Pawlik Stefan, Rolle Michał, Rudnicki Ludwik, Schröder Artur, Smulikowski Julian, dr. Stroner Ludwik, Szajowski Edw., Ujejski Alfred, Wanczura Alojzy, Wisłocki Wł., dr. Wojciechowski Konstanty, Wysłouch Bolesław, ks. dr. Żyła Władysław.*

Druk „Prasa" Lwów Sokoła 4

- KOMITET OBCHODU 150-TEJ ROCZNICY KOMISJI EDUK. I ZGONU ST. KONARSKIEGO.

Do Zarządu

Komisji Historyczno-Pedagogicznej

w

KRAKOWIE.

Prezydjum Komitetu Obchodowego 150-tej Rocznicy powstania Komisji Edukacyjnej i zgonu Stanisława Konarskiego we Lwowie, zawiązany w dniu 22.marca b.r., zwraca się do Zarządu Komisji w następujących sprawach, prosząc o możliwie najspieszniejszą odpowiedź:

1/. Sekcja Wydawnicza Komitetu wszczęła akcję celem przygotowania na rok 1923 szeregu wydawnictw, związanych z tak doniosłą rocznicą i z samym obchodem. I tak wyłoniły się projekty opracowania dwuch odczytów o Konarskim i Komisji Eduk., jednego dla inteligencji i starszej młodzieży, drugiego dla szkół niższych i jak najszerszych sfer, dalej przygotowania zbiorowej księgi pamiątkowej, zawierającej pracę lwowskich historyków szkolnictwa i nauczycieli Szkół średnich, wreszcie pewnych prac specjalnych, np. monografji popularno-naukowej o Piramowiczu. Rokowania co do niektórych z tych wydawnictw są już rozpoczęte i znajdują się na dobrej drodze. Ponieważ Prezydjum Komitetu zostało powiadomione o powstaniu podobnego Komitetu Obchodowego także w Warszawie / od którego otrzymaliśmy pismo powitalne/ i w Krakowie, chodzi zaś o to aby prace zwłaszcza wydawnicze wszystkich trzech komitetów nie krzyżowały się wzajemnie, coby mogło spowodować później zarówno luki, jak i powtarzania w samych wydawnictwach, - przeto Komitet lwowski uprasza Komisję o podjęcie w tej sprawie pośrednictwa między

Komitetami i o zawiadomienie Komitetu lwowskiego, jakie wydawnictwa są zamierzone, bądź też rozpoczęte tak w Warszawie jak i Krakowie, a jakie byłyby pożądane we Lwowie. Przy pomocy pośrednictwa Komisji będzie można dojść do porozumienia i odpowiedniego podziału prac. Możnaby też poczynić jeszcze odpowiednie zmiany w lwowskich projektach, np. Księga pamiątkowa mogłaby objąć najlepsze prace wszystkich wogóle polskich historyków szkolnictwa, a także sprawa druku odczytów mogłaby być odpowiednio uregulowana.

2/. Wprawdzie Komitet lwowski ma zamiar poczynić starania o pozyskanie funduszów na swoje cele drogą przedsiębiorstw, składek i subwencyj, przecież na początkową akcję potrzebuje niezbędnie jakiejś większej kwoty, choćby obecnie najpilniej na druk odezwy do społeczeństwa, która jeszcze przed wakacjami musi się ukazać, na zaprpszenia, porto i t.d., Przeto Prezydjum Komitetu zwraca się najuprzejmiej do Zarządu Komisji z prośbą o udzielenie mu lub wyjednanie od Ministerstwa jak najspieszniej tymczasowej subwencji w kwocie conajmniej 50.000.Mp.

We Lwowie. 18.maja 1922.r.-

Prezes Komitetu

Sekretarz

Prezes Podkomisji

Warszawa, dn. 21 kwietnia 22 r.

Komitet Obchodu 150-tej rocznicy
utworzenia Komisji Edukacji Narodowej
i śmierci Stanisława Konarskiego.

Adres biura Komitetu:
Warszawa, Krakowskie Przedmieście
Pałac Staszica.

Do Komitetu Obchodu 150 rocznicy
Utworzenia Komisji Edukacji Narodowej
i śmierci Stanisława Konarskiego.

we L w o w i e.

na ręce JWPana Profesora Władysława Abrahama.

Zawiązany w Warszawie, a zaszczycony obecnie protektoratem Naczelnika Państwa, Komitet Obchodu 150 rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej i śmierci Stanisława Konarskiego wita z żywą radością powstanie we Lwowie organizacji, mającej te same cele, jakie postawił przed sobą Komitet.-

Rozumiejąc, że praca ta tem większe da rezultaty, im bardziej będzie sharmonizowana, zwracamy się do WPanów z uprzejmą prośbą o nawiązanie z nami łączności.- Odkładając na później omówienie szczegółów, podkreślić pragnęlibyśmy szczególną wagę, jakiej łączność ta nabiera w sprawach wydawniczych. Brak uzgodnienia działalności w tej dziedzinie mógłby doprowadzić z jednej strony do luk, z drugiej - do nieprodukcyjnego powtarzania się wydawnictw obchodowych. Sprawy wydawnicze powierzone zostały w Komitecie naszym sekcji wydawniczej, powstającej pod kierownictwem p. Heleny Radlińskiej.

W nadziei obfitych plonów, jakie przyniesie połączona akcja wszystkich kulturalnych ośrodków Rzeczypospolitej, pozwalamy sobie przesłać Komitetowi Obchodowemu Lwowskiemu najgorętsze życzenia powodzenia w podjętej pracy.-

Prezes Komitetu Ściślejszego
S. Dickstein

Sekretarz Generalny Komitetu
K. Konarski

(1) 125

Nowowe Prezydium

Ks. Arcyb. Dr. Bilczewski Józef
Ks. " Dr. Teodorowicz Józef wstępujące
Magnif. Dr. Jan Kasprowicz Rektor Uniw.
" Dr. Matyasz Huber " Politech.
" Dr. Zygmunt Markowski " Akad. Wet.
Neumann Józef Prezydent m. Lwowa
Sobiński Stanisław Kurator Ossolineum
Dr. Balzer Oswald Prof. Uniw., Prezes Towarz. Nauk.
Dr. Finkel Ludwik Prof. Uniw. Towarz. Towarz. Histor.
Dr. Twardowski Kazimierz Prof. Uniw. Prezes Towarz. Filozof.

Rok szkolny 1920/21

Klasa II.

Wpisuje się na podstawie: ~~egzaminu wst.~~, świadectwa z klasy poprzedniej, ~~jako repetent, czy z tut., czy z obcego~~ zakładu Tutejszego

Karta wpisowa

I

Imiona Stanisław Leszek (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Marciniak

Dzień 29 miesiąc lipiec rok 1908 urodzenia

Miejsce urodzenia Kołomyja powiat Kołomyja

województwo Małopolska państwo Polskie

Wyznanie religijne rzym.-kat. narodowość Polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1919/20

II-go gimnazjum we Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: bardzo dobrze

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? tak Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: ./. 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej? ./. w

Czy uczeń pobiera stypendjum? nie Z jakiej fundacji stypendyjnej? ./.

Data i liczba dekretu stypendyjnego ./. Kwota roczna stypendjum ./.

III

Imię i nazwisko ojca ~~(ojczyma, matki)~~ Waleryan Marciniak

Adres ojca ~~(ojczyma, matki):~~ miejscowość Turka ulica ./.

nr domu poczta Turka (nad Stryjem)

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki)

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? ./.

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: ./.

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców Leopold Fleischman

Adres mieszkania: ulica Lwów, Skarbkowska nr domu 21

We Lwowie, dnia 24 czerwca, 1920

4. Zast. Dyr.

[signature]

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych.

Dyrekcya Zakładu naukowego we Lwowie im. Dra. Torosiewicza

Pisać czytelnie!

Komitet obchodowy

2 176

Prezes

Dr Abraham Władysław Prof. Uniw.
Delegat Akademii

Zastępcy prezesa

Dr Brückwalski Wilhelm prof. Uniw.
~~Dr Bernacki Ludwik Dyr. Zakł. nar. im. Ossol.~~

~~Dr Chlamtacz Marceli Prof. Uniw. Wiceprezyd. m. Lwowa~~

Gayczak Stanisław Naczelnik Depart. Prezyd. Kurat. Okr. nauk

Laskownicki Bronisław Prezes Tow. Dzien. Sobota 4 wiek nowy

Aleksandrowiczówna Aniela ul. Zel. 62 Zakłady wodzow.

Dr Wojciechowski Konstanty Prof. Uniw. Dyr. gim. Stef. Bat.

Dr Pawlik Stefan Prorektor Politech.

Mogą przef.

Sekretarze

Dr Łempicki Stanisław Refer. Minist. W.R.O.P.

Dr Kolbuszewski Kazimierz prof. gim. Doc. Uniw.

Wannura Alojzy insp. szkol. okręg.

Rok szkolny 192 /2

Klasa I.

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu I gimnazjum

Karta wpisowa

I

Imiona Rudolf i nazwisko ucznia Luft

(ściśle podług metryki)

Dzień 29 miesiąc października rok 1908 urodzenia

Miejsce urodzenia Lwów powiat Lwów

województwo państwo Polska

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 192 /20

I Gimnazjum

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

9. czerwca 1920

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobra

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? tak Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej:

15/X 1920 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? Z jakiej fundacji stypendyjnej?

Data i liczba dekretu stypendyjnego Kwota roczna stypendjum

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Jubiusz Luft

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica Żurawia

nr domu 2. poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) Taksownik

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach?

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego:

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców

Adres mieszkania: ulica nr domu

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1920

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Jubiusz Luft

Pisać czytelnie!

3

Sekcje Komitetu

1. Sekcja obchodowa:
   - Prezes Dr Abraham Wład.
   - Wiceprez. Dr Pawlik Stefan
   - Sekret. Dr Lempicki Stan.

2. " odczytowa:
   - Prez. Dr Wojciechowski Konst.
   - Wiceprez. Ks. Ciemniewski
   - Sekr. Dr Kucharski Eugen.

3. " wydawnicza
   - Prez. Dr ~~Bruchnalski Wilhelm~~ ~~Bernacki Ludw.~~ Bernacki Ludwik
   - W Prez. Rolle Michał
   - Sekr. Dr Kolbuszewski Kazimierz

4. " dziennikarska
   - Prez. Laskownicki Bronisław
   - W Prez. ~~Dr Mejbaum Władysław~~ Wysłouch Bolesław
   - Sekr. ~~Geschwind Jakób~~ Medyński Aleksander

5. " szkolna
   - a) szkoły średnie
   - b) V
   - Prez. ~~Gayrak Stanisł.~~ Dr Janelli Maryan
   - W Prez. ~~Aleksandrowiczówna~~ Nogaj Józef i Dr Nauke Czesław i Dr Jarecki Kazimierz
   - Sekr. Ujejski Alfred

6. " teatralna
   - Prez. ~~Dr Chlamtacz Marceli~~ Czarnowski Ludwik
   - W Prez. Jaworski Lesław Mayr Jan
   - Sekr. Schröder Artur Balicki Julian

5. b) szkoły powszechne
   - Pr. Bruchnalski Kazimierz
   - W Pr. ~~Aleksandrowiczówna~~ Rudnicki Ludwik i Sypolikowski Julian
   - Sekr. ~~Wanczura Alojzy~~ Krajowski Edward i Oberlek Mieczysław

7. " wystawowa
   - Prez. Dr Majchrowicz Franciszek
   - W Prez. Dr Badecki Karol, Stroner ~~Ludwik~~ Wład.
   - Sekr. Mękicki Rudolf

Rok szkolny 192 /2

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z kl., czy z obcego zakładu II Gimnazjum

Karta wpisowa

I

Imiona Rudolf (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Luft

Dzień 29 miesiąc października rok 1908 urodzenia

Miejsce urodzenia Lwów powiat Lwów

województwo państwo Polska

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 192o

II Gimnazjum we Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

19 czerwca 1920

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobra

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej:

15/IX 192o L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? Z jakiej fundacji stypendyjnej?

Data i liczba dekretu stypendyjnego Kwota roczna stypendjum

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Juliusz Luft ojciec

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość we Lwowie ulica Jezuicka

nr domu 2. poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) lakiernik

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach?

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego:

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców

Adres mieszkania: ulica nr domu

We Lwowie, dnia 24. czerwca 192o

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Juliusz Luft

Pisać czytelnie!

4 129

Do Komitetu zaprosić:

Prof. Uniwers.

Dr Antoniewicz Bołoz ~~Antoni~~ Jan
Dr Piniński Leon hr.
Dr Ptaśnik Jan
Dr Pardo Zbigniew
Dr Szelągowski Adam
Dr Zakrzewski Stanisław
Dr Witkowski Stanisław
Dr Romer Eugeniusz
Dr Kleiner Juliusz
Dr Bruchnalski Wilhelm
Ks. Dr Żyła Władysław
Ks. Dr Waiss Kazimierz
Ks. ~~Dr Tarnawski~~
Ks. Dr Szydelski Stefan
Dr Machek Emanuel
Dr Beck Adolf

Dr Dąbkowski Przemysław
Dr Chybyński Adolf

Dr Starzyński Stanisław
Dr Halban Alfred
Dr Hiesebler Jan
Dr Hartleb Kazimierz
Dr Makarewicz Juliusz

Prof. Politech.

Hauswald Edwin
Dr Pawlik Stefan
Dr Thullie Maksymilian
Dr Wiśniowski Tadeusz
Dr Caro Leopold
Dr Niementowski Stefan

Prof. Akad. Weter.

Królikowski Stanisław
Dr Bykowski Ludwik

Rok szkolny 1920/21

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu

Karta wpisowa

I

Imiona Bronisław (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Linsker

Dzień 7 miesiąc październik rok 1909 urodzenia

Miejsce urodzenia Borysław powiat Drohobycz

województwo państwo

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1919/20 Gimnazjum II we Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: bardzo dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? Płacił Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: / 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

Czy uczeń pobiera stypendjum? Nie w Z jakiej fundacji stypendyjnej?

Data i liczba dekretu stypendyjnego Kwota roczna stypendjum

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Rafael Linsker

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica Łopatowska

nr domu 32 poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) Aptekarz

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? —

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: —

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców —

Adres mieszkania: ulica nr domu

W Lwów, dnia 24.VI 1920

Rafael Linsker

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

Do Komitetu zaprosić

(5) 180

Zeszkół śred.

Dyr. gim.

Nogaj Józef V
Dr Śmiałek Wincenty IV
~~Schirmer Edward VII~~
Dropiowski Wład. VIII
~~Janowski Benno IX~~
~~Dr Urich Emil zm.~~
~~Dr Oko Jan VI~~
Passendorfer Artur
~~Lachowski Celestyn II~~
Lityński Michał

Lachowski Celestyn
Dr Urich Emil
Dr Janowski Benno
Schirmer Edward
Major Ajdukiewicz
Dyr. szkoły Kadecki

Profes.

Dr Nacher Teodor II
Geschwind Jakób II
Jaworski Lesław VI
Dr Balicki Julian VI
~~Kultys Zdzisław VI~~
Dr Nauke Czesław VIII
Mazurek Julian I ~~X~~
~~Dr Ratoszny Antoni III~~
~~Nagórzański Franciszek V~~
Kuczyński Stefan XI

Dr Kazimierz Sochaniewicz
~~Łomnicki Jarosław XI~~
Dr Jarecki Kazimierz XI
Borzemski Antoni VII
Kr. Ciemniewski Jan VIII
Kr. dr. Szlamyd Gerard IV
Dr Kazimierz Ajdukiewicz III
Dr Bednarowski Adolf III
Dr Zoppa Albert II

Seminarja naucz.

dyr. Dr Nittmann Karol
Jastrzębski Piotr
prof. Kopystyński Tadeusz
~~Dr Tatarówna Stefania~~
Jaworska Maria
Dr Schönett Maksymilian Dyr.
Życkiewicz Emil
Filasiewicz Klaudyna inż.
Rybkowski Tadeusz
Prof. Krzeszkowski Dyonizy

Juchnowicz Stanisław
Radwański Kazimierz prof. sem.
Nowicka Ludomira sem.

Akademia handl.

Szkoła przemysłowa

Rok szkolny 192 /2

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu

Karta wpisowa

I

Imiona Bronisław (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Linsker

Dzień 7 miesiąc październik rok 1909 urodzenia

Miejsce urodzenia Berysław powiat Drohobycz

województwo państwo

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 19 /

Gimnazyum II w Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: bardzo dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? Płacił Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: / 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? Z jakiej fundacji stypendyjnej?

Data i liczba dekretu stypendyjnego Kwota roczna stypendjum

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Rafael Linsker

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica Łupkowska

nr domu 32 poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) aptekarz

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach?

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego:

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców

Adres mieszkania: ulica nr domu

W Lwów, dnia 24.VI 1920

Rafael Linsker

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzorcy domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

181

6

Do Komitetu zaproszeń

Szkoły powszechne (Kościuszki) dyr. Bałaban Józef (ul. Czarnieckiego 1)

Kościuszki — Opałek Mieczysław

Lemoniec — Królicki Kazimierz

Kościuszki — ~~dyr. Mierowski Władysław~~

dyr. Kolejowa — dyr. Gieniszkiewicz Ludwik

dyr. Stanisława — dyr. Krupiński Józef

Piramowicza — dyr. ~~[illegible] Wilhelm~~

dyr. Szkoła Józefa Kołłątaja — dyr. Rudnicki Ludwik

Zamoyskiego 17 — Szajowski Edward

Wawrzyńca Sejm — Smoleńskowski Julian

Kwiatkowski Romuald

Szkoła Marcina ul. Korytna — Wójtowicz Wład

Bayger Jan — dyr. Szkoła Mick. Rutowskiego

Szkoła Sobieskiego ul. Zamoyskiego — Berlas Dawid

Teatr — Czarnowski Ludwik

Schröder Alfred

Muzeum Szkolne — Dr Majchrowicz

Szajowski

Czarnecki Józef

Archiwum akt. gr. i zdr. — Dr Prochaska Antoni

Dr Polaczkówna Helena

Rok szkolny 1920/21

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu

Karta wpisowa

I

Imiona Maksymilian i nazwisko ucznia Halpern

(ściśle podług metryki)

Dzień 30. miesiąc sierpnia rok 1909 urodzenia

Miejsce urodzenia Stanisławów powiat Lwów

województwo państwo Polska

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 19 20

VI. Gimnazyum

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? nie Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: / 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej? nie w

Czy uczeń pobiera stypendjum? nie Z jakiej fundacji stypendyjnej? —

Data i liczba dekretu stypendyjnego / Kwota roczna stypendjum /

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Zofia Halpern

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Tłokarska ulica 16

nr domu poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) urzędnik sądowy

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? —

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: —

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców /

Adres mieszkania: ulica Tłokarska nr domu 16

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1920

Zofia Halpern

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

Do Komitetu zaprosić

Kuratorjum	Gayczak Stanisław
	Dr Janelli Mariano
Stefanowicz Antoni	Dr Tynelski Stanisław
Gebert Bronisław	Pawłowski Antoni
	~~Pająk Stanisław~~
	Dr Majchrowicz Franciszek
Rada szkol. miej.	Bruchnalski Kazimierz
	~~Kwiatkowski Romuald~~
~~Sołtys Ulic Tadeusz~~	Wanczura Aloizy
	Zaklika Jerzy
Biblioteka Univers.	Dr Rolny Wilhelm
	~~Dr Kotula Rudolf~~
Ossolineum	Dr Bernacki
	~~Dr Treter Mieczysław~~
Związek Towarz. nauk.	Dr Rybicki Stanisław [illegible]
Towarz. naukowe	Balzer
Towarz. histor.	Fiabel
Towarz. filozof.	Twardowski
Tow. przyrod. im. Kopera	Dr Hirschler
Towarz. Pedagog.	Rudnicki
Tow. N. S. W.	Ujejski Alfred
	Dr Zagajewski
	Dr Lempicki

Rok szkolny 1920/2

Klasa II

Wpisuje się na ~~podstawie~~: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu

Karta wpisowa

I

Imiona Mieczysław Tadeusz (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Klarewicz

Dzień 18 miesiąc grudzień rok 1909 urodzenia

Miejsce urodzenia Lwów powiat Lwów

województwo Lwowskie państwo Polska

Wyznanie religijne rzym. katol. narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1919/20 II gimnazyum państwowe we Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich? —

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie: —

Czy uczeń płacił czesne? nie Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: 21/IV 1920 L. ~~228~~ 7602/IV

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej? Rada Szkolna Krajowa we Lwowie

Czy uczeń pobiera stypendjum? — Z jakiej fundacji stypendyjnej? —

Data i liczba dekretu stypendyjnego — Kwota roczna stypendjum —

III

Imię i nazwisko ojca (~~ojczyma, matki~~) Szczepan Klarewicz

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica pl. Strzelecki 4a

nr domu poczta

Zatrudnienie ojca (~~ojczyma, matki~~) Instruktor Ochotn. Towarzystwa Ratunkowego

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? —

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: —

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców —

Adres mieszkania: ulica — nr domu

we Lwowie, dnia 24. VI 1920

Szczepan Klarewicz

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

183

8

Do Komitetu zaprosić

Redakcye czasopism:

Wiek Nowy	Laskownicki Bronisław
Gazeta Wieczorna	Konarski Jerzy
Słowo Polskie	Dr Mejbaum Wacław
Gazeta Lwowska	Rossowski Stanisław ~~Rolle Michał~~
Dziennik ludowy	Szczyrek Jan
Kurjer lwowski	Fryling Zygmunt
	Dr Vogel Alexander
	~~Dr Jampolski Włodzimierz~~

Panie

p. Jaworska Marya
p. Olga Filippi-Żychiewicz
p. Strzałkowska Zofia
p. ~~Dr Goldblatt Kamieńska~~
p. ~~Dr Gebertowa~~
in Anny p. Longchamps Wincenta
p. ~~Dr Manichówna Janina~~
Archiw p. Dr Polankówna Marya Helena
Klem. Tow. Hof p. Aleksandrowiczówna Aniela
p. ~~Dr Tatarówna Stefania~~
Stanica p. ~~Szatkowska Wanda~~
dyr. szkoły Marcina ul. Krytyka p. Rudnicka Marya
dyr. szkoły Lenartowicza ul. Jagiellońska p. Czerszyk Bydowska Marya
szkoła Czackiego ul. Kołłątaja p. Kikiński Róża (Czackiego)

Rok szkolny 192 /2

Klasa I

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu

Karta wpisowa

I

Imiona Halperu Maksymilian (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Halperu

Dzień 30. miesiąc sierpnia rok 1909 urodzenia

Miejsce urodzenia Stanisławów. powiat Lwów

województwo - państwo Polskie

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1920 V. gimn.

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? nie Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: / 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? nie Z jakiej fundacji stypendyjnej? -/-

Data i liczba dekretu stypendyjnego -/- Kwota roczna stypendjum -/-

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Zofja Halperu żona urzędnika

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Piekarska ulica 16

nr domu poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) urzędnik sądowy

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? -/-

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: -/-

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców

Adres mieszkania: ulica Piekarska nr domu 16

W Lwów, dnia 24 czerwca 1920

Halperowa Zofja

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

9 184

Panie

p. Brzuchwalska Marya

p. Tomicka Jadwiga

~~p. Jędrzejowiczowa Emilia~~

~~p. Łukasiewiczowa Róża~~

~~p. Czapelska Helena~~

~~p. Neumanowa Karolina~~

dyr. Reja Plac Gołuchowski

p. Dębicka Antonina

Powstańcy

~~Benedyktowicz Ludomił~~

~~Brzechowski Wojciech~~

~~Syrowiński Leon~~

~~Teatr~~

Czarnowski

Schröder

Dr Eleazar Bryk sek. sekr. Dyr. Skarb

Rok szkolny 1920/21

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu ~~świadectwa~~ z klasy poprzedniej

Karta wpisowa

I

Imiona Henryk (ściśle podług metryki) i nazwisko ucznia Haber

Dzień 12 miesiąc Sierpień rok 1907 urodzenia

Miejsce urodzenia Lwów powiat

województwo lwowskie państwo Polska

Wyznanie religijne mojżeszowe narodowość ~~żydowska~~ Polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 19 /

II gimnazjum państwowe we Lwowie.

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich?

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie:

Czy uczeń płacił czesne? tak jest Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: / 19 L.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej?

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? Z jakiej fundacji stypendyjnej?

Data i liczba dekretu stypendyjnego Kwota roczna stypendjum

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Emil Haber

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica Mickiewicza

nr domu 11 poczta

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) Kupiec

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach?

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego:

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców —

Adres mieszkania: ulica nr domu —

W Lwowie, dnia 24 czerwca 1920

Emil Haber

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

185

10

Do Komitetu zaprosić

Towarz. Ognisko	Smulikowski
Towarz. zabaw ruch.	Dr Dembowski Ignacy
Związek dyrektorów	Nogaj Józef
Archiwum Państ.	Dr Barwiński Eugeniusz
Archiwum m. Lwowa	Dr Badecki
	Rachwał Stanisław
Archiwum wojskowe	Dr Teofil Modelski
	Józef Białynia-Chołodecki
Komisya hist. pedag.	Dr Majchrowicz
	Dr Twardowski
	Dr Ptaśnik
	Dr Finkel
	Dr Łempicki
	Wanczura
	Rolle
	Dr Kolbuszewski
	Szajowski
	Bastel
	Wisłocki
Księgarze	Gubrynowicz Władysław
	Altenberg
Archiwum państ.	Dr Tyszkowski
	Dr Zajączkowski
	p. Popielówna
	Stroiński

Rok szkolny 1920/2

Klasa II

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu II Gimnazjum! państwowe Lwowie.

Karta wpisowa

I

Imiona Arnold i nazwisko ucznia Heichman Arnold

Dzień 21 (ściśle podług metryki) miesiąc lutja 1908 rok we Lwowie urodzenia

Miejsce urodzenia we Lwowie powiat Lwów

województwo — państwo polskie

Wyznanie religijne mojżeszowy narodowość polska.

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1920 do II gimnazjum państwowego we Lwowie.

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich? 19 czerwca 1920.

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre.

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy I. a. wypisać dokładnie: religia dostateczny, język polski dostateczny, język łaciński dostateczny, geografia dostateczny, matematyka dobry, nauka o Ziemi dost., kaligr. dobry.

Czy uczeń płacił czesne? Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej:

21 / 4 1920 L. 7602.

Która władza szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej? —

w

Czy uczeń pobiera stypendjum? — Z jakiej fundacji stypendyjnej? —

Data i liczba dekretu stypendyjnego — Kwota roczna stypendjum —

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Herman Heichman

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Barytor ulica —

nr domu — poczta Radziechów

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) rzeźnikarzem

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? —

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego:

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców Moritz Schlesinger. majster malarski.

Adres mieszkania: ulica Serbska nr domu 2/0.

W Lwowie, dnia 24/6 1920

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Moritz Schlesinger.

Pisać czytelnie!

Prof. Marcin Józef gim. II
" Dr Pokorny Wilhelm "
" ks. Głąb Jakób "
Prof. Uniw. Gauszyniec Ryszard Dr
" " Dr Porębowicz Edward
Wizytator Pająk Stan.
Prof. Marcin Józef gim. III
Dr Fischer Adam Oswal.
Roszko Emanuel gim. III
Lewicki Tadeusz gim. VI
Koczwara Jan gim. II
Dyr. K. Józefowicz Feliks Zakład głuchoniemych
Prof. Uniw. Ks. Dr Gerstmann Adam
" " Dr Wartenberg Mieczysław
" " Dr Ernst Marcin
Dr Kotula Rudolf Bibliot.
Prof. Polit. Dr Dzieślewski Roman
Romuald Deszberg
nauczyc. Dyr. Leonard Lecg
Karol Düring
Marja Smulikowska
Ks. Dr. Tarnawski
Jerzy Wąsowicz
Kazim. Kawecka
Hamulowa
Hel. Zajączkowska
Prof. Dąbrowski Teodor

Rok szkolny 1920/21

Klasa IV

Wpisuje się na podstawie: egzaminu wst., świadectwa z klasy poprzedniej, jako repetent, czy z tut., czy z obcego zakładu. na podstawie świadectwa klasy III. tut. gimnazjum. II.

Karta wpisowa

I

Imiona Dawid i nazwisko ucznia Schorr

Dzień 14. miesiąc (ściśle podług metryki) grudzień rok 1906. urodzenia

Miejsce urodzenia Mikynowce powiat Zborów

województwo ... państwo polskie

Wyznanie religijne mojżeszowe. narodowość polska

II

Zakład naukowy, do którego uczęszczał uczeń w ostatnim roku szkolnym 1919/20 II gimnazjum państwowe we Lwowie

Którego dnia wystąpił z zakładu, jeżeli przestał uczęszczać do szkoły w latach poprzednich? ...

Nota z zachowania się wypisana z ostatniego świadectwa szkolnego: dobre

Ujemne noty z przedmiotów (których?) jakie miał uczeń w ostatniem świadectwie rocznem z klasy wypisać dokładnie: ...

Czy uczeń płacił czesne? nie Data i liczba dekretu uwolnienia od opłaty szkolnej: 21/4 1920 L. 7602/IV.

Która władzą szkolna przyznała dekret uwolnienia od opłaty szkolnej? Rada Szkolna krajowa we Lwowie

Czy uczeń pobiera stypendjum? nie ~ Z jakiej fundacji stypendyjnej? ~

Data i liczba dekretu stypendyjnego ~ Kwota roczna stypendjum ~

III

Imię i nazwisko ojca (ojczyma, matki) Abraham Schorr

Adres ojca (ojczyma, matki): miejscowość Lwów ulica Zyblińskiego nr domu 10 poczta ...

Zatrudnienie ojca (ojczyma, matki) b. dzierżawca dobr.

IV

Czy uczeń jest sierotą po ojcu, czy po obojgu rodzicach? nie jest sierotą.

Imię, nazwisko i dokładny adres, oraz zatrudnienie opiekuna sądowego: ...

V

Imię, nazwisko i zatrudnienie osoby sprawującej nadzór domowy nad uczniem, jeżeli nie mieszka u rodziców. ...

Adres mieszkania: ulica ... nr domu ...

We Lwowie, dnia 24 czerwca 1920

Abraham Schorr

Podpis ojca (ojczyma, matki), nadzoru domowego z oświadczeniem, że będzie stosować się do znanych mu przepisów szkolnych

Pisać czytelnie!

Komitet obchodowy 150 letniej rocznicy Komisyi Edukacyjnej.

Honorowe Prezydyum

1. P. Dr Oswald Balzer, prof. Uniw., prezes Towarzystwa Naukowego,
2. J. Eks. ks. Arcybiskup Dr Józef Bilczewski,
3. P. Dr Ludwik Finkel, prof. Uniw., prezes Towarzystwa historycznego,
4. J. Magnif. p. Dr Maksymilian Huber, rektor Politechniki,
5. J. Magnif. p. Dr Jan Kasprowicz, rektor Uniwersytetu,
6. J. Magnif. p. Dr Zygmunt Markowski, rektor Akademii Weterynaryi,
7. P. Stanisław Sobiński, kurator Okręgu naukowego,
8. P. Józef Neumann, prezyd. m. Lwowa,
9. P. Dr Kazimierz Twardowski, prof. Uniw., prezes Towarz. filozof.

p. rektor Pawlik
Lenartowicza 15.

1.

Komitet obchodowy 150 letniej rocznicy Komisyi Edukacyjnej.

Honorowe Prezydyum:

1. P. dr. Oswald Balzer, prof. Uniw., prezes Towarzystwa Naukowego,
2. J. Eks. ks. Arcyb. dr. Józef Bilczewski,
3. P. dr. Ludwik Finkel, prof. Uniw., prezes Towarzystwa histor.
4. J. Magnif. p. dr. Maksymilian Huber, rektor Politechniki,
5. J. Magnif. p. dr. Jan Kasprowicz, rektor Uniwersytetu,
6. J. Magnif. p. dr. Zygmunt Markowski, rektor Akademii Weterynarji,
7. P. Józef Neumann, prezydent m. Lwowa,
8. P. Stanisław Sobiński, kurator Okręgu naukowego,
10. P. dr. Kazimierz Twardowski, prof. Uniw., prezes Towarzystwa filozof.
9. J.E. Ks. dr. Józef Teodorowicz, arcyb. obr.-orm.

2.)

Komitet wykonawczy:

Prezes:

P. dr. Władysław Abraham, pro
Univers., delegat Akademii Um

Zastępcy prezesa:

P. Aniela Aleksandrowiczówna
dyrektorka szkoły Klementyny z
skich Hofmanowej, Wiceprezes Z. G.
T. S. L.

P. dr. Wilhelm Bruchnalski, prof. U
wersytetu,

P. Stanisław Gayczak, nauczyciel
depart. prezyd. Kuratoryum
Okręgu nauk.,

P. Bronisław Laskowicki, prez
Towarzystwa Dziennikarzy,

P. Józef Nogaj, prezes Związ
dyrektorów,

P. dr. Stefan Pawlik, prorektor
Politechniki,

P. dr. Konstanty Wojciechowski
prof. Uniw., dyrektor gimn
im. Stefana Batorego,

3)

Sekretarze generalni:

S. dr. Stanisław Lempicki
S. dr. Kazimierz Kolbuszewski
S. Aloyzy Wawrzyńa

Sekcye Komitetu:

Sekcya obchodowa:

/: organizacya i kierownictwo całego obchodu :/

przewod. Dr Władysław Abraham
zast. przew. Dr Stefan Sawlik
sekretarz Dr Stanisław Lempicki

Sekcya odczytowa:

/: urządzanie odczytów i wykładów, naukowych i popularnych we Lwowie i na prowincyi :/

przewod. Dr Konstanty Wojciechowski
zast. przew. Ks. (dr) Jan Ciemniewski
sekret. Dr Eugeniusz Kucharski

Sekcya wydawnicza:

/: przygotowanie i wydanie odpowiednich publikacyi naukowych i popularnych :/

4.

przewod. Dr Ludwik Bernacki
zast. przew. red. Michał Rolle
sekret. Dr Kazimierz Kolbuszewsk

4. Sekcya dziennikarska:

/: popieranie celów i prac Komitetu za pomocą powiednich artykułów i komunikatów, umieszczonych w codziennej prasie :/

przewod. red. Bronisław Laskownicki
zast. przew. red. Bolesław Wysłouch
sekret. prof. Aleksander Medyński

5. Sekcya szkolna:

/: urządzanie wykładów i uroczystości w szkołach średnich i powszechnych we Lwowie i na prowincyi :/

a) szkoły średnie:

przewod. dr. Maryan Janelli
zast. przew. dyr. Józef Nogaj i prof. A. Ujejski
sekret. dr. Czesław Nauke i dr. Kazimierz Jarecki prof. Dąbrowski Te... prof. Korzwara J...

b) szkoły powszechne:

przewod. p. Kazimierz Bruchnalski
zast. przew. p. Ludwik Rudnicki i Jul... Smulikowski
sekret. p. Mieczysław Opałek i Ed... Szajowski

5.

6. **Sekcya teatralno-koncertowa:**

/: urządzenie przedstawień paru utworów dramatycznych z 2. poł. 18. wieku; urządzanie wieczorków lub poranków dla inteligentnej publiczności i dla dojrzalszej młodzieży szkolnej, z wyłącznem lub przeważnem uwzględnieniem utworów poetycznych i muzycznych owego okresu :/

przewod. dyr. Ludwik Czarnowski
zast. przew. prof. Lesław Jaworski i
ref. Marya Jaworska
sekret. dr. Julian Balicki i
Artur Schröder

7. **Sekcya wystawowa:**

/: urządzenie w czasie obchodu jubileuszowego wystawy portretów, rycin, podręczników szkolnych, środków naukowych, premii i medalów szkolnych i t. p. zabytków, stojących w związku z Komisyą Edukacyjną i ówczesnem szkolnictwem; a także grafikonów i tablic porównawczo statystycznych ówczesnego szkolnictwa, oraz map, ilustrujących rozsiedlenie szkół :/

przewod. dr. Franciszek Majchrowicz
zast. przew. dr. Karol Badecki i
dyr. Ludwik Stroner
sekret. p. Rudolf Mękicki

NB! Każda sekcya dobierze sobie sama odpowiednią liczbę członków, najmniej trzech!

6.

A.

Antoniewicz Bolesław Jan, prof. Uniw. Dwernickiego 8.

Prof. dr. Ajdukiewicz Kasim., Gimn. Batorego

Major Ajdukiewicz, Referat Oświaty. D. O. K.

Altenberg Alfred, Panska 16.

890

3153

Rad

L 125
ap.

Wysoka c.k. Rado szk. Krajowa!

W wykonaniu wysokiego rozporządzenia z d. 20 marca 1889 do L 3425 i reskryptu z 6 lutego b.r. l 1985 c.k. Rada szk. okręgowa przedkłada w załączeniu /. wykaz sumaryczny frekwencyi szkolnej w roku szk. 1889/90

/.

Z c.k. Rady szk. okręgowej
W Cieszanowie d 15 lutego 1890

Przewodniczący c.k. Starosta.

[illegible]

7)

B.

1. Prof. Univ. Bruchnalski Wilhelm
Dług. 27.

Wizytator Bruchnalski Kazimierz
Rada Szkolna Miejska

Prof. Akad. Weter. Dr. Bykowski Ludwik
Bonifratrów 14

Prof. Univ. Dr. Beck Adolf

Dr. Byk Eleazar, Łyczakowska 4

Dr. Balicki Juljusz, Gimn. VI.

Prof. Borzemski Antoni, Gimn. VII.

Dr. Bednarowski Adolf., Gimn. II.

Dyr. Bayger Jan, Szkoła Mickiewicza.

Berlas Dawid, Szkoła Sobieskiego męska
ul. Zamarstynowska

Dyr. Bałaban Józef, Szkoła Kościuszki

Dr. Bernacki Ludwik, Dyr. Ossolineum

Prof. Univ. Dr. Balzer Oswald, Archiwum
Bernardyn.

Dyr. Bostel Ferdynand, Gimn. II.

Bąkowska-Czerszyk Marja, Dyr. Szkoły
(ul. Inwalidów?) Lenartowicza

6. Prof. Bruchnalska Marja, Długosza 27.

7. Dyr. Dr. Barwiński Eugen. Archiwum Państw.

8.) Dr. Badecki Karol, Archiwum Miejskie

9) Bertoni Kaz. Prezes Czytelni Akad. ./.

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 17/2 1890
Nr 3153 I
2392

...odebraniu wewnątrz wspomnio-
...go wykazu z dołączeniem go do
...lnego wykazu pod poz. 12
...ada się do

aktów

We Lwowie dnia 21 lutego 1890

[signature]

[signature]
21/2

[signature]
19/2

[signature]

Do

Wysokiej c. k. Rady szk.
Krajowej

we Lwowie

c. k. Rada szk. okręgowa w Cieszanowie.

Z wykazem frekwencyi szkolnej
za rok szk. 1889/90 –

Do En 11/3 890
Do Bz 13/3

1 Załącznik.

[signature]

20.) Bratnia Pomoc
Stud. Politech.
(Prezes)

19/2 16

8

C.

Prof. Politechn. Dr. Caro Leopold.
Prof. Univ. Dr. Chybiński Adolf
Ks. Dr. Ciemniewski Jan, Gimn. VIII
Dyr. Czarnowski Ludwik, Teatr.
Dyr. Czernecki Józef, Bielowskiego 1.
Dyr. Chrzanowski-Białynia Józef
Archiwum Wojskowe
Koszary Jabłonowskich

C. K.
RADA SZKOLNA OKRĘGOWA
W KRAKOWIE

190 3152

Rsk

L: 262.

Wysoka c. k. Rado szkolna krajowa!

W wykonaniu rozporządzenia z dnia 6. lutego 1890. L. 1985. mam zaszczyt donieść, iż wykaz frekwencyi uczniów tutejszego okręgu szkolnego za rok 1889/90. przedłożono sprawozdaniem z dnia 30. stycznia 1890. dol: 174. expedyowanym 31. stycznia 1890. za reversem.
Takowo doniesiono sprawozdaniem z 29. stycznia 1890 L: 21. iż w tutejszym okręgu niema budynków szkolnych które by nie były asekurowane - a pomimo tego Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa urgnuje reskryptem z dnia 7. lutego 1890 L: 2030. o przedłożenie wykazu.
Pozwalam sobie zwrócić uwagę Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej na tę okoliczność, iż często otrzymuje c. k. Rada szkolna okręgowa urgencye w sprawach, które w swoim czasie zostały załatwione. —

W Krakowie dnia 12. lutego 1890.

9.

D.

1./ Prof. Dr. Dzieślewski Roman, Politechnika.
2. Deszberg Romuald, Ogrodnik Warsz. Gmach Skarbkowski
3. Diiring Karol, Ogrodnik Warsz.
4. Dąbrowski Teodor, gimn. II.
5. Prof. Uniw. dr. Dąbkowski Przemysław Gmach Sejmowy ~~Archiwum Dermatyc.~~
6. Dyr. Drapiewski Wład. Gimnaz. VIII.
7. Prof. Denes-Królewski Kazimierz Semin. rzeźbie
8. Dyr. Dębicka Antonina, Dyr. szkoły Reja rzeźb.
9./ Prezyd. dr. Dembowski Ignacy ul. Krasewskiego 17.
10./ Major Drozd, Szkoła Kadecka.

nauczycieli którym należy się wynagrodzenie za udzielanie nauki szkolnej w godzinach nadobowiązkowych

Lp.	Imię i nazwisko nauczyciela	Miejscowość	Płaca Złr	Wedle zatwierdzonego podziału godzin liczba udzielonych godzin tygodniowych	Udzielania nauki w godzinach nadobowiązkowych trwała od dnia	do dnia	Data i liczba rozporządzenia Rady szk. okr. polecającego udzielania nauki w godzinach nadobowiązk.	Należy przyznać wynagrodzenie za nadobowiązanych godzin	Uwaga
1	Antoni Wasilkowski	Krzywe	250	39	1/10 889	31/1 890	17/9 1889 L 756	9	
2	Mikołaj Moroz	Okno	200	36	20/9 1889	31/1 890	16/9 889 L 763	6	r/ łącznie z nauką religii której ten nauczyciel udziela.
3	Julian Stesłowiér	Kokoszyńce	300	38 1/2	1/10 889	31/1 890	22/9 889 l 772	8 1/2	
4	Kazimiérz Cretschek	Rożyska	250	39	1/11 889	31/1 890	15/10 889 l 851	9	

Skałat dnia 14 Lutego 890
ck Starosta i Prezes

[signature]

[illegible]

10.

E.

Prof. Ernst Marcin, Uniwersytet (ul. Długosza)

F.

Dr. Fischer Adam, Ossolineum

Dyr. inż. Filasiewicz Klaudjusz, Szkoła Przemysłowa

Prof. Uniw. Dr. Finkel Ludwik, Mikołaja 9.

Red. Fryling Zygm. Kurjer Lwowski.

Dyr. Filippi-Żychowiczowa Olga, ul. Zyblikiewicza.

890 DYREKCYA
k. gimnazyum w Tarnowie.

11029

L. 215.

Wysoka Rado szkolna krajowa!

W załączeniu przedkłada Dyrekcya podanie profesora Kornelego Kossaka o udzielenie trzechmiesięcznej zaliczki na pensyę, potwierdzając w zupełności powody przez petenta przytoczone.

W Tarnowie 28. czerwca 1890.

[illegible]

11. G.

prof. Dr. Ganszyniec Ryszard, Univers. Mikołaja 4.
Ks. Głąb Jakób, gimnaz. IV.
Ks. prof. Gerstmann Adam, Uniwersytet, Gmach Sejmowy
Prof. Geschwind Jakób, gimn. II.
Radca Dr. Gayczak Stanisł. Kuratorjum
Gubrynowicz Kazimierz, Księgarnia, pl. Kapitulny.

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 3/6 1890
Nr 9664 I
7447

Do

Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie

Sprawozdanie

c. k. Rady szkolnej okręgowej w Kołomyi z dnia 31 Maja 1890 l. 522.

w przedstawieniem nauczyciela na kurs nauki rzeczowéj. —

12. H.

Hanulowa, Stanisława ~~Ognisko Nauczyc.~~ Potockiego 54.
~~Gmach Skarbka~~.

Prof. Politechn. Dr. Hauswald Edwin

Prof. Univ. Dr. Halban Alfred
ul. Mochnackiego

Prof. Univ. Dr. Hirschler Jan,

~~Prof.~~ Doc. Dr. Hartleb Kazim, Lelewela
6 A

890 3154

L 54/R 80

Wysoka Rado!

Odnośnie do Wysokiego polecenia z dnia 4sty-
czenia br. L. 23901 donosi Rada szkolna okręgowa
przy zwrocie komunikatu, że Bozalica wdowa po
ś.p. Janie Koczyrkiewiczu, tymczasowym nauczy-
cielu szkoły ludowej w Mistycacach (powiat Mościska)
wyszła w roku 1888 ponownie za mąż za Stefana
Stoszyszyna, dozorcy propinacyjnego w Samborze,
pobierającego miesięcznie płacy po 16 Złr. aw.
Jako wdowa po tymczasowym nauczycielu,
niemająca prawa do zaopatrzenia wdowiego, mia-
ła otrzymać od Wysokiej Rady wedle własnego
zeznania w r. 1882 jednorazowy dar z łaski w kwo-
cie 100 Złr. wa.
W pierwszego małżeństwa pozostało jej 3 dzieci
t. j. a) Jan, mający lat 15 bez zatrudnienia i sposobu
do życia, był w 1szym kursie br. szkol. zapisany ja-
ko uczeń prywatny do I gim. kl., ale egzaminu nie
składał.
b) Emilia lat 13, pozostająca na wychowaniu w zakła-
dzie w Drohowyżu i c) Eugenia uczęszczająca do
II klasy szkoły żeńskiej w Samborze. W drugiego mał
żeństwa ma jednorocznego Józefa. Stosunki zatem
materyalne w mowie będącej Bozalii Stoszyszyn są
bardzo smutne.

W K. Rady szkolnej okręgowej

W Samborze 11 Lutego 1890.

Gmunder

13 J.

J.

Ks. Josefowicz Feliks, Zakład Głuchoniemych

Prof. Juchnowicz Stanisł. Śniatyńskiego g.

Dyr. Dr. Janowski Benon, Gimnaz. Bernard. nt. Wadow.

Prof. Jaworski Lesław, Gimn. VI.

Prof. Jaworska Marja, Wizytatorjum.

Dr. Jarecki Kazimierz, II szkoła realna

Dyr. Jastrzębski Piotr, Semin. Mgłkie

Wizytator Dr. Janelli Marjan, Wizytatorjum

Ref. Jampolski Włodzimierz, Urzęd. Lwowski

Jałubowski Stefan, Bratnia Pomoc Weterynarji Kochanowskiego 67

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 17/2 1890
Nr 3160 / I
2399.

Do
Wysokiej c. k. Rady
szkolnej krajowej
we Lwowie

C. K. RADA SZKOLNA OKRĘGOWA
w SKAŁACIE.
pod dniem 14 lutego 890 L. iii

przedkłada sprawozdanie
względem petycyi Ludwiki
z Gawlickich Germanisowej
wdowie po Ewaryście
nauczycielu szkoły lud.
w Rożyskach do Wysokiego
Sejmu wniesionej, o
udzielenie jej zapomogi

8

11

14

K.

Prof. Koczwara Jan, gimn. II.
Dr. Kotula Rudolf, Biblj. Univers.
Kawecka Kazimiera, Ognisko Nauczyc. (Gmach Skarbkowski)
Prof. Uniw. Dr. Kleiner Juljusz, Dług. 27.
Prof. Akad. Weter. Dr. Królikowski Stanisł.
Dr. Kuczyński Stefan, prof., T.N.S.W. Czarneckiego 12
Prof. Kopystyński Tad. Semin. Męskie
Prof. Kozyczkowski Dyonizy, Szkoła Przemysłowa
~~Kadecka Szkoła (Dyrektor i delegaci grona)~~
Dyr. Krupiński Józef, Szkoła Staszica męska
Dyr. Kwiatkowski Romuald, Rada Szkolna miejska
~~Prof.~~ Doc. Dr. Kolbuszewski Kazimierz Lenartowicza 23.
Dyr. Kikinisowa Róża, Szkoła Czackiego żeńsk, ul. Kotlarska
Kawecka Kazimiera, ~~Potockiego~~ Pułaskiego 5.
) Koło Medyków U.n.J.K (Prezes)

1890 7141 Rsk

L. 102

Wysoka Rado szkolna!

Mam zaszczyt donieść, że profesor Nasalski przyjął na kwaterę ucznia I. B klasy, Reichelta Kamila. Prof. Nasalski uczy w tej klasie języka ruskiego, na którego wykład Reichelt nie uczęszcza.

W Brzeżanach 20. Kwietnia 1890.

M Kurowski

15

L.

1. Lewicki Tadeusz, wizytator, gimnazjum VI ul. Łyczakowska
2. Dyr. Leeg Leonard, „Ognisko nauczycielskie" (gmach Skarbkowski)
3. Dyr. Lityński Michał, Gmach Skarbkowski
4. Dyr. Lachowski Celestyn, gimn. II.
5. Dyr. Longchamps Wincenta, Szkoła św. Anny
6. Red. Laskownicki Bron. Wiek Nowy.

Ł.

1. Kapitan Łukasiewicz Antoni Szkoła Kadecka.
2. Dr. Łempicki Stanisł. Długosza 10,
3.

11.31

1890 L: 528 R. S. O.

11.031

Wysoka ck. krajowa Rado szkolna!

W wykonaniu wysokiego reskryptu z dnia 22 maja 1890 L: 7445 donosi się, że niedobór w kwocie 1 Złr 69 ct. który okazał się po sprawdzeniu rachunku z wydatków na bibliotekę okręgową został pokryty przez przewodniczącego ck. okręgowej Rady szkolnej. —

Z ck. okręgowej Rady szkolnej
Bohorodczany, 24 Czerwca 1890
Przewodniczący c. k. Starosta

Arcsier

16

200

M.

1. Prof. Mazur Józef gimnaz. II.
2. Prof. Maurer Józef, gimn. Batorego
3. Prof. Uniw. Dr. Machek Emanuel
4. Prof. Uniw. Dr. Makarewicz Juljusz ul. Mochnackiego
5. Dyr. Mazurek Juljan, I Szkoła Realna ul. Kubali.
6. Wizytator Dr. Majchrowicz Franc. Kopcowa 6.
7. Prof. Dr. Mirski Józef, II. Szkoła realna
8. Red. Dr. Mejbaum Wacław, Słowo Polskie
9. Prof. Medyński Aleksander, Słowo Polskie
10. Doc. Dr. Modelski Teofil, Archiwum Wojskowe, Koszary Jabłonowskich

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 28/5 1890
Nr 9368. I
7200.

Do

Wysokiej c. k. Rady
szkolnej krajowej

we Lwowie

Sprawozdanie
c. k. Rady szkolnej okręgowej
w Kamionce str. z dnia 26 maja 1890 L. 701
Rso

w przedmiocie przedłożenia wniosków; którym nauczycielom tutejszego okręgu należałoby udzielić zasiłku na odbycie kursu zręczności w Sokalu w czasie tegorocznych wakacyj.

1 załącznik

17

201

N.

1. Prof Politechn. Dr. Niementowski Stefan
2. Dyr. Nogaj Józef - Gimnaz. V.
3. Prof. Dr. Nacher Teodor, gimnaz. II.
4. Prof. Dr. Nanke Czesław, ul. Wyspiańskiego
5. Dyr. Semin. Naucz. żeńsk. Dr. Nittmann Karol
6. Nowicka Ludomira, prof. Semin. Żeńsk.
7. Nowak Andrzej, ~~Szkoła~~ Tow. Sekretarz Zarządu Tow. T. S. Z. ul. Fredry 3
8. Najsarek, prezes Bibl. Słuch. Praw.

O

1. Opałek Mieczysław Szkoła Kordeckiego
2. Red. Opioła Tad. Kurjer Powszechny

Ponieważ wykaz frekwencyi uczniów tegoż okręgu przedłożono do l. 2164/890 r. Lsk przeto składa się do aktów

We Lwowie dnia 21 lutego 1890

[signature]

[signature]
20/2

[signature]
19/2

Andraszek

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 17/2 1890
Nr 3152 I
2391

Do

Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej!
we Lwowie

Sprawozdanie
c. k. Rady szkolnej okręgowej zamiejskiej w Krakowie z dnia 12. lutego 1890 l: 262.

do polecenia z 6. lutego 1890 l: 1895.

Do En 11/3 890
Do Rz 13/3

w sprawie wykazu frekwencyi szkolnej. —

R

ad pr

19/2 26

Ant

18

P.

1. Dr. Falkowy Wilhelm, gimnaz. II.
2. Prof. Dr. Porębowicz Edward, Dr. Długosza 27
3. Wizytator Pajak Stanisł. Kanonicka 24
4. Prof. Piniński Leon, ul. Matejki
5. Prof. Ptaśnik Jan, Universy. Mikołaja 4.
6. Prof. Radzio Zbigniew, Wydział Samorządowy
7. Rektor Pawlik Stefan, ul. Lenartowicza.
8. Dyr. Passendorfer Artur, II szkoła realna ul. Szymonowicza 2.
9. Dr. Prochaska Antoni, Archiw. Bernard.
10. Dr. Polaczkówna Helena, Archiw. Bernard.
11. Dr. Polaczkówna Marja, Gimn. Jadwigi.
12. Radca Pawłowski Antoni, Kanonicka 4.
13. ~~Prof. Dr. Ptaśnik Jan,~~ Uniwersytecka.

ad 10524/90

L. 522
R/O.

Wysoka ck. Rado Szkolna krajowa!

Stosownie do wysokiego rozporządzenia z dnia 20 Maja br. do l. 8456 i na podstawie uchwały zapadłej na posiedzeniu plenarnem dnia 29 Maja br. wnosi ck. Rada szkolna okręgowa na udzielenie zasiłku na odbycie kursu nauki zręczności w Sokalu następującym nauczycielom;

1. Romanowi Szczęsnowiczowi tymczasowemu nauczycielowi szkoły 2 klasowej w Mostach,
2. Bazylemu Kołżańskiemu nauczycielowi szkoły ludowej w Dworcach.
3. Józefowi Niementowskiemu tymczasowemu nauczycielowi szkoły ludowej w Reklińcu.
4. Józefowi Wiązowskiemu tymczasowemu nauczycielowi szkoły ludowej w Mokrotynie kolonii.

W Żółkwi dnia 31 Maja 1890

Przewodniczący

Leon [illegible]

19

203

R.

1. Roszko Emanuel, prof., gimn. Batorego
2. Prof. Univ. Romer Eugen. Długosza 25.
3. Prof. Radwański Kazimierz, Semin. męskie
4. Prof. Rybkowski Tadeusz, ul. Dąbrowskiego 12
5. Dyr. Rudnicki Ludwik, Pol. Tow. Pedagog.
6. Dr. Rybicki Stanisław, Tow. Politechniczne ul. Zimorowicza
7. Red. Rolle Michał, Gazeta Lwowska
8. Dyr. Dr. Rolny Wilhelm, Bibl. Univers.
9. Red. Rossowski Stanisł. Gazeta Lwowska
10. Dyr. Rudnicka ~~Marya~~ Aniela, Szkoła Marcina żeńska, ul. Korytna.
11. Rachwał Stanisław, Archiwum miejskie

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 29/6 1890
Nr 11.029 II
2559.

DO

Wysokiéj c. k. Rady szkolnéj krajowéj

we

Lwowie.

Dyrekcya c. k. gimnazyum w Tarnowie

z dnia 28. czerwca 1890 l. 215.

(przedkłada podanie profesora Kornelego Hossatka o zaliczkę na pensyę

Łęp. - kwest?

Płaca = 1600 f
Kredyt jest wykupiony

załącznik 1

20. S.

1. Smulikowska Marja, Ognisko Naucz.
2. Prof. Univ. Szelągowski Adam, Długosza 27
3. Prof. Univ. Ks. Szydelski Stefan, Univers. Gmach Sejmowy
4. Prof. Univ. Dr. Starzyński Stanisław Gmach Sejm.
5. Dyr. Dr. Śmiałek Wincenty, Gimn. IV.
6. Dyr. Dr. Schönett Maksymilj. Akademja handlowa
7. Ks. Dr. Szmyd Gerard, gimn. IV.
8. Dyr. Schirmer Edward, gimn. VII.
9. Dr. Sochaniewicz Kazim. gimn. VII.
10. Dr. Silnicki, gimn. VII.
11. Dr. Smolka Franciszek, gimn. VII.
12. Dyr. Szczurkiewicz Ferdynand Szkoła Kolejowa.
13. Prof. Szajowski Edward, Zimorowicza 17.
14. Poseł ~~Smu~~ Smulikowski Juljan Ognisko Nauczyc. (Gmach Skarbka)
15. Red. Schröder Artur, Teatr Wielki
16. Red. Szczyrek Jan, Dziennik Ludowy
17. Dyr. Strzałkowska Zofja, ul. Zielona
18. Skalak, prezes Tow. Akad. „Życie"

C. K. RADA SZKOLNA OKRĘGOWA
w SKAŁACIE.

1890 3159

L 115

Wysoka Rado!

W załączeniu /. przedkłada się uniżenie Wysokiej Radzie wykaz nauczycieli którzy w ubiegłem półroczu udzielali nauki w godzinach nadliczbowych z wnioskiem na łaskawe wyasygnowanie im remuneracyi.

Skałat dnia 14 Lutego 890
ck Starosta i Prezes

[illegible]

21 T.

1. Ks. Dr. Tarnawski, prof. univ. Gmach Sejmowy.
2. Prof. Politechn. Dr. Thullie Maksymiljan ul. Dąbrowskiego.
3. Wizytator Dr. Tymelski Stan. Kamelicka 4.
4. Prof. Dr. Twardowski Kazim., Uniwers Mikołaja 4.
5. Tomicka Jadwiga, Wiślecka 2
6. Dr. Tyszkowski Kazim., Archiwum państwowe
7. Tyszkowski, preses Bratniej Pomocy Stud. Univ. 7.4.

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 17/2 1890
Nr 3159 I
2398

Do
Wysokiej c. k. Rady
szkolnej krajowej
we
Lwowie

C. K. RADA SZKOLNA OKRĘGOWA
w SKAŁACIE.
pod dniem 13. 2. 890 L 115

przedkłada wniosek
względem udzielenia
naucz: remuneracyi
za gatunki nadliczbowe

4

14. 7

22

U.

1. Dyr. Dr. Ulrich Emil, Gimnaz. Jadrag.

2. Prof. Ujejski Alfred, Gimnaz. II.

V.

1. Red. Dr. Vogel Aleksander
Kasyno i Hotel Liter.

1890 L. 623.
R. s. o.

3157

Wysoka ck. krajowa Rado szkolna!

O posadę młodszego nauczyciela w 4° klasowej szkole chłopców w Krośnie z płacą rocznych 270 Ren. i dodatkiem na pomieszkanie rocznych 27 Ren. ogłoszoną konkursem z dnia 15° września 1889 L. 486 wniósł podanie jedynie Jan Biesiakiewicz nauczyciel nadetatowy w tejże szkole. –

Ponieważ Biesiakiewicz przepisane warunki posiada, jego aplikacya jest chlubną, a nadto i miejscowa Rada szkolna za nim się oświadcza, – uprasznamy, Wysoka ck. krajowa Rada szkolna raczy Jana Biesiakiewicza stałym nauczycielem młodszym w 4° klasowej szkole chłopców w Krośnie zamianować i datek do krajowego funduszu emerytalnego za czas poprzedniej służby mu wymierzyć. –

Krosno dnia 13° Lutego 1890.

Przewodniczący Rady szkolnéj okręgowej
Ck. Starosta.

Udziela się

23

W.

1. Prof. Univ. Wartenberg Mieczysław Univers. Miłosna 4.
2. Wizytator Wąsowicz Jerzy, Karmelicka 4.
3. Prof. Univ. Witkowski Stanisł. Univ. Miłosna 4.
4. Prof. Politechn. Wiśniowski Tadeusz
5. Prof. Univ. Ks. Dr. Weiss Kazimierz Gmach Sejmowy.
6. Major Dr. Wawrzkowicz Eugen. Szkoła Wadeckiego
7. Wójtowicz Władysław, Szkoła Marcina m. Worzyna
8. Insp. Wawrzura Alojzy, Rada Szkolna miejska
9. Wisłocki Wład., Winiarz, Ossolineum

1890

C. K. RADA SZKOLNA OKRĘGOWA
W SKAŁACIE.

L III 3160 Rsk

Wysoka Rado!

Odstąpioną tu przez ck Radę szkolną okręgową trembowelską wskutek wysokiego reskryptu z dnia 21.1.br l 889 prośbę Ludwiki Germanisowej wdowy po nauczycielu ludowym ma zaszczyt podpisana ck Rada szkolna okręgowa zwrócić /. z powołaniem się na równocześnie złożone sprawozdanie tut. z dnia 14 bm do l 81.

3158/90

Skałat dnia 14 lutego 890
ck Starosta i Prezes

[signature]

24

208

Z.

1. Zajączkowska Helena, Ognisko Naucz. Gmach Skarbka.
2. Prof. Uniw. Zakrzewski Stanisł. Długosza 5.
3. Prof. Uniw. Ks. Żyła Wład. Uniw. Gmach Sejmowy.
4. Prof. Żychiewicz Emil, „Książnica T.W.S.W." Czarnieck. 12.
5. Prof. Dr. Zipper Albert, Gimnaz. II.
6. Dyr. Zagajewski Karol, Franciszkańska 9
7. Insp. Zaklika Zenon, Rada Szkol. miejska
8. Dr. Zajączkowski Stanisł. Archiwum Państwowe
9. Red. Zachariasiewicz Stanisł. Gazeta Wieczorna
10. Zakrzewska, przewod. Koła Studentek Uniw. Lw.

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 17/2 1890
Nr 3154 I
2393.

Do

Wysokiéj c.k. Rady krajowéj

we

Lwowie

Rada szkolna okręgowa w Samborze przedkłada sprawozdanie do Wysokiego polecenia z dnia 4 stycznia 1890 roku L 23901.

4

183
RSK

5.

25

209

Do pracy w sekcjach zgłosili się dotąd:

I) Sekcja Obchodowa: 1) Stanisława Hamulowa (Potockiego 54.) 2) Bertoni, prezes Czytel. Akad., imieniem własnem i kolegów akademików 3.) Stefan Jakubowski, prezes Bratn. Pomocy Weterynarji, imieniem własnem i kolegów (Kochanowskiego 67.) 4.) p. Strzałkowska (ul. Zielona.) 5.) Dyr. Bostel Ferdyn., gimnaz. II.

II) Sekcja odczytowa: 1) Czytelnia Akadem. ~~i Bratnia Pomoc Słuch. Weter.~~ (jak w punkcie I.) 2) Dr. Teodor Nacher prof. gimn. II. 3) Prof. Marja Jaworska, Kuratorjum 4.) p. Kazimiera Kawecka nauczyc., Pułaskiego 5 (odczyty popularne), 5) prof. Radwański Kazimierz (Seminarjum męskie) ~~(odczyty popularne)~~. 6) prof. Nowicka Ludomiła (Seminarjum żeńskie, odczyty popularne) 7.) Dyr. Chołodecki Józef Białynia, Archiwum Wojskowe odczyty popularne, 8) prof. dr Mirski Józef 9.) Dr. Łempicki Stan., Długosza 10., Wosk Andrzej, Fredry 3.

III. Sekcja wydawnicza: 1) Czytelnia Akad. (jak w punkcie I.) 2.) Prof. Dr. Juljusz Kleiner, Długosza 27. 3) Dyr. Bostel Ferdyn., gimnaz. II. 4) Dr. Łempicki Stan., Długosza 10.

IV.) Sekcja dziennikarska: 1) Czytelnia Akadem (jak w punkcie I.) 2) prof. Króliński Kazimierz (Seminarjum żeńskie) 3.) prof. dr. Mirski Józef. 4) Dr. Łempicki Stan., Długosza 10.

V.) Sekcja szkolna a) powszechna
1) Czytelnia Akad. (jak w punkcie I) 2) dyr. ~~Wi~~ Lonchamps Wincenta 3) dyr. Rudnicka Aniela. 4) prof. Nowicka Ludomiła 5.) p. Nowak Andrzej.

~~5)~~

VI.) Sekcja szkolna b.) szkoły średnie:
1) Czytelnia Akad. (jak w punkcie I.) 2) prof. dr. Nacher, gimn. II. 3) p. dyr. Strzałkowska Jadw. 4) prof. Nowicka Ludomiła. 5) dyr. Zagajewski Karol, 6.) Prof. dr. Mirski Józef. 7) Dr. Łempicki St.

VII. Sekcja wystawowa: 1) Dr. Byk Eleazar, Łyczakowska 4. 2) Dyr. Bostel Ferdyn., gim. II.

211

Recepis nadawczy.

Przedmiot: ..... № 3208

Odbiorca: Dr Samuel Dickstein

Miejscowość: Warszawa

Wartość		Waga		Pobranie		Opłata	
mk.	f.	kg.	gr.	mk.	f.	mk.	f.
						25	

Recepis nadawczy.

Przedmiot: ..... № 3209

Odbiorca: Dr Stanisław Szot

Miejscowość: Kraków

Wartość		Waga		Pobranie		Opłata	
mk.	f.	kg.	gr.	mk.	f.	mk.	f.
						25	

26. V. 22 XII

26. V. 22 XII

wysłano 26/V 22.

listy do Komitetów Obch.

L

Lwów, w Marcu 1922

Zaproszenie.

W przyszłym roku obchodzić będzie cała Polska niezwykłe Święto. Oto mija 150 lat od chwili ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej i zarazem zgonu wielkiego jej poprzednika, Ks. Stanisława Konarskiego. Społeczeństwo polskie musi przygotować się godnie do uczczenia najświetniejszych wspomnień swej przedrozbiorowej przeszłości, musi oddać należyty hołd ludziom i ideom, dzięki którym Ojczyzna nasza już przed stu kilkudziesięciu laty mogła stanąć w rzędzie narodów przodujących kulturze Europy.

Imieniem Minist. Komisji historji pedagogiki mamy zaszczyt prosić Szanown..... Pan.... o niezawodne przybycie na konstytuujące Zebranie Obywatelskie, które odbędzie się w środę, 22. marca br. o godz. 6-tej wieczorem, w wielkiej sali ratuszowej.

Prof. Dr. Kazimierz Twardowski.

Dr. Stanisław Lempicki. Dyr. Ferdynand Bostel.

214

C. k. Rada szkolna krajowa we LWOWIE
Weszło dnia 14/2 1890
Nr 2939 I
2245

Uchwała Sekcyi I. z dnia 26. lutego 1890.

Po przyjęciu do wiadomości

do aktów

We Lwowie dnia 28 lutego 1890.

[illegible]

Korasadowicz

Do Ep 19/3 890
Do Rz 20/3

6

173
Rsk

215

Statut Stowarzyszenia

pod nazwą:

Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne.

216

Statut Stowarzyszenia

pod nazwą:

Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne.

I. Ogólne zasady.

§ 1. Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne ma na celu prowadzenie, organizowanie i popieranie badań naukowych, dotyczących zagadnień pedagogicznych ze szczególnem uwzględnieniem wychowania w Polsce.

§ 2. Dla urzeczywistnienia wskazanego celu N. T. P. ma prawo z zachowaniem przepisów obowiązujących:

a) zakładać i utrzymywać warsztaty pracy naukowej na polu pedagogiki (bibljoteki, czytelnie, laboratorja, szkoły, zakłady eksperymentalne i t. p.);
b) udzielać zasiłków osobom i instytucjom, pracującym na polu nauk pedagogicznych;
c) przygotowywać nowych pracowników na polu pedagogiki naukowej przez udzielanie im pomocy materjalnej i kierowania studjami;
d) ogłaszać konkursy na prace z dziedziny nauk pedagogicznych;
e) wydawać prace, książki, czasopisma pedagogiczne, oraz sprawozdania z działalności Towarzystwa;

f) wydawać i rozpowszechniać kwestjonarjusze;
g) delegować swych członków do badań i na zjazdy naukowe;
h) zwoływać zjazdy naukowe;
i) organizować nauczanie w zakresie pedagogji, urządzać wykłady i kursy;
j) popierać wszelkie dążenia w dziedzinie, wymienionej w § 1.

§ 3. Do przeprowadzenia prac, wymienionych w §§ 1 i 2 N. T. P. tworzy Komisje i Komitety. Zadaniem Komisji jest stałe prowadzenie pewnego działu prac, Komitet zaś powstaje dla wykonania pracy terminowej. Komisja lub Komitet powstaje na wniosek członka Towarzystwa, przyjęty przez Zarząd Towarzystwa.

§ 4. Działalność N. T. P. rozciąga się na całą Rzlitą Polską. Siedzibę N. T. P. oznacza Walne Zebranie Towarzystwa.

§ 5. N. T. P. ma prawa osoby prawnej, może zatem otrzymywać darowizny i zapisy, nabywać oraz zbywać zarówno majątek ruchomy jak nieruchomy.

§ 6. N. T. P. posiada pieczęć.

II. Członkowie.

7. Członkowie N. T. P. dzielą się na zwyczajnych i honorowych.

§ 8. Członkiem zwyczajnym może zostać osoba, która ogłosiła drukiem stojące na poziomie naukowym prace pedagogiczne. Kandydaturę nowego członka zgłaszą trzech członków Towarzystwa do Zarządu przynaj-

mniej na 4 miesiące przed Walnem Zebraniem. Zarząd zawiadamia wszystkich członków T-wa o postawionej kandydaturze przynajmniej na 3 miesiące przed Walnem Zebraniem. Członek zostaje przyjęty przez Walne Zebranie większością $^2/_3$ obecnych w głosowaniu tajnem.

§ 9. Członków honorowych mianuje walne zebranie Towarzystwa za wybitne zasługi na polu badań pedagogicznych na wniosek Zarządu. Wniosek musi być zapowiedziany w porządku obrad. Dla powzięcia uchwały, mianującej członka honorowego, potrzebna jest większość $^2/_3$ głosów obecnych na zebraniu członków uprawnionych do głosowania.

§ 10. Członkowie zwyczajni Towarzystwa wnoszą wkładkę roczną w wysokości, ustalonej przez Walne zebranie.

§ 11. Członkowie Tow. honorowi i zwyczajni:

a) uczestniczą w Walnych Zebraniach z czynnem i biernem prawem wyboru do władz Towarzystwa;
b) biorą udział we wszystkich pracach Towarzystwa;
c) korzystają z wszelkich urządzeń Towarzystwa na warunkach, ustanowionych w regulaminach.

§ 12. Członkiem zwyczajnym przestaje być, kto:

a) zawiadomi pisemnie Zarząd o wystąpieniu z N. T. P.
b) kto zostanie na umotywowany wniosek Zarządu wykreślony z listy członków przez uchwałę Walnego Zebrania w tajnem głosowaniu większością $^2/_3$ głosów obecnych.

§ 13. Do udziału w pracach Komisyj i Komitetów mogą być powoływane osoby, nie będące członkami Towarzystwa. Pierwszy skład Komisji lub Komitetu

ustala Zarząd. Komisje i Komitety już zorganizowane mają prawo kooptować nowych członków na podstawie uchwały Wydziału Komisji lub Komitetu, powziętej większością głosów i zatwierdzonej przez Zarząd N. T. P.

§ 14. Członkowie Komisyj i Komitetów, nie będący członkami Towarzystwa, biorą udział we wszystkich pracach Komisji lub Komitetu, do którego należą, bez żadnych ograniczeń.

III. Organy Towarzystwa.

§ 15. Organami N. T. P. są: a) Zarząd, b) Komisja kontrolująca, c) Walne Zebranie Towarzystwa, d) Komisje i Komitety.

a) Zarząd Towarzystwa.

§ 16. Zarząd składa się z prezesa, sekretarza i skarbnika, wybieranych na trzy lata przez Walne Zebranie Towarzystwa z pośród jego członków, oraz z przewodniczących Komisyj. Stały Komitet wykonawczy Zarządu stanowią: prezes, sekretarz i skarbnik.

§ 17. Zarząd Towarzystwa:

a) inicjuje prace T-wa, ułatwia je i kieruje niemi;
b) zawiaduje majątkiem T-wa;
c) decyduje ostatecznie o podejmowaniu wydawnictw;
d) zwołuje co roku Walne Zebranie T-wa i składa mu sprawozdanie ze swoich czynności;
e) projektuje plan pracy i budżet na rok następny;
f) wykonywa wszelkie uchwały Walnych Zebrań T-wa.

§ 18. Komitet Wykonawczy Zarządu prowadzi bie-

żące sprawy T-wa i zwołuje co najmniej dwa razy do roku zebranie pełnego Zarządu.

§ 19. Do prawomocności uchwał Zarządu potrzebna jest obecność przynajmniej połowy jego członków. Komitet wykonawczy urzęduje w pełnym składzie. Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 20. Prezes reprezentuje T-wo nazewnątrz. Wszystkie pisma wychodzące z Zarządu podpisuje Prezes i Sekretarz T-wa. Wszystkie zaś kwity i rachunki pieniężne Prezes i Kasjer T-wa.

b) Komisja kontrolująca.

§ 21. Komisja kontrolująca składa się z 3 członków T-wa, wybranych na 3 lata przez Walne Zebranie, zadaniem jej jest kontrolować rachunkowość Zarządu i składać wnioski o udzielenie Zarządowi absolutorjum na Walnem Zebraniu.

c) Walne Zebranie Towarzystwa.

§ 22. Walne Zebranie zwołuje Zarząd co roku. W razie potrzeby może być zwołane nadzwyczajne Walne Zebranie na żądanie przynajmniej 7 członków. O miejscu i terminie Walnych Zebrań decyduje Zarząd.

§ 23. Walne Zebranie:

a) decyduje o udzieleniu Zarządowi absolutorjum na podstawie wniosku Komisji kontrolującej;

b) przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Zarządu oraz Komisyj i Komitetów, składane przez ich przewodniczących;

c) wybiera Zarząd Towarzystwa i Komisję kontrolującą;

d) zatwierdza wnioski, dotyczące zmiany statutu i wnioski, dotyczące rozwiązania T-wa i przekazania jego majątku.

§ 24. Prawo głosowania na Walnem Zebraniu ma każdy członek T-wa. Wszystkie wnioski przechodzą prostą większością głosów, z wyjątkiem dotyczących zmiany statutu, rozwiązania T-wa oraz powoływania i skreślenia z listy członków T-wa, do czego potrzeba $^2/_3$ głosów wszystkich członków obecnych.

§ 25. Głosowania w sprawach osobistych są tajne.

§ 26. Do prawomocności uchwał Walnego Zebrania potrzebna jest obecność przynajmniej $^1/_3$ część wszystkich członków T-wa. W razie braku tej liczby może być zwołane ponowne Walne Zebranie, którego uchwały stają się obowiązujące bez względu na liczbę obecnych członków.

§ 27. O terminie Walnego Zebrania zawiadamia Zarząd pisemnie każdego członka z osobna.

d) Komisje i Komitety.

§ 28. Komisję lub Komitet wybiera Wydział, złożony z przewodniczącego i sekretarza, oraz ich zastępców. Przewodniczący, oraz jego zastępca muszą być obierani z pośród członków T-wa.

§ 29. Komisje i Komitety uchwalają na wniosek swoich Wydziałów regulaminy swoich czynności, zatwierdzone przez Zarząd T-wa.

219

IV. Rozwiązanie Towarzystwa.

§ 30. W razie rozwiązania się N. T. P., jego majątek przechodzi na własność pokrewnych polskich towarzystw, o czem stanowi Walne Zebranie N. T. P.

W razie rozwiązania T-wa przez władze majątek T-wa przechodzi na Polską Akademję Umiejętności, która zdecyduje o jego użyciu.

Odbito w Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Prok. Kiel

Protokoły Kom. kiel.-ped.
Kraków

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

DN. 5-XI 1919 R.

№ 15874 S II
16991/19

W odpowiedziach należy powoływać się na № powyższy.

Odpis.

Do Wielmożnego Pana

Prof. Dr. Kazimierza Morawskiego
Prezesa Akademji Umiejętności
w Krakowie.

W sprawie utworzenia Komisji dla badań nad historją szkolnictwa i wychowania w Polsce.

Mimo żywego ruchu umysłowego ostatnich lat stu dzieje wychowania i szkolnictwa polskiego niewielu znalazły w Polsce badaczów. Nieliczne prace, które ukazały się w tej dziedzinie, są z małemi wyjątkami raczej zbiorem materjałów, aniżeli monografjami historyczno-krytycznemi, to też prawie nie dotarły do ogółu wykształconej publiczności ani do nauczycielstwa i nie wpłynęły ożywczo na wzrost zaciekawienia się dziejami naszego szkolnictwa. Z pism dawnych polskich pedagogów przedrukowano w XIX w. Glicnera, Bielińskiego, Piramowicza „Mowy" i „Powinności nauczyciela", oraz /kilkakrotnie/ Ustawy Komisji Edukacyjnej, ale nie uprzystępniono ich zrozumienia przez należyte objaśnienia. Naogół rzec można, że tak dzieje ogólne i szczegółowe szkolnictwa w Polsce, jak obraz rozwoju poglądów pedagogicznych, są nietylko wykształconej publiczności, ale samej nawet nauce historycznej, zbyt mało znane, aby mogły stanowić pobudkę do pracy twórczej w analogicznej dziedzinie dzisiejszemu społeczeństwu.

Stan powyżej scharakteryzowany jest oczywiście bardzo niekorzystny dla prowadzonych obecnie wytężonych i rozległych prac nad budową szkolnictwa polskiego wogóle, a państwowego w szczególności, należy więc dalszemu jego trwaniu zapobiedz. Zagranicą liczne i rozgałęzione stowarzyszenia pracują nad wyświetleniem rozwoju wychowania i szkolnictwa swych państw, u nas jednak niepodobna w tej chwili znaleźć liczniejszego grona osób, poświęcających się specjalnie takim badaniom, a choćby tylko interesujących się niemi i stąd stworzenie u nas odpowiedniego towarzystwa nie wydaje się możliwem. Chcąc mimo to skupić tych niewielu badaczów, którzy chociaż częściowo interesują się przeszłością naszego wychowania, postanowiłem przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Wychowania Publicznego powołać do życia umyślną "Komisję dla badania dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa", która podjęłaby się następujących zadań :

//

Drukarnia Państwowa № 3714 25-I 19. 500.

1/ opracowania dokładnego planu badań nad historją wychowania i szkolnictwa w Polsce.
2/ zachęcenia i skupienia większej ilości badaczów w tym zakresie,
3/ udzielania im wskazówek i pomocy,
4/ zużytkowania wydawnictwa otrzymywanych materjałów i opracowań,
5/ prowadzenia stałej bibljografji prac ze swej dziedziny
6/ systematycznego katalogowania materjałów ze zbiorów publicznych i prywatnych.

Ponieważ wobec szczupłości zastępu badaczów trudno się spodziewać aby Komisja mogła w niedługim czasie podjąć wydawnictwo pisma perjodycznego, poświęconego historji wychowania w Polsce; przeto prawdopodobnie materjały archiwalne, wydobyte przez członków i korespondentów, będzie Komisja ogłaszać w innych wydawnictwach naukowych, do czego w pierwszym rzędzie nadaje się wydawnictwo przez Akademję Umiejętności „Archiwum dla dziejów literatury i oświaty w Polsce". Notatki drobniejsze winny by uzyskać osobny dział w czasopismach pedagogicznych. Opracowania o charakterze lokalnym mogłyby być ogłaszane w drukowanych sprawozdaniach poszczególnych zakładów naukowych. Monografje i rozprawy ogólniejszej natury, oraz bibljoteky dawnych pisarzów pedagogicznych, a więc wydawnictwa, o które Ministerstwo ze względu na ogół pracujących na polu wychowania szczególnie chodzi, ogłaszałaby Komisja w wydawnictwach własnych utrzymywanych kosztem Ministerstwa W.R.i O.P.

Siedzibą Komisji będzie na razie Kraków, tu bowiem mieszka większa ilość nadających się do jej prac osób, oraz mieszczą się najważniejsze zbiory archiwalne i bibljoteczne. Pracować będzie Komisja według regulaminu, który sobie sama ułoży i który uzyska zatwierdzenie Ministerstwa W.R.i O.P.

Prezesa i sekretarza Komisji mianować będzie Ministerstwo W.R. i O.P. Pierwszych członków Komisji powoła Ministerstwo. Po ukonstytuowaniu się Komisja ma prawo powoływać dalszych członków oraz korespondentów. Na członków mogą być powoływani uczeni specjalnie pracujący w dziedzinie historji wychowania i szkolnictwa w Polsce, lub wyjątkowo pomocni w pracach Komisji; do grona korespondentów uczeni częściowo i przygodnie współdziałający z Komisją, bibljotekarze i archiwiści większych zbiorów, miast i kapituł, nauczyciele pracujący nad historją poszczególnych szkół, oraz

osobistości pomagające Komisji w jej pracach pod różnemi względami. W większych środowiskach może Komisja mianować swego delegata z pośród członków lub korespondentów dla szczególniejszej opieki nad pracami Komisji w danej miejscowości.

Komisja rozporządzać będzie budżetem przyznawanym jej corocznie przez Ministerstwo na podstawie przedkładanych przez Komisję preliminarzy.

Powołując niniejszem do życia „Komisję do badania dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa" na powyżej określonych zasadach, upraszam Wielmożnego Pana o przyjęcie stanowiska jej Prezesa. Na pierwszych członków Komisji zostają równocześnie powołane następujące osoby :

Tadeusz Sinko, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Ignacy Chrzanowski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Ks.Jan Fijałek, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Stanisław Estreicher, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Aleksander Birkenmajer /Kraków,Bibljoteka Jagiellońska/

Stanisław Kot, profesor gimnazjalny /Kraków,Straszewskiego 7/

Stanisław Windakiewicz, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Jan Ptaśnik, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

Michał Janik, profesor gimnazjalny /Kraków,Batorego 24/

Józef Lewicki, dyrektor gimnazjalny /Kraków,Franciszkańska/

Samuel Dickstein, profesor uniwersytetu warszawskiego, Warszawa, Marszałkowska 117.

Teodor Wierzbowski, profesor uniwersytetu, Warszawa, Aleje Jerozolimskie 74 m.6

Jan Grabowski, urzędnik Sekcji III Ministerstwa W.R.i O.P.

Wacław Tokarz, profesor uniwersytetu,Szef Sekcji w Departamencie naukowo-szkolnym Ministerstwa Spraw Wojskowych /Warszawa, Zamek/.

Marek Sikycki /Warszawa, Czysta 17/

Jan Karol Kochanowski, profesor uniwersytetu warszawskiego /Warszawa, Koszykowa 67/

Józef Bieliński /Warszawa uniwersytet, Archiwum Ministerstwa W.R.i O.P./

Kazimierz Twardowski, profesor uniwersytetu lwowskiego

Stanisław Łempicki, profesor gimnazjum VIII we Lwowie

Antoni Danysz, profesor uniwersytetu w Poznaniu.

Proszę o jaknajrychlejsze zwołanie pierwszego posiedzenia Komisji, będzie się ono mogło odbyć i uchwały jego będą prawomocne bez względu na ilość obecnych członków. Posiedzenie to winno wybrać zastępcę przewodnicz

//

cego, oraz kandydata na sekretarza, którego należy przedstawić Ministerstwu do zamianowania. Do pierwszych prac Komisji winno należeć ułożenie regulaminu Komisji, oraz preliminarza jej budżetu na czas do 30 kwietnia 1920 r.; należy je również jaknajrychlej przedłożyć Ministerstwu do zatwierdzenia. Regulamin winien przewidywać przedkładanie Ministerstwu odpisów z protokółów posiedzeń, oraz rocznych sprawozdań z działalności Komisji.

Prowadzenie spraw Komisji w Ministerstwie poruczam Sekcji szkolnictwa średniego. Do tej Sekcji, względnie do jej szefa, winna Komisja zwracać się we wszelkich sprawach, a w szczególności w sprawie swych własnych wydawnictw.

M i n i s t e r

podp. [illegible]kiewicz

Do Wielmożnego Pana
Prof. Stanisława Łempickiego
we L w o w i e .

Gimnazjum VIII

15844 / J. II

Zapraszając Wielmożnego Pana do udziału w pracach Komisji do badania dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa mianuję Go niniejszem jej członkiem.

5/XI 1919

M i n i s t e r

Jan Kasprowicz

JWP Twardowski

1

229

P R O T O K Ó Ł

z pierwszego posiedzenia

KOMISJI DO BADANIA DZIEJÓW POLSKIEGO WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA odbytego dnia 18 listopada 1919 w Krakowie w sali posiedzeń Akademji Umiejętności .

I. Obecni :pp. MOrawski ,X.Fijałek,Estrejcher ,Sinko, Chrzanowski ,Windakiewicz, Kot, Lewicki, Birkenmajer.

Zagaja posiedzenia prezes Morawski, objaśniając o celu Komisji stosownie do życzenia Min. Ośw. ,wyrażonego w piśmie z dn. 5/XI b. r.

II. Wybór zarządu dokonany został jednomyślnie. Wiceprezesami wybrani zostali: X.Fijałek/Kraków/, Bieliński/Warszawa/ i Danysz/Poznań/. Na sekretarza uchwalono przedstawić Dr. Kota,zastępstwo sekretarza powierzono dyr. Lewickiemu .

III. Nazwa Komisji. Celem uproszczenia długiej nazwy w potocznych pismach i na pieczęci postanowiono nazywać ją lakonicznie KOMISJĄ HISTORYCZNĄ PEDAGOGICZNĄ .

IV. Program pracy roztrząsano ogólnie . Uznano potrzebę umyślnego posiedzenia w tej sprawie ,na które sekretarz ma przygotować referat.

Dyr. Łewicki porusza: 1/ sprawę zorganizowania biura sekretarjatu 2/ konieczność założenia podręcznej biblioteki Komisji ,3 3/gromadzenie zbiorów i okazów ,dotyczących historji polskiego szkolnictwa oraz obmyślenie sposobów inwentaryzacji zbiorów archiwalnych do dziejów wychowania i szkolnictwa się odnoszących , oświadczając przytem gotowość użyczenia Komisji kopji własnych spisów bibliograficznych ,sporządzonych z szeregu zbiorów, o ile Komisja zechce ję swym kosztem sporządzić .

Prof. Chrzanowski zaleca wydanie Chowanny Trentowskiego ,do pokrycia kosztów mogłaby się przyczynić Akademja Umiejętności przez oddanie Komisji na ten cel pozostałości funduszu Rejowskiego. ~~Dyr Lewicki zgłasza gotowość wydania przygotowanego przez sie~~

Dyr Lewicki zgłasza gotowość wydania przygotowanego przez siebie zbioru przepisów i obwieszczeń pedagogicznych Komisji Edukacyjnej ,a w dalszym ciągu książek pedagogicznych Popławskiego ,

Bielińskiego i Kamieńskiego ,oraz komunikuje ,że praca jego ,od lat 10 prowadzona nad kilkutomową monografią o Kom. Eduk. jest na ukończeniu.Czeka tylko na urlop przyrzeczony z Min. Ośw. ,by móc sprawdzić osobiście odpisy dokumentów w archiwach poznańskich, warszawskich i wileńskich ,a już po dwu miesiącach urlopu sBOWI. zobowiązuje się przedłożyć Komisji zbiór przepisów Komisji Eduk. krytycznie objaśniony.

X.Fijałek oświadcza gotowość złożenia Komisji za 4 miesiące wydawnictwa źródeł/około 5 arkuszy / p.t.:"Ustawodawstwo kościelne w szkołach w Polsce od przyjęcia chrześcijaństwa aż do Komisji Edukacyjnej" wraz z komentarzem ,określającym stosunek tego ustawodawstwa do prawa kanonicznego oraz wydanie wydatniającym odrębne właściwości ustawodawstwa polskiego w tej mierze.

Dr. Kot informuje o swej pracy o „Komisji Edukacyjnej jako dziele wieku Oświecenia",oraz zgłasza gotowość przygotowania w niedługim czasie krytycznego wydania Ustaw Kom. Edukac., Mów i Powinności nauczyciela Piramowicza .

Prof. Sinko zamierza opracować dla Komisji : 1/"Sztukę robienia wierszy łacińskich i polskich w szkolnictwie polskiem " 2/"Naukę greczyzny w Polsce " i podjął by się wydania dzieła ~~Włodka~~ X WŁODKA z XVIII w.:O naukach wyzwolonych ,jako najlepiej rozwijającego treść wychowania humanistycznego .

Prof. Windakiewicz ,mógłby opracować teatr szkolny /konwiktowy/ w Polsce ,a zarazem podkreśla potrzebę wydania aktów nacji polskiej w uniwersytecie padewskim .

Dr. Birkenmajer przystąpi do pracy nad historją nauczania matematyki w Polsce.

Sekretarz Dr. Kot komunikuje ,że w tej dziedzinie pracuje także pan Grabowski /Warszawa/,że prof. Tokarz gotów jest w następnym roku złożyć Komisji swą książkę o reformie Akademji krakowskiej przez Kołłątaja, jakoteż kilku profesorów gimn. krakowskich podjęło by się pracy nad zagadnieniami hist.pedagog./Dr.Jakubiec,Dr. Chmaj,Dr.Ziemnowicz, Plezia/.

W dyskusji wyrażono pragnienie , aby wydawnictwa Komisji uwzględniały tak cele praktyczne jak i naukowe.

V. Regulamin. Ponieważ Min. Ośw. zażądało przedłożenia projek-

ktu regulaminu ,wybrano komisję z pp. Estreichem,Kota i Lewickiego ,która projekt opracuje i wniesie na posiedzenie Komisji przyczem określono termin jednomiesięczny jako niezbędny dla wykonania tej pracy .W dyskusji podniesiono żądanie /prof Chrzanowski/, aby Min. Ośw. mianowało sekretarza Komisji stałym jej urzędnikiem uzasadniając to tem ,że Komisja nie zdoła swej pracy rozwinąć na szerszą skalę i zapewnić jej systematyczności i i żywotności , jeśli jeden lub dwu urzędników wyłącznie swych sił i czasu jej nie poświęci ,mając pozatem do dyspozycji pomocnicze siły kancelaryjne Sprawa tę rozpatrywano ,szczegółowo w dyskusji nad budżetem Komisji .

VIę Preliminarz budżetu .Żądanie Min. Ośw. bezzwłocznego przedstawienia preliminarza budżetu do dnia 1.kwietnia 1920 r. postawiło Komisję w trudne położenie .Nie mając się oprzeć na żadnem doświadczeniu ,nie znając planów i propozycji swoich członków poza krakowskich a zarazem uwzględniając rosnące z każdym dniem koszta pracy kancelaryjnej a tem bardziej koszta wydawnictw ,Komisja żadną miarą nie może opracować szczegółowego preliminarza na pierwszy okres swego istnienia.Dyskusja ,w której wszyscy członkowie swe zdanie wypowiedzieli ,okazała zgodność w następujących punktach:

a/ Koszta administracji.Uznając zasadniczą potrzebę remuneracji dla sekretarza ,który zwłaszcza w pierwszym okresie organizacyjnym musi wiele pracy wyłożyć ,ze względu na potrzebę oszczędzania ekarbowi wydatków /także zgodnie z prośbą obecnego sekretarza /uchwalono prosić Min. Ośw. jedynie o udzielenie mu płatnego urlopu od zajęć szkolnych bez osobnych remuneracji .Natomiast nie uniknione są wydatki na pracę biurową ,na zakupno papieru ,stołu, szafy ,opłaty pocztowe , pomoc kancelaryjną dla pisania i kopjowania protokołów ,pism,listów a zwłaszcza korespondencji naukowej i wydawniczej ,która musi być żywa i obfita , jeśli Komisja ma się rozwinąć.Na razie Komisja Uchwala prosić Min. Ośw. o przyznanie na ten cel ryczałtu administracyjnego w wysokości 5000mk, którym będzie się starała pokryć wydatki do 1.kwietnia 1920.Ażeby umożliwić pierwsze kroki organizacyjne Komisjiprzed otrzymaniem pieniędzy z MIn. Ośw. ,podjął się prezes Morawski wyłożyć na najpilniejsze potrzeby z własnej kieszeni w charakterze pożyczki .A

Aby zaś uniknąć wydatków na lokal ,dyrektorowie seminarjum filolog. U.J. pp Morawski i Sinko odstąpią na ten cel bezpłatnie jeden pokój seminarjalny /Biblioteka Jagiellońska.parter/ do użytku Komisji .

b/ Koszta wydawnictw. Z wyżej wyłuszczonych powodów nie podobna podać preliminarza wydawnictw ,nawet gdyby je Komisja miała w tece gdyż żaden drukarz nie chce przygotować kosztorysu ,jeśli rękopis nie idzie bezzwłocznie do druku z powodu częstej zmiany kosztów produkcji ;nie wiedząc przytem, jak Min. Ośw. zamierza honorować prace oraz w jakim nakładzie pragnie je drukować ,nie mając informacji ,czy przy specjalnej pomocy Ministerstwa /n.p. w dostarczaniu papieru/ nie dało by się znacznie zredukować kosztów wydawnictw ,nie może komisja w tej chwili specjalizować poszczególnych pozycji wydawniczych i prosi również sumarycznie o przyznanie jej na obecny okres budżetowy kwoty 50 tysięcy marek na cele wydawnicze, z tem objaśnieniem ,że już teraz ma na widoku kilka wydawnictw w punkcie IV wymienionych,możliwe też jest ,że po porozumieniu się z członkami pozakrakowskimi uzyska ich więcej.

Nie chcąc ~~się~~ przed wykazaniem się rezultatami pracy domagać się pokrycia na inne wydatki ,leżące w zakresie działania Komisji / n.p. inwentaryzacja rękopisów,zbiory pism i wycinków hist,-ped dag. oraz związane z nią pracą urządzenia biurowe i t.p./, ogranicza się Komisja li tylko do dwu powyższych pozycji razem w kwocie 55.000 Mk.

VII. Zjazd członków w styczniu 1920. Wszyscy zebrani zgodnie zaznaczyli ,że postanowienia niniejszego zebrania uważają za tymczasowe z powodu niemożności porozumienia się z członkami poazakrakowskimi ,którym uchwalono rozesłać odpis protokołu z prośbą o zakomunikowanie swych uwag .Uznano konieczność posiedzenia /zjazdu / wszystkich członków Komisji w styczniu 1920, celem ułożenia spraw zasadniczych i ustalenia gruntownego programu pracy .Kwestję podróży członków pozakrakowskich postanowiono przedłożyć Min. Ośw. z uwagą, że na nadchodzący zjazd członków Akademji okazała się potrzeba określenia kosztów podróży członków z Warszawy 600 kor. od osoby, z Poznania 1000kor.ze Lwowa 300 kor. Koszta te zniżyłyby się ,gdyby M

in

zniżyły by się ,gdyby Min. Ośw. uzyskało wolne bilety jazdy dla członków pozakrakowskich . Od odbycia się takiego zjazdu uzależniają obecni w znacznym stopniu przyszłość prac Komisji ,na którą zapatrują się z pełnym optymizmem ,o ile Min. Ośw., darzyć będzie Komisję wydatnem moralnem i finansowem poparciem .

VIII. Postulaty bezpośrednie do Min. Ośw.

1. Zamianowaniem sekretarzem proponowanego przez Komisję Dr. Stan. Kota.
2. Udzielenie sekretarzowi urlopu dla wyłącznego zajęcia się sprawami Komisji.
3. Przyznanie budżetu w wysokości 55000Mk. na pierwszy okres prac Komisji /VI.a,b,/ .
4. Upoważnienie do przedłożenia regulaminu Komisji dopiero z końcem r.1919./V/
5. Udzielenie półrocznego urlopu prof. V.gimnazjum Józefowi Lewickiemu w celu przygotowania do druku prac historyczno -pedagogicznych ,powyżej wymienionych /IV/ .
6. Zatwierdzenie modyfikacji nazwy Komisji na: Komisja historyczno-pedagogiczna do badań polskiego wychowania i szkolnictwa.
7. Upoważnienie do odbycia posiedzenia wszystkich członków Komisji w styczniu i pokrycie kosztów zjazdu /VII/.

Zarząd Komisji do badania dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa

S.Kot
sekretarz

prezes

P R O T O K Ó Ł .

z konstytuującego posiedzenia Komisji Historycznej Naukowego T owarzystwa Pedagogicznego odbytego dnia 7. kwietnia pod przewodnictwem prof. St. K o t a.

Obecni: prof. Wł. Heinrich jako prezes N.T.P., członkowie N.T.P.prof. Kot, prof. Stanisław Łempicki, dr. St. Tync, oraz zaproszeni ks.prof. Fijałek, p.J. Lewicki, dr. Hanna Pohoska i dr. W. Bobkowska. Z Zaproszonych dr. H. Barycz z powodu nagłego wyjazdu nie mógł przybyć na posiedzenie.

1/ Z a g a j e n i e.

Posiedzenie zagaił prof. Kot. jako wydelegowany przez N.T.P. do zorganizowania Komisji Historycznej. Wyjaśniając pokrótce organizację N.T.P., jego Komisyj i Komitetów, zaznacza, że korzystając z bytności w Krakowie członków Komisji/Historyczno-Pedagogicznej/do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, zaprosił ich na dzisiejsze posiedzenie. Komisja Historyczno-Pedagogiczna dn.6. kwietnia postanowiła się zlikwidować; przekazując w obecności prof. Heinricha, prezesa N.T.P. zawiązującej się Komisji Historycznej N.T.P. kontynuację swych prac nad historją wychowania i szkolnictwa w Polsce, jakoteż swój majątek, nakłady, rozpoczęte wydawnictwa, oraz rękopisy monografij i materjałów przygotowawczych do druku. Komisja Historyczna N.T.P. obejmując ten spadek, zjednoczy w swym łonie osoby, które swą dotychczasową pracą naukową wykazały czynne zainteresowanie się tą dziedziną wiedzy i dają rękojmię dalszej pracy na tem polu. Wobec tego przewodniczący zwraca się do obecnych z prośbą o podanie nazwisk tych osób, które w myśl powyższej zasady należałoby poprosić na członków Komisji. Listę członków zatwierdza Zarząd N.T.P., złożony z prezesa, sekretarza i skarbnika. Prace wydawnicze i inwentaryzacyjne będą mogły być podjęte tem pewniej, że konstytuujące się zebranie N.T.P. przyznało Komisji Historycznej w miarę środków odpowiedni budżet na wydawnictwa, zobowiązując się zasadniczo do wypłacenia 10.000 zł. rocznie, o ile budżet Towarzystwa nie będzie niż-

szy od 40.000 zł. Każde wydawnictwo wymaga zatwierdzenia Zarządu N.T.P.

2/ Ukonstytuowanie się Komisji.

Za radą p. prezesa Heinricha, prof. St. Łempicki podał wniosek, aby zebrani, korzystając z bytności w Krakowie, ukonstytuowali się jako założyciele w Komisję Historyczną w łonie N.T.P., a to ze względu na zaoszczędzenie kosztów ponownego zjazdu, szersze zaś grono członków uzupełnili drogą kooptacji. Wniosek uchwalono.

3/ Wybór Zarządu.

W myśl statutu dokonano następnie wyboru przewodniczącego, wybierając jednogłośnie prezesem prof. Stanisława Kota, /Kraków Straszewskiego 7./, sekretarzem dr. W. Bobkowską /Grodzka 60/.

4/ Kooptowanie członków.

Po zasięgnięciu opinji obecnych postanowiono poprosić do Komisji:

z Warszawy pp. Marję Hornowską i dr. Kazimierza Konarskiego
ze Lwowa pp. Alojzego Wanczurę i Ferdynanda Bostela
z Poznania ks. Karola Mazurkiewicza i p. Andrzeja Wojtkowskiego
z Lublina dr. Zygmunta Kukulskiego
z Katowic jeszcze niektórych z członków b. Komisji Hist.-Pedag. po porozumieniu się z nimi.

5/ Regulamin.

Ponieważ statut przewiduje regulaminy dla wszystkich Komisyj N.T.P., postanowiono za radą prof. Heinricha z ułożeniem tegoż poczekać na ogólny schemat regulaminu dla wszystkich Komisyj.

6/ Prace Komisji Historycznej.

Nad programem działalności Komisji rozwinęła się obszerna żywa dyskusja, w której wyłoniło się kilka zasadniczych kierunków pracy, a mianowicie:

a/ Prace monograficzne.

Należałoby rozpocząć wydawnictwo przygotowanej do druku pracy p. Ludwika Ręgorowicza, naczelnika Wydziału Oświecenia w Katowicach p.t.: Kuratorja Załuskiego w Rzplitej Krakowskiej,

oraz dr. Mieczysławy Miterzanki p.t.: Działalność pedagogiczna A. ks. Czartoryskiego.

Nadto zgłoszono następujące prace na przyszłość:

dr. H. Pohoska: Idea obywatelska w pracach K.E.N.

dr. Stefanja Koelichenówna: Polityka szkolna Apuchtina.

dr. Enderówna: Szkolnictwo ludowe po powstaniu listopadowem i w dobie Wielopolskiego.

dr. H. Barycz: Historja Uniwersytetu Jagiellońskiego w XVI w.

Wedle relacji p. Lewickiego p. Wandurski z Warszawy przygotowuje również pracę o Ks Apuchtinie.

b/ Biblioteka pisarzów pedagogicznych.

Tu czekają wykończenia rozpoczęte już i przekazane Komisji Historycznej wydawnictwa, jak:

Sejmiki szkolne XVIII w. w opracowaniu prof. Kota.

Gliczner: Książki o wychowaniu dzieci, w opracowaniu śp. prof. Danysza. Napisanie wstępu do tej książki, opartego na referacie prof. Danysza, podjął się ks. Mazurkiewicz z Poznania.

Prof. Łempicki zgłasza wydawnictwo ciekawych pod względem treści i nieraz pięknych pod względem formy:

Instrukcyj Rodzicielskich dla synów od XVI-XVIII wieku.

e/ Wydawnictwo materjałów.

W przygotowaniu jest:

Korespondencja Kołłątaja, rewindykowana z Rosji, obejmująca okres jego działalności w Komisji Eduk., a w szczególności reformę Akademji Krakowskiej. Przygotowania tego cennego materjału do druku prowadzone przez p. Lewickiego, są na ukończeniu. P. Lewicki równocześnie pracuje nad monografją o Kołłątaju.

Uznano za pożądane wydanie całej korespondencji jako materjałów pierwszorzędnej wagi. O ile Komisja Hist. nie zdołałaby uzyskać wystarczających funduszów, będzie się starała nakłonić inne instytucje /Akademję Umiejętności/ do poniesienia kosztów tego wydawnictwa. P. Lewicki w najkrótszym czasie wygotuje referat o tych materjałach i pracach i przedsfawi go na najbliższem posiedzeniu

Komisji. Po wydaniu materjałów Komisja będzie mogła przystąpić do wydania monografji.

d/ Inwentaryzacja rękopisów dotyczących szkół i wychowania w archiwach i bibljotekach.

Komisja Hist.-Pedagog. przekazała nam gotowem do druku rękopisy p. M. Hornowskiej: Inwentarze rękopisów i druków odnoszące się do historji wychowania w zbiorach Zamojskich i Krasińskich w Warszawie.

Kustosz Ossolineum p. Wisłocki zinwentaryzował około 4000 numerów bibl. Ossolińskich. Postanowiono zwrócić się do niego z prośbą o wykończenie inwentaryzacji, aby można przystąpić do druku. Prace inwentaryzacyjne należałoby kontynuować ze względu na wielką użyteczność tej pracy. W Warszawie czekają inwentaryzacji zbiory rewindykowane z Rosji; należałoby zachęcić kogoś do tej pracy, zalecając mu zwartą redakcję inwentarza. Kom. Hist. zwróci się do p. Wojtkowskiego w Poznaniu z prośbą o przeprowadzenie inwentaryzacji w zbiorach poznańskich.

e/ Czasopismo historyczno-pedagogiczne.

Prof. St. Łempicki stawia wniosek, aby Komisja Historyczna przejęła jako swój organ Minerwę Polską, której wydawnictwo prowadzone w r. 1927 kosztem Ossolineum, musiano po cofnięciu się firmy zawiesić. Liczne zgłoszenia dawnych abonentów i zapytania z różnych stron Polski o losy wydawnictwa świadczą o jego żywotności. Wniosek ten popiera prof. Heinrich, oświadczając, że każda z Komisyj w łonie N.T.P. bez względu na większe wydawnictwa ma mieć swoje czasopismo, w którem ogłaszać będzie krótsze rozprawy, ocenę krytyczną dzieł oraz przegląd literatury. Przyrzeka zatem wstawić w budżet roczny kwotę na to czasopismo, oznaczoną przez prof. Łempickiego, dotyczasowego redaktora, na 5000 zł. Podjęcie wydawnictwa uznano za sprawę pilną, przystąpiono zatem do wyboru redaktora. Wybór padł jednogłośnie na prof. St. Łempickiego. Po dłuższej dyskusji ustanowiono wydać 1. października cały rocznik, o ile na to budżet pozwoli, w przeciwnym razie roz-

począć w tym ~~kierunku~~ terminie kwartalne wydawnictwo.

Budżet.

W kwestji budżetu udziela wyjaśnienia p. prezes Heinrich. N.T.P. na posiedzeniu konstytuującem wyznaczyło w preliminarzu przed zawiązaniem się Kom. Hist. pewną kwotę na wydawnictwa Komisji /Ręgorowicz, Miterzanka, Gliczner/; N.T.P. posiada bowiem fundusz udzielony sobie przez Wydział Kultury Narodowej, przeznaczony na wydawnictwa pedagogiczne. Z swego budżetu rocznego N.T.P. udzieli również Kom. Hist. odpowiedniej sumy, z czego na Minerwę Zarząd N.T.P. może wyznaczyć, zgodnie z wnioskiem prof. Łempickiego, 5000 zł. rocznie.

Po złożeniu podziękowania prof. Heinrichowi za cenne rady i nader przychylne stanowisko wobec zamierzonych prac Komisji Historycznej prof. Kot. zamknął posiedzenie.

P R O T O K Ó Ł

XXVIII /ostatniego/ posiedzenia Komisji Historyczno-Pedagogicznej, odbytego w dniu 6 kwietnia 1929 r.w Krakowie w sali posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności o godz.5 popołudniu.

Obecni. Z Krakowa: Ks.Fijałek Wiceprzewodniczący Komisji, Kot, Sekretarz Komisji, Estreicher, Windakiewicz, Sinko, Janik, Szumowski, Mikulski; z Warszawy: Lewicki Przewodniczący Oddziału Warszawskiego, Pohoska, Sekretarka Oddziału Warszawskiego; ze Lwowa: Łempicki, Prezes Oddziału Lwowskiego; z Torunia: Tync. Jako gość wziął udział w posiedzeniu Prof.Heinrich, Prezes Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego, które oświadczyło gotowość przejęcia dotychczasowych agend Komisji. Protokół prowadził Barycz.

Zagajenie. Wiceprzewodniczący Komisji Ks.Fijałek zagajając posiedzenie, dziękuje za liczne przybycie członków i podnosi ważność niniejszego posiedzenia jako załatwiającego likwidację Komisji.

I. Sprawozdanie rachunkowe.

Zarząd przedstawia sprawozdanie z dochodów i wydatków Komisji, za czas od 1 stycznia 1926 do 31 marca 1929.

Dochody Komisji wynosiły w tym okresie wraz z odsetkami bankowemi 8.735 zł.36 gr., z której to kwoty sumę 3.000 obrócono na uiszczenie zaległych honorarjów autorskich, 200 na kopjowanie Instrukcyj rodzicielskich do Bibljoteki Pisarzów Ped., wreszcie 271 zł.36 gr.wydano na koszta administracyjne Zarządu i opłaty bankowe.

II. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

W imieniu Komisji Rewizyjnej Prof.Estreicher po szczegółowem zbadaniu rachunków i kwitów przedłożył następującą uchwałę:

Komisja Rewizyjna dla zbadania rachunków Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce sprawdziła w dniu dzisiejszym rachunki i dowody, przedstawione przez

sekretarza Komisji za czas od 1 stycznia 1926 do 31 marca 1929.

Wszystkie wydatki są udowodnione odpowiedniemi dokumentami /kwitami odbiorców lub wyciągami konta z Banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie/.

W ciągu tego czasu wpłynęło do kasy Komisji..8.735 zł,36 gr,

wydano .....3.471 " 36 "

zostaje więc .....5.264 zł.

która to kwota znajduje się na rachunku bieżącym w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie.

Stwierdziwszy zatem zupełnie prawidłową gospodarkę funduszami i należyte prowadzenie rachunków,wnosi Komisja Rewizyjna absolutorjum dla sekretarza Komisji.

Absolutorjum to oraz zatwierdzające przyjęcie do wiadomości sprawozdania rachunkowego Zarządu jednogłośnie zostało uchwalone.

III. Sprawozdanie Zarządu.

Prof.Kot charakteryzuje pokrótce działalność Komisji od jej założenia. Szczegółowo omawia powody zastoju prac Komisji od końca 1925 r. wskutek zerwania umowy wydawniczej przez firmę Arcta i odmówienia przez Ministerstwo W.R.i O.P. zasiłku na kontynuację prac Komisji. Dopiero w ciągu 1928 r. Komisja otrzymała od Ministerstwa subwencję w sumie 8.000.-zł.,którą zużytkowano na wypłatę zaległych od trzech lat honorarjów autorskich i drobne wydatki Komisji,reszta obróconą zostanie na spłacenie zobowiązań Komisji w razie uchwalenia jej likwidacji. Istnienie Komisji wobec braku poparcia przez Ministerstwo i wobec usunięcia się Arcta od wydawnictw niema podstawy. Wreszcie proponuje sekretarz wydanie szkicu działalności Komisji od jej powstania,opracowanego przez Dra Barycza wraz z ważniejszemi allegatami /pismem Ministerstwa, powołującem do życia Komisję z 5.XI.1919 r.,regulaminem Komisji, instrukcją dla inwentaryzatorów i spisem członków/ na co obecni jednogłośnie zgodzili się.

IV. Sprawozdanie Oddziału Warszawskiego.

Dr.Lewicki,przewodniczący Oddziału Warszawskiego omawia dzia-

nia się członków działalnością Oddziału. Poza ukończeniem inwentaryzacji Bibljoteki Zamoyskich i Krasińskich przez Hornowską, posunęło się naprzód tylko przygotowanie do druku korespondencji Kołłątaja w sprawach reformy Akademji Krakowskiej. Skopjowano już 55 tomów z metryki litewskiej, pozostało jeszcze do przepisania 4 tomy oraz należy skolacjonować połowę materjału. Dalej omawia Lewicki stan kasowy Oddziału. Rachunki Oddziału zamknięte zostały w dniu 31 grudnia 1928 r. nadwyżką 1.026 zł.23 gr., do czego dochodzi 50 zł.subwencyj, jakie wpłynęły w ciągu stycznia i lutego b.r., od różnych instytucyj samorządowych. Pieniądze te proponuje Lewicki obrócić na dokończenie kopjowania korespondencji Kołłątajowskiej i wydanie drugiego zeszytu Biuletynu za 1928 r., do czego Oddział moralnie jest zobowiązany, ze względu na otrzymane od różnych instytucyj zasiłki. Wnioski te zostały jednogłośnie uchwalone. Zarazem Komitet Rewizyjny Komisji dokonał rewizji rachunków Oddziału Warszawskiego za rok ostatni i znalazłszy wszystko w porządku zaproponował wniosek o udzielenie absolutorjum, który został jednogłośnie przyjęty.

V. Sprawozdanie Oddziału Lwowskiego.

Prof.Łempicki, przewodniczący Oddziału Lwowskiego szkicuje działalność Oddziału na terenie lwowskim i wskazuje na rezultaty jego prac, objawiające się w podjęciu inwentaryzacji zbiorów lwowskich, w opracowywaniu dziejów szkolnictwa galicyjskiego, w wydaniu zbioru studjów p.t. Epoka Wielkiej Reformy i w dwukrotnem podejmowaniu wydawnictwa czasopism hist-pedagogicznych /Wiadomości i Minerwy polskiej/ i wreszcie w przygotowywaniu do druku zbioru Instrukcyj rodzicielskich przez siebie samego. Następnie referuje sprawę przejęcia zbiorów Polskiego Muzeum Ped. przez nowopowstałe w Krakowie Naukowe Towarzystwo Ped. za pośrednictwem Komisji.

W dyskusji, jaka się wyłoniła w związku ze sprawozdaniem Prof.Łempickiego główny nacisk położono na dokończenie poszukiwań archiwalnych w Wiedniu przez Dra Bostla do zbiorowego dzieła o szkolnictwie galicyjskiem i uchwalono poprosić go o ponowny

290

wyjazd do Wiednia z funduszów Komisji.

Komisja jednogłośnie zatwierdziła sprawozdanie Zarządu i Oddziałów.

VI. Sprawa rozwiązania umowy z Arctem.

Prof.Kot przedstawia pertraktacje,jakie toczy w sprawie rozwiązania umowy wydawniczej z Arctem. Firma Arcta godzi się na zwrócenie Komisji 10.000.-zł.w wydawnictwach, zarówno tych,które jej Komisja przekazała,jakoteż i tych,które sama wydała,równomiernie,po cenie kosztów własnych. Prof.Kot przemawia za zawarciem ugody z Arctem,wskazując,że trudno będzie od Arcta dostać całą sumę w gotówce,po drugie,że Komisja kontynuując w Naukowem Towarzystwie Ped. swe dawne wydawnictwa,powinna posiadać swe dawne nakłady,a nie tworzyć nowych seryj typograficznych. Po dłuższej dyskusji zgodzono się na wniosek Prof.Kota i upoważniono go do przeprowadzenia pertraktacyj oraz ustalono dlań dyrektywy co do przejęcia wydawnictw od Arcta i ustalenia ich ceny księgarskiej.

VII. Likwidacja Komisji.

Przystąpiono do ostatniego punktu posiedzenia,t.j.sprawy rozwiązania Komisji, Wobec niemożności prowadzenia dalszych prac Komisji w obecnych ramach,Komisja uchwaliła formalnie rozwiązać się i przekazać cały spadek /wydawnictwa,gotówkę gdyby jakaś po likwidacji została,archiwum,kontynuację prac podjętych,depozyty/ Naukowemu Towarzystwu Ped.

Szczegóły likwidacji 1/ gotówka. Z gotówki jaką jeszcze Komisja rozporządza uchwalono a/ spłacić długi Komisji, b/ wydać rys działalności Komisji w opracowaniu Barycza, c/ dokończyć wydanie sejmików szkolnych Prof.Kota,których tekst od kilku lat złożony u Anczyca nie jest zapłacony, d/ sfinansować wyjazd Dra Bostla do Wiednia, e/ pokryć koszta kancelaryjne i koszta wyjazdu sekretarza do Warszawy w celu likwidacji umowy z Arctem i omówienia w Ministerstwie niektórych szczegółów likwidacji, f/ wypłacić djety poza krakowskim członkom Komisji,którzy przyjechali na niniejsze posiedzenie.

2/ Nakłady. Nakłady mają być zarówno te,które są obecnie

w posiadaniu Komisji,jak też i te,które się otrzyma od Arcta, przekazano Naukowemu Towarzystwu Ped.

3/ Rękopisy. Rękopisy prac monograficznych /Rygorowicz, Miterzanka,Danysz/ i inwentaryzacyjnych /Hornowska,Wisłocki, korespondencja Kołłątaja/,które posiada Komisja,przekazano również Naukowemu Towarzystwu Ped. w celu wydrukowania ich.

4/ Depozyty. Depozyty rękopiśmienne Oddziału Warszawskiego uchwalono przekazać Naukowemu Towarzystwu Ped.po poprzedniem porozumieniu się z ofiarodawcami. Również bibljografję Karbowiaka uchwalono oddać Naukowemu Towarzystwu Ped. po porozumieniu się z Ministerstwem W.R.i O.P.,które bibljografję zakupiło od spadkobierców Karbowiaka i oddało Komisji w depozyt.

5/ Bibljoteka. Bibljotekę Oddziału Warszawskiego uchwalono oddać w depozyt Seminarjum Pedagogicznemu Uniwersytetu Warszawskiego lub podobnej instytucji pedagogicznej na gruncie warszawskim,ponieważ Naukowe Towarzystwo Ped. nie zamierza organizować własnej bibljoteki.

6/ Archiwum. Archiwum i zbiory Komisji oraz Oddziałów Warszawskiego i Lwowskiego uchwalono oddać Naukowemu Towarzystwu Ped.

Przeprowadzenie likwidacji oddano Zarządowi Komisji,który przedstawi jeszcze raz Komisji Rewizyjnej sprawozdanie z wydatkowanych sum.

W końcu na wniosek Prof.Szumowskiego uchwalono jednogłośnie podziękowanie dla Zarządu Komisji. Przewodniczący posiedzenia złożył podziękowanie Prof.Heinrichowi,który jako prezes Naukowego Towarzystwa Ped.uczestniczył w posiedzeniu i udzielał wskazówek co do likwidacji Komisji.

Ł:12. PROTOKÓŁ

dwudziestego szóstego posiedzenia Komisji historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 9. listopada 1925 roku w Krakowie w sali posiedzeń Akademji Umiejętności o godz. 12. w południe.

Obecni: X. Fijałek, zastępca przewodniczącego, Kot, Estreicher, Windakiewicz, Chrzanowski, Ciechanowski, Janik, Rowid, Mikulski, protokół prowadził Barycz: razem osób 10.

1. Na początku posiedzenia X. Rektor Fijałek poświęcił gorące wspomnienie pośmiertne prezesowi Komisji ś.p. Kazimierzowi Morawskiemu, członkowi Janowi Markowi Giżyckiemu i korespondentowi Jackowi Lipskiemu, zmarłym w ostatnich miesiącach, podnosząc ich udział i zasługi w pracach Komisji.

2. Sprawozdanie rachunków.

Zarząd przedstawia sprawozdanie z dochodów i wydatków Komisji za rok administracyjny 1924/25, t.j. od 1. kwietnia 1924 do 31. marca 1925 r.

Dochody Komisji wynoszą wraz z odsetkami bankowemi sumę 4.897 Zł. 54 gr., z czego przypada na zasiłek Ministerstwa W.R.i O.P. 1.333 Zł 32 gr.

Wydatki Komisji wynoszą 4.076 Zł. 24 gr. Na koszta administracyjne Zarządu wydano 379 Zł. 48 gr, resztę t.j. 3.696 Zł. 76 gr. obrócono na uiszczenie honorarjów autorskich

3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

Członkowie Komisji Rewizyjnej PP. Ciechanowski, Estreicher i X. Fijałek po szczegółowym zbadaniu rachunków i kwitów przedłożyli następującą swą uchwałę:

" Komisja Rewizyjna dla zbadania rachunków Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce sprawdziła w dniu dzisiejszym rachunki i dowody, przedstawione przez sekretarza Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce za rok administracyjny 1924/25,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

t.j. za okres od dnia 1.kwietnia 1924 do dnia 31.marca 1925r.

Wszystkie wydatki są udowodnione odpowiedniemi dokumentami /kwitami odbiorców lub wyciągami konta z Banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie/.

W ciągu tego roku administracyjnego 1924/25

wpłynęło do kasy Komisji ..... 4.897 Zł. 54 gr.

Wydano ..... 4.076 " 24 "

821 Zł. 30 gr.

Pozostałe więc na rok 1925/26 fundusze Komisji wynoszą w dniu 31.marca 1925 r. ośmsetdwadzieścia jeden złotych 30 groszy, która to kwota znajduje się na rachunku bieżącym w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie.

Stwierdziwszy zatem zupełnie prawidłową gospodarkę funduszami i należyte prowadzenie rachunków, wnosi Komisja Rewizyjna absolutorjum dla sekretarza Komisji."

Absolutorjum to oraz zatwierdzające przyjęcie do wiadomości sprawozdania rachunkowego Zarządu Komisji zostało jednogłośnie uchwalone.

4. Sprawy personalne.

Ministerstwo W.R.i O.P. na skutek starań Komisji przedłużyło Stanisławowi Tyncowi, nauczycielowi gimnazjum toruńskiego, urlop na drugie półrocze ubiegłego roku szkolnego dla zbierania materjałów do pracy nad historją gimnazjum toruńskiego, ś.p. Jackowi Lipskiemu dodatkowo udzieliło urlopu na czas od 1.stycznia do 30.kwietnia b.r. dla dokończenia inwentaryzacji archiwum kuratorji wileńskiej Ks. Adama Czartoryskiego, która to praca w tym właśnie miesiącu opuściła prasy drukarskie a Henrykowi Baryczowi przyznało dalszy urlop na rok szkolny 1925/26 dla pełnienia funkcyj kancelaryjnych i administracyjnych Komisji.

5. Wydawnictwa.

Od ostatniego posiedzenia odbytego z końcem grudnia ub.r. Komisja wydrukowała 55 1/2 arkusza, a mianowicie :

2 arkusze /wstęp i indeksy/ do "Ustaw Szkolnych" Konarskiego 16 i 1/2 arkusza Lewickiego "Ustawodawstwa szkolnego za czasów Komisji Edukacji Narodowej", 16 1/2 arkusza przekładu traktatu Miriciusa "O szkołach", dokonanego przez Prof.Danysza, 20 1/2 arkusza wreszcie ś.p. Lewickiego "Archiwum Kuratorji Wileńskiej A.Czartoryskiego". Wszystkie te dzieła zostały już wydane. W druku znajdują się jeszcze obecnie sejmiki szkolne w XVIII wieku w wydaniu Prof.Kota, które po dodaniu wstępu i objaśnień ukażą się w tym jeszcze roku.

6. Plan nowych wydawnictw.

W pierwszym rzędzie Komisja zamierza publikować pracę L.Rogorowicza o Kuratorji Załuskiego nad szkolnictwem Rzltj.Krakowskiej, od dawna już zakwalifikowaną do druku w Pracach Monograficznych. Jako drugą z rzędu pójdzie rzecz W. Bobkowskiej o nowych prądach pedagogicznych i dydaktycznych w szkolnictwie elementarnem polskiem na początku XIX w. również zakwalifikowaną do druku. Natomiast będąca na ukończeniu Stanisława Tynca monografja słynnego gimnazjum toruńskiego, podjęta z inicjatywy Komisji wyjdzie nakładem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Toruniu. Komisja wobec dążności firmy księgarskiej M.Arcta w Warszawie do zerwania umowy wydawniczej /o czem niżej/ z żalem musi się na to zgodzić, że cenna praca Tynca nie ukaże się w wydawnictwach Komisji.

Ponadto wpłynęły dwie prace, nadesłane przez Oddział warszawski, mianowicie: Materjały do dziejów szkolnictwa z rękopisów Bibljoteki Zamoyskich w Warszawie, zinwentaryzowane przez M. Hornowską oraz p. Kleniewskiej, uczennicy Państwowego Instytutu Pedagogicznego, monografja kaliskiej szkoły podwydziałowej w epoce Komisji Edukacyjnej. Rzecz p.Hornowskiej uchwalono oddać do szczegółowej recenzji / w myśl regulaminu /, natomiast pracy p. Kleniewskiej posiadającej tylko lokalne znaczenie, nie przyjęto do wydawnictw Komisji.

L:11.

P R O T O K Ó Ł

dwudziestego drugiego posiedzenia Komisji hist. ped., odbytego w dniu 7-go lipca 1923.r. w sali posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie. -

1. Obecni: prezes Morawski, sekretarz Kot, X.Fijałek, Estreicher, Windakiewicz, Ciechanowski, Dobrowolski.

2. Sprawozdanie Komisji rewizyjnej za rok sprawozdawczy od 1.IV.1922 do 31.III.1923.r. przedkłada w imieniu Komisji prof.Ciechanowski.

Wniosek Komisji opiewa :

Komisja rewizyjna dla zbadania rachunków «Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce» sprawdziła w dniu dzisiejszym rachunki i dowody, przedstawione przez sekretarza «Komisji do badania dziejów i Szkolnictwa w Polsce» za rok administracyjny 1922/23, to jest za okres od dnia 1.Kwietnia 1922.r. do dnia 31.Marca 1923.

Wszystkie wydatki są udowodnione odpowiednimi dokumentami /kwitami odbiorców lub wyciągiem konta z banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie/.

W ciągu tego roku administracyjnego 1922/23

wpłynęło do Kasy Komisji	22,091.914
wydano zaś	18,646.386

pozostało więc na r.1923/4 fundusze Komisji wynoszą w d.1.kwietnia 1923 3,445.528 Mp.

/trzy miljony czterysta czterdzieści pięć tysięcy, pięćset dwadzieścia ośm marek polskich/, z czego znajduje się w tymże dniu :

na rachunku bieżącym Banku Związku Spółek Zarobkowych	2,307.460
a w ręku sekretarza Komisji Prof. Dr. Kota	1,138.068
Razem	3,445.528

Stwierdziwszy zatem zupełnie prawidłową gospodarkę funduszami i należyte prowadzenie rachunków wnosi Komisja rewizyjna absolutorjum dla p.prof.Dr. K o t a .

K r a k ó w , dnia 2 kwietnia 1923.r.

Prof. Stanisław Ciechanowski m.p.

Stanisław Estreicher m.p.

X. Dr. Jan Fijałek m.p. -

Wniosek powyższy zebrani jednogłośnie przyjęli. -

3. Sprawozdanie Zarządu za czas od ostatniego posiedzenia. Ministerstwo nadesłało jako drugą ratę zasiłku na rok bieżący zaledwie 7 i pół miljona, zamiast 30 miljonów, o które Komisja prosiła, które w ciągu jednego dnia zostały wydane na pokrycie części zaledwie zalegających rachunków, zwłaszcza drukarskich. Jeśli nie nadejdą większe fundusze, drukarnie wstrzymają składanie dalszych naszych wydawnictw /w Inwentaryzacji rękopisów Czartoryskich brak już tylko jednego arkusza 1/ a tembardziej nie zechcą rozpoczynać innych przygotowanych na rocznicę Kom. Ed. Drukarnia Anczyca złożyła już kilkanaście arkuszy przekładu Ustaw szkolnych Konarskiego.

Księgarnia Polska zapowiedziała rewizję rachunków za poprzednią rozsprzedaż dotychczasową wydawnictw i obliczyć należytość z uwzględnieniem dewaluacji.

Oddział lwowski zawiadamia, że przewodniczącym jego wybrany prof. Dr. Stanisław Zempicki, sekretarzem inspektor Alojzy Wenczura.

Oddział Warszawski nadesłał życzenie, aby go upoważnić do przysyłania delegata na posiedzenia Komisji. Żądanie najzupełniej uzasadnione, gdyż każdy członek Komisji ma jednakowe prawo uczestniczyć w jej obradach, ale technicznie da się to wykonać tylko co do tych posiedzeń, których termin może być na szereg dni przedtem ustalony, zazwyczaj z wielkim trudem przychodzi oznaczyć termin posiedzenia z powodu nawału zajęć poszczególnych członków Komisji tak, że datę ustala się nie wcześniej, jak na 2 - 3 dni przed posiedzeniem. Praktyczniej byłoby, aby Oddziały lub członkowie pozakrakowscy sami zgłaszali zamiar przyjazdu w pewnym terminie na posiedzenia, a wtedy Komisja starałaby się do ich życzeń, w miarę możliwości zastosować. O ileby Komisja ponosić miała koszta podróży, dopuszczalnoby to było tylko w wypadkach wyjątkowej wagi i potrzeby.

4. Nowe wydawnictwa.

a/ Prace Monograficzne. Zbiorowemu tomowi rozpraw uchwalono dać tytuł "Ku uczczeniu Komisji Edukacyjnej" i jako jego

zeszyty, które będą osobno wydawane pod wspólnym zasadniczym tytułem, drukować Dra Maciejny z Płocka o Janie Czempińskim, przyrodniku z Tow. do ksiąg elem., oraz p. Iwaszkiewiczowej z Warszawy o nauczaniu arytmetyki w szkołach Kom.Ed. Postanowiono raz jeszcze zaapelować do Komitetu redakcyjnego lwowskiej Księgi jubileuszowej, aby pracę podzielić się w ten sposób, że krakowskie wydawnictwo obejmie rozprawy z w.XVIII, a lwowskie z wieku XIX, by każde miało odrębny charakter.

Uchwalono prosić p.Dra Pohosk. z Warszawy o nadesłanie rękopisu jej rozprawy o "Nauczaniu ludu w czasach Kom.Ed.", którą ewent. zamieści się w Pracach Kongr., jeśli się do tego kwalifikuje i jeśli starczą fundusze. -

b/ Bibl. pisarzów pedag. Uchwalono, jako Nr.3. drukować tomik przygotowany przez p.Józefa Lewickiego p.t. Rozporządzenia pedagogiczne i administracyjne Kom.Ed. przed pod Ustawami, oraz prosić p.Lewickiego o przygotowanie jako osobnych tomików, jednego p.t. Projekty urządzenia i przekształcenia Kom. Ed., drugiego p.t. Projekt Ustaw Komisji /wraz z szkicem przygotowawczym z Archiwum Tow. do ksiąg elem./.

Dla pilnych spraw wydawniczych, adres wakacyjny sekretarza prof. Kota /od 20.lipca/ : w Możowem poczta Bóbrka koło Lwowa. -

Prof.Ciechanowski szczegółowo zreferował pracę Prof. Władysława Szumowskiego o krakowskiej szkole lekarskiej za czasów Komisji Edukacyjnej,której druk uzależniła Komisja od uzyskania od wydziału zdrowia poważniejszej na ten cel subwencji,w sprawie której Zarząd Komisji poczyni starania.Prof X. Michalski zawiadamia, iż kończy do prac Monograficznych rzecz o nauczaniu filozofji w Uniwersytecie krakowskim w wiekach średnich.

K.Piekarski kończy inwentaryzację zbiorów Akademji Umiejętności. Dr. Z. Kukulski donosi, iż skolacjonował już dla Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych rozporządzenia Warszawskiej Izby Edukacyjnej / 1807-1812 r./, po dodaniu objaśnień prześle je do druku. W ub.miesiącu zwróciła się Komisja do Prof. Danysza o przygotowanie do tejże Bibljoteki Gliczners. Niestety Prof. Danysz,który jeszcze przed trzema laty przyrzekł Komisji krytyczne wydanie tego ważnego pomnika naszej literatury pedagogicznej XVI w., z powodu złego stanu zdrowia odmówił prośbie.

W lutym b.r. przesłał dyr. Bostel obszerne sprawozdanie z przebiegu i stanu prac nad dziejami szkolnictwa polskiego w zaborze austrjackim. Ukończono już historję Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie /L.Rzegorowicz/ i dzieje Akademji weterynaryjnej we Lwowie /ś.p.Królikowski/.Obie prace są dla wydawnictwa stanowczo za obszerne,tak że dyr. Bostel zmuszony jest dokonać z nich skrótu. Również Prof. Finkel pracuje nad skróceniem swej "Historji Uniwersytetu Lwowskiego". O dziejach zakładu głuchoniemych we Lwowie otrzymał dyr. Bostel dwie prace,obydwie jednak nie odpowiadają wymaganiom naukowym, tak że postanowił sam historję tego zakładu opracować. P. Opałek obiecał na sierpień b.r. ukończyć historję szkolnictwa ludowego. Natomiast tom pierwszy i drugi zamierzonego wydawnictwa, które mają ukazać się w opracowaniu dyr. Bostla, wymagają koniecznie podróży do Wiednia dla zbadania tamtejszego archiwum Ministerstwa oświaty.

Komisja poczuwa si-ę na tem miejscu do uwydatnienia tych szczegółów dla sprostowania podanej w poprzednim protokole z XXV posiedzenia wiadomości, jakoby prace nad historją szkolnictwa galicyjskiego, powierzone kierownictwu dyr. Bostla "utknęły na martwym punkcie".

Po wysłuchaniu tego sprawozdania Komisja na wniosek Prof. Estreichera postanowiła prosić dyr. Bostla o dalszy współudział w pracach Komisji a w szczególności o kontynuowanie rozpoczętych prac nad historją szkolnictwa galicyjskiego, obiecując w tym celu poczynić usilne starania o uzyskanie subwencji na wyjazd do Wiednia.

7. Prace Oddziałów.

Oddział lwowski odbył 4. lutego b.r. XIX posiedzenie pod przewodnictwem Prof. St. Łempickiego, podejmując po półtorarocznej przerwie działalność. Oddział zamierza wydawać z powrotem "Wiadomości". Aby zaś ożywić działalność Oddziału zaproponował Prof. Łempicki "przeprowadzić na najbliższem posiedzeniu plan pracy na rok 1925 i zaprosić do współpracy szeregowych osób. W tym celu prosił o przygotowanie odpowiednich wniosków, Uchwalono a zarazem postanowiono zredagować nową odezwę o gromadzenie materjałów dla archiwum Oddziału".

Z wielkiem zadowoleniem przyjęła Komisja wiadomość o żywem tempie prac Oddziału warszawskiego. P.M. Hornowska zinwentaryzowała, jak wyżej wspomniano, materjały do dziejów szkolnictwa z rękopisów Bibljoteki Zamoyskich w Warszawie, a obecnie inwentaryzuje zbiory Bibljotcki Krasińskich. Oddział warszawski uzyskał od Komisji oświatowej w Sejmie 5.000 Zł. na prace przygotowawcze do dziejów szkolnictwa w b. zaborze rosyjskim a 3.000 Zł. na przygotowanie korespondencji kołłątajowskiej, dotyczącej reform Komisji Edukacyjnej. Jak donosi Zarząd Oddziału " dla powyższych celów zakupiono maszynę do pisania, opłaca się maszynistkę i zaangażowano p. Tadeusza Dubieckiego dla prac Oddziału oraz sprowadzono z Akademji Umiejętności 15 rękopisów, z czego

6 przepisano do druku, z których 4 skolacjonowano. Praca nad przygotowaniem korespondencji kołłątajowskiej zajmie jeszcze przynajmniej rok pracy, a to dlatego, że przybyły materjał z Moskwy stanowi nader obfity i ciekawy materjał w przeszło 40 tomach. Nadto przygotowano odpisy na maszynie raportów generalnych wizytatorów z lat 1787-1793./dalszy ciąg wydawnictwa Wierzbowskiego zeszyty 31-34 z uzupełnieniami/. Zaznaczamy że tylko zeszyty 30 i 40 pozostałe w papierach po ś.p. Wierzbowskim, wdowa złożyła w Kasie im. Mianowskiego, jednak niewiadomo nam czy i kiedy Kasa przystąpi do druku. Zeszyty przez Oddział warszawski przygotowane, objaśnią członkowie i współpracownicy Oddziału. Pozatem na ukończeniu są tomy:

1. Raporty Szkoły Głównej koronnej /1777.1794/
2. " " " litewskiej /1777-1794/
3. " generalnych wizytatorów litewskich/1776-1783/

Komisja ze względu na wartość korespondencji kołłątajowskiej dla dziejów naszej oświaty w XVIII w. uznała konieczność wydania jej w swoich publikacjach. Co się zaś tyczy kontynuacji wydawnictwa Wierzbowskiego, to Komisja wyraziła zdanie, że nie mogąc spodziewać się wydatniejszych funduszów sądzi, że najwłaściwszem byłoby kontynuowanie jej przez Kasę Mianowskiego. Ponadto Oddział warszawski przedstawił projekt wydawania przez siebie corocznie biuletynu objętości 5 arkuszy druku p.t. " Prace naukowe Komisji do badania dziejów szkolnictwa....." w którymby znajdowały pomieszczenie drobne przyczynki i okruchy archiwalne, odnoszące się do dziejów szkolnictwa. Komisja z uznaniem przyjęła plan ten do wiadomości i uchwaliła zachęcić swych członków do współpracy w tym organie oraz zaproponować Oddziałowi lwowskiemu przyłączenie się do inicjatywy warszawskiego wydawnictwa zamiast wskrzeszania "Wiadomości".

8. Sprawy bieżące.

Prof. Kot przedstawia trudne położenie Komisji, w jakiem znalazła się ona obecnie wskutek niedotrzymania wa-

runków umowy wydawniczej, zawartej w maju ub.r. przez firmę księgarską i wydawniczą M. Arcta w Warszawie. Wzbrania się ona płacić należnych Komisji honorarjów; ostatnio wystosowała do drukarni Anczyca list z poleceniem nieprzyjmowania do składania nowych rękopisów Komisji. Wobec tej widocznej dążności do zerwania umowy ze strony M. Arcta, postanowiła Komisja prosić P. Podsekretarza Stanu Łopuszańskiego o interwencję w tej sprawie a Ministerstwo W.R.i O.P. o wyasygnowanie Komisji takiej subwencji, któraby umożliwiła wypłacenie autorom zaległych honorarjów i kontynuowanie działalności wydawniczej.

Zarząd apeluje do członków i korespondentów o recenzowanie wydawnictw Komisji, które posiadają tak wysoką wartość naukową a prawie całkowicie są przemilczane w dziale recenzyjnym czasopism i dzienników.

9. Wybór nowych członków.

Na wniosek Zarządu uchwaliła Komisja powołać do grona swoich członków sekretarza Oddziału lwowskiego Dra Alojzego Wanczurę ze Lwowa i Dra Eugenjusza Piaseckiego z Poznania a na korespondentów Ks. Karola Mazurkiewicza, docenta historji pedagogji w Seminarjum duchownem w Poznaniu i p. M. Hornowską z Warszawy.

P r o t o k ó ł

z czternastego posiedzenia Komisji hist.pedag., odbytego w dniu 9 lipca 1921.r. w sali posiedzeń Ak.Umiej.

I. O b e c n i : prezes Morawski, A.Fijałek, Ciechanowski, Pindakiewicz, Sinko, Szumowski, Birkenmajer, Janik, Dobrowolski, Kot.

II. S p r a w o z d a n i e Z a r z ą d u. Stosownie do życzenia Podkomisji lwowskiej rozesłał Zarząd propozycje umowy o współpracownictwo w zbiorowej " Historji szkolnictwa pod zaborem austrjackim 1772 - 1918." do wszystkich osób, wskazanych przez p.Bostla. Jedynie tylko w sprawie opracowania historji seminarjów nauczycielskich uchwalono prosić p. Bostla o poszukiwanie historyka, któryby dawał gwarancję naukowego opracowania tegoż rozdziału. Niektórzy z adresatów już odesłali podpisane umowy. Ministerstwo udzieliło urlopu rocznego pp.Bostlowi i Opałkowi dla tej pracy, p.Janikowi półrocznego dla wydania polskiego przekładu jezuickiej Ratio studiorum. Pani Germain przedłożyła rozdział próbnego tłómaczenia z Ordynacji łacińskich Konarskiego i prof.Sinko, który się podjął zbadanie tego przekładu stwierdził, iż tłumaczka zna łacinę i płynnie tłumaczy, ale brak jej znajomości wyrazów technicznych. Sekretarz zdaje sprawę z posiedzenia, zwołanego w Warszawie przez Ministerstwo w sprawie uczczenia rocznicy Komisji Eduk.i Konarskiego, obmyślono szczegóły uroczystości, przyczem Komisjizostawiono całą troskę o wydawnictwa naukowe oraz kontrolę nad wydawnictwami popularnemi.

III. I n w e n t a r y z a c j a r ę k o p i s ó w : Dr.Lipski przedłożył opracowane przez się " Materjały do dziejów wychowania i szkolnictwa w rękopisach Czartoryskich i Popielów w Krakowie." Uchwalono prosić pp.Estreichera i Birkenmajera o zbadanie pracy p.Lipskiego.

IV. Dzieje wychowania fizycznego w Polsce. Zgłosił się do Komisji p.Szczęsny Fidziński, nauczyciel gimnazjum św. Anny w Krakowie, z propozycją przystąpienia do pracy nad historją wychowania

fizycznego w Polsce i przedłożył konspekt tego rodzaju dzieła. Po szczegółowej dyskusji uchwalono prosić p.Fidzińskiego, aby najpierw dla próby opracował stan owej kwestji w jednym z krótszych okresów wychowania w Polsce, pod nadzorem prof.Ciechanowskiego, który zarazem porozumie się z prof. Piaseckim w Poznaniu.

V. Rozporządzenia pedagogiczne Komisji Edukacyjnej. Uchwalono zwrócić się do p.Józefa Lewickiego w Warszawie o rękopis rozporządzeń pedag.Kom.Ed. do serji Bibljoteki polskich pisarzy pedag. i pokryć koszta kopjowania. Wobec propozycji p.Lewickiego, aby Komisja skopjowała dla swego użytku wykazy bibljograficzne, przezeń zgromadzone, uchwalono prosić go o nadesłanie tego materjału do Krakowa, gdzie koszta przepisywania są niższe.-

-.-.- -.-.-.-.-.- -.-.-.-.-.-
-.-.-.-.-.-.-.-.-

P r o t o k ó ł

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

z pietnastego posiedzenia Komisji hist.pedag., odbytego w dniu 29 października 1921.r. w sali posiedzeń Akademji Umiej.

I. Obecni : prezes Morawski, Estreicher, Chrzanowski, Windakiewicz, Janik, Birkenmajer, Dobrowolski, Kot, oraz jako gość Dr.Lipski.

II. Sprawozdanie Zarządu. Ukazał się nowy tom Prac etnograficznych Komisji i dzieło Łempickiego o działalności Zamojskiego na polu szkolnictwa. Prof.Pigoń z Wilna zgłosił chęć współdziałania z Komisją i zaopiekowania się inwentaryzacją rękopisów w archiwach wileńskich. Ministerstwo zawezwało Komisję do udziału w konstytuującem posiedzeniu Komitetu obchodowego rocznicy Eduk. w Warszawie, - uchwalono wysłać prof.Kota. Prof.Dickstein zwrócił się do Komisji z prośbą o skopjowanie korespondencji Lhuilliera z Czartoryskim ; Bibljotekarz Czartoryskich Dr.Lipski wyjaśnił, że koszta tej pracy byłyby bardzo wysokie, obszernych a trudno listów czytelnych jest 24., wszystkie zresztą pochodzą z epoki znacznie późniejszej od Komisji Eduk. - uchwalono prosić p.Dicksteina, aby przy okazji bytności w Krakowie listy owe przepisał osobiście.

III. Prace monograficzne Komisji. Na podstawie referatu pp.Chrzanowskiego i Kota uchwalono oddać do druku rękopis p.Stanisława Tynca z Torunia p.t. "Nauka moralna w szkołach Komisji Eduk.", jako czwarty tom prac. Kontrolę i wygładzenie rękopisu powierzono Sekretarzowi. Dr.Kazimierz Konarski b.sekretarz Min.Ośw. zapytuje, czy Komisja podjęłaby się wydania opracowanej przezeń historji powstania państwowego szkolnictwa w byłem Królestwie Kongresowem ; uchwalono w zasadzie wydawnictwo akceptować, o ile recenzja wypadnie korzystnie.

IV. Inwentaryzacja rękopisów Czartoryskich i Popielów. PP.Estreicher i Birkenmajer przedłożyli referaty o rękopisie opracowanym przez Dra Jacka Lipskiego, drobne zmiany przez nich wskazane autor ją uwzględnił. Uchwalono rzecz oddać do druku, ale żądać uzupełnienia jej korespondencją prywatną Adama Czartoryskiego, dotąd niezinwentaryzowaną. Ustalono formalną stronę wydawnictwa, układ i dobór czcionek ; zeszyt ma być zaopatrzony w indeks osób i miejscowości. Wydawnictwo będzie mieć format Prac monograficznych i rozpocznie osobną serję wydawnictw Komisji.-

V. Muzeum Szkolne we Lwowie. Odczytano szczegółowo tyczący wniosek lwowskiej Podkomisji o przejęcie w zawiadowstwo rządu Muzeum Szkolnego i uchwalono poprzeć go gorąco w Ministerstwie, zlecono sekretarzowi osobiste przedstawienie sprawy p. Wiceministrowi.-

VI. Bibljografja Karbowiaka. Na życzenie Ministerstwa powierzono prof.Czubkowi opracowanie wyczerpującego referatu o bibljografji pedagogicznej Karbowiaka, złożonej przez Ministerstwo w depozyt Komisji.-

VII. Podkomisja warszawska zawiadomiła, że przewodniczącym swoim wybrała prof.Józefa Paczkowskiego, a zarazem przedłożyła Komisji wniosek o wystosowanie do Prezyd.Ministrów i Ministra Ośw. pisma w sprawie zabiegów o przejęcie archiwów administracyjnych b.zaboru pruskiego /w czem są akta szkolne. Uchwalono wniosek jednomyślnie.-

---

P r o t o k ó ł

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

szesnastego posiedzenia Komisji hist.pedag., odbytego w dniu 2-go grudnia 1921.r. w sali posiedzeń Akad.Umiej.

I. Obecni : prezes Morawski, X.Pijałek, Chrzanowski, Janik, Birkenmajer, Rowid, Kot, oraz jako gość prof. Czubek.

II. Przewodniczący poświęca gorące wspomnienie zmarłemu członkowie Komisji prof.Ludwikowi Janowskiemu w Wilnie.

III. Bibljografja Karbowiaka. Prof.Czubek przedstawia szczegółowy referat o rękopisie bibljografji, poczem rozwinęła się dyskusja, zakończona jednomyślnym wnioskiem, iż dzieło to w obecnym stanie nie nadaje się do druku kosztem publicznym. Gdyby praca została według wskazówek, podanych przez referenta przebudowaną i różne jej usterki poprawione, wówczas dopiero odpowiedziałaby wymaganiom naukowym i wyświadczyłaby prawdziwą korzyść wszystkim, pracującym nad historją wychowania w Polsce. Wniosek swój wraz z referatem prof.Czubka uchwaliła Komisja przesłać Ministerstwu.-

IV. Prace monograficzne. Dr.Ludwik Ręgorowicz z gimn.Marji Magdaleny w Poznaniu przedłożył obszerne streszczenie swego dzieła, które w kilka miesięcy gotowe będzie do druku, p.t.: " Historja Kuratorji Szkolnej Załuskiego w Rzeczypospolitej Krakowskiej ". Uchwalono zwrócić się do p.Ręgorowicza Jako niezbędny warunek ukończenia pracy podaje autor uzyskanie materjałów źródłowych dotyczących kuratorji Załuskiego, które znajdują się przypadkiem w posiadaniu Dra Romana Jamrógiewicza, obecnie dyrektora pryw. gimnazjum w Łomżyńskiem. Uchwalono zwrócić się do p.Ręgorowicza z prośbą o wykończenie rękopisu

i prosić Kuratora szkolnego w Poznaniu o ulgi dlań w pracy szkolnej, aby mógł monografję do druku przygotować. Dr.Ręgorowicz podjął się zarazem opracowania historji szkoły technicznej wraz z wyższą szkołą przemysłową i szkoły sztuk pięknych wraz z Akademją sztuk pięknych w Krakowie dla zbiorowego wydawnictwa, którem kieruje dyr. Bostel.

V. Uchwalono prosić do grona członków Komisji prof.Stanisława Pigonia w Wilnie, do grona korespondentów Dra Ludwika Ręgorowicza.

VI. Uchwalono zakupić szafę do przechowywania mnożących się dokumentów, korespondencji i rękopisów Komisji. Wobec pojawienia się w "Bibljografji pedagogicznej", wydawanej przez Ministerstwo Ośw. recenzyj z wydawnictw Komisji, zawierających nieuzasadnione przytyki do Komisji, postanowiono prosić redakcję Bibljografji o powierzanie recenzji osobom objektywnym.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

P r o t o k ó ł

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

siedemnastego posiedzenia Komisji hist.-pedag., odbytego w dniu 27 stycznia 1922.r. w sali posiedzeń Akad. Umiej.

I. Obecni : prezes Morawski, Estreicher, Janik, Sinko, Kot, Dobrowolski.

II. Sprawozdanie Zarządu. Ministerstwo nadesłało 1 miljon Mkp. dla Komisji oraz zleciło, aby Komisja zakupiła w Krakowie papier na Bibljotekę polskich pisarzy pedag. Próbki papieru z firmy Aleksandrowicza przesłano Ministerstwu do aprobaty. Książki Tynca drukuje się 10 arkusz. Na prośbę X.Fijałka nadesłał p.Tadeusz Wróblewski z Wilna kopję znajdującego się w Jego zbiorach spisu pism okólnych i listów, wysłanych przez Komisję Edukacyjną w latach 1773-4 ; - uchwalono podziękować i przesłać zwrot kosztów kopji. Kuratorjum szkolne w Poznaniu zawiadomiło Komisję, iż przyznało Drowi Rogerowiczowi zniżkę godzin a zarazem doniosło, że osobnym okólnikiem wezwało nauczycielstwo Wielkopolski do zajęcia się historją szkolnictwa w b.zaborze pruskim.

III. Prace monograficzne. Pp.Estreicher i Janik przedstawili referaty o rękopisie Dra Konarskiego, podnosząc jego wartość, jako pracy objektywnej i opartej na obszernym materjale archiwalnym, wobec czego uchwalono Historję powstania szkolnictwa państwowego w Królestwie Kongresowem 1915 - 1918 wydać w Pracach Monograficznych Komisji, o ile koszta załączonych tam tabel i wykresów nie będą przerastać środków Komisji. Rozważano sprawę przystąpienia do nowego wydania Rollego Aten wołyńskich ; Dr. Kukulski już nadesłał swoje uwagi co do koniecznych poprawek, uchwalono prosić jeszcze prof.Janika o referat, poczem wszystkie propozycje zmian prześle się autorowi.-

IV. Bibljoteka polskich pisarzów pedagogicznych. Prof.Danysz nadesłał przekład Szymona z Pilzna Descholia z przypiskami

i wstępem ; uchwalono wydać go w osobnym tomiku a osobno później łaciński oryginał, gdy go prof. Gąnszyniec opracuje. - Oceniono nową próbkę przekładu Konarskiego Ordynacyj nadesłaną przez panią Germain ; uchwalono prosić ją o podjęcie tłumaczenia całości, o ile prof. Czubek podejmie się poprawienia przekładu i zaopatrzenia go przypisami.-
Dr. Kukulski zawiadomił, że niedługo nadeśle rękopis z pismami Szweykowskiego i Lipińskiego.

V. Podkomisja lwowska. Prof. Twardowski złożył przewodnictwo z powodu nawału innych prac ; uchwalono wyrazić mu podziękowanie za gorliwe opiekowanie się Podkomisją i prosić o czynną współpracę nadal. Zarazem uchwalono wyasygnować Podkomisji 5100 Mk za koszta 1. Nru wydawanych przez nią Wiadomości i 20.000 Mkp za koszta 2 Nru obecnie drukującego się.-

---------- o ----------
---------- o ----------

P r o t o k ó ł

ósmnastego posiedzenia Komisji hist.ped. odbytego w dniu 10-go kwietnia 1922.r. w Krakowie w sali posiedzeń Akademji Umiejętności.

I. Obecni : X.Fijałek zast.przew., sekretarz Kot, Estreicher, Ciechanowski, Sinko, Nowid, Mikulski.

II. Sprawozdanie rachunkowe. Sekretarz przedstawia sprawozdanie z dochodów i wydatków Komisji za cały dotychczasowy okres jej istnienia t.j. od 1.stycznia 1920 do 31 marca 1922.r.

Dochody Komisji pochodzą wyłącznie z zasiłków Ministerstwa W.R. i O.P., które wraz z odsetkami bankowemi wyniosły w okresie sprawozdawczym 2,414.734 Mkp. 97.

Koszta administracyjne Zarządu Komisji wyniosły 14.653 Mkp., na posiedzenia i zjazdy wydano 20.550 Mkp., zasiłków podkomisjom - 26.400 Mk., na sporządzenie odpisów dla Bibl.polsk.pis.ped. - 10.409 Mk 50 , subwencja p.J.Lewickiemu na opracowanie zbioru rozporządzeń pedag.Kom.Ed. - 8.000 Mk., na wydawnictwo Prac Monograficznych - 752.570 Mk., na koszta inwentaryzacji rękopisów - 16.790 Mk. Razem - 849.372 Mk 50.-

III. Sprawozdanie Komisji rewizyjnej. Członkowie Komisji rewizyjnej pp.Ciechanowski, Estreicher i X.Fijałek przedłożyli następującą swą uchwałę :

"Komisja rewizyjna dla zbadania rachunków Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce sprawdziła w dniu dzisiejszym rachunki i dowody, przedstawione przez sekretarza Komisji prof.Stan.Kota. Wszystkie wydatki są udowodnione odpowiedniemi dokumentami (kwitami odbiorców lub wyciągiem konta w Banku Związku Spółek Zarobkowych). Pozostałe fundusze Komisji wynoszą w d.1 kwietnia 1922 kwotę 1,889.262 Mk i są złożone na rachunku bieżącym Banku Spółek Zarobkowych, filja w Krakowie, Miasowicie wynosi saldo w tym Banku w d.31 Marca 1922 kwotę 1,894.858 Mk. od czego jednak należy odjąć kwotę 5.296 Mk należną p.prof. Kotowi jako zwrot zaliczek, wypłaconych przez niego z własnych jego funduszów najdrobniejsze wydatki Komisji.

Stwierdziwszy zatem zupełnie prawidłową gospodarkę funduszami, wnosi Komisja rewizyjna absoluterjum dla p.Prof.Kota."

Absoluterjum to oraz zatwierdzające przyjęcie do wiadomości sprawozdania rachunkowego Zarządu Komisji zostało jednogłośnie uchwalone. Zarazem uchwalam polecić Zarządowi przesłanie do Ministerstwa szczegółowego zestawienia dochodów i wydatków Komisji za cały czas jej istnienia do 31 marca 1922.r., oraz wniesienie podania o dalszy budżet Komisji.

IV. Reorganizacja Komisji. Rektor Estreicher przedstawia wnioski o zmianę regulaminu Komisji nadesłane przez podkomisję lwowską i warszawską (prof.Demyan z Poznania wypowiedział się przeciw zmianom Ministerstwo zakomunikowało swe krytyczne uwagi o projektach zmian). Po szczegółowej dyskusji, w której wypowiedzieli się wszyscy obecni, uchwalono na razie utrzymać w mocy dotychczasowy regulamin, o ile chodzi o organizację Komisji. Rozbicie Komisji na szereg równorzędnych Kół, nad któremi znajduje się oddzielny Zarząd, jest jeszcze przedwczesne wobec tego, że udział znacznej ilości członków poza krakowskich Komisyj w jej pracach jest minimalny, że żywotną jest tylko jedna podkomisja, t.j. lwowska, w warszawskiej garstka zaledwie osób współdziałała z Komisją - (wśród członków warszawskich Komisji większość stanowią tacy,którzy ani razu od powstania podkomisji nie pojawili się na jej posiedzeniu), w Wilnie zaś i Poznaniu niema jeszcze dostatecznej ilości osób do utworzenia grup miejscowych. Kiedy będzie można stwierdzić istnienie pięciu grup miejscowych, wówczas dopiero możnaby decentralizację uznać za dopuszczalną. Na razie trzeba utrzymać jednolitą organizację Komisji z siedzibą w Krakowie, który to stan w niczem nie ukróca praw poszczególnych członków Komisji, każdy bowiem członek poza krakowski ma prawo stawiania pisemnie swych wniosków na posiedzeniach Komisji, które takoweż brane są pod obrady, jak gdyby osobiście były przedstawione. - Istnienie Podkomisji nie oznacza podrzędności ich członków w stosunku do członków krakowskich, albowiem podkomisje są tylko pośredniczą formą współdziałania członków Komisji w pewnej miejscowości skupionych. Każdy zaś z członków gdziekolwiek mieszka, jest pełno prawnym i równorzędnym członkiem Komisji. Dziś siedzibą Komisji jest Kraków, dlatego tylko, że tu znajduje się większa niż gdzieindziej ilość członków Komisji, czynnie uczest-

niczących w jej pracach; nie oznacza to zasadniczo żadnej "nadrzędności" członków krakowskich Komisji w stosunku do innych. Jeśli się okaże, że gdzieindziej wytworzy się liczniejszy zespół pracujących czynnie (nie nominalnie tylko figurujących członków) członków, niewątpliwie Ministerstwo tam przeniesie siedzibę Komisji i Kraków pogodzi się z tem. Ustanowienie choćby w Krakowie Zarządu oderwanego od miejscowych członków Komisji a złożonego w części z osób nie mieszkających w Krakowie, z jednej strony uczyni go ciałem ciężkiem i niejednolitem, z drugiej mało żywotnem (przez odcięcie stałego kontaktu z miejscowymi członkami. Gdyby środki finansowe na to pozwoliły, Komisja uważała by za pożądane, aby na jej posiedzenia stale przyjeżdżali delegaci podkomisji.- W wypadku większej wagi już dotąd Komisja pokrywała koszta przyjazdu.-

Gdyby nazwa " Podkomisja " wydawała się niemiłą, proponuje Komisja zamienienie jej na "oddział", ~~dla podkreślenia przedewszystkiem zależności krajowych.~~" Komisja hist.ped. - Oddział lwowski (lub warszawski") - brzmiałby odtąd nazwa dotychczasowych podkomisji.

Organizacja niemieckiego "Towarzystwa historji wychowania" nie może być niestety dla nas wzorem i tam poszczególne oddziały słusznie mają pełną autonomję, gdyż 1) jest ich duże i posiadają wielką ilość członków, 2) każdy znajdował się w innem państwie Rzeszy, a niektóre nawet poza jej granicami (Szwajcarja, Austrja, Węgry) i 3) każdy miał własne i to bardzo znaczne dochody.- Ale nawet i tam oddziały nie miały samodzielności wydawniczej, drukowane tylko to, co Zarząd rezydujący w Berlinie uchwalił do druku przeznaczyć. Tymczasem w Polsce, ilość osób, które przyrzekły współudział w pracach Komisji, tak bardzo nieliczna, z tego przeważna ilość ogranicza się litylko do udziału nominalnego, żadnych zaś środek dochodu poza subwencją Ministerstwa nie posiadamy.-

Z tych wszystkich względów postanawia Komisja narazie utrzymać dotychczasowy regulamin.-

Natomiast za słuszny uznaje postulat rozszerzenia programu wydawniczego w miarę oczywiście środków materjalnych i o ileby znalazły by się prace członków, wykraczające poza dotychczasowy program. Tak więc powinnaby Komisja wydawać: 1) ważniejsze materjały, jeśli nie będą w stanie surowym, lecz należycie opracowane;

262

2) monografie szkół, o ile posiadały one większą doniosłość ;
3) rocznik, jeśli przygotowuje się do niego materjał. W każdym razie ostateczna decyzja co do wydania materjałów i monografji szkolnych, winna leżeć w ręku Komisji.-

V. Nowe wydawnictwa. Uchwalono rozpocząć druk Historji powstania szkolnictwa państwowego w Królestwie 1915-1918. Kazimierza Konarskiego. Zamówiono u pani Germain przekład Ordinationes St. Konarskiego, prof. Czubek podjął się poprawienia go i zaopatrzenia przypisami, uchwalono prosić go, aby nie szczędził przypisów, a w razie potrzeby opracował indeks.-

VI. Bibljoteczki podręczne: Wskutek życzeń podkomisji uchwalono prosić Ministerstwo o kredyt na zakupno koniecznych dzieł podręcznych dla poszczególnych grup Komisji, które się prosi o nadesłanie odpowiednich wykazów i wniosków.-

VII. Nowi członkowie: Do grona członków Komisji uchwalono zaprosić pp. Dra Ignacego M y ś l i c k i e g o, sekretarza podkomisji warszawskiej i Dra Kazimierza K o n a r s k i e g o; do grona korespondentów Dra Wincentego C o r a z y c k i e g o.-

Co do innych propozycyj Podkomisji warszawskiej postanowiono prosić o ich bliższe uzasadnienie.-

---

P R O T O K Ó Ł

dziewiętnastego posiedzenia Komisji hist.ped. odbytego w dniu 24.czerwca 1922 r. w sali posiedzeń Akad. Umiejętności w K r a k o w i e.-

I. Obecni: prezes Morawski, sekretarz Ks. Kaz. Fijałek, Sinko, Widakiewicz, Janik.-

II. Sprawozdanie Zarządu. Ministerstwo przyjęło do wiadomości sprawozdanie rachunkowe Komisji, wyasygnowało 4 miljony Mk. na zakupno papieru na druk Bibljoteki Polskich Pisarzów Pedag., orzekło, że Komisja zależeć ma finansowo wyłącznie od Wydziału Nauki Min. W.R.i O.P. i obowiązana jest składać sprawozdanie rachunkowe i wywiązywać się ze swych zobowiązań finansowych wprost

przed Wydziałem Nauki".-

Ministerstwo udzieliło na prośbę Komisji dalszego urlopu rocznego pp.Bestlowi i Ciężkowi we Lwowie, żądając sprawozdania z ich pracy nad historją szkolnictwa galicyjskiego.-

III. Wydawnictwa. Druk książki p. Tyńca niedługo będzie skończony, drukuje się także pierwszy zeszyt naszej inwentaryzacji rękopisów, przygotowany przez Dra Jacka Lipskiego (Zbiory Czartoryskich). Zaczął się druk książki Dra Konarskiego.-

Rękopis Dra Roszkiewicza Historji Kuratorji Zakuskiego w W.Ks. Krakowskiem przekazano do referatu pp. Estreicherowi i Windakiewiczowi.-

P. Dr. Józef Bieliński zapowiedział nadesłanie rękopisu p.t. "Szkoła Główna Warszawska 1862-1869. Część pierwsza ogólna".- Uchwalono prosić go o rękopis z tem jednak, aby przed przesłaniem zechciał go w myśl regulaminu Komisji oddać do referatu w Warszawie znawcom historji Szkoły Głównej.-

Kopję Glicnera książki o wychowaniu postanowiono przesłać prof. Danyszowi z prośbą o przygotowanie krytycznego wydania w Bibl. polsk.pis.pedag.-

Do schelia w tłumaczeniu prof. Danysza, który je zaopatrzył obszernym wstępom i gruntownemi przypisami, oczekuje druku, który się zacznie natychmiast po nabyciu papieru.- Uchwalono ze względu na ogromne koszta - wydać (podobnie jak Konarskiego Ordinationes) tylko przekład polski. Gdy się polepszą warunki wydawnicze, będzie można przedrukować także łacińskie oryginały.-

Prof. Jakubowski z Warszawy, nadesłał dokładną inwentaryzację grupy rękopisów z Archiwum Ćwieczenia p.t." Akta komory bielskiej, Sprawy szkół pijarskich w Szczuczynie i Łomży oraz Seminarjum pijarskiego w Szczuczynie 1798-1807. Wykaz szczegółowy poprzedzony wiadomością o szkołach i seminarjach pijarskich w Szczuczynie i Łomży".- Uchwalono drukować w zeszytach inwentaryzacyjnych wraz z dawniej nadesłaną przez p. Jakubowskiego inwentaryzacją aktów Liceum Zamojskiego.-

IV. Historja szkolnictwa galicyjskiego. Uznano za konieczne dla należytego opracowania tego zbiorowego dzieła wyjazd dyr. Bestla na pewien czas do Wiednia na koszt Komisji, co do szcze-

gółów porozumienie się z p. Bestlem.-

V. Nowi członkowie: Do grona członków powołano: pp. Dra Eugenjusza Barwińskiego z dyr. Archiwum Państw. we Lwowie i prof. Hansa Jakubowskiego w Warszawie, na korespondenta zaproszono p. Dra Michała Rollego we Lwowie.

P R O T O K Ó Ł

dwudziestego posiedzenia Komisji hist.ped., odbytego w Krakowie w dniu 12. grudnia 1922.r. w sali posiedzeń Polsk. Akademji Umiejętności.

I. Obecni: prezes Morawski, sekretarz Kot, X.Pijałek, Chrzanowski, Janik, Birkenmajer, Dobrowolski, Rowid Mikulski.

II. Sprawozdanie sekretarza. Komisja otrzymała z Ministerstwa 4 miljony Mkp. na zakupno papieru na druk Bibljoteki Polskich Pisarzów Pedagogicznych. Zakupiono na razie 207.000 arkuszy 16 stronicowego formatu 57 x 81 wcale dobrego papieru, który wraz z zapasem gorszego papieru / 104.000 ark/ wystarczy na wydanie 15 tomików 10-arkuszowych w nakładzie 2 tysięcznym. Na koszta druku, honorarjów autorskich, oraz zakupno papieru na dalsze prace Monograficzne uchwalono wnieść podanie do Wydziału Nauki o wydatniejszy zasiłek. Sprawozdanie rachunkowe przygotowane zostanie na dzień 1. kwietnia 1923.r. Uchwalono zwrócić się do drukarni Anczyca o rozpoczęcie druku Bibl. Pis.Ped. natychmiast po zakończeniu strojku w tempie przyspieszonem.-

Wydział Nauki Min.W.R. i O.P. zawiadomił Komisję, iż wyasygnował warszawskiemu Komitetowi 150 rocznicy Kom.Ed. Kwotę 1 miljona Mk. na wydanie książki Smoleńskiego Przewrót umysłowy z warunkiem, że "cały nakład dzieła lub jego część, której wartość odpowiadać będzie wysokości udzielonego zasiłku Komitet winien przekazać na własność Komisji hist.ped."

Ministerstwo zarządziło usamodzielnienie Komisji hist.ped. pod względem finansowym, przekazując jej wszystkie dochody z jej wydawnictw. Książnica Polska, której dotychczasowe wydawnictwa Komisji potwierdzone zostały przez Ministerstwo na skład główny, nie nadsyła niestety - pomimo wezwań - sprawozdania z rozsprzedaży. Uchwalono wezwać dyrekcję książnicy, aby bezwarunkowo z dniem 1. stycznia 1923.r. nadesłała wykaz rozsprzedaży i uzyskaną z niej gotówkę.-

III. Wydawnictwa Komisji. W ostatnim okresie wydana została przez Komisję monografja prof. St. Tynca " Nauka moralna w

L. 1/Kkp. 1

266

PROTOKÓŁ

z pierwszego posiedzenia
KOMISJI DO BADANIA DZIEJÓW POLSKIEGO WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA
odbytego dnia 18 listopada 1919 w Krakowie w sali posiedzeń
Akademji Umiejętności.

I. Obecni: pp. Morawski, Y. Fijałek, Estreicher, Sinko, Chrzanowski, Finkelwicz, Kot, Lewicki, Birkenmajer.

Zagaja posiedzenie prezes Morawski, objaśniając o celu stosownie do życzenia Min. Ośw., wyrażonego w piśmie z dn. 5/XI b.r.

II. Wybór zarządu dokonany został jednomyślnie. Wiceprezesami wybrani: Y. Fijałek /Kraków/, Bieliński /Warszawa/ i Danysz /Poznań/. Na sekretarza uchwalone przedstawić Dra Kota, zastępstwo sekretarza pozostawiono dyr. Lewickiemu.

III. Nazwa Komisji. Celem uproszczenia długiej nazwy uchwalono w potocznych przesłach i na pieczęci nazywać ją lakonicznie KOMISJA HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNA.

IV. Program pracy roztrząsano ogólnie. Uznano potrzebę uwyślnego posiedzenia w tej sprawie, na które sekretarz ma przygotować referat.

Dyr. Lewicki poruszył: 1. sprawę zorganizowania biura sekretarjatu 2. konieczność założenia podręcznej biblioteki Komisji, 3. gromadzenia zbiorów i okazów, dotyczących historji polskiego szkolnictwa oraz 4. wyślenia sposobów inwentaryzacji zbiorów archiwalnych i bibliotecznych do dziejów wychowania i szkolnictwa się odnoszących, oświadczając przytem gotowość użyczenia Komisji kopji własnych spisów bibliograficznych, sporządzonych z szeregu zbiorów, o ile Komisja zechce je swym kosztem sporządzić.

Prof. Chrzanowski zaleca wydanie Chowanny Trautwańskiego, gdyby pokrycia kosztów nagliły się przyczynić Akademja Umiejętności przez oddanie Komisji na ten cel pozostałości funduszu Bojarskiego.

Dyr. Lewicki zgłasza gotowość wydania przygotowanego przez siebie zbioru przepisów i obwieszczeń pedagogicznych Komisji Edukacyjnej, a w dalszym ciągu książek pedagogicznych Popławskiego, Bielińskiego i Kamińskiego, oraz komunikuje, że praca Jego, co 10 lat przedstawiana nad Kilkutomową monografją o Kom. Edukac. jest na ukończeniu. Czeka tylko na urlop przyrzeczony w Minist. Ośw., by móc sprawdzić osobiście odpisy doku-

mentów w archiwach poznańskich, warszawskich i wileńskich, a już po dwu 3 miesiącach urlopu zobowiązuje się przedłożyć Komisji zbiór przepisów Kom. Eduk., krytycznie objaśniony.

X. Fijałek oświadcza gotowość złożenia Komisji za 4 miesiące wydawnictwa źródeł/około 5 arkuszy/ p.t.:"Ustawodawstwo kościelne o szkołach w Polsce od przyjęcia chrześcijaństwa aż do Komisji Edukacyjnej" wraz z komentarzem, określającym stosunek tegoż ustawodawstwa do prawa kanonicznego oraz uwydatniającym odrębne właściwości ustawodawstwa w tej mierze.

Prezes Morawski przyrzeka opracowanie zagadnienia p.t.:"Ideał wychowawczy wieku XVI".

Dr. Kot informuje o swej pracy o "Komisji Eduk. jako dziele wieku Oświecenia" oraz zgłasza gotowość przygotowania w niedługim czasie krytycznego wydania Ustaw Kom. Ed., Mów i Powinności nauczyciela Piramowicza.

Prof. Sinko zamierza opracować dla Komisji: 1. "Sztukę robienia wierszy łacińskich i polskich w szkolnictwie polskiem" 2. "Naukę greczyzny w Polsce" i podjąłby się wydania dzieła Włodka z XVIII w.: O naukach wyzwolonych, jako najlepiej rozwijającego treść wychowania humanistycznego.

Prof. Windakiewicz mógłby opracować teatr szkolny/konwiktowy/ w Polsce, a zarazem podkreśla potrzebę wydania aktów nacji polskiej w uniwersytecie padewskim.

Dr. Birkenmajer przystąpi do pracy nad historją nauczania matematyki w Polsce.

Sekretarz Dr. Kot komunikuje, że w tej dziedzinie pracuje także p. Grabowski/Warszawa/, że prof. Tokarz gotów jest w następnym rokuzłożyć Komisji swą książkę o reformie Akademji krakowskiej przez Kołłątaja, jakoteż że kilku profesorów gimn. krakowskich podjęło by się pracy nad zagadnieniami hist.-pedag./Dr. Jakóbiec, Dr. Chmaj, Dr. Ziemnowicz, Plezia/.

W dyskusji wyrażano pragnienie, aby wydawnictwa Komisji uwzględniały tak cele praktyczne jak i naukowe.

V. Regulamin. Ponieważ Min. Ośw. zażądało przedłożenia projektu regulaminu, wybrano komisję z pp. Estrejchera, Kota i Lewickiego, która projekt ów opracuje i wniesie na posiedzenie Komisji, przyczem o-

kreślone termin jednomiesięczny jako niezbędny dla wykonania tej pracy. W dyskusji podniesiono/prof. Chrzanowski/ żądanie, aby Min. Ośw. mianowanie sekretarza Komisji stałym jej urzędnikiem, uzasadniając tem, że Komisja nie może swej pracy rozwinąć na szeroką skalę i zapewnić jej systematyczności i żywotności, jeśli jeden lub dwu urzędników wyłącznie sił swych i czasu jej nie poświęci, nie będzie posiadała do dyspozycji pomocniczej siły kancelaryjnej. Sprawę tę rozpatrywano szczegółowo w dyskusji nad budżetem Komisji.

VI. Preliminarz budżetu. Żądanie Min. Ośw. bezwłocznego przedłożenia preliminarza budżetu do dnia 1 kwietnia 1920 postawiło Komisję w trudne położenie. Nie mogąc się oprzeć na żadnem doświadczeniu, nie znając planów i prospektów swoich członków pozakrajowych a zarazem uwzględniając rosnące z każdym tygodniem koszta pracy kancelaryjnej a tem bardziej koszta wydawnictw, Komisja żadną miarą nie może opracować szczegółowego preliminarza na pierwszy okres swego istnienia.

Dyskusja, w której wszyscy członkowie swe zdania wypowiedzieli, okazała zgodność w następujących punktach:

a/ Koszta administracji. Uznając zasadniczą potrzebę remuneracji dla sekretarza, który związaną w pierwszym okresie organizacji musi wiele pracy wyłożyć, ze względu na potrzebę oszczędzania skarbowi wydatków/także zgodnie z prośbą obecnego sekretarza/ uchwalono prosić Min. Ośw. jedynie o udzielenie mu płatnego urlopu od zajęć szkolnych bez osobnej remuneracji. Natomiast nieuniknione są wydatki na pracę biurową, na zakupno papieru, stołu szafy, opłaty pocztowe pomoc kancelaryjna dla pisania i kopiowania protokołów, pism, listów a zwłaszcza korespondencji naukowej i wydawniczej, która musi być żywą i obfitą. Jeśli Komisja ma się rozwinąć. Na razie uchwala Komisja prosić Min. Ośw. o przyznanie na ten cel ryczałtu administracyjnego w wysokości 3000 mk., którym będzie się starała pokryć swe wydatki do 1 kwietnia 1920. Aby umożliwić pierwsze kroki organizacyjne Komisji przed otrzymaniem pieniędzy z Min. Ośw., podjął się prezes Morawski wyłożyć na najpilniejsze potrzeby z własnej kieszeni w charakterze pożyczki. Aby zaś uniknąć wydatków na lokal, dyrektorowie seminarjum filolog. U. J. pp. Morawski i Sinko odstąpią na pewien czas bezpłatnie jeden pokój seminarjalny/Biblioteka Jagiellońska, parter/ do użytku Komisji.

b/Koszta wydawnictw. Ze wyżej wyłuszczonych niepodobna podać preli-
minarza wydawnictw, nawet gdyby je Komisja miała w toku, gdyż żaden
drukarz krak. nie chce przygotować kosztorysu, jeśli rękopis nie idzie
bezwłocznie do druku z powodu częstej zmiany kosztów produkcji, nie
wiedząc przytem jak Ministerstwo zamierza honorować prace oraz w ja-
kim nakładzie pragnie je drukować, nie mając informacji, czy przy spe-
cjalnej pomocy Ministerstwa /n.p. w dostarczeniu papieru/ nie dałoby
by się znacznie zredukować kosztów wydawnictw, nie może Komisja w tej
chwili specjalizować poszczególnych pozycji wydawniczych i prosi
również sumarycznie o przyznanie jej na obecny okres budżetowy kwo-
ty 50 tysięcy marek na cele wydawnicze, z tem objaśnieniem, że już te-
raz ma na widoku kilka wydawnictw w punkcie IV wymienionych, możliwe
też jest, że po porozumieniu się z członkami pozakrakowskimi uzyska
ich więcej.

Nie chcąc przed wykazaniem się rezultatami pracy domagać się po-
krycia na inne wydatki, leżące w zakresie działalności Komisji /n.p.
inwentaryzacja rękopisów, zbiory pism i wycinków hist - pedag. oraz
związane z całą pracą urządzenia biurowe i t.p./, ogranicza się Ko-
misja li tylko do dwu powyższych pozycji razem w kwocie 53.000 Mk.

VII Zjazd członków w styczniu 1920. Wszyscy zebrani zgodnie zazna-
czyli, że postanowienia niniejszego zebrania uważają za tymczasowe
z powodu niemożności porozumienia się z członkami pozakrakowskimi.
Którym uchwalono rozesłać odpis protokółu z prośbą o zakomunikowa-
nie swych uwag. Uznano konieczność posiedzenia /zjazdu/ wszystkich
członków Komisji w styczniu 1920, celem ułożenia spraw zasadniczych
i ustalenia gruntowego programu pracy. Kwestję pokrycia kosztów po-
dróży członków pozakrakowskich postanowiono przedłożyć Min.
Ośw. z uwagą, że na nadchodzący zjazd członków Akademji okazała się
potrzeba określenia kosztów podróży członków z Warszawy 600 kor. od
osoby, z Poznania na 1000 kor. ze Lwowa 300 K. Koszta te zniżyłyby się
gdyby Min. Ośw. uzyskało wolne bilety jazdy dla czł. pozakrakowskich.
Od odbycia się takiego zjazdu uzależniają obecni w znacznym stop-
niu przyszłość prac Komisji, na którą zapatrują się z pełnym opty-
mizmem, o ile Min. Ośw. darzyć będzie Komisję wydatnem poparciem mo-
ralnem i finansowem.

VIII. Postulaty bezpośrednie do Min. Ośw.

1. Zamianowanie sekretarzem proponowanego przez Komisję Dr. Kota St.
2. Udzielenie sekretarzowi urlopu dla wyłącznego zajęcia się spra-
wami Komisji.

Inw. Twardowsk.

2

PROTOKÓŁ

z drugiego posiedzenia

KOMISJI DO BADANIA DZIEJÓW WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE ;

odbytego dnia 3 stycznia w Krakowie w sali Akad. Umiej.

I. Obecni: prezes Morawski, Windakiewicz, Sinko ,Janik, Lewicki, Birkenmajer, sekretarz Kot.

II. W sprawie wykonania uchwał I. posiedzenia sekretarz komunikuje: a/ protokół przesłano Ministerstwu , odpisy zaś niektórym tylko członkom z powodu choroby zast. sekretarza ,-obecnie roześle się pozostałym ; b/ Ministerstwo godzi się na przyznanie ryczałtu administracyjnego w kwocie 5000 Mk , koszta zaś druku i wydawnictw pokrywać będzie za każdym razem bezpośrednio ; c/ Ministerstwo obiecuje udzielić urlopu pp. Kotowi i Lewickiemu , o ile Komisja wniesie podania odpowiednio umotywowane ; d/ modyfikacja nazwy Komisji zaakceptowana , e/ projekt regulaminu dotąd nieopracowany z powodu wyjazdu i choroby osób , którym tę pracę poruczono ,- przygotuje się go na następne posiedzenia .

III. Współpraca warszawskich członków Komisji . Sekretarz daje ze sprawę z informacji , które zebrał za pobytu w Warszawie :

1/ P.Dr.Bieliński oświadczył gotowość wykonania każdej pracy , którą mu Komisja zleci ; pełniąc obecnie obowiązki dyrektora złączonych archiwów kuratorji i uniwersytetu warsz.,ma pod ręką główne akta Izby Edukacyjnej i Komisji Oświecenia .Do Krakowa przybyć nie może z powodu złego stanu zdrowia .

2/ Prof.Dickstein weźmie chętny udział w pracach Komisji ,na zjazd przyjedzie ,zająłby się opracowaniem nauczania matematyki z za Komisji Edukacyjnej /z uwydatnieniem prac Pfleidererai i Lhuilliera/ , zwraca uwagę na zbiory archiwalne przy Muzeum Pedagogicznem, na zjeździe zabierze głos w sprawie badań nad rozwojem szkolnictwa rycerskiego w Polsce .

3/ Prof.Wierzbowski przyjedzie na zjazd , o ile pozwoli mu stan zdrowia, posiada gotowy rękopis monografji o szkolnictwie parafialnem za Komisji Edukacyjnej , po odpowiedniem porozumieniu się mógłby go oddać do ogłoszenia Komisji .

4/ Prof. Tokarz na zjazd przybędzie , żywo interesuje się historją szkół rycerskich, do wykończenia pracy o reformie Akademji krakowskiej przystąpić może dopiero za rok .

5/ P.inż.Grabowski na zjazd przyjedzie , w maju złoży rozprawę p.t.: Arytmetyka jako przedmiot wykładowy w szkołach polskich w w. XVI i XVII /około 8 arkuszy druku/ ; nadto pracuje nad historją szkolnictwa zawodowego w Królestwie kongresowem /1815-1914/z wstępem o szkołach zawodowych w epoce wcześniejszej/ .

6/ Prof. Kochanowski nie może na razie wziąć udziału w pracach Komisji, ale pragnie pozostać w liczbie jej członków .

7/ Gotowość do pracy w Komisji zgłosił p. Henryk Mościcki ; przygotowuje rozprawę o Komisji Eduk. litewskiej /bpa Kossakowskiego 1797-1803/ , skłonny byłby opracować "Polskie szkoły rycerskie" z krytycznym przedrukiem Ustawy szkoły kadeckiej ,Katechizmu rycerskiego ,Katechizmu St.Potockiego z 1813 itp ,ponadto gotów byłby zużytkować zgomadzone przez się materjały do dziejów kuratorji Czartoryskiego i uniwersytetu wileńskiego po porozumieniu się z prof. Ludwikiem Janowskim .

Prof. Handelsmann zakomunikował , że uczniowie jego seminarjum przygotowują pracę o działalności Staszyca na polu szkolnictwa i o St. Potockim jako ministrze oświaty. Profesorowie Kleiner i Ujejski oświadczyli gotowość zachęcenia swych uczniów do badań nad działalnością Kaulfussa, Lindego , Tańskiej .

IV. Inwentaryzacja rękopisów . Wobec tego ,że p. Minister Ośw.Łopuszański przyrzekł pokryć koszta inwentaryzacji rękopisów , dotyczących dziejów naszego szkolnictwa i wychowania /przeznaczając na ten cel około 15000 Mk / ,rozważano sposoby wykonania tej pracy. Wyłoniły się następujące wnioski :

1/Bibljotekę Jagiellońską oraz Archiwum Senatu Uniw.Jag. poruczyć p.Birkenmajerowi , który obowiązuje się w przeciągu pół roku sporządzić inwentarz rękopisów z przed r.1800. Komisja wyznacza wynagrodzenie 3000 Mk.

2/ Bibl.i Arch.Czartoryskich -zwrócić się do p. Barana .

3/ Rękopisy Akad. Umiej.- zwrócić się do prof. Czubka .

4/Zbiory Popielów podjął się spisać prof. Lewicki .

5/ Archiwum miejskie krakowskie - zasięgnąć informacji w zarządzie, Archiwum biskupie zlecić opiece X.Fijałka .

6/ Bibl.Ossolińskich i Baworowskich - zwrócić się do p. Wisłockiego - co do innych zbiorów lwowskich porozumieć się z osobami , znającemi stosunki.

7/ Archiwum Kuratorji i uniwersytetu warszawskiego -prosić pp. Dr. Bielińskiego i prof. Jakubowskiego ,którzy oświadczyli gotowość bezzwłocznego przystąpienia do tej pracy .

8/ Archiwum Główne - porozumieć się o warunki sporządzenia inwentarza z p. Włodarskim, który także przejrzy rękopisy Przezdzieckich .

9/ Muzeum Pedagogiczne i Bibljoteka Publiczna - zwrócić się do prof. Dicksteina .

10/ Bibljoteka uniw.warsz. - do p. Muszkowskiego .

11/ Bibljot.Zamojskich , Krasińskich i inne zbiory warszawskie - porozumieć się z warszawskimi członkami Komisji .

12/ Co do zbiorów poznańskich , wileńskich itd.wniosków nie sformułowano .

Wycinki z prasy bieżącej dla celów Komisji sporządzać będzie z polecenia p. Ministra urzędniczka Ministerstwa pani Łaganowska.

V. Zjazd członków Komisji uchwalono odbyć w dniach 1 i 2 lutego w sali posiedzeń Akd. Umiej.i prosić Ministerstwo o wypłacenie kosztów podróży dla członków z Warszawy po 600 Mk., z Poznania i Wilna po 1000 Mk. ,ze Lwowa po 500 Mk.

VI. Nowi członkowie . Uchwalono zaprosić do Komisji w charakterze członków : prof. Ludwika Janowskiego z Wilna , ks. Pawła Czaplewskiego z Torunia , prof. Adama Wrzoska i Henryka Mościckiego z Warszawy.

Na korespondentów Komisji zaproponowano : prof. Jana Sajdaka z Poznania , pp. W. Wąsika , Halperna , St. Tynca z Warszawy ,pp. M. Brensztajna , Zahorskiego i Kościałkowskiego z Wilna ,pp. E.Kipę i J. Jakubowskiego z Warszawy - decyzja w sprawie Korespondentów zawieszono do następnego posiedzenia .

VII. Postulaty bezpośrednie do Ministerstwa Ośw.:

1/ przysłanie wyasygnowanego ryczałtu 5000 Mk.

2/ wyasygnowanie kosztów jazdy dla poza krakowskich członków podług załączonej listy .

./.

3/ udzielenie przyrzeczonego urlopu sekretarzowi Komisji stosownie do załączonego podania .

VIII. Prezes Morawski przedstawia rękopis p.Dra. Bielińskiego o szkolnictwie polskiem w Królestwie w latach 1832- 1863. Decyzję co do sposobu zużytkowania go odroczono do ustalenia programu prac i publikacyj Komisji na zjeździe .

Za Zarząd Komisji

sekretarz

prezes

J.W. Lempicki 2

L. dz. 2/akhp.

220

PROTOKÓŁ

z drugiego posiedzenia

KOMISJI DO BADAŃ DZIEJÓW SZKOLNICTWA I WYCHOWANIA W POLSCE

odbytego dnia 5 stycznia w Krakowie w sali zbad. Gmiej.

I. Obecni: prezes Morawski, Windakiewicz, Sinko, Jenik, Lewicki, Birkenmajer, sekretarz Kot.

II. W sprawie wykonania uchwał I. posiedzenia sekretarz komunikuje: a/ protokół przesłano Ministerstwu, odpisy zaś niektórym tylko członkom z powodu choroby zast. sekretarza, - obecnie rozsyła się pozostałym; b/ Ministerstwo godzi się na przyznanie ryczałtu administracyjnego w kwocie (5000 Mk.), koszta zaś druku i wydania pokryje, gdzie za każdym razem bezpośrednio; c/ Ministerstwo obiecuje udzielić urlopu pp. Kotowi i Lewickiemu, o ile Komisja wniesie podanie odpowiednio umotywowane; d/ modyfikacja nazwy Komisji zaakceptowana; e/ projekt regulaminu dotąd nie opracowany z powodu wyjazdu i choroby osób, którym tą pracą poruczono, - przygotowuje się go na następne posiedzenie.

III. Konferencja warszawskich członków Komisji. Sekretarz zdaje sprawę z informacji, które zebrał na pobycie w Warszawie:

1/ P.Dr.Bieliński oświadczył gotowość wykonania każdej pracy, którą mu Komisja zleci; podnosi obecnie obowiązki dyrektora zgromadzonych archiwów kuratorji i uniwersytetu warszawskiego, nie podpisuje żadne akta Rady Edukacyjnej i Komisji Oświecenia Do Krakowa przybyć nie może z powodu złego stanu zdrowia.

2/ Prof. Bickstein wedle chętny udział w pracach Komisji, na zjazd przyjedzie, zajęty opracowaniem nauczania matematyki na Komisji Edukacyjnej i ~~Komisji Oświecenia~~./z uwydatnieniem prac Pfleiderera i Lhuilliera/, zwraca uwagę na zbiory archiwalne przy Muzeum Pedagogicznem, na zjeździe będzie, zabierze głos w sprawie badań nad rozwojem szkolnictwa ryssyckiego w Polsce.

3/ Prof. Bierebowski przyjedzie na zjazd, o ile mu stan zdrowia pozwoli, posiada gotowy rękopis monografji o szkolni-

ctwie parafialnem za Komisji Edukacyjnej, po odpowiedniem porozumieniu się mógłby go oddać do ogłoszenia Komisji .

4/ Prof. Tokarz na zjazd przyjedzie, żywo interesuje się historją szkół rycerskich, do wykończenia pracy o reformie Akademji krakowskiej przystąpić może dopiero za rok.

5/ P.inż.Grabowski na zjazd przyjedzie, w maju złoży rozprawę p.t.: Arytmetyka jako przedmiot wykładowy w szkołach polskich w w. XVI i XVII /około 8 arkuszy druku/ ; nadto pracuje nad historją o szkolnictwa zawodowego w Królestwie kongresowem /1815-1914 z wstępem o szkołach zawodowych w epoce wcześniejszej/ .

6/ Prof. Kochanowski nie może na razie wziąć udziału w pracach Komisji, ale pragnie pozostać w liczbie jej członków .

7/ Gotowość do pracy w Komisji zgłosił p. Henryk Rodzicki , przygotowuje rozprawę o Komisji Eduk. litewskiej /bpa Kossakowskiego 1797-1803/ , skłonny byłby opracować "Polskie szkoły rycerskie " z krytycznym przedrukiem Ustawy szkoły kadeckiej, Katechizmu rycerskiego , Katechizmu St. Potockiego z 1813 itp, ponadto gotów byłby zużytkować zgromadzone przez się materjały do dziejów kuratorji Czartoryskiego i uniwersytetu wileńskiego po porozumieniu się z prof.Ludwikiem Janowskim .

Prof. Handelsmann zakomunikował , że uczniowie jego seminarjum przygotowują pracę o działalności Staszyca na polu szkolnictwa i o St. Potockim jako ministrze oświaty . Profesorowie Kleiner i Gjejski oświadczyli gotowość zachęcania swych uczniów do badań nad działalnością Kaulfussa, Lindego, Tańskiej.

IV. Inwentaryzacja rękopisów . Wobec tego , że p. Minister Ośw. Łopuszański przyrzekł pokryć koszta inwentaryzacji rękopisów, dotyczących dziejów naszego szkolnictwa i wychowania /przeznaczając na ten cel około 15000 Mk/ , rozważano sposoby wykonania tej pracy . Wyłoniły się następujące wnioski :

1/ Bibljotekę Jagiellońską oraz Archiwum Senatu Uniw.Jag. powierzyć p. Birkenmajerowi , który obowiązuje się w przeciągu pół roku sporządzić inwentarz rękopisów z przed r. 1800. Komisja wyznacza wynagrodzenie 3000 Mk.

2/ Bibl. i Archiwum Czartoryskich - zwrócić się do p. Barana .

3/ Rękopisy Akad. Umiej. - zwrócić się do Prof. Czubka .

4/ Zbiory Popielów podjął się spisać prof. Lewicki .

5/ Archiwum miejskie krakowskie - zasięgnąć informacji w Zarządzie , Archiwum biskupie zlecić opiece X. Fijałka.

6/ Bibl. Ossolińskich i Baworowskich - zwrócić się do p. Wisłockiego - co do innych zbiorów lwowskich porozumieć się z osobami ,znającemi stosunki .

7/ Archiwum Kuratorji i uniwersytetu warszawskiego - prosić pp. Dr. Bielińskiego i prof. Jakubowskiego , którzy oświadczyli gotowość bezzwłocznego przystąpienia do tej pracy .

8/ Archiwum Główne - porozumieć się o warunki sporządzenia inwentarza z p. Włodarskim , który także przejrzy rękopisy - Przezdzieckich .

9/ Muzeum Pedagogiczne i Bibljoteka Publiczna - zwrócić się do prof. Dickstaina .

10/ Bibljoteka uniw.warsz. - do p. Muszkowskiego .

11/ Bibljot. Zamojskich , Krasińskich i inne zbiory warszawskie - porozumieć się z członkami warszawskimi Komisji .

12/ Co do zbiorów poznańskich , wileńskich itd. wniosków nie sformułowano .

Wycinki z prasy bieżącej dla celów Komisji sporządzać będzie z polecenia p. Ministra urzędniczka Ministerstwa pani Łaganowska .

V. Zjazd członków Komisji uchwalono odbyć w dniach 1 i 2 lutego w sali posiedzeń Akad. Umiej. i prosić Ministerstwo o wypłacenie kosztów podróży dla członków z Warszawy po 600 Mk. , z Poznania i Wilna po 1000 Mk. , ze Lwowa po 500 Mk.

VI. Nowi członkowie . Uchwalono zaprosić do Komisji w charakterze członków : prof. Ludwika Janowskiego z Wilna, ks. Pawła Czaplewskiego z Torunia , prof. Adama Krzoska i Henryka Wościckiego z Warszawy.

Na korespondentów Komisji zaproponowano : prof. Sajdaka

z Poznania , pp. W. Wysika , Halperna, St. Tynca z Warszawy, pp M. Bronsztejna, Zahorskiego i Kościałkowskiego z Wilna , pp. K. Kipę i J. Jakubowskiego z Warszawy - decyzja w sprawie korespondentów zawieszona do następnego posiedzenia .

VIII. Prezes Morawski przedstawia rękopis p. Dr. Bielińskiego o szkolnictwie polskiem w Królestwie w latach 1832-1864. Decyzję co do sposobu zużytkowania go odroczono do ustalenia programu prac i publikacyj Komisji na zjeździe .

VIII. Postulaty bezpośrednie do Ministerstwa Ośw. :

1/ przysłanie wyasygnowanego ryczałtu 5000 Mk.

2/ wyasygnowanie kosztów jazdy dla pozakrakowskich członków podług załączonej listy .

3/ udzielenie przyrzeczonego urlopu sekretarzowi Komisji o stosownie do załączonego podania .

Za Zarząd Komisji

St Kot
sekretarz

Morawski
prezes

L.4/Kkp.

3

222

P R O T O K Ó Ł

z trzeciego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniach 3.i 4.lutego 1920.w sali Akademii Umiejętności w Krakowie.

I. Obecni pp.Morawski, K.Piwnik, Chrzanowski, Pidek-iewicz, Sańko, Junik, Birkenmajer, Lewicki, Kot, Ptaśnik ze Lwowa, Jodowski z Wilna, Kościcki z Warszawy.

Prezes Morawski zagaja, witając członków poznańskich, którzy poraz pierwszy przybyli na posiedzenie Komisyi.

II. Sprawozdanie Sekretarza Kot przedkłada sprawozdanie z czynności od ostatniego niesłacu. Pełne posiedzenie Komisyi zwołane na 1-2 lutego musiało być odwołane, gdyż kilku poszanych członków przybyć nie mogło z powodu zerwania ruchu kolejowego i innych trudności. Sekretarz odczytuje zawiadomienia z otrzymanych pism. Prof. Jarosławski proponuje Komisyi wydanie swej książki pt."Szkoły parafjalne w Polsce i na Litwie za czasów Komisyi Edukacyi Narodowej 1773-1794." obejmującej 16-18 arkuszy druku dużej ósemki; rękopis jest gotów do druku, autor zabezpiecza szczegółowy rozkład treści. Prof.Pickbeir zgłasza szereg propozycyi, z których praktycznie najaktualniejszem jest tworzenie podkomisyi miejscowych w większych ośrodkach naukowych. Dr.A.J.Pikalski z Bielska prosi o pomoc w opracowaniu przez siebie "encyklopedycznego przeglądu pracowników na niwie szkolnictwa od najdawniejszych czasów". K.Pyna z Warszawy zgłasza gotowość inwentaryzacyi rękopisów Bibl.Uniwersyteckiej. Dyr. Śliwiński z Pińczowa nadsyła spis 100 podręczników szkolnych i rozpraw o wychowaniu z końca XVIII i początku XIX wieku, znajdujących się w Bibliotece gimnazyum w Pińczowie, prosi o informacye w sprawie opracowania wyczerpującej historyi szkolnictwa pińczowskiego oraz zgłasza gotowość zbadania archiwum wielkopolskich w Obrzycku, o ile właściciele otworzą na dostęp.

Na wniosek prezesa Morawskiego Komisya uchwala zwrócić się do Ministerstwa Ośw.Publ. z prośbą o wypłacenie kosztów podró-

ży pp. Janowskiemu /1000 Mk/ i Mościckiemu /600 Mk/, którzy przybyli na posiedzenie z powodu niedojścia listów odwołujących.

III. Regulamin. Sekretarz przedkłada projekt regulaminu Komisyi, który po dłuższej dyskusyi przyjęto z pewnymi odmianami i uzupełnieniami, i polecono przedłożyć go Ministerstwu Ośw. Publ. do zatwierdzenia. W dyskusyi na wniosek prof. Janowskiego postanowiono w miarę możności rozsyłać członkom zamiejscowym, a przynajmniej głównym delegatom Komisyi, odpisy protokołów posiedzeń.

IV. Inwentaryzacya rękopisów. Sekretarz zdaje sprawę z dotychczasowych zabiegów o inwentaryzacyę rękopisów w poszczególnych większych zbiorach.

Najdalej posunęła się sprawa rękopisów Bibl. Czartoryskich. Bibliotekarz tamtejszy Dr Jacek Lipski złożył pisemną propozycyę skatalogowania ich w przeciągu pół roku, żądając za to ryczałtowej zaliczki w kwocie 2500 Mk. /1500 Mk płatne przy rozpoczęciu pracy, 1000 Mk. po ukończeniu/, z tem zastrzeżeniem, że gdyby po wydrukowaniu jego rękopisu okazało się, że honoraryum od arkuszy druku podług przyjętej naówczas normy honoraryów przekraczałoby wypłaconą mu już kwotę 2500 Mk. w takim razie różnica sumy zostanie mu wypłacona. Dr Lipski podnosi, że w zbiorach rękopiśmiennych biblioteki Czartoryskich główny dla Komisyi materyał stanowią rękopisy poręczników szkolnych, rękopisy dotyczące Komisyi Edukacyjnej i Szkoły Kadetów, a przedewszystkiem archiwum Kuratoryi Wileńskiej, liczące kilkaset rękopisów.

Zinwentaryzowanie rękpisów Akademii Umiej. podjął się jej bibliotekarz Kazimierz Piekarski domagając się wynagrodzenia podług tych samych zasad co Dr Lipski, ale nie ustalając jeszcze wysokości ryczałtu.

Umowy z Drem Birkenmajerem o rękopisy Biblioteki Jagiellońskiej i Archiwum Senatu U.J. jeszcze nie zawarto, ponieważ przedtem musi nastąpić decyzya Senatu U.J. co do sposobu przeprowadzenia inwentaryzacyi materyałów, odnoszących się bezpośrednio do dziejów Uniw. Jag., którą Senat za zgodą szkół wyższych Ministerstwa Ośw. Publ. organizuje. Rektor Estreicher przygotowuje w tej sprawie konferencyę z udziałem Komisyi historyczno-pedagogicznej, prasę całą przeprowadzi się w ścisłem porozumieniu, możnaby współ-

działanie oprzeć na takich zasadach, że senat pokryje koszta inwentaryzacyi a Komisya ogłosi katalog w swych wydawnictwach. Wówczas Komisya musi się postarać o zinwentaryzowanie swym kosztem tych tylko rękopisów, które nie odnoszą się do historyi U.J.

Co do prac inwentaryzacyjnych w Ossolineum, z kilku stron zawiadamiają, że jedynym kandydatem jest p. Wisłocki.

Bibliotekę Krasińskich pragnie wziąć na siebie p. Tyne, wobec tego jednakże, że bibliotekarzem jej został p. Muszkowski, należy najpierw zwrócić się o tę pracę do niego oraz o wskazówki, kto mógłby po nim zająć się rękopisami Bibl. Uniwersyteckiej. Prof. Dickstein zaopiekuje się rękopisami Muzeum Pedagogicznego, o ile Komisya znajdzie fundusz na opłacenie odpowiedniego pracownika.

Co do innych zbiorów nie zebrano danych, któreby organizacyę /pracy posunęły.

P. Kościcki: Archiwum jenerał.gubernatora w Warszawie, kk którego dyrekcyę objął p. Kucharzewski, posiada wiele materyału dla kk historyi szkół w Królestwie, należałoby się nim zająć. W Bibliotece Zamojskich trzeba się porozumieć z bibliotekarką panią Korzonową. W zbiorach Przeździeckich znajdują się ważne materyały po Wiszniewskim, także wiele dla dziejów szkół wołyńskich i dla Czackiego. Gdyby kustosz tamtejszy p. Wodarski został wezwany do inwentaryzacyi /podobnie jak i w Archiwum Głównem/, należałoby koniecznie prosić kogoś fachowego o kontrolę nad pracą. Wyszukanie takiego możnaby poruczyć warszawskim członkom Komisyi.

P. Lewicki zająłby się kontrolą inwentaryzacyi w Archiwum Głównem podczas najbliższego pobytu w Warszawie. Pp. Kot lub ewentualnie Lewicki odbędą w tej sprawie naradę z warszawskimi członkami Komisyi.

Prof. Janowski: Najważniejsze materyały do naszego szkolnictwa są w Kijowie, niedostępne na długie czasy. Bezcenne archiwum kuratorskie znajduje się w Wilnie w opłakanym stanie. Niemcy wiele spalili, resztę wydobyto z śmiecia i złożono teraz w pałacu Gubernatorskim; mówcą stara się je przyprowadzić do porządku ale dużo czasu i sił potrzeba, aby móc zacząć je badać. Z Bibl. Publicznej

w Wilnie Rosjanie wywieźli wszystkie rękopisy, w dziale druków zostały bardzo cenne zbiory podręczników. Rękopisy Tow.Przyj.Nauk zbiorów Wróblewskiego zakatalogują p.Janowski.

Zarazem zwraca p.Janowski uwagę na potrzebę nacisku na rząd polski, by w swej akcyi rewindykacyjnej nie ograniczał się do żądania zwrotu zbiorów z Kijowa, Moskwy i Petersburga, ale także pamiętał o zbiorach prowincyonalnych, w których się mieszczą cenne właśnie dla dziejów szkolnictwa materyały, tak n.p. Białocerkiew ma zbiory dawnych szkół w Winnicy.

P.Mościcki nawiązuje do informacyi p.Śliwińskiego z Pińczowa i podkreśla potrzebę spisania, jakie materyały, zwłaszcza podręczniki, posiadają biblioteki szkolne. Należałoby prosić Ministerstwo o wydanie okólnika do wszystkich szkół polecającego spisanie pod tym kątem widzenia inwentarzy szkolnych i przysłanie odpisu Komisyi. Obok rękopisów należałoby spisać starsze druki n.p. do r.1831. a w szkołach b.zaboru rosyjskiego wynotować wszystkie polskie podręczniki do r.1905. Oprócz tego trzeba zwrócić uwagę i na inne pamiątki po dawnem szkolnictwie tak n.p. w Białymstoku są globusy szkolne z XVIII wieku z daru Branickich.

Przytem porusza p.Mościcki sprawę katalogowania druków dotyczących historyi wychowania i szkolnictwa, donosząc, że warszawska Bibl.publiczna otrzymała niedawno obfity zbiór podręczników Komisyi Edukacyjnej, a że w zbiorach p.Jana Michalskiego, /pochodzących ze zbiorów Weyssenhofa/ znajduje się wielka ilość odezw pism ulotnych i różnych druków dotyczących Komisyi Edukacyjnej.

Prof.Sinko poleca uwadze różne Sylva rerum rękopiśmienne, zbiory tak zatytułowane w Bibl. Czartoryskich okazały się książkami uczniowskiemi z dawnych wieków.

Sekretarz Kot: Katalogowanie druków jest ważne, ale nie tak pilne jak inwentaryzacya rękopisów, bez których niepodobna wielu badań ruszyć z miejsca. Wiele druków uwzględnia Bibliografia Estreichera, Finkla, Lewickiego, wiele zapewne przyniesie Bibliografia Karbowiaka. Trzeba oczywiście wydobywać druki narzędzia n.p. oprawione pośród rękopisów, lub też zgromadzone w specyalnych kolekcyach. Drukami w uporządkowanych bibliotekach będzie czas się zająć po usunięciu głównych trudności z rękopisami. Okólnik Mini-

sterstwo co do bibliotek szkolnych byłby pożądany, ale możnaby go połączyć z wezwaniem do nauczycielstwa o zajęcie się historyą szkolnictwa lokalnego wogóle.

Przy rozpoczęciu inwentaryzacyi trzeba ułożyć instrukcyę dla wykonawców tej pracy. W przodem należy rozstrzygnąć pewne wątpliwości n.p. jak traktować miscellanea, a jakiej mierze uwzględniać pomocników różnych nauk, o ile wolno żądać materyały biograficzne odnoszące się do osób naszych pedagogów jak obszernie podawać regestra z poszczególnych rękopisów.

W dyskusyi ustalono: inwentaryzować przedewszystkiem te kopicy bezpośrednio dotyczące historyi szkolnictwa i wychowania, nie wymagają zaś badania wszelkich luźnych miscellanów; pomocniki wolno o tyle tylko, o ile nie da stwierdzić, że były użyte w pismach; materyały biograficzne dla pedagogów nie wiążące się z ich działalnością wychowawczą, zniosą; wyjątek zrobić tylko dla tych osób, których treść całego życia poświęcona była pracy pedagogicznej jak Pirnmonius, Modrzewski, Gniadeckiego, Czackiego, częściowo Konarski i Kołłątaj.

Do opracowania szczegółowej instrukcyi, do której mają być dodane wzory, wyznaczono pp. Kota, Łosiokiego, Kirkorowicza.

Propozycya Dra Lipskiego co do inwentaryzacyi rękopisów czartoryskich przyjęta w całej rozciągłości i uchwalono prosić Ministerstwo o otworzenie kredytu na tę pracę w wysokości żądanej przez Dra Lipskiego i wypłacanie bezpośrednio kwoty 1500 mk.

Co do zbiorów lwowskich zaproszono prof. Kamińskiego o uskutecznienie odpowiednich wniosków po porozumieniu się z lwowskimi członkami Komisyi, co do poznańskich przyjęto propozycyę p. Kościałkowskiego, co do wileńskich zaproszono p. Jenowskiego o objęcie całego kierownictwa pracy inwentaryzacyjnej.

7. Program wydawnictw Komisyi. Sekretarz przedstawia szczegółowo program dwóch wydawnictw Komisyi, które przewiduje Ministerstwo cyt. pod l. w piśmie z 8. XI. 1919. Jedno 1) ma być zbiorem monografii i rozpraw konstrukcyjnych, rzucających światło na ważniejsze zagadnienia z historyi polskiego wychowania i szkolnictwa. Drugie 2) wydanie krytyczne tekstów pod nazwą biblioteki pedagogicznej. Co do

pierwszego referenta poruszył około 80 zagadnień w porządku chronologicznym, wymagających opracowania, dla biblioteki zaś omówił plan około 30 tomików.

Na wniosek prezesa Morawskiego uchwaliła Komisya referat ten ogłosić drukiem, aby zwrócić uwagę na luki istniejące w naszej historyografii pedagogicznej, oraz w nadziei, że przy pomocy takiej publikacyi znajdzie się poza Komisyą osoby gotowe do podjęcia się opracowania niektórych z wymienionych tam postulatów.

P. Janowski uznaje zasadniczą racyonalność planu przedstawionego przez sekretarza, ale uważa go na razie za niepraktyczny. Komisya powinna przedewszystkiem liczyć się z wymaganiami dzisiejszej chwili, zwłaszcza z potrzebami kresów, które dziś wskrzeszają polskie szkolnictwo. Nauczycielstwo nie zna tradycyi własnego szkolnictwa, należałoby starać się o popularne /ale na materyale naukowym chociażby tylko drukowanym oparte, wydawnictwa, zwłaszcza monografie szkół zapomnianych, uwzględniające nasze tradycye kulturalne./

Sekretarz broni swego planu, podkreślając, że jest on obliczony na długie lata pracy i że, nie krępując się porządkiem chronologicznym, można zeń w związku z potrzebami chwili najpierw wydobywać te zagadnienia, których opracowywanie najbilniej jest pożądane. Broni charakteru ściśle naukowego wydawnictw Komisyi, co nie przeszkadza, że Komisya mogłaby obok tamtych wydawnictw założyć osobną seryę publikacyi popularnych, o ile Ministerstwo da do tego inicyatywę i poniesie koszta. Do szkiców szkolnictwa lokalnego należałoby przedewszystkiem zachęcać nauczycieli, są one dzisiaj potrzebne przedewszystkiem na kresach i to nie tylko wschodnich ale i zachodnich, gdzie obfitej literaturze historyczno-pedagogicznej niemieckiej trzeba ze strony polskiej przeciwstawić zarysy polskiej pracy szkolnej /w Toruniu, Chełmnie, Tucholi, Gdańsku, Chełmży, Lesznie, Wschowie itd./.

P. Janik oświadcza się za planem sekretarza, wykazując, że zadaniem Komisyi jest przygotować naukowe podstawy do badania dziejów szkolnictwa, inaczej wydawnictwa popularne będą ich zawsze pozbawione. Komisya może zachętą i informacyami uła-

twinać także rozwój popularnej literatury historyczno-pedagogicznej.

Po wyczerpującej dyskusyi zgodzono się na zasadnicze ubrzymanie planu sekretarza, wyrażając zarazem gotowość podjęcia się także wydawnictw nadzwyczaj przystępnych dla szerokiej publiczności, o ile Ministerstwo Ośw. Publ. objawi w tym kierunku realne zainteresowanie się i poparcie.

Następnie rozpatrywano prace już gotowe lub będące w przygotowaniu.

Uchwalono wydać książkę p. Wierzbowskiego o szkołach parafialnych i prosić autora o przysłanie rękopisu. Nadesłany przez Dra Bielińskiego ciekawy szkic o szkolnictwie w Królestwie Polskiem w latach 1832-1862. uchwalono wydać, o ile Ministerstwo żąda wydawania krótkich a popularnych publikacyi. Postanowiono zwrócić się do p.Danysza z propozycyą wydania wyboru jego gruntownych studyów z dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, ukrytych po mało dzisiaj dostępnych czasopismach. Uchwalono wydać prof.Janowskiego rozprawę o Akademii Połockiej /około 4 arkusze druku/, proszono zarazem Janowskiego o wykończenie jego obszernej Historyi Uniwersytetu Wileńskiego dla wydawnictw Komisyi. P.Wójcicki zgłosił swą rozprawę o Szkolnictwie Kadeckiem w Polsce do 1795 roku opartą na materyale z Archiwum Głównego, Czartoryskich, i innych drobniejszych przyczynkach, do którejby dodane być mogły /o ile ich/sie nie pomieści w Bibl.piśm.pedag./ teksty jak ustawa szkoły kadeckiej, katechizm rycerski, itd. - rozprawa rozmiarów około 15 arkuszy gotowa będzie na jesień; również przyrzekł p.Wójcicki złożyć Komisyi rozprawę o Komisyi Edukacyjnej litewskiej /pp Rostkowskiego/, którejby ukończenie jednakże zależy od otrzymania odpisów protokołu sejmu Komisyi. P.Kot zgłasza na lato monografię pt. "Komisya Edukacyi Narodowej"-dzieło Zioła Oświecenia". P.Lewicki zapowiada przedłożenie dyspozycyi opracowywanego przez się trzech tomowego dzieła o działalności Komisyi Edukacyjnej. Prof. Janowskiego zobowiązano do przysłania referatu o gotowym rękopisie p.Michała Brensztejna pt "Historya Szkoły w Krośnie".

Sekretarz komunikuje, iż p.Tyno posiada rękopis wyczerpującej rozprawy o Nauce moralnej w Komisyi Edukacyjnej.

nadejnej się do druku iże gotów byłby go rozszerzyć o określenie działalności pedagogicznej Antoniego Popławskiego.- P.Wojcicki informuje, że Dr.Wine.Gorzycki w Warszawie opracowuje działalność Stanisława Potockiego jako ministra Oświecenia. Sekretarz zauważa że członek Komisyi p.Zemplicki ze Lwowa oświadcza gotowość opracowania dla wydawnictw Komisyi dziejów szkolnictwa lwowskiego przed Jezuitami. Prof.Pfaundler zaś proponuje wydanie średniowiecznego w Polsce obok pewnych innych naszej różnych zagadnień.

W dziale Biblioteki Polskich pisarzów pedagogicznych zaś uchwalono prosić p.Janowskiego o jak najrychlejsze przygotowanie wyboru szkolnych mów /sześciu rektorskich między innemi Jaroszewskiego, Platera, Kraszica, Strojnowskiego, Wielopolskiego Krzywickiego/ zaś do Wisłockiego - p. Krzoska prosić o wydanie jędrzeja Śniadeckiego wraz z wychowaniu fizycznem /z uwzględnieniem pierwszej i drugiej redakcyi/. - prof.Tarnowskiego zapytać czyby nie mógł przygotować wydania pism pedagogicznych Jana Śniadeckiego - porozumieniu się p.Janowskiego i Krzoska pozostawić wydanie wyboru pism i okólników pedagogicznych Tadeusza Czackiego. P.Wojcicki wnosi o zaproszenie prof.Tokarza, by wydał wybór instrukcyi szkolnych wojskowych z okresu Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego z więzieniem katechizmu dla kadetów, r.1815.- P.Janowski porusza potrzebę wyboru pism pedagogicznych z okresu wielkiej emigracyi /Dybowskiego, Klimaszewskiego,itp/ P.Jenik zgłasza chęć przygotowania do druku jezuickiej Ratio studiorum.

IV.Organizacya pracy Komisyi. Omówiono przygotowanie okólnika do nauczycielstwa, któryby Ministerstwo winno od siebie rozesłać, z wezwaniem do pracy historycznej zwłaszcza nad szkolnictwem lokalnem, z podaniem wskazówek, z poleceniem badania bibliotek szkolnych itp. Zainteresowanie badaniami historycznemi kierowników seminaryów uniwersyteckich, - omówienie gdzie Komisyi w prasie celem zwrócenia uwagi szerszych kół na potrzebę tego rodzaju pracy, poruszenie tychże zagadnień na zjazdach i konferencyach naukowych.

K.Fijałek zwraca uwagę na potrzebę nawiązania kontaktu z lwowskiem Muzeum Pedagogicznem oraz zwrócenie do współpracy katechetów i prefektów /apel do nich w okólnikach/.- P.Janowski wska-

dzie nadisk na przemodzenie materyałów rozmaconych w prasie codziennej. niedowierzaniu systematyczności wyników, robionych w Ministerstwie, P.Kościcki komunikuje, że w Tarnowskim Komitecie zjazdu historycznego zapomniał się o wcielenie do programu obrad także historyi szkolnictwa i podkreśla konieczność wzięcia udziału w zjeździe przez komisyę hist.pedagogiczną.

Słusznie uznano potrzebę organizowania podróży naukowych, należycie ustawianie delegatów komisyi z zagranicznych spółdzielniach naukowych. Szczegółowe rozpatrzenie sprawy odłożono do następnego posiedzenia.

VIII. Wybory nowych członków i korespondentów. Zgodzono się mianowicie, że do grona członków nie należy przyjmować zbyt wielu osób, a ograniczyć się do tych tylko, którzy są blizej zajęci z dziedziną historyi polskiego wychowania i szkolnictwa, natomiast zaś do grona korespondentów, których pozyskanie ważne jest na lat 5. i potem ma być w razie korzystnych doświadczeń powiększone, należy zaproponować szereg nowych osób, dla prac komisyi pożytecznych.

Wybrani członkami:

1/. Prof.Franciszek Bizoń /Kraków/ autor rozprawy o Komeńskim Ordinationes i wypisów z historyi wychowania.

2/. Dr Franciszek Bujakowicz /Lwów/. autor rozprawy o Czackim i podręcznika historyi wychowania.

3/. Prof.Jan Nitowski /Warszawa, redaktor Encyklopedyi wychowawczej.

Wybrani korespondentami:

1/. Dr.Zygmunt Wakulski /Kraków/.autor rozprawy o Czackim.

2/. Dr Henryk Goyé /Kraków/, redaktor Ruchu Pedagogicznego.

3/. Dr Antoni J.Nikulski /Kielce/. autor szeregu rozpraw, organizator encyklopedyi pedagogów.

4/. Ks.Dr Jan Paulek /Przemyśl/ archiwaryusz konsystorza.

5/. Prof.Franciszek Popiołek /Cieszyn/. historyk dziejów Śląska Cieszyńskiego

6/. Ks.Prof.Dr Jan Londzin /Cieszyn/historyk Śląska.

7/. Dyr.Ferdynand Olszewski /Kielce/ autor rozprawy o Plutarchu w Polsce.

8/. Prof.Dr. Władysław Szumowski /Warszawa/ historyk nauk medycznych i przyrodniczych.

9/. Ks. Jan Kucharzewski /Warszawa/ dyrektor archiwum Jan.gubernatorskiego.

10/. Prof. Jan Jakubowski /Warszawa/ archiwista Kuratoryi i Uniwersytetu warszawskiego.

11/. Prof. Stanisław Tync /Warszawa/ badacz okresu Komisyi Edukacyj-

12/. Dr Emil Kipa /Warszawa/ autor rozprawy o Kołłątaju.

13/. Helena Orsza-Radlińska /Warszawa/ autorka szeregu rozpraw z historyi wychowania.

14/. Dr. Wiktor Wasik /Warszawa/, autor rozprawy o poglądach pedagogicznych Petrycego.

15/. Poseł Stanisław Skup /Warszawa/, wydawca szeregu materyałów z dziejów szkolnictwa.

16/. Michał Brensztajn /Wilno/, historyk szkół litewskich.

17/. Dr Stanisław Kościałkowski /Wilno/ znawca przeszłości litewskiej.

18/. Janina Mozłowska-Stadnicka /Wilno/ archiwistka Arch. Głównego.

Szereg zgłoszonych dalszych kandydatów odroczono do następnych posiedzeń.

VIII. Postulaty bezpośrednie do Ministerstwa Ośw. Publ.

1/. Wypłacenie przyznanego już dawno ryczałtu administracyjnego 5.000 Mk.

2/. Wypłacenie pp. Janowskiemu /1000 Mk/ i Nościckiemu /600 Mk/ zwrotu kosztów podróży do Krakowa.

3/. Zatwierdzenie regulaminu uchwalonego przez Komisyę.

4/. Normalne upoważnienie Komisyi do organizowania prac inwentaryzacyjnych.

5/. Upoważnienie do zawarcia umowy z Drem Lipskim o inwentaryzowanie rękopisów Czartoryskich i wypłacenie 1500 Mk. jeżli nie całych 2500 Mk odrazu do rąk Komisyi.

6/. Upoważnienie do przygotowania do druku publikacyi, wymienionych w protokołach.

Za Zarząd Komisyi :

Sekretarz : Prezes :

L.8/Kmp. 4

P R O T O K Ó Ł

z czwartego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 18.marca 1920. w sali posiedzeń Tow.Ped. w Krakowie.

I. Obecni: Pp. Borowski, Estreicher, A.Fijałek, Finkelstein, Birkenmajer, Kukulski, Rosie, Zot.

II. Sprawozdanie. Sekretarz zdaje sprawę z czynności Komisyi w ubiegłym miesiącu, donosi że z korespondencyi członkowie i korespondenci Komisyi związali się w podkomisye i odbyli pod przewodnictwem prof.Finkelsteina posiedzenie w dniu 29.lutego, na którem omówiono szereg spraw, związanych z pracami Komisyi na gruncie archiwalnych. Celem spisu do inwentaryzacyi rękopisów mieli się zająć: p.Estreicher - dla Archiwum głównego i Archiwum Jen.Pub., p.Rosiecki - dla Bibl.Jagiel. i Ossolineum, p.Kuchy Komby - dla Bibl.publicznej, ponadto postanowiono prosić p.Finkelsteina o Bibl.Krak. i p.Rygla o Bibl.Uniw. Zwrócono uwagę Komisyi na to, że archiwa i biblioteki państwowe posiadają dublety druków dotyczących polskiego szkolnictwa i wychowania, i że należy prosić Sekcyi Bibliotecznej Min.W.R. o przyznanie tych dubletów Komisyi. Wobec tego, gdyby Ministerstwo zakupiło zbiory pedagogiczne Szymańskiego, powinna Komisya rozpocząć starania o ich otrzymanie. Należy też zwrócić do Rady Miejskiego o bezpłatne przyznanie Komisyi wydanych przez Radę dzieł z zakresu Komisyi. Wielu członków podkreśliło potrzebę zwołania częściej jako organu Komisyi, w którymby można rozpatrzeć krótsze rozprawy i przyczynki i koło którego najłatwiej zgromadzić grono pracowników. Prof.Finkelstein zwrócił uwagę Komisyi, że za trzy lata należy urządzić odpowiedni sposób uczczenia 150-lecia Komisyi Edukacyjnej. Również zakomunikowano, że do grona korespondentów Komisyi możnaby prosić p. Dra Zygm.Kwiatkowskiego /pracuje nad Jonstonem w Lesznie/ i p.Dra Z.Garzyckiego /opracowuje dziejowość Izby Skarbowej/.

Później i ludowy członkowie Komisyi pod przewodnictwem prof.Twardowskiego zamierzają założyć podkomisyę, na której zebraniach omawiali sprawę inwentaryzacyi ks. Kodeksu i opracowali wytyczne jej z p.Fijałkiem, wyrazili życzenie zaprowadzenia nieco-

gu osób do współpracy w Komisyi.

Następnie komunikuje sekretarz, że Pan Minister ustnie zaaprobował prace przygotowawcze Komisyi na polu inwentaryzacyi oraz poszczególne projekty wydawnicze /prof. Wierzbowskiego, Danysza, Janowskiego, ponadto sprawę wydania Konarskiego w oprac. prof. Bizonia wraz z przekładem polskim itd./, przyrzekając dostarczenie papieru do Krakowa, po 400 Mk. honoraryum od arkusza druku za prace naukowe zalecone przez Komisyę, z zastrzeżeniem, że na wszystkich wydawnictwach Komisyi umieszczona ma być firma Ministerstwa W.R.i O.P. P. Minister zachęca do podjęcia również serji wydawnictw popularnych o ile podjęcie jej w niczem nie obniży prac naukowych Komisyi, zarazem wzywa Komisyę do jak najintensywniejszej pracy, przyrzekając wszelkie poparcie z swej strony.

III. Wydawnictwa. Sekretarz donosi, że nadszedł rękopis prof. Wierzbowskiego p.t. Szkoły parafialne za Komisyi Edukacyjnej i że podług kosztorysu Drukarni Uniw. Jag. obejmie 22. arkusze druku /format Rozpraw Ak./ i że kosztować będzie w przybliżeniu 64000 Kor./bez papieru/.

Prof. Danysz nadesłał zgodę na wydanie zbiorowe jego rozpraw z hist. wych. w Polsce /1/. Szymon z Pilzna Maricius jako pedagog, 2/. Erazm Glicner, 3/. Jana Rybińskiego podróż naukowa zagranicę 1616-1623, 4/. Instrukcye wychowawcze Jakóba Sobieskiego, 5/. Młodzi Tuczyńscy w Kollegium jezuickiem w Ingolsztadzie, 6/. Komeński w Polsce, 7/. Konwikty szlacheckie przy szkole pijarskiej w Rydzynie/.

P. Stanisław Kempicki proponuje wydanie rozprawy pt. Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa.

Prof. Bizoń podejmuje się wydania pism pedagogicznych Konarskiego wraz z przekładem polskim. Prof. Nitowski weźmie udział w wydawnictwie Bibl. Pol. pis. ped.

Ministerstwo skierowało do Komisyi sprawę wydania trzeciego tomu dziejów szkolnictwa ś.p. Karbowiaka z rękopisu.

W dyskusyi poruszył Dr Rowid sprawę wydania Trentowskiego Chowanny, Dr Kukulski uważa to za przedwczesne. Polecono obydwu wygotować referaty w tej sprawie.

Dr. Rowid zgłasza gotowość zamieszczania krótszych rozpraw czy komunikatów Komisyi w Ruchu Pedagogicznym.

IV. Inwentaryzacya rękopisów. Sekretarz komunikuje, że Komisya otrzymała

pisemne propozycye podjęcia się pracy inwentaryzacyjnej od pp.Dra Lipskiego /Bibl.Czart./, Piekarskiego /Akad.Um./, Dra Birkenmajera /Bibl.Jag./, Wisłockiego /wszystkie zbiory lwowskie/, nadto prof. Jakubowski już rozpoczął inwentaryzacyę Archiwum Kuratoryi Warsz. i opracował okres pierwszej okupacyi pruskiej. Propozycye z Warszawy i Wilna dotąd nie nadeszły. Zarazem przedstawia sekretarz projekt instrukcyi dla inwentaryzatorów. W dyskusyi wskutek wywodów pp.Morawskiego, Windakiewicza i Estreichera postanowiono oddzielić od ogólnej inwentaryzacyi Bibl.Jag. rękopisy dotyczące historyi Uniw.Jagiell., których inwentaryzacyę przeprowadzi Senat U.J., Dr Birkenmajer ma tylko te rękopisy Bibl.Jag.uwzględnić, które dotyczą innych zakładów szkolnych /także podlegających Akademii Jag. jak Kolonie i szkoły za Komisyi Ed./ a za to zinwentaryzować analogiczne rękopisy z Archiwum Senatu. Natomiast w wszystkich innych zbiorach mają inwentaryzatorowie opracować wszystkie rękopisy, dotyczące także dziejów Un.Jag., z uwzględnieniem również rękopisów odnoszących się do dziejów nauki w U.J.

Korreferat w sprawie instrukcyi polecono przygotować Drowi Birkenmajerowi, poczem Komisya zbierze się na umyślne posiedzenie dla ostatecznego ustalenia instrukcyi, której towarzyszyć mają wzory praktyczne.

W dłuższej dyskusyi co do wysokości honoraryów ustalono, że za prace naukowe, wymagające więcej wysiłku i czasu, płacić się ma 400 Mk od arkusza druku, za prace inwentaryzacyjne po 200 Mk,z tem, że w niektórych wypadkach wyjątkowych honoraryum może być podwyższone.

V. Nowi członkowie i korespondenci. 1/. Do grona członków Komisyi uchwalono zaprosić p.Prof.Ludwika Finkla we Lwowie i p.Prof.Stanisława Ciechanowskiego, o ile podejmie się pracy w Komisyi;
2/. Do grona korespondentów zaproszono poprzednio już zgłoszonych p.Stefana Dembego w Warszawie, X.Prof.Sadowskiego w Tarnowie, X.Kan. Ciesielskiego w Częstochowie, dziekana katechetów w Królestwie.

4

P R O T O K Ó Ł

z czwartego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej odbytego w dniu 10.marca 1923. w sali posiedzeń AK.Um. w Krakowie.

I. Obecni: pp.Morawski, Estreicher, X.Fijałek, Windakiewicz, Birkenmajer, Łukulski, Rowic, Kot.

II. Sprawozdanie. Sekretarz zdając sprawę z czynności Komisyi w ubiegłym miesiącu donosi, że w Warszawie członkowie i korespondenci Komisyi związali się w podkomisyę i odbyli pod przewodnictwem prof.Dicksteina posiedzenie w dniu 29.lutego na którem omówiono szereg spraw, związanych z pracami Komisyi na gruncie warszawskim. Doborem osób do inwentaryzacyi rękopisów mieli się zająć: p.Kucharzewski - dla Archiwum głównego i Archiwum jen.gub., p.Łoźnicki - dla Bibl.Zamoj.i Wilanowskiej, p.Demby - dla Bib.publicznej, ponad to postanowiono prosić p.Muszkowskiego o Bibl.Wrac.i p.Rygla o Bibl. Uniw.Zwrócono uwagę Komisyi na to, że archiwa i biblioteki państwowe posiadają dublety druków dotyczących polskiego szkolnictwa i wychowania, i że należy prosić Wydział Biblioteczny Min.O.P. o przyznanie owych dubletów Komisyi. Nadto gdyby Ministerstwo zakupiło zbiory pedagogiczne Szymańskiego, powinna Komisya wszcząć starania o ich otrzymanie. Należy też zwrócić do Wsy Mianowskiego o bezpłatne przyznanie Komisyi wydanych przez Wsę dzieł z zakresu Komisyi. Wielu członków podkreślało potrzebę założenia czasopisma jako organu Komisyi, w którymby można zamieszczać krótsze rozprawy i przyczynki i koło którego najłatwiej zgrupować grono pracowników. Prof. Dickstein zwrócił uwagę Komisyi, że za trzy lata należy urządzić odpowiedni sposób uczczenia 150.lecia Komisyi Edukacyjnej. Wreszcie zakomunikowano, że do grona korespondentów Komisyi możnaby prosić p.Dra Zygm. Mysłakowskiego /pracuje nad Jenętonem w Lesznie/ i p. Dra W.Gorzyckiego /opracowuje działalność Izby Edukacyjnej/.

Również i lwowscy członkowie Komisyi pod przewodnictwem prof.Twardowskiego zamierzają zawiązać podkomisyę, na dotychczasowych zebraniach omawiali sprawę inwentaryzacyi we Lwowie i opracowali

warunki jej z p.Niedockim, wyrazili życzenie zaproszenia szeregu osób do współpracy w Komisyi.

Następnie komunikuje sekretarz, że Pan Minister ustnie zaaprobował prace przygotowawcze Komisyi na polu inwentaryzacyi oraz poszczególne projekty wydawnicze /prof.Wierzbowskiego, Danysza, Janeckiego, ponadto sprawę wydania Konarskiego w oprac. prof.Bizonia wraz z przekładem polskim itd./, przyrzekając dostarczenie papieru do Krakowa, po 400 Mk. honoraryum od arkusza druku za prace naukowe zalecone przez Komisyę, z zastrzeżeniem że na wszystkich wydawnictwach Komisyi umieszczona ma być firma Ministerstwa W.R.i O.P. P.Minister zachęca do podjęcia również serji pup wydawnictw popularnych o ile podjęcie jej w niczem nie obniży prac naukowych Komisyi, zarazem wzywa Komisyę do jak najintensywniejszej pracy, przyrzekając wszelkie poparcie z swej strony.

III. Wydawnictwa. Sekretarz donosi, że nadszedł rękopis prof.Wierzbowskiego pt. Szkoły parafialne za Komisyi Edukacyjnej i że podług kosztorysu Drukarni Uniw.Jag. obejmie 6" arkusze druku /format Rozpraw Ak./ i że kosztować będzie w przybliżeniu 64000 Kor./bez papieru/.

Prof. Danysz nadesłał zgodę na wydanie zbiorowe jego rozpraw z hist.wych.w Polsce /1/. Szymon z Pilzna Maricius jako pedagog, 2/. Erazm Gliener, 3/. Jana Rybińskiego podróż naukowa zagranicę 1616-1623, 4/. Instrukcye wychowawcze Jakóba Sobieskiego, 5/.Młodzi Buczyńscy w Kollegium jezuickiem w Ingolstadzie, 6/. Komeński w Polsce, 7/.Konwikty szlacheckie przy szkole pijarskiej w Rydzynie./.

P.Stanisław Łempicki proponuje wydanie rozprawy pt.Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa.

Prof.Bizoń podejmuje się wydania pism pedagogicznych Konarskiego wraz z przekładem polskim. Prof.Bizoński weźmie udział w wydawnictwie Bibl.Pol.Pis.Pod.

Ministerstwo skierowało do Komisyi sprawę wydania trzeciego tomu dziejów szkolnictwa ś.p.Karbowiaka z rękopisu.

W dyskusyi poruszył Dr Rowid sprawę wydania Trentowskiego Chrzanowy. Dr Kukulski uważa to za przedwczesne. Polecono obydwu wygotowa

wygotować referaty w tej sprawie.

Dr Rewid zgłasza gotowość zamieszczania krótszych rozpraw czy komunikatów Komisyi w Ruchu Pedagogicznym.

IV. Inwentaryzacya rękopisów. Sekretarz komunikuje, że Komisya otrzymała pisemne propozycye podjęcia się pracy inwentaryzacyjnej od pp. Dra Lipskiego /Bibl.Czart./, Piekarskiego /Akad.Um./, Dra Birkenmajera /Bibl.Jag./, Wisłockiego /wszystkie zbiory lwowskie/, nadto prof. Jakubowski już rozpoczął inwentaryzacyę Archiwum Kuratoryi Warsz. i opracował okres pierwszej okupacyi pruskiej. Propozycye z Warszawy i Wilna dotąd nie nadeszły. Zarazem przedstawia sekretarz projekt instrukcyi dla inwentaryzatorów. W dyskusyi wskutek wywodów pp. Morawskiego, Bindakiewicza, i Estreichera postanowiono oddzielić od ogólnej inwentaryzacyi Bibl.Jag. rękopisy dotyczące historyi Uniw. Jagiell., których inwentaryzacyę przeprowadzi Senat U.J., Dr Birkenmajer ma tylko te rękopisy Bibl.Jag. uwzględnić, które dotyczą innych zakładów szkolnych /także podlegających Akademii Jag. jak kolonie i szkoły za Komisyi Ed./ a za to zinwentaryzować analogiczne rękopisy z Archiwum Senatu. Natomiast w wszystkich innych zbiorach mają inwentaryzatorowie opracować wszystkie rękopisy, dotyczące także dziejów Un.Jag., z uwzględnieniem również rękopisów odnoszących się do dziejów nauki w U.J.

Korreferat w sprawie instrukcyi polecono przygotować Drowi Birkenmajerowi, poczem Komisya zbierze się na ogólne posiedzenie dla ostatecznego ustalenia instrukcyi, której towarzyszyć mają wzory praktyczne.

W dłuższej dyskusyi co do wysokości honoraryów ustalono, że za prace naukowe, wymagające więcej wysiłku i czasu, płacić się ma 450 Mk od arkusza druku, za prace inwentaryzacyjne po 200 Mk, z tem, że w niektórych wypadkach wyjątkowych honoraryum może być podwyższone.

V. Nowi członkowie i korespondenci. 1/. Do grona członków Komisyi uchwalono zaprosić p. Prof. Ludwika Finkla we Lwowie i p. Prof. Stanisława Ciechanowskiego, o ile podejmie się pracy w Komisyi;

2/. Do grona korespondentów zaproszono poprzednio już zgłoszonych p. Stefana Dembego w Warszawie, X. Prof. Sedowskiego w Tarnowie, X. Kan. Ciesielskiego w Częstochowie, dziekana katechetów w Królestwie.

L. 20/Khp.

5

PROTOKÓŁ

z piątego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 31. marca 1920. w sali posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie.

I. Obecni: pp. Morawski, X. Fijałek, Windakiewicz, Sinko, Kot, Lewicki, Birkenmajer, Kukulski, Rowid, oraz prof. Wróblewski jako gość.

II. Sprawozdanie sekretaryatu. Sekretarz komunikuje, że podkomisya lwowska ukonstytuowała się, wybierając prof. Twardowskiego przewodniczącym, sekretarzem Dra Stan. Łempickiego i na posiedzeniu dnia 18 marca z udziałem sekretarza omówiła szereg wątpliwości i propozycyi. Dyr. Ferd. Bostel rozwinął /osobno także w liście do Komisyi/ obszerny plan pracy nad historyą szkolnictwa w trzech zaborach w okresie niewoli, donosząc, że sam zbiera od lat materyały do dziejów szkolnictwa galicyjskiego od r. 1772 oraz że już przed powstaniem Komisyi z gronem lwowskich pedagogów omawiał plan pracy zbiorowej nad temże zagadnieniem; Sam gotów jest opracować historyę szkolnictwa średniego w Galicyi, ewentualnie historyę ogólną szkolnictwa przed r. 1850, o ile uzyska dłuższy urlop od zajęć dyrektorskich. - Dr Kolbaszewski zgłasza chęć przygotowania dla Bibl. hist. pedag. wyboru pism pedagogicznych z XVIII w., Dr Łempicki - humanistycznych programów szkolnych, prof. Twardowski nie mogąc podjąć się opracowania Śniadeckiego Jana, radzi zwrócić się do p. Skórskiego. - Podkomisya lwowska zwraca się z zapytaniem o zakres swej działalności.

Podkomisya warszawska odbyła posiedzenie, na którem postanowiono zostało żądanie szerszej autonomii z własnym budżetem, aby móc prowadzić samodzielne i prace naukowe z własną pracownią, kancelaryą, biblioteką itp. Z licznych zobowiązań, które na siebie wzięli poszczególni członkowie, co do przygotowania konkretnych wniosków w sprawie inwentaryzacyi rękopisów w zbiorach warszawskich zaledwie jedno zostało wypełnione: p. Kucharzewski z współudziałem pp. Chodynickiego i Iwaszkiewicza podejmują się inwentaryzacyi archiwum akt dawnych /tak zw. archiwum jen. gub./, które posiada materyały od czasów Księstwa Warszawskiego

i żadnej zaliczki z kredytu 1000 Mk. - Prof.Jakubowski natrafił w [illegible] obiegu kuratoryi na ciekawy materyał do dziejów prześladowania oświaty polskiej przez władze austryackie na Śląsku.

Pan Minister Ośw.Publ.zatwierdził regulamin Komisyi, którego odpis zostanie członkom rozesłany, zatwierdził wybór p.Kota na sekretarza Komisyi, upoważnił formalnie Komisyę do przeprowadzenia inwentaryzacyi rękopisów oraz przygotowania do druku wydawnictwa na pierwszem posiedzeniu Komisyi proponowanych, wyasygnował pieniądze i papier na druk książki prof.Wierzbowskiego, a zarazem wyraził Komisyi zadowolenie z dotychczasowej pracy i zachęty do dalszej.

III. Uchwały Komisyi w związku ze sprawozdaniem. Po dłuższej dyskusyi nad sprawozdaniem sekretarza Komisya powzięła następujące uchwały:

a/. w sprawie propozycyi Dyr.Bostla - Komisya wyraża przekonanie, że gruntowane opracowanie szkolnictwa polskiego w okresie niewoli winno być jak najwcześniej podjęte, póki żyją wybitni pedagogowie, przez to szkolnictwo wychowani i w nim poważne stanowiska zajmujący, a dzięki temu obeznani wszechstronnie z jego atmosferą i dziejami; Komisya przychyliłaby się do zorganizowania pracy zbiorowej w tym kierunku ze wszystkich trzech zaborów i zwraca się do dwóch członków w Krakowie, Wilnie i Poznaniu o wnioski i uwagi w tej materyi, co do szkolnictwa galicyjskiego zaś prosi p.Bostla o opracowanie szczegółowego planu i objęcie ogólnego kierownictwa nad tą pracą zalecając przytem posiedzenie do porozumienia w Krakowie p.Dyr.Leona Kulczyńskiego i prof.Augusta Sokołowskiego, który opracowanie swe wspomnienia o dziejach szkolnictwa krzeszowskiego, Komisya prosi Ministerstwo o [illegible] dla p.Bostla na przyszły rok szkolny od zajęć dydaktycznych.

b/. w sprawie zakresu działania podkomisyi lwowskiej - wyraża Komisya zdanie, że nie jest pożądane, aby podkomisya stawała [illegible] pośrednią miedzy Komisyą a współpracownikami, z b.Galicyi Wschodniej, że natomiast podkomisya ma jak najszersze zadanie w pracy, ułatwiając wymianę myśli lwowskich członków, ich inicyatywę co możności przybliżając się więźniów z jej terytoryalnem położeniem, oraz zachęcając i skierowując do Komisyi odpowiednie osobistości z b.Galicyi Wschodniej.

c/. w sprawie autonomii podkomisyi warszawskiej - wyraża Komisya obawę, że autonomia, której podkomisya żąda, nie przyczyni się do wzmożenia żywotności prac Komisyi, owszem spowodować może brak koordynacyi

cyi w pracy całości, wzajemne hamowanie się, mnóstwo nieporozumień i uciążliwej korespondencyi i rozproszkowanie działalności Komisyi, która przy pojstej organizacyi centralnej może dać najlepsze i najszybsze organ rezultaty przy najmniejszych kosztach; Komisya przypuszcza, że o ile chodzi o potrzebny warsztat pracy mogliby go sobie członkowie warszawscy stworzyć przy tamtejszem Muzeum Pedagogicznem, nie tworząc osobnego aparatu i nie obciążając szczupłego budżetu Komisyi.

IV. Zjazd historyków polskich. Ponieważ w programie przygotowywanego na jesień zjazdu historyków polskich pominięta została sprawa dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa, Komisya zgłasza swój udział w zjeździe i postanawia upomnieć się o pomieszczenie w jego programie referatu z wymienionej dziedziny, proponuje na referenta prof. Dra Stanisława Łempickiego ze Lwowa. W konferencyi historycznej która ma się odbyć w Warszawie w dniach 11 i 12 kwietnia, postanawia Komisya wziąć udział przez swego delegata, na którego wyznacza prof. Kota, a w zastępstwie Dra Birkenmajera /w porozumieniu z prof. Dicksteinem/.

V. Wydawnictwa. Prof. Windakiewicz przedkłada szczegółowy referat o rękopisie prof. Wierzbowskiego, podkreślając jego wartość naukową i zalecając go do druku. Sekretarz odczytuje pismo p. Ministra który proponuje oddanie publikacyi Komisyi do druku we Lwowie w drukarni Książnicy pozostawiając jednakowoż decyzyę Komisyi. Po dłuższej dyskusyi i wyjaśnieniach prof. Wróblewskiego, zawiadowcy Drukarni Uniw. Jagiell. jednomyślnie uchwalono drukować wydawnictwa Komisyi w Krakowie i decyzyę tę szczegółowo umotywować wobec Pana Ministra. Rękopis po świętach zostanie oddany drukarni uniwersyteckiej.

Następnie uchwalono przedłożyć Ministerstwu konkretną propozycyę o druk zbioru studyów prof. Danysza z historyi wychowania w Polsce, autora zaś prosić o dodanie rozprawy o kanonie lektury klasycznej w szkolnictwie jezuickiem z pewnem przystosowaniem do charakteru wydawnictw Komisyi oraz zaproponować p. Danyszowi honoraryum autorskie w sumie 2000 Mk.

Sekretarz komunikuje, iż prof. Bizoń wyraża wątpliwości, czy będzie mógł przygotować pisma Konarskiego wobec trudności przeniesienia się do Krakowa - Komisya wyraża gotowość przyjęcia w tem

z pomocą p.Bizoniowi, o ile to będzie w jej możności.

P.Rowid podkreśla konieczność wydania Matkowskiego.- Uchwalono prosić prof.Danysza, aby szukał w Wielkopolsce osoby, któraby się mogła podjąć tej pracy.

Ponieważ Ministerstwo skierowało do Komisyi sprawę ewentualnego wydania rękopisów po ś.p.Karbowiaku, wyrażono gotowość zajęcia się niemi, o ile rodzina złoży je Komisyi do przejrzenia.

VI. Inwentaryzacya. Sekretarz przedkłada opracowany przez siebie a uzupełniony przez Dra Birkenmajera projekt instrukcyi dla inwentaryzatorów. Po szczegółowej dyskusyi Komisya zatwierdza instrukcyę z nieznaczną poprawką. Instrukcya zostanie natychmiast rozesłana, poczem dodane będą niektóre wzory /opracują je pp Birkenmajer, Lewicki, Kukulski/ i spis nazwisk osób, na które inwentaryzatorowie mają zwrócić szczegółowszą uwagę /opracuje p.Kot/.

W sprawie inwentaryzacyi Archiwum akt dawnych Komisya przyjmuje propozycye podkomisyi warszawskiej, uchwala zwrócić się do Ministerstwa o potrzebny fundusz i prosić p.Kucharzewskiego o nadesłanie piśmiennej propozycyi.

Sekretarz donosi, że pp.Lipski, Piekarski, Birkenmajer i Wisłocki już prace rozpoczęli, Komisya upoważnia do wypłacenia zaliczek pp.Lipskiemu i Piekarskiemu.

P.Lewicki proponuje założenie skorowidza kartkowego w zbiorach Komisyi,- polecono mu przygotowanie referatu w tej sprawie, sekretarz zaś ma się poinformować w Ministerstwie czy będzie można uzyskać fundusz na prowadzenie stałego skorowidza kartkowego w Komisyi.

VII. Nowi współpracownicy. Uchwalono prosić do grona członków Komisyi p. Dra Ferdynanda Bostla dyrektora II gimnazyum we Lwowie /ul.Wałowa/; do grona korespondentów pp.Prof.Dra Kazimierza Kolbuszowskiego i Władysława Wisłockiego skryptora Ossolineum we Lwowie, prof.Jana Kazimierza Króla w Warszawie.

X.Fijałkowi zlecono zasięgnięcie informacyi czyby ks.Kazimierz Miaskowski z Ostrowa /Wielkopolska/ nie zechciał wziąć udziału w pracach Komisyi.

1.20/Khp.

5

P R O T O K Ó Ł

z piątego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej odbytego w dniu 31 marca 1920 w sali posiedzeń Akademii Umiej. w Krakowie.

I. Obecni: pp. Morawski, X Fijałek, Windakiewicz, Zinko, Kot, Lewicki, Birkenmajer, Bukulski, Rowid, oraz prof. Wróblewski jako gość.

II. Sprawozdanie Sekretaryatu. Sekretarz komunikuje, że podkomisya lwowska ukonstytuowała się wybierając prof. Twardowskiego przewodniczącym, sekretarzem Dra Stanisława Łempickiego i na posiedzeniu dnia 18 marca z udziałem sekretarza omówiła szereg wątpliwości i propozycyi. Dyr. Ferd. Bostel rozwinął /osobno także w liście do Komisyi/ obszerny plan pracy nad historyą szkolnictwa w trzech zaborach w okresie niewoli, donosząc, że sam zbiera od lat materyały do dziejów szkolnictwa galicyjskiego od r. 1772 oraz że już przed powstaniem Komisyi z gronem lwowskich pedagogów omawiał plan pracy zbiorowej nad tem-że zagadnieniem. Sam gotów jest opracować historyę szkolnictwa średniego w Galicyi ewentualnie historyę ogólną szkolnictwa przez r. 1850 o ile uzyska dłuższy urlop od zajęć dyrektorskich.- Dr Kolbaszewski zgłasza chęć przygotowania dla Bibl. hist. pedag. wyboru pism pedagogicznych z XVII w. Dr Łempicki - humanistycznych programów szkolnych, prof. Twardowski nie mogąc podjąć się opracowania Śniadeckiego Jana radzi zwrócić się do p. Skórskiego.- Pokomisya lwowska zwraca się z zapytaniem o zakres swej działalności.

Podkomisya warszawska odbyła posiedzenia, na którem postawione zostało żądanie szerszej autonomii z własnym budżetem, aby móc prowadzić samodzielnie prace naukowe z własną pracownią, kancelaryą, Biblioteką itp- Z licznych zobowiązań, które na siebie wzięli poszczególni członkowie co do przygotowania konkretnych wniosków w sprawie inwentaryzacyi rękopisów w zbiorach warszawskich zaledwo jedno zostało wypełnione: p. Ucharzewski z współudziałem pp Chodynieckiego i Iwaszkiewicza podejmują się inwentaryzacyi archiwum akt dawnych /t.zw. archiwum jen.gub./, które posiada materyały od czasów Księstwa Wars-

szawskiego i żądają zaliczki w kwocie 2000 Mk. - Prof.Jakubowski natrafił w Archiwum Kuratoryi na ciekawe materyały do dziejów przekształcenia Akademii Zamojskiej przez władze austryackie na liceum.

Pan Minister Ośw.Publ. zatwierdził regulamin Komisyi, którego odpis zostanie członkom rozesłany, zatwierdził wybór p.Kota na sekretarza Komisyi, upoważnił formalnie Komisye do prowadzenia inwentaryzacyi rękopisów oraz przygotowania do druku wydawnictw na trzeciem posiedzeniu Komisyi proponowanych, wyasygnował pieniądze i papier na druk książki prof.Wierzbowskiego, a zarazem wyraził Komisyi zadowolenie z dotychczasowej pracy i zachętę do dalszej.

III. Uchwały Komisyi w związku ze sprawozdaniem. Po dłuższej dyskusyi nad sprawozdaniem sekretarza Komisya powzięła następujące uchwały:

a/. W sprawie propozycyi Dyr.Bostla - Komisya wyraża przekonanie, że gruntowne opracowanie szkolnictwa polskiego w okresie niewoli winno być jak najwcześniej podjęte, póki żyją wybitni pedagogowie przez to szkolnictwo wychowani i w niem poważne stanowiska zajmujący, a dzięki temu obeznani wszechstronnie z jego atmosferą i dziejami; Komisya pragnęłaby zorganizować pracę zbiorową w tym kierunku we wszystkich trzech zaborach i zwraca się do swych członków w Warszawie, Wilnie i Poznaniu o wnioski i uwagi w tej materyi, co do szkolnictwa galicyjskiego zaś prosi p Bostla o opracowanie szczegółowszego planu i objęcie ogólnego kierownictwa nad tą pracą zalecając przytem pociągnięcie do współdziałania w Krakowie p.Dyr.Leona Kulczyńskiego i prof.Augusta Sokołowskiego który opracowuje swe wspomnienia z dziejów szkolnictwa; wreszcie uchwala Komisya prosić Ministerstwo o urlop dla p.Bostla na przyszły rok szkolny od zajęć dyrektorskich.

b/. W sprawie zakresu działania podkomisyi lwowskiej - wyraża Komisya zdanie, że nie jest pożądanem, aby podkomisya stawała się instancyą pośrednią między Komisyą a współpracownikami z b.Galicyi Wschodniej, że natomiast podkomisya odda największe usługi w pracy, ułatwiając wymianę myśli lwowskich członków, dając inicyatywę do różnych prac bliżej się wiążących z jej terytoryalnem położeniem, oraz zachęcając i skierowując do Komisyi odpowiednie osobistości z b.Galicyi wschodniej.

c/. W sprawie autonomii podkomisyi [illegible]wskiej - wyraża Komisya obawę że autonomia, której podkomisya żąda, przyczyni się do wzrożenia żywotności prac Komisyi owszem spowodować może brak konsekwencyi w pra-

cy całości, wzajemne hamowanie się, mnóstwo nieporozumień i uciążliwej korespondencyi i rozproszkowanie działalności Komisyi, która przy ścisłej spoistej organizacyi centralnej może dać najlepsze i najszybsze rezultaty przy najmniejszych kosztach; Komisya przypuszcza, że o ile chodzi o potrzebny warsztat pracy mogliby go sobie członkowie warszawscy stworzyć przy istniejącem Muzeum Pedagogicznem, nie tworząc osobnego aparatu i nie obciążając szczupłego budżetu Komisyi.

IV. Zjazd historyków polskich. Ponieważ w programie przygotowywanego na jesień zjazdu historyków polskich pominięte zostało sprawozdziejów polskiego wychowanie i szkolnictwa, Komisya zgłasza swój udział w zjeździe i postanawia upomnieć się o pomieszczenie w jego programie referatu z wymienionej dziedziny, proponuje na referenta prof. Dra Stanisława Lempickiego ze Lwowa. V konferencyi historycznej, która ma się odbyć w Warszawie w dniach 11 i 12 kwietnia, postanawia Komisya wziąć udział przez swego delegata, na którego wyznacza prof. Kota, a w zastępstwie Dra Birkenmajera /o porozumieniu z prof. Finkelsteinem/.

V. Wydawnictwa. Prof. Sinderkiewicz przedkłada szczegółowy referat o rękopiśmie prof. Pierzchowskiego, podkreślając jego wartość naukową i zalecając go do druku. Sekretarz odczytuje pismo p. Ministra, który proponuje oddanie publikacyi Komisyi do druku we Lwowie w drukarni Zakładu, pozostawiając jednakowoż decyzyę Komisyi. Po dłuższej dyskusyi i wyjaśnieniach prof. Wróblewskiego zawiedowcy drukarni Uniw. Jagiell. jednomyślnie uchwalono drukować wydawnictwa Komisyi w Krakowie i decyzyę tę szczegółowo umotywować wobec Pana Ministra. Rękopis po ścięciach zostanie oddany drukarni Uniwersyteckiej.

Następnie uchwalono przedłożyć Ministerstwu konkretną propozycyę o druk zbioru studyów prof. Danysza z historyi wychowania w Polsce, autora zaś prosić o dodanie rozprawy o kanonie lektury klasycznej w szkolnictwie jezuickiem z pewnem przystosowaniem do charakteru wydawnictw Komisyi oraz zaproponować p. Danyszowi honoraryum autorskie w sumie 2000 Mk.

Sekretarz komunikuje, iż prof. Bizoń wyraża wątpliwości, czy będzie mógł przygotować pismo Konarskiego wobec trudności przeniesienia się do Krakowa. Komisya wyraża gotowość przyjścia w tem z pomocą p. Bizoniowi, o ile to będzie w jej możności.

P.Rozid podkreśla konieczność wydania Estkowskiego.- Uchwalono prosić prof.Danysza, aby szukał w Wielkopolsce osoby, któraby się mogła podjąć tej pracy.

Ponieważ Ministerstwo skierowało do Komisyi sprawę ewentualnego wydania rękopisów po ś.p.Karłowiczu, wyrażono gotowość zajęcia się niemi, o ile rodzina złoży je Komisyi do przejrzenia.

VI. Inwentaryzacya. Sekretarz przedkłada opracowany przez siebie a uzupełniony przez Dra Birkenmajera projekt instrukcyi dla inwentaryzatorów. Poszczegółowej dyskusyi Komisya zatwierdza instrukcye z nieznaczną poprawką. Instrukcye zostanie natychmiast rozesłane, poczem dodane będą niektóre wzory /opracuje je pp Birkenmajer, Lewicki, Kuklulski/, i spis nazwisk osób, na które inwentaryzatorowie mają zwrócić szczegółowszą uwagę./opracuje p.Rot/.

W sprawie inwentaryzacyi Archiwum akt dawnych - Komisya przyjmuje propozycyę podkomisyi warszawskiej, uchwala zwrócić się do Ministerstwa o potrzebny fundusz i prosić p.Kucharzewskiego o nadesłanie piśmiennej propozycyi.

Sekretarz donosi, że pp Lipski.Piekarski, Birkenmajer, i Wisłocki już pracę rozpoczęli. Komisya upoważnia do wypłacenia zaliczek pp Lipskiemu i Piekarskiemu.

P.Lewicki proponuje założenie skorowidza kartkowego z zbiorach Komisyi, - polecono mu przygotowanie referatu w tej sprawie, sekretarz zaś ma się poinformować w Ministerstwie, czy będzie można uzyskać fundusz na prowadzenie stałego skorowidza kartkowego w Komisyi.

VII. Nowi współpracownicy. Uchwalono prosić do grona członków Komisyi p. Dra Ferdynanda Hostla, dyrektora II gimnazyum w-e Lwowie /ul.Żałowa/; do grona korespondentów pp.prof.Dra Kazimierza Kolbuszowskiego i Władysława Wisłockiego skryptora Ossolineum we Lwowie, prof.Jana Kazimierza Króla w Warszawie.

K.Pijarkowi zlecono zasięgnięcie informacyi czyby ks.Kazimierz Wiszkowski z Ostrowa /Wielkopolska/ nie zechciał wziąć udziału w pracach Komisyi.

L.35.

6

P R O T O K Ó Ł

z szóstego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej odbytego dnia ~~6~~ maja w sali posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie.

I. Obecni: PP. Morawski prezes, ks. Fijałek, Sinko, Windakiewicz, Kot, Janik, Birkenmajer, Rowid.

II. Sprawozdanie sekretarza: Pan Minister Św. zawiadomił Komisyę o skierowaniu do Krakowa transportu papieru, wystarczającego na druk książek Wierzbowskiego i Danysza; ponadto zapowiedział nadesłanie 1200 arkuszy papieru welinowego dla odbicia pewnej ilości lepszych egzemplarzy, żądając przedstawienia listy ich przeznaczenia. Ministerstwo uwzględniło wszystkie postulaty finansowe Komisyi oraz zapowiedziało nadesłanie kwoty 200.000 Mk., z której Komisya za aprobatą Ministerstwa będzie pokrywać swe rozchody. Wreszcie pan Minister załatwił przychylnie prośbę Komisyi o urlop roczny dla Dyr. Bostla.

W myśl życzeń Komisyi komitet organizujący zjazd historyczny w Warszawie na wrzesień wcielił do programu referat Dra Stanisława Łempickiego o historyi wychowania i szkolnictwa w Polsce.

Szkoły parafialne Wierzbowskiego już są w druku, korektę karty tytułowej zabiera z sobą Dyrektor drukarni Uniw. do Warszawy celem przedłożenia p. Ministrowi do aprobaty. (Prof. Danysz najbliższą okazyą przeszle swój rękopis.)

W dyskusyi postanowiono zwrócić uwagę Ministerstwa na potrzebę rozsyłania wydawnictw Komisyi /na lepszym papierze/ zagranicznym ministerstwom oświaty, względnie instytucyom o podobnych zadaniach jak nasza Komisya. Doświadczenie z analogicznych towarzystw naukowych okazuje, że drogą takiej rozsyłki otrzymuje się bardzo cenne wydawnictwa zagraniczne z całego świata, na których zakupno nie pozwoliłyby nasze fundusze. Zależnie od ilości takich egzemplarzy wymiennych należy ustalić ilość lepszych egzemplarzy, które ponadto powinny być rozsyłane większym bibliotekom w Polsce. Dla celów wymiany z zagranicą pożądane jest dodawanie na końcu wydawnictw króciutkiego streszczenia po francusku.

Dr ks. Stanisław Łempicki ze Lwowa wniósł do Komisyi prośbę o uzyskanie dlań urlopu w celu przeprowadzenia prac, dla Komisyi potrzebnych, oraz przygotowania się do habilitacyi z historyi wycho-

wania i szkolnictwa. Uchwalono wnieść odpowiednią prośbę do Ministerstwa oraz poprzeć podanie prof. Lewickiego.

III. Sprawy Podkomisyi warszawskiej. Po zaznajomieniu się z protokółami Podkomisyi warszawskiej zatwierdzono ułożony przez nią regulamin z drobnemi zmianami. Przytem postanowiono zwrócić się do Podkomisyi z życzeniem, aby nie czyniła starań o tworzenie samodzielnego budżetu poza Komisyą, uważając, że kwoty, przeznaczane jej przez Ministerstwo, powinny iść za pośrednictwem Komisyi. Również wyrażono pragnienie, aby starania Podkomisyi warszawskiej o stworzenie własnej Biblioteki nie krzyżowały kroków podjętych już wcześniej dla stworzenia biblioteki Komisyi hist. pedag.

IV. Plan Dyr. Bostla. Szczegółowo rozważono opracowany przez dyr. Bostla "Plan zbiorowego dzieła pt.: Historya szkolnictwa galicyjskiego w czasie od r. 1772-1918", obliczonego na 5 tomów, których poszczególne części ma opracować szereg fachowych sił naukowych. Plan w ogólnych zarysach zaaprobowano, uwagi zaś podniesione w dyskusyi co do sposobu przeprowadzenia go oraz co do pewnych zmian będą zakomunikowane redaktorowi.

V. Inwentaryzacya. Uchwalono przyjąć propozycyę p. Wiktora Przecławskiego inwentaryzacyi rękopisów w bibliotekach Zamojskich w Warszawie i Branickich w Willanowie, oraz ponowić prośbę do Podkomisyi warszawskiej o nadesłanie propozycyi pp. Iwaszkiewicza i Chodynickiego. W sprawie Archiwum głównego postanowiono zwrócić się do Dra Emila Kipy.

VI. Wydawnictwa. Podkomisya lwowska zaproponowała nowe wydanie uzupełnione Michała Rollego "Aten Wołyńskich" /Krzemieniec/; Uznano potrzebę tego ze względu na aktualność zagadnienia oraz należyty poziom dzieła i postanowiono podjąć to wydawnictwo, ale dopiero w następnym roku.

Prof. Danysz oświadczył gotowość przygotowania dla Bibl. Pisw. Ped. Mariciusa De scholis /z polskim przekładem/ lub Glicnera.

VII. Skarbnikiem Komisyi wybrano prof. Michała Janika.

VIII. Nowi członkowie. Do grona członków Komisyi postanowiono zaprosić p. Dra Józefa Paczkowskiego, nacz. Wydz. Archiw. M.O.P., do grona korespondentów ks. Kazimierza Miaskowskiego w Ostrowie /W. Polska/ i p. Alojzego Wańczurę, inspektora szkół we Lwowie.

L.52/9kp. 7

P r o t o k ó ł

z [illegible] posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 29 maja 1920r. w sali Akademii Umiej.Jag. w Krakowie.

I. Obecni: Prezes Morawski, szef sekcyi Min.O.P. prof. Rzepecki, Dickstein z Warszawy, Zespicki za Lwów, ord. z Pijałek, Katreicher, Winckiewicz, Sinko, Chrzanowski, Zenik, Rot, Birkenmajer, Lewicki, Kukulski.

II. Sprawozdanie Sekretaryatu. Już ukończono druk ozwartego arkusza książki Wierzbowskiego, a prof.Danysz nadesłał przygotowany do druku rękopis zbiorów swoich studyów z dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce. Dla Bibl.Piast.Pod. podjął się p.Danysz opracowania Regestu z Pilzna do Sobolic, Pozniejszy zaś lwowski donosi, że p.Marya Jaworska, nauczycielka seminaryum żeńskiego, podejmie się wydania wyboru pism pedagogicznych Klementyny Tańskiej. W zakresie inwentaryzacyi rękopisów.- p. Artur Prochaska rozpoczął pracę w bibliotece Ossolineum, p.Danysz zaś proponuje, by zwrócić się do p.Stanisława Tyszkiewicza dyrektora gimnazyum w Chrzanowie, o zbadanie tamtejszych zbiorów, do p.Zelichowskiego o zbiory w Korsiku, M.Czapleński z Prus Zachodnich przyjął wybór do Komisyi, ale prosi o zaliczenie go do grona tylko korespondentów.

III. Podkomisya Warszawska. Z powodu planu pracy zbiorowej dyr.Bogdla proponuje prof. Dickstein polecenie podkomisyi warszawskiej opracowania analogicznego planu historyi szkolnictwa polskiego pod zaborem rosyjskim. Oprócz materyałów w stolicy istnieje wiele na prowincyi./w Lublinie, Kielcach, Kaliszu itd/, która do r.1866 miała szkoły polskie. Zaleca się bez opracowań plan podobnej pracy na Litwie, gdzie aż do powstania r.1831, a nawet i nieco później jeszcze istniało polskie szkolnictwo. Zastępami komisyi warszawskiej w Krakowie zajmuje się inspektor Jezierski. Należy wyczekać także ogłoszenia rosyjskiego Ministerstwa Oświaty, zwłaszcza 2-tomowy zbiornik materyałów do dziejów oświaty w Rosyi. Prof.Dickstein zapoznaje zwyczajnie materyałów do historyi szkolnictwa wyższego w Polsce, podjętego przed laty przez osobny Komitet w Warszawie. Ukazało się tomów 12, ale dotąd nie skończone; wydawnictwo przejrzano /naukowo i finansowo/ wydziałowi drugiemu Towarzystwa

stwa Nauk.w Warszawie. Należałoby wyrzucyć z planu dyr.Bostla [illegible] nictwo wyższe w Galicyi, a odpowiednie opracowanie przesłać do Warszawskich Materyałów.

W dyskusyi, prof.Krzesek informuje o zabiegach Ministerstwa w celu wydobycia z Ukrainy materyałów historyi szkolnictwa na Litwie i Rusi./Archiwum Krzemienieckie znajduje się w Archiwum Kuratoryi w Uniwersytecie Kijowskim, Księgozbiór Wileński podobnoć przeniesiono w r. 1916 do Oberkowa. Zbiory Chreptowiczów ze Skorzorsów oddał Wutienes do Kijowa z przeznaczeniem dla Wilna/.- Dr Kot.sprzeciwia się naruszaniu planu p.Bostla: Opracowania powinny być jednolite i obejmujące całość dla każdego zaboru osobno. Prof.Natreicher zauważa, że plan warszawski daleki jest jeszcze do ukończenia, a wykonanie planu p.Bostla utoruje mu drogę; pokoleniom wieku XIX należy się monograficzne opracowanie ich wysiłków; Nie należy się dziwić, że prace syntetyczne pójdą tak szybko, potrzeba je ułatwić przez monografie i wywoływać prace lokalne. Prof. Pindakiewicz zwraca uwagę na potrzebę analogicznej pracy dla zaboru pruskiego.

Uchwalono zwrócić się do Podkomisyi warszawskiej, by opracowała plan dziej.szkolnictwa w Królestwie w okresie rozbiorów; sprawy litewskie pozostawić członkom Komisyi w Wilnie.

IV. Podkomisya lwowska. Prof.Kempiński przedstawia obraz prac podkomisyi lwowskiej. Szczegółowo roztrząsano projekt p.Bostla, uzupełniając go fachowemi uwagami. Gdyby plan ten wydawał się zbyt obszernym można go skrócić. Uchwalono zwrócić się do nauczycielstwa z wezwaniem o współudział nauczaszeza w opracowaniu dziejów szkolnictwa lokalnego; radca Majchrowicz przygotował projekt okólnika w tym celu do szkół i nauczycieli, który Delegatura Min.O.P. przyrzekła rozesłać. Podkomisya stara się o uzyskanie własnego pokoju w gmachu byłego Uniwersytetu.

W dyskusyi upoważniono Podkomisye lwowską do rozesłania okólnika w Galicyi wschodniej, może on być podstawą do opracowania szczegółowego okólnika dla całego nauczycielstwa na ziemiach polskich, któryby ewentualnie Nowe Ministerstwo O.P. zatwierdziło lub wprost od siebie rozesłało.

V. Autonomia Podkomisyj. Z powodu życzeń Podkomisyi warszawskiej prosi prezes Morawski o wyświetlenie, jakich rozmiarów autonomia jest pożądana dla zapewnienia owocnej pracy w poszczególnych środowiskach przy utrzy-

maniu jednakowoż jej jednolitości w Komisyi. Prof.Dickstein komunikuje, że Podkomisya warszawska posiada już faktycznie bibliotekę w Muzeum pedagogicznem oraz Archiwum po Szkole pijarskiej i realnej warszawskiej; Biblioteka nie dużo będzie kosztować. Podkomisya żąda 10.000 Mk.a budżet przedstawi Komisyi. Prof.Lewicki popiera szerokość autonomii poszczególnych Komisyj, oświadcza się zatem, ażeby Archiwum Pedag. dla całej Polski założono w Warszawie, a w Krakowie katalog kartkowy wszystkich druków z całej Polski, odnoszących się do dziejów wychowania i szkolnictwa.

Rektor Estreicher: Sprawa Bibliotek wiąże się z całym ustrojem Komisyi; należy stworzyć warsztaty pracy w kilku centrach /np.pięć/, w którychby skupiły się usiłowania dzielnic. Wszędzie tam powinna być biblioteczka wydawnictw zasadniczych. Ale autonomia musi mieć granice któremi są: jeden Zarząd Centralny, z czego wynika wspólność budżetu, jedno wspólne archiwum.

Szef Sekcyi Wrzosek oświadcza, że Ministerstwo idzie całkowicie po linii wywodów p.Estreichera. Co do bibliotek - druki rzadkie i kosztowniejsze może nabywać tylko Komisya, Podkomisye mają czynić zakupy tylko w porozumieniu z Komisyą, biblioteki Podkomisyj winny zawierać wydawnictwa podręczne do częstego użytku.

VI. Prace nad Komisyą Edukacyjną. Prof.Dickstein informuje, że pracuje nad zagadnieniem: Nauki ścisłe w szkołach Kom.Ed. i zwraca uwagę na potrzebę podziału pracy pomiędzy kilku badaczami, którzy zajmują się dziejami Kom.Ed. W dyskusyi przeważyło przekonanie, że obecnie taki podział nie dałby się przeprowadzić.

VII. Nowi współpracownicy. Sekretarz proponuje proszenie do grona korespondentów Dra Ignacego Halperna w Warszawie, pracującego nad Śniadeckim, i Dyr.Stanisława Drzażdżyńskiego w Gnieźnie.

L.53/Wkp. 8

P R O T O K Ó Ł

z ósmego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 6 lipca 1920 w Krakowie w sali posiedzeń Wydz.Muzeal.

I. Obecni: Prezes Morawski, ks Fijałek, Chrzanowski, Ciechanowski, Windakiewicz, Lewicki, Rot, Birkenmajer, Łukuliski.

II. Sprawozdanie Sekretaryatu. Ministerstwo O.P. i O.W. przyznało zapomogi pp.Kempiskiemu i Lewickiemu oraz zaliczek p.Lewickiemu 6.000 mk. Komisya otrzymała kwotę 200.000 mk z zastrzeżeniem, że suma ta ma być traktowana nie jako zaliczkowa, a wydatki z niej czynione, za aprobatą Ministerstwa. Papier na okładki wydawnictw Komisyi jeszcze nie nadszedł. Ministerstwo żąda przedłożenia listy egzemplarzy bezpłatnych. Wydział archiwalny Min.rozesłał okólnik do zarządów archiwów, polecając oddawanie do Komisyi dubletów druków, dotyczących historyi wychowania i szkolnictwa, oraz zalecając popieranie pracy inwentaryzacyjnej.
Podkomisya lwowska zwróciła się z ocenieniem postulatów w związku z realizacyą pisma Dyr.Bostla.

III. Inwentaryzacya i wydawnictwa. X.Kwolek z Przemyśla nadesłał zbiór notatek charakteryzujących materyały archiwalne przemyskie ze względu na historyę wychowania i szkolnictwa i na kilku przykładach rokazał, jakiego rodzaju dane znajdują się w archiwach parafialnych dyecezyi przemyskiej. Prof. Wiszniewski Stanisław podjął się zebrania informacyi o archiwum Braci czeskich w Lesznie z okazyi pobytu swego na kursach nauczycielskich w Lesznie. Dyr. Brzeziński z Gniezna podjął się pracy inwentaryzacyjnej w zbiorach archiwalnych w Gnieźnie. Zarząd Komisyi zwróci się do pp.Kucharzewskiego, Kipy i Kuchnodolskiego w sprawie inwentaryzacyi w archiwach państwowych w Warszawie. Prof.Jan Jakubowski z Warszawy Kraf.Bamyzrzekmszegkx nad atlas inwentarz fascykułów archiwalnych zawierających ciekawe materyały, dotyczące dziejów przekształcenia stanowisk w Zamościu na liceum pod rządami austryackimi po pierwszym rozbiorze.
Prof.Danysz rozpoczął już pracę nad przygotowaniem wydania Pamiętnika z Wilna. Prof.Bisoń uzależnia przygotowanie Zoo rzekiego od przeniesienia się do Lwowa. Dr Ignacy Halpern w Warszawie gotów się podjąć wydania wyboru pism pedag.Jana Śniadeckiego. Red Szaniawskiego i donosi, że przystąpiłby do tłómaczenia dzieła Bussa oraz Herbarta.

IV. Rozporządzenia pedagogiczne Komisyi Edukacyjnej. Prof. Lewicki przedstawił swój plan zebrania dla Bibl. Pis. Ped. poszczególnych rozporządzeń pedagogicznych K.Ed. rozproszonych w niezmiernie rzadkich drukach ulotnych, na których opierała się cała działalność szkolna Komisyi przed wydaniem Ustaw. Na życzenie Komisyi podjął się p. Lewicki zebranie wszystkich tego rodzaju rozporządzeń K.Ed. aż do końca jej istnienia i zobowiązał się złożyć rękopis do druku na 1. wrześni 1920. r.

W dyskusyi omawiano szczegóły, dotyczące ustalenia typu wydawniczego Bibl. Pis. Ped. Każdy tomik ma być poprzedzony wstępem syntetycznym rozmiarów około 2 arkuszy druku; o ile treść jego jest niejednolita, każdy z zawartych w nim ustępów winien być zaopatrzony w krótki wstęp szczegółowy; w komentarzu biegnącym pod tekstem mają być podane objaśnienia mniej znanych terminów i nazwisk. Teksty w językach obcych mają być przełożone w przypiskach. Utwory łacińskie będą tłómaczone pagina fracta. Co do pisowni - ma być ona modernizowana / z zachowaniem właściwości języka/ we wszystkich utworach, nie posiadających większej wartości językowej, począwszy od pism XVIII w.

V. Nowi korespondenci. Do grona korespondentów Komisyi uchwalono zaprosić P. Dyr. Stanisława Brzeżdżyńskiego w Gnieźnie i p. Dra Ignacego Halperna w Warszawie.

VI. Do Komisyi rewizyjnej. wybrano X Pijałka, Estreichera, Ciechanowskiego.

8

PROTOKÓŁ

z ósmego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego w dniu 6.lipca 1920 r. w Krakowie w sali posiedzeń akad.Umiej.

I. Obecni: Prezes Morawski, ks Pijałek, Chrzanowski, Ciechanowski, Windakiewicz, Lewicki, Zoł, Birkenmajer, Kukulski.

II. Sprawozdanie Sekretaryatu. Ministerstwo O.P. i W.R. przyznało urlopy pp.Tempickiemu i Lewickiemu oraz zasiłek p.Lewickiemu 8.000 Mk. Komisya otrzymała kwotę 200.000 Mk z zastrzeżeniem, że suma ta ma być traktowana niejako jako rezerwowa, a wydatki z niej czynione, za sprobatą Ministerstwa. Papier na okładki wydawnictw Komisyi jeszcze nie nadszedł. Ministerstwo żąda przedłożenia listy egzemplarzy bezpłatnych. Wydział archiwalny Min.rozesłał okólnik do zarządów archiwów, polecając odsyłanie do Komisyi dubletów druków, dotyczących historyi wychowania i szkolnictwa, oraz zalecając popieranie pracy inwentaryzacyjnej. Podkomisya lwowska zwróciła się z szeregiem postulatów w związku z realizacyą planu dyr.Bostla.

III. Inwentaryzacya i wydawnictwa. Y Kwolek z Przemyśla nadesłał zbiór notatek charakteryzujących materyały archiwalne przemyskie ze względu na historyę wychowania i szkolnictwa i na kilku przykładach pokazał, jakiego rodzaju dane znajdują się w archiwach parafialnych dyecezyi przemyskiej. Prof.Wiaczysław Ziemnowicz podjął się zebrania informacyi o archiwum Braci czeskich w Lesznie z okazyi pobytu swego na kursach nauczycielskich w Lesznie. Dyr.Drzażdżyński z Gniezna podjął się pracy inwentaryzacyjnej w zbiorach archiwalnych w Gnieźnie. Zarząd Komisyi zwrócił się do pp. Kucharzewskiego, Kipy, i Suchodolskiego w sprawie inwentaryzacyi w archiwach państwowych w Warszawie.

Prof.Danysz rozpoczął już pracę nad przygotowaniem wydania Szymona z Pilzna. Prof.Bizoń uzależnia przygotowanie Konarskiego od przeniesienia się do Lwowa. pDr.Ignacy Halpern w Warszawie gotów się podjąć wydania wyboru pism pedag. Jana Śniadeckiego, Hug Szaniawskiego i donosi, że przystąpiłby do tłómaczenia Emila Russa oraz Herbarta.

IV. Rozporządzenia pedagogiczne Komisyi Edukacyjnej. Prof.Lewicki przedstawia swój plan zebrania dla Bibl.Pis.Ped. poszczególnych rozporządzeń pedagogicznych K.Ed., rozproszonych w niezmiernie rzadkich drukach ulotnych, na których opierała się cała działalność szkolna Komisyi przed

304

wydaniom Ustaw. Na życzenie Komisyi podjął się p.Lewicki zebrania wszystkich tego rodzaju rozporządzeń K.Ed. aż do końca jej istnienia i zobowiązał się złożyć rękopis do druku na 1września 1920.

W dyskusyi omawiano szczegóły, dotyczące ustalenia typu wydawniczego Bibl.Pis.Ped. Każdy tomik ma być poprzedzony wstępem syntetycznym rozmiarów około dwóch arkuszy druku; o ile treść jego jest niejednolita, każdy z zawartych w nim ustępów winien być zaopatrzony w krótki wstęp szczegółowy. W komentarzu biegnącym pod tekstem mają być podane objaśnienia mniej znanych terminów i nazwisk. Teksty w językach obcych mają być przełożone w przypisach. Utwory łacińskie będą tłómaczone pagina fracta. Co do pisowni - ma być ona modernizowana /z zachowaniem właściwości języka/ we wszystkich utworach, nie posiadających większej wartości językowej, począwszy od pism XVIII w.

V. Nowi korespondenci. Do grona korespondentów Komisyi uchwalono zaprosić P.Dyr.Stanisława Orzeszkowskiego w Gnieźnie i p.Dra Ignacego Halperna w Warszawie.

VI. Do Komisyi rewizyjnej wybrano K.Fijałka, Batreichera i Ciechanowskiego.

L. 54/Kkp. 9

P R O T O K Ó Ł

z dziewiątego posiedzenia Komisyi historyczno-pedagogicznej, odbytego dnia 9 października 1930 r. w Krakowie w sali posiedzeń Akad. Umiej..

I. Obecni: Prezes Morawski, ks. Pilarek, Estreicher, Janik, Birkenmajer Rowid, Kot.

II. Sprawozdanie sekretarza. Ministerstwo Ośw. zatwierdziło wnioski Komisyi o rozdział bezpłatnych egzemplarzy wydawnictw i przyrzekło zabezpieczenie papieru na dalsze wydawnictwa. Papier okładkowy nadszedł do drukarni. Szkoły parafialne Wierzbowskiego w najbliższych tygodniach będą ukończone, odbito już 11 arkuszy, całość wyniesie około 15. Studyów Danysza złożono 4 arkusze. Kasa Mianowskiego nadesłała dla biblioteki Komisyi przeważną część tych wydawnictw, o jakie prosiliśmy.

III. Wydawnictwa. Ponieważ pierwsza książka, wydana przez Komisyę, ma się niedługo ukazać, i być także rozsyłana - jak wszystkie dalsze wydawnictwa Komisyi - instytucyom i czasopismom fachowym zagranicą, uznano konieczność dodawania do każdej publikacyi Komisyi streszczenia w języku francuskim, szczególnie uwydatniającego te momenty jej treści, które mogą interesować czytelników cudzoziemskich oraz pokazać im w należytem świetle wysiłki polskie na polu szkolnictwa i wychowania. Streszczenie takie, poprzedzone krótką informacyą o całości prac Komisyi, winno stanowić osobną składkę, rozmiarów 4 stron druku, która w egzemplarzach, wysyłanych zagranicę, będzie wklejona na początku książki, a nadto w pewnej liczbie rozsyłana jako załącznik przy niektórych fachowych wydawnictwach zagranicznych.

Poruszono także konieczność podwyższenia honorarjów autorskich za prace wydawnicze i inwenterjzacyjne Komisyi, pozostawiając to decyzyi Ministerstwa. Komisya wyraża przekonanie, że honorarjum od arkusza należałoby podnieść przynajmniej do 800 Mk.

IV. Inwenteryzacya rękopisów została znacznie zahamowana przez wypadki wojenne, zamknięcie wielu zbiorów i ubytek osób. Tak n.p. od pp. Kucharzewskiego, Kipy i Suchodolskiego z Warszawy Komisya na swe pisma nie otrzymała dotąd żadnej odpowiedzi. Na ukończeniu jest inwenteryzacya w Muzeum Czartoryskich. - F. Przeczławski /zbiory Wilanowskie i Zamojskich/ służy w wojsku. - K. Sadowski w Tarnowie przyrzekł inwenteryzacyę tamtejszych zbiorów Konsystorskich. - F. Barwiński, dyrektor Arch. Państwowego we Lwowie skłonny służyć pomocą przy opracowaniu tamtejszych zbiorów.

Pastor reformowany w Lesznie, Sickerich, okazał gotowość sporządzenia inwentarza archiwum Braci Czeskich.

V. Rocznica Ewarysta Estkowskiego. Dr. Rowid podnosi, że w roku bieżącym upływa 100 lat od urodzenia wybitnego pedagoga Estkowskiego, którego działalność i poglądy nie zostały dotąd należycie opracowane, a pisma w całości nie zebrane. Stawia wniosek aby Komisya ogłosiła konkurs na monografię krytyczną o Estkowskim, w nadziei, że może ktoś z nauczycielstwa w Wielkopolsce podjąłby się tej pracy. Zarazem obiecuje, że gdyby konkurs nie dał żadnego rezultatu, on sam podjąłby się przynajmniej zebrania i przygotowania do druku pism, artykułów i listów Estkowskiego, którą to pracę w razie pomocy Komisyi wykonałby do końca 1921 roku. Myśl konkursu uznano za dobrą i postanowiono zapytać Ministerstwo Ośw. o zgodę.

VI. Prezes Morawski zamykając posiedzenie zwrócił się z apelem do Podkomisyj oraz do członków i korespondentów Komisyi z prośbą o przystąpienie do żywej pracy po wakacyach.

1.479/r.
Wpł. 4.XII.920

10

302

P r o t o k ó ł

z dziesiątego posiedzenia Komisyi hist.-ped., odbytego w dniu 27 listopada w sali posiedzeń Akademii Umiej. w Krakowie.

I. Obecni: Pp. Prezes Morawski, X Fijałek, Estreicher, Windakiewicz, Kot, Janik, Rowid, Kukulski.

II. Sprawozdanie sekretaryatu: Ministerstwo W.R.i O.P. zgodziło się na wniosek Komisyi o podwyższenie honoraryów autorskich za prace naukowe oraz inwentaryzacyjne do wysokości 800 Mk za arkusz druku, upoważniając do podwyższenia tej kwoty w wypadkach wyjątkowych. Wyraziło również zgodę na dodawanie do publikacyi Komisyi streszczeń w języku francuskim. Bawiący w Krakowie prof. Sorbonny Strowski wskazał szereg fachowych czasopism francuskich, z którymi należy wejść w pertraktacye o wymianę i dołączanie streszczeń.

Szkoły parafialne Wierzbowskiego są już w całości złożone i w najbliższym czasie puszczone będą w obieg. Studya Danysza - złożono arkuszy 12.

III. Prace naukowe. X Konstanty Michalski, prof. filozofii w Uniw. Jag. podjął się napisania rozprawy monograficznej o nauczaniu filozofii w Polsce w wiekach średnich. P. Tyne zawiadomił, że rozprawa jego o Nauce moralnej w szkołach Komisyi Edukacyjnej - złoży Komisyi po świętach Bożego Narodzenia. P. Rolle nadesłał zobowiązanie, iż przy nowem wydaniu swych Aten Wołyńskich poczyni zmiany i uzupełnienia, których wymaga dzisiejszy stan wiedzy o szkole krzemienieckiej. Dyr. Bostel zawiadomił, że z powodu opóźnienia się jego urlopu dopiero obecnie przystępuje do pracy nad dziełem zbiorowem, poświęconem historyi szkolnictwa w zaborze austryackim.

Zapowiedziany przez p. Lewickiego Zbiór Rozporządzeń pedagogicznych Komisyi Edukacyjnej, który miał stanowić 1 Nr Bibl. Hist. Ped. ulega odwłoce z powodu służby wojskowej wydawcy. Dyr. Halpern zgłosił chęć wydania Rad Szaniawskiego i Brodzińskiego rozprawy o powołaniu i obowiązkach młodzieży akademickiej.

Dyr. Stanisław Łempicki nadesłał rękopis monografii "Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa" - wziął go do referatu prezes Morawski.

IV. Wydawnictwo obcych klasyków pedagogicznych. Komisya otrzymała z kilku stron propozycye przygotowania tłómaczeń klasyków pedagogji klas europejskiej oraz krytycznego ich opracowania. Wydawnictwo tego rodzaju niewątpliwie odpowiadałoby potrzebom nauczycielstwa. Z powodu jednakże znacznych kosztów nakładu Ministerstwo nie może w obecnym ciężkim czasie podjąć się sfinansowania. Komisya uchwaliła zwrócić się do Ministerstwa z zapytaniem, czyby nie mogło zachęcić Książnicy Polskiej do zajęcia się takiem wydawnictwem, które prawdopodobnie nie byłoby deficytowe.

V. Inwentaryzacja rękopisów postępuje powoli. Najdalej posunięte są prace w zbiorach krakowskich, w Warszawie - z wyjątkiem prof. Jakubowskiego, prowadzącego inwentaryzację Archiwum Kuratorji - nikt inny pracy tego rodzaju nie rozpoczął a osoby, do których się Komisya zwróciła, nawet nie odpowiadają na listy. Przykre zwłaszcza jest zaniedbanie tej pracy w Archiwum Głównem, Wydział Archiwalny Min. W.R. i O.P. mimo specjalnych próśb Komisyi nie zainteresował się dotąd tą pracą.

VI. Bibljografja pedagogiczna Karbowiaka. Ministerstwo nadesłało Komisyi rękopis bibljografji pedagogicznej ś.p. prof. Karbowiaka do zbadania i orzeczenia, czy może być bez zmian wydawana, ewentualnie do przeprowadzenia zmian koniecznych. Komisya uchwaliła zwrócić się do prof. Czubka z prośbą o zbadanie rękopisu, w razie zaś gdyby p. Czubek nie mógł się tego podjąć, powierzyć tę pracę Drowi Kukulskiemu.

VII. Projekt ogłoszenia konkursu na monografję o Wstkowskim zyskał zgodę Ministerstwa, które zaproponowało kwotę 20.000 Mk jako nagrodę konkursową i zażądało od Komisyi szczegółowego projektu komunikatu, który od siebie ogłosi.

VIII. Nazwa Komisyi. Prof. Twardowski zażądał zmiany dotychczasowego skrótu nazwy Komisyi /K. historyczno-pedagogiczna/, krytykując go jako nielogiczny i utworzony pod wpływem niemieckim, wzamian proponując wprowadzenie nazwy: Komisya historyi pedagogiki. Językoznawcy, do których się Komisya zwróciła z prośbą o wyświetlenie sprawy, wyrazili zdanie, że określenie "historyczno-pedagogiczny", aczkolwiek nie jest germanizmem i ma niejeden precedens w języku polskim, jednakowoż może tu i ówdzie dać powód do nieporozumień, ale zarazem dodali, że jeśli odpowiada potrzebie praktycznej, może być używane, gdyż żywy język w swym rozwoju nie musi się liczyć z ścisłemi wymaganiami logiki. Wobec tego Komisya zdecydowała używać jako swej nazwy oficjalnej tytułu: Komisja

do ma

do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce - dopuszczając jednakże w potocznem użyciu nazwy: Komisya hist.-pedag.

IX. Sprawozdanie roczne Komisji. Z końcem bieżącego roku przypada zarazem koniec pierwszego roku sprawozdawczego Komisji. Wobec tego uchwalono ogłosić drukiem obszerniejsze sprawozdanie z przebiegu pracy organizacyjnej, naukowej i inwentaryzacyjnej Komisji, w którem się zamieści także tekst pisma Ministerstwa, powołującego Komisye do życia, jej regulamin i instrukcje dla inwentaryzatorów, oraz doda się krótką publikacje naukową /dwa do trzy arkusze druku/ pt: Zbiór szkolny za Komisji Edukacyjnej.

Niniejszem wzywa się podkomisje i wszystkich członków i korespondentów Komisji o nadesłanie do dnia 15 grudnia zwiezłego przedstawienia ich prac, które będzie zużytkowane xx w drukowanem sprawozdaniu.

X. Zakupno Biblioteki po ś.p.Karbowiaku. Komisja uchwaliła wejść w pertraktacje z p.Karbowiakowo o zakupno biblioteki pozostałej po ś.p. Karbowiaku, obejmującej około 600 pozycij, odnoszących się do historji wychowania i szkolnictwa, na podstawie oceny przez Dra Birkenmajera.

XI. Zaproponowano zaproszenie do grona korespondentów Komisji Dra Kazimierza Dobrowolskiego, urzędnika Bibl.Jagiell. w Krakowie.

l. 179/n

10

P r o t o k ó ł

z dziesiątego posiedzenia Komisyi hist.-ped., odbytego w dniu 27 listopada w sali posiedzeń Akademiii Umiej. w Krakowie.

I. Obecni: Pp. Prezes Morawski, Z Fijałek, Estreicher, Windakiewicz, Kot, Janik, Nowid, Kakulski.

II. Sprawozdanie sekretaryatu: Ministerstwo W.R.i O.P. zgodziło się na wniosek Komisyi o podwyższenie honoraryów autorskich za prace naukowe oraz inwentaryzacyjne do wysokości 800 Mk za arkusz druku, upoważniając do podwyższenia tej kwoty w wypadkach wyjątkowych. Wyraziło również zgodę na dodawanie do publikacyi Komisyi streszczeń w języku francuskim. Bawiący w Krakowie prof. Sorbonny Strowski wskazał szereg fachowych czasopism francuskich, z którymi należy wejść w pertraktacye o wymianę i dołączanie streszczeń.

Szkoły parafialne Sierzbowskiego są już w całości złożone i w najbliższym czasie puszczone będą w obieg. Studya Danysza - złożono arkuszy 12.

III. Prace naukowe. X. Konstanty Michalski, prof. filozofii w Uniw. Jag. podjął się napisania rozprawy monograficznej o nauczaniu filozofii w Polsce w wiekach średnich. P. Tyno zawiadomił, że rozprawa jego o Nauce moralnej w szkołach Komisyi Edukacyjnej złoży Komisyi po świętach Bożego Narodzenia. P. Rolle nadesłał zobowiązanie, iż przy nowym wydaniu swych Aten Wołyńskich poczyni zmiany i uzupełnienia, których wymaga dzisiejszy stan wiedzy o szkole krzemienieckiej. Dyr. Rostel zawiadomił, że z powodu opóźnienia się jego urlopu dopiero obecnie przystępuje do pracy nad dziełem zbiorowem, poświęconem historyi szkolnictwa w zaborze austryackim.

Zapowiedziany przez p. Lewickiego Zbiór Rozporządzeń pedagogicznych Komisyi Edukacyjnej, który miał stanowić 1 Nr Bibl. Pis. Ped. uległa odwłoce z powodu służby wojskowej wydawcy. Dyr. Halpern zgłosił chęć wydania Rad Szaniawskiego i Brodzińskiego rozprawy o powołaniu i obowiązkach młodzieży akademickiej.

Dyr. Stanisław Kempicki nadesłał rękopis monografij "Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa" - wziął go do referatu prezes Morawski.

IV. Wydawnictwo obcych klasyków pedagogicznych. Komisya otrzymała z kilku stron propozycye przygotowania tłómaczeń klasyków pedagogji kk europejskiej oraz krytycznego ich opracowania. Wydawnictwo tego rodzaju nie wątpliwie odpowiadałoby potrzebom nauczycielstwa. Z powodu jednakże znacznych kosztów nakładu Ministerstwo nie może w obecnym ciężkim czasie podjąć się sfinansowania. Komisya uchwaliła zwrócić się do Ministerstwa z zapytaniem, czyby nie mogło zachęcić Książnicy Polskiej do zajęcia się takiem wydawnictwem, które prawdopodobnie nie byłoby deficytowe.

V. Inwentaryzacja rękopisów postępuje powoli. Najdalej posunięte są prace w zbiorach krakowskich, w Warszawie - z wyjątkiem prof. Jakubowskiego, prowadzącego inwentaryzację Archiwum Kuratorji - nikt inny pracy tego rodzaju nie rozpoczął a osoby, do których się Komisya zwróciła, nawet nie odpowiadają na listy. Przykre zwłaszcza jest zaniedbanie tej pracy w Archiwum Głównem, Wydział Archiwalny Min. W.R. i O.P. mimo specjalnych próśb Komisyi nie zainteresował się dotąd tą pracą.

VI. Bibljografja pedagogiczna Karbowiaka. Ministerstwo nadesłało Komisyi rękopis bibljografji pedagogicznej ś.p. prof. Karbowiaka do zbadania i orzeczenia, czy może być bez zmian wydawana, ewentualnie do przeprowadzenia zmian koniecznych. Komisya uchwaliła zwrócić się do prof. Czubka z prośbą o zbadanie rękopisu, w razie zaś gdyby p. Czubek nie mógł się tego podjąć, powierzyć tę pracę Drowi Kukulskiemu.

VII. Projekt ogłoszenia konkursu na monografję o Estkowskim zyskał zgodę Ministerstwa, które zaproponowało kwotę 20.000 Mk jako nagrodę konkursową i zażądało od Komisyi szczegółowego projektu komunikatu, który od siebie ogłosi.

VIII. Nazwa Komisyi. Prof. Twardowski zażądał zmiany dotychczasowego skrótu nazwy Komisyi /K. historyczno-pedagogiczna/, krytykując go jako nielogiczny i utworzony pod wpływem niemieckim, wzamian proponując wprowadzenie nazwy: Komisya historyi pedagogiki. Językoznawcy, do których się Komisya zwróciła z prośbą o wyświetlenie sprawy, wyrazili zdanie, że określenie "historyczno-pedagogiczny", aczkolwiek nie jest germanizmem i ma niejeden precedens w języku polskim, jednakowoż może tu i ówdzie dać powód do nieporozumień, ale zarazem dodali, że jeśli odpowiada potrzebie praktycznej, może być używane, gdyż żywy język w swym rozwoju nie musi się liczyć z ścisłemi wymaganiami logiki. Wobec tego Komisya zdecydowała używać jako swej nazwy oficjalnej tytułu: Komisja do ba-

do badania dziejów wy-chowania i szkolnictwa w Polsce - dopuszczając jednakże w potocznem użyciu nazwy: Komisya hist.-pedag.

IX. Sprawozdanie roczne Komisji. Z końcem bieżącego roku przypada zarazem koniec pierwszego roku sprawozdawczego Komisji. Obok tego uchwalono ogłosić drukiem obszerniejsze sprawozdanie z przebiegu pracy organizacyjnej, naukowej i inwentaryzacyjnej Komisji, w którem ma zamieścić także tekst pisma Ministerstwa, powołującego Komisyę do życia, jej regulamin i instrukcyę dla inwentaryzatorów, oraz dodać ma krótka publikacyę naukową /dwa do trzy arkusze druku/ pt: Rejmik szkolny za Komisji Edukacyjnej.

Niniejszem wzywa się podkomisje i wszystkich członków i korespondentów Komisji o nadesłanie do dnia 15 grudnia zwiezłego przedstawienia ich prac, które będzie zużytkowane we wydrukowanem sprawozdaniu.

X. Zakupno Bibljoteki po ś.p.Karbowiaku. Komisja uchwaliła wejść w pertraktacye z p.Karbowiakowa o zakupno bibljoteki pozostałej po ś.p. Karbowiaku, obejmującej około 6000 pozycyj, odnoszących się do historyi wychowania i szkolnictwa, na podstawie oceny przez dra Birkenmajera.

XI. Zaproponowano zaproszenie do grona korespondentów Komisji Dra Kazimierza Dobrowolskiego, urzędnika Bibl.Jagiell. w Krakowie.

Nr. 21 III 921 11

313

P R O T O K Ó Ł

z jedenastego posiedzenia Komisyi hist.-ped., odbytego w Krakowie w dniu 29 stycznia 1921 roku w sali posiedzeń Akad. Umiej.

I. Obecni: pp. Morawski, Pijałek, Windakiewicz, Sinko, Kot, Janik, Rowid, Kukulski.

II. Umowy z autorami. Na podstawie porozumienia z Ministerstwem O.P. uchwalono zawieranie umów z autorami, których prace Komisja wydaje, według następujących zasad:

1/. Autor odstępuje Komisji dzieło swe na zupełną nieograniczoną własność wraz z wszystkiemi prawami autorskiemi.

2/. Gdyby w razie zupełnego wyczerpania się poprzedniego wydania Komisja w przeciągu dwóch lat mimo odpowiedniego żądania autora nie przystąpowała do ponownego wydania jego dzieła, wówczas przysługuje autorowi prawo swobodnego rozporządzania dziełem.

3/. Komisja ustala wysokość nakładu, w jakim dzieło ma być wydawane.

4/. Honorarjum za każde wydanie pobiera autor według norm przez Komisję przyjętych, z zastrzeżeniem, że przy każdem nowem wydaniu zrewiduje dzieło i ewentualnie zmieni je lub uzupełni podług żądań Komisyi, mających swe uzasadnienie bądźto w zdaniach wydawnionych Komisji bądź to w ówczesnym stanie badań naukowych.

III. Prace monograficzne. Zatwierdzono tekst okładki na książkę Wierzbowskiego, która ukaże się w lutym. Książka Danysza już prawie w całości jest wydrukowana. Zatwierdzono tekst francuskiej reklamy dla książki Wierzbowskiego.

Na podstawie referatu pp. Morawskiego i Kota uchwalono oddać do druku jako trzeci tom prac monograficznych rękopis Dra Stanisława Kempińskiego p.t. "Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa 1573–1605".

IV. Polska Biblioteka Pedagogiczna. Uchwalono wydać jako nr 1 tomik pt. "Sejmiki szkolne w Polsce XVIII w." obejmujący sejmik Stanisława Konarskiego z r. 1757 i Adrjana Dębskiego /z rękopisu/, odegrany w szkole pułtuskiej w r. 1786, z wstępem p. Kota.

Uchwalono zwrócić się do p. Józefa Lewickiego o nadesłanie rękopisu Rozporządzeń Pedagogicznych Komisyi Eduk. na tomik drugi.

Zgodnie z propozycyą p. Danysza uchwalono wydanie De Scholis Mariciusa rozdzielić: tekst polski da p. Danysz, wraz z objaśnieniami rzeczowemi o opracowanie tekstu łacińskiego wraz z komentarzem językowym prosić prof. Gańszyńca. Każdy tekst umieszczony będzie na innej stronie.

V. Inwentaryzacja rękopisów. Dr Lipski ukończył inwentaryzację rękopisów Biblioteki Czartoryskich, skrypt obejmie około trzy arkusze druku. Obecnie mianowicie przystąpił do pracy nad Archiwum z Kuratoryi Czartoryskiego, złożonego w depozycie tymczasowym w Muzeum Czartoryskich.

Dr Muszkowski podjął się inwentaryzacji w Bibliotece Uniwersyteckiej i Krasińskich w Warszawie.

VI. Podkomisja Warszawska. Uchwalono jednomyślnie prosić pana Dra Józefa Bielińskiego o zatrzymanie nadal przewodnictwa Podkomisyi.

W sprawie zasiłku na inwentaryzację zbiorów Muzeum Pedagogicznego w Warszawie postanowiono prosić o bliższe informacye, jakie to są zbiory, kto przeprowadza inwentaryzację, oraz na jakich warunkach.

VII. Jubileusz Komisyi Edukacyjnej i Stanisława Konarskiego. W r.1923 wypadnie 150-lecie założenia Kom.Ed. oraz śmierci Stanisława Konarskiego, którego pamięć i działalność dotąd nie została należycie z powodu trudnych warunków przez społeczeństwo uczczona. Po dłuższej dyskusyi, w której zabierali głos pp.Morawski, Nowid, Sinko, Kot, Fijałek, uznano, iż jest obowiązkiem Komisyi dać inicyatywę do poważnego uczczenia tej wielkiej rocznicy, i uchwalono zwrócić się do podkomisyj i członków z prośbą o nadesłanie wskazówek i wniosków.

VIII. Uchwalono zaprosić do grona korespondentów Komisyi p.Dra Kazimierza Dobrowolskiego, urzędnika Bibl.Jag.

L. 13/1921
Wpł. VII 1921

11

315

P R O T O K Ó Ł

z jedenastego posiedzenia Komisyi hist.-ped., odbytego w Krakowie w dniu 29 stycznia 1921 roku w sali posiedzeń Akad. Umiej.

I. Obecni: pp. Morawski, Pijałek, Windakiewicz, Sinko, Kot, Janik, Rowid, Kukulski.

II. Umowy z autorami. Na podstawie porozumienia z Ministerstwem O.P. uchwalono zawieranie umów z autorami, których prace Komisja wydaje, według następujących zasad:

1/. Autor odstępuje Komisji dzieło swe na zupełną nieograniczoną własność wraz z wszystkiemi prawami autorskiemi.

2/. Gdyby w razie zupełnego wyczerpania się poprzedniego wydania Komisja w przeciągu dwóch lat mimo odpowiedniego żądania autora nie przystąpowała do ponownego wydania jego dzieła, wówczas przysługuje autorowi prawo swobodnego rozporządzania dziełem.

3/. Komisja ustala wysokość nakładu, w jakim dzieło ma być wydawane.

4/. Honorarjum za każde wydanie pobiera autor według norm przez Komisję przyjętych, z zastrzeżeniem, że przy każdem nowem wydaniu zrewiduje dzieło i ewentualnie zmieni je lub uzupełni podług żądań Komisyi, mających swe uzasadnienie bądźto w zadaniach wydawnionych Komisji bądź to w ówczesnym stanie badań naukowych.

III. Prace monograficzne. Zatwierdzono tekst okładki na książkę Wierzbowskiego, która ukaże się w lutym. Książka Danysza już prawie w całości jest wydrukowana. Zatwierdzono tekst francuskiej reklamy dla książki Wierzbowskiego.

Na podstawie referatu pp. Morawskiego i Kota uchwalono oddać do druku jako trzeci tom prac monograficznych rękopis Dra Stanisława Lempickiego p.t. "Działalność Jana Zamojskiego na polu szkolnictwa 1573-1605".

IV. Polska Biblioteka Pedagogiczna. Uchwalono wydać jako nr 1 tomik pt. "Sejmiki szkolne w Polsce XVIII w." obejmujący sejmik Stanisława Konarskiego z r. 1757 i Adrjana Dębskiego /z rękopisu/, odegrany w szkole pułtuskiej w r. 1786, z wstępem p. Kota.

Uchwalono zwrócić się do p. Józefa Lewickiego o nadesłanie rękopisu Rozporządzeń Pedagogicznych Komisyi Eduk. na tomik drugi.

Zgodnie z propozycyą p. Danysza uchwalono wydanie De Scholis Mariciusa rozdzielić: tekst polski da p. Danysz, wraz z objaśnieniami rzeczowemi o opracowanie tekstu łacińskiego wraz z komentarzem językowym prosić prof. Gańszyńca. Każdy tekst umieszczony będzie na innej stronie.

V. Inwentaryzacja rękopisów. Dr Lipski ukończył inwentaryzacyę rękopisów Biblioteki Czartoryskich, skrypt obejmie około trzy arkusza druku. Obecnie ~~wstąpił~~ przystąpił do pracy nad Archiwum z Kuratoryi Czartoryskiego, złożonego w depozycie tymczasowym w Muzeum Czartoryskich.

Dr Muszkowski podjął się inwentaryzacji w Bibliotece Uniwersyteckiej i Krasińskich w Warszawie.

VI. Podkomisja Warszawska. Uchwalono jednomyślnie prosić pana Dra Józefa Bielińskiego o zatrzymanie nadal przewodnictwa Podkomisyi.

W sprawie zasiłku na inwentaryzacyę zbiorów Muzeum Pedagogicznego w Warszawie postanowiono prosić o bliższe informacye, jakie to są zbiory, kto przeprowadza inwentaryzacyę, oraz na jakich warunkach.

VII. Jubileusz Komisyi Edukacyjnej i Stanisława Konarskiego. W r.1923 wypadnie 150-lecie założenia Kom.Ed. oraz śmierci Stanisława Konarskiego, którego pamięć i działalność dotąd nie została należycie z powodu trudnych warunków przez społeczeństwo uczczona. Po dłuższej dyskusyi, w której zabierali głos pp.Morawski, Rowid, Sinko, Kot, Fijałek, uznano, iż jest obowiązkiem Komisyi dać inicyatywę do poważnego uczczenia tej wielkiej rocznicy, i uchwalono zwrócić się do podkomisyj i członków z prośbą o nadesłanie wskazówek i wniosków.

VIII. Uchwalono zaprosić do grona korespondentów Komisyi p.Dra Kazimierza Dobrowolskiego, urzędnika Bibl.Jag.

12 25/1921. 112

P R O T O K Ó Ł

z dwunastego posiedzenia Komisyi hist.-ped. odbytego w dniu 16 kwietnia w Krakowie w Sali posiedzeń Akademii Umiejętności.

I. Obecni: Pp. Prezes Morawski, Sekretarz Kot, Ks. Fijałek, Estreicher, Windakiewicz, Ciechanowski, Birkenmajer, Szumowski, Rowid, Dobrowolski.

II. Sprawozdanie Komisyi Rewizyjnej. Prof. Ciechanowski w imieniu Komisyi rewizyjnej, którą stanowi wraz z ks. Fijałkiem i rektorem Estreicherem, przedkłada sprawozdanie dochodów i wydatków Komisyi hist.ped. z dniem 1 stycznia 1921 r. Sprawozdanie to będzie przesłane Ministerstwu W.R. i O.P.

III. Sprawozdanie Zarządu. Ze spraw bieżących: Wierzbowskiego Szkoły Parafialne już są w handlu księgarskim, Druk Studyów Danysza ukończony i w początku maja książka opuści drukarnię, w objętości 22 i pół arkusza. Książki Łempickiego o Zamojskim złożono 5 arkuszy. Ministerstwo nadesłało nowy transport papieru na druk Prac monograficznych oraz papier mniejszego formatu na druk Biblioteki Polskich Pedagogów, Niestety bardzo lichej jakości. Na tym papierze wydrukuje się też sprawozdanie z pierwszego roku działalności Komisji, które na temże posiedzeniu zatwierdzono do druku. Do sprawozdania dołączona będzie rozprawa prof. Kota o stanie badań nad historyą wychowania i szkolnictwa w Polsce wraz z wskazówkami co do badań nad historyą lokalną szkół, opracowana na żądanie Ministerstwa W.R.i O.P. - W najbliższym czasie rozpocznie się druk 1-go nru Biblioteki Pedagogicznej /Sejmiki Szkolne XVIII wieku/.

IV. Sprawa obchodu rocznicy Komisji Edukacyjnej. Ministerstwo zwróciło się do Komisji o wnioski w sprawie przygotowania na rok 1923 obchodu 150-tej rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej. Również prof. Dickstein z Warszawy nadesłał swój projekt obejmujący szereg szczegółowych wniosków i zawiadomił, że Muzeum Pedagogiczne zwołuje umyślne posiedzenie celem ich roztrząśnięcia. Rozwinęła się w tej sprawie szczegółowa dyskusya, w której ustalono następujące poglądy:

1/. Obchód 150-tej rocznicy Komisji Ed.Nar. jest bardzo pożądany, tak z tego względu, że warunki polityczne i naukowe uniemożliwiały dotąd należyte oddanie hołdu temu chlubnemu wysiłkowi pedagogicznemu naszej przeszłości, jakoteż i ze względów praktycznych, obchód taki bowiem przyczynić się może do moralnego i umysłowego podniesienia nauczycielstwa i pobudzić dzisiejszą myśl pedagogiczną. Ponieważ w tymże 1923 roku przypada również 150-ta rocznica śmierci Stanisława Konarskiego, którego prace i zasługi

za pomocą reformy wychowania [illegible]
ściecone a nie są nawet dotąd naukowo zbadane, wyrażono przekonanie, że ze względu na łączność tychże reform z pracami Komisyi Ed.Nar. oraz zbieg dat /Konarski zmarł w sierpniu 1773, Komisya Ed.Nar.utworzona w październiku/, o ile możności złączyć obie te rocznice w jednym obchodzie pamiątki wielkiej reformy edukacyjnej odradzającej się Polski XVIII wieku.

2/. Komisya hist.-ped. jako powołana do badania dziejów polskiego wychowania i szkolnictwa jest obowiązana do żywego zajęcia się tą rocznicą, ale tylko w zakresie sobie właściwym, t.j. przez organizacyę prac historyczno-naukowych, któreby dzieje wspomnianej reformy wyświetliły, przez ułatwianie pracy popularyzacyjnej z tej dziedziny i dostarczanie potrzebnych publikacyi i prelegentów. W tym zakresie przewodnictwo całej uroczystości powinna ująć Komisja w swe ręce.

3/. Co do innych sposobów święcenia rocznicy wyrażono następujące żądanie: że względu na ciężkie położenie finansowe rządu należy unikać wszelkich wydatków, któreby odnosiły się do zewnętrznego jedynie uświetnienia rocznicy. Nie wydaje się potrzebnem jakiś komitet ogólno-polski, któryby kierował całą uroczystością. Wystarczą komitety lokalne, które zajmą się w każdej miejscowości urządzaniem obchodów i odczytów. Pomocnemi promotorami wszystkich obchodów będą szkoły i nauczycielstwo, rolę kierowniczą na tem polu najskuteczniej może spełnić Ministerstwo przez danie inicyatywy, zachęty i wskazówek. Specyalny zjazd naukowy w związku z tą rocznicą nie mógłby dać rezultatów, któreby opłaciły trudy i koszta. Kwietniowy zjazd naukowy w Warszawie był przekonywającym dowodem jałowości tego rodzaju zjazdów we obecnych naszych warunkach. Gdyby organizacye nauczycielskie własnym kosztem i staraniem pragnęły zwołać jaki zjazd dla dyskutowania zagadnień pedagogicznych i szkolnych, Komisja mogłaby im z swej strony w razie życzenia służyć pomocą w zakresie historyczno-naukowym.

4/. Co do wydawnictw naukowych, któremi winno się uczcić rocznicę, Komisja w swych Pracach Monograficznych wyda książkę Wierzbowskiego a przygotowuje wydanie książki p.Kota o Komisji Edukacyjnej /monografia syntetyczna/ i p.Tymon o Nauce Moralnej w szkołach Komisyi Edukacyjnej. Komisja prosić będzie prof.Dickstejna o wykonanie zapowiedzianej książki o Nauce Matematyki i Fizyki w szkołach Kom.Ed.; prof.Tokarza o dokończenie książki o Reformie Akademii Krakowskiej przez Kołłątaja i postanowia

zwrócić się do prof. Piaseckiego w Poznaniu o opracowanie Wychowania fizycznego w szkołach Kom. Ed., poprzedzone zarysem edukacyi fizycznej w Polsce w epoce dawniejszej. Reformę Konarskiego omówi prof. Kot w Monografii o Komisyi Ed. lub w osobnem opracowaniu.

Co do wydania tekstów źródłowych - najbardziej naglącą potrzebą byłoby przedrukowanie prac pedagogicznych Konarskiego. Niestety właśnie w tej chwili śmierć zabrała prof. Bizonia, który do tej pracy przystąpił. Pięknem uczczeniem Komisyi Ed. byłoby zebranie i wydanie wszystkich jej pedagogicznych rozporządzeń - prof. Lewicki miał taki zbiorek przedłożyć Komisyi już jesienią 1920, niestety na razie stosunki jego z Komisyą osłabły z powodu jego przeniesienia się do Warszawy. Również przygotuje Komisja nowe wydanie - krytyczne - Piramowicza Powinności nauczyciela, zbioru przemówień i referatów w Tow. do ksiąg Elem.; Popławskiego Rzecz o Edukacji; Ustawy Komisji Ed. Nar.

Wydanie książeczki francuskiej o Komisji Ed. kosztowałoby bardzo wiele a nie wiadomo, czy wzbudziłaby zainteresowanie zagranicy. Bardziej celowy wydaje się projekt zebrania korespondencyi Condillac'a z Ignacym Potockim jako prezesem Tow. do ksiąg elem. oraz referatów przedstawionych Komisji Ed. przez słynnego fizyokratę i przyjaciela Turgota a sekretarza chwilowego Komisji, Duponta de Nemours - jako tekstów, które musiałyby zainteresować i Francuzów - i zaopatrzenia tej publikacyi wstępem o pracach Komisji Ed.

5/. Wymienione wyżej publikacye, choćby tylko część ich ukazała się w dość wczesnym terminie, dałyby podstawę do opracowania książeczek popularnych o Konarskim i Komisji Ed., dzięki czemu w broszurach i odczytach rozszerzanoby źródłowe informacye o reformie szkolnej a nie powtarzano nieścisłych ogólników.

6/. W razie potrzeby mogłaby Komisya hist. Ped. wydać odpowiednią odezwę do nauczycielstwa - wprost od siebie lub za pośrednictwem Ministerstwa wedle jego uznania - z przedstawieniem znaczenia rocznicy.

V. Uchwalono do grona korespondentów Komisji zaprosić prof. Dra Eugeniusza Piaseckiego z Poznania.

13 26/1921.

PROTOKÓŁ

z trzynastego posiedzenie Komisyi hist.- ped. odbytego w dniu 28 maja 1921.r. w sali posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie.

I. Obecni: Prezes Morawski, sekretarz Kot, Ks.Fijałek, Wiechanowski, Sinko, Windakiewicz, Janik, Birkenmajer, Szumowski, Rowid, Dobrowolski.

II. Sprawozdanie Sekretaryatu. Ministerstwo nadesłało transport papieru na druk Biblioteki Pedagogów Polskich niestety papier ten jest bardzo lichy co do jakości i wyglądu tak, że książki na niej drukowane nie wiele mogą wróżyć sobie lat istnienia. P.Podsekretarz Stanu Łopuszański za bytności swej w Krakowie przyrzekł nadesłać papier w lepszym gatunku, do tego więc czasu odkłada się rozpoczęcie druku pierwszego tomiku. Papier okładkowy ma nabywać sama Komisja z zasiłku, który na rok bieżący ma jej być przyznany w poważniejszej kwocie. Z Prac Monograficznych rozesłano członkom Komisyi Danysza Studya z dziejów wychowania w Polsce. Książka Wierzbowskiego wywołała szereg recenzyi i artykułów, zwracających uwagę na działalność Komisyi/Czas - p.Sinko, Nowa Reforma - p.Janik, Gazeta Lwowska - p.Łempicki, Dziennik Poznański - p.Danysz, Kurjer Poznański - p.Pigoń, z prasy warszawskiej dotąd nie jest znana żadna recenzya/. Książki p.Łempickiego o Zamojskim złożono 10 arkuszy.

III. Bibljografia Pedagogiczna ś.p.Karbowiaka, przesłana przez Ministerstwo do zbadania Komisyi, przejrzana została przez sekretarza Komisyi; istotnie wymaga ona poważnych zmian i poprawek,ale nadzwyczaj zasługuje na wydanie. Komisja znalazła poważnego uczonego, który podjął się nawet bezimiennie poczynić konieczne zmiany, niestety dotąd nie zostało wyjaśnione, czy spadkobiercy ś.p. Karbowiaka zgodzą się na dokonanie owych zmian.

IV. Praca zbiorowa nad historya szkolnictwa w zaborze austryackim. Redaktor tej pracy p.Bostel przedstawił ostateczny jej plan impropozycye do do większości współpracowników. Niektórzy już znacznie posunęli swoje badania. Komisja uchwaliła zwrócić się z oficyalną propozycyą do następujących osób: 1/. Administracya, Nadzór, polityka szkolna,/F.Bostel/ 2/. Szkoły ludowe i wydziałowe /M.Opałek/, 3/. Seminarja naucz.żeńskie i 4/. Szkoły wyższe prywatne dla kobiet /M.Jaworska/, 5/. Szkoły średnie/M.Bostel/, 6/. Uniwersytet lwowski /L.Finkel/, 7/. Politechnika lwowska /Z.Pazdro/, 8/. Akademia weterynaryi /S.Królikowski/,

Akademia rolnicza w Dublanach /S.Pawlik/, 10/. Szkolnictwo handlo
11/.
we.Pawłowski/, Szkolnictwo Rolnicze, leśnicze, ogrodnicze i td.
/S.Pawlik/, 12/. Szkoły muzyki i śpiewu /A.Chybiński/, 13/. Zakłady
wychowawczo-naukowe duchowieństwa./X.T.Długosz/. Do innych zagadnień
poszukuje się współpracowników. Szczególnie trudno znaleść badaczy
do opracowania działów: seminarya naucz.męskie, Uniwersytet Krakowski,
Szkolnictwo przemysłowe,

V. Dalsze wydawnictwa. Dyr. Kukulski zawiadomił, iż przygotowuje do bibl
joteki Pedagogów Polskich kilka tomików, obejmujących literaturę pe-
dagogiczną między rokiem 1800-1820. Prof.Danysz już ukończył przekład
Szymona z Pilzna De Schoolis, o przygotowanie do druku tekstu łacińs-
kiego uchwalono zwrócić się do prof.Ganszyńca we Lwowie. Ks.Poseł
Londzin donosi, iż nadeśle przyczynek do dziejów szkolnictwa polskiego
na Śląsku Cieszyńskim. Prof.Windakiewicz przygotowuje rozprawkę o te-
atrze konwiktowym w Polsce. W ubiegłym miesiącu zmarł członek Komisyi
prof.Bizoń, który podjął się wydania i przekładu pism pedagogicznych
Konarskiego. Komisja uchwaliła zwrócić się o przekład do p.Wandy
Germain w Zakopanem.

VI. Sprawa obchodu Komisji Edukacyjnej. Prof. Dickstein zwrócił się do
Komisyi, podtrzymując swój wniosek o stworzenie centralnego komitetu
w Warszawie z powołaniem najwybitniejszych przedstawicieli społeczeń-
stwa, i protektoratem Naczelnika Państwa. Komisja wyraziła zdanie, że
uważa się za powołaną jedynie do objęcia kierownictwa nad wydawnictwa
mi naukowemi i ewentualnie popularnemi, któreby umożliwiły zaznajomie
nie społeczeństwa z historyą reform Konarskiego i Komisyi Edukacyjnej,
natomiast dawanie inicyatywy i organizowanie szerszych obchodów do
niej nie należy. Jednakowoż nie uchyli się od współudziału w tego ro-
dzaju pracy i gdyby powstał centralny Komitet Obchodowy, wyśle do niego
swoich przedstawicieli. Uważa tylko, iż obchód winno się organizować
środkami dostarczonemi przez społeczeństwo, a nie żądać subwencyi
państwowych na uroczystości.

VII. Komisja jednomyślnie uchwaliła zwrócić się z gorącą prośbą do Mini-
sterstwa o udzielenie urlopów pp.Bostlowiui Opałkowi na rok szkolny
1921/22 a p.Janikowi na półrocze zimowe celem wykonania prac, przez
Komisję zamówionych.

ministerstwa sprawiedl.w Moskwie, które to materjały są ogromnej wagi dla wszelkich prac naukowych, przygotowanych na obchód Kom.Eduk. uchwalono zwrócić się do Ministerstwa Spraw Zagr. i Ośw.Publ. z usilną prośbą o poczynienie kroków, aby odebranie tych właśnie archiwów zwłaszcza najpierwej umieszczone w kolejności rewindykacyjnej, oraz do Min.Ośw.Publ. z prośbą o odpowiednie ich umieszczenie i natychmiastowe uporządkowanie zaraz po ich nadejściu.-

2/ Uchwalono wejść w bliższy kontakt z warszawskim Komitetem obchodu 150-letniej rocznicy zgonu Konarskiego i utworzenia Komisji Edukacyjnej.-

3/ Uchwalono zwrócić się do szeregu instytucyj naukowych i wszystkich członków i korespondentów Komisji /drogą niniejszego protokołu / z wezwaniem do inicjowania i przygotowania prac z historji działalności Komisji Eduk.

W szczególności uchwalono zwrócić się do Uniwersytetu Jagiellońskiego o przygotowanie zbiorowego wydawnictwa zwięzłych choćby, ale ściśle źródłowych rozpraw na tematy, ujmujące całokształt stosunku Komisji Eduk. do akademji krakowskiej, a więc :

1/ Reforma Kołłątajowska /prof.Tokarz/, 2/ Uniwersytet Krakowski jako Szkoła Główna, 3/ Nauki przyrodnicze w okresie K.Ed., 4/Nauki ścisłe /astronomja, fizyka, matematyka/, 5/Medycyna i jej zakłady, 6/ chemja, 7/ prawo i ekonomja, 8/ języki i literatury, 9/ Teologja, 10/ rektorat Oraczewskiego, 11/ Bibljoteka Jagiellońska, 12/ okres przewrotu 1792 - 1795.-

Do Uniwersytetu Wileńskiego z zachętą do opracowania przedewszystkiem roli jego jako Szkoły Głównej Litewskiej z katedr głównie astronomicznej, z profesorów zwłaszcza Poczobuta i Pilchowskiego.-.

Do Uniwersytetów poznańskiego i lubelskiego o opracowanie historji tamtejszych wzorowych szkół wojewódzkich względnie wydziałowych.-

Do Oddziału Komisji w Warszawie o opracowanie tamtejszej szkoły wydziałowej oraz dziejów Bibljotek Załuskich pod zarządem Komisji.-

Do prof. Dicksteina z prośbą o wykończenie rozprawy : Nauki ścisłe za Komisji Eduk.-

Wszystkich swych członków korespondentów uchwaliła Komisja prosić o zachęcanie do pracy i podejmowanie jej na różne tematy, związane z działalnością Komisji, szczególny nacisk kładąc na dzieje poszczególnych zakładów szkolnych.-

Do opracowania nadają się także zagadnienia takie jak : stosunek bazyljan do K.E. - Pijarzy za K.E. - Komisja Ed. na sejmach.- Środki pomocnicze w szkolnictwie K.E.- Tradycje wychowawcze K.Ed.- Działalność pedagogiczna Króla St. Augusta.- Komisja Ed. litewska 1797 - 1803.-

V. Nowi członkowie i korespondenci.- Jednomyślnie uchwalono powołać do grona członków Komisji dotychczasowych jej korespondentów prof. Stanisława Tynca w Toruniu i Dra Henryka Rewida w Krakowie.- Na korespondentów zaproszono Dra Jacka Lipskiego, bibljotekarza Muzeum X.X. Czartoryskich w Krakowie, oraz na wniosek Oddziału lwowskiego pp. Dra Karola Zagajewskiego, Edwarda Szajewskiego i Mieczysława Opałka.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

XXI. POSIEDZENIE KOMISJI HIST.-PED.

odbyte w dniu 16 maja o godź. 5 po południu w sali posiedzeń Akademji Umiejętności z udziałem P.Wiceministra Łopuszańskiego.

I. Obecni Morawski, Łopuszański, Kot, Sinko, Windakiewicz, Ciechanowski, Szumowski, Janik, Rowid, Lipski, Czubek, protokół prowadził p.Barycz; razem osób 12.

II. Posiedzenie zagaił preses Morawski, witając Ministra jako opiekuna pracy Komisji, poświęcił następnie pośmiertne wspomnienie ś.p.prof.Wierzbowskiemu jako autorowi pierwszego tomu wydawnictw Komisji i zaproponował przesłanie listu kondolencyjnego do wdowy.

III. Sekretarz prof.Kot przedstawił p.Barycza, którego przybrał sobie do pomocy. Zdał następnie sprawę z ostatnich wydawnictw Komisji. Ukazało się mianowicie K.Konarskiego «Szkolnictwo w b. Królestwie polskiem 1915 - 1918», którego koszta bez rozsyłki wynoszą 6,563.000.-Mkp.- Druk inwentaryzowanych w bibl. Muzeum XX. Czartoryskich przez Dr.J.Lipskiego Materjałów wraz z indeksem znajduje się na ukończeniu.

IV. Inwentaryzacja materjałów w dalszym ciągu przedstawia się następująco: p.Wisłocki ze Lwowa doniósł, że przygotował do druku jeden zeszyt materjałów; prosi zarazem o zaliczkę, którą ustalono na 500.000.-Mkp.- Również K.Piekarski, zawiadomił, że z inwentaryzowaniem materjałów w Akademji Umiejętności dobiegł do końca. Gorzej natomiast przedstawia się sprawa z Warszawą i Wilnem. W Warszawie p.J.Lewicki sam z braku czasu nie mogąc podjąć się zinwentaryzowania materjałów, znajdujących się w Archiwum Głównem zaproponował, by zajął się tem pod jego kierunkiem stypendysta, opłacany przez Komisję. Z braku innego wyjścia zgodzono się na propozycję p.Lewickiego.P.Wiceminister zważając na szczupłe fundusze Komisji przyrzekł wystarać się o mianowanie tego stypendysty nauczyciela którejś z warszawskich szkół średnich i urlopowanie go dla wykonania pracy. Podobnie p.Pigoń z Wilna przy pomocy dwu starszych studentów Uniwersytetu wileńskiego przyrzekł zinwentaryzować tamtejsze zbiory.

V. Sprawy organizacyjne. Oddziałowi warszawskiemu jak doniósł p.Lewicki grozi upadek; przewodniczący p.Paczkowski zrezygnował. W Wilnie z powodu braku fachowców niemożliwem jest wogóle stworzenie podkomisji. We Lwowie p.Bostel z powodu choroby zgłosił rezygnację z przewodnictwa. Oddział lwowski zaproponował na członków prof.Kleinera i Wojciechowskiego a na członków korespondentów nauczycieli gimnazjalnych.PP.Rychlika i Kultysa. Sprawę tych propozycyj załatwiono w ten sposób, że wybór pp.Kleinera i Wojciechowskiego na razie odroczono, natomiast powołano na członków korespondentów pp.Rychlika i Kultysa. Muzeum szkolne we Lwowie z braku lokalu jest, jak stwierdzą w dyskusji p.Wiceminister, instytucją martwą, tak, że koniecznem okazuje się pomieszczenie zbiorów w nowym, odpowiednim lokalu.

VI. Urlopy. Oddział lwowski prosi o urlopy dla pp.Bostla, Opałka i Nittmana. Dla p.Bostla. p.Wiceminister przyrzekł urlop roczny, względnie do czasu przejści na emeryturę, dla p.Opałka na pierwsze półrocze r.szkolnego 1923/4 ; dla p.Nittnama urlop możliwy dopiero po wyczerpaniu tamtych. Koniecznym też okazał się przynajmniej półroczny na razie urlop dla p.Kukulskiego z Lublina, opracowującego dzieje szkoły lubelskiej w dobie Komisji Edukacyjnej.

VII. Sprawy finansowe w cyfrach zaokrąglonych od 1.IV.1922, do dnia posiedzenia.

Dochód: 1/	pozostało z roku poprzedniego	1,864.000.-Mk.
2/	otrzymano z Min.Wyzn.rel. i osw.Publ.	4,000.000."
3/	z rozsprzedaży wydawnictw do 24.III. b.r.	15,000.000."
	" " " 24.IV. b.r.	1,139.000."
		225.000."
	ponad	22,000.000."
Rozchód: 1/	na druk	6,500.000."
2/	na papier	13,000.000."
3/	honorarja	1,500.000."
4/	zakupno książek z Niemiec	300.000."
5/	wydatki administracyjne /jazdy, kopjowanie/	500.000."
		21,800.000.-"
	pozostało	725000.-

Potrzeba funduszów na druk i honorarja. Ministerstwo Wyznań rel.i Ośw.pobl. przyznało wprawdzie na r.1923. 64.000.000, wypłaciło jednak z tego dopiero 15,000.000.- Dotąd lwowski Oddział Książnicy mi-

326

mo upominań się nie nadesłał rozrachunku.

VIII. Administracja wydawnictw. Sekretarz wykazuje jak szczupłe fundusze płyną z rozsprzedaży wydawnixtw Komisji przez Książnicę stwierdza, że z dotychczasowych wydawnictw jedynie książka Danysza cieszy się znaczniejszym pokupem. W dyskusji p.Janik dwukrotnie uzasadnia wniosek odebrania składu Książnicy i oddania innemu przedsiębiorstwu. Wobec tego prof.Kot proponuje powierzyć skład główny Akademji Um. lub Kasie Mianowskiego. Ostatecznie wstrzymano się z uregulowaniem tej kwestji do następnego posiedzenia. p.Rowid apeluje, by Ministerstwo W.R. i O.P. poleciło zakupywać wydawnictwa Komisji do bibljotek szkół średnich.

IX. Nowe wydawnictwa. Do zamierzonego wydawnistwa Bibljoteki polskich pisarzy pedagogicznych przygotował prof.Kot, Sejmiki szkolne, Przepisy szkolne Konarskiego wyjdą w przekładzie p.Germain/przekład zrewidował i objaśnił p.Czubek/, p. Lewicki ma odesłać Rozporządzenia szkolne Komisji Edukacyjnej przed wydaniem Ustaw, p.Danysz nadesłał przekład Mariciusa De scholis a przygotowuje Glicznera.

Do zbiorowego tomu rozpraw poświęconych Komisji Ed. zgłoszono drobniejsze prace: Dr.Maciesza z Płocka o Czempińskim, prof. J.Włodek o Piramowiczu jako doradcy rolników. Z czterech drobniejszych swych prac nadesłanych przez Warszawski Instytut pedagogiczny rozprawa p.Iwaszkiewiczowej o nauczaniu arytmetyki w szkołach Kom.Ed. nadająca się do druku, jest w fachowej ocenie prof.Wilkosza. Nie przyjęto rozprawy traktującej o estetycznej stronie tragedji Epaminondy Konarskiego.

W dziale materjałów przygotował do druku jeden zeszyt p.Wisłocki, oczekuje druku inwentaryzacja p.Jakubowskiego. Na propozycję lwowskiego oddziału wydania z rękopisu w Materjałach pamiętników Czerkawskiego postanowiono zaczekać na zapowiedziany referat Oddziału lwowskiego.

P.Szumowski komunikuje że pracuje na podstawie archiwum senackiego, znajdującego się w Archiwum Aktów dawnych m.Krakowa nad krakowską szkołą lekarską.

Sekretarz kończąc swe sprawozdanie podnosi konieczność dalszego wydawania "Wiadomości" lwowskich i przypomina bliski termin jubileuszu Komisji Edukacyjnej.

Sekretarz : Prezes :

XXIII. POSIEDZENIE KOMISJI

HIST. EDD.

odbyte w dniu 31/III.1924. o godz.11 1/2 w sali posiedzeń Akademji Umiejętności.

I/. Obecni: Morawski, Kot, Sinko, Ks.Fijałek, - Estreicher, Birkenmajer, Szumowski, Dobrowolski, Rowid, - protokół prowadził Barycz; razem osób 10.

II/. Prezes Prof.Morawski otwarłszy posiedzenie poświęcił wspomnienie pośmiertne zmarłemu członkowi korespondentowi Dr.Wincentemu Gorzyckiemu.

III/. Sprawozdanie Sekretarjatu. Sekretarz Prof.Kot zdał sprawę z działalności Komisji za ub. rok administracyjny : /:1/IV.1923-31/III.1924.:/ rok ten wykazuje mniejszą żywotność Komisji, a to z powodu ustawicznych niedomagań finansowych :

a/. W dziale prac Monograficznych wydano Konarskiego "Szkolnictwo w b. Król. Polskiem 1915-1916.", w dziale materjałów Lipskiego; inwentaryzację materjałów w Muzeum XX.Czartoryskich, przystąpiono nadto do wydania Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych. I tak Ustaw szkolnych Konarskiego w przekładzie P. Germain a z objaśnieniami Czubka złożono 14 arkuszy, nadto złożono przygotowane przez Dra Lewickiego :"Rozporządzenia Komisji Edukacyjnej". Planowane przez Komisję wydanie zbiorowego tomu prac poświęconych rocznicy Komisji Edukacyjnej wobec braku funduszów nie doszło do skutku, wobec czego nadesłane prace /:Dra Maciszy,Prof.Kota i Jwaszkiewiczowej:/ przesłano dla książki zbiorowej "Epoka wielkiej reformy", wydanej w roku ub. we Lwowie.

b/. Inwentaryzacja materjałów posunęła się znacznie naprzód: P.Wisłocki, dobiega do końca z inwentaryzacją w Ossolineum, Dr.Barwiński zajął się zinwentaryzowaniem archiwum poNamiestnikowskiego we Lwowie, P.Piekarski podjął z powrotem przerwaną pracę nad zinwentaryzowaniem zbiorów rękopiśmiennych Akademji Umiejętności, przerwano natomiast inwentaryzację materjałów z Archiwum Głównego i Ministerstwa W.R. i O.P. w Warszawie, z powodu braku funduszów, prowadzoną pod kierunkiem P.Lewickiego

./.

przez stypendystę Guttetera przez 1 miesiąc /:lipiec:/.

c/. Oddziały Komisji r.u.małą okazywały żywotność z wyjątkiem lwowskiego, którego prezesem w miejsce Dyr.Bostla został Prof. Stanisław Lempicki a Sekretarzem P.Alojzy Wanczura.

IV/. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. W imieniu Komisji rewizyjnej Rektor Estreicher przedstawia stan kasowy Komisji w u.r. administracyjnym /: 1 kwietnia 1921-31 marca 1924 Po stwierdzeniu zgodności przedstawionych rachunków jednomyślnie udzielono Zarządowi absolutorjum.

V/. Sprawa przejęcia wydawnictw Komisji przez Księgarnię Arcta w Warszawie. Przystąpiono następnie do kwestji przejęcia wydawnictw Komisji przez Księgarnję Arcta. Sekretarz Prof. Kot wyczerpująco zobrazował pertraktacje prowadzone od listopada u.r. z firmą wydawniczą Arcta w tej sprawie, które dopiero w bm. poczęły przybierać pomyślne dla Komisji rezultaty. Firma Arcta godzi się przejąć wydawnictwo Prac Monograficznych, Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych i Materjałów Komisji w określonej ilości arkuszy druku na lat 2, poczem zobowiązuje się drukować takowe bez ograniczeń, ale żąda oddania całego remanentu, który posiada Komisja w wydawnictwach i papierze Komisja zastrzegłaby sobie nadto głos co do technicznej strony wydawnictw. W ożywionej dyskusji Rektor Estreicher zwrócił uwagę na potrzebę zapewnienia Komisji gwarancji na wypadek zerwania przez księgarza umowy W rezultacie zebrani przyjęli projekt Prof.Kota i upoważnili go do zawarcia z firmą Arcta umowy pod warunkiem zatwierdzenia jej przez Ministerstwo W.R. i O.P.

VI. Plany nowych wydawnictw. W dziale Prac Monograficznych postanowiono przystąpić do publikacji rozprawy Dra -Anny Pohoskiej pt: "Praca oświatpwa Komisji Edukacyjnej nad ludem", P.Bobkowskiej: "O prądach pedagogicznych i dydaktycznych w szkolnictwie polskiem na początku ~~XIX~~. w.", Ludwika Ręgorowicza: "O Kuratorji Załuskiego". Uchwalono zwrócić się do Księdza Michalskiego o skreślenie monografji o nauczaniu filozofji w Polsce w średniowieczu. Druk przygotowanego do Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych przez Prof.Danysza przekładu Maryejusza De Schèlis uchwalono podjąć zależnie od umowy z Arctem w b.r.

./.

wreszcie postanowiono zwrócić się do Prof.Ciechanowskiego o przygotowanie do Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych Śniadeckiego : "O wychowaniu fizycznem".

VII. Propozycje. Prof.Wrzosek proponuje Komisji wydanie przez siebie z rękopisu Pamiętników Kozieradzkiego oraz Kroniki Fryderyka Skobla /: 1841-1853:/, dotyczącej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na wniosek Rektora Estreichera postanowiono na razie prosić Prof.Wrzoska o przysłanie obydwu kopij celem zbadania ich wartości przyczem uznano za pożądane w pierwszym rzędzie ogłoszenie w Materjałach Komisji Pamiętników Kozieradzkiego jako informujących o szkolnictwie niższem i średniem - i Liceum Krzemienieckiem w początkach XIX. W. Ksiądz Jałowy z Rzeszowa powiadamia Komisję o gotowości skopjowania Kroniki Gimnazjum I. w Rzeszowie w latach 1809-1862. Dyr. Rychlik z Jarosławia donosi, że pracuje nad dziejami szkolnictwa w Jarosławiu.

VIII. Zbieranie materjałów. Prof.Kot stwierdza brak literatury pamiętnikarskiej do dziejów szkolnictwa naszego w połowie XIX. W. i tajnych organizacji młodzieży po 1863 roku. Komisja uchwala zwrócić się w specjalnej odezwie do żyjących jeszcze wychowanków szkół z lat 1850-1880. o spisywanie takowych wspomnień, które z czasem mogłyby być przez Komisję opublikowane. Zarazem postanowiono zwrócić się do Prof.W.Hahna z prośbą o zestawienie bibljografji rozrzuconych po czasopismach i pamiętnikach wspomnień z tego okresu.

XXIII. P O S I E D Z E N I E K O M I S J I

H I S T. R E D.

odbyte w dniu 31/III.1924. o godz.11 1/2 w sali posiedzeń Akademji Umiejętności.

I/. Obecni: Morawski, Kot, Sinko, Ks.Fijałek, - Estreicher, Birkenmajer, Szumowski, Dobrowolski, Rowid, - protokół prowadził Barycz; razem osób 10.

II/. Prezes Prof.Morawski otwarłszy posiedzenie poświęcił wspomnienie pośmiertne zmarłemu członkowi korespondentowi Dr.Wincentemu Gorzyckiemu.

III/. Sprawozdanie Sekretarjatu. Sekretarz Prof.Kot zdał sprawę z działalności Komisji za ub. rok administracyjny : /:1/IV.1923-31/III.1924.:/ rok ten wykazuje mniejszą żywotność Komisji, a to z powodu ustawicznych niedomagań finansowych :

a/. W dziale Prac Monograficznych wydano Konarskiego "Szkolnictwo w b. Król. Polskiem 1915-1918.", w dziale materjałów Lipskiego; inwentaryzację materjałów w Muzeum XX.Czartoryskich, przystąpiono nadto do wydania Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych. J tak Ustaw szkolnych Konarskiego w przekładzie P. Germain a z objaśnieniami Czubka złożono 14 arkuszy, nadto złożono przygotowane przez Dra Lewickiego :"Rozporządzenia Komisji Edukacyjnej". Planowane przez Komisję wydanie zbiorowego tomu prac poświęconych rocznicy Komisji Edukacyjnej wobec braku funduszów nie doszło do skutku, wobec czego nadesłane prace /:Dra Macieszy,Prof.Kota i Jwaszkiewiczowej:/ przesłano dla książki zbiorowej "Epoka wielkiej reformy", wydanej w roku ub. we Lwowie.

b/. Jnwentaryzacja materjałów posunęła się znacznie naprzód: P.Wisłocki, dobiega do końca z inwentaryzacją w Ossolineum, Dr.Barwiński zajął się zinwentaryzowaniem archiwum poznamiestnikowskiego we Lwowie, P.Piekarski podjął z powrotem przerwaną pracę nad zinwentaryzowaniem zbiorów rękopiśmiennych Akademji Umiejętności, przerwano natomiast inwentaryzację materjałów z Archiwum Głównego i Ministerstwa W.R. i O.P. w Warszawie z powodu braku funduszów, prowadzoną pod kierunkiem

przez stypendystę Guttetera przez 1 miesiąc /:lipiec:/.

c/. Oddziały Komisji r.u.małą okazywały żywotność z wyjątkiem lwowskiego, którego prezesem w miejsce Dyr.Bostla został Prof. Stanisław Łempicki a Sekretarzem P.Alojzy Wanczura.

IV/. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. W imieniu Komisji rewizyjnej Rektor Estreicher przedstawia stan kasowy Komisji w u.r. administracyjnym /: 1 kwietnia 1921-31 marca 1924 Po stwierdzeniu zgodności przedstawionych rachunków jednomyślnie udzielono Zarządowi absolutorjum.

V/. Sprawa przejęcia wydawnictw Komisji przez Księgarnię Arcta w Warszawie. Przystąpiono następnie do kwestji przejęcia wydawnictw Komisji przez Księgarnię Arcta. Sekretarz Prof. Kot wyczerpująco zobrazował pertraktacje prowadzone od listopada u.r. z firmą wydawniczą Arcta w tej sprawie, które dopiero w bm. poczęły przybierać pomyślne dla Komisji rezultaty. Firma Arcta godzi się przejąć wydawnictwo Prac Monograficznych, Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych i Materjałów Komisji w określonej ilości arkuszy druku na lat 2, poczem zobowiązuje się drukować takowe bez ograniczeń, ale żąda oddania całego remanentu, który posiada Komisja w wydawnictwach i papierze Komisja zastrzegłaby sobie nadto głos co do technicznej strony wydawnictw. W ożywionej dyskusji Rektor Estreicher zwrócił uwagę na potrzebę zapewnienia Komisji gwarancji na wypadek zerwania przez księgarza umowy W rezultacie zebrani przyjęli projekt Prof.Kota i upoważnili go do zawarcia z firmą Arcta umowy pod warunkiem zatwierdzenia jej przez Ministerstwo W.R. i O.P.

VI. Plany nowych wydawnictw. W dziale Prac Monograficznych postanowiono przystąpić do publikacji rozprawy Dra -Anny Pohoskiej pt: "Praca oświatpwa Komisji Edukacyjnej nad ludem", P.Bobkowskiej: "O prądach pedagogicznych i dydaktycznych w szkolnictwie polskiem na początku XIX. W.", Ludwika Ręgorowicza: "O Kuratorji Załuskiego". Uchwalono zwrócić się do Księdza Michalskiego o skreślenie monografji o nauczaniu filozofji w Polsce w średniowieczu. Druk przygotowanego do Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych przez Prof.Danysza przekładu Marycjusza Scholis uchwalono podjąć zależnie od umowy z Arctem w b.r.

./.

wreszcie postanowiono zwrócić się do Prof.Ciechanowskiego o przygotowanie do Bibljoteki Pisarzów Pedagogicznych Śniadeckiego : "O wychowaniu fizycznem".

VII. Propozycje. Prof.Wrzosek proponuje Komisji wydanie przez siebie z rękopisu Pamiętników Kozieradzkiego oraz Kroniki Fryderyka Skobla /: 1841-1853:/, dotyczącej Umiwersytetu Jagiellońskiego. Na wniosek Rektora Estreichera postanowiono na razie prosić Prof.Wrzoska o przysłanie obydwu kopij celem zbadania ich wartości przyczem uznano za pożądane w pierwszym rzędzie ogłoszenie w Materjałach Komisji Pamiętników Kozieradzkiego jako informujących o szkolnictwie niższem i średniem - i Liceum Krzemienieckiem w początkach XIX. W. Ksiądz Jałowy z Rzeszowa powiadamia Komisję o gotowości skopjowania Kroniki Gimnazjum I. w Rzeszowie w latach 1809-1862. Dyr. Rychlik z Jarosławia donosi, że pracuje nad dziejami szkolnictwa w Jarosławiu.

VIII. Zbieranie materjałów. Prof.Kot stwierdza brak literatury pamiętnikarskiej do dziejów szkolnictwa naszego w połowie XIX. W. i tajnych organizacji młodzieży po 1863 roku. Komisja uchwala zwrócić się w specjalnej odezwie do żyjących jeszcze wychowanków szkół z lat 1850-1880. o spisywanie takowych wspomnień, które z czasem mogłyby być przez Komisję opublikowane. Zarazem postanowiono zwrócić się do Prof.W.Hahna z prośbą o zestawienie bibljografji rozrzuconych po czasopismach i pamiętnikach wspomnień z tego okresu.

XXIV posiedzenie Komisji hist-pedagogicznej.

odbyte 3.lipca 1924 o godz. 11.w sali posiedzeń Akademji Umiejętności. Obecni: z miejscowych WP. Morawski, Kot, Windakiewicz, Janik, Lipski, z zamiejscowych Kukulski ; protokół prowadził Barycz. Razem osób 7.

I. Sprawozdanie Zarządu. Sekretarz prof. Kot odczytał tekst umowy zawartej z firmą księgarską Arcta w Warszawie, która w ogólnym zarysie przedstawia się następująco: Księgarnia Arcta wydawać będzie w r.b. i 1925. Prace Monograficzne, Bibljotekę Pisarzów Pedagogicznych i Materjałów Komisji po 60 arkuszy rocznie, poczem od 1925 bez ograniczeń; Ceny ustalać będzie księgarnia Arcta w porozumieniu z Komisją; Honorarja autorskie pokrywać będzie Komisja; Należeć będą do niej w całości obowiązki redaktorskie i korektorskie; Komisja przekazuje księgarni Arcta remanent, jaki posiada w papierze i nakładach; Zerwanie nastąpić może za półrocznem wypowiedzeniem; Spory rozstrzyga Min. W.R. i O.P. Umowę tę Komisja jednomyślnie zaaprobowała. W maju b.r. wysłano dwa podania do Min. W.R. i O.P., a to w sprawie rocznego urlopu płatnego dla prof. Tynca, opracowującego historję gimnazjum toruńskiego i nominacji p. Barycza na nauczyciela szkoły średniej i urlopowania go dla prac Komisji.

II. Sprawy wydawnicze. Przekład ustaw Konarskiego jest już gotowy, tak że niebawem będzie się mógł ukazać w druku. Rozporządzeń Komisji Ed. w wydaniu Lewickiego złożono połowę. Z Prac Monograficznych rozpocznie się obecnie druk rozprawy Hanny Pohoskiej o projektach oświaty ludowej w epoce Komisji Ed. , w przygotowaniu znajduje się ponadto praca W. Bobkowskiej o nowych prądach pedagogicznych w naszem szkolnictwie ludowem na pocz. XIX w. Postanowiono zwrócić

się do Ks. Michalskiego o napisanie monografji o nauczaniu filozofji w Polsce średniowiecznej a do pp. Bostla i Piekarskiego o dokończenie rozpoczętych dla Komisji prac. P. Wiszocki nadesłał inwentaryzację 1000 rękopisów z Ossolineum, o której napisał p. Birkenmajer wyczerpujący referat. P. Lipski podjął się zinwentaryzowania około 300 archiwum Kuratorji wileńskiej A.Czartoryskiego i szczegółowy plan wydawnictwa przedstawi na najbliższem październikowem posiedzeniu Komisji. Następnie w ożywionej dyskusji omówiono przekazaną przez Wydział Nauki Min. W.R. i O.P. sprawę wydania w Bibl.Uniw.lubelskiego projektów ustaw Izby Ed.Ks. Warszawskiego, dotyczących szkolnictwa ludowego i średniego. Komisja jednomyślnie wyraziła pogląd, że niepożądane jest rozpraszanie wydawnictw historyczno-pedagogicznych w różnych publikacjach i że Min. posiadające własną Komisję dla ich ogłaszania, nie powinno udzielać zasiłków obecnem przedsięwzięciom. P. Kukulski, który początkowo miał wydawać wspomniany zbiór w Bibl. Uniw.lubelskiego zobowiązał się po wakacjach dostarczyć Komisji rękopis do druku. Rozpatrywano też kwestję, o ile w przyszłości Komisja winnaby kontynuować Wierzbowskiego wydawnictwo materjałów do Komisji Ed.

III. Sprawy administracyjne. Na wniosek prof. Kota Komisja ustaliła na przyszłość następujące honorarja: od arkusza Prac Monograficznych 100 Zł, od arkusza wstępów i przypisów w Bibl.Pis.Ped.oraz przy trudniejszych pracach inwentaryzacyjnych 100 Zł, od arkusza katalogowych prac inwentaryzacyjnych i przedruków tekstu 20-25 Zł.

XXV Posiedzenie Komisji Hist-Pedagogicznej.

Odbyte 22.grudnia 1924 roku o godz.11 1/2 w sali posiedzeń Akademji Umiejętności.

Obecni: WP. ks. Fijałek, jako zastępca przewodniczącego, Kot, Windakiewicz, Sinko, Janik, Lipski, Mikulski, z zamiejscowych Kukulski, protokół prowadził Barycz. Razem osób 9.

I. Sprawozdanie Zarządu.

a/ Stan wydawnictw Prof. Kot omówił stan wydawnictw Komisji, który przedstawia się następująco: w dziale Prac Monograficznych ukończony został druk książki Hanny Pohoskiej p.t. Sprawa oświaty ludu w dobie Komisji Edukacji Narodowej /12 arkuszy/, w dziale Bibljoteki polskich pisarzy pedagogicznych druk Ustaw szkolnych Konarskiego w przekładzie p. Germain i z objaśnieniami Czubka /31 arkuszy/ i Sejmików szkolnych w wydaniu Prof. Kota /do 5-ciu arkuszy/. Na ukończeniu znajduje się w tej serji Rozporządzenia pedagogiczne i organizacyjne Komisji Edukacyjnej, zebrane przez J. Lewickiego. Złożono już 17 arkuszy. Całość wyniesie wraz z przedmową jakieś 23 arkusze. Przy tej sposobności zastanawiała się Komisja szczegółowo, czy włączyć do tego zbioru trzy tabele: 1/ do nauki prawodawstwa 2/ historji 3/ fizjokratyczny obraz rządu człowieka, jak to przedstawia wydawca. Po dłuższych na ten temat debatach przychyliła się Komisja do wniosku Prof. Sinki, by wobec olbrzymich trudności typograficznych oraz znacznych kosztów zrezygnować z ich druku, natomiast poprosić p. Lewickiego o wydanie odrębne tych ciekawych dokumentów. Ponadto leży w drukarni rękopis Maricjusza Deslcholis w przekładzie Prof.Danysza i część pracy inwentaryzatorskiej, dotyczącej archiwum Kuratorji wileńskiej Dra.Lipskiego,których składanie rozpocznie się w krótkim czasie. Ustawy Konarskiego uchwaliła Komisja wydać w 3000, Sejmiki szkolne w 2000, Rozporządzenia pedagogiczne i organizacyjne Lewickiego w 15000 a Maricjusza traktat o szkołach w 1000 egzemplarzy.

b/ Sprawy personalne.

Dla pełnienia funkcyj administracyjnych w Komisji hist-pedagogicznej Ministerstwo W.R. i O.P. mianowało nauczycielem w gimnazjum mieleckiem i zarazem urlopowało na rok szkolny 1924/25 Henryka Barycza,

zaś Drowi Stanisławowi Tyncowi nauczycielowi w gimnazjum toruńskiem udzieliło na jedno półrocze /od 1.września br. do 1.lutego 1925 r/ urlopu dla podjęcia pracy nad historją gimnazjum toruńskiego. Dr Tync przesłał Komisji szczegółowe sprawozdanie o wynikach swoich badań, dotyczących zwłaszcza pokrewieństw i wątków ideowych opracowywanej przez siebie szkoły z gimnazjami Trotzendorpha w Goldbergu i Sturma w Strasburgu, oraz personalnych profesorów i uczniów. Ponieważ zebranie całego materjału przeciągnie się według przewidywań Dra Tynca jeszcze kilka miesięcy, wobec tego Komisja ze względu na ważność i osiągnięte już rezultaty pracy postanowiła zwrócić się do Ministerstwa z prośbą o przedłużenie mu urlopu do końca bieżącego roku szkolnego.

II. Plan nowych wydawnictw.

W dziale Prac Monograficznych Komisja zamierza ogłosić rozprawę p. W.Bobkowskiej o nowych prądach pedagogicznych i dydaktycznych w polskiem szkolnictwie ludowem w początkach XIX w., oraz pracę L. Węgorowicza o Kuratorji Józefa Załuskiego w Krakowie. Następnie zasadniczo przyjęła propozycję Prof. Szumowskiego opublikowania opracowywanej przez niego historji krakowskiej szkoły lekarskiej za Komisji Edukacyjnej, opartej w przeważnej mierze na materjale archiwalnym objętości około 20 arkuszy druku po uprzedniem zreferowaniu jej przez odpowiednich specjalistów i ogłoszeniu na nią w pismach lekarskich przedpłaty. Zgodziła się również Komisja na wydanie w Bibljotece pisarzów pedagogicznych odnalezionych przez Prof. Wrzoska Pamiętników Kozieradzkiego, stanowiących ważne źródło do dziejów naszego szkolnictwa z początkiem XIX w. i Naukę Moralną Popławskiego w opracowaniu Tynca. Obecny na posiedzeniu Dr. Kukulski oświadczył gotowość oddania do materjałów zebranych przez siebie Rozporządzeń i ustaw Warszawskiej Izby Edukacyjnej w latach 1807-1812. W zasadzie obecni przyjęli propozycję Dra Kukulskiego i upoważnili Zarząd do podjęcia druku tego zbioru. Ponadto rozpatrzyła Komisja przekazaną jej przez Komisję literacką Akademji Umiejętności sprawę publikacji korespondencji Śniadeckiego z czasów jego rektorstwa w Uniwersytecie wileńskim z Adamem Czartoryskim i postanowiła zwrócić się do Ludwika Kamykowskiego, nauczyciela gimnazjum lubelskiego z

propozycję jej wydania. Wreszcie z powodu mającej nastąpić z początkiem 1926 r. setnej rocznicy zgonu Staszyca, Komisja postanowiła zakrzątnąć się około wydania książki, dającej obraz działalności jego na polu naszego szkolnictwa.

III. Inwentaryzacja.

Dr Wisłocki zawiadomił o zinwentaryzowaniu 2000 rękopisów Zakładu Nar.im. Ossolińskich. Komisja postanowiła czekać na ukończenie tej pracy a nie przystępować, jak sobie tego życzy wydawca, do publikowania jej zeszytami. P.Piekarski zapewnił, że podjętą przez siebie pracę nad zinwentaryzowaniem zbiorów Akademji Umiejętności ukończy w pierwszej połowie przyszłego roku.

IV. Sprawy bieżące.

Oddział lwowski pod kierownictwem Prof. Łempickiego nie wykazał w tym roku żadnej działalności. Dyr.Bostel, który podjął się jeszcze przed kilku laty zredagowania zbiorowej pracy o dziejach szkolnictwa w b. Galicji, mimo zapytywań nie dał w tym względzie żadnej odpowiedzi. Komisja wyraziła przeto ubolewanie, że mimo usilnych z jej strony starań, mimo uzyskania w tym celu dla pp. Bostka i Opałka dłuższych urlopów sprawa ta utknęła na martwym punkcie. Następnie Prof.Kot na podstawie przesłanych Komisji protokołów z 29.czerwca i 8.listopada br. przedstawił działalność Oddziału Warszawskiego, którego prezesem w poprzednim miesiącu obrany został p. Lewicki a sekretarzem p. Myślicki. Z zadowoleniem przyjęła Komisja wiadomość o podjęciu przez Oddział warszawski starań około zinwentaryzowania materjałów, znajdujących się w tamtejszych zbiorach, o dokonanej przez p. Lewickiego inwentaryzacji 50 rękopisów, odnoszących się do dziejów Komisji Edukacyjnej, oraz o zamiarze ożywienia wogóle działalności Oddziału przez jego nowy Zarząd. Wobec podjętych przez Oddział warszawski starań o przyznanie przez Ministerstwo W.R.i O.P. zasiłków na prace przygotowawcze, Komisja wyraziła zdanie, że nic nie ma przeciwko tym zabiegom i życzy Oddziałowi powodzenia w sprawie uzyskania funduszów z tem jednak zastrzeżeniem, aby za ich użytkowanie Komisja nie była odpowiedzialną i aby ich Ministerstwo do budżetu Komisji nie wliczało. Opowiedziała się jednak Komisja przeciw zamiarowi publikowania na własną rękę przez Oddział war-

XXI. POSIEDZENIE KOMISJI HIST.-PED.

odbyte w dniu 16 maja o godź. 5 po południu w sali posiedzeń Akademji Umiejętności z udziałem P.Wiceministra Łopuszańskiego.

I. Obecni Morawski, Łopuszański, Kot, Sinko, Windakiewicz, Ciechanowski, Szumowski, Janik, Rowid, Lipski, Czubek, protokół prowadził p.Barycz; razem osób 12.

II. Posiadzenie zagaił preses Morawski, witając Ministra jako opiekuna pracy Komisji, poświęcił następnie pośmiertne wspomnienie ś.p.prof.Wierzbowskiemu jako autorowi pierwszego tomu wydawnictw Komisji i zaproponował przesłanie listu kondolencyjnego do Wdowy.

III. Sekretarz prof.Kot przedstawił p.Barycza, którego przybrał sobie do pomocy. Zdał następnie sprawę z ostatnich wydawnictw Komisji. Ukazało się mianowicie K.Konarskiego "Szkolnictwo w b. Królestwie polskiem 1915 - 1918", którego koszta bez rozsyłki wynoszą 6,563.000.-Mkp.- Druk inwentaryzowanych w bibl. Muzeum XX. Czartoryskich przez Dr.J.Lipskiego Materjałów wraz z indeksem znajduje się na ukończeniu.

IV. Inwentaryzacja materjałów w dalszym ciągu przedstawia się następująco: p.Wisłocki ze Lwowa doniósł, że przygotował do druku jeden zeszyt materjałów; prosi zarazem o zaliczkę, którą ustalono na 500.000.-Mkp.- Również K.Piekarski, zawiadomił, że z inwentaryzowaniem materjałów w Akademji Umiejętności dobiegł do końca. Gorzej natomiast przedstawia się sprawa z Warszawą i Wilnem. W Warszawie p.J.Lewicki sam z braku czasu nie mogąc podjąć się inwentaryzowania materjałów, znajdujących się w Archiwum Głównem zaproponował, by zajął się tem pod jego kierunkiem stypendysta, opłacany przez Komisję. Z braku innego wyjścia zgodzono się na propozycję p.Lewickiego. P.Wiceminister zważając na szczupłe fundusze Komisji przyrzekł wystarać się o mianowanie tego stypendysty nauczyciela którejś z warszawskich szkół średnich i urlopowanie go dla wykonania pracy. Podobnie p.Pigoń z Wilna przy pomocy dwu starszych studentów Uniwersytetu wileńskiego przyrzekł zinwentaryzować tamtejsze zbiory.

V. Sprawy organizacyjne. Oddziałowi warszawskiemu jak doniósł p.Lewicki grozi upadek; przewodniczący p.Paczkowski zrezygnował. W Wilnie z powodu braku fachowców niemożliwem jest wogóle stworzenie podkomisji. We Lwowie p.Bostel z powodu choroby zgłosił rezygnację z przewodnictwa. Oddział lwowski zaproponował na członków prof.Kleinera i Wojciechowskiego a na członków korespondentów nauczycieli gimnazjalnych.PP.Rychlika i Kultysa. Sprawę tych propozycyj załatwiono w ten sposób, że wybór pp.Kleinera i Wojciechowskiego na razie odroczono, natomiast powołano na członków korespondentów pp.Rychlika i Kultysa. Muzeum szkolne we Lwowie z braku lokalu jest, jak stwierdza w dyskusji p.Wiceminister, instytucją martwą, tak, że koniecznem okazuje się pomieszczenie zbiorów w nowym, odpowiednim lokalu.

VI. Urlopy. Oddział lwowski prosi o urlopy dla pp.Bostla ,Opałka i Nittmana. Dla p.Bostla. p.Wiceminister przyrzekł urlop roczny, względnie do czasu przejści na emeryturę, dla p.Opałka na pierwsze półrocze r.szkolnego 1923/4 ; dla p.Nittmana urlop możliwy dopiero po wyczerpaniu tamtych. Koniecznym też okazał się przynajmniej półroczny na razie urlop dla p.Kukulskiego z Lublina, opracowującego dzieje szkoły lubelskiej w dobie Komisji Edukacyjnej.

VII. Sprawy finansowe w cyfrach zaokrąglonych od 1.IV.1922, do dnia posiedzenia.

Dochód:	1/	pozostało z roku poprzedniego	1,864.000.-Mk.
	2/	otrzymano z Min.Wyzn.rel. i Osw.Publ.	4.000.000.- "
		i	15.000.000.- "
	3/	z rozsprzedaży wydawnictw do 24.III. b.r.	1,139.000.- "
		" " 24.IV. b.r.	225.000.- "
		ponad	22,000.000.-
Rozchód:	1/	na druk	6,500.000.- "
	2/	na papier	13,000.000.- "
	3/	honorarja	1,500.000.- "
	4/	zakupno książek z Niemiec	300.000.- "
	5/	wydatki administracyjne /jazdy ,kopjowanie/	500.000.- "
			21,800.000.-"
		pozostało	725000.-

Potrzeba funduszów na druk i honorarja. Ministerstwo Wyznań rel.i Ośw.pobl. przyznało wprawdzie na r.1923. 64.000.000, wypłaciło jednak z tego dopiero 15,000.000.- Dotąd lwowski Oddział Książnicy mi-

mo upominań się nie nadesłał rozrachunku.

VIII. Administracja wydawnictw. Sekretarz wykazuje jak skromne fundusze płyną z rozsprzedaży wydawnictw Komisji przez Księgarnię stwierdza, że z dotychczasowych wydawnictw jedynie książka Danysza cieszy się znaczniejszym pokupem. W dyskusji p.Janik dwukrotnie uzasadnia wniosek odebrania składu Księgarni i oddania innemu przedsiębiorstwu. Wobec tego prof.Kot proponuje powierzyć skład (główny) Akademji Um. lub Kasie Mianowskiego. Ostatecznie wstrzymano się z uregulowaniem tej kwestji do następnego posiedzenia. P.Rowid apeluje, by Ministerstwo W.R. i O.P. poleciło zakupywać wydawnictwa Komisji do bibljotek szkół średnich.

IX. Nowe wydawnictwa. Do zamierzonego wydawnictwa Bibljoteki polskich pisarzy pedagogicznych przygotował prof.Kot, Sejmiki szkolne, Przepisy szkolne Konarskiego wyjdą w przekładzie p.Germain/przekład zrewidował i objaśnił p.Czubek/, p. Lewicki ma odesłać Rozporządzenia szkolne Komisji Edukacyjnej przed wydaniem Ustaw, p.Danysz nadesłał przekład Maricinusa De scholis a przygotowuje Gliicznera.

Do zbiorowego tomu rozpraw poświęconych Komisji Ed. zgłoszono drobniejsze prace: Dr.Maciesza z Płocka o Czempińskim, prof. J.Włodek o Pirnowiczu jako doradcy rolników. Z szeregu drobniejszych swych prac nadesłanych przez Warszawski Instytut pedagogiczny rozprawa p.Iwaszkiewiczowej o nauczaniu arytmetyki w szkołach Kom.Ed. nadająca się do druku, jest w fachowej ocenie prof.Wilkosza.Nie przyjęto rozprawy traktującej o estetycznej stronie tragedji Epaminondy Konarskiego.

W dziale materjałów przygotował do druku jeden zeszyt p.Wisłocki, oczekuje druku inwentaryzacja p.Jakubowskiego. Na propozycję Lwowskiego oddziału wydania z rękopisu w Materjałach pamiętników Czerkawskiego postanowiono zaczekać na zapowiedziany referat Oddziału lwowskiego.

P.Szumowski komunikuje że pracuje na podstawie archiwum senackiego, znajdujące się w Archiwum Aktów dawnych m.Krakowa nad krakowską szkołą lekarską.

Sekretarz kończąc swe sprawozdanie podnosi konieczność dalszego wydawania "Wiadomości" lwowskich i przypomina bliski termin jubileuszu Komisji Edukacyjnej.

Sekretarz : Prezes :

P R O T O K Ó Ł.

z konstytuującego posiedzenia Komisji Historycznej Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego odbytego dn. 7. kwietnia pod przewodnictwem - prof. St. K o t a.

Obecni: prof. Wł. Heinrich jako prezes N.T.P., członkowie N.T.P. prof. Kot, prof. Stanisław Łempicki, dr. St Tync, oraz zaproszeni ks. prof. Fijałek, p. J. Lewicki, dr. Hanna Pohoska i dr. W. Bobkowska. Z zaproszonych dr. H. Barycz z powodu nagłego wyjazdu nie mógł przybyć na posiedzenie.

1/ Z a g a j e n i e.

Posiedzenie zagaił prof. Kot jako wydelegowany przez N.T.P. do zorganizowania Komisji Historycznej. Wyjaśniając pokrótce organizację N.T.P., jego Komisyj i Komitetów, zaznacza, że korzystając z bytności w Krakowie członków Komisji Historyczne-Pedagogicznej do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, zaprosił ich na dzisiejsze posiedzenie. Komisja (Historyczno-Pedagogiczna) dn. 6. kwietnia postanowiła się zlikwidować, przekazując w obecności prof. Heinricha, prezesa N.T.P. zawiązującej się Komisji Historycznej N.T.P. kontynuację swych prac nad historją wychowania i szkolnictwa w Polsce, jakoteż swój majątek, nakłady, rozpoczęte wydawnictwa, oraz rękopisy monografij i materjałów przygotowanych do druku. Komisja Historyczna N.T.P. obejmując ten spadek, zjednoczy w swym łonie osoby, które swą dotychczasową pracą naukową wykazały czynne zainteresowanie się tą dziedziną wiedzy i dają rękojmię dalszej pracy na tem polu. Wobec tego przewodniczący zwraca się do obecnych z prośbą o podanie nazwisk tych osób, które w myśl powyższej zasady należałoby poprosić na członków Komisji. Listę członków zatwierdza Zarząd N.T.P., złożony z prezesa, sekretarza i skarbnika. Prace wydawnicze i inwentaryzacyjne będą mogły być podjęte tem pewniej, że konstytuujące się zebranie N.T.P. przyznało Komisji Historycznej w miarę środków odpowiedni budżet na wydawnictwa, zobowiązując się zasadniczo do wypłacenia 10.000 zł. rocznie, o ile budżet Towarzystwa nie będzie niższy od 40.000 zł. Każde wydawnictwo wy-

maga zatwierdzenia Zarządu N.T.P.

2/ Ukonstytuowanie się Komisji.

Za radą p. prezesa Heinricha, prof. St. Łempicki podał wniosek, aby zebrani, korzystając z bytności w Krakowie, ukonstytuowali się jako założyciele w Komisję Historyczną w łonie N.T.P., a to ze względu na zaoszczędzenie kosztów ponownego zjazdu, szersze zaś grono członków uzupełnili drogą kooptacji. Wniosek uchwalono.

3/ Wybór Zarządu.

W myśl statutu dokonano następnie wyboru przewodniczącego, wybierając jednogłośnie prezesem prof. Stanisława Kota, (Kraków Straszewskiego 7), sekretarzem dr. W. Bobkowską (Grodzka 60,)

4/ Kooptowanie członków.

Po zasięgnięciu opinji obecnych postanowiono poprosić do Komisyi:

z Warszawy	pp. Marję Honorowską i dr. Kazimierza Konarskiego
ze Lwowa	pp. Alojzego Wanczurę i Ferdynanda Rostela
z Poznania	ks. Karola Mazurkiewicza i p. Andrzeja Wojtkowskiego
z Lublina	dr. Zygmunta Kukulskiego
z Katowic	dr. Ludwika Ręgorowicza
z Krakowa	jeszcze niektórych z członków b. Komisji Hist. Pedagog po porozumieniu się z nimi.

5/ Regulamin.

Ponieważ statut przewiduje regulaminy dla wszystkich Komisyj N.T.P., postanowiono za radą prof. Heinricha z ułożeniem ich tegoż poczekać na ogólny schemat regulaminu dla wszystkich Komisyj.

6/ Prace Komisji Historycznej.

Nad programem działalności Komisji rozwinęła się obszerna i żywa dyskusja, z której wyłoniło się kilka zasadniczych kierunków pracy, a mianowicie:

a/ Prace monograficzne

Należałoby rozpocząć wydawnictwo przygotowanej do druku pracy p. Ludwika Ręgorowicza, naczelnika Wydziału Oświecenia w Katowicach p.t.: Kuratorja Załuskiego w Rzplitej Krakowskiej,

oraz dr. Mieczysławy Miterzanki p.t.: Działalność pedagogiczna Ks. A. Czartoryskiego.

Nadto zgłoszono następujące prace na przyszłość: dr. H. Pohoryska :Idea obywatelska w pracach K.E.N.

dr. Stefanja Koelichenówna: Polityka szkolna Apuchtinowa.

dr. Enderówna: Szkolnictwo ludowe po powstaniu listopadowem i w dobie Wielopolskiego

dr. H. Barycz: Historja Uniwersytetu Jagiellońskiego w XVIII w.

Wedle relakcji p. Lewickiego p. Wandurski z Warszawy przygotowuje również pracę o Apuchtinie.

b/ Biblioteka pisarzów pedagogicznych.

Tu czekają wykończenia rozpoczęte już i przekazane Komisji Historycznej wydawnictwą jak:

Sejmiki szkolne XVIII w. w opracowaniu prof. Kota.

Gliczner: Książki o wychowaniu dzieci, w opracowaniu śp. prof. Danysza. Napisanie wstępu do tej książki, opartego na referacie prof. Danysza, podjął się ks. Mazurkiewicz z Poznania.

Prof. Łempicki zgłasza wydawnictwo ciekawych pod względem treści i nieraz pięknych pod względem formy:

Instrukcyj Rodzicielskich dla synów od XVI - XVIII wieku.

e/ Wydawnictwo materjałów.

W przygotowaniu jest:

Korespondencja Kołłątaja, rewindykowana z Rosji, obejmująca okres jego działalności w Komisji Eduk., a w szczególności reformę Akademji Krakowskiej. Przygotowania tego cennego materjału do druku prowadzone przez p. Lewickiego, są na ukończeniu. P. Lewicki równocześnie pracuje nad monografją o Kołłątaju.

Uznano za pożądane wydanie całej korespondencji jako materjałów pierwszorzędnej wagi. O ile Komisja Hist. nie zdołałaby uzyskać wystarczających funduszów, będzie się starała nakłonić inne instytucje /Akademję Umiejętności/ do poniesienia kosztów tego wydawnictwa. P. Lewicki w najkrótszym czasie wygotuje referat o tych materjałach i pracach i przedstawi go na najbliższem posiedzeniu

Komisji. Po wydaniu materjałów Komisja będzie mogła przystąpić do wydania monografji.

d/ Inwentaryzacja rękopisów/ dotyczących szkół i wychowania w archiwach i bibljotekach.

Komisja Hist. Pedagog. przekazała nam gotowe do druku rękopisy p. M. Hornowskiej: Inwentarz rękopisów i druków odnoszących się do historji wychowania w zbiorach Zamojskich i Krasińskich w Warszawie.

Kustosz Ossolineum p. Wisłocki zinwentaryzował około 4000 numerów bibl. Ossolińskich. Postanowiono zwrócić się do niego z prośbą o wykończenie inwentaryzacji, aby można przystąpić do druku. Prace inwentaryzacyjne należałoby kontynuować ze względu na wielką użyteczność tej pracy. W Warszawie czekają inwentaryzacji zbiory rewindykowane z Rosji; należałoby zachęcić kogoś do tej pracy, zalecając mu zwartą redakcję inwentarza. Kom. Hist. zwróci się do p. Wojtkowskiego w Poznaniu z prośbą o przeprowadzenie inwentaryzacji w zbiorach poznańskich.

e/ Czasopismo historyczno-pedagogiczne.

Prof. St. Łempicki stawia wniosek, aby Komisja Historyczna przejęła jako swój organ Minerwę Polską, której wydawnictwo prowadzone w r. 1927 kosztem Ossolineum, musiano po cofnięciu się firmy zawiesić. Liczne zgłoszenia dawnych abonentów i zapytania z różnych stron Polski o losy wydawnictwa świadczą o jego żywotności. Wniosek ten popiera prof. Heinrich, oświadczając, że każda z Komisyj w łonie N.T.P. bez względu na większe wydawnictwa ma mieć swoje czasopismo, w którem ogłaszać będzie krótsze rozprawy, ocenę krytyczną dzieł oraz przegląd literatury. Przyrzeka zatem wstawić w budżet roczny kwotę na to czasopismo oznaczoną przez prof. Łempickiego, dotychczasowego redaktora, na 5000 zł. Podjęcie wydawnictwa uznano za sprawę pilną, przystąpiono zatem do wyboru redaktora. Wybór padł jednogłośnie na prof. St. Łempickiego. Po dłuższej dyskusji ustanowiono wydać 1. października cały rocznik, o ile na to budżet pozwoli, w przeciwnym razie roz-

począć w tym terminie kwartalne wydawnictwo.

Budżet.

W kwestji budżetu udziela wyjaśnienia p. prezes Heinrich. N.T.P. na posiedzeniu konstytuującem wyznaczyło w preliminarzu przed zawiązaniem się Kom. Hist. pewną kwotę na wydawnictwa Komisji / Ręgorowicz, Miterzanka, Gliczner/; N.T.P. posiada bowiem fundusz udzielony sobie/ przez Wydział Kultury Narodowej, przeznaczony na wydawnictwa pedagogiczne. Z swego budżetu rocznego N.T.P. udzieli również Kom. Hist. odpowiedniej sumy, z czego na Minerwę Zarząd N.T.P. może wyznaczyć, zgodnie z wnioskiem prof. Łempickiego, 5000 zł. rocznie.

Po złożeniu podziękowania prof. Heinrichowi za cenne rady i nader przychylne stanowisko wobec zamierzonych prac Komisji Historycznej prof. Kot zamknął posiedzenie.

3.Przyznanie budżetu w wysokości 53000 Mk. na pierwszy okres prac Komisji./VI a,b,/

4.Upoważnienie do przedłożenia regulaminu Komisji dopiero z końcem r.1919. /V/

5.Udzielenie półrocznego urlopu prof.V gimnazjum Józefowi Lewickiemu w celu przygotowania do druku prac historyczno-pedagogicznych, powyżej wymienionych /IV/.

6.Zatwierdzenie modyfikacji nazwy Komisji na: Komisja historyczno-pedagogiczna do badań polskiego wychowania i szkolnictwa./III/

7.Upoważnienie do odbycia posiedzenia wszystkich członków Komisji w styczniu i pokrycie kosztów zjazdu /VII/.

Za zarząd Komisji do badania dziejów polskiego wychowania szkolnictwa

Józef Lewicki
zast. sekretarza

Morawski
prezes

P R O T O K Ó Ł

dwudziestego drugiego posiedzenia Komisji hist. ped., odbytego w dniu 7-go lipca 1923.r. w sali posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie. -

1. Obecni: prezes Morawski, sekretarz Kot, X. Fijałek, Estreicher, Windakiewicz, Ciechanowski, Dobrowolski.

2. Sprawozdanie Komisji rewizyjnej za rok sprawozdawczy od 1.IV.1922 do 31.III.1923.r. przedkłada w imieniu Komisji prof. Ciechanowski. Wniosek Komisji opiewa:

Komisja rewizyjna dla zbadania rachunków Komisji do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce" sprawdziła w dniu dzisiejszym rachunki i dowody, przedstawione przez sekretarza "Komisji do badania dziejów i Szkolnictwa w Polsce" za rok administracyjny 1922/23, to jest za okres od dnia 1.Kwietnia 1922.r. do dnia 31.Marca 1923.

Wszystkie wydatki są udowodnione odpowiednimi dokumentami /kwitami odbiorców lub wyciągiem konta z Banku Związku Spółek Zarobkowych w Krakowie/.

W ciągu tego roku administracyjnego 1922/23

wpłynęło do Kasy Komisji 22,091.914

wydano zaś 18,646.386

pozostało więc na r.1923/4 fundusze Komisji wynoszą w d.1.kwietnia 1923 3,445.528 Mp.

/trzy miljony czterysta czterdzieści pięć tysięcy, pięćset dwadzieścia osm marek polskich/, z czego znajduje się w tymże dniu:

na rachunku bieżącym Banku Związku Spółek Zarobkowych 2,307.460

a w ręku sekretarza Komisji Prof. Dr. Kota 1,138.068

Razem 3,445.528

Stwierdziwszy zatem zupełnie prawidłową gospodarkę funduszami i należyte prowadzenie rachunków wnosi Komisja rewizyjna absolutorjum dla p.prof Dr. K o t a .

K r a k ó w , dnia 2 kwietnia 1923.r.

Prof. Stanisław Ciechanowski m.p.

Stanisław Estreicher m.p.

X. Dr. Jan Fijałek m.p.

Wniosek powyższy zebrani jednogłośnie przyjęli. -

3. Sprawozdanie Zarządu za czas od ostatniego posiedzenia. Ministerstwo nadesłało jako drugą ratę zasiłku na rok bieżący zaledwie 7 i pół miljona, zamiast 30 miljonów, o które Komisja prosiła, które w ciągu jednego dnia zostały wydane na pokrycie części zaledwie zalegających rachunków, zwłaszcza drukarskich. Jeźli nie nadejdą większe fundusze, drukarnie wstrzymają składanie dalszych naszych wydawnictw /w Inwentaryzacji rękopisów Czartoryskich brak już tylko jednego arkusza !/ a tembardziej nie zechcą rozpoczynać innych przygotowanych na rocznicę Kom. Ed. Drukarnia Anczyca złożyła już kilkanaście arkuszy przekładu Ustaw szkolnych Konarskiego.

Książnica Polska zapowiedziała rewizję rachunków za ~~pow~~ ~~przedaż~~ rozsprzedaż dotychczasową wydawnictw i obliczyć należytość z uwzględnieniem dewaluacji.

Oddział lwowski zawiadamia, że przewodniczącym jego wybrany prof. Dr. Stanisław Łempicki, sekretarzem inspektor Alojzy Wanczura.

Oddział warszawski nadesłał życzenie, aby go upoważnić do przysyłania delegata na posiedzenia Komisji. Żądanie najzupełniej uzasadnione, gdyż każdy członek Komisji ma jednakowe prawo uczestniczyć w jej obradach, ale technicznie da się to wykonać tylko co do tych posiedzeń, których termin może być na szereg dni przedtem ustalony; zazwyczaj z wielkim trudem przychodzi oznaczyć termin posiedzenia z powodu nawału zajęć poszczególnych członków Komisji tak, że datę ustala się nie wcześniej, jak na 2 - 3 dni przed posiedzeniem. Praktyczniej byłoby, aby Oddziały lub członkowie pozakrakowscy sami zgłaszali zamiar przyjazdu w pewnym terminie na posiedzenia, a wtedy Komisja starałaby się do ich życzeń, w miarę możliwości zastosować. O ileby Komisja ponosić miała koszta podróży, dopuszczalnoby to było tylko w wypadkach wyjątkowej wagi i potrzeby.-

4. Nowe wydawnictwa.

a/ Prace Monograficzne. Zbiorowemu tomowi rozpraw uchwalono dać tytuł "Ku uczczeniu Komisji Edukacyjnej" i jako jego

zeszyty, które będą osobno wydawane pod wspólnym zasadniczym tytułem, drukować Dra Macieszy z Płocka o Janie Czempińskim, przyrodniku z Tow. do ksiąg elem., oraz p. Iwaszkiewiczowej z Warszawy o nauczaniu arytmetyki w szkołach Kom. Ed. Postanowiono raz jeszcze zaapelować do Komitetu redakcyjnego Lwowskiej Księgi jubileuszowej, aby pracę podzielić się w ten sposób, że krakowskie wydawnictwo obejmie rozprawy z w. XVIII. a Lwowskie z wieku XIX, by każde miało odrębny charakter.

Uchwalono prosić p. Dr. Pohosk. z Warszawy o nadesłanie rękopisu jej rozprawy o "Nauczaniu ludu w czasach Kom. Ed.", którą ewent. zamieści się w Pracach Monogr., jeśli się się do tego kwalifikuje i jeśli starczą fundusze. -

b/ Bibl. pisarzów pedag. Uchwalono, jako Nr. 2. drukować tomik przygotowany przez p. Józefa Lewickiego p.t. Rozporządzenia pedagogiczne i administracyjne Kom. Ed. przed Ustawami, oraz prosić p. Lewickiego o przygotowanie jako osobnych tomików, jednego p.t. Projekty urządzenia i przekształcenia Kom. Ed., drugiego p.t. Projekt Ustaw Komisji /oraz zasadniczo przygotowawczym z Archiwum Tow. do ksiąg elem./.

Dla pilnych spraw wydawniczych, adres wakacyjny sekretarza prof. Kota /od 20. lipca/ : w Wołowem poczta Bibrka koło Lwowa. -

I.21/Kkp.

REGULAMIN KOMISYI HISTORYCZNO-PEDAGOGICZNEJ

do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce, przyjęty na posiedzeniu Komisyi dnia 5 lutego 1920 r. a zatwierdzony przez Ministerstwo Ośw.Publ. dnia 28 lutego 1920.

§.1.

Na podstawie pisma Ministerstwa Ośw.Publ.z dnia 5 listopada 1919, powołującego do życia Komisyę historyczno-pedagogiczną, Komisya istnieje jako samorządne ciało naukowe przy Ministerstwie Ośw. Publ.

§.2.

Zadaniem Komisyi jest:

a/. Opracowanie dokładnego planu badań nad historyą wychowania i szkolnictwa w Polsce.

b/. Zachęcenie i zjednoczenie wielkiej ilości badaczów naukowych w tym zakresie.

c/. Udzielanie im wskazówek i pomocy.

d/. Zużytkowanie wydawnictwem otrzymywanych materyałów i opracowań.

e/. Prowadzenie stałej bibliografii prac swej dziedziny.

f/. Systematyczne inwentaryzowanie materyałów po zbiorów publicznych i prywatnych.

§.3.

Komisya posiada własne wydawnictwa dla ogłoszenia przygotowanych przez nie monografii i rozpraw z dziedziny wychowania i szkolnictwa w Polsce, oraz wydań krytycznych dawnych pisarzów pedagogicznych.

Po zakwalifikowaniu przez Komisyę poszczególnych prac do druku w swych wydawnictwach, przesyła Komisya stosowne propozycye do zatwierdzenia przez Ministerstwo O.P., o ile dane prace nie były już wcześniej w porozumieniu z Ministerstwem zamówione przez Komisyę.

Koszta wydawnictw pokrywa Ministerstwo O.P. Członkowie Komisyi otrzymują wszystkie jej wydawnictwa bezpłatnie.

W porozumieniu z Ministerstwem O.P. może być dana ty-

dawniczy Komisyi rozszerzony.

§.4.

Komisya posiada własne zbiory biblioteczne i muzealne, pochodzące z darów i zakupów, których dokonywa samodzielnie, w ramach budżetu przyznanego Komisyi przez Ministerstwo O.P.

§.5.

Komisya składa się:

a/. z członków powołanych przez Ministerstwo O.P. w dniu 5 listopada 1919, oraz zaproszonych później przez Komisye. Na członków powołuje się uczonych specyalnie pracujących w dziedzinie wychowanie i szkolnictwo w Polsce lub wyjątkowo pomocnych w pracach Komisyi.

b/. z korespondentów, przez Komisye zaproszonych. Na korespondentów powołuje się uczonych, częściowo i przygodnie współdziałających z Komisya, bibliotekarzy i archiwistów, nauczycieli pracujących historye szkolnictwa lokalnego, oraz osobistości pomagające Komisyi w jej pracach pod różnymi względami. Korespondenci powoływani są na przeciąg lat trzech, po których upływie może być zaproszenie przedłużone.

§.6.

Prezesa Komisyi mianuje Ministerstwo O.P., sekretarza mianuje również Ministerstwo O.P. ale na propozycye Komisyi - obydwóch na okres trzyletni.

Wiceprezesów, zastępcę sekretarza, a w potrzebie także innych funkcyonaryuszy wybiera sama Komisya na przeciąg lat trzech.

Prezes i sekretarz stanowią ścisły Zarząd Komisyi, wiceprezes zastępuje prezesa, sekretarza jego zastępca w razie nieobecności.

§.7.

Na razie siedziba Komisyi jest Kraków, tam też odbywają się posiedzenia Komisyi, których uchwały są ważne, o ile w posiedzeniu bierze udział przynajmniej trzech członków, oprócz przewodniczącego i sekretarza.

§.8.

Komisya odbywa posiedzenia raz w miesiąc /wyjąwszy okres wakacyjny/ a w razie potrzeby i częściej. W razie potrzeby zwołuje

Komisya pełne posiedzenie członków; koszta podróży członków pozakrakowskich pokrywa Ministerstwo O.P. w tych wypadkach, gdy uznało specyalną potrzebę zwołania pełnego posiedzenia Komisyi.

§.9.

Na posiedzeniach Komisyi załatwia się następujące czynności:

a/. Opracowanie projektu budżetu Komisyi celem przedłożenia go Ministerstwu O.P.

b/. Przygotowanie propozycyi dla Ministerstwa O.P. dotyczących nominacyi Zarządu.

c/. Wybory funkcyonaryuszy, członków i korespondentów Komisyi.

d/. Narady i uchwały we wszystkich sprawach, wypływających z brzmienia §.2. niniejszego regulaminu.

e/. Zatwierdzenie sprawozdań rachunkowych Zarządu.

§.10.

W posiedzeniach Komisyi mogą oprócz członków uczestniczyć także korespondenci z głosem przy głosowaniu w sprawach naukowych, w sprawach administracyjnych przysługuje prawo głosu i głosowanie wyłącznie członkom Komisyi.

§.11.

Decyzya w sprawie poszczególnych wydawnictw Komisyi, które zostały na posiedzeniu przedstawione, zapada większością głosów po wysłuchaniu opinii zarządu i fachowego referenta, wyznaczonego przez Komisyę dla każdego wydawnictwa.

§.12.

W sprawie wyboru nowych członków i korespondentów wniosko dawca zgłasza odpowiednią propozycyę do Zarządu, który obowiązany jest na najbliższem posiedzeniu zdać sprawę z propozycyi, poczem odbywa się głosowanie większością w sprawie zgłoszonych kandydatur.

§.13.

W miarę potrzeby Komisya mianuje z swych delegatów lub powołuje podkomisye w ważniejszych środowiskach prac naukowych dla wykonywania powierzonych im przez Komisyę zadań.

§.14.

Prezes Komisyi 1/. zwołuje jej posiedzenie, 2/. decyduje o ich porządku dziennym, 3/. kieruje obradami, 4/. sprawuje nad-

Bostel. Odesw o zabytk. Pfadnika do 550
Muzeum odsyłać. Bostel na rycie przesyt.
a preparaty po powstaniu
Muzeum Szkol." —
" Fiszkel. Prace Morskiego o Czerkaszkim z
Muzeum zwrócić uwagę na rękopis. Oraz z
Bibl. Uniw. rękopis
Narady nad wydaniem rycin polskich.

Wolne od stempla w myśl reskr. Min. Sk. z 26 maja 1917 L. 17141 (odbudowa Galicyi).

Skrypt dłużny

I. .....

.....

.....

zeznaj ..... że od c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) imieniem c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi) działającego pożyczkę w sumie .....

..... (.....)

koron przeznaczoną na .....

.....

otrzymał ..... którą to pożyczkę, potwierdzając odbiór waluty obwiązuj ..... się .....

zwrócić c. k. Skarbowi Państwa (Funduszowi odbudowy Galicyi) wraz z trzyprocentowymi (3%) odsetkami rocznie. W szczególności:

II. Kapitał wypożyczony obowiązuj ..... się .....

spłacić w 40 równych ratach kwartalnych po .....

(.....) koron w ten sposób, że pierwsza rata kapitałowa w kwocie .....

(.....) koron staje się płatną dnia pierwszego (1) .....

..... tysiącdziewięćsetnego.....

(19) roku następne zaś w dalszych równych bezpośrednio po sobie następujących ratach kwartalnych. Odsetki wyżej w ust. I. stypulowane obowiązuj ..... się opłacać począwszy od dnia pierwszego (1) .....

..... tysiąc dziewięćsetnego ..... (19 .....) roku w ratach kwartalnych z dołu z tem, że w dniu pierwszego (1) ..... tysiąc dziewięćsetnego ..... roku obowiązuj ..... się .....

zapłacić odsetki za czas od dnia pierwszego (1) ..... tysiąc dziewięćsetnego ..... roku aż do dnia pierwszego (1) .....

..... tysiąc dziewięćsetnego ..... roku a poczynając od tego terminu, obowiązuj ..... się .....

płacić odsetki od całego lub reszty niespłacanego kapitału w bezpośrednio po sobie następujących ratach kwartalnych z dołu. —

Centrał. Prowincja wydanie arabeski 25 w Bibl. Pedag.
Rolle Kwiecień

III. W razie nieuiszczenia którejkolwiek raty kapitałowej lub procentowej w umówionym terminie, obowiązuj ..... się ..... zapłacić c. k. Skarbowi Państwa (funduszowi odbudowy Galicyi) pięcioprocentowe (5%) odsetki zwłoki od każdej w terminie nieuiszczonej raty za czas od uchybionego terminu wymagalności aż do dnia zapłaty. Ponadto dopuszczenie zaległości choćby jednej raty kapitału lub procentu pociągnie za sobą utratę prawa spłacenia pożyczki ratami i jednorazową wymagalność całego długu w kapitale, procentach, i wszelkich innych należytościach, zaś c. k. Skarb Państwa (fundusz odbudowy Galicyi) będzie w takim razie uprawniony wdrożyć kroki egzekucyjne o całą dłużną mu jeszcze sumę z wszelkiemi przynależytościami a w szczególności także odsetkami zwłoki od uchybionych rat kapitału liczonemi.

IV. W przypadku, gdyby egzekucya przez c. k. Skarb Państwa wdrożoną została przeciw .....

.....

przez przymusowy zarząd służyć będzie c. k. Namiestnictwu (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) prawo proponowania zarządców przymusowych według własnego wyboru, choćby nie z sądowej listy przymusowych zarządców, przeciw czemu zrzeka ..... się wszelkich zarzutów. —

V. Gdyby ..... przed zupełnem umorzeniem pożyczki przynależnościami otrzymał ..... odszkodowanie wojenne lub wynagrodzenia za świadczenia wojenne, dotyczące .....

(a waluta tegoż odszkodowania, względnie wynagrodzenia była większą od ówczesnej należytości Galicyjskiego Wojennego Zakładu kredytowego z tytułu pożyczek, dotyczących powyższego przedsiębiorstwa obowiązuj .....

..... się ..... użyć (nadwyżki) waluty tegoż odszkodowania względnie wynagrodzenia za świadczenia wojenne, w pierwszym rzędzie na umorzenie niniejszej pożyczki lub niespłaconej reszty tej pożyczki. —

W tym celu zezwala ..... , by waluta odszkodowania wojennego, względnie wynagrodzenia za świadczenia wojenne, była wypłaconą do rąk c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi). —

VI. Celem zabezpieczenia zwrotu w ustępie I. tego skryptu dłużnego określonej sumy dłużnej .....

(.....) koron z odsetkami zpn. ustanawiam.....

prawo hipoteki .....

na .....

.....

.....

na rzecz c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi).—Ponadto dla zabezpieczenia zobowiązań płatniczych z niniejszego skryptu dłużnego wynikających, a w szczególności celem zabezpieczenia obowiązku zwrócenia c. k. Skarbowi Państwa premii asekuracyjnych w ..... zastępstwie w myśl postanowień ust. ..... zapłaconych kosztów nadzoru kontroli, należytości, i kosztów o których w ustępie .... jest mowa, odsetek bieżących i odsetek zwłoki oraz wogóle tych należytości c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi) któreby nie miały równego z kapitałem pierwszeństwa hipotecznego, względnie dla zabezpieczenia strat z niedopełnienia ..... obowiązków wynikłych, a w szczególności także na pokrycie odsetek, któreby utraciły pierwszeństwo równe z kapitałem, wreszcie kosztów egzekucyi narosłych po dniu licytacyi, ... ustanawiam ..... kaucyę w kwocie .... (.....) koron na wymienion..... ..... wyżej hipote .....

VII. Zezwalam ..... aby na mocy niniejszego skryptu dłużnego prawo hipoteki dla kapitału pożyczkowego .... (.....) koron spłacalnego w sposób w powyższym skrypcie określony, dla procentu 3% rocznie, dla prowizyi zwłoki 5%, wreszcie dla kaucyi .... (.....) koron, w stanie biernym .... na rzecz c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi) zaintabulowane zostało.

VIII. Zobowiązuj ..... się zaintabulowanie w stanie biernym powyż .... po umorzeniu powyż ..... praw ..... zastawu z wykazów hipotecznych powyż ..... nieruchomości w zupełności wykreślić w sto-

pniu i do wysokości tychże wykreślić się mających hipotek po myśli §§. 34, 37, 38 ces. rozp. z 19/3 1916. Nr. 69 Dz. u. p. nowych długów aż do czasu umorzenia niniejszej pożyczki z przynależytościami nie zaciągać oraz zezwalam ..... aby rzeczowy ..... obowiązek do wykreślenia powyższych hipotek i nie zaciągania nowych długów z ich pierwszeństwem po myśli §§. 34, 37, 38, ces. rozp. z 19/3 1916, Nr. 69 Dz. u. p. już teraz w stanie biernym .....

.....

.....

.....

.....

przy tychże wykreślić się mających hipotekach zanotowany został.

IX. Celem zabezpieczenia kapitału pożyczkowego z pn. c. k. Namiestnictwu (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) oddaje ..... w zastaw i składam .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

X. Zobowiązuje ..... się ..... przypadające od powyż ..... polic asekuracyi ..... premie i inne opłaty uiszczać w terminach ich zapadłości wyłącznie z własnych funduszów, zaczem niebezpieczeństwo unieważnienia polic z powodu niezapłaty premii lub tp. przyjmuje ..... wyłącznie na siebie. W razie, gdyby premia asekuracyjna w terminie przez ..... zapłaconą nie została, będzie miał c. k. Skarb Państwa (fundusz odbudowy Galicyi) prawo, ale nie obowiązek, wedle swego swobodnego uznania, albo uiścić tę premię w ...., zastępstwie, w którym to wypadku zobowiązuje ..... się .... zwrócić c. k. Skarbowi Państwa (funduszowi odbudowy Galicyi) wyłożoną na ten cel kwotę wraz z 5% odsetkami, albo też powyższ..... police spieniężyć i uzyskaną z ich wykupna gotówkę zużyć na doraźną spłatę niniejszy pożyczki z pn.

W razie gdyby ubezpieczona powyższ ..... polic ..... suma przed zupełną spłatą niniejszej pożyczki płatną się stała, będzie miało c. k. Namiestnictwo (Centrala krajowa dla gospodarczej odbudowy Galicyi) prawo jej podjęcia i zużycia na doraźne umorzenie swojej wierzytelności z pn.

XI. Nadto celem dalszego zabezpieczenia kapitału pożyczkowego z pn. i wszelkich zobowiązań płatniczych z niniejszego skryptu dłużnego wynikających, oddaj ..... c. k. Skarbowi Państwa (funduszowi odbudowy Galicyi) w zastaw wszystkie maszyny, urządzenia i narzędzia nie stanowiące nieruchomości, tudzież towary i surowce, już się znajdujące, jak również w przyszłości nabyć się mające ..... zobowiązuj ..... się maszyny, urządzenia i narzędzia te oraz towary surowce każdego czasu na żądanie c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) temuż c. k. Namiestnictwu (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) w fizyczne dzierżenie oddać i dopóki spłata pożyczki w całości nie nastąpi, maszyn, urządzeń i narzędzi tych nie pozbywać, względnie towary i surowce w miarę pozbywania według możności bezzwłocznie innemi tej sami wartości uzupełnić. Zarazem zobowiązuj ..... się spis oddanych w zastaw maszyn, urządzeń i narzędzi, oraz towarów i surowców, na każde żądanie c. k. Namiestnictwu (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) wręczyć. Nadto zobowiązuj ..... się o ile to że względów technicznych będzie możliwem, wszystkie narzędzia, maszyny i urządzenia w mowie będącego przedsiębiorstwa przemysłowego już się tam znajdujące lub w przyszłości nabyć się mające opatrzyć tabliczkami z napisem „Obciążone prawem zastawu dla pożyczki c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi), a ponadto tablicę z powyższym napisem umieścić w miejscu widocznem w składzie towarów i surowców oddanych w zastaw ręczny. Napisy te obowiązuj ..... się zostawić nienaruszone aż do chwili zapłaty całej pożyczki z odsetkami zwłoki i przynależytościami, ile że na wypadek usunięcia tych napisów utrac ...., prawo spłaty pożyczki ratami i c. k. Namiestnictwu (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) przysługiwać będzie prawo żądania bez względu na umówione spłaty ratalne natychmiastowej zapłaty całej lub niespłaconej jeszcze reszty pożyczki z odsetkami, odsetkami zwłoki i przynależytościami.

XII. Wszystkie maszyny, urządzenia i narzędzia tudzież towary i surowce przedsiębiorstwa obowiązuj ..... się ..... ubezpieczać bez przerwy od ognia aż do zupełnego umorzenia tej pożyczki w Towarzystwie Wzajemnych ubezpieczeń, lub w jednem z Krajowych towarzystw asekuracyjnych, a to przynajmniej w wartości

.....

.....

.....

koron, a począwszy od .....

corocznie wykazywać się z uiszczenia całorocznej przedpłaty asekuracyjnej. W razie gdyby premia asekuracyjna w terminie jej należności przez .....
..... zapłaconą nie została, nadaje c. k. Skarbowi Państwa (funduszowi odbudowy Galicyi) prawo uiszczenia jej w .....
zastępstwie, obowiązując się kwotę na ten cel wyłożoną, zwrócić c. k. Skarbowi Państwa (funduszowi odbudowy Galicyi) z procentem w wysokości odsetek zwłoki, i za czas od dnia zapłaty przez c. k. Skarb Państwa uskutecznionej do dnia zwrotu. W razie pogorzeli c. k. Skarb Państwa będzie miał prawo bez osobnego .....
pozwolenia całe wynagrodzenie, o ile w myśl statutów towarzystwa asekuracyjnego nie jest przeznaczone na odbudowę spłaconych budynków, wprost podjąć i użyć go na umniejszenie swej wierzytelności.

XIII. Oświadczam ..... że przez cały czas trwania niniejszego stosunku pożyczkowego poddaje ..... się bez zastrzeżeń kontroli c. k. Namiestnictwa (Centrali kraj. dla gospodarczej odbudowy Galicyi) co do sposobu zgodnego z celem pożyczki jej zużycia i co do dotrzymania wszystkich warunków objętych niniejszym skryptem dłużnym, dalej co do technicznego komercyalnego i sanitarnego prowadzenia ..... przedsiębiorstwa przemysłowego, a to według uznania c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi). —

XIV. Gdyby waluta pożyczkowa została użyta na inny cel a na.....
.....
.....
jak wogóle, gdyby ..... nie zastosował .....
się do któregokolwiek z postanowionych warunków, niemniej jak do zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo (Centralę krajową dla gospodarczej odbudowy Galicyi) projektu i kosztorysu (c. k. Namiestnictwu Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) przysługiwać będzie prawo ściągnięcia całej dłużnej kwoty pożyczkowej, względnie wypłaconych na jej poczet częściowych kwot lub niespłaconej reszty tej pożyczki z 3% odsetkami i 5% odsetkami zwłoki.

XV. Aż do czasu całkowitej zapłaty kapitału pożyczkowego z odsetkami zwłoki i przynależytościami obowiązuj .....
się pod rygorami w ustępie ..... tego aktu ustanowionymi używać oddan ..... w zastaw ręczny .....
.....
.....
jedynie w sposób wedle zasad techniki ..... siłom i przeznaczeniu odpowiedni oraz dokładać wszelkiej pilności i uwagi, aby z powodu nieodpowiedniego użycia złej, niedokładnej lub fachowo niewykształco-

nej obsługi uszkodzenia nie uległy ..... oraz poddawać się w tym względzie to jest co do używania i obsługi tych maszyn wszelkim zarządzeniom c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi).

XVI. Wszelkie spłaty kapitału i procentów, jakoteż wszelkich należytości ubocznych obowiązuj ..... się uiszczać w c. k. Namiestnictwie (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) względnie innej instytucyi przez c. k. Namiestnictwo (Centralę krajową dla gospodarczej odbudowy Galicyi) wskazanej. —

Przyznaj ..... również księgom rachunkowym instytucyi do odbierania należnych spłat przez c. k. Namiestnictwo (Centralę krajową dla gospodarczej odbudowy Galicyi) ustanowionej, jakoteż księgom rachunkowym c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) zupełną przeciw sobie wiarogodność, zrzekając się wszelkich przeciw księgom tym zarzutów. —

XVII. Wszelkie koszta oraz należytości prawne i stemplowe ze sporządzenia tego aktu wynikłe, obowiązuj ..... się podnieść z własnych funduszów bez regresu do c. k. Skarbu Państwa.

XVIII. We wszystkich sporach odnoszących się do tej pożyczki poddaj ..... się ..... orzecznictwu c. k. Sądu we Lwowie lub w Krakowie rzeczowo właściwego, a to wedle wyboru c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi). —

XIX. Wszystkie obowiązki w akcie tym stypulowane przyjmuj ..... na się podpisan..... solidarnie.....

XX .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

XXI. Niżej podpisan .....

.....

.....

przystępuje ..... do obowiązków niniejszym skryptem dłużnym uznanych jako solidarn..... ręczyciel ..... i wypłat .....
z tym dodatkiem, że odpowiadam ..... solidarnie nie tylko za wszelkie koszta przeciw ..... lecz także przeciw główn .....
dłużnik ..... narosłe i z tym dalszym dodatkiem, że we wszystkich

Trzeba. Potrzeba być Komisja, odbiór Urzędu, Lwowa, Podkomisja zmienić na odbiór, Zarząd Centr. w Krakowie,

Tempori co z ogniskami prowincjonalnymi, Różnych poparcie. Bostel. Bostel ma wypracować projekt statutu nowej organizacji Komisji z osobnymi motywacyi. Uchwalono. Wychodzą głosów. P. Finkel się wstrzymuje. Co do wydawnictw. Przy piśmie o Radłego zaproponować nowy Urząd wydawnictw popularnych wspólnie z Towarzystwem Ochrony Zabytków Krakowa. Różnych. premia za „Pol. Monumenta Paedagog." Finkel przeciw. Instrukcja co do zakładów prowincjonalnych. Chyżo, aby wprowadzić osobne wiadomości. Co do środków obrotowych. Sprawozdanie — Wierzbowski.

sporach wyniknąć mogących z niewykonania przez ..... podpisan ..... jako ręczyciel ..... i wypłatc..... zobowiązań ..... tym skryptem dłużnym zaciągniętych poddajemy się orzecznictwu c. k. Sądu we Lwowie lub w Krakowie rzeczowo właściwego, a to wedle wyboru c. k. Namiestnictwa (Centrali krajowej dla gospodarczej odbudowy Galicyi) Zarazem niżej podpisan .....

ustanawiam ..... celem zabezpieczenia zwrotu w ustępie I. tego skryptu dłużnego określonej sumy dłużnej .....

..... (.....) koron z odsetkami i epn. prawo hipoteki na .....

oraz dla zabezpieczenia odsetek bieżących i odsetek zwłoki oraz wogóle tych należytości c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi) któreby nie miały równego z kapitałem pierwszeństwa hipotecznego, względnie dla zabezpieczenia strat z niedopełnienia ..... obowiązków wynikłych, a w szczególności także na pokrycie odsetek, któreby utraciły pierwszeństwo równe z kapitałem, wreszcie kosztów egzekucyi narosłych po dniu licytacyi, ustanawia ..... kaucyę w kwocie .....

..... (.....) koron na wymienion ..... wyżej hipotec ..... i w tym celu zezwalam ..... aby na mocy niniejszego skryptu dłużnego prawo hipoteki dla kapitału pożyczkowego .....

..... (.....) koron spłacalnego w sposób w powyższym skrypcie określony, dla procentu 3% rocznie, dla prowizyi zwłoki 5%, wreszcie dla kaucyi .....

..... (.....) koron w stanie biernym, ...

na rzecz c. k. Skarbu Państwa (funduszu odbudowy Galicyi) zaintabulowane zostało. —

Drukarnia Ign. Jaegera, Lwów.

Insp. Warszawa — Rada Magistratu — Danzig

29. VI. środa 1/2 11tej Komisja egzam.
Prezes usprawiedliwia zwłokę, zapowiada rezygnację. — Odczytanie i przyjęcie protokołu. — Pewne wyjaśnienia Prezesa. Wyjaśnienie co do cenzury prewen. Kuratora. Był prezes u ~~[illegible]~~ Sobińskiego. Był to Koncept (3cia osoba), który poszedł przez pomyłkę. Sprawa załatwiona. — Co do Gayczaka, zapowiedział ~~[illegible]~~ Prezes gayczakowi wysłanie odpisów, p. Gayczak prosił o zastanowienie sprawy. Narazie postanowiono ~~załatw~~ dać temu spokój.
~~Protokoły Krakowskie~~
Sprawa delegata P. T. P., sekretarz przedstawia całą sprawę, odczytuje 3 pisma dotyczące. Prezes stwierdza, że sprawę ze względów formalnych należy rozstrzygnąć ze względu na ważność prawnych pertraktacyj.
P. prezes Szczurkiewicz. Wyjaśnia, że było to nieporozumienie, prosi o zwrócenie się pisemne do P. T. P. o delegata, a P. T. P. wydeleguje stałego reprezentanta. Prawnej stronie uchwał nie może to szkodzić, gdyż pisma oficjalne były na zarządzie gł. przyjęte.
Prezes oświadcza, że o delegata się poprosi, a p. Szajowski będzie jako delegat „Muzeum". Kontakt z nauczycielstwem wogóle konieczny.

P. Szajowski wyjaśnia, że występował jako delegat P.T.P. na podstawie porozumienia z p. Sicińskim, prezesem.

Prof. Finkel podnosi wątpliwość, czy wogóle mogą być w Podkomisji delegaci towarzystw pedagogicznych.

Prezes. Obok członków i Koresp., powinni być delegaci towarzystw, współpracownicy, aby praca Podkomisji zataczała coraz szersze kręgi.

Prezes pyta o pracę Rollego.

Rolle. ~~Roll~~ wyjaśnia sprawę. Prosi o przyspieszenie sprawy.

Majchrowicz. Dodaje wyjaśnienia co do pewnych spraw rzeczowych. — Wniosek ~~o [illegible]~~ do Komisji, o unikanie dalszej zwłoki i przeszkód. Uchwalono.

Sprawa okólnika. Ma wręczyć Lempicki z odpowiedniem pismem z prośbą.

Sprawa Muzeum

Prezes. Ponieważ zgodę osiągnięto, więc przedkłada projekt pisma do Minist. Kwestja preliminarza. Odczytuje preliminarz przedłożony przez Zarząd Muzeum. Podnosi sprawę kustosza i dyrektora administracyj.

Majchrowicz udowadnia, że potrzebnych jest dwóch funkcjonarjuszów.
Twardowski, że to zadużo, wystarczy jedna siła urzędnicza i 1 siła pomocnicza, obie stałe i jedna panna na maszynie, także służący. Na prawach i płacy sił bibljoteczno-muzealnych urzędników państwowych.
Szczurkiewicz. Prosi o odpisy dla T.N.S.W. i P.T.P.
Pismo przyjęte do wysłania.

Praca Bostla i tow.
Bostel. Nieżbyt postąpiła naprzód. Umów Komisja Krak. nie rozesłała. P. Kot konferował z p. Bostlem, p. B. zwracał mu uwagę na przeciąganie sprawy i niechęć współpracowników. P. Kot żądał ograniczenia rozmiarów. 5 czerwca pisał p. Kot, przysłał projekt Krak. umowy, z prośbą o uwagi. Sprawa się przewlekła wskutek braku posiedzenia. ~~Pismo~~ Projekt odesłał p. Bostel z uwagami, odesłał też projekt Krakowski. Rezultatu z Krak. jeszcze niema. Razem ograniczono do 182 arkuszy w 5 tomach.
Zamiast Wawczury — Opałek na szkołę przemysł. Kandydatów niema, p. Kostecki podobno nie chce.
Rzgorowicz w dowództwie powstańców śląskich.

Wniosek: Zwrócić się do Komisji o przysłanie do Podkomisji Umów do rozesłania.
Uchwalono.

Biuletyn
Stan rzeczy. Udać się do Księgarnicy, Ł. N. S. W. i P. T. P. Wysłosować pisma. — Związek „Nafta" Pańska 25. Lewakowski

Protokół. Urzędowy.

Co do uroczyst. p. Finkel, Majchrowski, Łempicki. — Komisja dla uroczystości przedstawi wnioski.

Bostel. Zmiana organizacji Komisji. Powinna być tylko jedna Komisja na całą Polskę, nie Pod- i Nad-Komisje. Komisje prowincjonalne powinny być na zasadzie równorzędności. Taka organizacja: Jedna Komisja z grupami równorzędnemi w miastach uniwersyteckich. Jak w Niemczech. Komisja: Oddział taki, a taki. Natomiast Centralny Oddział Krakowski. Wielka swoboda dla Komisji prowincjonalnej. Dodać wydawnictwo: Źródeł, Monografje zakładów szk.

Tłumaczenie: Tłumaczenie, Finkel, Rolle, Wanczura, Szajowski, Kolb, Szczurkiewicz, Bostel, Ptaśnik, Majchrowski, Łempicki, Usprawiedliwiony Zagajewski. Wiadomości z Niemiec.

Odd. Warsz.

Komisja hist.-pedagog.
Oddział warszawski

1922–24, 1927 окремі
протоколи

KOMISJA do BADANIA DZIEJÓW
WYCHOWANIA i SZKOLNICTWA w Polsce

PROTOKÓŁ

17. posiedzenia Oddziału warszawskiego Komisji do badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce, odbytego dn. 8 listopada 1924.r. o godz. 5.45 w Archiwum Min. WR i OP.

Obecni: PP. J.Lewicki, zast. przewodniczącego; I.Myślicki, sekr. S.Dickstein, E.Kipa, K.Konarski, H.Radlińska i W.Wąsik.

Usprawiedliwili swą nieobecność: P.Bieliński, Demby, Jakubowski, Kochanowski, Król, Mościcki i Paczkowski.

1.P.Lewicki zast.przewod.w zagajeniu oznajmił, że stosownie do uchwały ostatniego posiedzenia, starał się porozumieć ze wszystkimi członkami bądź ustnie bądź pisemnie, co do dalszego ich udziału w zebraniach. W tym celu rozesłał do zapisanych na liście członk kestjonaryusz, w którym zapytywał:

a/. czy członek oświadcza się za zwinięciem, czy istnieniem Oddziału?

b/. czy zamierza brać udział w pracach Oddziału?

c/. Jaki dzień i pora odpowiada na zebrania?

d/. Jakich prac się podejmie?

Odpowiedzieli ustnie: pp. 1.Bieliński, 2.Demby, 3.Jakubowski, 4.Kochanowski, i Mościcki, pisemnie: p. 1.Kipa, 2.Król i 3.Nitowski.

Nie odpowiedzieli wcale: 1.Gizycki, 2.Grabowski, 3.Kucharzewski i 4.Śliwiński, którzy opuścili Warszawę oraz 5.Pułk.Tokarz.

Do a./ Za dalszem istnieniem Oddziału oświadczyli się wszyscy, prócz p.Nitowskiego.

Do b./ Udziału w pracach odmówili: Bieliński./chory/, Jakubowski, Kochanowski i Nitowski.

Do c. i d./ Udział swój ustalą stosownie do uchwały programu nowego zarządu.

2. Następnie zast.przewodn. zdał sprawę ze swej konferencji z P.ministrem Łopuszańskim, inicjatorem Komisji, który oświadczył, że sprawa zasilenia funduszami przedstawi się w przyszłości lepiej, że gotów poprzeć usiłowania Oddziału warszawskiego i prosi o przedstawienie mu uchwalonych postulatów na piśmie.

Wiadomość tę przyjęto do wiadomości z żywem zadowoleniem.

3. Odczytano i przyjęto protokół z poprzedniego posiedzenia.

4. Przystąpiono do wyborów. Na wniosek p.Dicksteina przewodniczącym Oddziału warsz. wybrano p.J.Lewickiego,głosami 6 obecnych,1 głos padł na prof.Dicksteina,na wniosek p.Kipy sekretarzem obrano p.I.Myślickiego,głosami 5 obecnych,1 głos padł na p.Kipę,a 1 na p.Wąsika. Innych członków zarządu nie wybierano, lecz postanowiono dokonać tego w przyszłości,w miarę wzrostu agend Oddziału.

5. Przewodniczący podziękował za zaufanie i przedstawił wyłączne tyczne programu działania w kierunku:

1/ dalszego prowadzenia inwentaryzacji i bibljografji historyczno pedagogicznej;

2/ przygotowania wydawnictw Oddziału; nieznanej korespondencji

a/ Kołłątaja z Hołowczycem,M.Poniatowskim i t.p.

b/ Poczobuta z Gintowt - Dziewiałtowskim,którą już ma przepisaną na maszynie;

3/ referatów naukowych i wykładów publicznych;

4/ zmiany regulaminu;

5/ przygotowania zjazdu historyków wychowania.

W dyskusji prof - Dickstein prosił o włączenie do programu opracowania historji szkolnictwa b.zaboru rosyjskiego. P.Kipa doradził zabranie się do wydawania zeszytami inwentaryzacji akt dotyczących historji szkolnictwa w zbiorach warszawskich.
Do obu wniosków przychylono się jednomyślnie.

Na wniosek p.Dicksteina uchwalono upoważnić prezydjum Oddziału do załatwienia uchwalonych spraw w szczegółach wykonania,by nie czekać do następnego zebrania.

Uchwały.

W szczególności wobec informacyj p.Kipy,który niedawno bawił we Lwowie/gdzie zbiory są przeważnie uporządkowane/,że tam opracowanie historji szkolnictwa b. zaboru austryjackiego natknęło na poważne trudności ze względu na brak szczegółowej inwentaryzacji, p o s t a n o w i o n o :

zwrócić się z prośbą do

Wydziału Archiwów Państwowych, który odziedziczył w Warszawie archiwa w większości niezinwentaryzowane i często nieuporządkowane, by dążył do zwiększenia personelu przeprowadzać mającego inwentaryzację, do przyspieszenia rewindykacji archiwum Komisji Edukacji Narodowej z Ministerjum Rolnictwa w Petersburgu;

do Wydziału Bibljoteki o dążenie do przyspieszenia rewindykacji rękopisów Bibljoteki Uniwersytetu Warszawskiego z Charkowa nad Domem;

do p.Ministra o możność bezpośredniego załatwiania spraw warszawskiego Oddziału na miejscu szczególniej w sprawie delegowania do prac inwentaryzacyjnych jednego nauczyciela gimnazjalnego pod kierownictwo prezesa Oddziału, a drugiego pod kierownictwo prof. Dicksteina do zbierania materjałów do prac monograficznych, oraz jednej przynajmniej maszynistki do przepisywania aktów w Archiwach, z wykonywanych prac będzie co miesiąc składane sprawozdanie p. Ministrowi.

Uchwalono poprzeć podanie Dra.J.Płoskarza, innych zgłoszonych kandydatów, maszynistki oraz wnieść do budżetu odpowiednie kwoty na kupno maszyny do pisania z długim walcem i materjałów piśmiennych w kwocie łącznej 1000 zł, poza wynagrodzeniem pracowników Oddziału, o ile uda się uzyskać ich delegowanie do prac Oddziału.

Następne posiedzenie uchwalono odbyć 13 grudnia br. o godz. 6. popołudniu.

Przewodniczący: Józef Siemiński

Sekretarz: Ig. Mysłek

P R O T O K Ó Ł

16.posiedzenia Oddziału warszawskiego Komisji do badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce, odbytego dn.29 czerwca 1924 r.o godzinie 11'30 w Archiwum Minist.Wyz.Rel. i Ośw.Publ.

O b e c n i PP.Dickstein, Lewicki /zast.przewod/ Myślicki, Paczkowski.

Usprawiedliwili swą nieobecność PP.Bieliński i Kochanowski.

P.Lewicki złożył sprawozdanie z dotychczasowej działalności Oddziału warszawskiego na podstawie 15 protokołów posiedzeń, które okazują, że Oddział warsz. zamierzał wykonać cały szereg prac:

I. I n w e n t a r y z a c j a materjałów do dziejów szkolnictwa w Warszawie się znajdujących.

Zapowiedź członków PP.Mościckiego /Zob.Prot.1,5 i 10/ i Kiry /Prot.1 i 4/, by pozyskać do tej pracy PP.Korzonową, Muszkowskiego, Łodarskiego, Przecławskiego zawiodły.

P.Jakubowski zinwentaryzował kilkanaście tomów aktów popruskich w Archiwum Minist. .R. i O.P./Prot.6 i 9/.

Jak daleko posunęła się praca P.Iwaszkiewicza Oddział dotąd sprawozdania nie otrzymał./Prot.2./.

P.Lewicki prowadzi z urzędu inwentaryzację aktów odnoszących się do Komisji Edukacyjnej /Prot.8,9 i 12/. Dotąd opisał dokumentów w 50 tomach, lecz pracę swą musi przerywać dla niezbędnej konieczności porządkowania zbiorów Archiwum Min. R.i O.P., gdzie kieruje ułożeniem i opisaniem aktów. Uporządkowano 18 pokojów, pozostaje jeszcze 6. Z powyższych powodów zwrócił się do Sekretarza Komisji w Krakowie z projektem uzyskania urlopowanego nauczyciela gimnazjalnego jedynie do celu przygotowania inwentarza /stosownie do obietnicy P.Ministra Łopuszańskiego na zjeździe w Krakowie/. Uzyskawszy upoważnienie zaangażował P.Gut-

tetera,słuch.fil.,lecz ów po miesiącu musiał ustąpić,nie mając zapewnienia otrzymania dalszej pensji. Później na propozycję zaangażowania innych kandydatów n.p.: Dra Harbuta,Żurawskiego,Dubieckiego,Janusza,lub Dra Płokarza nie otrzymał P.Lewicki od Komisji krakowskiej żadnej odpowiedzi.-

P.Dickstein polecił sporządzić inwentarz,rękopisów w Muzeum Pedagogicznem /Prot.2,3,6,7 i 10/.

Z powyższego przedstawienia wynika,że sprawa inwentaryzacji w Warszawie dla celów Komisji stanęła na martwym punkcie i czeka na jak najrychlejsze rozwiązanie.

II. S p r a w a w y d a w n i c t w od pierwszego posiedzenia projektowanych,czy to odrębnych,czy perjodycznych n.p. Kwartalnika /Prot.1,5,9,10 i 12/ nie mogła być wykonaną z braku odpowiedzi od Komisji krakowskiej i niemożności zdobywania środków w Warszawie,jak o tem objaśnia punkt VI.

III. S p r a w a r e g u l a m i n u. Projekt Oddziału został zatwierdzony przez Komisję w Krakowie z małemi uzupełnieniami,które w praktyce wstrzymały wszelkie prace Oddziału. Dodatek: "po porozumieniu się z Komisją" nie określił jakiem, gdyż listownie okazało się bezskutecznem. Skreślenie zaś słów, że Oddział "korzysta z funduszów przyznanych przez Ministerjum WR. i OP." z zamianą na "przyznanych przez Komisję" odcięło dopływ środków finansowych,niezbędnych do rozpoczęcia jakiejkolwiek pracy w Warszawie /Prot.2 i 3/.

IV. B i b l j o t e k a Szymańskiego /Prot.2/ okazała się według opinji P.Demby mało wartościową,a Wydział Bibljotek odmówił na jej kupno pieniędzy /Prot.4/.- Sprawa pozyskania dubletów książek historyczno-pedagogicznych z bibljotek państwowych,o co miał się wystarać P.Demby /Prot.2/, dotąd pozostała bez odpowiedzi.- Wobec gotowości Muzeum Pedagogicznego oddania swych książek do rozporządzenia członkom Oddziału warszawskiego,podjął się P.Demby nadzoru nad wyodrębnieniem działu hist.-pedagogicznego /Prot.6/. Praca ta dotąd,o ile wiadomo,nie została wykonaną.- Prośba o subwencję na bibljotekę pozostała bez rezultatu /Prot.3 i 4/.

V. S p r a w a prowadzenia b i b l j o g r a f j i

p e d a g o g i c z n e j, poruszana na posiedzeniach /Prot. 2 i 5/ na wniosek P.Radlińskiej znów z braku środków nie mogła być przez nikogo podjętą.

VI. F i n a n s e. Oddział rozporządzał ogółem kwotą 103,320 /słownie sto tysięcy trzysta dwadzieścia/ Mkp.

1000 Mkp. otrzymał P.Bieliński od Komisji w Krakowie,
2320 " " P.Dickstein od P.Min.Łopuszańskiego,
100000 " " P.Lewicki od Komisji w Krakowie.

Z powodu spadku nader szybkiego waluty pieniądze w danym czasie nie mogły wystarczyć ani na papier, ani na porto korespondencji, które te wydatki zostały pokryte przez ofjarnego Sekretarza.

Katastrofę sprowadził list Komisji krakowskiej do Ministerjum, żądający od Departamentów i Wydziałów, aby nie udzielały subwencji Oddziałowi warszawskiemu. Trudny do wytłumaczenia ten krok Komisji podciął zaufanie w możliwość jakiejkolwiek pracy owocnej na terenie Warszawy, a nawet kilku członków zniechęcił do dalszych poczynań.

VII. W s p r a w i e p o z y s k a n i a n o w y c h w s p ó ł p r a c o w n i k ó w inicjatywę członków unicestwiła Komisja krakowska, gdyż na proponowanych 16 kandydatów /Prot.3,11 i 15/ nie dała zatwierdzającej odpowiedzi dla żadnego.

VIII. S p r a w y n a u k o w e.

a/ Na posiedzeniu 4. zapowiedziała P.Radlińska możność pozyskania cennych materjałów najnowszej doby, dotąd obietnica zrealizowaną nie została.

b/ Na starania P.Dicksteina, aby odzyskać pamiętnik Aleksandrowicza /Prot.4 i 9/, złożony przez Niego przed 15 laty w Akademji nie otrzymano odpowiedzi.

c/ P.Kipa podał wiadomość o odnalezionym w Krakowie materjale do dziejów Szkoły Rycerskiej /Prot.5/.

d/ P.Dickstein doniósł, że P.Petruszewski w Poznaniu pracuje nad monografją Marymontu /Prot.6/.

e/ P.Dickstein zaproponował oddanie do opracowania Wydziału Prawa Szkoły Głównej P.Kucharzewskiemu /Prot.6/.

f/ P.Dickstein doniósł, że w Małopolsce opracowuje się historja szkół zawodowych /Prot.9/.

g/ P.Dickstein przedstawił projekt opracowania dziejów szkół w b.zaborze rosyjskim /Prot.10 i 12/.

h/ P.Dickstein zawiadomił, że sprowadzi materjały do Akademji Lubrańskich /Prot.11/.

i/ P.Radlińska projektuje urządzenie konferencji publicznych, poświęcanych poszczególnym zagadnieniom pedagogicznym /Prot.5/.

IX. R e f e r a t y dotąd odbyły się następujące:

1. W sprawie sposobu opracowywania zagadnień historyczno-pedagogicznych P.Radlińska /Prot.5/

2. O Szkole Głównej p.Pieliński /Prot.9/.

3. O inwentaryzacji materjałów do szkolnictwa w Archiwach państwowych P.Lewicki /Prot.12/

4. O metodach historji wychowania P.Radlińska /Prot.13/.

X. S p r a w a z j a z d u /Prot.11/ nie mogła być urzeczywistniona z powodu braku środków.

XI. O b c h ó d 150 r o c z n i c y K o m i s j i E d u k a c j i N a r o d o w e j udał się najlepiej, gdyż inicjatywę członków Oddziału wykonał osobny Komitet, niezależny od Komisji, pod egidą Ministerjum Oświaty zawiązany, w którym 7.członków Oddziału brało czynny udział, zarówno w Komitecie ściślejszym, jak i w sekcjach. Inicjatywa Oddziału by uczcić pamięć obchodu przez utworzenie Instytutu Badań Pedagogicznych im.Komisji Edukacji Narodowej napotkała na sprzeciw delegata Komisji krakowskiej. Wydania prac w rocznicę Kom.Ed.Nar. Oddział z braku środków wykonać nie mógł /Prot.7 i 8/.

XII. Stosunek do Komisji w Krakowie. Pomimo wniosku P.Dicksteina, aby "porządek dzienny posiedzeń Komisji w Krakowie był zawczasu komunikowany członkom warszawskim, celem przesłania swych opinji na piśmie do Krakowa" /Prot.1/, Oddział żadnych zawiadomień nigdy nie dostał, a nawet protokołów Ko-

misji krak.nie nadesłano z posiedzeń XIV - XVII i XIX. Na pisma i protokoły z ostatnich posiedzeń Oddziału warsz.nie otrzymano żadnej odpowiedzi.

Przysłany przez Oddział lwowski projekt zmiany regulaminu rozpatrzono krytycznie i opinję z poprawkami przesłano do Komisji w Krakowie i do P.Min.Łopuszańskiego /Prot.11/. Projekt ów nie został jednak zatwierdzony,ku ogromnemu żalowi członków warszawskich i lwowskich. Doszcie P.Lewicki dodał,że przed rokiem zrobił korrektę drugą 10 arkuszy: "Przepisów i Rozporządzeń Komisji Eduk.Nar." i od tego czasu rok minął,a dalszej korrekty nie otrzymuje,na wielokrotne zaś listy nie dostaje żadnej odpowiedzi.Tego rodzaju załatwienia spraw zrozumieć nie może.

Wobec powyższych faktów zgłasza ponownie rezygnację z godności zastępcy przewodniczącego i prosi o przeprowadzenie nowych wyborów lub zastanowienia się nad likwidacją, albo reorganizacją Oddziału.

W dyskusji zabrał głos P.Łuczkowski,który godzi się z wywodami referującego,jedynie byłby stanowczo przeciwny zwijaniu placówki,gdyż nie uważa za stosowne używać terminu likwidacja. Lepiej wegetować przez czas przejściowy,niż zamordować instytucję,którą można będzie ożywić,gdy zmienią się warunki,tylko trzeba się wziąść do pracy.

P.Myślicki wyraża podobne zapatrywania,jednak radzi po wakacjach zaprosić nowych ludzi,chociaż nie zatwierdzonych przez Komisję i z nimi zabrać się do pracy. Do Krakowa zaś radzi posłać list z rezolucją,stwierdzającą wskazane przez sprawozdawcę fakty z prośbą o inne ustosunkowanie się do Oddziału warszawskiego,grożąc rozwiązaniem. W końcu przypomina zgłoszenie dawniej swej rezygnacji z sekretarstwa Oddziału.

P.Dickstein stwierdził,że od pierwszego posiedzenia domagał się autonomji Oddziału,przy ściślejszym utrzymywa-

niu kontaktu z Komisją w Krakowie przynajmniej przez jedną osobę obecną na posiedzeniach w Krakowie. Podniósł, że mimo regulaminu i obietnicy Oddział warszawski nie otrzymuje żadnych prac do oceny od Komisji. Wszak członkowie Oddziału, będąc rzeczywistymi członkami Komisji powinni mieć równe kompetencje z krakowskimi, by prace swych kolegów oceniać i publikować, dlaczego przesyłać je jedynie do Krakowa? Co się tyczy nowych członków, uważa, że kandydatów zgłosiliśmy dość i wyraża zdziwienie, dlaczego nie zostali zatwierdzeni. Chociaż możemy zaprosić każdego do prac w Oddziale, to ostrzega, że powołani muszą wiedzieć, jakie będą posiadać prawa, inaczej nie będą pracować. Członkowie muszą mieć zapewnioną swobodę działania i możność zdobywania środków, inaczej dokonać niczego nie będzie będą w stanie.

P. Lewicki widzi dobrą wolę członków obecnych do utrzymania posterunku. Na wniosek likwidacji doprowadziło go stwierdzenie braków w organizacji Oddziału. Pragnąłby współdziałać w utrzymaniu działalności Oddziału i obiecuje porozumieć się z nieobecnymi członkami, by zebrawszy ich opinje opracować nowy wniosek.

W dalszym toku dyskusji obecni potwierdzili opinje sprawozdania. Dla braku kompletu wybory odłożono do następnego zebrania, polecając porozumienie się z nieobecnymi członkami, co do dalszej ich współpracy w Oddziale warszawskim.

Na tem posiedzenie zamknięto o godz. 2·30.

Przewodniczący:

Sekretarz:

szkołach Komisji Eduk." Wobec kraku recenzji w prasie uchwalono tą drogą zwrócić się do członków i korespondentów Komisji z prośbą, by sami pisali lub też starali się o zamieszczanie w prasie perjodycznych recenzji w celu powiadomienia szerszej publiczności, zwłaszcza nauczycielstwu, o tem dziele, które odda usługi prelegentom w czasie obchodu rocznicowego.-

Strejk drukarski w Krakowie zahamował inne wydawnictwa Komisji. Monografja Dra K. Konarskiego urwała się na 10 arkuszu, inwentaryzacja rękopisów Czartoryskich Dra J.Lipskiego na 7-mym.

Do Prac Monograficznych nadesłała p.Anna Pohoska z Warszawy część rękopisu swej pracy p.t. "Praca oświatowa nad ludem w dobie Komisji Edukacyjnej".- Rękopis pracy Dra Nagorowicza "Historja Kuratorji Załuskiego w Ks.Krakowskiem" został oddany do referatu w myśl regulaminu.-

Uchwalono zwrócić się do Prof.Konopczyńskiego z propozycją wydania w Pracach Monograficznych Komisji przygotowanej przez niego książki o Stanisławie Konarskim, - wyrażając zdanie, że jeśliby miała się ukazywać kosztem zasiłku ministerjalnego, to właściwą serja, w której się pojawić winna, są tylko Prace Monograficzne Komisji.-

Uchwalono prosić prof. Bostla o wyjaśnienie, w jakim stanie znajdują się prace przygotowawcze we Lwowie do zbiorowej historji galicyjskiego szkolnictwa, uważając za pożądane w szczególności jak najprędzej rozpocząć druk opracowań pp. Bostla i Opałka.-

Do Bibljoteki Pol.Pis.Ped. przygotowane są dwa pierwsze tomiki : a / Bajeniki szkolne w XVIII.wieku ; b/ Maricinsa De Scholis w przekładzie i opracowaniu prof. Danysa. Uchwalono zwrócić się do prof. Józefa Lewickiego w Warszawie o nadesłanie zdawna przyrzeczonego zbioru pedagogicznych rozporządzeń Komisji Eduk. /poza Ustawami/.- Przekład Konarskiego Ordinationes pod nadzorem prof. Czubka posuwa się poważnie i wnet druk jego będzie się mógł rozpocząć.-

IV. Wydawnictwa ku uczczeniu rocznicy Komisji Edukacyjnej.

1/ Wobec wiadomości o uzyskaniu zgody Rosji na wydanie Polsce archiwum Komisji Eduk. i tek Kołłątajowskich z archiwum Mi-

P R O T O K Ó Ł

...du Warszawskiego Komisji historyczno-pedago-
...dnia 11 marca 1927 r. w Archiwum Min.W.R.i O.P.
...15 do 21'30.

O b e c n i: pp.Lewicki /przewodniczący/,Dickstein,Hornowska, Król,Pohoska /sekr./,Rudniański.

U s p r a w i e d l i w i l i n i e o b e c n o ś ć: pp.Radlińska,Kochanowski,Kipa,pos.Barański,Świdwiński wyjechał do Równego, Paczkowski wyjechał do Poznania.

Uczczono przez powstanie pamięć zmarłych członków: Dr.Bielińskiego Józefa i Nitowskiego Jana.

1.Odczytano i przyjęto protokół 22 posiedzenia Oddziału Warszawskiego.

2.K o m u n i k a t y n a u k o w e.

A.p.Hornowska przedstawiła l i s t Jana Zamoyskiego do Rektora Akademji Zamojskiej z 1585 /kopia/,Rkps.Bibl.Kras.nr.4030.k. 326/327. List charakterystyczny: zawiera wiadomość o powtórnej próbie sprowadzenia Antoniego Muret'a do Polski,tym razem do Akad.Zamojskiej. /W r.1577 chodziło o sprowadzenie Muret'a do Akademji Królewskiej w Krakowie/.- Referentka ustala stanowczo na podstawie tekstu datę dokumentu na r.1585,co dowodziłoby,że już wtedy istniała Akademja w Zamościu. Oryginału listu nie znaleziono w Archiwum Zamojskich.

B.prof.S.Dickstein podaje wiadomość tymczasową o materjałach do reform Wielopolskiego. Sam zajął się przygotowaniem materjałów do historji Gimnazjum I-ego w Warszawie z okresu Wielopolskiego. Badania zmusiły referenta do cofnięcia się aż po rok 1830/31. Materjały do szkolnictwa zaboru rosyjskiego są bardzo bogate, a prawie nieznane. Reforma Wielopolskiego nie jest też gruntownie zbadana,ani pod względem genezy,ani rozwoju. Referent znalazł dokumenty,stwierdzające,że ognisko reformy było w Petersburgu. Wielopolski w marcu /26/ 1861 wystąpił z żądaniem nadsyłania projektów do reformy i otrzymał 38 odpowiedzi. Józef Korzeniowski był redaktorem ustaw i u jego rodziny mogą być odnośne materjały. Wielopolski korzystał z uwag i rad Romualda Hubego. Referent znalazł memorjał Rom. Hubego w aktach Sekretaryatu Stanu. Wielopolski liczył na to,że jego reformy wychowawcze powstrzymają społeczeństwo od rewolucyjnych wystąpień. W chwili,gdy projekty jego zatwierdzono,znajdował się w Petersburgu /po zgłoszeniu dymisji/. Referent znalazł protokóły francuskie rozpraw petersburgskich,które poprzedziły ustawę majową z 1862. Uniwersytety rosyjskie przysłały opinję o reformie. Dla ilustracji odczytał memorjał Hubego z adnotacją cesarza.

3.Przewodniczący dr.J.Lewicki przedstawia s p r a w o z d a n i e z prac Oddziału za czas od 8 czerwca 1926 do 11 marca 1927 r.

Z powodu braku funduszów musiał przerwać większość prac:

a/przepisano 12 rękopisów z Krakowa,

b/przewodniczący zachęcał do zbierania

szkolnych./p.Śniegocka, obecnie dyktuje d

będą zachowane w Archiwum /ewentualnie później

4. Prof.S.Dickstein odczytał p r o t o k ó ł K o m i s j
R e w i z y j n e j ze sprawdzenia rachunków. Dochodów nie było, pozostałość z r.1925 (wyjaśnia) 3936 zł. 15 gr., procenty 87 zł. 13 gr. razem 4023 zł.28 gr., wydatki osobowe i rzeczowe wynosiły 4022 zł. 21 gr. Saldo na 1 stycznia 1927 wynosiło 1 zł. 07 gr. Komisja uznała zgodność rachunków i wnosi o udzielenie a b s o l u t o r j u m, które jednomyślnie zebrani uchwalili. Z powodu braku czasu szczegółowego sprawozdania kasowego nie odczytywano.

5. Przystąpiono do w y b o r ów na wniosek prof. Króla wybrano ponownie zarząd i komisję rewizyjną w tym samym składzie t.j.: przewodniczącym wybrany: dr.J.Lewicki, sekretarzem dr.H.Pohoska, skarbnikiem p. Hornowska, członkami komisji rewizyjnej: pp.Dickstein i Patkowski.

6. W o l n e w n i o s k i.

A. Na przedstawienie przewodniczącego, postanowiono zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją, aby poruczyła Oddziałowi Warszawskiemu wydawanie prac jego członków w Warszawie z funduszów Oddziału, stosownie do §. 2a regulaminu.

Na wniosek prof. Dicksteina postanowiono wstawić na porządek obrad następnego posiedzenia preliminarz budżetowy na r. 1927, z powodu otrzymania 5000 zł. za r. 1926 od Departamentu ogólnego Minist. W.R.i O.P., po poparciu przez posła Barańskiego.

Posiedzenie zamknięto o 9 min.45.

Przewodniczący: Dr Józef Lewicki

Sekretarz:

dr. H. Pohoska

KOMISJA do BADANIA DZIEJÓW
WYCHOWANIA I SZKOLNICTWA W POLSCE
Oddział warszawski
Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
Archiwum - Uniwersytet

P R O T O K Ó Ł

18. posiedzenia Oddziału warszawskiego Komisji do badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce, odbytego dnia 13. grudnia 1924.r. od godz. 6.20-do 8.

O b e c n i : PP. J. Lewicki /przewodniczący/, I. Myślicki /sekretarz/, S. Dickstein, S. Demby, M. Hornowska, K. Król, H. Radlińska, S. Świdwiński, W. Wąsik.

U s p r a w i e d l i w i l i swą nieobecność: PP. Bieliński, Kochanowski, Mościcki.

1. Przewodniczący podał do wiadomości, że zgodnie z uchwałami powziętemi na posiedzeniach 11 i 15. zaprosił na w s p ó ł p r a c o w n i k ó w Oddziału osób 12, z których przybyło 2.

2. W y b ó r zastępcy przewodniczącego odłożono, polecając przewodniczącemu powołać wrazie potrzeby na zastępstwo najstarszego wiekiem.

3. Odczytano i przyjęto p r o t o k ó ł z poprzedniczego posiedzenia, oraz przyjęto do wiadomości protokół XXIV posiedzenia Komisji w Krakowie. Wniosek p. Dicksteina, aby odbitki protokołów posiedzeń Oddziału rozsyłać członkom obiecał Przewodniczący spełniać, gdy będzie to technicznie możliwe.

4. Przewodniczący oznajmił, że P. Minister Łopuszański obiecał przydzielić profesora gimn. do prac sekretarskich Komisji i przychylnie załatwić sprawę kupna maszyny do pisania.

5. P. S. Dickstein zdał sprawę z postępu p r a c n a d h i s t o r j ą s z k o l n i c t w a w. b. zaborze rosyjskim. Pod jego przewodnictwem odbyło się posiedzenie osób zaproszonych do współpracy, na którem 1/ uznano potrzebę spiesznego wykonania zamierzeń, dopóki jeszcze żyją ludzie pamiętający minione czasy, 2/ złożono deklarację o zamiarach wykonania prac w wszczegółowych zakresach, mianowicie pp. Jezierski i Michalski - szkoły żeńskie, p. Barański - szkoły rolnicze, p. Świdwiński - prace programowe w okresie od 1880 r. do strajku szkolnego, p. Radlińska - szkolnictwo ludowe i oświata pozaszkolna po r. 1863, p. Patkowski -

szkoły sandomierskie, p. Mościcki - szkolnictwo na Litwie,
3/ omawiano tematy dla zbierania materjałów, o usiłowaniach i dążeniach młodzieży i t.d., wobec czego uchwalono zgłosić do Oddziału wniosek o ogłoszenie w gazetach odezwy, oznajmiającej o zamierzonym wydawnictwie i zapraszającej do składania materjałów /wiadomości wspomnień i t.p./ 4/ Uchwalono zgłosić do Oddziału wniosek o zwrócenie się do Komisji oświatowej Sejmu z prośbą o poparcie przez wstawienie do budżetu na r. 1925 kwoty najmniej 10.000 zł. na przygotowanie wydawnictwa.

W dyskusji p. Król ~~zwrócił uwagę~~ podał do wiadomości, że w T. N. S. W. podjęto to samo zadanie, przeto trzeba zespolić odrębne wysiłki przez zaproszenie do udziału w pracach Oddziału p. Paszkiewicza, który byłby łącznikiem między obu instytucjami. P. Demby oznajmił, że na zjazdach wychowańców szkół w Płocku i w Kielcach uchwalono wydać księgi pamiątkowe, zawierające historję tych szkół. P. Świdwiński i p. Radlińska nadmienili, że podobne zamierzenia istnieją co do innych szkół. P. Wąsik oświadczył, że daje swym słuchaczom do prac dyplomowych tematy, dotyczące historji poszczególnych szkół, i że sporządzono już około 7 prac. P. Lewicki dodał, że i jemu wiadomo o gronach żywiących podobne zamiary opracowania historji tajnego szkolnictwa z doby niewoli. P. Dickstein dał wyraz potrzebie zorganizowania wysiłków różnych kół. P. Myślicki wskazał na potrzebę: 1/ zaproszenia do uczestnictwa w Oddziale osób, o których była mowa, 2/ utworzenia autonomicznej podkomisji Oddziału dla opracowania historji szkolnictwa w b. zaborze rosyjskim, 3/ skoordynowania rozprószonych zamierzeń 4/ ułożenia i ogłoszenia programu, który byłby do wykonania. P. Radlińska podniosła potrzebę opracowania instrukcji metodycznej. P. Lewicki nie uznał potrzeby tworzenia oddzielnej podkomisji, gdyż opracowanie dziejów szkolnictwa w b. zaborze rosyjskim należy do bezpośrednich zadań Oddziału, a oświadczył się jedynie za powołaniem wielicznego Komitetu wykonawczego dla celów wydawniczych i kierowania pracami.

U c h w a l o n o: 1/ zaprosić na współpracowników Oddziału pp. Barańskiego, Paszkiewicza i Patkowskiego, 2/powierzyć Prezydjum łącznie z profesorem Dicksteinem kierowanie opracowaniem historji szkol. w b. zab. ros., jako Komitetowi wykonawczemu, 3/ dążyć

do zespolenia rozproszonych dążności w kierunku opracowania dziejów szkolnictwa w b. zaborze rosyjskim, 4/ utworzyć specjalną Komisję, złożoną z pp. Lewickiego, Dicksteina, Myślickiego, Króla, Radlińskiej i Wąsika celem opracowania i ogłoszenia programu oraz instrukcji metodycznej, 5/ ogłosić w czasopismach odezwę do publiczności, oznajmiającą o zamiarze opracowania historji w b. zaborze rosyjskim i wzywającą do składania materjałów, 6/ zwrócić się do Komisji Oświatowej Sejmu z prośbą o wstawienie do budżetu odpowiedniego funduszu.

Referat p. Króla odłożono do następnego posiedzenia, mającego się odbyć 24 stycznia o godzinie 6 1/4 popołudniu.

Sekretarz:

I. Myślicki

Przewodniczący:

Lewicki

Odpis.

Posiedzenie d. 24 marca 1923 r.

Obecni pp. Lewicki (zastępca przewodniczącego), Myślicki (sekretarz), Dickstein, Bieliński, Król, Radliński.

Zagaił posiedzenie zastępca Przewodniczącego p. Lewicki i nadmienił stratę, którą poniosła Podkomisja Warszawska przez śmierć dwuch członków pp. Wierzbowskiego i Gorzyckiego. Uczczono ich pamięć przez powstanie.

Na wniosek p. Dicksteina uchwalono wysłać delegację do wdowy po p. Wierzbowskim dla wyrażenia jej kondolencji oraz dla zaproponowania jej powierzenia Podkomisji nadających się do wydrukowania pozostałych po jej mężu prac rękopiśmiennych. Na członków delegacji wybrano pp. Lewickiego, Myślickiego i Bielińskiego.

Przyjęto do wiadomości nadesłane protokuły posiedzeń Komisji krakowskiej i Podkomisji lwowskiej. Przyjęto do wiadomości, że Komisja mianowała członkami pp. Myślickiego i Konarskiego.

Uchwalono prosić Zarząd Kasy o nadesłanie w przyszłości świeżo mianowanym członkom formalnej nominacji, o której dotychczas dowiadywali się z protokułów.

P. Dickstein oznajmił, że nie otrzymał dotychczas od centrum stypendium, który miał być mu udzielony staraniem Komisji dla wykończenia podjętej pracy.

Sekretarz p. Myślicki oznajmił, że korzystając z pobytu w Warszawie sekretarza Komisji, p. Koła zaprosił na konferencję z nim w celu wyjaśnienia rozmaitych kwestji pp. Paczkowskiego, Lewickiego i Dicksteina i sam na tę konferencję przybył z przygotowanemi pytaniami. Wyjaśniono przedewszystkiem kwestję, którą wzbudził p. Lewicki co do uprawnienia Komisji do czynienia w jego wydawnictwach uwag i zastrzeżeń redakcyjnych i porozumiano się, że każdy autor bierze na siebie pełną odpowiedzialność za to, co pod jego nazwiskiem się drukuje. P. Lewicki ma otrzymać odpowiedź w tym duchu na piśmie po nadesłaniu piśmiennego zapytania. Następnie wyjaśniono, że członek Podkomisji bynajmniej nie jest obowiązany do przedstawiania sprawozdań Podkomisji swej pracy, przygotowanej do druku, przed nadesłaniem jej Komisji. Następnie wyjaśniono, że zajmowanie się zagadnieniami metodologicznemi w zakresie historji pedagogiki, jak i wogóle tego rodzaju sprawami, zależy od uznania samej Podkomisji. P. Kot oświadczył na pytanie, czy Komisja zamierza wydawać czasopismo poświęcone historji pedagogiki, że taki zamiar istnieje, a będzie urzeczywistniony, gdy materjały będą napływać w dostatecznej ilości. P. Kot oznajmił na pytanie,

czy Komisja przyjmowałaby do druku prace z historji pedagogiki, sporządzane jako prace dyplomowe w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, że Komisja gotowa jest to czynić. P. Myślicki oświadczył, że zakomunikuje to Dyrektorowi Państwowego Instytutu Pedagogicznego. P. Myślicki zapytał, czy Komisja wydałaby zbiór artykułów pedagogicznych Dygasińskiego, powierzony mu do przejrzenia przez córkę Dygasińskiego, p. Wolertową. P. Kot odpowiedział potakująco. W końcu p. Kot oznajmił, że wydawanie przekładów klasyków pedagogiki Komisja przekazała Komisji pedagogicznej, że Komisja zamierza ogłosić zbiór oryginalnych przyczynków, dotyczących Komisji Edukacji Narodowej dla uczczenia tegorocznego jubileuszu jej powstania i zaprasza członków do nadsyłania prac choćby króciutkich, że opracował historję pedagogiki, którą już oddał do druku. Na prośbę p. Dicksteina p. Kot przyrzekł postarać się o udzielenie mu urlopu dla umożliwienia mu wykończenia podjętej pracy.

Sekretarz p. Myślicki odczytał list p. Paczkowskiego, zawierający rezygnację ze stanowiska Przewodniczącego Podkomisji. W związku z tem p. Myślicki zgłosił rezygnację ze stanowiska sekretarza Podkomisji. Uchwalono odłożyć wybór Przewodniczącego i Sekretarza do następnego posiedzenia i powołać p. Radlińską na stanowisko zastępcy Sekretarza.

P. Myślicki oznajmił, że na jego apel do swych słuchaczów, aby zgłosili się do pracy inwentaryzacyjnej, otrzymał kilka zgłoszeń, zasługujących na uwzględnienie i może niemi służyć.

Podpisani za Przewodniczącego
m. p. Józef Lewicki
J. Myślicki

Posiedzenie z d. 2 czerwca 1923 r.

Obecni p. Lewicki (Zastępca Przewodniczącego), Myślicki (Sekretarz), Dickstein Król, Paczkowski.

Po odczytaniu protokułu poprzedniego posiedzenia Sekretarz komunikuje, że wybrana delegacja złożyła wizytę p. Wierzbowskiemu kondolencyjną i na zapytanie co do spuścizny naukowej otrzymała odpowiedź, iż pani W. przekazała ją prof. Dąbkowskiemu we Lwowie.

P. Lewicki oznajmił, że u p. Wierzbowskiej pozostały jeszcze rękopisy jej męża, mające stanowić zesz. 30 Raportów generalnych wizytatorów Kom. Ed. Nar. i zesz. 40 Protokułów posiedzeń Kom. Ed. Nar., które p. W. pragnie oddać za odpowiedniem wynagrodzeniem. Na wniosek prof. Dicksteina uchwalono upoważnić p. Lewickiego do poczynienia kroków celem pozyskania tych rękopisów do wydania przez Oddział Warszawski Komisji po wyjednaniu funduszów od Kasy pomocy im. Mianowskiego lub od Komisji w Krakowie.

Odczytano nadesłany protokuł XXI posiedzenia Komisji w Krakowie.

P. Lewicki zawiadomił, że otrzymał od Zarządu Komisji w Krakowie upoważnienie do zaangażowania siły pomocniczej dla prac inwentaryzacyjnych.

P. Myślicki oznajmił, że będąc d. 10 maja w Krakowie miał wtt z Sekretarzem Komisji, p. Łosiem, o jedynym sposobie uruchomienia inwentaryzacji w Warszawie, mianowicie zaangażowaniu sił pomocniczych płatnych, co p. Łoś uznał za możliwe i co wtedy znalazło uregulowanie w upoważnieniu udzielonem p. Lewickiego.

P. Dickstein oświadczył, że p. Myślicki ma przed sobą pracę, do której potrzebowałby kilkunastu sił pomocniczej. Uchwalono zwrócić się do p. Myślickiego z odpowiedzią propozycji.

P. Dickstein oświadczył następnie, że potrzebowałby sam też sił pomocniczej dla zbierania materyałów do historyi oświaty i szkolnictwa. Uchwalono zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją przeznaczenia 500.000 m. miesięcznie za 3-4 godzin pracy codziennej takiej siły pomocniczej. P. Myślicki obiecał przedstawić p. Dicksteinowi kilku kandydatów.

Wreszcie dyskusya nad wnioskiem p. Lewickiego zlikwidowania Oddziału Warszawskiego motywowanym tem, że posiedzenia są bezowocne i bezcelowe, przybywa na nie mała liczba członków, a przy organizacyi Komisji nie dającej Oddziałom samorządu, są one zbyteczne. P. Myślicki zwrócił uwagę na kompromitujące

Oddział Warszawski zdania w protokule XXI posiedzenia Komisji w Krakowie, następnie wypowiedział się za utrzymaniem działalności Oddziału, który po wyjaśnieniach zawartych w protokule XVIII posiedzenia Komisji w Krakowie i danych ustnie przez p. Kota, może uważać swe niezadowolenie z ustroju za oparte na nieporozumieniu, który może mieć okresy prostracji, ale też i rozkwitu, który, choćby nie wszyscy miejscowi członkowie Komisji do niego należeli, jest pożyteczną placówką dla pracujących na polu historji pedagogiki, i który można ożywić przez wprowadzenie nowych osób, jeżeli nie w charakterze członków Komisji, to przynajmniej stałych gości. P. Dickstein wskazał, że choroba Oddziału datuje się od czasu jego powstania, które nastąpiło nie skutkiem porozumienia się miejscowych osób zainteresowanych, lecz przez zamianowanie w Krakowie członków, którzy w wielu przypadkach zainteresowania dla sprawy nie mają, następnie użalał się, że protokuły posiedzeń Komisji w Krakowie nadchodzą ze znacznem opóźnieniem, a zawiadomienia o posiedzeniach naznaczonych wcale nie nadchodzą, że Komisja w Krakowie nie nadsyła Oddziałowi naszemu prac (~~a zawiadomienia o posiedzeniach naznaczonych wcale nie nadchodzą, że Komisja w Krakowie~~) do oceny. P. Paczkowski użalał się, że wielu członków Oddziału nie interesuje się nim wcale, co jednak nie powinno doprowadzić do zamknięcia go i przypomniał, że zorganizował dyżury urzędników archiwalnych celem uprzystępnienia archiwów. P. Król postawił pytanie, czy miałby istnieć Oddział jako część składowa organizacji Komisji z pewnemi uprawnieniami, czy luźne wolne zrzeszenie niektórych członków. P. Myślicki odpowiedział, że od drugiego do pierwszego prowadzi ewolucja. P. Dickstein zaproponował, aby do spółpracy zapraszać osoby z prowincji. Uchwalono:

1). utrzymać działalność Oddziału Warszawskiego i dbać o jego wydajną pracę,

2) prosić Zarząd Komisji o nadsyłanie członkom zaproszeń na posiedzenia Komisji w Krakowie z wymienieniem porządku dziennego i o wczesne nadsyłanie protokułów posiedzeń Komisji,

3) prosić Zarząd Komisji o upoważnienie Oddziału Warszawskiego do przysyłania na koszt Komisji delegata na każde posiedzenie Komisji.

4) prosić Zarząd Komisji o spowodowanie, aby członkowie Warszawscy brali udział w opinjowaniu prac,

5) zapytać Warszawskich członków Komisji, czy życzą sobie umieszczenia ich nazwisk na liście członków Od-

działu Warszawskiego,

6) zaprosić do udziału w posiedzeniach Oddziału pp. Rygiera, Rudniańskiego, Sempołowską, Kierskiego, Zarzeckiego, Hornowską, Jana Michalskiego, Gąsiorowską, Pohoską, Świdwińskiego, Jezierskiego, Heilperna i A. Janowskiego,

7) zwrócić się do Kuratorjum szkolnego z prośbą o informacje co do osób na prowincji, interesujących się historją pedagogiki.

8) wyrazić Zarządowi Komisji zgodę na propozycję zmiany nazwy „Podkomisja" na „Oddział"

9) wystosować do Komisji w Krakowie list z uwagą, że zdanie w protokule XXI posiedzenia Komisji: „Oddziałowi warszawskiemu, jak doniósł p. Lewicki, grozi upadek; przewodniczący p. Paczkowski zrezygnował," jest nieścisłe i nieoparte na żadnej urzędowej relacji.

Wybór Prezydjum Oddziału odłożono do następnego posiedzenia po wakacjach.

Uchwalono wydrukować blankiety Oddziału i prosić Zarząd Komisji o nadesłanie pieniędzy na to.

Upoważniono pp. Lewickiego i Myślickiego do zredagowania niniejszego protokułu i wysłania jego kopji do Zarządu Komisji.

P. Lewicki przedstawił prośbę p. J. Enderówny, pracującej w Archiwum nad oświatą ludową w dobie reform Wielopolskiego, o wydanie jej odpowiedniego zaświadczenia celem uzyskania zniżki godzin pracy nauczycielskiej. Uchwalono przychylić się do tej prośby.

P. Myślicki przedstawił zbiór prac drukowanych i niedrukowanych A. Dygasińskiego, uzyskany od jego córki p. Wolertowej, i zapytał, czy warto by go ogłosić w druku. Uznano ogłoszenie tego zbioru, powiększonego jeszcze niektóremi innemi rozprawami tego wybitnego działacza, za pożądane z wielu względów i wskazano Książnicę Nauczycielską oraz Składnicę pomocy szkolnych jako firmy, do których należałoby się w tym celu zwrócić.

Sekretarz

J. Myślicki

Kopja.

Posiedzenie 21 marca 1922.

Obecni PP.Przewodniczący J.Paczkowski,Sekretarz I.Halpern,S.Dickstein,J.Jakubowski,A.Radlińska,W.Wąsik.

Na zastępcę Przewodniczącego wybrano P.J.Lewickiego.

Rozpatrzono szczegółowo nadesłany przez Podkomisję lwowską projekt nowego Regulaminu Komisji i jednomyślnie uznano go w ogólności za dobry,a tylko w szczegółach wymagający uzupełnień i zmian,które polecono Prezydjum Podkomisji opracować według podanych wskazówek/wymiana protokułów posiedzeń,czasopismo,zbiory przy każdym oddziale i centralny katalog,wiceprzewodniczącymi Zarządu Głównego są przewodniczący oddziałów,osobny budżet oddziałów/.Uchwalono tak opracowany projekt lwowski przesłać Podkomisji lwowskiej,komisji w Krakowie i jeżeli będzie potrzeba,Ministerjum W.R. i O.P.

P.Radlińska przedstawiła wniosek zwołania,a może i perjodycznego zwoływania na konferencję pracowników na polu pedagogiki celem porozumiewania się co do zagadnień historji pedagogiki,planu badań,zakresu zadań,mianownictwa i t.p.,by nie ograniczać się do opracowywania dziejów szkolnictwa.P.Lewicki wyraził zdanie,że byłby potrzebny zjazd,przed którym taką konferencję należałoby urządzić.P.Wąsik wyraził wątpliwość,zy propozycja nie wykracza poza zadania Komisji.P.Dickstein sądził,że nie byłoby tu przekroczenia zadań Komisji,że zjazdu nie należałoby urządzać przedwcześnie,lecz starannie go przygotować konferencjami na tematy:o zadaniach historji wychowania,o zadaniach Komisji,o sporządzeniu bibljografji,dotyczącej historji pedagogiki,że na te konferencje należałoby zapraszać osoby z prowincji. Uchwalono wnieść na następne posiedzenie referat p.Radlińskiej, mający zapoczątkować rzeczone konferencje.

P.Radlińska prosiła,aby Podkomisja udzieliła poparcia Komisji wydawniczej Komitetu obchodu 150-ej rocznicy powstania Komisji Edukacyjnej i śmierci Konarskiego.Jednogłośnie przychylono się do tego.

P.Dickstein wniósł,aby uprosić Komisję o przesłanie do dyspozycji Podkomisji materjałów,dotyczących akademji Lubrańskiego w Poznaniu.

W sprawie zorganizowania pracy, dotyczącej historji szkolnictwa w b. zaborze rosyjskim, uchwalono przesłać do wymienionych w protokule z dn. 16.XII.1921 osób prośbę o wyrażenie zgody na przystąpienie do tej pracy.

Uchwalono zwrócić się do Komisji z poleceniem kandydatów na członków: pp. Kazimierza Konarskiego, Lucjana Zarzeckiego, Feliksa Kierskiego, Stefana Rudziańskiego, Jana Michalskiego, Jana Grabowskiego, Marji Hornowskiej, Stefanji Sempołowskiej, Natalji Gąsiorowskiej, Henryka Rygiera.

Sekretarz
Walpern

Przewodniczący
J. Paczkowski

Protokół posiedzenia Ściślejszego Komitetu Obchodu 150-j rocznicy ustanowienia Komisji Edukacyjnej i zgonu St.Konarskiego, odbytego dn. 5/I 1923 r.

Posiedzenie otwarto o godz. 6.15.

Obecni:

Członkowie Kom. Ściślejszego:

P.p. Bojasiński
Prof. Dickstein
Konarski
Prof. Kryński
Dyr. Lewicki
Ks. Stan.Lubomirski
H. Radlińska
Wł. Woydyno
J. Zaborowska

Delegaci:

Prof. Dr. St. Kot z Krakowa
Dr. St. Kopciński, del. Łódzkiego Komitetu Obchodu
Prof. Sławiński z Wilna
St. Sukniewicz, delegatka Związku Polsk. Naucz.Szk.Powsz.
Prof. Alfred Ujejski ze Lwowa.

Przewodniczący posiedzenia prof. Dickstein, sekretarka J.Zaborowska.

Porządek dzienny zebrania:

1/ Odczytanie protokółu poprzedniego zebrania.
2/ Sprawozdanie Przewodniczącego z dokonanych czynności i korespondencja nadesłana.
3/ Sprawozdanie z Sekcyj: Artystycznej, Wydawniczej, Finansowej.
4/ Projekt fundacji im. Komisji Edukacyjnej.
5/ Wnioski zebranych osób.

Protokół z poprzedniego zebrania, po odczytaniu go, został przyjęty.

Przewodniczący odczytuje list od Kom. Lwowskiego, który prof. Ujejski uzupełnia wiadomością, że Komitet Lwowski zamierza wydać zbiorową księgę pamiątkową. Zawiązuje się dyskusja w sprawie wydawnictwa.

Prof. Kot oświadcza, że Komisja Hist. Pedagogiczna, która, jak wiadomo wydała już dzieła, związane z działalnością Kom. Eduk.

/Wierzbowskiego "O szkołach parafjalnych" i Tynca "Nauka moralności w szkołach Kom. Eduk."/ zamierza 1/ wydać księgę prac zbiorowych, poświęconą działalności Kom. Eduk.; 2/ zwróciła się do Uniwersytetów Krajowych, prosząc o udział w przygotowaniu rozpraw historycznych, choćby krótkich, ale źródłowych, o Kom. Eduk. Prace Kom. Lwowskiego mogą kolidować z zamierzeniami Kom. Hist.-pedagogicznego. Dlatego jest pożądane, aby Kom. Lwowski porozumiał się z Komisją Hist. Pedagogiczną co do podziału pracy. Komisja Hist. Pedagogiczna ma fundusze, papier, cały aparat wydawniczy, może przejąć część prac Kom. Lwowskiego, gdy Kom. Lwowski, zakładając sobie zakres szerszy, umieszczać może prace, wychodzące poza zakres epoki Kom. Eduk., gdy tymczasem księga, proponowana przez Kom Hist. Pedagogiczną, ściśle tę epokę uwzględni.

Prof. Ujejski dodaje, wyjaśniając działalność Kom. Lwowskiego, że, o ile Kom. Hist.-ped. ma na celu prace czysto naukowe, Kom. Lwowski pragnąłby przez wydawnictwo zbiorowe, bardziej przystępne, oddać hołd Komisji Edukacyjnej, jej pracom i ideom. Do rozstrzygnięcia sprawy dzielenia się materjałem naukowym upoważnienia prof. Ujejski nie posiada, ale sądzi, że porozumienie to łatwo nastąpi.

Przewodniczący zdaje sprawę z działalności Sekcji Artystycznej /projekt wybicia medalu, wydanie albumu pamiątkowego/ oraz Sekcji Wydawniczej /wydanie dzieła prof. Smoleńskiego "Przewrót umysłowy w Polsce w XVIII w." oraz wydania drukiem anastatycznym Konarskiego "O skutecznym rad sposobie"/. Prof. Kot czyni pewne uwagi co do wydania dzieła Konarskiego.

Zebranie po wymianie zdań ostatecznie wypowiedzieli się jednomyślnie za wydaniem "Bad".

Projekt fundacji.

Przewodniczący rozwija poruszoną w Odezwie Kwietniowej z roku ub. myśl stworzenia instytucji trwałej dla uczczenia rocznicy i, uwzględniając rzucony przez dyr. Lewickiego projekt założenia Akademji Pedagogicznej, proponuje powołanie do życia instytucji p.n.

"Instytut badań pedagogicznych im. Komisji Edukacyjnej" i, zaznaczając, że zaczątek takiej instytucji mamy już w Muzeum Pedagogicznem w Warszawie, odczytuje ułożony przez siebie projekt statutu. Co się tyczy środków organizacji i utrzymania takiej instytucji, sądzi, niezależnie od funduszów, jakich spodziewać się należy od Ministerstwa W.R. i O.P., fundusze płynąćby powinny ze stałych subsydjów, udzielanych przez organizacje i instytucje pedagogiczne i społeczne, jak: T.N.S.W., T.N. Szkół Powsz., Zakład im. Ossolińskich, Książnica Polska, Sejmiki, Magistraty, które wprowadzićby mogły do swych budżetów rocznych pozycje na utrzymanie instytucji.

Po uwagach 1/ prof. Kota, który mówił o trudnościach tak znalezienia odpowiednich ludzi, jako też funduszów oraz przypomniał o istnieniu Komisji Pedagogicznej przy Ministerstwie Oświaty, mającej zadania pokrewne, 2/ dyr. Lewickiego, który gorąco poparł przedstawiany projekt, jako wyraz akcji społecznej, niezależnie od projektów czysto rządowych, 3/Dra Kopcińskiego, który kładzie nacisk na potrzebę i ważność instytucji i uruchomienie choćby poszczególnych działów jaknajszybsze,-obecni uważają, że utworzenie projektowanej instytucji jest wielce pożądane.

Prof. Sławiński prosi o konkretne wskazówki, które będą wytycznemi dla planu działań Kom. Wileńskiego i w krótkiem przemówieniu streszcza dotychczasową działalność Kom. Wileńskiego. Do tej pory Komitet Wileński jest czysto uniwersytecki - trzeba będzie komitet rozszerzyć, powołać przedstawicieli społeczeństwa miejscowego, zwłaszcza przedstawicieli szkół średnich, ludowych, władz municypalnych.

Dr. Kopciński proponuje częstsze zjazdy porozumiewawcze. Wniosek przyjęto.

Prof. Ujejski mówi o projektowanej w r.ub., a mającej być w r.b. urzeczywistnionej wystawie. Jeden z działów Wystawy ma zawierać zbiór tego, co się u nas dla szkół wytwarza i co szkoły wytwarzają dla siebie. Ten dział, który ma charakter handlowy, będzie

otwarty na czas Targów Wschodnich.

Przewodniczący oświadcza, że sprawę tę przekaże Sekcji Artystycznej.

Prof. Lewicki propomuje wyznaczyć dzień 14/X jako dzień zbiórki na rzecz projektowanego Instytutu badań pedagogicznych. Wniosek będzie przekazany Sekcji finansowej.

Przewodniczący odczytuje list od Stowarzyszenia Księży Prefektów, którzy zgłaszają swój udział do Komitetu obchodu.

Postanowiono temu życzeniu zadośćuczynić.

Na tem zamknięto posiedzenie o godz. 8.50.

Przewodniczący /-/ S. Dickstein

Sekretarka: /-/ J. Zaborowska.

P R O T O K Ó Ł

22 posiedzenia Oddziału Warszawskiego Komisji histor.-pedag. odbytego dnia 8 czerwca 1926 r. w Archiwum Min. W.R.i O.P. od godz. 8'15 do 9'45 wieczorem.

Obecni: pp. Lewicki /przewodniczący/, Myślicki, Pohoska, Król, Hornowska, Dickstein, Wąsik, Konarski, Dubiecki /jako gość/.

Usprawiedliwili swą nieobecność: pp. Bieliński, Świdwiński, Rudniański, Radlińska, Patkowski.

1. Odczytano i przyjęto protokół XXVII posiedzenia Komisji w Krakowie i protokół 21 posiedzenia Oddziału Warszawskiego.

2. Przewodniczący przedstawił sprawozdanie ogólne Oddziału za czas od 29 czerwca 1924 r. do 8 czerwca b.r., zaznaczając, że do właściwie produktywnej pracy:

A. Przygotowania wydawnictw mógł przystąpić dopiero od chwili upewnienia się, że uzyska finansowe poparcie z Ministerstwa W.R.i O.P. Pomoc Ministerstwa okazała się w dwojakiej formie. Pierwsza forma to delegowanie p. Hornowskiej do prac Oddziału, druga forma pod postacią subwencji, jakie otrzymał od Wydziału Nauki 25/V i 4/IX, oraz z funduszu ogólnego Ministerstwa 30/VIII 1925 r. Dzięki tej pomocy zakupiono maszynę do pisania i pod kierownictwem przewodniczącego przepisano na niej:

6 rękopisów z Archiwum Senatu Uniw. Jagiellońskiego.
5 " " Bibljoteki Czartoryskich w Krakowie.
8 " " " Akademji Umiejętności w Krakowie.
4 " " Archiwum Głównego /t.zw. Archiwum Dyplomatyczne St.A/
12 " " " " /" " " Komisji Edukacyjnej/
9 " " " " /" " " Metryki Litewskiej/

Razem 44 rękopisów, które obejmują Raporty generalnych wizytatorów z lat 1787-1793 koronnych i litewskich, oraz Korespondencję Kołłątajowską t.j. listy Kołłątaja do Mich. Poniatowskiego, Szcz. Hołłowczyca, Dziewiałtowskiego, Śniadeckiego i w.i. i odwrotnie listy do Kołłątaja od różnych osób pisane w sprawie reformy Akademji Krakowskiej, nadto i korespondencję Poczobuta z sekretarzem Komisji Edukacyjnej. W ten sposób przygotowano wielką ilość (druków) do druku. stanął Na przeszkodzie tylko brak środków

środków wydawniczych po zerwaniu umowy z Arctem przez Komisję w Krakowie.

Z innych prac Oddziału podnieść należy następujące:

B.Przewodniczący powierzył p.H.P o h o s k i e j sprawę odpowiedzi na ankietę Dotacji Carnegie'go,przy której to okazji rozpisano listy do księgarń,które stanowią zawiązek b i b l j o t e k i Oddziału Warszawskiego.

C.Bibljoteka nadto posiadła depozyty a/po śp.prof.Zarzeckim,b/po śp.Łagunie od prof. Kochanowskiego i c/14 prac dyplomowych Państwowego Instytutu Pedagogicznego,które członkowie Oddziału oceniali pod względem wartości do druku.

D.Referaty wygłosili na 19 posiedzeniu: pp.K r ó l i L e w i c k i O centralnym katalogu materjałów do historji szkolnictwa,na 20 posiedzeniu: p.Hornowska: o materjałach w Bibljotece Zamoyskich,na 21 posiedzeniu prof.Dickstein przedstawił dokument z 1518 r. do Akademji Lubrańskiego w Poznaniu.

E.Oddział otrzymał od p.Kazimierza Dulęby pracę o nielegalnej pracy oświatowej w b.Królestwie Kongresowem.

F.Na obchód rocznicy Staszica przygotowali prace pp.Kukulski i Radlińska,którym pracę Oddział ułatwił,jak również przewodniczący udzielał informacji pracownikom naukowym nad dziejami szkolnictwa.

3.P r a c e i n w e n t a r y z a c y j n e. Następnie p.Hornowska,której pracę w Bibl.Zamoyskich oddano p.Dr.Siemieńskiemu Józefowi do koreferatu,złożyła sprawozdanie ze swej pracy w Bibl. Krasińskich, gdzie przejrzała 4600 rękopisów,i do odnoszących się do szkolnictwa zrobiła indeks. W ostatnich miesiącach pomagał w tej pracy p.Łętowski. Przyczynki znalezione będą umieszczone w biuletynie Oddziału. Pozatem zajmowała się redakcją bjuletynu,oceniła nadesłane materjały z Krakowa p.Fidzińskiego: "O oświacie Ormian w Polsce i "Rzecz Augusta Moszyńskiego o oświacie i wychowaniu w Polsce i p.Dulębów,nadto zreferowała dwie prace uczniów Państwowego Instytuttu Pedagogicznego. Nadto zbierała materjały do słownika biograficznego pedagogów polskich i prowadziła czynności sekretarskie i bibljotekarskie Oddziału.

4.P. Dubiecki Tadeusz: prócz niektórych drobnych robót jak naprzykład kolacjonowanie części korespondencji Kołłątaja podjął się zbadania t.zw.Archiwum Królestwa Polskiego rewindykowanego przed niedawnym czasem

z Moskwy pod względem znajdujących się tam materjałów do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce. Z działu tego przejrzałem 132 tomy zawierające razem około 40000 kart a 25000 dokumentów. Chronologicznie ograniczył się głównie do lat 1794 i 1795 a częściowo także wykorzystałem materjały z lat 1792 i 1793.

Zaledwie jednak tylko kilkanaście z tych tomów ujawniło materjały odnoszące się do dziejów szkolnictwa i oświaty w Polsce w łącznej ilości około 200 dokumentów. Kilka tylko tomów obejmuje wyłącznie lub w przeważnej części materjał oświatowy, reszta zawiera zaledwie po parę lub najwyżej kilkanaście tego rodzaju dokumentów.

Do tomów złożonych wyłącznie z dokumentów o treści oświatowej należy tom 200, gdzie znajdujemy ważny materjał do ostatecznej likwidacji Komisji Edukacyjnej w ilości około 20 dokumentów z końca roku 1794 i początku 1795; Nr.186/47 dokumentów z lat 1794 i 1795/ odnośnie do korpusu kadetów specjalnie wyjaśniające ostatnie dni istnienia korpusu, jego rozwiązanie i likwidację, oraz plany Stanisława Augusta stworzenia w miejsce Korpusu innej szkoły cywilnej.

Również dużo materjału do Szkoły Rycerskiej znajduje się w tomach 333, 241, 257 wyświetlających warunki istnienia tej szkoły podczas insurrekcji Kościuszkowskiej. Tom 182 obejmuje tylko dokumenty korpusu Paziów królewskich. Znajdujemy tu spis wszystkich paziów za panowania Stanisława Augusta i stwierdzamy iż Korpus Paziów zorganizowany był jako osobna szkoła, gdzie paziowie pobierali nauki od specjalnych nauczycieli wedle pewnego programu, przyczem duży nacisk kładziono na naukę historji i geografji. Otrzymali oni świadectwa i mieli osobnego kierownika naukowego, którym pod koniec panowania Stanisława Augusta był Józef Łęski.

1794 Specjalnie starał się o wynalezienie i zarejestrowanie dokumentów oświetlających stosunek władz insurrekcyjnych do szkolnictwa i zagadnień oświatowych oraz działalność Wydziału Instrukcji. Udało mu się to o tyle uskutecznić, iż z protokołów Rady Zastępczej istniejącej od 21 kwietnia do końca maja 1794.r. oraz następnie Rady Najwyższej Narodowej wynotował wszelkie wzmianki i uchwały związane ze sprawami oświaty oraz specjalnie wyszukiwał dokumenty Wydziału Instrukcji rozproszone po poszczególnych tomach Archiwum Królestwa Polskiego.

Ten materjał mógłby służyć jako podstawa do monograficznego opraco-

wania działalności Wydziału Instrukcji jak dotąd prawie zupełnie nieznanej. Przekonywujemy się,że Wydział ten naprawdę niewiele mógł się zajmować edukacją a raczej obarczano go takiemi czynnościami jak redagowanie odezw,komunikowanie się z duchowieństwem w sprawie nabożeństw patrjotycznych i t.p.

Pozatem zajął się opracowaniem dziejów i stanu szkolnictwa a mianowicie szkół wydziałowych w samej Warszawie w okresie istnienia Komisji Edukacyjnej; z dwóch istniejących to jest pijarskiej i akademickiej czyli pojezuickiej,tę ostatnią przedewszystkiem uwzględniając jako bezpośrednio podlegającą Komisji Edukacyjnej. Ponieważ materjał wydrukowany przez T.Wierzbowskiego okazał się niewystarczającym,gdyż nie obejmuje on wszystkich lat z okresu 1773 do 1795,uzupełnić go więc należało materjałem rękopiśmiennym i w tym celu sięgnąć do oryginałów raportów wizytatorskich oraz sprawozdań szkoły,które znalazł w tomach 222,236,34,45 Archiwum Głównego.

Zarys monograficzny jaki wyłonił się na podstawie tych studjów wykazuje 3 okresy rozwoju szkoły wydziałowej warszawskiej za czasów Komisji Edukacyjnej,z których pierwszy 1773 do 1782 wymaga jeszcze dalszych poszukiwań i uzupełnień,gdyż dotąd zbadane źródła dają do tych lat bardzo mało materjału.

Przy zbieraniu materjałów do wymienionego monograficznego opisu natrafił na cenny dokument z roku 1775/Ms.Czart.Nr.416/ P.t. /informacja o stanie ekonomicznym,politycznym i szkolnym konwiktu warszawskiego ex jezuickiego. / Str.72.

Jest on niewątpliwie ciekawy i godny bliższego zapoznania się z nim tak ze względu na charakterystyczne rysy obyczajowe 18 wieku, pojęcia pedagogiczne,społeczne a nawet i hygieniczne,które zawiera; są tam przepisy i regulaminy normujące wewnętrzne życie konwiktów młodzieży w Polsce. Zasługiwałby on więc na dokładne zbadanie i specjalne studjum.

5.Uchwalono na wniosek p.Dicksteina komunikat do gazet i pism pedagogicznych o działalności Oddziału.

6.P.Dickstein odczytał protokół Komisji Rewizyjnej i wniosek udzielenia absolutorjum Zarządowi Oddziału Komisji. Wniosek jednogłośnie uchwalono.

7.Na wniosek p.Myślickiego wyrażono podziękowanie przewodniczącemu za dzielne i owocne prowadzenie prac Oddziału.

8.Wybrano przewodniczącego p.Lewickiego,zastępcą przewodniczącego p.Wąsika,na sekretarza i bibljotekarza p.Pohoską,na skarbnika p.Hornowską. Do Komisji Rewizyjnej: pp.Dicksteina,Konarskiego i Patkowskiego.

9.Zwrócono uwagę,że Ministerstwo W.R.i O.P. przy zakupie książek dla seminarjów nie kupiło ani jednego egzemplarza wydawnictw Komisji.

10.Uchwalono na wniosek p.Dicksteina utworzyć Komisję redakcyjną do której na wniosek p.Myślickiego wybrano: pp.Lewickiego,Dicksteina i Wąsika.

dr.H. Pohoska
sekretarz

przewodniczący Józef Lewicki

Prof. Lwów

Komisja histor.-pedagog.
Oddział lwowski

99 egz.

P R O T O K Ó Ł

z XVI. posiedzenia Podkomisji historyczno-pedagogicznej lwowskiej w dniu23. marca.1923. o godz. 6. wieczorem w lokalu Archiwum Uniwersytetu Lwowskiego.

Obecni: Przewodniczący Bostel, oraz członkowie : Finkel, Lempicki, Majchrowicz, Opałek, Ptaśnik, Szajowski, Twardowski, Wanczura. PP. Zagajewski i Wisłocki usprawiedliwili nieobecność.

1/ Jubileusz Prezesa Komisji. Przewodniczący zawiadamia o wysłaniu pisma gratulacyjnego od Podkomisji lwowskiej Prezesowi naszej Komisji rektorowi K. Morawskiemu w dniu Jego jubileuszowych uroczystości, 3. lutego 1923.

2/ Protokół Lwowski. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji.

3/ Sprawa Muzeum Szkolnego. W związku z protokołem oznajmia prof. Twardowski, że sprawa pomieszczenia Muzeum Szkolnego w Uniwersytecie Lwowskim stała się obecnia nie aktualną wobec tego , że projekt utworzenia Studjum Pedagogicznego przy Uniwersytecie upadł na jednem z ostatnich posiedzeń Wydziału filozoficznego. Możliwe jest jednak, że przyjdzie do utworzenia we Lwowie " Państwowego Kursu Pedagogicznego ", a w takim razie sprawa łączności Muzeum z takim kursem i pomieszczenia jego zbiorów może stać się znów żywotną.

4/ Protokoły Krakowskie. Następnie odczytał sekretarz nadesłane protokoły z posiedzeń Komisji histor.-pedag. w Krakowie.

5/ Akcja Podkomisji Lwowskiej na Prowincji. Przewodniczący zawiadamia że nawiązał korespondencję z szeregiem osobistości na prowincji Małopolski Wschod. w sprawie zorganizowania tam placówek Komisji i rozpoczęcia pracy nad historją szkolnictwa miejscowego. I tak: Zarząd Podkomisji wszedł w porozumienie a/ z Łańcutem / dyr. gim. A. Zubczewski w sprawie przeglądnięcia materjałów bibljoteki Potockich, która niebawem będzie uporządkowaną; b/ z Złoczowem / dyr. Kryczyński / c/ z Jarosławiem / prof. Kultys i dyr. Rychlik / , d/ z Samborem /dyr. Szafran /, e/ z Przemyślem / ks. dr. Kwolek /. W Jarosławiu gdzie jest dwuch znanych już pracowników na polu historji szkolnictwa, prof. Zdzisław Kultys, autor doskonałej historji gimnazjum drohobyckiego i dyr. Ignacy Rychlik ,autor historji gimnazjum ja-

rosławskiego i innych prac tego zakresu, przyjdzie może do zawią zania koła Komisji i zorganizowania pracy nad dawniejszym szkol nictwem miejscowem /Jezuickiem, klasztornem żeńskiem ludowem i średniem /. W Samborze odbyło się liczne zebranie nauczycielstwa miejscowego i wybrano komisję dla obmyślenia wspólnej akcji i pra cy nad dziejami tamtejszego szkolnictwa. W Przemyślu ks. prof. Kwo lek porozumie się z prof. J. Smołką i innymi w sprawie przeglądnię cia zbiorów miejscowych i zorganizowania ewentualnej pracy dalszej.

W dyskusji nad tą akcją prowincjonalną członkowie Lempicki Majchrowicz , Tanczura, proponują zwrócić się jeszcze do innych miejscowości i osób, jak w Przemyślu do emer. dyr. gim. St. Go- lińskiego, autora poważnej historji gimnazjum przemyskiego, do dyr. Bojarskiego i prof. Smołki. W Zbarażu /historja dawnego gim nazjum/ do insp. szkol. Turczaniewicza i wizytatora Eljasza we Lwowie. W Stanisławowie do dyr.Dra. Jezienickiego ; Nadto do Tar nopola, do Buczacza / dyr. Zych / w sprawie historji szkół bazyl jańskich, do Krzemieńca i.t.d.

6/ Sprawa Pamiętników Euzebjusza Czerkawskiego. Przewodniczący referuje sprawę Pamiętników śp. Euzebjusza Czerkawskiego, znaj dujących się już obecnie w Archiwum Uniwersytetu Lwowskiego i charakterezuje znaczenie dla dziejów szkolnictwa galicyjskiego, a także austrjackiego, francuskiego, szwajcarskiego i niemieckiego / obszerne relacje z podróży naukowej i zwiedzania szkół /. Propo nuje aby ktoś z członków Pamiętniki te opracował i wydał. Prof. Finkel pokazuje rękopis Pamiętników i daje niektóre wyjaśnienia. P. Majchrowicz podejmuje się na prośbę przewodniczącego wygotowa nia referatu o tych Pamiętnikach dla Komisji w Krakowie i ewentu alnie wydania ich w "Materjałach" Komisji.

7/ Prace nad Dziejami Szkolnictwa Galicyjskiego. Postępują stale lecz powoli. Narazie gotowe są dwie prace : a/ Historja Zakładu Głuchoniemych we Lwowie / wymaga ona jednak przeróbki i poprawy pod względem naukowym i formalnym / b/ Historja Akademji Wetery narji prof. Królikowskiego, która mogłaby wkrótce być oddana do druku. P. Opałek będzie gotów z szkolnictwem powszechnem dopie ro w pierwszych miesiącach 1924. roku. P.Bostel z powodu dwukrot-

nej dłuższej choroby w ciągu tej zimy również nieco opóźnił się z swo im działem. Na podróż do Wiednia, wobec stanu swego zdrowia, stosunków walutowych i małej subwencji w obecnym czasie odważyć się nie może.

8/ Inwentaryzacja. Sekretarz oznajmia, że P. Dr. Wisłocki z powodu ciężkich przejść rodzinnych / śmierć żony / nie mógł ostatnio pracować intenzywnie. Zebrał już jednak sporo materjału i może już wygotować pierwszy zeszyt do druku, jeśli Komisja się zgodzi.

9/ Lokal Podkomisji. Przewodniczący porusza konieczność zdobycia dla Podkomisji lwowskiej jakiegoś , choćby skromnego lokalu / 1 pokój z u rządzeniem / aby się można było uniezależnić od lokali przygodnych i aby uzyskać jakieś pomieszczenie na akta, dary nadsyłane, przyszłą bib lioteczkę podręczną, pisma i.t.d.

Proponuje a/ zwrócić się do Komsji w Krakowie o pomoc w tej spra iwax wie. b/ prosić Komisję o przysyłanie dla biblioteczki Podkomisji po jednym egzemplarzu wydawnictw Komisji hist.-ped. Apeluje wreszcie do członków c/ aby prace swoje z zakresu historji szkolnictwa, a zwła szcza artykuły, pomieszczane w pismach perjodycznych i w dziennikach, zechcieli ofiarowywać dla biblioteki Podkomisji.

W przyszłych numerach " Wiadomości " powinna być też powtarza na odezwa o nadsyłanie dalszych materjałów i.t.p. z zakresu historji szkolnictwa na ręce Podkomisji. Po dyskusji w której zabierali głos : prof. Ptaśnik i prof. Twardowski, wszystkie powyższe wnioski zostały uchwalone. Nadto postanowiono czynić starania o pomieszczenie Podkomis sji w gmachu Województwa. Na razie dary, jakie Komisja otrzymała, mieszczą się w bibliotece II. gimnazjum.

10/ Sprawa " Wiadomości ". Sekretarz Dr. Lempicki przedstawia ciężkie stosunki redakcyjne i finansowe, z powodu których musiano chwilowo za przestać wydawania " Wiadomości " na numerze drugim z marca 1922. Przy czyniły się też do tego i osobiste zajęcia redaktora. Pozostałość ka sowa wynosi przeszło 30.000. mkp., a z tem dzisiaj nic się zrobić nie da. Istnieje jednak nadzieja, że przy poparciu Ministerstwa W.R. i O. P. oraz Komisji uda się niebawem odnowić to wydawnictwo, o które bardzo wiele osób ciągle się upomina i które cieszyło się wielkiem uznaniem czytelników. Radca Majchrowicz sądzi że pismu należy nadać charakter referująco-bibliograficzny. Dr. Lempicki oświadcza że taki jest również zamiar redakcji.

Prof. Twardowski i P.Szajowski podają pewne wskazówki w sprawie zdobycia poparcia finansowego dla "Wiadomości"m i zorganizowania administracji. Sprawę tę oddano ad referendum zarządowi Podkomisji.

Na tem zamknął przewodniczący posiedzenie Podkomisji.
We Lwowie dnia 23.marca 1923. Przewodniczący: Bostel m.p. Sekretarz Dr. St. Łempicki.m.p.

P O S I E D Z E N I E C Z Ł O N K Ó W

w tym samym dniu , o godz. ½ do 8-mej w Archiwum Uniwersytetu.
Obecni: Bostel, Finkiel, Łempicki, Majchrowicz, Ptaśnik, Twardowski.

1/ Zmiana Nazwy Podkomisji. Uchwalono jednogłośnie zaproponować Komisji krakowskiej zmianę nazwy Podkomisji lwowskiej na "O d d z i a ł l w o w s k i K o m i s j i h i s t o r y c z n o - p e d a g o g i c z n e j".

2/ Nowi Członkowie. Uchwalono jednomyślnie zaproponować na nowych członków zwyczajnych: Prof. Uniw. Dra. Konstantego Wojciechowskiego dyrektora III. gimnazjum im. St. Batorego we Lwowie oraz Prof. Uniw. Dra. Juljusza Kleinera we Lwowie, zaś na korespondentów prof. gim. Zdzisława Kultysa i dyr. gim. Ignacego Rychlika, obu z Jarosławia.

Uchwalono zapytać również Komisję , dlaczego dyrektor Archiwum Dr. Eugenjusz Barwiński nie otrzymał dotychczas pisma niminacyjnego na członka Komisji. / Zob. Protokół Krakowskiej Komisji z 24. czerwca 1922. /.

3/ Dyr. Bostel,z powodu ukończenia okresu urzędowania i ze względu na niepomyślny stan zdrowia, zgłasza swą rezygnację ze stanowiska przewodniczącego Podkomisji lwowskiej. Sprawę przyjęcia tej rezygnacji oraz wyboru nowego zarządu odłożono do następnego posiedzenia, ewent. do zamianowania nowych członków Podkomisji.

Na tem posiedzenie zakończono.
We Lwowie dnia 23. marca 1923. Przewodniczący: Bostel m.p. Sekr
Sekretarz: Dr.St. Łempicki m.p.

P R O T O K Ó Ł

z XVI. posiedzenia Podkomisji historyczno-pedagogicznej lwowskiej w dniu23. marca.1923. o godz. 6. wieczorem w lokalu Archiwum Uniwersytetu Lwowskiego.

Obecni: Przewodniczący Bostel, oraz członkowie : Finkel, Lempicki, Majchrowicz, Opałek, Ptaśnik, Szajowski, Twardowski, Wanczura. PP. Zagajewski i Tisłocki usprawiedliwili nieobecność.

1/ Jubileusz Prezesa Komisji. Przewodniczący zawiadamia o wysłaniu pisma gratulacyjnego od Podkomisji lwowskiej Prezesowi naszej Komisji rektorowi K. Morawskiemu w dniu Jego jubileuszowych uroczystości, 3. lutego 1923.

2/ Protokół Lwowski. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji.

3/ Sprawa Muzeum Szkolnego. W związku z protokołem oznajmia prof. Twardowski, że sprawa pomieszczenia Muzeum Szkolnego w Uniwersytecie Lwowskim stała się obecnia nie aktualną wobec tego , że projekt utworzenia Studjum Pedagogicznego przy Uniwersytecie upadł na jednem z ostatnich posiedzeń Wydziału filozoficznego. Możliwe jest jednak, że przyjdzie do utworzenia we Lwowie " Państwowego Kursu Pedagogicznego ", a w takim razie sprawa łączności Muzeum z takim kursem i pomieszczenia jego zbiorów może stać się znów żywotną.

4/ Protokoły Krakowskie. Następnie odczytał sekretarz nadesłane protokoły z posiedzeń Komisji histor.-pedag. w Krakowie.

5/ Akcja Podkomisji Lwowskiej na Prowincji. Przewodniczący zawiadamia że nawiązał korespondencje z szeregiem osobistości na prowincji Małopolski Wschod. w sprawie zorganizowania tam placówek Komisji i rozpoczęcia pracy nad historją szkolnictwa miejscowego. I tak: Zarząd Podkomisji wszedł w porozumienie a/ z Łańcutem / dyr. gim. A. Zubczewski w sprawie przeglądnięcia materjałów bibljoteki Potockich, która niebawem będzie uporządkowaną; b/ z Złoczowem / dyr. Kryczyński / c/ z Jarosławiem / prof. Kultys i dyr. Rychlik / , d/ z Samborem /dyr. Szafran /, e/ z Przemyślem / ks. dr. Kwolek /. W Jarosławiu gdzie jest dwuch znanych już pracowników na polu historji szkolnictwa, prof. Zdzisław Kultys, autor doskonałej historji gimnazjum drohobyckiego i dyr. Ignacy Rychlik ,autor historji gimnazjum ja-

rosławskiego i innych prac tego zakresu, przyjdzie może do zawią zania koła Komisji i zorganizowania pracy nad dawniejszem szkol nictwem miejscowem /Jezuickiem, klasztornem żeńskiem ludowem i średniem /. W Samborze odbyło się liczne zebranie nauczycielstwa miejscowego i wybrano komisję dla obmyślenia wspólnej akcji i pra cy nad dziejami tamtejszego szkolnictwa. W Przemyślu ks. prof. Kwo lek porozumie się z prof. J. Smołką i innymi w sprawie przeglądnię cia zbiorów miejscowych i zorganizowania ewentualnej pracy dalszej.

W dyskusji nad tą akcją prowincjonalną członkowie Lempicki Majchrowicz , Tanczura, proponują zwrócić się jeszcze do innych miejscowości i osób, jak w Przemyślu do emer. dyr. gim. St. Gp- lińskiego, autora poważnej historji gimnazjum przemyskiego, do dyr. Bojarskiego i prof. Smołki. W Zbarażu /historja dawnego gim nazjum/ do insp. szkol. Turczaniewicza i wizytatora Eljasza we Lwowie. W Stanisławowie do dyr.Dra. Jezienickiego ; Nadto do Tar nopola, do Buczacza / dyr. Zych / w sprawie historji szkół bazyl jańskich, Do Krzemieńca i.t.d.

6/ Sprawa Pamiętników Euzebjusza Czerkawskiego. Przewodniczący referuje sprawę Pamiętników śp. Euzebjusza Czerkawskiego, znaj dujących się już obecnie w Archiwum Uniwersytetu Lwowskiego i charakterezuje znaczenie dla dziejów szkolnictwa galicyjskiego, a także austrjackiego, francuskiego, szwajcarskiego i niemieckiego / obszerne relacje z podróży naukowej i zwiedzania szkół /. Propo nuje aby ktoś z członków.Pamiętniki te opracował i wydał. Prof. Finkel pokazuje rękopis Pamiętników i daje niektóre wyjaśnienia. P. Majchrowicz podejmuje się na prośbę przewodniczącego wygotowa nia referatu o tych Pamiętnikach dla Komisji w Krakowie i ewentu alnie wydania ich w "Materjałach" Komisji.

7/ Prace nad Dziejami Szkolnictwa Galicyjskiego. Postępują stale lecz powoli. Narazie gotowe są dwie prace : a/ Historja Zakładu Głuchoniemych we Lwowie / wymaga ona jednak przeróbki i poprawy pod względem naukowym i formalnym / b/ Historja Akademji Wetery narji prof. Królikowskiego, która mogłaby wkrótce być oddana do druku. P. Opałek będzie gotów z szkolnictwem powszechnem dopie ro w pierwszych miesiącach 1924. roku. P.Bostel z powodu dwukrot-

~~nej, dłuższej choroby~~

nej dłuższej choroby w ciągu tej zimy również nieco opóźnił się z swo im działem. Na podróż do Wiednia, wobec stanu swego zdrowia, stosunków walutowych i małej subwencji w obecnym czasie odważyć się nie może.

8/ Inwentaryzacja. Sekretarz oznajmia, że P. Dr. Wisłocki z powodu ciężkich przejść rodzinnych / śmierć żony / nie mógł ostatnio pracować intenzywnie. Zebrał już jednak sporo materjału i może już wygotować pierwszy zeszyt do druku, jeśli Komisja się zgodzi.

9/ Lokal Podkomisji. Przewodniczący porusza konieczność zdobycia dla Podkomisji lwowskiej jakiegoś , choćby skromnego lokalu / 1 pokój z u rządzeniem / aby się można było uniezależnić od lokali przygodnych i aby uzyskać jakieś pomieszczenie na akta, dary nadsyłane, przyszłą bib lioteczkę podręczną, pisma i.t.d.

Proponuje a/ zwrócić się do Komsji w Krakowie o pomoc w tej spra wie. b/ prosić Komisję o przysyłanie dla biblioteczki Podkomisji po jednym egzemplarzu wydawnictw Komisji hist.-ped. Apeluje wreszcie do członków c/ aby prace swoje z zakresu historji szkolnictwa, a zwła szcza artykuły, pomieszczane w pismach perjodycznych i w dziennikach, zechcieli ofiarowywać dla biblioteki Podkomisji.

W przyszłych numerach " Wiadomości " powinna być też powtarza na odezwa o nadsyłanie dalszych materjałów i.t.p. z zakresu historji szkolnictwa na ręce Podkomisji. Po dyskusji w której zabierali głos : prof. Ptaśnik i prof. Twardowski, wszystkie powyższe wnioski zostały uchwalone. Nadto postanowiono czynić starania o pomieszczenie Podkomis sji w gmachu Województwa. Na razie dary, jakie Komisja otrzymała, mie szczą się w bibliotece II. gimnazjum.

10/ Sprawa " Wiadomości ". Sekretarz Dr. Łempicki przedstawia ciężkie stosunki redakcyjne i finansowe, z powodu których musiano chwilowo za przestać wydawania " Wiadomości " na numerze drugim z marca 1922. Przy czyniły się też do tego i osobiste zajęcia redaktora. Pozostałość ka sowa wynosi przeszło 30.000. mkp., a z tem dzisiaj nic się zrobić nie da. Istnieje jednak nadzieja, że przy poparciu Ministerstwa W.R. i O. P. oraz Komisji uda się niebawem odnowić to wydawnictwo, o które bardzo wiele osób ciągle się upomina i które cieszyło się wielkiem uznaniem czytelników. Radca Majchrowicz sądzi że pismu należy nadać charakter referująco-bibliograficzny. Dr. Łempicki oświadcza że taki jest również zamiar redakcji.

Prof. Twardowski i P.Szajowski podają pewne wskazówki w sprawie zdobycia poparcia finansowego dla " Wiadomości "m i zorganizowania administracji.Sprawę tę oddano ad referendum zarządowi Podkomisji.

Na tem zamknął przewodniczący posiedzenie Podkomisji.
We Lwowie dnia 23.marca 1923. Przewodniczący: Bostel m.p.Sekretarz Dr. St. Łempicki.m.p.

P O S I E D Z E N I E C Z Ł O N K Ó W

w tym samym dniu , o godz. ½ do 8-mej w Archiwum Uniwersytetu.
Obecni: Bostel, Finkiel, Łempicki, Majchrowicz, Ptaśnik, Twardowski.
1/ Zmiana Nazwy Podkomisji. Uchwalono jednogłośnie zaproponować Komisji krakowskiej zmianę nazwy Podkomisji lwowskiej na " O d d z i a ł l w o w s k i K o m i s j i h i s t o r y c z n o - p e d a g o g i c z n e j ".
2/ Nowi Członkowie. Uchwalono jednomyślnie zaproponować na nowych członków zwyczajnych: Prof. Uniw. Dra.Konstantego Wojciechowskiego dyrektora III. gimnazjum im. St. Batorego we Lwowie oraz Prof. Uniw. Dra.Juljusza Kleinera we Lwowie, zaś na korespondentów prof. gim. Zdzisława Kultysa i dyr. gim. Ignacego Rychlika, obu z Jarosławia.

Uchwalono zapytać również Komisję , dlaczego dyrektor Archiwum Dr.Eugenjusz Barwiński nie otrzymał dotychczas pisma niminacyjnego na członka Komisji. / Zob. Protokół Krakowskiej Komisji z 24. czerwca 1922. /.
3/ Dyr. Bostel,z powodu ukończenia okresu urzędowania i ze względu na niepomyślny stan zdrowia, zgłasza swą rezygnację ze stanowiska przewodniczącego Podkomisji lwowskiej.Sprawę przyjęcia tej rezygnacji oraz wyboru nowego zarządu odłożono do następnego posiedzenia, ewent. do zamianowania nowych członków Podkomisji.

Na tem posiedzenie zakończono.
We Lwowie dnia 23. marca 1923. Przewodniczący: Bostel m.p.
Sekretarz: Dr.St. Łempicki m.p.

P r o t o k ó ł

z IX. Posiedzenia lwowsk. Podkomisji hist.pedagog. w dniu 8.grudnia 1921., o godz.11-tej przed połud. w Sali Komisji egzam. Uniw. ul. Mikołaja 4.

Przewodniczący prof. Twardowski. Obecni pp. Bostel, Finkel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Ptaśnik, Rolle, Szajowski, Wanczura, Zagajewski, Łempicki, Dyr.Barwiński usprawiedliwił nieobecność, p.Wisłocki jest chory.

1/. Po zagajeniu posiedzenia przez Prezesa wygłosił korespondent Komisji p.insp. Wanczura referat o książce Wierzbowskiego "Szkolnictwo parafjalne Komisji Edukacyj. w Polsce i na Litwie." W dyskusji zabierali kolejno głos pp: Dr. Majchrowicz, Łempicki, Finkel, Ptaśnik, Twardowski i prelegent. W toku tej dyskusji podniesiono konieczność zajęcia się rękopisem pracy śp.Prof. Romana Pilata o Komisji Edukac.,która może zasługiwałaby na opublikowanie. Przy pomocy rodziny Zmarłego i T.N.S.W., ewent. Książnicy, która niegdyś była podobno w posiadaniu tego rękopisu, postanowiono poczynić kroki celem jak najrychlejszego wydostania tej pracy z rąk obecnego, bliżej nieznanego jej posiadacza. Starania odpowiednie rozpocznie p. Prezes.

2/.Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji.

3/.Sprawozdanie Zarządu i dyskusja nad niem. Prezes odczytuje pisma wysłane po ostatniem posiedzeniu do Krakowa w sprawie propozycyj Podkomisji, dotyczących nowych wydawnictw Komisji i książki p.Rollego. Ani Podkomisja ani red.Rolle nie otrzymali dotąd żadnych odpowiedzi ani wyjaśnień w tych sprawach. Następnie komunikuje Prezes stan sprawy Muzeum Szkolnego. Odczytuje list sekretarza Komisji i przedstawia własne starania w Warszawie u ministrów Ponikowskiego i Michalskiego, oraz u naczelnika wydziału Stan. Michalskiego. Zawiadamia o wysłaniu listu do viceministra Łopuszańskiego. Sprawa zdaje się jest na najlepszej drodze, otrzymano

poważne obietnice, narazie zaś dostało "Polskie Muzeum Szkolne" subwencję w kwocie 572.000 Mp. Jest uzasadniona nadzieja, że niebawem przejdzie ta instytucja w zawiadostwo Rządu polsk., po myśli propozycji Pokomisji.

Prezes przedstawia dalej sprawozdanie rachunkowe z kosztów druku Iego Nr."Wiadomości" organu lwowsk. Pokomisji. Zeszyt ten wydrukowano bardzo tanio w przemyskiej drukarni Jana Łazowa, za kwotę 10.900.Mp. przy nakładzie 600.egzemplarzy. Rachunek zapłacono. Pozostaje tylko do uiszczenia kwota 5051.Mp., którą wyłożył na ten cel Prezes z własnych funduszów. Sekretarz zdaje sprawę z rozsyłki I-go Nru Wiadomości; rozszedł się on prawie całkowicie i wywołał już dotąd poważne echa, zwłaszcza na prowincji. Napływają liczne zgłoszenia prenumeraty i współpracy w Podkomisji. Dyr.Sem.naucz. w Samborze p. Zimmermann prosi o wyznaczenie jakiegoś zagadnienia do opracowania./ Postanowiono zaproponować mu zebranie materjałów do dziejów szkolnictwa samborskiego i ewent. opracowanie tychże./ Sekretarz podnosi uczynną pomoc Kuratorjum i wizyt. Dr. Tynelskiego w rozesłaniu "Wiadomości" wraz z odpowiednim zalecającym okólnikiem. Materjał do zeszytu II-go jest już gotowy. Zawiadamia dalej sekretarz o prywatnej na razie propozycji jednego z członków Podkomisji Warszawskiej, by w organie lwowskim pomieszczano też sprawozdania z czynności Pokomisji Warszawskiej, która wystarałaby się za to o zasiłek finansowy dla "Wiadomości". Propozycję przyjęto i uchwalono zwrócić się do Warszawy o konkretne punkty porozumienia. Na wniosek dyr. Zagajewskiego, uchwalono również porozumieć się z Kuratorjum w sprawie ewent. zwrotu pewnej ryczałtowej kwoty za 300.egzempl. I-go Nru "Wiadomości", rozesłanych zakładom naukowym i inspektorom okręgowym.

Dyr.Rostel komunikuje, że prawie pozyskał już w Kuratorjum lwowsk. dla " Polskiego Muzeum Szkolnego" część biblioteki b.Rady Szkolnej Krajowej. Obejmuje ta część około półtora tysiąca tomów oprawnych

i nieoprawnych, w tem wszystkie czasopisma pedagogiczne polskie, wiele niemieckich, franc. i angielsk., chociaż z znacznemi lukami, nadto zbiór prac nauczycieli, sprawozdań szkol., preliminarzy austr. Minist.W. i O., preliminarzy Wydziału Kraj. i sprawozdań sejmowych z debat szkolnych, sprawozdań Rady Szkolnej Kraj. i t.p. Rzecz jest niemal załatwiona, decyzja Kuratora co do wyboru i ilości odstąpionych numerów nastąpi w tych dniach.-

W dyskusji nad sprawozdaniem zabierali jeszcze głos: p. radca Majchrowicz, który imieniem " Polskiego Muzeum Szkolnego" składa podziękowanie p.Prezesowi za skuteczne zajęciesię dolą tej instytucji oraz p. Bostlowi za troskliwość o pomnożenie zbiorów, nadto w sprawie "Wiadomości" przemawiali pp: Twardowski, Zagajewski, Łempicki.

4/. Sprawa obchodu święta Komisji Edukac. i Konarskiego. Po dyskusji, w której brali udział prawie wszyscy obecni uchwalono w najbliższym czasie zwołać pierwszy Komitet obchodowy, złożony z członków Podkomisji oraz delegatów zakładów naukowych, władz szkolnych i towarzystw nauczycielskich. Komitet będzie mógł rozszerzyć się i zaprosić później innych jeszcze przedstawicieli społeczeństwa. Zwołaniem pierwszego zebrania zajmie się osobna Komisja z prof.Finkla, jako przewodniczącego oraz pp: Majchrowicza i Łempickiego, stronę techniczną urządzenia tego zebrania weźmie w ręce sekretarjat wspólnie z p.insp. Wanoczurą, Dyr. Zagajewskim, i p.Szajowskim. Należy również porozumieć się z Krakowem i Warszawą co do szczegółów programu.

/ Dalsze punkty porządku dziennego odłożono z powodu spóźnionej pory na następne posiedzenie Podkomisji, które odbędzie się w najbliższą niedzielę./

Przyjęto, dnia 11. grudnia 1921.-

Dr.St.Łempicki.m.p. — sekretarz.-

K-Twardowski. m.p. — przewodniczący.-

P r o t o k ó ł

z X.posiedzenia Komisji hist.pedag. w dniu 11.grudnia 1921.r. o godz. 11. przed poł. w Sali Komisji egzam. Uniwer. Przewodniczący prof. Twardowski. Obecni pp: Ptaśnik, Majchrowicz, Bostel, Kolbuszewski, Wanczura, Szajowski, Łempicki.

1/. Odczytano protokół z IX.posiedzenia i po poprawkach przyjęto.

2/. Prezes zawiadamia o wyjściu 3-go tomu Prac Monogr.Komisji z pracą Dra Łempickiego pt. " Działalność J.Zamojskiego na polu szkolnictwa". P.Radca Majchrowicz zgłasza referat o tej książce na najbliższe posiedzenie Podkomisji.

3/. P.Radca Bostel referuje sprawę zmiany regulaminu Komisji historji pedagogiki, w kierunku podziału Komisji na równorzędne autonomiczne Oddziały, pracujące pod kierownictwem Zarządu Głównego, z siedzibą na razie w Krakowie.

Po dyskusji w której zabierali głos prawie wszyscy obecni, uproszono p. Bostla o szczegółowe opracowanie projektu nowego regulaminu Komisji, z uwzględnieniem uwag i poprawek, podniesionych w tej dyskusji. Prezydjum ma również wziąć udział w tej pracy. Nowy projekt zostanie przedstawiony na najbliższem posiedzeniu Podkomisji. Punkty regulaminu, odnoszące się do wydawnictw Komisji, omówiono wyczerpująco, przyczem zabierali głos pp: Ptaśnik, Bostel, Twardowski, Wanczura, Łempicki. Wyniki tej dyskusji mają być również uwzględnione przez referenta projektu. Projekt po uchwaleniu będzie wysłany do Krakowa dla Ministerstwa i zakomunikowany innym Podkomisjom.

4/. Następnie zastanawiano się nad sprawą obchodu jubileuszu Komisji Eduk. i Konarskiego. W najbliższym czasie postanowiono zwołać pierwszy Komitet obchodowy. Ustalono też w znacznej części

listę osobistości, które należałoby zaproponować na pierwszem zebraniu jako członków Prezydjum honorowego i Prezydjum oraz Wydziału urzędującego w wspomnianym Komitecie.

5/. Prezes prof. Twardowski z powodu nawału zajęć, obowiązków profesorskich i naukowych, zgłasza z dniem Nowego Roku rezygnację ze stanowiska przewodniczącego Podkomisji. To samo czyni sekretarz dr.Łempicki. Zebrani w całym szeregu przemówień wyrażają żal z powodu tego postanowienia Prezesa i zwracają się z usilnemi prośbami o cofnięcie rezygnacji. Prof.Twardowski oświadcza, że z wielu ważnych względów uczynić tego nie może. Przewodniczący zwraca się imieniem Podkomisji, w najgorętszych słowach do sekretarza z prośbą, aby cofnął swoją rezygnację. Dr.Łempicki czyniąc zadość temu, rezygnację cofa.-

Przyjęto,we Lwowie, 21.grudnia 1921.-

Dr.St.Łempicki m.p.
sekretarz.-

KTwardowski.m.p.
przewodniczący.-

281 X 8·88

2248

2248

2248

2495·28

Porządek dzienny.

1) Pierwsze posiedzenie w tym roku: Dłuższa przerwa.

2) Protokół lwowski i krakowski.

3) Sprawozdania członków: dyr. Bostel, Wisłocki, i inni?, sekretarz z czynności Zarządu (biuletyn; otrzymujemy pisma pedagogiczne)

4) Muzeum Szkolne

5.) Spr. dyr. Barwińskiego

6.) Wnioski i interpelacje (Tu może podnieść sprawę

powolnego biegu wszelkich
prac we Lwowie, 2) nie brania
udziału w „Pol. Bibl. Pedag.",
3) sprawę wysłania raz wresz-
cie okólników do nauczy-
cielstwa, 4) referatów na po-
siedzenia ~~[illegible]~~ Podkomisji
od przyszłego posiedzenia.)
itp.

382

Wierzbowski

Odmowa nominacji nov. czł. czynnych

Protokół Kom. w Krakowie

Polskie Muzeum Główne

~~Pismo R. S. K. w sprawie korzystania z archiwów~~

a — — — rewelacji Barwińskiego

Urlop Warszawy

Pismo do Rektoratu w sprawie archiwum

Biuletyn Zuberowa Korolewicz-Waydowa

Umowa z autorami

Inwentaryzacja Wichrów

Pójść do Sobińskiego w sprawie pisma o korzystaniu z aktów R. S. Kraj

---

Napisać do Morawskiego

Napisać do Kuratoryum w sprawie zharlowania

Napisać do OTT i TNSW

Posiedzenie VIII

Inwentaryzacja
Sprawozdania [illegible] Sobieskiego

1) Zagajenie i powitanie gości. 383
2) Odczytanie protokołu, protokołów i pism krakowskich
3) ewent. dodatkowe objaśnienie sekretarza. | Majchrowicz
4) Sprawozdania członków (Bostel, Wisłocki, Łempicki, ewent. Wanczura i inni.)
5) Prezes porusza sprawę zachęcenia nauczycielstwa wszelkich kategorji (zwł. na prowincji) do zajęcia się 1) inwentaryzacją zbiorów i materj. do historji szkoln. i wych. w Polsce oraz 2) do opracowania szkolnictwa lokalnego, zwł. tu, na Kresach. Sprawa ewent. okólnika urzędowego, inicjatywy T.N.S.W. oraz odezwy Komisji w gazetach i wprost wysyłanej. (Opinje gości, dyskusja) /.

6) Sprawa bibljoteki (książki specjalne, roczniki czasop. fachowych, wycinki, które się zbiera), z tem spr. lokalu.

7.) Sprawa indeksu „Muzeum."

8) Ewent. Sprawa „Muzeum Szkol."

Ew. odczyty dla wyżej publiczności.

9) Wnioski i interpelacje.

Napisać do Krakowa o zestawienie Kotuli z Bibl. Baworowskich o zaliczkę.

Kopja
umowy z Wis-
łockim.

6.) Sprawa Muzeum Szkolnego (ref. dr. Majchrowicz, uwagi T.N.S.W i P.T.P.)

7) Sekr. przedstawi sprawę biuletynu, zabiegów o fundusze, plan Nru pierwszego, dyskusja.

8) Wnioski i interpelacje.

~~„które przyczyniły się do jej założenia"~~

Sprawozdanie Komisji rocznej

List Kolbuszewski

Spr. Rollego

Murowy Bałkowski

Marya Jaworska

Tinkel

Pawlik

Postulaty nasze do Komisji w sprawie wydawnictwa Bostla.

Pismo do PTP i TNSW

List do Komisji w sprawie sprawozdania rocznego

~~Do Tinkla~~

Do Sobieskiego w sprawie wkładu do aktów RSK do roku 1908 r.

~~Wnioski~~

Na następny raz:

Poz. posiedz.

1) Zagajenie (po przerwie od 22.VI., nowy okres (rok) pracy)

2) Odczyt. protokołu ostat. Podkomisji lwow.

3) Odczytanie protokołów Krak. od 7–10.

4) Prezes komunikuje żądania Komisji Krak. a) słabo idzie inwentaryzacja b.) przyrzeczonych prac się nie oddaje; nie donosi się o nich c.) poprzeć usilnie „Bibl. pedagog. polską. d.) w związku z tem prosi członków o sprawozd. postępu z ich prac, o udział osobisty i agitację za współpracą w wydawnictwach zwłaszcza w „Bibl. pedag. pol."

5) Sprawozdania członków (zwł. Bostel, Majchrowicz (Kronika), Kolbuszewski, Wisłocki, Wanczurz i inni.

Rygorozum 1 godz. z filoz. wiśniej

Pana Stefana Banacha

odbędzie się w sobotę *d.* 11/12 1920

o godz. 11 tej przed połud

Dziekan.

JW. Prof. Dr. Twardowski

Prof. Dr. K. Twardowski

Prof. Dr. K. Twardowski

386

1) Pismo o zwrot wydatków
" termin sprawozdania

2 Pismo do PTP i TWSW o Pellegrinie
Szkolne

3. List do Sobińskiego z prośbą o przywrócenie na wgląd w akty do r ~~1918~~ 1839–918

4.) Pismo do Kornhoch w sprawie
Umowy z współpracownikami
Rolle

5.) Wisłocki

6.) Sprawozdanie Podkomisji

7) Nowi członkowie Rolle czł. czynny
Vanczura
Barwiński czł. czynny. | Szajowski
i Zagajewski czł. korespondent

Posiedzenie 30/XII Czwartek 6. godz

Posiedz. 22/VI 1920.

1) Zagajenie (Szajowski – Tow. Pedag.)

2) Odczytanie protokołu ost. i ewent. uwagi.

3.) ~~Sprawozdanie~~ Streszczenie ostat. protokołu Krak. i sprawozdanie z walnego zebrania w Krakowie – przez sekretarza.

4) Członkowie o swoich pracach (Bostel, Wisłocki, Kolbuszewski, Wanczura, Balicki, Jaworska i inni.)

5.) Referat radcy Majchrowicza o działalności na prowincji. i dyskusja (opinja Podkomisji i przedstawicieli Towarzystw.)

6.) Prezes: uwagi o pracy powakacyjnej (lokal, bibljoteka, odczyty na posiedzeniach, akcja prowinc. i prace członków pójdą raźniej itd.) Biuletyn.

7) Wnioski i interp.

Pos. Podkomisyi 29. VI. 921

388

1. Odczytanie protokołu.

Sobiński, Dawyn, Rolle, Okolnicki, Kuratorium. Biuletyn

Gegyan 2. Wpływy i ~~Komunikaty~~ (Protokoły Krakowskie. ~~Pismo PTP. TNSW. w sprawie Muzeum~~.

3. Sprawa Polskiego Muzeum Szkolnego

4. Sprawa Komunikatu Bostla w sprawie zbierania materyałów dla Komisyi.

5. Sprawa inwentaryzacyi rękopisów lwowskich

3 6. Sprawa wydawnictwa Historyi szkolnictwa galicyjskiego 1772–1918

Fundusze – opodatkować się. – ~~Polskie Tow. pedagogiczne~~

Lemp. Pawlik Bostel

Przy sposobności listu o Rollera żądać utworzenia osobnej sekcyi wydawnictw: Monografie zakładów szkolnych. –

Dwa referaty naukowe

Odezwa do społeczeństwa o dostarczanie in dat

Protokoły nasze przesłać Krakowowi. –

Zwrócić się do Bibl. Uniw. i Rolnej Kotul Baworowskich o rozpakowanie rękopisów. – Pismo Finkla do Senatu uniwersyteckiego. – Pismo do P.T.P. o wysłanie delegata, tak samo do TNSW i ewent. innych lwowskich organizacyi zawodowych. – Pismo do Komisyi Krakowskiej o wydanie szkolne Rollego. – Okólnik RSK wręczyć Sobińskiemu. – Majchrowicz da preliminarz wydatków Muzeum Szkolnego – Pismo do Ministerstwa i odbiory do obu Towarzystw. – Pismo do Kota o przysłanie umów na ręce Podkomisyi – sprawa ograniczenia rozmiaru do 182 ark. – to już minimum ostateczne. – Związek przemysłowców naftowych Pańska 25. – Lewakowski. – Lempicki ma się zapytać Dra Wistockiego, czy dostał zaproszenie na 29/6 921. – [Finkel – Majchrowicz – Lempicki] Komisya obchodowa Komisyi edukacyi narodowej

RADA SZKOLNA KRAJOWA
WE LWOWIE

Rada szkolna krajowa uprasza o pożyczenie przepisów egzaminacyjnych dla kandydatów zawodu nauczycielskiego na przeciąg 22.godzin.

Lwów, dnia 20.stycznia 1921.

Do
Wielmożnego Pana
Prof.Dra Kazimierza Twardowskiego
Dyrektora Komisji egzaminacyjnej
we Lwowie.

l. Uniwersytet, ul. Kołaja 4

Z A P R O S Z E N I E

na Posiedzenie Podkomisji historji pedagogiki, które odbędzie się w czwartek, 8 grudnia b.r. (święto) o godz. 11-tej przed południem w sali Komisji egzamin. Uniw. Lwowsk. w gmachu przy ul. św.Mikołaja 4. Prócz spraw bieżących na porządku dziennym referat p.insp.Wanczury o książce Wierzbowskiego oraz sprawa obchodu jubileuszu Komisji Edukacyjnej.

We Lwowie, dnia 4 grudnia 1921.

Dr Zemanek
sekretarz

przewodniczący

Do wykonania z pos. 8. XII. 921.

1. [Z poprzedniego]: Zaproszenie organizacyj ~~[illegible]~~ nauczycielskich do wysłania delegatów do Komisyi.

2. Wysłać protokół zatwierdzony z 28. VI. 921

3. — " — Komunikat o pos. 8. XII. do dzienników

4. — " — zapytanie do Tad. Pilata w sprawie rękopisu R. P. o Komisyi edu- (Komisyi)

5. — " — do PTP i TNSW odpisy pisma w sprawie P. M. S.

6. — " — listy o pieniądze na pokrycie kosztów druku „Wiadomości"

7. — " — D. Kuratoryum o ~~[illegible]~~ zapłatę za Wiadomości

8. — " — Do Paykowskiego do Warszawy (Torskiej)

9. — " — D. Zimmermanna o Sambora odpis i instrukcyi inwentaryza-

Do wykonania z pos. 11. XII. 921

Obecni: Tyszowski. 1 Twardowski. Członkowie 2 Ciaśnik, 3 Bostel, 4 Majchrowicz, 5 Lempicki; Koresp. 1. Wanczura 2 Kolbuszewski. Uspr. Wiśniewski

~~[illegible]~~ Goście: Szajowski

1. . . . 1. Bostel ma opracować gruntownie zmieniony projekt regulaminu Komisyi

2. . . . 2.)

390

P R O T O K O Ł

z XV. posiedzenia Podkomisji hist. ped. lwow. w dniu 28. września 1922 p godz. 6 tej wieczorem w lokalu Archiwum Uniwersytetu Lwowskiego.

Obecni: przewodniczący Bostel; oraz PP. Finkiel, Łempicki, Majchrowicz Opałek, Szajowski, Twardowski, Wanczura, Zagajewski.

1/ Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

2/ Członek Prof. Twardowski referuje o obecnym stanie sprawy Muzeum Szkolnego. Pertraktacje o lokal z Uniwersytetem Lwowskim stanęły w martwym punkcie, co nie rokuje prawie żadnych nadziei pomyślnego załatwienia. Nie pozostaje więc nic innego jak uniezależnić całą sprawę od Uniwersytetu. Należałoby zawiadomić Ministerstwo W.R. O.P. o obecnym stanie rzeczy, w formie odpowiedzi na ostatnie pismo Ministerstwa i wystąpić z dalszymi wnioskami. Nad sprawą tą rozwinęła się dłuższa dyskusja w której przemawiali PP. Szajowski, Majchrowicz, Twardowski, Bostel, ~~Zagajewsk~~ Zagajewski.

Ostatecznie uchwalono na ~~wniosek~~ wniosek P. Szajowskiego, postawiony w imieniu Zarządu Pol. Muzeum Szkol. : powiadomić Ministerstwo W.R.O.P. o stanie sprawy w obecnym momencie i zaproponować przyjęcie Muzeum w zawiadowstwo Rządu z dniem 1.stycznia 1923, a więc bez dalszej zwłoki Równocześnie należy prosić aby nie zapominano też o kwestji lokalności w czem zarząd upaństwowionego Muzeum, oraz Podkomisja lwowska przede wszystkiem będą pomocne. Starania o lokal nie powinne jednak wstrzymywać dłużej przyjęcia Muzeum przez Rząd. Co do lokalu samego należy w piśmie do Ministerstwa wpomnieć o zamierzonej niebawem we Lwowie budowie nowego gmachu jednego z gimnazjów, w którym i Muzeum mogłoby dostać jakieś pomieszczenie. Pismo do Ministerstwa wygotuje na prośbę Podkomisji Prof. Twardowski , któremu za trudy i starania , poniesione od początku w tej sprawie składają serdeczne dzięki prezes Zarządu Muzeum Szkolnego Dr. Majchrowicz i przewodniczący Podkomisji.

Na wniosek Dyr. Zagajewskiego i Prof. Twardowskiego , uchwalono również wysłać w późniejszym nieco terminie deputację Podkomisji do P. Wojewody lwowskiego i do P. Kuratora Okręgu Szkolnego z prośbą o pomoc w uzyskaniu lokalu dla Muzeum .

3/ Sekretarz Dr. Łempicki referuje o stanie prac Komitetu Obchodowego Komisji Edukacyjnej. Uchwalono, po dyskusji, aby Pokomisja podjęła myśl wydania księgi pamiątkowej o charakterze ściśle naukowym. Wybór Komitetu Redakcyjnego odłożono na później. Do Zarządu Komisji w Krakowi należy napisać w sprawie finansowania tego wydawnictwa przez Komisję lub Ministerstwo W.R.O.P.

W związku z obchodem zawiadamia P. Majchrowicz , że zrzeknie się przewodnictwa Sekcji Wystawowej i prosi o wyszukanie następcy. Po dyskusji uchwalono przekazać sprawę Komitetowi Obchodowemu.

4/ Sekretarz zdaje sprawę z zamierzeń redakcji " Wiadomości"na najbliższą przyszłość. Podaje treść zeszytu podwójnego nr. 3 -4 który ma się ukazać w październiku. Użala się na brak współpracowników we Lwowie , na niedotrzymawanie terminów, wskutek czego zeszyt tak bardzo się opóźnia . Apeluje do członków Pokomisji o pomoc i uzyskuje szereg przyrzeczeń . Oba sprawozdania przyjęto do wiadomości.

Na tem zamknięto posiedzenie .

Dr. St. Łempicki m.p. sekretarz Bostel m.p. przewodniczący

Na tem posiedzenie zakończono.
Przyjęto, we Lwowie dnia .....1922.

Dr. Stanisław Lempicki m.p. sekretarz Bostel m.p. przewodniczący

l. 87/1920.

SPRAWOZDANIE PODKOMISJI HISTORJI PEDAGOGIKI we LWOWIE za rok 1920.

Kopja

Podkomisja historji pedagogiki we Lwowie, powołana do życia przez Komisję główną krakowską, rozpoczęła swoje czynności na posiedzeniu konstytuującem w dniu 2. marca 1920, wybierając przewodniczącym prof. dra. Kazimierza Lempickiego (Iwanowskiego, sekretarem dra Stanisława). W roku 1920. odbyła Podkomisja 6. posiedzeń, a mianowicie: 2/III, 18/III., 27/IV, 22/VI, 8/XII i 30/XII. Znaczna przerwa w czynnościach Podkomisji nastąpiła w miesiącach letnich i jesiennych, nie tylko z powodu okresu wakacyjnego, lecz przedewszystkiem ze względu na znane wypadki wojenne, zagrażające bezpośrednio Lwowowi, które wielu członków i pracowników Podkomisji odciągnęły do zgoła innych prac. Mimo niesprzyjających przez znaczną część roku warunków, Podkomisja w osobach członków swoich bądźto zainicjowała i częściowo już wykonała, bądź też rozpoczęła i prowadzi dalej szereg prac i przedsięwzięć. Oto ich wykaz:

I. prace wykonane lub znajdujące się w pełnym toku:

a/ Podjęto inwentaryzację materjałów rękopiśmiennych, odnoszących się do dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce, a znajdujących się w bibljotekach i archiwach lwowskich. Pracy tej podjął się w marcu 1920. obecny kustosz Ossolineum, p. Władysław Wisłocki i mimo dłuższej przerwy w katalogowaniu, spowodowanej wojną i wywiezieniem przeważnej części zbiorów rękopiśmiennych ze Lwowa, przeglądnął już ~~kilkaset~~ około tysiąca rękopisów Bibljoteki Zakł. Nar. im. Ossolińskich oraz Bibljoteki Baworowskich, sporządzając inwentarz zawartych w nich zabytków z dziedziny historji szkolnictwa polsk. Ponadto uzyskała Podkomisja od dyrektora Archiwum Państwowego we Lwowie, dra. Eugen.

3/. Dr.Kazimierz Kolbuszewski wykończy w czasie najbliższym dla tejże "Bibl.Pedagog." tomik zbiorowy,zawierający ustępy o charakterze pedagogicznym z pisarzów polskich XVII.wieku.

4/. Dr.Stanisław Łempicki wykonał i odesłał Komisji krak.większą pracę źródłową pt." Działalność Jana Zamoyskiego na polu szkolnictwa"/1573 -1605./

5/. Radca dr.Fr.Majchrowicz przygotowuje wydanie "Kroniki szkół Królestwa Polskiego" z lat 1832 -1853.,napisanej przez Jana Kantego Krzyżanowskiego,inspektora szkół tamtejszych od r. 1829 i w czasach popowstaniowych.Kronika ta znajduje się w nieznanym rękopisie Bibl.Ossolińskich,a może być przygotowaną do druku wraz z wstępem i objaśnieniami - w ciągu kilku miesięcy.

6/. Red. Michał Rolle przygotowuje dla Komisji krakowskiej nowe, poprawione i uzupełnione wydanie swej monografji o liceum Krzemienieckiem pt."Ateny Wołyńskie".Praca będzie ukończoną do 1.maja 1921.r.

7/. Insp.Alojzy Wanczura wykończył obszerne dzieło źródłowe o "Szkolnictwie w Starej Rusi" i złożył jej Podkomisji.

Ponadto są w toku inne jeszcze prace dla wydawnictw Komisji,bądź też prowadzi się rokowania,co do ich podjęcia przez pracowników lwowskich.

II. Sprawy rozpoczęte przez Podkomisję lwowską:

a/.Celem spopularyzowania zadań i prac Komisji w szerokich sferach nauczycielstwa prowincjonalnego wszelkich kategoryj i zachęcenia go,w miarę sił i okoliczności,do wspomagania prac Komisji,czy też wzięcia w nich udziału,poruszyła Podkomisja myśl wydania przez Delegaturę Min.W.i Ośw.Publ. we Lwowie/ewent.później przez samo Ministerstwo/ dwóch okólników,a mianowicie:1/.okólnika do dyrekcyj wszystkich szkół średnich w Małopolsce/łącznie naturalnie z seminarjami nauczyciel./,zachęcającego do współpracy z Komisją w wszystkich kierunkach,głównie w opracowywaniu dziejów szkolnictwa lokalnego oraz gromadzeniu i inwentaryzowaniu odpowiednich materjałów,2/.okólnika do tychże samych dyrekcyj oraz do

wszystkich Rad Szkolnych Okręgowych,zachęcającego nauczycielstwo do zbierania rozprószonych archiwaljów i przedmiotów/dokumentów,ksiąg,środków naukowych itd/.,związanych z dziejami szkoły i nauczania oraz do jak najgorliwszego prowadzenia i uzupełnienia za lata wojenne tzw.Kronik szkolnych .Odpisy takich Kronik miałyby być przesyłane Komisji, jako ważny materjał historyczny.Opublikowanie okólników przez władze szkolne uległo zwłoce z powodu wypadków wojennych i jest kwestją najbliższego czasu.W związku z tym zauważyć należy,że w okresie przedwakacyjnym wpłynęło do Podkomisji kilka pism od nauczycielstwa szkół powszechnych ze zgłoszeniem się do pracy i prośbą o wskazówki.Zarząd Podkomisji udzielił im odpowiednich rad i skierował te dobre chęci na właściwą drogę.

b/.Podkomisja lwowska postanowiła -celem zjednania sobie jaknajliczniejszych współpracowników,szczeg.na prowincji,i zainteresowania społeczeństwa swoją pracą - przystąpić z r.1921.do wydawania pewnego rodzaju "Biuletynu informacyjnego" Podkomisji,wychodzącego w dłuższych odstępach czasu i w miarę potrzeby,w objętości mniejwięcej 1.arkusza druku.Obok części informacyjnej,kroniki czynności Podkomisji,korespondencji itd.miałyby tam znaleźć pomieszczenie także krótkie rozprawki i przyczynki do dziejów szkolnictwa polskiego,oraz niewielki dział sprawozdań z publikacyj naukowych w tej dziedzinie.

c/.Podkomisja prowadzi od kilku tygodni czywione pertraktacje z "Tow.Naucz.Szkół Wyż." i "Pol.Towarzystwem Pedag"., właścicielami pięknego i zasobnego" Polskiego Muzeum Szkolnego we Lwowie",o odstąpienie tych zbiorów w całości na rzecz Komisji historji pedagogiki.O ile rokowania te,znajdujące się na dobrej drodze,dadzą pomyślne wyniki,-"Pol.Muzeum Szkolne", w jakiejkolwiek formie Rząd ustaliłby jego przyszły byt,- stałoby się we Lwowie warsztatem pracy dla Podkomisji i szerszych kół współpracującego z nią nauczycielstwa.

d/.Podkomisja poruszała niejednokrotnie sprawę uzyskania

własnego lokalu do pracy i stworzenia podręcznej bibljoteki naukowej. Sprawa ta jest dla Podkomisji wciąż jednym z najaktualniejszych postulatów. Nadto gromadzi Sekretarjat Podkomisji wydawnictwa i wycinki z pism lwowskich, odnoszące się do historji szkoln. i wychowania polskiego; zbiór wycinków doszedł już do wcale poważnej liczby. Zamyśla wreszcie Podkomisja lwowska o urządzaniu w przyszłym roku odczytów publicznych z dziedziny historji szkolnictwa polskiego.

Księga wpływów i ekspedycyj Podkomisji liczy za rok 1920. pozycyj 81. - Wydatki wyniosły 241. Mkp. 26. fen.

CZŁONKOWIE PODKOMISJI LWOWSKIEJ

Z KOŃCEM ROKU 1920:

I. Członkowie czynni:

1/. Radca Ferdynand Bostel, dyrektor II. gimn. państw.

2/. Dr. Ludwik Finkel, profesor Uniw. lwowskiego.

3/. Dr. Stanisław Łempicki, prof. VI. gimn.

4/. Radca Dr. Franciszek Majchrowicz, krajowy inspektor szkół średn.

5/. Dr. Jan Ptaśnik, profesor Uniw. lwowsk.

6/. Dr. Kazimierz Twardowski, prof. Uniw. lwow.

II. Członkowie korespondenci:

1/. Dr. Kazimierz Kolbuszewski, prof. IV. gimn.

2/. Alojzy Wanczura, inspektor szkolny, przydz. do R.S.Kr.

3/. Władysław T. Wisłocki, kustosz Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

III. Pozatem współpracowali czynnie w Podkomisji:

1/. Dr. Eugenjusz Barwiński, dyrektor Archiwum Państwowego.

2/.Michał Rolle,redaktor"Gazety Lwowskiej".

3/.Edward Szajowski,wiceprezes "Pol.Tow. Pedag."

4/.Dr.Karol Zagajewski,dyr.Szkoły handlowej, prezes T.N.S.W.

We Lwowie,dnia 31.grudnia 1920.r.

Zarząd Podkomisji lwowskiej:

sekretarz: Dr H. Lempicki

Dr Kazimierz Twardowski
prezes: m.p.

KOMISJA HISTORJI PEDAGOGIKI - ODDZIAŁ LWOWSKI-

L:9.

Do Komisji

Historji Pedagogiki

w

KRAKOWIE.

Mamy zaszczyt donieść, że na posiedzeniu Podkomisji Lwowskiej w dniu 22 stycznia 1922., dokonano wyboru Przewodniczącego tejże Podkomisji, po ustąpieniu dotychczasowego Prezesa Prof.Dr.Kazimierza Twardowskiego, który z dniem 1.stycznia 1922., wniósł rezygnację z zajmowanego dotąd stanowiska. Przewodniczącym Podkomisji wybrany został radca Ferdynand Bostel, Dyrektor II.Gimnazjum we Lwowie i członek Komisji.-

We Lwowie, dnia 3.lutego 1922.r.

Sekretarz b.Przewodniczący Przewodniczący

K. K. STATTHALTEREI
LANDESZENTRALE FÜR DIE WIRTSCHAFTLICHE
WIEDERAUFRICHTUNG GALIZIENS.

Lemberg, am ..... 191 .....

Z. .....

L. 14/Wkp.
odesł. 10/IV.

398

I. P r o t o k ó ł.

z I-go Zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej", odbytego we wtorek, dnia 2. marca 1920. w Seminarjum filozof. Uniwersytetu Lwowskiego.-

Obecni członkowie: prof. dr. Kazimierz Twardowski, prof. dr. Jan Ptaśnik i dr. Stanisław Łempicki:

Uproszony o przyjęcie przewodnictwa, prof. Twardowski otwiera posiedzenie, funkcje sekretarza pełni dr. St. Łempicki. Prof. Twardowski w zagajeniu zaznacza, że na tem pierwszem zebraniu nie możemy jeszcze formalnie ukonstytuować się jako „podkomisja lwowska", gdyż - o ile wiemy - projekt tworzenia "podkomisji, przedstawiony Ministerstwu Oświecenia przez krakowską centralę Komisji, - nie został dotąd zatwierdzony. Jest to więc tylko pierwsze zebranie członków lwowskich. Następnie porusza ogólnie sprawę znaczenia Komisji, jej celów i przyszłych prac na gruncie lwowskim.

Dr. Stanisław Łempicki zdaje sprawę z dotychczasowych czynności Komisji w Krakowie, referując i streszczając ważniejsze punkty nadesłanych dotąd trzech protokołów posiedzeń krakowskich t.j. z dnia 18. listopada 1919, 3 stycznia 1920 oraz 3-ciego i 4-tego lutego 1920. Projektowane i zwołane już nawet do Krakowa na pierwsze dni lutego b.r. zebranie wszystkich członków Komisji, także pozakrakowskich, nie doszło do skutku ze względu na trudności komunikacyjne i inne w owym czasie i zostało w porę odwołane. Referując protokoły wspomnianych posiedzeń, zwraca sekretarz uwagę na następujące kwestje: zarząd Komisji, adres, zmiana jej nazwy, sprawa regulaminu Komisji, który został Ministerstwu przedłożony do zatwierdzenia, dalej preliminarz budżetowy Komisji, koszta ewentualnych wydawnictw, inwentaryzacja rękopisów, odnoszących się do dziejów szkół i wychowania w Polsce /ogólnie/, zbieranie wycinków z gazet, odnoszących się do tych samych spraw, następnie na kwestję tworzenia podkomisji w większych środowiskach naukowych, łoz syłania

./.

799

protokołów z posiedzeń krakowskich, wyzyskania materjałów, znajdujących się w bibljotekach szkolnych /t.j.głównie podręczników i materjałów do historji danej szkoły/, wydania odpowiedniego okólnika przez władze szkolne do nauczycielstwa, sprawę katalogowania druków /w późniejszym terminie/ wyzyskania "Miscellanéów", i t.zw. "Silvae rerum", dalej zajęcia się przez odpowiednio przygotowanych nauczycieli historją szkolnictwa lokalnego, kwestją instrukcji dla inwentaryzatorów rękopisów, którą właśnie Kraków opracowuje, kwestją programu wydawniczego Komisji, omawianego w Krakowie, spisu najważniejszych zagadnień, domagających się opracowania, wygotowanego przez sekretarza prof. K o t a, i t.d. Omawiano również w Krakowie sprawę zajęcia się historją szkolnictwa polskiego kresowego, na wschodzie i zachodzie, aby nawiązać dzisiaj do dawnych nieraz świetnych i dodatnich tradycji, następnie sprawę wydawnictw popularno-naukowych Komisji, dla szerszych sfer przeznaczonych, sprawę nawiązania kontaktu z Lwowskiem Muzeum szkolnem i wciągnięcia do współpracy katechetów i prefektów, poruszoną w Krakowie przez ks.prof. F i j a ł k a, wreszcie kwestję mianowania członków właściwych i korespondentów Komisji. Wszystkie te sprawy, powyżej wymienione, przedstawiał referent ściśle według protokołów krakowskich i w porządku posiedzeń tamtejszych, na których coraz ulegały pewnym dopełnieniom i wyświetleniu. Co do współpracownictwa członków lwowskich, wzmiankuje sekretarz - na podstwie protokołu krakowskiego z lutego b.r.- że postanowiono zwrócić się do prof. Twardowskiego z prośbą o przygotowanie wydania pism pedagogicznych Jana Śniadeckiego że prof.dr. Ptaśnik przyrzekł dać syntezę wychowania średniowiecznego w Polsce obok pewnych innych szczegółowych zagadnień , wreszcie dr. Łempicki St. oświadczył gotowość opracowania dziejów szkolnictwa lwowskiego przed Jezuitami i przedłożenia Komisji drugiej części swej pracy o " Janie Zamoyskim" jako reformatorze wyższego szkolnictwa

./.

w Polsce".

Po wysłuchaniu niniejszego sprawozdania i przedyskutowania niektórych jego punktów, przystąpiono do omówienia organizacji prac Komisji na gruncie lwowskim i wogóle Wsch Małopolski, gdyż wyrażono przekonanie, że regulamin Komisji rozciągnie ingerencję przyszłej Podkomisji lwowskiej na całą tę część b. Galicji.

Prof. dr. Twardowski jest zdania, że-nie czekając na formalne zorganizowanie podkomisji, można i należy już teraz pozyskiwać jak najwięcej współpracowników dla Komisji, we Lwowie i na prowincji,. Należy się też odnieść do Krakowa, aby zarząd Komisji, w regulaminie lub ex praesidio", wyznaczył nam nasz terytorjalny zakres działania i roztrzygnął , kto powołuje członków -korespondentów, Kraków, czy też poszczególne podkomisje same. Po zorjentowaniu się na-co do prowincji leżytem i wyłowieniu odpowiednich nazwisk /n.p. przy pomocy "Kalendarzyka profesorskiego", informacji Konsystorza biskup. co do księży i klasztorów i t.n./, - będzie można zaproponować pewne osoby na członków - korespondentów, na delegatów prowincjonalnych i t.p.

/ Dr. Łempicki podjął się sporządzenia w możliwie krótkim czasie spisu odpowiednich kandydatów na współpracowników Komisji i przedłożenia go zebraniu członków lwowskich do przedyskutowania. Wymieniono w dyskusji nazwiska: insp. Wańczury , Wisłockiego, dr. Płaczkówny z Przemyśla, ks. prof. Sasa z Chyrowa, dr. Badeckiego, red. Nałke-Nakęskiego p. Opałka i innych,/.

Następnie uchwalono jednogłośnie zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją powołania na członka czynnego Komisji historyka Uniwersytetu lwowskiego, prof.dra Ludwika F i n k l a .

Prof.Dr. Twardowski i prof. dr. Ptaśnik zabierają głos w sprawie oddania inwentaryzacji zbiorów rękopism lwowskich p. skryptorowi Ossolineum, Władysławowi Wisłockiemu, z którym - z ramienia Komisji porozumiewał się

./.

już kilkakrotnie dr. St. Łempicki. Zgodzono się na propozycję p. Wisłockiego skatalogowania całości lwowskiego materjału, przyczem mowcy stanęli na stanowisku, że nie należy podawać terminu ukończenia pracy zbyt szybkiego, lecz oddawać raczej materjał do druku częściami, n.p.wedle zbiorów /Ossolineum, Archiwum miej. i t.d./

Prof. Twardowski jest zdania, aby po porozumieniu się definitywnem z p. Wisłockim i uzyskaniu od niego na piśmie deklaracji, objaśniającej, czego się podejmuje i jakie stawia warunki co do wynagrodzenia, odnieść się do Komisji w Krakowie z odpowiednim wnioskiem co do powierzenia p.Wisłockiemu wspomnianej pracy.

Uchwalono. Sprawą ma się zająć dr. Łempicki.

W dalszej dyskusji poruszono myśl porozumienia się z Archiwum miasta Przemyśla /dr. Polaczkówna/, uwzględnienia historji szkolnictwa polskiego na Bukowinie /może pomoże w tej sprawie konsul polski dr. Kwiatkowski/, spisania materjałów do szkół jezuickich w b. Galicji, o ile jakieś są n.p. u Jezuitów lwowskich lub w Chyrowie i t.d. Postanowiono zwrócić się listownie do p. Polaczkówny w Przemyślu i ks. Sasa ww Chyrowie z zapytaniem.

Prof. Twardowski proponuje, aby w sprawie zbiorów "Pol. Muzeum Szkolnego poprosić o informacje jego prezesa p. Dra Majchrowicza, ewentualnie któregoś z jego zastępców /Czerneckiego, Łukasiewicza/. Należałoby postarać się o skatalogowanie /przez p. Wisłockiego lub w własnym zarządzie "Muzeum"/ materjałów rękop. i wogóle zbiorów tej instytucji, odnoszących się do dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce. Uchwalono. Dr. Łempicki mając pewien kontakt z prasą, podejmuje się, gromadzenia i przechowywania do dyspozycji Komisji Krakowskiej i podkomisji lwowskiej wycinków z pracy lwowskiej, odnoszących się do historji szkolnictwa / z dniem 3. marca 1920 r. Również podejmuje się Dr.Łempicki podniesienia w prasie miejscowej w odpowiednich artykułach celów i zadań Komisji, podania o niej pewnych wiadomości, szerszemu ogółowi a zwłaszcza Kołom nauczycielskim

/.

Po dyskusji w której zabierają nadto głos prof.Twardowski i prof. Ptaśnik, uchwalono, aby naprzód pomieścić w całej prasie lwowskiej równobrzmiący, obszerniejszy komunikat o powstaniu i celach Komisji historyczno-pedagogicznej wraz z wezwaniem do współpracownictwa w jej oddziale lwowskim,- a później dopiero postarać się jeszcze ewentualnie o artykuły o Komisji w tem i owem piśmie. Zlecono sekretarzowi. Nakoniec uchwalono: 1/ wysłać raport do Komisji w Krakowie o tem pierwszem zebraniu i rozpoczęciu prac na gruncie lwowskim i Wsch. Małopolski, 2/ wysłać natychmiast propozycję w sprawie prof. Finkla. 3/ przedłożyć z odpowiednim wnioskiem deklarację p. skryptora Wisłockiego co do inwentaryzacji 4/ wystosować zapytania do Komisji w sprawie terytorjalnej Kompetencji Podkomisji lwowskiej, prawa powoływania korespondentów i delegatów, regulaminu, instrukcji dla inwentaryzatorów, 5/ odnieść się do Krakowa z prośbą o przyznanie pewnej zaliczki na koszta administracyjne /na co narazie wyłoży dr. Łempicki z własnych funduszów/.

Na tem zamknął, po dłuższych obradach, przewodniczący prof. Twardowski posiedzenie, zaznaczając, że niebawem ma przybyć do Lwowa sekretarz Komisji z Krakowa, prof. dr. Kot, który zechce zapewne na osobnem zebraniu referować nam najbliższe zadania i prace Komisji, oraz udzielić wszechstronnych wyjaśnień.-

We Lwowie, 2 marca 1920.r.

Dr. Stanisław Łempicki m.p.

Dr.Kazimierz Twardowski m.p.

Za zgodność:
Dr H. Łempicki
p.o. sekretarz

II. Protokół

z II-go zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej", odbytej dnia 18-go marca 1920 r., we czwartek, w lokalu Komisji egzaminacyjnej na Uniwersytecie. Obecni: członkowie: prof. dr. Twardowski, prof. dr. Ptaśnik prof. dr. Finkel, prof. dr. Kot, sekretarz Komisji z Krakowa i dr. Stanisław Łempicki, nadto z zaproszonych osób: dyr. Ferdynand Bostel, dr. Kazimierz Kolbuszewski i skryptor Ossolineum, p. Władysław Wisłocki. Członek Komisji radca dr. Majchrowicz usprawiedliwił swą nieobecność. Przewodniczy: prof. dr. Twardowski. Przewodniczący wita zebranych: o zadaniach i celach Komisji mówić już dzisiaj nie będzie, mimo obecności kilku osób nowych, gdyż sprawa ta jest dostatecznie znaną, choćby z komunikatów. Zebraliśmy się tutaj, gdyż przybył sekretarz Komisji, dr. Stanisław Kot z Krakowa, który przedstawi nam nieco dokładniej ustrój i program Komisji.- Sekretarz lwowskiego oddziału, dr. St. Łempicki, odczytuje protokół z ostatniego zebrania, który został następnie przyjęty i podpisany.

Zabiera głos, dr. St. Kot, i przemawia mniej więcej w ten sposób: Pierwszy plan Komisji powstał w jesieni 1919 r. za pobytu ministra Łopuszańskiego w Krakowie; odbyło się wówczas posiedzenie informacyjne, na którem p. Minister wyraził życzenie, by siedzibą Komisji był Kraków. Komisja historyczno-pedagogiczna ma następujące cele:

1/ cel ściśle naukowy t.j. z punktu widzenia historycznego zebrać materjały, ukryte po archiwach, zinwentaryzować je, ogłosić je w wydawnictwach Komisji, słowem uprzystępnić. W związku z tym celem pozostają wydawnictwa naukowe Komisji, które mają też dać historję praktyki szkolnej i poglądów pedagogicznych w Polsce.

2/ Druga strona Komisji jest praktyczna, chodzi o pociągnięcie nauczycielstwa do pracy naukowej, zwłaszcza na

prowincji; dorobek tej pracy mógłby być ogłaszany także n. p. w sprawozdaniach szkolnych. W każdej miejscowości badać się powinno materjały do historji szkolnictwa lokalnego. Potrzebny jest dla tych celów, dla tej roboty, pewien regulator z góry, wytwarzający atmosferę zachęcającą, a takim regulatorem ma być właśnie nasza Komisja. Trzeci cel Komisji, który się niedawno wyłonił, z inicjatywy Ministerstwa, to stworzenie pewnego zasobu lektury obowiązkowej dla kandydatów stanu nauczycielskiego. Złożą się na nią owoce badań przeszłości pedagogicznej własnej; lektura ta stworzy z czasem bibljoteczkę specjalną dla szkół i kandydatów. Następnie przedstawił dr. Kot, jakie będą wydawnictwa Komisji, a więc:

a/ Bibljoteka ~~Pol~~ Pol. Pisany Pedagog., która zawsze także w sobie dokumenty prawodawstwa szkolnego pol. i t.d. Istnieje obecnie plan prowizoryczny tej Bibljoteki. Potrzeba tylko pracowników; mają to być wydania krytyczne, z dobrym komentarzem traktowanym na tle porównawczem z analogiczną literaturą europejską, opatrzone wstępną rozprawką syntetyczną.

b/ Opracowania monograficzne, nawet drobne o charakterze konstrukcyjnym, gdyż materjałów samych Ministerstwo wydawać nie może. Tematów Komisja narzucać nie myśli, raczej należy baczyć na to, czem kto się już zajmuje, nad czem od dłuższego czasu pracuje, z czem jest obeznany, do czego ma materjały. Przedewszystkiem należy uwzględniać zagadnienia, które i dzisiaj są żywotne.

3/ Zeszyty z inwentaryzacją rękopiśmiennych zbiorów, możliwie szybko wygotowane, inwentarze praktyczne, dobrze orjentujące.

4/ Ponadto pojawił się w Krakowie wniosek, aby podjąć i wydawnictwa popularne, krótkie, zwłaszcza na kresach, dla nauczycielstwa ludowego, szerszych sfer, pisane z wdziękiem - Co się tyczy organizacji i rozwoju Komisji, to Komisja jes

str. 4. przestawiono! 405
wob. nstp.

prof.dr. Kot, że zorganizowanie się członków lwowskich w Podkomisję jest bardzo na miejscu. Również zasługuje na uznanie załatwienie sprawy inwentaryzacji, którą powierzono p. Wisłockiemu. Przed podkomisją lwowską otwiera się bogate pole pracy. Należy zebrać nowych jeszcze członków i delegatów po prowincji i podać ich Krakowowi do zatwierdzenia; członkowie powinni rozebrać pomiędzy siebie tematy , zgłosić własne prace, należałoby również podać pewne tematy n.p. kierownikom seminarjów uniwersyteckich, pomyśleć o inwentaryzacji zbiorów prowincjonalnych, pracy nad szkolnictwem lokalnem i t.d. i t.d.-

Po wyczerpującym referacie informacyjnym prof. Kota, interpelowali go członkowie lwowscy w różnych sprawach, prosząc zwłaszcza o wyjaśnienie w kwestjach wątpliwych. Prof. Twardowski pytał o stosunek Komisji historyczno-pedagogicznej do "Komisji dla dziejów oświaty w Polsce", która wydaje znane "Archiwum". Dr. Kot odpowiada, że "Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce", wydaje obecnie "Komisja literacka Akademji Umiejętności" i że Archiwum to chętnie będzie naszej Komisji dopomagać, pomieszczając pewne prace jej członków.- Dr.Łeppicki zapytuje o kwestję kompetencji terytorjalnej tzw. podkomisji lwowskiej, czy prace jej mają się ograniczać tylko do Lwowa, czy też i do wshodniej Małopolski wogóle. Dr. Kot. jest zdania, że należy się z tem zwrócić do Komisji w Krakowie po roztrzygnięcia. Mowca sądzi jednak, że tzw. podkomisja lwowska proponować może delegatów i członków dla całego terytorjum b. Galicji wsch., wszędzie może poddawać tematy i dawać inicjatywę, ale z wiedzą Komisji właściwej i w porozumieniu z nią. Wogóle czynić może i powinna Podkomisja lwowska wszystko to, co ułatwia pracę.-Prof.Finkel jeszcze w tej samej sprawie pyta, czy n.p. członkowie z prowincji Wsch. Galicji mają się zwracać do centrali Komisji przez "podkomisję lwowską" czy wprost ?..... Prof. Twardowski jest zdania, że jeśli chodzi o jednostki odosobnione, to niech raczej odnoszą się wprost do Krako-

./.

dopiero w stadjum rozkwitu. Lista współpracowników jest jeszcze niezupełna; ponieważ chodziło o szybkie ukonstytuowanie się Komisji, więc nie wyczerpano jeszcze współpracowników, mianowano na początek tylko pewną ilość, pozostawiając resztę kooptacji. Siedzibą Komisji jest Kraków, lecz charakter jej ogólno polski. Kontakt z wszystkimi członkami potrzebny, rozsyła się im w tym celu protokoły krakowskie, prosi się każdej chwili o listy i wnioski. Należy się zorjentować co do wszystkich współpracowników, których możnaby do Komisji wciągnąć. Mimo podziału na członków zwyczajnych i korespondentów, - wszyscy są sobie naukowo równi, lecz ilość członków zwyczajnych raczej ze względów administracyjnych ograniczono; trzymano się zresztą zasady, że czynnymi zostają ci, którzy w zakresie historji szkoln. i wychowania już naukowo pracowali, korespondentami mogą być nawet wybitni uczeni, przygodnie się dziejami szkolnictwa i wychowania zajmujący, archiwiści, bibljotekarze i t.d. Zależy na wyzyskaniu odpowiedniem wszystkich możliwych sił. Członkowie Komisji, gdziekolwiek są, mogą się z centralą krakowską porozumiewać bezpośrednio.
W większych miejscowościach potworzono t.zw. podkomisje, ale tylko jako organ pomocniczy, bez większej autonomji, skoro wszyscy członkowie są przecież sami, każdy z osobna, członkami aktualnymi Komisji centralnej. Podkomisja w Warszawie jest już dosyć ożywiona. W Poznaniu podkomisji narazie niema, jest tylko jeden profesor Danysz. W Prusiech Zach.- ks. Czaplewski, w Wilnie zastępuje znakomicie komisję p. Ludwik Janowski i inni. Co do budżetu, to nie starano się dotąd o większy budżet, aż będą owoce pracy. Komisja jest ciałem samorządnem, zawieszonem przy Ministerstwie; naukowo samodzielna, a tylko w sprawach budżetowych zawisła od Ministerstwa, które nadto obiecało urlopy dla niektórych pracowników, obiecało wydać okólnik do nauczycielstwa, zachęcający do współpracy.
Przechodząc do dotychczasowej działalności Lwowa zaznacza

wa. Nie potrzeba instancji pośredniej, nie potrzeba sprawy komplikować. Dr. Łempicki oświadcza się też zatem stanowiskiem. My mamy pracować tylko we Lwowie, a co do reszty Galicji Wsch., to możemy i powinniśmy jedynie dawać inicjatywę pewną, ułatwiać, pośredniczyć. Prof. Finkel żąda, aby mimo wszystko Kraków roztrzygnął tę rzecz zasadniczo. Z drugiej strony przecież, nam tu we Lwowie łatwiej porozumieć się z prowincją wschodnią galicyjską, z kresami, niż Krakowowi, więc może nasze stałe pośrednictwo byłoby i dobre. Prof. Twardowski ustala, że jedno nie wyklucza drugiego, że przecież możemy dawać pewną inicjatywę, zyskiwać ludzi, ale nie wynika z tego, abyśmy musieli być oficjalną pośrednią instancją. Zresztą - imieniem członków lwowskich + zwraca się prof. Twardowski do sekretarza dra Kota o poruszenie tej sprawy w Krakowie; niech Komisja definitywnie roztrzygnie o terytorjalnem zakresie naszej podkomisji i jej kompetencjach. Uchwalono.

Rozpoczęła się dyskusja w kwestji nazwisk ewentualnych współpracowników. Dr. Łempicki podaje nazwisko dr. Marji Polaczkówny z Przemyśla, Seminarjum naucz. żeńskie, która mogłaby się zająć inwentaryzacją rękopisów historyczno-pedagogicznych w Archiwum m. Przemyśla i innych tamtejszych zbiorach. Dr. Kot oświadcza, że Kraków się z p. Polaczkówną listownie porozumie. Prof. Finkel i dr. Łempicki przemawiają za p. inspektorem Wańczurą z Rady szkolnej krajowej, badaczem szkolnictwa na ziemiach wschodnich. Uchwalono zaprosić pana Wańczrę na zastępcę posiedzenia. Podano Krakowowi nazwisko ks. prof. Sasa z Chyrowa, z którym i stąd ewentualnie będzie można się porozumieć i zapytać, czy zechce objąć jakiś temat.

Dyr. Ferdynand Bostel, oświadcza, że już od kilkunastu lat pracuje i zbiera materjały do dziejów "Szkolnictwa galicyjskiego w latach 1772 - 1918". Materjał zebrany jeszcze nieuporządkowany. Opracowanie całości przerasta jego siły, wobec obowiązkowych zajęć zawodowych; mógłby chyba opracować jakiś okres lub dział. Wniósł podanie o urlop lub przy-

dział do Archiwum; od tego zależy, czy, kiedy i w jakiej mierze będzie mógł ukończyć tę pracę. Drugi plan dyr. Bostla, to napisanie monografji lwowskiego gimnazjum II-go, do niedawna t.zw. niemieckiego, które obchodzi właśnie stulecie swego istnienia. Dzieje tego zakładu bardzo znamienne, a wyszli zeń ludzie tacy, jak Smolka, Szajnocha, malarz Rodakowski i wielu innych wybitnych obcych uczonych i znakomitych osobistości.- Dr. Kot, przedstawia, co dotychczas zrobiono w Komisji w sprawie urlopu dla p.radcy Bostla.- Dyr.Bostel komunikuje w ciągu dalszym, że w roku 1918. istniał we Lwowie projekt zawiązania Towarzystwa, które zajęłoby się historją szkolnictwa. Do inicjatorów należał dyr.Bostel, dyr.bibl. Mańkowski, prof. Władysław Kucharski, prof. Jan Friedberg, dyr. Śmiałek i prof.Bożemski Istniała myśl zredagowania memorjału w tej sprawie i rozpoczęcia akcji wydawniczej. Projektowano wydawnictwo w rodzaju niemiec. "Monumenta paedagogica" oraz szereg monografji. Jako rzecz najpilniejszą postanowiono wówczas opracować "Historję szkolnictwa polskiego z okresu podziałów Polski" /wszystkie trzy zabory/, jako wydawnictwa zbiorowe, gdyż w ten sposób ppszłaby sprawa szybciej: może n.p. udałoby się wykończyć takie dzieło w trzech latach. Myśl była trafna. Wszak chodzi tu o okres nam najbliższy, okres który się już skończył i nie wróci. Powinni go opracować współcześni, ci, co to sami przeszli i przeżyli, co byli tego świadkami, najlepiej to znają. Aby dokonać tej pracy, należałoby ją podzielić na partje n.p. osobno: szkolnictwo ludowe, średnie, wyższe, zawodowe, a pięciu współpracowników mogłoby wiele tu zrobić.- Prof. Finkel dodaje, że główny materjał do szkolnictwa galic. z lat 1790 -1802, ławica szkolna, znajduje się w Archiwum Uniwersytetu lwowskiego, i tu należałoby się zwrócić. Także Akademja myślała o opracowaniu tego tematu, rozdała referaty do Encyklopedji akad. Co się z tym stało ? Zwraca też prof. Finkel uwagę na Archiwum Namiestnictwa lwowskiego w tym kierunku. Dyr. Bostel podkreśla też znaczenie zbiorów Archiwum Wiedeńskiego,

909

w którym są ciekawe materjały, raporty i t.d. do dziejów szkolnictwa galicyj. Należałoby to wszystko przy likwidacji wydostać. Prof. Kot: Inicjatywa p. dyr. Bostla jest naturalna i słuszna. Z tych samych przyczyn poruszano tę sprawę i na Komisji. W Warszawie szkolnictwem z okresu zaboru rosyjsk. zajęło się już „Muzeum" szkolne " /Pedagogiczne/ z prof. Dicksteinem na czele. Dyr. Józef Bieliński miał opracować dla encyklopedji akad. szkolnictwo zaboru ros. obecnie nadesłał na ręce Komisji szkic, obejmujący lata 1832 - 1862 . Jeden z inspektorów szkolnych w Warszawie opracowuje też jeden z okresów, obejmujący dwa czy trzy dziesiątki lat. Dla opracowania szkolnictwa zaboru austryjackiego znajdą się współpracownicy chyba we Lwowie. W Poznaniu może też będzie można pozyskać kogoś dla b. zaboru pruskiego. Dr. Kot proponuje, aby p. dyr. Bostel i Podkomisja lwowska dała inicjatywę w tej sprawie. Komisja główna poprze tę akcję jak najusilniej; lecz rzecz musi wyjść stąd i musi być postawioną konkretnie.

Do pracy tej - w myśl wniosków dyr. Bostla, prof. Funkla, dra Łempickiego i innych - postanowiono zaprosić jeszcze p. dyr. Dra Śmiałka, prof. Władysława Kucharskiego, Borzemskiego, prof. Zdzisława Kultysa z gimnazjum VI. i innych. Inicjatywę i organizację takiej sekcji ma ująć w swe dłonie projektodawca, dyr. Bostel, Porozumieć się z innymi pracownikami i przyjść na następne posiedzenie z konkretną propozycją. Prof. Twardowski porusza sprawę bibljografji historji szkolnictwa i wychowania w Polsce. Pan Dr. Kot objaśnia, że Ministerstwo zakupiło wyczerpującą bibljografję śp. prof. Kazbowiaka i ma zamiar ją wydać. Praca ta ma pewne wady, trzeba ją uzupełniać, pozatem do druku jest gotowa.

Przystąpiono do kwestji opracowania poszczególnych tematów dla "Biblioteki pisany pedag." i do prac konstrukcyjnych. Prof. dr. Twardowski sam nie może obecnie podjąć się wydania pism pedagog. Jana Śniadeckiego. Radzi, aby Komisja zwróciła się z tą propozycją wprost do b.

profesora Uniwersytetu lwowskiego Dra Aleksandra Skorskiego, co dr. Kot zanotował - postanowiono prosić dyr. W. Śmiałka o wydanie dzieła Warciusa. Dr. Kazimierz Kolbuszewski podejmuje się opracowania dla "Bibl. pism pedag" - „Poglądów pedagogicznych" pisarzy ~~pol.~~ polsk. XVII.w. i „Instrukcji rodziców dla peregrynantów i nauczycieli synów"- Dr. Łempicki obiecuje wydać „Programy szkolne XVI.w." Prof.dr. Twardowski podejmuje się wydać i opracować polski przekład Locke'a z XVIII.w. Dr. Juliusza Balickiego postanowiono prosić o wydanie tomiku p.t. " Poglądy pedagog. pisarzy pol. XVIII.w. /urywki z literatury, fragmenty mów, kazań i t.d./ lub "Doświadczyńskiego" /ewentualnie i "Podstolego" Krasickiego/, ze stanowiska wychowawczego. Do p. Marji Jaworskiej zwrócić się o ewentualne wydanie pism pedag. Hofmanowej.

Prof.dr. Ptaśnik zapytuje, jak pogodzić zamiary wydawnicze Komisji z fatalnym stanem stosuków wydawniczo-drukarskich z brakiem papieru, którego niema na rzecz najpilniejszą t.j. na Bibljografję K a r b o w i a k a. Mówca zapytuje, czy Komisja zaczęła już coś w Krakowie drukować. Dr. Kot oświadcza, że Rząd co do papieru wywiera odpowiedni nacisk na polskich fabrykantów i że część uzyskanego przez rząd papieru obiecano skierować natychmiast do Krakowa dla naszej Komisji. Dyr. Bostel porusza sprawę wyzyskania czasopism dawnych dla naszych celów, skarży się, że nawet fachowe pisma pedagogiczne polskie nie mają dotąd porządnych, wyczerpujących indeksów i zestawień. Dr.Kot wyjaśnia, że ś.p. Karbowiak uwzględnił także czasopisma w swej Bibljografji, Nadto redakcja " M u z e u m"lwowskiego ma przecież niewydany obszerny indeks, sporządzony przez śp. prof. Kroeka. Pozatem jest dawny spis treści "Muzeum" za dziesięć lat, "Szkoły" za dwadzieścia lat. Celem ułatwienia pracy członkom myśli też Komisja o zgromadzeniu kompletów pewnych wydawnictw i czasopism pedagogicznych, z których stworzyłoby się

411

rodzaj Bibljoteki podręcznej i wypożyczalni. Możeby należało interweniować w tym kierunku w redakcjach organów pedagogicznych .

Dyr. Bostel porusza sprawę stworzenia w Krakowie centralnego katalogu kartkowego dla celów Komisji. Profi P t a ś n i k oświadcza się też za tą myślą podnosząc ujemne strony obecnego projektu inwentaryzacji, gdyż przy inwentaryzowaniu rękopisów wedle numeracji bibljotek, - będzie się wiele rzeczy powtarzać. Dr.Kot przyznaje, że taki katalog kartkowy byłby bardzo celowy i pożądany, lecz w obecnych czasach /papier, pomocnicy,/ nie można sobie jeszcze na to pozwolić. Obecny projekt jaknajszybszej inwentaryzacji i wydawania takich inwentarzów zeszytami , zmierza jaknajprędzej do celu i stąd Komisja podjęła go na szeroką skalę. P. Wisłocki wyjaśnia, że przy jakimkolwiek katalogowaniu rękopisów, powtarzania muszą się zdarzać, skoro nawet przy rękopisach o tej samej zawartości musi się podać pewne uwagi, dopiski, glossy, objaśnienia na rękopisach, nieraz wielkiej wagi dla naszych celów.

Po wyczerpaniu dyskusji przewodniczący prof. dr. Twardowski , składa podziękowanie prof. Kotowi za informacje i referat. Prosi go, aby powiedział Komisji za powrotem swoim do Krakowa, że poprzemy tu jej pracę; nie tylko spełnimy nasze żądania lokalne, lecz i ogólne cele Komisji mieć będziemy przed oczyma. Za 4 - 6 tygodni zbierze się Podkomisja na nowe posiedzenie i wtedy zdamy sobie sprawę z postępu naszej działalności.- Po kilkugodzinnych obradach zamknął przewodniczący zebranie, około 1/2 9 -tej wieczór. Przyjęto.

Dr. St. Łempicki m.p

Dr. Kazimierz Twardowski mp

Za zgodność:
Dr St Łempicki
p.o. sekretarza

412

I. P r o t o k ó ł.

z I-go Zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej", odbytego we wtorek, dnia 2.marca 1920. w Seminarjum filozof. Uniwersytetu Lwowskiego.-

Obecni członkowie: prof.dr. Kazimierz Twardowski, prof. dr. Jan Ptaśnik i dr. Stanisław Łempicki:

Uproszony o przyjęcie przewodnictwa, prof. Twardowski otwiera posiedzenie, funkcje sekretarza pełni dr. St. Łempicki. Prof. Twardowski w zagajeniu zaznacza, że na tem pierwszem zebraniu nie możemy jeszcze formalnie ukonstytuować się jako "podkomisja lwowska", gdyż - o ile wiemy - projekt tworzenia "podkomisji, przedstawiony Ministerstwu Oświecenia przez krakowską centralę Komisji,- nie został dotąd zatwierdzony. Jest to więc tylko pierwsze zebranie członków lwowskich. Następnie porusza ogólnie sprawę znaczenia Komisji, jej celów i przyszłych prac na gruncie lwowskim.

Dr.Stanisław Łempicki zdaje sprawę z dotychczasowych czynności Komisji w Krakowie, referując i streszczając ważniejsze punkty nadesłanych dotąd trzech protokołów posiedzeń krakowskich t.j. z dnia 18. listopada 1919, 3 stycznia 1920 oraz 3-ciego i 4-tego lutego 1920. Projektowane i zwołane już nawet do Krakowa na pierwsze dni lutego b.r. zebranie wszystkich członków Komisji, także pozakrakowskich, nie doszło do skutku ze względu na trudności komunikacyjne i inne w owym czasie i zostało w porę odwołane. Referując protokoły wspomnianych posiedzeń, zwraca sekretarz uwagę na następujące kwestje: zarząd Komisji, adres, zmiana jej nazwy, sprawa regulaminu Komisji, który został Ministerstwu przedłożony do zatwierdzenia, dalej preliminarz budżetowy Komisji, koszta ewentualnych wydawnictw, inwentaryzacja rękopisów, odnoszących się do dziejów szkół i wychowania w Polsce /ogólnie/, zbieranie wycinków z gazet, odnoszących się do tych samych spraw, następnie na kwestję tworzenia podkomisji w większych środowiskach naukowych, tozsyłania

protokołów z posiedzeń krakowskich, wyzyskania materjałów, znajdujących się w bibljotekach szkolnych /t.j.głównie podręczników i materjałów do historji danej szkoły/, wydania odpowiedniego okólnika przez władze szkolne do nauczycielstwa, sprawę katalogowania druków /w późniejszym terminie/ wyzyskania "Miscellaneów", i t.zw. "Silvae rerum", dalej zajęcia się przez odpowiednio przygotowanych nauczycieli historją szkolnictwa lokalnego, kwestją instrukcji dla inwentaryzatorów rękopisów, którą właśnie Kraków opracowuje, kwestją programu wydawniczego Komisji, omawianego w Krakowie, spisu najważniejszych zagadnień, domagających się opracowania, wygotowanego przez sekretarza prof. K o t a, i t.d. Omawiano również w Krakowie sprawę zajęcia się historją szkolnictwa polskiego kresowego, na wshodzie i zachodzie, aby nawiązać dzisiaj do dawnych nieraz świetnych i dodatnich tradycji, następnie sprawę wydawnictw popularno-naukowych Komisji, dla szerszych sfer przeznaczonych, sprawę nawiązania kontaktu z Lwowskiem Muzeum szkolnem i wciągnięcia do współpracy katechetów i prefektów, poruszoną w Krakowie przez ks.prof. F i j a ł k a, wreszcie kwestję mianowania członków właściwych i korespondentów Komisji. Wszystkie te sprawy, powyżej wymienione, przedstawiał referent ściśle według protokołów krakowskich i w porządku posiedzeń tamtejszych, na których coraz ulegały pewnym dopełnieniom i wyświetleniu. Co do współpracownictwa członków lwowskich, wzmiankuje sekretarz - na podstwie protokołu krakowskiego z lutego b.r.- że postanowiono zwrócić się do prof. Twardowskiego z prośbą o przygotowanie wydania pism pedagogicznych Jana Śniadeckiego, że prof.dr. Ptaśnik przyrzekł dać syntezę wychowania średniowiecznego w Polsce obok pewnych innych szczegółowych zagadnień, wreszcie dr. Łempicki St. oświadczył gotowość opracowania dziejów szkolnictwa lwowskiego przed Jezuitami i przedłożenia Komisji drugiej części swej pracy o " Janie Zamoyskim" jako reformatorze wyższego szkolnictwa

./.

w Polsce".

Po wysłuchaniu niniejszego sprawozdania i przedyskutowania niektórych jego punktów, przystąpiono do omówienia organizacji prac Komisji na gruncie lwowskim i wogóle Wsch. Małopolski, gdyż wyrażono przekonanie, że regulamin Komisji rozciągnie ingerencję przyszłej Podkomisji lwowskiej na całą tę część b. Galicji.

Prof. dr. Twardowski jest zdania, że-nie czekając na formalne zorganizowanie podkomisji, można i należy już teraz pozyskiwać jak najwięcej współpracowników dla Komisji, we Lwowie i na prowincji,. Należy się też odnieść do Krakowa, aby zarząd Komisji, w regulaminie lub „ex praesidio", wyznaczył nam nasz terytorjalny zakres działania i roztrzygnął , kto powołuje członków -korespondentów, Kraków, czy też poszczególne podkomisje same. Po zorjentowaniu się na-leżytem i wyłowieniu odpowiednich nazwisk /n.p. co do prowincji przy pomocy "Kalendarzyka profesorskiego", informacji Konsystorza biskup. co do księży i klasztorów i t.d./, - będzie można zaproponować pewne osoby na członków - korespondentów, na delegatów prowincjonalnych i t.p.

/ Dr. Łempicki podjął się sporządzenia w możliwie krótkim czasie spisu odpowiednich kandydatów na współpracowników Komisji i przedłożenia go zebraniu członków lwowskich do przedyskutowania. Wymieniono w dyskusji nazwiska: insp. Wańczury , Wisłockiego, dr. Płaczkówny z Przemyśla, ks. prof. Sasa z Chyrowa, dr. Badeckiego, red. Nadke-Nakęskiego, p. Opałka i innych,/.

Następnie uchwalono jednogłośnie zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją powołania na członka czynnego Komisji historyka Uniwersytetu lwowskiego, prof.dra Ludwika F i n k l a .

Prof.Dr. Twardowski i prof. dr. Ptaśnik zabierają głos w sprawie oddania inwentaryzacji zbiorów rękopism. lwowskich p. skryptorowi Ossolineum, Władysławowi Wisłockiemu, z którym - z ramienia Komisji porozumiewał się

/.

już kilkakrotnie dr. St. Łempicki. Zgodzono się na propozycję p. Wisłockiego skatalogowania całości lwowskiego materjału, przyczem mowcy stanęli na stanowisku, że nie należy podawać terminu ukończemia pracy zbyt szybkiego, lecz oddawać raczej materjał do druku częściami, n.p.wedle zbiorów /Ossolineum, Archiwum miej. i t.d./

Prof. Twardowski jest zdania, aby po porozumieniu się definitywnem z p. Wisłockim i uzyskaniu od niego na piśmie deklaracji, objaśniającej czego się podejmuje i jakie stawia warunki co do wynagrodzenia, odnieść się do Komisji w Krakowie z odpowiednim wnioskiem co do powierzenia p.Wisłockiemu wspomnianej pracy.

Uchwalono. Sprawą ma się zająć dr. Łempicki.

W dalszej dyskusji poruszono myśl porozumienia się z Archiwum miasta Przemyśla /dr. Polaczkówna/, uwzględnienia historji szkolnictwa polskiego na Bukowinie /może pomoże w tej sprawie konsul ~~pol.~~ polski dr. Kwiatkowski/, spisania materjałów do szkół jezuickich w b. Galicji, o ile jakieś są n.p. u Jezuitów lwowskich lub w Chyrowie i t.d. Postanowiono zwrócić się listownie do p. Polaczkówny w Przemyślu i ks. Sasa ww Chyrowie z zapytaniem.

Prof. Twardowski proponuje, aby w sprawie zbiorów "Pol. Muzeum Szkolnego poprosić o informacje jego ~~jego~~ prezesa p. Dra Majchrowicza, ewentualnie któregoś z jego zastępców /Czerneckiego, Łukasiewicza/. Należałoby postarać się o skatalogowanie (przez p. Wisłockiego lub w własnym zarządzie "Muzeum") materjałów rękop. i wogóle zbiorów tej instytucji, odnoszących się do dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce. Uchwalono. Dr. Łempicki mając pewien kontakt z prasą, podejmuje się, gromadzenia i przechowywania do dyspozycji Komisji Krakowskiej i podkomisji lwowskiej wycinków z pracy lwowskiej, odnoszących się do historji szkolnictwa / z dniem 3. marca 1920 r. Również podejmuje się Dr.Łempicki podniesienia w prasie miejscowej w odpowiednich artykułach celów i zadań Komisji, podania o niej pewnych wiadomości, szerszemu ogółowi a zwłaszcza Kołom nauczycielskim

./.

416

Po dyskusji w której zabierają nadto głos prof.Twardowski i prof. Ptaśnik, uchwalono, aby naprzód pomieścić w całej prasie lwowskiej równobrzmiący, obszerniejszy komunikat o powstaniu i celach Komisji historyczno-pedagogicznej wraz z wezwaniem do współpracownictwa w jej oddziale lwowskim, - a później dopiero postarać się jeszcze ewentualnie o artykuły o Komisji w tem i owem piśmie. Zlecono sekretarzowi. Nakoniec uchwalono: 1/ wysłać raport do Komisji w Krakowie o tem pierwszem zebraniu i rozpoczęciu prac na gruncie lwowskim i Wsch. Małopolski, 2/ wysłać natychmiast propozycję w sprawie prof. Finkla. 3/ przedłożyć z odpowiednim wnioskiem deklarację p. skryptora Wisłockiego co do inwentaryzacji 4/ wystosować zapytania do Komisji w sprawie terytorjalnej Kompetencji Podkomisji lwowskiej, prawa powoływania korespondentów i delegatów, regulaminu, instrukcji dla inwentaryzatorów, 5/ odnieść się do Krakowa z prośbą o przyznanie pewnej zaliczki na koszta administracyjne /na co narazie wyłoży dr. Łempicki z własnych funduszów/.

Na tem zamknął, po dłuższych obradach, przewodniczący prof. Twardowski posiedzenie, zaznaczając, że niebawem ma przybyć do Lwowa sekretarz Komisji z Krakowa, prof. dr. Kot, który zechce zapewne na osobnem zebraniu referować nam najbliższe zadania i prace Komisji, oraz udzielić wszechstronnych wyjaśnień.-

We Lwowie, 2 marca 1920.r.

Dr. Stanisław Łempicki m.p.

Dr.Kazimierz Twardowski m.p.

Za zgodność:
Dr St Łempicki
p. o. sekretarza

417

II. P r o t o k ó ł

z II-go zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno - pedagogicznej", odbytej dnia 18-go marca 1920 r., we czwartek, w lokalu Komisji egzaminacyjnej na Uniwersytecie. Obecni: członkowie: prof. dr. Twardowski, prof. dr. Ptaśnik prof. dr. Finkel, prof. dr. Kot, sekretarz Komisji z Krakowa i dr. Stanisław Łempicki, nadto z zaproszonych osób: dyr. Ferdynand Bostel, dr. Kazimierz Kolbuszewski i skryptor Ossolineum, p. Władysław Wisłocki. Członek Komisji radca dr. Majchrowicz usprawiedliwił swą nieobecność. Przewodniczy: : Prof. dr. Twardowski . Przewodniczący wita zebranych: o zadaniach i celach Komisji mówić już dzisiaj nie będzie, mimo obecności kilku osób nowych, gdyż sprawa ta jest dostatecznie znaną, choćby z komunikatów. Zebraliśmy się tutaj, gdyż przybył sekretarz Komisji, dr. Stanisła Kot z Krakowa , który przedstawi nam nieco dokładniej ustrój i program Komisji.- Sekretarz lwowskiego oddziału, dr. St- Łempicki , odczytuje protokół z ostatniego zebrania, który został następnie przyjęty i podpisany.

Zabiera głos , dr.St. Kot, i przemawia mniej więcej w ten sposób: Pierwszy plan Komisji powstał w jesieni 1919 r. za pobytu ministra Łopuszańskiego w Krakowie; odbyło się wówczas posiedzenie informacyjne, na którem p. Minister wyraził życzenie, by siedzibą Komisji był Kraków. Komisja historyczno-pedagogiczna ma następujące cele:

1/ cel ściśle naukowy t.j. z punktu widzenia historycznego zebrać materjały, ukryte po archiwach, zinwentaryzować je, ogłosić je w wydawnictwach Komisji, słowem uprzystępnić. W związku z tym celem pozostają wydawnictwa naukowe Komisji, które mają też dać historję praktyki szkolnej i poglądów pedagogicznych w Polsce.

2/ Druga strona Komisji jest praktyczna, chodzi o pociągnięcie nauczycielstwa do pracy naukowej, zwłaszcza na

prowincji; dorobek tej pracy mógłby być ogłaszany także n. p. w sprawozdaniach szkolnych. W każdej miejscowości badać się powinno materjały do historji szkolnictwa lokalnego. Potrzebny jest dla tych celów, dla tej roboty, pewien regulator z góry, wytwarzający atmosferę zachęcającą, a takim regulatorem ma być właśnie nasza Komisja. Trzeci cel Komisji, który się niedawno wyłonił, z inicjatywy Ministerstwa, to stworzenie pewnego zasobu lektury obowiązkowej dla kandydatów stanu nauczycielskiego. Złożą się na nią owoce badań przeszłości pedagogicznej własnej; lektura ta stworzy z czasem bibljoteczkę specjalną dla szkół i kandydatów. Następnie przedstawił dr. Kot, jakie będą wydawnictwa Komisji, a więc:

a/ Bibljoteka Fontes Pisany Pedagog., która zawrze także w sobie dokumenty prawodawstwa szkolnego pol. i t.d. Istnieje obecnie plan prowizoryczny tej Bibljoteki. Potrzeba tylko pracowników; mają to być wydania krytyczne, z dobrym komentarzem, traktowanym na tle porównawczem z analogiczną literaturą europejską, opatrzone wstępną rozprawką syntetyczną.

b/ Opracowania monograficzne, nawet drobne, o charakterze konstrukcyjnym, gdyż materjałów samych Ministerstwo wydawać nie może. Tematów Komisja narzucać nie myśli, raczej należy baczyć na to, czem kto się już zajmuje, nad czem od dłuższego czasu pracuje, z czem jest obeznany, do czego ma materjały. Przedewszystkiem należy uwzględniać zagadnienia, które i dzisiaj są żywotne.

3/ Zeszyty z inwentaryzacją rękopiśmiennych zbiorów, możliwie szybko wygotowane, inwentarze praktyczne, dobrze orjentujące.

4/ Ponadto pojawił się w Krakowie wniosek, aby podjąć i wydawnictwa popularne, krótkie, zwłaszcza na kresach, dla nauczycielstwa ludowego, szerszych sfer, pisane z wdziękiem. Co się tyczy organizacji i rozwoju Komisji, to Komisja jest

prof.dr. Kot, że zorganizowanie się członków lwowskich w Podkomisję jest bardzo na miejscu. Również zasługuje na uznanie załatwienie sprawy inwentaryzacji, którą powierzono p. Wisłockiemu. Przed podkomisją lwowską otwiera się bogate pole pracy. Należy zebrać nowych jeszcze członków i delegatów po prowincji i podać ich Krakowowi do zatwierdzenia; członkowie powinni rozebrać pomiędzy siebie tematy , zgłosić własne prace, należałoby również poddać pewne tematy n.p. kierownikom seminarjów uniwersyteckich, pomyśleć o inwentaryzacji zbiorów prowincjonalnych, pracy nad szkolnictwem lokalnem i t.d. i t.d.-

Po wyczerpującym referacie informacyjnym prof. Kota, interpelowali go członkowie lwowscy w różnych sprawach, prosząc zwłaszcza o wyjaśnienie w kwestjach wątpliwych. Prof. Twardowski pytał o stosunek Komisji historyczno-pedagogicznej do "Komisji dla dziejów oświaty w Polsce", która wydaje znane "Archiwum". Dr. Kot odpowiada, że "Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce", wydaje obecnie "Komisja literacka Akademji Umiejętności" i że Archiwum to chętnie będzie naszej Komisji dopomagać, pomieszczając pewne prace jej członków.- Dr.Łempicki zapytuje o kwestję kompetencji terytorjalnej tzw. podkomisji lwowskiej, czy prace jej mają się ograniczać tylko do Lwowa, czy też i do wshodniej Małopolski wogóle. Dr. Kot. jest zdania, że należy się z tem zwrócić do Komisji w Krakowie po roztrzygnięciu. Mowca sądzi jednak, że tzw. podkomisja lwowska proponować może delegatów i członków dla całego terytorjum b. Galicji wsch., wszędzie może poddawać tematy i dawać inicjatywę, ale z wiedzą Komisji właściwej i w porozumieniu z nią. Wogóle czynić może i powinna Podkomisja lwowska wszystko to, co ułatwia pracę.-Prof.Finkel jeszcze w tej samej sprawie pyta, czy n.p. członkowie z prowincji Wsch. Galicji mają się zwracać do centrali Komisji przez "podkomisję lwowską" czy wprost ?..... Prof. Twardowski jest zdania, że jeśli chodzi o jednostki odosobnione, to niech raczej odnoszą się wprost do Krako-

./.

dopiero w stadjum rozkwitu. Lista współpracowników jest jeszcze niezupełna; ponieważ chodziło o szybkie ukonstytuowanie się Komisji, więc nie wyczerpano jeszcze współpracowników, mianowano na początek tylko pewną ilość, pozostawiając resztę kooptacji. Siedzibą Komisji jest Kraków, lecz charakter jej ogólno polski. Kontakt z wszystkimi członkami potrzebny, rozsyła się im w tym celu protokoły krakowskie, prosi się każdej chwili o listy i wnioski. Należy się zorjentować co do wszystkich współpracowników, których możnaby do Komisji wciągnąć. Mimo podziału na ... członków zwyczajnych i korespondentów, - wszyscy są sobie naukowo równi, lecz ilość członków zwyczajnych raczej ze względów administracyjnych ograniczono; trzymano się zresztą zasady, że czynnymi zostają ci, którzy w zakresie historji szkoln. i wychowania już naukowo pracowali, korespondentami mogą być nawet wybitni uczeni, przygodnie się dziejami szkolnictwa i wychowania zajmujący, archiwiści, bibljotekarze i t.d. Zależy na wyzyskaniu odpowiedniem wszystkich możliwych sił. Członkowie Komisji, gdziekolwiek są, mogą się z centralą krakowską porozumiewać bezpośrednio.
W większych miejscowościach potworzono t.zw. podkomisje, ale tylko jako organ pomocniczy, bez większej autonomji, skoro wszyscy członkowie są przecież sami, każdy z osobna, członkami aktualnymi Komisji centralnej. Podkomisja w Warszawie jest już dosyć ożywiona. W Poznaniu podkomisji narazie niema, jest tylko jeden profesor Danysz. W Prusiech Zach.- ks. Czaplewski, w Wilnie zastępuje znakomicie komisję p. Ludwik Janowski i inni. Co do budżetu, to nie starano się dotąd o większy budżet, aż będą owoce pracy. Komisja jest ciałem samorządnem, zawieszonem przy Ministerstwie; naukowo samodzielna, a tylko w sprawach budżetowych zawisła od Ministerstwa, które nadto obiecało urlopy dla niektórych pracowników, obiecało wydać okólnik do nauczycielstwa, zachęcający do współpracy.
Przechodząc do dotychczasowej działalności Lwowa zaznacza

wa. Nie potrzeba instancji pośredniej, nie potrzeba sprawy komplikować. Dr. Łempicki oświadcza się też zatem stanowiskiem. My mamy pracować tylko we Lwowie, a co do reszty Galicji Wsch., to możemy i powinniśmy jedynie dawać inicjatywę pewną, ułatwiać, pośredniczyć. Prof. Finkel żąda, aby mimo wszystko Kraków roztrzygnął tę rzecz zasadniczo. Z drugiej strony przecież, nam tu we Lwowie łatwiej porozumieć się z prowincją wshodnio-galicyjską, z kresami, niż Krakowowi, więc może nasze stałe pośrednictwo byłoby i dobre. Prof. Twardowski ustala, że jedno nie wyklucza drugiego , że przecież możemy dawać pewną inicjatywę, zyskiwać ludzi, ale nie wynika z tego, abyśmy musieli być oficjalną pośrednią instancją. Zresztą - imieniem członków lwowskich + zwraca się prof. Twardowski do sekretarza dra Kota o poruszenie tej sprawy w Krakowie; niech Komisja definitywnie roztrzygnie o terytorjalnem zakresie naszej podkomisji i jej kompetencjach. Uchwalono.

Rozpoczęła się dyskusja w kwestji nazwisk, ewentualnych współpracowników. Dr. Łempicki podaje nazwisko dr. Marji Polaczkówny z Przemyśla, Seminarjum naucz. żeńskie, kóóra mogłaby się zająć inwentaryzacją rękopisów historyczno-pedagogicznych w Archiwum m. Przemyśla i innych tamtejszych zbiorach. Dr. Kot oświadcza, że Kraków się z p. Polaczkówną listownie porozumie. Prof. Finkel i dr. Łempicki przemawiają za p. inspektorem Wańczurą z Rady szkolnej krajowej, badaczem szkolnictwa na ziemiach wshodnich. Uchwalono zaprosić pana Wańczrę na następne posiedzenie. Podano Krakowowi nazwisko ks. prof. Sasa z Chyrowa, z którym i stąd ewentualnie będzie można się porozumieć i zapytać, czy zechce objąć jakiś temat.

Dyr. Ferdynand Bpstel, oświadcza, że już od kilkunastu lat pracuje i zbiera materjały do dziejów "Szkolnictwa galicyjskiego w latach 1772 - 1918".. Materjał zebrany jeszcze nieuporządkowany. Opracowanie całości przerasta jego siły, wobec obowiązkowych zajęć zawodowych; mógłby chyba opracować jakiś okres lub dział. Wniósł podanie o urlop lub przy-

dział do Archiwum; od tego zależy, czy, kiedy i w jakiej mierze będzie mógł ukończyć tę pracę. Drugi plan dyr. Bostla, to napisanie monografji lwowskiego gimnazjum II-go, do niedawna t.zw. niemieckiego, które obchodzi właśnie stulecie swego istnienia. Dzieje tego zakładu bardzo znamienne, a wyszli zeń ludzie tacy, jak Smolka, Szajnocha, malarz Rodakowski i wielu innych wybitnych obcych uczonych i znakomitych osobistości.- Dr. Kot, przedstawia, co dotychczas zrobiono w Komisji w sprawie urlopu dla p.radcy Bostla.- Dyr.Bostel komunikuje w ciągu dalszym, że w roku 1918. istniał we Lwowie projekt zawiązania Towarzystwa, które zajęłoby się historją szkolnictwa. Do inicjatorów należał dyr.Bostel, dyr.bibl. Mańkowski, prof. Władysław Kucharski, prof. Jan Friedberg, dyr. Śmiałek i prof.Bożemski Istniała myśl zredagowania memorjału w tej sprawie i rozpoczęcia akcji wydawniczej. Projektowano wydawnictwo w rodzaju niemiec. "Monumenta paedagogica" oraz szereg monografji. Jako rzecz najpilniejszą postanowiono wówczas opracować "Historję szkolnictwa polskiego z okresu podziałów Polski" /wszystkie trzy zabory/, jako wydawnictwo zbiorowe, gdyż w ten sposób ppszłaby sprawa szybciej: może n.p. udałoby się wykończyć takie dzieło w trzech latach. Myśl była trafna. Wszak chodzi tu o okres nam najbliższy, okres który się już skończył i nie wróci. Powinni go opracować współcześni, ci, co to sami przeszli i przeżyli, co byli tego świadkami, najlepiej to znają. Aby dokonać tej pracy, należałoby ją podzielić na partje n.p. osobno: szkolnictwo ludowe, średnie, wyższe, zawodowe, a pięciu współpracowników mogłoby wiele tu zrobić.- Prof. Finkel dodaje, że główny materjał do szkolnictwa galic. z lat 1790 -1802, ławica szkolna, znajduje się w Archiwum Uniwersytetu lwowskiego, i tu należałoby się zwrócić. Także Akademja myślała o opracowaniu tego tematu, rozdała referaty do Encyklopedji akad. Co się z tym stało ? Zwraca też prof. Finkel uwagę na Archiwum Namiestnictwa lwowskiego w tym kierunku. Dyr. Bostel podkreśla też znaczenie zbiorów Archiwum Wiedeńskiego,

w którym są ciekawe materjały, raporty i t.d. do dziejów szkolnictwa galicyj. Należałoby to wszystko przy likwidacji wydostać. Prof. Kot: Inicjatywa p. dyr. Bostla jest naturalna i słuszna. Z tych samych przyczyn poruszano tę sprawę i na Komisji. W Warszawie szkolnictwem z okresu zaboru rosyjsk. zajęło się już „Muzeum" szkolne " /Pedagogiczne/ z prof. Dicksteinem na czele. Dyr. Józef Bieliński miał opracować dla encyklopedji akad. szkolnictwo zaboru ros. obecnie nadesłał na ręce Komisji szkic, obejmujący lata 1832 - 1862 . Jeden z inspektorów szkolnych w Warszawie opracowuje też jeden z okresów, obejmujący dwa czy trzy dziesiątki lat. Dla opracowania szkolnictwa zaboru austryjackiego znajdą się współpracownicy chyba we Lwowie. W Poznaniu może też będzie można pozyskać kogoś dla b. zaboru pruskiego. Dr. Kot proponuje, aby p. dyr. Bostel i Podkomisja lwowska dała inicjatywę w tej sprawie. Komisja główna poprze tę akcję jak najusilniej; lecz rzecz musi wyjść stąd i musi być postawioną konkretnie.

Do pracy tej - w myśl wniosków dyr. Bostla, prof. Funkla, dra Łempickiego i innych - postanowiono zaprosić jeszcze p. dyr. Dra Śmiałka, prof. Władysława Kucharskiego, Borzemskiego, prof. Zdzisława Kultysa z gimnazjum VI. i innych. Inicjatywę i organizację takiej sekcji ma ująć w swe dłonie projektodawca dyr. Bostel, Porozumieć się z innymi pracownikami i przyjść na następne posiedzenie z konkretną propozycją. Prof. Twardowski porusza sprawę bibljografji historji szkolnictwa i wychowania w Polsce. Pan Dr. Kot objaśnia, że Ministerstwo zakupiło wyczerpującą bibljografję śp. prof. Kazbowiaka i ma zamiar ją wydać. Praca ta ma pewne wady, trzeba ją uzupełniać, pozatem do druku jest gotowa.

Przystąpiono do kwestji opracowania poszczególnych tematów dla 'Biblioteki pisany pedag." i do prac konstrukcyjnych. Prof. dr. Twardowski sam nie może obecnie podjąć się wydania pism pedagog. Jana Śniadeckiego. Radzi, aby Komisja zwróciła się w tą propozycją wprost do b.

./.

profesora Uniwersytetu lwowskiego Dra Aleksandra Skorskiego, co dr. Kot zanotował - postanowiono prosić dyr. W. Śmiałka o wydanie dzieła Maricjusa. Dr. Kazimierz Kolbuszewski podejmuje się opracowania dla "Bibl. pism pedag" - „Poglądów pedagogicznych" pisany w/ pol. poł.XVII.w. i „Instrukcji rodziców dla peregrynantów i nauczycieli synów"- Dr. Łempicki obiecuje wydać „Programy szkolne XVI.w." Prof.dr. Twardowski podejmuje się wydać i opracować polski przekład Locke'a z XVIII.w. Dr. Juliusza Balickiego postanowiono prosić o wydanie tomiku p.t. " Poglądy pedagog. pisarzy pol. XVIII.w. /urywki z literatury, fragmenty mów, kazań i t.d./ lub "Doświadczyńskiego" /ewentualnie i "Podstolego" Krasickiego/, ze stanowiska wychowawczego. Do p. Marji Jaworskiej zwrócić się o ewentualne wydanie pism pedag. HHofmanowej.

Prof.dr. Ptaśnik zapytuje, jak pogodzić zamiary wydawnicze Komisji z fatalnym stanem stosuków wydawniczodrukarskich z brakiem papieru, którego niema na rzecz najpilniejszą t.j. na Bibljografję K a r b o w i a k a. Mówca zapytuje, czy Komisja zaczęła już coś w Krakowie drukować. Dr. Kot oświadcza, że Rząd co do papieru wywiera odpowiedni nacisk na polskich fabrykantów i że część uzyskanego przez rząd papieru obiecano skierować natychmiast do Krakowa dla naszej Komisji. Dyr. Bostel porusa sprawę wyzyskania czasopism dawnych dla naszych celów, skarży się, że nawet fachowe pisma pedagogiczne polskie nie mają dotąd porządnych, wyczerpujących indeksów i zestawień. Dr.Kot wyjaśnia, że ś.p. Karbowiak uwzględnił także czasopisma w swej Bibljografji, Nadto redakcja " M u z e u m"lwowskiego ma przecież niewydany obszerny indeks, sporządzony przez śp. prof. Krceka. Pozatem jest dawny spis treści "Muzeum" za dziesięć lat, "Szkoły" za dwadzieścia lat. Celem ułatwienia pracy członkom myśli też Komisja o zgromadzeniu kompletów pewnych wydawnictw i czasopism pedagogicznych, z których stworzyłoby się

./.

rodzaj Bibljoteki podręcznej i wypożyczalni. Możeby należało interweniować w tym kierunku w redakcjach organów pedagogicznych .

Dyr. Bostel porusza sprawę stworzenia w Krakowie centralnego katalogu kartkowego dla celów Komisji. Prof. P t a ś n i k oświadcza się też za tą myślą podnosząc ujemne strony obecnego projektu inwentaryzacji, gdyż przy inwentaryzowaniu rękopisów wedle numeracji bibljotek, - będzie się wiele rzeczy powtarzać. Dr. Kot przyznaje, że taki katalog kartkowy byłby bardzo celowy i pożądany, lecz w obecnych czasach /papier, pomocnicy,/ nie można sobie jeszcze na to pozwolić. Obecny projekt jaknajszybszej inwentaryzacji i wydawania takich inwentarzów zeszytami , zmierza jaknajprędzej do celu i stąd Komisja podjęła go na szeroką skalę. P. Wisłocki wyjaśnia, że przy jakimkolwiek katalogowaniu rękopisów powtarzania muszą się zdarzać, skoro nawet przy rękopisach o tej samej zawartości musi się podać pewne uwagi, dopiski, glossy, objaśnienia na rękopisach, nieraz wielkiej wagi dla naszych celów.

Po wyczerpaniu dyskusji przewodniczący prof. dr. Twardowski , składa podziękowanie prof. Kotowi za informacje i referat. Prosi go, aby powiedział Komisji za powrotem swoim do Krakowa, że poprzemy tu jej pracę; nie tylko spełnimy nasze żądania lokalne, lecz i ogólne cele Komisji mieć będziemy przed oczyma. Za 4 - 6 tygodni zbierze się Podkomisja na nowe posiedzenie i wtedy zdamy sobie sprawę z postępu naszej działalności.- Po kilkugodzinnych obradach zamknął przewodniczący zebranie, około 1/2 9 -tej wieczór. Przyjęto.

Dr. St. Łempicki m.p

Dr. Kazimierz Twardowski mp

Za zgodność:
Dr St. Łempicki
p.o. sekretarza

L. 40/Kh p.

926

PROTOKÓŁ

z III zebrania członków lwowskich „ Komisyi Historyczno - pedagogicznej", odbytego dnia 27 kwietnia 1920 we wtorek, w lokalu Komisyi egzamin. na Uniwesytecie lwowskim.

Obecni członkowie: prof. Twardowski, prof. Finkel. Dr. Majchrowicz, dyr. Bostel, dr. Kolbuszewski, p. Wisłocki, dr. St. Łempicki. Z/ Zaproszonych gości: w zastępstwie Delegata Min. Ośw. Publ. p. Stan. Sobińskiego, który zmuszony był wyjechać, reprezentuje Radę Szkol. Kraj. i Delegata p. radca dr. Majchrowicz, nadto obecni reprezentanci nauczycielstwa: prezes małop. T.N.S.W., dyr. dr. Karol Zagajewski, prezes lwow. Koła T.N.S.W., prof. Alfr. Ujejski i reprezentant Tow. Pedagogicznego dyr. Edw. Szajowski, ponadto zaproszeni: redaktor Michał Rolle i p. insp. Alojzy Wanczura. Prezes podkomisyi lwowskiej, prof. Twardowski, otwiera posiedzenie i zaznacza, że prócz członków zaproszono na to zebranie i inne osoby, na których pomocy i współdziałaniu Komisyi zależy, t.j. p. Delegata Minist. Oświecenia Publ. oraz przedstawicieli nauczycielstwa; zarówno Rada Szk. Kraj., jak i zrzeszenia nauczycielskie, mogą uczynić bardzo wiele dla celów Komisyi, zachęcając nauczycielstwo wszelkich stopni do opracowywania szkolnictwa lokalnego, inwentaryzowania materyałów histor. i t.d. Przewodniczący odczytuje list p. Delegata Sobińskiego, który tłumaczy swą nieobecność i prosi p. radcę Majchrowicza o zastępstwo. Prof. Twardowski wita p. radcę Majchrowicza jako przedstawiciela Ministerstwa i Delegata, wita reprezentantów nauczycielstwa, wita i innych członków i gości. Następnie sekretarz, dr. St. Łempicki, odczytuje protokół z ostatniego posiedzenia, który przyjęto i podpisano. Odczytano też protokół z 5 posiedzenia Komisyi histor. pedagogicz. krakowskiej, oraz regulamin Komisyi, nadesłany z Krakowa i zatwierdzony przez Ministerstwo.

W sprawie uzupełnień do protokołu zabiera głos członek, radca Majchrowicz, udzielając pewnych dodatkowych informacyj, odnoszących się do prac Komisyi. Co do „ Pol. Muzeum Szkolnego", to instytucya to młoda, liczy dopiero lat 17., ma wprawdzie wiele rzeczy b. cennych, rękopiśmiennych, jednak niedużo ; przeważnie są to katalogi, świadectwa wybitnych osób i t.d. Są tu także materjały drukowane, b. obfite, ale dla metodyki szkolnej lub historyi metodyki szkolnej w b. Galicyi, trudno natomiast o poważniejsze materyały do samej historyi szkolnictwa, więc może i in-

wentaryzator nie będzie miał tu wiele do czynienia. Główny zrąb bogactw Muzeum, - to podręczniki. - Co do projektu opracowania szkolnictwa galicyjskiego, podniesionego przez p. dyr. Bostla, wskazuje dr. Majchrowicz na inne jeszcze zbiory materyałów, poza tymi, które wyzyskał dyr. Bostel. Bardzo ważną jest „ Silva rerum" z Arch. uniwersyt., wskazana przez prof. Finkla, a dalej ogromne materyały mieści Archiwum Namiestnictwa, które w okresie inw. rosyjskiej, w Krakowie, zajmowało przecież 8 - 10 sal samych aktów szkolnych, zwłaszcza od 1772 - 1862, do czasów autonomji, stworzenia Rady Szkolnej Krajowej. Potrzebna tu inwentaryzacya, lecz do tego musi być cały sztab pracowników młodych; akta, które się tutaj mieszczą, stanowią materjał pierwszorzędny. Ważną jest również sprawa monografij naszych szkół średnich; historye niektórych zakładów już istnieją np. gimnazyum przemyskiego (Goliński), stanisławowskiego (ks. Dąbrowski), Brzeżańskiego (Tomaszewski) i t.d. Są to jednak rzeczy przeważnie doryweze, anegdotyczne, kronikarskie. Należy pisać takie prace na podst. całości dostępnych materyałów. Mowca wspomina, że pisał w ten sposób o pierwszym roku istnienia gimnazyum dawnego Fr. Józefa we Lwowie, obecnie im. Batrego, na podstawie aktów archiwum Namiestnictwa. Prócz gimnazyum II-go we Lwowie, o którym chce pisać dyr. Bostel, także i tut. I. szkoła realna obchodzi obecnie swój jubileusz (powstała 1818 czy 1819, a uległa różnorodnym przekształceniom), i do jej dziejów są materyały w archiwum Namiestnictwa. Opracowaćby należało na podst. tych samych materyałów rękop. dzieje najstarszych gimnazyów w Małopolsce, jak Bochnia, Buczacz, Tarnopol, Zbaraż i inne.

Dalej zwraca członek dr. Majchrowicz uwagę na protokoły sejmu galicyjskiego i sprawozdania, jako na niezmierny ważny materyał do dziejów szkolnictwa galicyjskiego.- Obrady sejmowe w sprawach szkolnych, polityka szkolna, walki sejmowe o szkołę między demokratami, a konserwatystami, to rzeczy niezmiernej wagi, które opracować też powinno dzisiejsze pokolenie, pamiętne tego wszystkiego. Następcy nasi gotowi przedstawić te wypadki jednostronnie, korzystając z pamfletów, których nie brak i stronniczych oświetleń. Należałoby napisać monografję sejmowej Komisyi szkolnej, działaczy i mowców pedagogów, jak Czerkawski, Sawczyński, Trzaskowski, ponadto taki Romanowicz i inni. Mowca charakteryzuje

np. obszerniej działalność Czerkawskiego (pisał monografię jego Skórski, lecz nie dokończył), uwydatniając znaczenie jego, jako wizytatora szkół, inspektora i t.d. Doskonałe tu materyały do metodyki i dydaktyki, poglądy pedagogiczne mniej ładne, ze wzgl. na stosunek Czerkawskiego do rządu austr. i jego tendencji. Trzebaby też pomyśleć o działalności Samolewicza i o wielu podobnych tematach.

Przewodniczący dziękuje p. radcy Majchrowiczowi za doskonałe, pełne nowych informacyj, uwagi, poczem przystąpiono do sprawozdań członków Komisyi z ich działalności.

Członek dyr. Bostel zdaje sprawę ~~s~~ swoich czynnosci w sprawie zorganizowania zbiorowej pracy nad dziejami szkolnictwa pod zaborem austryackim. Mowcy udało się już pozyskać kilku poważnych współpracowników, zaś co do innych, jest nadzieja, że przystąpią do tego wspólnego dzieła. Plan całej pracy przedstawia się mniej więcej następująco:

[Szczegółowy projekt wysłano osobno Komisji do Krakowa, wobec czego tu go się nie powtarza. Nadto odpis projektu pomieszczono w oryginale protokołu.]

W dyskusyi, jaka się nad wyczerpującym projektem dyr. Bostla rozwinęła, zabierają głos: prof. Twardowski, który do działu szkolnictwa prywatnego proponuje ewent. pp. Gebertów; prof. Finkel zapytuje, czy w Galicyi ~~xxxxxxx~~ uwzględni się tylko szkolnictwo polskie, czy także ruskie i żydowskie. Jeśli ma się objąć wszystko, to będzie to istotnie ogrom. Dyr. Bostel wyjaśnia, że musi się opracować szkolnictwo całe, także n.p. niemieckie, skoro to niemieckie szkolnictwo było tu przez długie czasy wyłącznie panującem. Zdarzają się też znamienne incydenty, np. po r. 1848 za karę, zaprowadza się w Galicyi w okresie od 2 półr. 1849 do 1851 tylko język ruski obok niemieckiego, a polski znika zupełnie ze szkół. Co do szkolnictwa żydowskiego, to kwestya otwarta. Zresztą w sprawozdaniach galicyj. jeszcze z XVIII w. są uwzględniane i szkoły żydowskie.

Radca dr. Majchrowicz stwierdza, że na opracowanie szkolnictwa ruskiego należy zwrócić specyalną uwagę. Tę sprawę ruskich zakładów trzeba opracować bardzo gruntownie i ostrożnie, muszą to zrobić ludzie zupełnie bezstronni. Przecież nawet człowiek tak rzetelny i zacny skądinąd, jak dyr. Charkiewicz, Rusin, w swej monografii gimnazjum akademickiego we

Lwowie, pominął zupełnie sprawę polską w dziejach tego zakładu, a wszakże zakład ten przechodził różne koleje, było w nim dawniej dużo polskiej młodzieży, nie miał całkowicie charakteru ruskiego.

Dyr. Bostel zauważa, że gimnazjum akademickie, które rozwinęło się z kolonji akadem., które było związane z uniwersytetem, to zakład z pochodzenia i z dziejów swoich polski, nigdy ruski. Nieopatrznie wprowadzono tam później język ruski, dając III-mu gimnazyum język polski (II-gie miało niemiecki). Prof. Finkel oznajmia, że ze strony ruskiej, pracuje obecnie nad gruntowną rzeczą o gimnazjum akademickiem prof. Ambroży Androchowicz. P. Skryptor Wisłocki zabiera głos w sprawie technicznej strony przyszłego dzieła o szkolnictwie galicyjskiem. Jest zdania, że olbrzymie tomy po 60 ark. każdy, są i bibjotecznie nieporęczne, i wydawnictwo takie byłoby szalenie drogie, wobec konjunktury drukarskiej i papierowej, która Bóg wie każdy się zmieni. Radzi wydawać to dzieło raczej zeszytami, mniejszymi tomikami, które obejmą poszczególne działy, szkoły i t.d. a będą osobno do nabycia dla tych, którzy się specyalnie danym działem interesują. Olbrzymie tomy, obejmujące różnorodne działy, mało kto w dzisiejszych czasach kupi.

Dyr. Szajowski pragnie, aby w tem dziele uwzględniono i tzw. szkoły przemysłowe uzupełniające, które mają osobną organizacyę, odegrały swoją rolę, a typ ich i dzisiaj jest aktualny. Dyr. Bostel godzi się na ten wniosek.- Prof. Ujejski domaga się uwzględnienia szkolnictwa polskiego na tzw. uchodztwie (w Austryi, Czechach i t.d.) w okresie wielkiej wojny, będzie to niejako zakończenie dziejów szkolnictwa pol. pod zaborem austr. Znaczenie tego emigrac. szkolnictwa było doniosłe, Dyr. Bostel oświadcza, że i to szkolnictwo będzie uwzględnione, miał się niem zająć prof. Friedberg (obecnie dyr. w Ostrowiu, Wielkopolska), do którego trzeba się będzie zwrócić. P. Radca Majchrowicz zwraca uwagę na sprawozdanie R.Szk.Kr. wygotowane dla austr. ministra oświaty o tym całym okresie pol. szkolnictwa na emigracyi. Dr. Łempicki jest zdania, że nie można też pominąć szkolnictwa polskiego emigracyjnego na wschodzie, w Rosyi, Kijowie i t.d. tworzonego przeważnie przez ludzi, pedagogów z b. Galicyi. P. Szajowski podkreśla tu rolę „ Macierzy szkol. Warszawskiej", Dyr. Bostel jest zdania, aby opracować to emigrac. szkolnictwo pol. na Wschodzie, raczej

w dziale szkolnictwa polskiego pod zaborem rosyjskim.

Prof. Twardowski ustala „ modum procedendi" Podkomisji co do projektu i planu pracy dyr. Bostla. Projekt przedłożyć należy Krakowowi i to jak najprędzej do zaopinjowania Komisji. Listę współpracowników skompletuje w krótkim czasie dyr. Bostel i uzupełni ją dodatkowo. Uchwalono.

Członek, p. Wisłocki zdaje sprawę z swej pracy inwentaryzatorskiej. Intenzywna robota była trudna, skoro dopiero w tej chwili wręczono mowcy przysłaną z Krakowa instrukcję. Teraz rzecz pójdzie raźniej. P. Wisł. przeglądnął około 200 rękopisów Bibjoteki Ossolińskich. Musiał to robić całkiem samodzielnie i gruntownie, gdyż katalog Kętrzyńskiego nie uwzględnia naszych momentów. Z ciekawszych rzeczy znalazł instrukcję ojca Jerzego Ossolińskiego dla syna, wyjeżdżającego zagranicę, oraz dla córek, dalej notatki Jerz. Ossolińskiego z podróży szkolnej i t.d. Ciekawe są dwa rękopisy, obejmujące zestawienie Jezuitów polskich, z zanaczeniem, gdzie i w jakich szkołach studjowali i uczyli. Pozatem dużo materyału do sporów Akademji krak. z Jezuitami (Wilno, Lwów i t.d.) - Przystąpił również p. Wisł. do inwentaryzowania zbiorów ręk. Bibl. Baworowskich. Jest mu jednak w tym względzie potrzebny ów prowizoryczny inwentarz, który p. dr. Kotula posłał ongiś Komisji. Prosi Podkomisję, aby interweniowała w Krakowie o przysłanie tego inwentarza. Prof. Twardowski oświadcza, że napisze się do Krakowa z prośbą o przysłanie tego inwentarza p. Kotuli oraz o wyasygnowanie p. Wisłockiemu żądanej przez niego i obiecanej zaliczki, co będzie najlepszym dowodem, że Komisja ugodę z p. Wisłockim uważa za oficyalnie zawartą.

Dr. Łempicki porusza kwestję inwentaryzacji zbiorów prowincyonalnych i prasy nad szkolnictwem lokalnem, do czego należałoby zmobilizować w liczbie jak największej nauczycielstwo szkół średnich i innych. Proponuje, aby na następne posiedzenie przygotował któryś z członków odpowiedni referat z konkretnymi wnioskami, dotyczącymi tej akcji na prowincyi. Na prośbę przewodniczącego podejmuje się takiego referatu p. radca Majchrowicz.

Dr. Zagajewski jest zdania, że odpowiednią odezwę do nauczycielstwa przygotować powinien sekretarjat Komisji, a towarzystwa nauczycielskie

spowodują odpowiednie uchwały, dotyczące podpisania tej odezwy i t.d.

Dyr. Szajowski zwraca pobocznie uwagę na rolę, jaką może odegrać nauczycielstwo prowincyonalne w akcji odbierania i gromadzenia zrabowanych przez ludność książek i archiwaljów, które i dla celów Komisji mogą mieć nieraz znaczenie. Rada Szk. Kraj. powinna wydać odpowiedni okólnik.

Redaktor Michał Rolle, zapytany w sprawie prasy nad szkolnictwem polskiem Wołynia i Podola, odpowiada, że w Krzemieńcu istnieje „Tow. Miłośników Krzemieńca", które zbiera odpowiednie materjały. W Kamieńcu Podolskim szkolnictwo rosyjskie wszystko zniwelowało, co tam z materyałów zostało, niewiadomo, wobec okropnego zniszczenia, jakiego dokonano.

Na zapytanie, czy nie zgodziłby się na powtórne wydanie swoich „ Aten Wołyńskich" (Krzemieńca), zupełnie już wyczerpanych, odpowiada redaktor Rolle, że nie ma nic przeciwko temu, lecz musiałby się porozumieć z poprzednim wydawcą, Gubrynowiczem. Podkomisja uchwaliła wystąpić wobec Komisji z projektem powtórnego wydania „ Aten Wołyńskich" p. Rolle go.

P. Wisłocki popiera poruszoną poprzednio myśl rewindykowania rozkradzionych archiwów i bibljotek prowincyonalnych, która to akcja miałaby spocząć głównie w rękach nauczycielstwa. Opowiada, jakie plony wydała podobna akcja, przeprowadzona w swoim czasie przez niego, przy pomocy wojskowości, na Podolu i Wołyniu.

Z innych spraw poruszono jeszcze następujące:

Dr. Łempicki oświadcza, że p. Marja Jaworska podjęła się opracowania i wydania Biblj. pedag. pism pedag. Klem. Hoffmanowej, obiecując oddanie rękopisu na zimę b.r.

P. insp. Wańczura, zainterpelowany przez przewodniczącego, oświadcza gotowość wygotowania na jedno z najbliższych posiedzeń referatu o swoich pracach dotychczasowych i obecnych nad szkolnictwem na dawnej Rusi.

P. rektor Twardowski jest zdania, że posiedzenia Podkomisji należałoby łączyć stale lub od czasu do czasu z jakimś referatem naukowym z zakresu historji szkoln. i wychow. pol.

Red. Rolle zapytuje o bibljotekę Podkomisji lwow., oświadczając, że

chętnie wydzieliłby dla tej bibljoteki rzeczy z zakresu historji szkoln. i wychowania, jakie posiada, np. zbiór ciekawych rzeczy „Wołyniaka" o szkoln. bazyljańskiem i wogóle kresowem.

Prof. Twardowski dziękuje za tę gotowość i oznajmia, że sprawa bibljoteki łączy się z kwestyą lokalu, która nie jest dotąd pomyślnie załatwiona Byr. Bostel wnosi, aby Komisja zwróciła się do Episkopatu z prośbą, by ten zachęcił i wezwał duchowieństwo do udziału w akcji rewindykowania książek i zbiorów prowincyonalnych.

(Komisji krak. pod rozwagę!)

Wobec spóźnionej pory, odroczył prezes prof. Twordowski resztę porządku dziennego do następnego posiedzenia, które odbędzie się mniej więcej za dwa tygodnie.

Przyjęto:

We Lwowie, dnia . . . . . 1920 r.

Dr. St. Lempicki mp.
sekretarz

Dr K. Twardowski m.p.
przewodniczący-

P R O T O K Ó Ł

z IV. posiedzenia Podkomisji Lwowskiej Komisji histor. pedagogicznej, odbytego dnia 22 czerwca 1920 r. we wtorek w lokalu Komisji egzam. na Uniw.lwowskim. Przewodniczący: prof. Twardowski, obecni: prof. Finkel, radca dr. Majchrowicz, radca Bostel, red. Rolle, insp. Wańczura, prof. Szajowski. Zagaja prof. Twardowski, witając p. Szajowskiegi dr. St. Łempicki jako przedstawiciela Tow. Pedagogicznego. Oznajmia, że pp. Zagajewski, Wisłocki, Kolbuszewski, usprawiedliwili swoją nieobecność listownie, ustnie zaś na ręce sekretarza : prof. Hahn i p. Balicki. Protokół z ostatniego posiedzenia odczytano i przyjęto do wiadomości. Następnie dr. Łempicki odczytuje protokół z 6-tego posiedzenia Komisyi Krakowskiej (7-go protokołu z pełnej Komisyi dotąd nie otrzymaliśmy) oraz zdaje sprawę z plenarnego posiedzenia w Krakowie w dniu 29 maja na którem był obecny i przemawiał jako delegat lwowskiej Podkomisji.

Członkowie przedstawiają stan swoich prac. Dyr. Bartel oświadcza, że szereg współpracowników zdołał pozyskać już definitywnie dla zainicjowanej przez siebie pracy zbiorowej o „Szkolnictwie zaborczem galicyjskiem". Prof. Szpilman opracuje Akademię Weterynarji, prof. Pazdro Politechnikę, prof. Chybiński Szkoły muzyczne, dyr. Bandrowski z Krakowa na spółkę z prof. Kosteckim z Krak. szkoły przemysłowe, ks. Józefowicz - lwowski Zakład głuchoniemych, prof. Hahn prawdopodobnie (odpowiedzi stanowczej jeszcze nie dał) - pisma i towarzystwa naucz. i młodzieży, prof. dr. Pawlik - Dublany, co do innych szkół rolniczych i podobnych nie dał jeszcze odpowiedzi, prof. Saloni (młodszy) bierze do opracowania seminarja nauczycielskie męskie, ewent. także bursy i internaty. Dyr. Bostel zauważa, że byłoby dobrze, aby Kraków wystosował do tych wszystkich współpracowników, odpowiednie pisma z zaproszeniami formalnemi. Prof. Twardowski jest zdania, że musi zaistnieć szereg pism, odpow. korespondencja, między Podkomisją lub lepiej Komisją krakowską w wymienionymi przez p. Bostla współpracownikami. Musi być zawarty rodzaj umowy co do terminu wykończenia poszczególnych prac, czy działów i co do warunków materjalnych. Stawia wniosek, ażeby zwrócić do Krakowa z prośbą, by Komisja zaakceptowała plan dyr. Bostla w tej formie, że zawsze z autorami odpowiednie umowy. Należy określić honorarja. Podkomisja lwowska może przedłożyć projekty tekstów takich umów.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że Komisji należy przedłożyć jak najrychlej

adresy współpracowników i że określenie honorarjów w obecnej chwili napotyka na liczne trudności.

W dyskusyi nad ustaleniem honorarjów dyr. Bostel porusza myśl orjentowania się wedle norm Akademji, prof. Twardowski sądzi, że powinno się dać conajmniej półtora raza tyle, co daje Akademja ze wzgl. na żmudną pracę poszukiwań archiwalnych. Prof. Finkel zwraca uwagę na obecne ciężkie warunki bytu pracowników naukowych, którym właściwie powinno się zapewnić spokojny byt materjalny, jeśli całkowicie mają oddać się swemu zadaniu. Stawia wniosek, aby zwrócić się do Komisji krakow. o wyasygnowanie z otrzymanych przez nią 200.000 Mrkp. - kwoty 50.000 Mrk. do rąk Podkomisji lwowskiej (na rachunek jej zarządu) celem udzielania zaliczek współpracownikom dyr. Bostla, w miarę potrzeby i postępu ich prac. Inaczej trudno wymagać, by się ktoś intenzywnie oddał tej pracy, inaczej w dzisiejszej sytuacji rzecz jest niemożliwa do wykonania. Prof. Twardowski. Co do honorarjów zaproponować Komisji krak. ustalenie honorarjum na 1000 (tysiąc) marek od arkusza druku, biorąc za punkt wyjścia obecny projekt podwyższenia płac urzędniczych. W razie dalszych późniejszych podwyżek płac urzędu - musiałoby się podnieść odpowiednio i to ustalone na obecną chwilę honorarjum, w razie ułożenia się pomyślnego stosunków i obniżenia płac urzędu, - i honorarjum uległoby odpowiedniej zniżce. Nadto i praca redaktora winna być odpowiednio honorowaną. Komisja główna powinnaby wysłać do wykazanych przez dyr. Bostla panów pisma z umową. Z kwoty 50.000, o której mówił prof. Finkel, można by ewent. zaliczkować i innych autorów, poza współpracownikami dyr. Bostla. Wnioski prof. Finkla i Twardowskiego uchwalono i zlecono sekretarzowi wysłać odpowiednie przedstawienie do Komisji. P. radca Majchrowicz oświadcza, że mógłby przedstawić Komisji krak. do wydania znalezioną przez siebie w Ossolineum „ Kronikę szkół Królestwa Polskiego" z lat 1832 i 1853, napisaną przez Jana Kantego Krzyżanowskiego. Kronika ta bardzo ciekawa, nie została uwzględnioną przez żadnego z badaczy dotychczasowych owej znamiennej epoki, ani przez Kucharzewskiego, który opracował lata 1832 - 1862 głównie na podstawie Arch. Gubernialnego, ani przez Bielińskiego w artykule o Krzyżanowskim w Encyklopedji. Treść tego zabytku ważna, czyny tu podane, oparte na dowodach oryginalnych, nie ulegają najmniejszej wątpliwości. Luka jest w Kronice od str. 15 - 33. Krzyżanowski był inspektorem szkół od r. 1829 i w czasach popowstaniowych, a choć był nie -

wątpliwie patrjotą, umiał unikać podejrzeń zaborczego rządu; pisze swą Kronikę otwarcie, uniewinnia tych nieraz, których potępił np. Kucharzewski. P. radca Majchrowicz gotów jest przygotować wydanie tej Kroniki dla Komisji z odpowiednim wstępem o Krzyżanowskim i owej epoce, z objaśnieniami, indeksem i t.d. Chętnie to zrobi mniej więcej w terminie 6 - 8 miesięcy.

Podkomisja uchwaliła wystąpić przed Komisją z wnioskiem wydania tej Kroniki, prosi tylko p. Majchrowicza o wygotowanie krótkiego referaciku o tej oracy, jako alegatu do tego wniosku.

Członek, inp. Wanczura podnosi, że jego obszerna praca źródłowa o szkolnictwie w starej Rusi, którą referował w Akademji krak., spoczywa tam dotąd i że wydaną być nie może, dopóki jej nie oceni fachowy recenzent, prof. Brückner, z którym dotąd się nie skomunikowano. Zapytuje czyby tej pracy nie mogła ocenić Komisja i wydać ją w swoich publikacjach.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że może Komisja mogłaby pracę p. Wanczury wydobyć z Akademjio i uprosić na recenzentów np. prof. Tretiaka lub prof. Janowskiego z Wilna, którego dr. Łempicki może prywatnie o to zapytać. Uchwalono sprawę tę poruszyć przed Komisją i prosić o jej poparcie w Krakowie.

Następnie p. radca Majchrowicz referuje sprawę akcji Komisji na prowincji, apelu do nauczycielstwa wszelkich stopni o współpracę w Komisji. P. radca Majchrowicz przedstawił p. Delegatowi Stobińskiemu znaczenie, genezę i dotychczasowe prace Komisji histo- pedagog. i omówił z nim szczegółowo myśl wystosowania przez Radę szk. kraj. odpowiednich okólników zachęciających do nauczycielstwa. P. Sobiński zainte resował się całą sprawą serdecznie i obiecał jak najgorętsze poparcie, prosił o wygotowanie projektu takich okólników. Omawiał także p. radca Majchrowicz z p. Delegatem sprawę gromadzenia i zbierania przez nauczycielstwo środków naukowych, materjałów, podręczników i t.d., rozprószonych w czasie pożogi wojennej, dalej spisywanie kronik szkolnych, zakładania nowych kronik szkolnych, uzupełnienie tych kronik dawniejszych przeżyciami szkół w okresie wielkiej wojny, co dla historji naszego szkolnictwa będzie miało kiedyś wielkie znaczenie, w końcu sprawę apelacji do Ordynarjatu Biskupskiego, aby z ambon wzywano ludność do zwracania ksiąg, rękopisów i środków nau-

kowych, zaprzepaszczonych i porozkradanych w czasie wojny. Co do tego ostatniego punktu, to nasuwa się pytanie, na jaką drogę skierować, co czynić z tymi ewentualnymi zwrotami. Rada Szkol. Kraj. zajmować się tem nie może, najlepiej więc byłoby skierować je do „Pol. Muzeum Szkolnego", tam zaś przydzieliłoby się np. dwie osoby z pośród nauczycielstwa, z odpow. ulgami, które zajęłyby się sortowaniem zwrotów, odsyłając je częściowo właścicielom, częściowo oddając Muzeum Szkol. czy Komisji histo. - pedagog. zależnie od znaczenia i losów tych przedmiotów. Po tych wstępnych uwagach, odczytuje p. radca Majchrowicz projekty dwóch okólników Rady Szkolnej Kraj. w sprawach Komisji histor. pedagog., ułożonych przez siebie (odpisy zostaną przesłane Komisji niebawem, po zaaprobowaniu tekstu przez Delegata.) Pierwszy okólnik zwrócony jest do Dyrekcyj wszystkich szkół średnich (łącznie naturalnie z seminarjami nauczyciel.) w Małopolsce, a wzywa i zachęca nauczycielstwo średnie do współpracy z Komisją w wszystkich kierunkach przedstawiając doniosłe zadania Komisji histor. pedagog. Drugi okólnik skierowany jest przez Radę Szkol. Kraj. do tychże samych dyrekcyj oraz do Rad szkolnych okręgowych, a dotyczy zbierania rozprószoszych archiwaljów i przedmiotów, w tem dokumentów, ksiąg, środków naukowych, związanych ze szkołą naszą, oraz zajęcia się jak najgorliwszego uzupełnieniem i prowadzeniem tzw. Kronik szkolnych. Odpisy takich kronik miałyby być przesyłane Komisji histor. - pedagog. jako materjał histor. dla jej badaczy.

Okólniki przedstawione przez p. radcę Majchrowicza, spotkały się z pełnem uznaniem Podkomisji, uproszono też p. referenta, aby zechciał łaskawie zająć się sprawą przyjęcia i ogłoszenia tych okólników w Dzienniku Urzęd. Rady Szk. Kraj. i porozumienia się dalszego z Minist. Wyzn. i Ośw. Publ. co do wydania takiego okólnika do szkół całej Polski w porozumieniu z Komisją Krakowską.

Następnie rozwinęła się dłuższa dyskusya nad kwestjami, poruszonemi przez okólniki lub związanemi z pracami Komisji.

P. dr. Majchrowicz jest za tem, aby Komisja zainicjowała też pracę nad historją nauczania poszczególnych przedmiotów i zgłosili już podobno takie rozprawy o matematyce pp. Grabowski z Warszawy, Birkenmajer i Dick-

stein. Należałoby pomyśleć o innych także przedmiotach, zwłaszcza o historji nauczania języka polskiego. Przy tej sposobności wyraża się mowca z wielkiem uznaniem o pracy prof. Mikołaja Rudnickiego z Poznania pt. „ Wykształcenie językowe w domu i w szkole". Autora jej wartoby wciągnąć do współpracy w naszej Komisji. Prof. Szajowski w związku z projektami okólników zwraca uwagę, że i szkoły średnie nie wydają obecnie sprawozdań rocznych, podających zwykle kronikę szkolną, więc i tam należałoby wznowić obowiązek spisywania takich kronik i odtworzenia ich za lata wojenne, w których sprawozdania drukowane nie były. P. Radca Majchrowicz obiecuje uwzględnić to w okólnikach Rady Szk. Kraj. - Dyr. Bostel dorzuca że kroniki szkolne w zakładach średnich zastępywane są poniekąd przez twz. księgi komunikacyjne dyrekcyj z gronem naucz. które notują prócz rzeczy, dla historji szkoły bez znaczenia, także wszystkie wypadki ważniejsze, dając mniej więcej obraz życia danej szkoły.

Prof. Twardowski akcentuje znaczenie doniosłe takich kronik szkolnych, zwłaszcza z ostatnich lat wojny, ileż ciekawych rzeczy zanotować mogą n.p. takie szkoły naukowe w Tarnopolu, Kołomyi i t.d. ?

W dalszym ciągu obrad przechodzi przewodniczący do spraw administracyjnych Podkomisji. O lokal dla Podkomisji należy zwrócić się do Senatu Uniwersyteckiego, który może upatrzyć coś dla nas w jednym z swoich gmachów. Bieda będzie tylko z urządzeniem, które niełatwo da się złożyć. P. radca Majchrowicz i dr. Łempicki poruszają w tem miejscu myśl zużytkowania dla celów Komisji „ Pol. Muzeum Szkol.". P.dr. Majchrowicz, prezes tegoż „Muzeum", przedstawia obszerniej tę kombinację. Pol. Muzeum Szkolne przeszło w okresie wojny chwile bardzo ciężkie, zwłaszcza miało wielkie kłopoty z czynszem za pomieszczenie swych zbiorów. Tak dalej być nie może. Jedynym ratunkiem dla cenny i pięknych zbiorów tej instytucji, - jest oparcie się o jakąś inną instytucję np. o Komisję historyczno - pedagogiczną. Komisja przejąwszy „Muzeum" na swoją własność, popierałaby akcję „ Muzeum szkolnego", która jest przecież i jej akcją, złączyłaby się z niem na gruncie lwowskim co do bibljoteki, już dzisiaj dość zasobnej, co do archiwum i zbiorów, które uzupełniałaby i uprzystępniła badaczom swoim. Lokal „Muzeum" byłby zarazem lokalem i warsztatem prac Komisji, raczej Podkomisji lwow.

Wyratuje się w ten sposób ważną polską placówkę kulturalną, a sobie się dopomoże, bo się zyska zbiory, bibljotekę i t.d.

Przemówienie p. radcy Majchrowicza wywołało wśród zebranych żywy oddźwięk Prof. Twardowski oświadcza, że sprawa jest niezmiernie doniosła, korzystna dla obydwóch instytucyj, ale musi się przed przystąpieniem do jej rozstrzygnięcia wiedzieć, jaka jest prawna forma bytowania „ Muzeum Szkolnego", czy jest ono obecnie oparte o kogoś, czy też jest instytucją - żeby się tak wyrazić - „ bezpańską ". W tym ostatnim wypadku mogłoby przejść na własność Komisji histor. pedagogicznej i być zarządzone przez Podkomisję lwowską. Radca Majchrowicz wyjaśnia, że „ Muzeum" było zrazu oparte o T.N.S.W. i Tow. Pedagogiczne, które przyczyniły się do jego założenia, miały w niem swoich reprezentantów, wyrabiały dla Muzeum Szkol. subwencje. W czasie wojny związki te z wymienionemi towarzystwami prawie się zerwały, ustała materjalna pomoc ze strony obu towarzystw. Statutu osobnego, zatwierdzonego przez Namiestnictwo, Muzeum Szkolne nie posiada, jest tylko regulamin, niezatwierdzony przez władze.

Prof. Twardowski jest zdania, że sprawy tak doniosłej nie możemy tutaj i dzisiaj rozstrzygać. Gdyby przejęcie „Muzeum" przez Komisję doszło do skutku, to Podkomisja nasza przyjęłaby na siebie wielką odpowiedzialność, lecz równocześnie podniosłoby to jej powagę. Lokal dla Muzeum Szkol. i Podkomisji znalazłby się np. w Uniwersytecie w dawnym Sejmie. Może p. radca Majchrowicz zechce zreferować naszą myśl na posiedzeniu wydziału „ Pol. Muzeum szkol.", porozumieć się z T.N.S.W. i Towarz. Pedagogicz. i przyjść na następne nasze posiedzenie z pewnym gotowym substratem do dyskusji i wnioskami. Tymczasem i Komisja główna poznawszy tę sprawę z protokołu, będzie się mogła nad nią zastanowić i udzielić nam pewnych dyrektyw. Prof. Szajowski dodaje, że w „ Muzeum Szkol." była dawniej i pracownia literacka, naukowa w której pracowali np. autorowie podręczników szkolnych. Delegat ministerstwa oświaty, który ją oglądał, wyrażał się o niej z wielkiem uznaniem. Tę pracownię należałoby wznowić, gdyż był to doskonały teren do pracy naukowej. Mowca sądzi, że z przejściem „ Muzeum" na rzecz Komisji nie będzie trudności, obowiązki ciążące np. na Towarz. Pedagogicznem, są dość trudne, więc może Towarzystwo chętnie się od nich zwolni, oddając przytem Muzeum w ręce tak poważnej instytucji, jak Komisja.

Prezes porusza sprawę referatów i odczytów publicznych, jakie chciałaby urządzić Podkomisja w sezonie jesiennym. Należałoby przez wakacje coś na ten temat obmyśleć. Red. Rolle zgłasza odczyt publiczny o Krzemieńcu, inp. Wanczura referat na posiedzenie Podkomisji o swych pracach nad szkol. nictwem staroruskiem, radca Majchrowicz referat ha Podkomisję o dziełku Halperna o systemie pedagog. Śniadeckiego, dr. Łempicki ewent. odczyt publiczny o Zamoyskim jako reformatorze szkolnictwa pol. w XVI w. Wreszcie rzuca prezes prof. Twardowski myśl wydawania przez lwowską Podkomisję perjodycznego biuletynu, czy komunikatu, drukowanego w objętości 1 arkusza druku, bez określonych terminów np. kwartalnie. Biuletyn taki, o charakterze informującym obejmowałby głównie wiadomości informacyjne o Komisji, notatki krótkie, doniesienia z prowincji w sprawach nas interesujących, przypomnienia rzeczy zapomnianych, sprawozdania krótkie z prac Komisji i Podkomisji, wyciągi z protokołów, ponadto czasem jakąś recenzję ciekawą, czy artykuł z dziedziny historji szkolnictwa polskiego na wstępie. Jeśli akcja Komisji ma mieć istotne powodzenie na prowincji wschodniej Małopolski, jeśli ma się zainteresować szerokie sfery naszą pracą, to wydawanie takiego skromnego biuletynu - zdaje się być koniecznem. Musiałoby się go rozsyłać jak najszerszej, do Dyrekcji szkół średnich i ważniejszych powszechnych, do inspektorów okręgowych, do pism i t.d.aby ujawniać na zewnątrz pracę Komisji i zachęcać do niej. Co do środków materjalnych, to znalazłyby się środki prywatne. niejedna osobistość, interesujących się pax pracą ideową Komisji; niejeden mecenas nauki, poparłby sprawę tę finansowo.

Myśl tę uznali zgromadzeni za bardzo trafną i w zasadzie ją uchwalili, poruczając dalszą akcję prezydjum.

Po kilkugodzinnych obradach, zamknął przewodniczący to ostatnie przed wakacjami zebranie Podkomisji.

Przyjęto dnia września 1920

P R O T O K Ó Ł

z IV. posiedzenia Podkomisji Lwowskiej Komisji histor. pedagogicznej, odbytego dnia 22 czerwca 1920 r. we wtorek w lokalu Komisji egzam. na Uniw.lwowskim. Przewodniczący: prof. Twardowski, obecni: prof. Finkel, radca dr. Majchrowicz, radca Bostel, red. Rolle, insp. Wańczura, prof. Szajowski. Zagaja prof. Twardowski, witając p. Szajowskiegi dr. St. Łempicki jako przedstawiciela Tow. Pedagogicznego. Oznajmia, że pp. Zagajewski, Wisłocki, Kolbuszewski, usprawiedliwili swoją nieobecność listownie, ustnie zaś na ręce sekretarza : prof. Hahn i p. Balicki. Protokół z ostatniego posiedzenia odczytano i przyjęto do wiadomości. Następnie dr. Łempicki odczytuje protokół z 6-tego posiedzenia Komisyi Krakowskiej (7-go protokołu z pełnej Komisyi dotąd nie otrzymaliśmy) oraz zdaje sprawę z plenarnego posiedzenia w Krakowie w dniu 29 maja na którem był obecny i przemawiał jako delegat lwowskiej Podkomisji.

Członkowie przedstawiają stan swoich prac. Dyr. Bartel oświadcza, że szereg współpracowników zdołał pozyskać już definitywnie dla zainicjowanej przez siebie pracy zbiorowej o „Szkolnictwie zaborczem galicyjskiem". Prof. Szpilman opracuje Akademię Weterynarji, prof. Pazdro Politechnikę, prof. Chybiński Szkoły muzyczne, dyr. Bandrowski z Krakowa na spółkę z prof. Kosteckim z Krak. szkoły przemysłowe, ks. Józefowicz - lwowski Zakład głuchoniemych, prof. Hahn prawdopodobnie (odpowiedzi stanowczej jeszcze nie dał) - pisma i towarzystwa naucz. i młodzieży, prof. dr. Pawlik - Dublany, co do innych szkół rolniczych i podobnych nie dał jeszcze odpowiedzi, prof. Saloni (młodszy) bierze do opracowania seminarja nauczycielskie męskie, ewent. także bursy i internaty. Dyr. Bostel zauważa, że byłoby dobrze, aby Kraków wystosował do tych wszystkich współpracowników, odpowiednie pisma z zaproszeniami formalnemi. Prof. Twardowski jest zdania, że musi zaistnieć szereg pism, odpow. korespondencja, między Podkomisją lub lepiej Komisją krakowską w wymienionymi przez p. Bostla współpracownikami. Musi być zawarty rodzaj umowy co do terminu wykończenia poszczególnych prac, czy działów i co do warunków materjalnych. Stawia wniosek, ażeby zwrócić do Krakowa z prośbą, by Komisja zaakceptowała plan dyr. Bostla w tej formie, że zawrze z autorami odpowiednie umowy. Należy określić honorarja. Podkomisja lwowska może przedłożyć projekty tekstów takich umów.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że Komisji należy przedłożyć jak najrychlej

adresy współpracowników i że określenie honorarjów w obecnej chwili napotyka na liczne trudności.

W dyskusyi nad ustaleniem honorarjów dyr. Bostel porusza myśl orjentowania się wedle norm Akademji, prof. Twardowski sądzi, że powinno się dać conajmniej półtora raza tyle, co daje Akademja ze wzgl. na żmudną pracę poszukiwań archiwalnych. Prof. Finkel zwraca uwagę na obecne ciężkie warunki bytu pracowników naukowych, którym właściwie powinno się zapewnić spokojny byt materjalny, jeśli całkowicie mają oddać się swemu zadaniu. Stawia wniosek, aby zwrócić się do Komisji krakow. o wyasygnowanie z otrzymanych przez nią 200.000 Mrkp. - kwoty 50.000 Mrk. do rąk Podkomisji lwowskiej (na rachunek jej zarządu) celem udzielania zaliczek współpracownikom dyr. Bostla, w miarę potrzeby i postępu ich prac. Inaczej trudno wymagać, by się ktoś intenzywnie oddał tej pracy, inaczej w dzisiejszej sytuacji rzecz jest niemożliwa do wykonania. Prof. Twardowski. Co do honorarjów zaproponować Komisji krak. ustalenie honorarjum na 1000 (tysiąc) marek od arkusza druku, biorąc za punkt wyjścia obecny projekt podwyższenia płac urzędniczych. W razie dalszych późniejszych podwyżek płac urzędu - musiałoby się podnieść odpowiednio i to ustalone na obecną chwilę honorarjum, w razie ułożenia się pomyślnego stosunków i obniżenia płac urzędu, - i honorarjum uległoby odpowiedniej zniżce. Nadto i praca redaktora winna być odpowiednio honorowaną. Komisja główna powinnaby wysłać do wykazanych przez dyr. Bostla panów pisma z umową. Z kwoty 50.000, o której mówił prof. Finkel, można by ewent. zaliczkować i innych autorów, poza współpracownikami dyr. Bostla. Wnioski prof. Finkla i Twardowskiego uchwalono i zlecono sekretarzowi wysłać odpowiednie przedstawienie do Komisji. P. radca Majchrowicz oświadcza, że mógłby przedstawić Komisji krak. do wydania znalezioną przez siebie w Ossolineum „ Kronikę szkół Królestwa Polskiego" z lat 1832 i 1853, napisaną przez Jana Kantego Krzyżanowskiego. Kronika ta bardzo ciekawa, nie została uwzględnioną przez żadnego z badaczy dotychczasowych owej znamiennej epoki, ani przez Kucharzewskiego, który opracował lata 1832 - 1862 głównie na podstawie Arch. Gubernialnego, ani przez Bielińskiego w artykule o Krzyżanowskim w Encyklopedji. Treść tego zabytku ważna, czyny tu podane, oparte na dowodach oryginalnych, nie ulegają najmniejszej wątpliwości. Luka jest w Kronice od str. 15 - 33. Krzyżanowski był inspektorem szkół od r. 1829 i w czasach popowstaniowych, a choć był nie -

wątpliwie patrjotą, umiał unikać podejrzeń zaborczego rządu; pisze swą Kronikę otwarcie, unieśmiertelnia tych nieraz, których potępił np. Kucharzewski. P. radca Majchrowicz gotów jest przygotować wydanie tej Kroniki dla Komisji z odpowiednim wstępem o Krzyżanowskim i owej epoce, z objaśnieniami, indeksem i t.d. Chętnie to zrobi mniej więcej w terminie 6 - 8 miesięcy.

Podkomisja uchwaliła wystąpić przed Komisją z wnioskiem wydania tej Kroniki, prosi tylko p. Majchrowicza o wygotowanie krótkiego referaciku o tej oracy, jako alegatu do tego wniosku.

Członek, inp. Wanczura podnosi, że jego obszerna praca źródłowa o szkolnictwie w starej Rusi, którą referował w Akademji krak., spoczywa tam dotąd i że wydaną być nie może, dopóki jej nie oceni fachowy recenzent, prof. Brückner, z którym dotąd się nie skomunikowano. Zapytuje czyby tej pracy nie mogła ocenić Komisja i wydać ją w swoich publikacjach.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że może Komisja mogłaby pracę p. Wanczury wydobyć z Akademjio i uprosić na recenzentów np. prof. Tretiaka lub prof. Janowskiego z Wilna, którego dr. Łempicki może prywatnie o to zapytać. Uchwalono sprawę tę poruszyć przed Komisją i prosić o jej poparcie w Krakowie.

Następnie p. radca Majchrowicz referuje sprawę akcji Komisji na prowincji, apelu do nauczycielstwa wszelkich stopni o współpracę w Komisji. P. radca Majchrowicz przedstawił p. Delegatowi Stobińskiemu znaczenie, genezę i dotychczasowe prace Komisji histo- pedagog. i omówił z nim szczegółowo myśl wystosowania przez Radę szk. kraj. odpowiednich okólników zachęciających do nauczycielstwa. P. Sobiński zainteresował się całą sprawą serdecznie i obiecał jak najgorętsze poparcie, prosił o wygotowanie projektu takich okólników. Omawiał także p. radca Majchrowicz z p. Delegatem sprawę gromadzenia i zbierania przez nauczycielstwo środków naukowych, materjałów, podręczników i t.d., rozprószonych w czasie pożogi wojennej, dalej spisywanie kronik szkolnych, zakładania nowych kronik szkolnych, uzupełnienie tych kronik dawniejszych przeżyciami szkół w okresie wielkiej wojny, co dla historji naszego szkolnictwa będzie miało kiedyś wielkie znaczenie, w końcu sprawę apelacji do Ordynarjatu Biskupskiego, aby z ambon wzywano ludność do zwracania ksiąg, rękopisów i środków nau-

kowych, zaprzepaszczonych i porozkradanych w czasie wojny. Co do tego ostatniego punktu, to nasuwa się pytanie, na jaką drogę skierować, co czynić z tymi ewentualnymi zwrotami. Rada Szkol. Kraj. zajmować się tem nie może, najlepiej więc byłoby skierować je do „Pol. Muzeum Szkolnego", tam zaś przydzieliłoby się np. dwie osoby z pośród nauczycielstwa, z odpow. ulgami, które zajęłyby się sortowaniem zwrotów, odsyłając je częściowo właścicielom, częściowo oddając Muzeum Szkol. czy Komisji histo. - pedagog. zależnie od znaczenia i losów tych przedmiotów. Po tych wstępnych uwagach, odczytuje p. radca Majchrowicz projekty dwóch okólników Rady Szkolnej Kraj. w sprawach Komisji histor. pedagog., ułożonych przez siebie (odpisy zostaną przesłane Komisji niebawem, po zaaprobowaniu tekstu przez Delegata.) Pierwszy okólnik zwrócony jest do Dyrekcyj wszystkich szkół średnich (łącznie naturalnie z seminarjami nauczyciel.) w Małopolsce, a wzywa i zachęca nauczycielstwo średnie do współpracy z Komisją w wszystkich kierunkach przedstawiając doniosłe zadania Komisji histor. pedagog. Drugi okólnik skierowany jest przez Radę Szkol. Kraj. do tychże samych dyrekcyj oraz do Rad szkolnych okręgowych, a dotyczy zbierania rozprószoszych archiwaljów i przedmiotów, w tem dokumentów, ksiąg, środków naukowych, związanych ze szkołą naszą, oraz zajęcia się jak najgorliwszego uzupełnieniem i prowadzeniem tzw. Kronik szkolnych. Odpisy takich kronik miałyby być przesyłane Komisji histor. - pedagog. jako materjał histor. dla jej badaczy.

Okólniki przedstawione przez p. radcę Majchrowicza, spotkały się z pełnem uznaniem Podkomisji, uproszono też p. referenta, aby zechciał łaskawie zająć się sprawą przyjęcia i ogłoszenia tych okólników w Dzienniku Urzęd. Rady Szk. Kraj. i porozumienia się dalszego z Minist. Wyzn. i Ośw. Publ. co do wydania takiego okólnika do szkół całej Polski w porozumieniu z Komisją Krakowską.

Następnie rozwinęła się dłuższa dyskusya nad kwestjami, poruszonemi przez okólniki lub związanemi z pracami Komisji.

P. dr. Majchrowicz jest za tem, aby Komisja zainicjowała też pracę nad historją nauczania poszczególnych przedmiotów i zgłosili już podobno takie rozprawy o matematyce pp. Grabowski z Warszawy, Birkenmajer i Dick-

stein. Należałoby pomyśleć o innych także przedmiotach, zwłaszcza o historji nauczania języka polskiego. Przy tej sposobności wyraża się mowca z wielkiem uznaniem o pracy prof. Mikołaja Rudnickiego z Poznania pt. „ Wykształcenie językowe w domu i w szkole". Autora jej wartoby wciągnąć do współpracy w naszej Komisji. Prof. Szajowski w związku z projektami okólników zwraca uwagę, że i szkoły średnie nie wydają obecnie sprawozdań rocznych, podających zwykle kronikę szkolną, więc i tam należałoby wznowić obowiązek spisywania takich kronik i odtworzenia ich za lata wojenne, w których sprawozdania drukowane nie były. P. Radca Majchrowicz obiecuje uwzględnić to w okólnikach Rady Szk. Kraj. - Dyr. Bostel dorzuca że kroniki szkolne w zakładach śre.nich zastępywane są poniekąd przez twz. księgi komunikacyjne dyrekcyj z gronem naucz. które notują prócz rzeczy, dla historji szkoły bez znaczenia, także wszystkie wypadki ważniejsze, dając mniej więcej obraz życia danej szkoły.

Prof. Twardowski akcentuje znaczenie doniosłe takich kronik szkolnych, zwłaszcza z ostatnich lat wojny, ileż ciekawych rzeczy zanotować mogą n.p. takie szkoły naukowe w Tarnopolu, Kołomyi i t.d. ?

W dalszym ciągu obrad przechodzi przewodniczący do spraw administracyjnych Podkomisji. O lokal dla Podkomisji należy zwrócić się do Senatu Uniwersyteckiego, który może upatrzyć coś dla nas w jednym z swoich gmachów. Bieda będzie tylko z urządzeniem, które niełatwo da się złożyć. P. radca Majchrowicz i dr. Łempicki poruszają w tem miejscu myśl zużytkowania dla celów Komisji „ Pol. Muzeum Szkol.". P.dr. Majchrowicz, prezes tegoż „Muzeum", przedstawia obszerniej tę kombinację. Pol. Muzeum Szkolne przeszło w okresie wojny chwile bardzo ciężkie, zwłaszcza miało wielkie kłopoty z czynszem za pomieszczenie swych zbiorów. Tak dalej być nie może. Jedynym ratunkiem dla cenny i pięknych zbiorów tej instytucji, - jest oparcie się o jakąś inną instytucję np. o Komisję historyczno - pedagogiczną. Komisja przejąwszy „Muzeum" na swoją własność, popierałaby akcję „ Muzeum szkolnego", która jest przecież i jej akcją, złączyłaby się z niem na gruncie lwowskim co do bibljoteki, już dzisiaj dość zasobnej, co do archiwum i zbiorów, które uzupełniałaby i uprzystępniła badaczom swoim. Lokal „Muzeum" byłby zarazem lokalem i warsztatem prac Komisji, raczej Podkomisji lwow.

Wyratuje się w ten sposób ważną polską placówkę kulturalną, a sobie się dopomoże, bo się zyska zbiory, bibljotekę i t.d.

Przemówienie p. radcy Majchrowicza wywołało wśród zebranych żywy oddźwięk Prof. Twardowski oświadcza, że sprawa jest niezmiernie doniosła, korzystna dla obydwóch instytucyj, ale musi się przed przystąpieniem do jej rozstrzygnięcia wiedzieć, jaka jest prawna forma bytowania „ Muzeum Szkolnego", czy jest ono obecnie oparte o kogoś, czy też jest instytucją - żeby się tak wyrazić - „ bezpańską ". W tym ostatnim wypadku mogłoby przejść na własność Komisji histor. pedagogicznej i być zarządzone przez Podkomisję lwowską. Radca Majchrowicz wyjaśnia, że „ Muzeum" było zrazu oparte o T.N.S.W. i Tow. Pedagogiczne, które przyczyniły się do jego założenia, miały w niem swoich reprezentantów, wyrabiały dla Muzeum Szkol. subwencje. W czasie wojny związki te z wymienionemi towarzystwami prawie się zerwały, ustała materjalna pomoc ze strony obu towarzystw. Statutu osobnego, zatwierdzonego przez Namiestnictwo, Muzeum Szkolne nie posiada, jest tylko regulamin, niezatwierdzony przez władze.

Prof. Twardowski jest zdania, że sprawy tak doniosłej nie możemy tutaj i dzisiaj rozstrzygać. Gdyby przejęcie „Muzeum" przez Komisję doszło do skutku, to Podkomisja nasza przyjęłaby na siebie wielką odpowiedzialność, lecz równocześnie podniosłoby to jej powagę. Lokal dla Muzeum Szkol. i Podkomisji znalazłby się np. w Uniwersytecie w dawnym Sejmie. Może p. radca Majchrowicz zechce zreferować naszą myśl na posiedzeniu wydziału „ Pol. Muzeum szkol.", porozumieć się z T.N.S.W. i Towarz. Pedagogicz. i przyjść na następne nasze posiedzenie z pewnym gotowym substratem do dyskusji i wnioskami. Tymczasem i Komisja główna poznawszy tę sprawę z protokołu, będzie się mogła nad nią zastanowić i udzielić nam pewnych dyrektyw. Prof. Szajowski dodaje, że w „ Muzeum Szkol." była dawniej i pracownia literacka, naukowa w której pracowali np. autorowie podręczników szkolnych. Delegat ministerstwa oświaty, który ją oglądał, wyrażał się o niej z wielkiem uznaniem. Tę pracownię należałoby wznowić, gdyż był to doskonały teren do pracy naukowej. Mowca sądzi, że z przejściem „ Muzeum" na rzecz Komisji nie będzie trudności, obowiązki ciążące np. na Towarz. Pedagogicznem, są dość trudne, więc może Towarzystwo chętnie się od nich zwolni, oddając przytem Muzeum w ręce tak poważnej instytucji, jak Komisja.

Prezes porusza sprawę referatów i odczytów publicznych, jakie chciałaby urządzić Podkomisja w sezonie jesiennym. Należałoby przez wakacje coś na ten temat obmyśleć. Red. Rolle zgłasza odczyt publiczny o Krzemieńcu, inp. Wanczura referat na posiedzenie Podkomisji o swych pracach nad szkol. nictwem staroruskiem, radca Majchrowicz referat ha Podkomisję o dziełku Halperna o systemie pedagog. Śniadeckiego, dr. Łempicki ewent. odczyt publiczny o Zamoyskim jako reformatorze szkolnictwa pol. w XVI w. Wreszcie rzuca prezes prof. Twardowski myśl wydawania przez lwowską Podkomisję perjodycznego biuletynu, czy komunikatu, drukowanego w objętości 1 arkusza druku, bez określonych terminów np. kwartalnie. Biuletyn taki, o charakterze informującym obejmowałby głównie wiadomości informacyjne o Komisji, notatki krótkie, doniesienia z prowincji w sprawach nas interesujących, przypomnienia rzeczy zapomnianych, sprawozdania krótkie z prac Komisji i Podkomisji, wyciągi z protokołów, ponadto czasem jakąś recenzję ciekawą, czy artykuł z dziedziny historji szkolnictwa polskiego na wstępie. Jeśli akcja Komisji ma mieć istotne powodzenie na prowincji wschodniej Małopolski, jeśli ma się zainteresować szerokie sfery naszą pracą, to wydawanie takiego skromnego biuletynu - zdaje się być koniecznem. Musiałoby się go rozsyłać jak najszerszej, do Dyrekcji szkół średnich i ważniejszych powszechnych, do inspektorów okręgowych, do pism i t.d.aby ujawniać na zewnątrz pracę Komisji i zachęcać do niej. Co do środków materjalnych, to znalazłyby się środki prywatne. niejedna osobistość, interesujących się pax pracą ideową Komisji; niejeden mecenas nauki, poparłby sprawę tę finansowo.

Myśl tę uznali zgromadzeni za bardzo trafną i w zasadzie ją uchwalili, poruczając dalszą akcję prezydjum.

Po kilkugodzinnych obradach, zamknął przewodniczący to ostatnie przed wakacjami zebranie Podkomisji.

Przyjęto dnia września 1920

l. 80/Pkp.

447

P R O T O K Ó Ł.

z V. posiedzenia Podkomisji lwowskiej w dniu 8.grudnia 1920.o godz.11.przedpoł.w Sali Komisji egzam.na Uniw.lwow. Obecni: prezes prof.Twardowski,członkowie i zaproszeni goście: prof.Ptaśnik,dr. Majchrowicz,dyr.Bostel,dyr.Barwiński, insp. Wanczura,dyr.Zagajewski,dr.Nanke,prezes P.T.P. p.Szczurkiewicz,prof. Szajowski,dr.Kolbuszewski,dr.Łempicki.Prof.Finkel usprawiedliwił pisemnie nieobecność.Po zagajeniu tego pierwszego ~~Prowa~~kacyjnego posiedzenia,odczytuje sekretarz ostatni protokół Podkomisji oraz protokoły krakowskie Nr.7. do 10.

I. Przewodniczący zawiadamia,że Komisja główna żąda sprawozdania rocznego Podkomisji do 15.grudnia,również sprawozdań od członków z ich prac. Sprawozdanie Podkomisji może być jednak wygotowane dopiero przy końcu grudnia. Prosi członków o uwagi i materjał do tego sprawozdania.Dalej powiadamia Przewodniczący o stanie prac p.Rollego i Kolbuszewskiego. Co Kraków zrobił dotąd z projektem dyr.Bostla,niewiadomo, umów z jego współpracownikami nie zawarto.

Na wniosek dyr.Zagajewskiego,przystąpiono najpierw do sprawy " Pol.Muzeum Szkolnego", jego złączenia z Podkomisją, czy wogóle przejścia jego na własność Rządu.

II. Radca Majchrowicz przedstawia dotychczasowe swoje zabiegi około tej sprawy,zakończone zgodną uchwałą obu Towarzystw, będących dotąd właścicielami tej instytucji, tj.T.N.S.W. i P.T.P., aby Muzeum odstąpić jako dar Komisji/czy też Rządowi wogóle/, pod pewnymi ustalonymi warunkami.Prezes wyraża imieniem Podkomisji p.radcy Majchrowiczowi gorącą podziękę za tak skuteczne i gorliwe pośrednictwo w ważnej sprawie,również Zarządom obu

Towarzystw za obywatelską gotowość,dzięki której umożliwiono przemianę formy bytu "Muzeum" i zapewnienie tej instytucji lepszej przyszłości.

Prezes małop.T.N.S.W. dr.Zagajewski odczytuje warunki, uchwalone przez oba towarzystwa,pod którymi to warunkami godzą się one na odstąpienie "Muzeum".Są one następujące:

1/. Zbiory Polskiego Muzeum szkolnego i to zarówno bibljoteczne,jak muzealne nie zostaną włączone do żadnej innej bibljoteki,względnie muzeum,lecz stanowić będą podstawy samodzielnej instytucji,opartej na odrębnym statucie - pozostającej pod własnym,przez Rząd polski ustanowionym zarządem.

2/. Nazwa "Polskie Muzeum szkolne" zostanie zachowana.

3/. Siedzibą Muzeum szkolnego będzie zawsze Lwów.

4/. Zarówno w statucie,jak i w lokalu tej instytucji, zostanie w odpowiednio uroczysty sposób zaznaczone,że zawdzięcza ona swe powstanie wspólnemu wysiłkowi P.T.P.i T.N.S.W.

5/. Do Zarządu przyszłego Muzeum szkolnego wejdą przedstawiciele obu Towarzystw.

6/. Rząd polski zobowiąże się uporządkować zbiory racjonalnie w przeciągu dwóch lat,mianować do ich zawiadywania płatnych urzędników,pomnażać je i uprzystępnić dla pracowników.

7/. W razie gdyby Rząd polski przelał swe prawa własności "P.Muzeum szkolnego" we Lwowie na jakąkolwiek trzecią osobę prawną lub z jakichkolwiek powodów nie spełnił powyższych warunków,zastrzegają sobie oba Towarzystwa prawo cofnięcia czynionej obecnie darowizny.

8/.Wszelkie koszta,związane z przeprowadzoną obecnie transakcją ponosi Rząd polski.

9/. Zarząd przedkładać będzie obu Towarzystwom dorocznie sprawozdanie z jego działalności.

Nad poszczególnymi punktami tych warunków,oraz nad zasadniczą stroną sprawy rozwinęła się obszerna dyskusja,w której zabierali głos: pp.: Twardowski,Majchrowicz,Zagajewski, Nanke,Szczurkiewicz,Szajowski,Ptaśnik i Łempicki.

Dyr.Zagajewski proponował,aby dzisiejsze posiedzenie uznać za rodzaj ustnej umowy,na podstawie której Zarząd Muzeum, upoważniony przez oba Towarzystwa, oraz Podkomisja lwowska przystąpiłyby następnie do ściśle prawnego przeprowadzenia sprawy z Komisją krak.i Ministerstwem W.R. i Ośw.P.

Prezes Twardowski zaznacza,że Komisja nie jest osobą prawną,lecz organem ministerstwa,musi więc mieć do wszelkich ugód upoważnienie Ministerstwa W.R.i Ośw.Publ.- Podkomisja rozważy warunki obu towarzystw i będzie dalej z nimi pertraktować,a skoro z tych pertraktacyj wyłoni się coś ustalonego tak przez oba Towarzystwa,jak i przez Podkomisję, wtedy Podkomisja pójdzie z całą sprawą dalej,do Komisji krak, a ta do Ministerstwa.

Na propozycję dyr.Zagajewskiego, postanowiono rozważyć zasadniczo warunki już na tem posiedzeniu,wobec obecności przedstawicieli wszystkich czterech interesowanych stron /T.N.S.W,- P.T.P.- Muzeum - Podkomisja/.

Uznano w dyskucji,że punkty 2.3.i 4. nie nastręczą z pewnością żadnych trudności.- Punkt 6-ty i 8.-my będą też zapewne przyjęte,o ile rząd się zgodzi,co jest prawdopodobne. Punkt 7-my,sam przez się zrozumiały,postanowiono na żądanie obu Towarzystw,wystylizować z większą precyzją na wypadek nieprzewidzianych zmian politycznych w b.Galicji.Najwięcej trudności powoduje punkt 1-szy i łączące się z nim punkty 5.i 9. Podniesiono w dyskucji wątpliwości,czy w razie przejścia "Muzeum" na własność Rządu pol.,rząd ten zechce łożyć osobno znaczne sumy na opłatę dużego lokalu,urzędników,konserwację i pomnażanie zbiorów.Najlepszem pomieszczeniem dla zbiorów "Muzeum" byłyby niewątpliwie ubikacje uniwersytetu lwow. w nowym jego gmachu.Rząd zechce może sam złączyć w jakiś sposób "Muzeum" z uniwersytetem/ze względu na uniknięcie kosztów/,a wtedy "Muzeum" to,będąc nie tylko warsztatem prac Podkomisji,czy Komisji,ale także w pewnym stopniu instytutem uniwersyteckim/ściślej czy luźniej z nim związanym/,- nie będzie mogło korzystać z takiej autonomji,jakiej w warunkach swoich żądają Towarzystwa,nie będzie mogło mieć

w swoim zarządzie delegatów tych towarzystw itd.

Prof.Ptaśnik poruszał myśl połączenia formalnego Muzeum z Tow.Naukowem lwowskiem,przez co możnaby uzyskać lokal. Jednakowoż delegaci Towarzystw zgodnie oświadczyli,że biorą pod uwagę tylko łączność "Muzeum" z Komisją i Podkomisją, oddanie go rządowi w formie daru /nie depozytu/.Rzeczą Podkomisji i obu Towarzystw będzie wybrnąć z trudności punktu 1-go/5-go i 9 -tego/warunków i sprawę możliwie najprędzej do pomyślnego rozwiązania posunąć.

Prezes oświadcza,że Podkomisja ujmie odpowiednio to wszystko,co poruszono w dyskusji,sformułuje już z pewnemi ewentualnościami i przedłoży niebawem,jeszcze w tym miesiącu, Towarzystwom do definitywnego rozważenia.Co do pewnych kwestyj,trzeba będzie zasięgnąć opinji prawników.

Prezes Szczurkiewicz imieniem Pol.Tow.Pedag.apeluje,aby Podkomisja stanęła przedewszystkiem na stanowisku odrębności "Muzeum" i łączności jego z Komisją,a nie z innemi instytucjami.

Prezes prof.Twardowski wyraża również przekonanie,że Muzeum powinno być odrębną instytucją rządową, nie w łonie Uniwersytetu,osobną placówką,ważną pod wzgl. naukowym i narodowym.Takie będą usiłowania Podkomisji.Lecz kwestja lokalu może tu stanowić poważną przeszkodę.

III./ Sprawozdania członków.

Członek dr.Majchrowicz oznajmia,że co do okólników w sprawie Podkomisji,jakie R.Szk.Kraj.miała wystosować do nauczycielstwa,to rzecz utknęła wskutek wypadków wojennych i zmiany stosunków.Komisja krak.pisała do p.Majchrowicza o przysłanie projektów tych okólników.Wobec tego mowca pośle jeden egzemplarz tych okólników do Krakowa,drugi wręczy Podkomisji. Rzeczą Podkomisji będzie zwrócić się do p.delegata Sobińskiego z prośbą o publikację tych okólników w piśmie urzędowem Rady Szk.Krajowej.

Członek p.Bostel. Postępów pracy nie było z powodu wojny. Z pośród współpracowników straciliśmy śp.rektora Szpilmana i dyr.Bandrowskiego.Śp.Szpilman,zdaje się,rozpoczął pracę,

może jego rękopisy będzie można od rodziny wydostać. Mowca zwróci się w tej sprawie do prof. Markowskiego.

Prof. Rengorowicz z Poznania podejmie się prawdopodobnie pracy o Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie. Pracy o zakładach naukowo-wychowawczych dla duchowieństwa podejmie się Ks. dr. Teofil Długosz, do którego p. Bostel się zwracał; ks. Długosz przyrzekł wykończyć rzecz do końca r. 1921. Co do innych współpracowników, to dyr. Bostel nie miał sposobności porozumieć się ponownie z wszystkimi, dopiero teraz to uczyni. Niektórzy, jak np. prof. Pawlik /Szkoła Dublańska i inne podobne szkoły wyższe/, wreszcie sam dyr. Bostel /Administr. i nadzór szkolny -szkoły średnie/, - trwają nadal przy przyrzeczonem współpracownictwie. Prof. Hahn odmówił współdziału/Towarz. nauczyc. i młodzieży, pisma odpowiednie/. - Insp. Wanczura, na razie bardzo zajęty, może dopiero z wiosną 1921. zabrać się do monografji o szkołach ludowych i wydziałowych. Prof. Finkel prawdopodobnie również nie cofnie swej obietnicy opracowania historji Uniwersytetu lwow. Kandydata do pracy o Uniw. Jagiell. musi wyszukać Komisja krak.

Uchwalono prosić dyr. Bostla, o możliwie szybkie wygotowanie spisu pewnych już współpracowników, ich tematów i ewent. objętości prac, a Podkomisja, po otrzymaniu takiego wykazu, natychmiast zwróci się do Komisji krak. o zawarcie formalnych umów z tymi pracownikami. Sprawa ta musi być załatwioną, gdyż kilka prac już jest w toku.

Uchwalono dalej zwrócić się, po otrzymaniu spisu współpracowników dyr. Bostla, osobnem pismem do delegata Sobińskiego o pozwolenie korzystania z aktów R. Szk. Kraj. do r. 1918.

Radca Majchrowicz zwraca uwagę na ks. infułata Łękawskiego w Przemyślu, który - choć jako staruszek współpracować nie może - jest jednak istną kopalnią szczegółów o sprawach pedagogiczno- duchownych i może służyć wielu nieocenionemi radami.

Prof. Ptaśnik zauważa, że p. Rengorowicz z Poznania ma gotową pracę zarówno o Szkole Przemysłowej w Krakowie, jak i o Akademji Sztuk Pięknych. Można je zaraz wydobyć i wydać.

P.Wanczura radzi szybko korzystać z aktów Rady Szk.Kraj., gdyż mogą być podzielone między kuratorje.Dyr.Barwiński jest zdania,że o takim podziale aktów niema w zasadzie mowy,że wszystkie akta dawniejsze muszą pójść do Archiwum państwowego.

IV./Prezes porusza sprawę inwentaryzacji,która -jak skarżą się z Krakowa - idzie wogóle powoli.Uchwalono wystosować pismo do nieobecnego dziś p.Wisłockiego, by zdał sprawę z postępu swych prac inwentaryzacyjnych we Lwowie.

Dyr.arch.państw.,Dr.Eug.Barwiński udziela wyczerpujących i ważnych informacyj o materjałach do dziejów szkolnictwa galicyjskiego,znajdujących się w Archiwum Państwowem we Lwowie.Komisja i Podkomisja mogą z nich korzystać jak najszerzej.Inwentaryzować aktów szkolnych nikt tu nie potrzebuje, gdyż są one najzupełniej zinwentaryzowane i uporządkowane. Zarząd Archiwum,po uzupełnieniu tych aktów materjałami szkolnemi,odzyskanemi z Wiednia,udzieli z chęcią Komisji swego inwentarza aktów szkolnych do opublikowania. Akta, znajdujące się dzisiaj we Lwowie,są następujące:

1/.Akta gubernialne do szkolnictwa 1774- 1860.,uporządkowane wedle rodzaju szkół,a w ich obrębie chronologicznie.

2/.Rektyfikaty gubernjalne w spr.szkolnych,wedle poszcz. zakładów i przedmiotów.3/.Akta Gymnasialstudien - directoriatu 1812 -1848. 4/.Schulbehörde 1848-1854. 5/.Akta szkolne Namiestnictwa 1862.-1867. 6/.Akta zarządu szkół diecezji tarnowskiej 1815.-1870. 7/.Galic.Rada Szkolna od początku do 1889. Te ostatnie akta,dzięki namiest.Dillerowi i prez. Zollowi,zostały już w czasie wojny przeniesione do Arch. Państw.,gdzie zostały uporządkowane 8/.Akta Prezydjum Rady Szk.Kraj.do r.1900.Niestety zaszedł niesłychany fakt ,że część późniejszych aktów R.Szk.Kraj.została w r.1920.bez wiadomości dyr.Archiwum,w samej Radzie Szkolnej,wyszkartowaną i sprzedaną na makulaturę. Na szczęście,dyr Barwiński natknął się na nie przypadkowo u jednego z introligatorów, przekonał się,że wśród rzeczy wyrzuconych i sprzedanych były akta pierwszorzędnej wagi,jak protokoły podawcze Rady

Szk.od samego początku, akta wizytacyj inspektorskich szkół itd. Na interwencję dyr. Barwińskiego, zobowiązało się Prezydjum R.Szk.materjał ten wycofać i oddać do Arch.Państw., czego jednak dotąd nie uczyniono. Co z tych aktów już przepadło, niewiadomo. W Radzie Szk.Kraj.są jeszcze akta szkolne od r.1889-1920, a w Prezydjum Namiest.są akta Prezydjum R.Szk.Kraj. od r.1901. Akta te obecnie, przy likwidacji R.Szk.Kraj., będą musiały w całości być przeniesione do Archiwum. Ogromna ilość materjału do dziejów szkolnictwa galic. jest też w Wiedniu, w Archiwum Minist.Oświaty. Jest to może najważniejsza część aktów szkolnych, co jasne wobec dążności centralizacyjnych Austrji. Szczególnie są to akta z przed r.1870. Badanie tych aktów leży w programie czynności dyr. Barwińskiego, jako delegata Rządu pol. do Likwidacji archiwów austrjackich. Inwentaryzacji ich dotąd nie rozpoczęto z powodu czynionych trudności. Skoro zostanie/zapewne niebawem/ przeprowadzona inwentaryzacja tych materjałów, Komisja będzie mogła korzystać z inwentarza, a spodziewać się należy, że i sam materjał znajdzie się niedługo w Archiwum państw. we Lwowie, które w ten sposób obejmie całokształt spraw szkolnych b. zaboru austrjackiego.

Dyr. Barwiński oświadcza, że wszyscy pracownicy Komisji mogą każdej chwili korzystać z materjałów Arch.Państw., przyczem otrzymają informacje i pomoc jak najdalej idącą.

Prezes dziękuje dyr. Barwińskiemu za tak świetne i pożyteczne dla Komisji informacje i poleca jego pamięci sprawę wydania inwentarza materjałów szkolnych.

Uchwalono zlecić sekretarzowi wygotowania sprawozdania rocznego Podkomisji na czas poświąteczny, a resztę porządku dziennego odłożyć na następne posiedzenie, które odbędzie się przed Nowym Rokiem.

We Lwowie, dnia..... grudnia 1920.

Dr. Stan. Lempicki

sekretarz. przewodniczący.

L.2. 28/II 1921. Kopja.

PROTOKÓŁ

z VI.posiedzenia lwowskiej Podkomisji historji pedagogiki, które odbyło się dnia 30.grudnia 1920.r. o godz.6-tej wieczorem,w Sali Komisji egzam.Uniwersytetu lwowskiego.Obecni: prezes Twardowski,panowie: Bostel,Finkel,Majchrowicz,Ptaśnik, Rolle,Wanczura,Szajowski,Kolbuszewski,Wisłocki,Łempicki.Dyr. Barwiński usprawiedliwił swą nieobecność listownie,dyr.Zagajewski wyjechał na zjazd do Warszawy. Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia,zdają członkowie sprawę z postępu swoich prac.

I/ Członek prof.FINKEL oświadcza,że wtedy może zabrać się do napisania historji Uniwersytetu lwow.dla zbiorowej pracy,projektowanej przez p.Bostla,aż archiwum uniwersyteckie zostanie uzupełnione; na razie zawiera ono materjały,sięgające por r.1848,a ma objąć je aż do r.1900.Na wniosek prof.Finkla, uchwaliła Podkomisja wystosować do rektora Uniwers.lwow.pismo w sprawie uzupełnienia i uporządkowania tego Archiwum. Członek,p.WISŁOCKI. Na ostatnich posiedzeniach nie był,gdyż z ramienia wojskowości i Ossolineum wyjeżdżał na Wołyń,aż po Krzemieniec i Sławutę,dla przeprowadzenia zwózki aktów do Ossolineum,Muzeum Narod.i dla Warszawy.Prace inwentaryzacyjne, jakie prowadzi dla Komisji,doznały pewnej przerwy wskutek wypadków wojennych,wyjazdów p.W.i wysłania rękopisów Ossolineum,Baworowskich i Bibl.Uniwersyteckiej do Krakowa w obliczu grozy bolszewickiej.Z rękopisów i zabytków "Ossolineum",na 6.wysłanych wagonów wrócił dopiero 1.,rękopisy innych dwóch bibljotek wróciły,lecz nie są uporządkowane.To odwleka pracę. Prócz dawniej przeglądriętych maruskryptów,przeglądnął obecnie p.W. te rękopisy Ossolineum,które wróciły.Ogółem przejrzał

dla Komisji około 1.000/tysiąca/ rękopisów i odpowiednio je zużytkował dla celów inwentaryzacyjnych. Teraz zabierze się do zbiorów Uniwersyteckiej Bibljoteki i Baworowskich, znajdujących się na miejscu. Do bibljotek klasztornych, np. Dominikanów, trudno się dostać.

Dyr. BOSTEL zwraca uwagę, że zbiory Dominikańskie są bardzo bogate, lecz dostęp istotnie trudny; u Bernardynów natomiast dla naszych celów, niema nic.

Prof. PTAŚNIK zwraca uwagę i dopytuje się o archiwum konsystorskie we Lwowie, podkreślając znaczenie dla naszych celów fascykułów z wieku 19 tego, wizytacyj itd.

Członek dyr. BOSTEL referuje sprawę zbiorowego dzieła o szkolnictwie galicyjskiem. Szereg współpracowników złożył już stanowczo wiążące oświadczenia. Radca Pawłowski, dyr. Akademji handlowej, opracuje dom końca roku 1921. szkoły handlowe. Jako kandydatów do pracy o szkołach przemysłowych, wymieniono nazwiska prof. Ręgorowicza z Poznania i inż. Filasiewicza, dyr. Szkoły przemysł. we Lwowie. P. Bostel porozumie się z nimi. Akademję weterynarji opracuje prof. Stan. Królikowski do końca r. 1921.- Artykuł p. Ręgorowicza o Akademji Sztuk pięknych jest już gotowy. Artykuły o towarzystwach i czasopismach nauczycielskich i dla młodzieży - napisze ewentualnie prof. dr. Modelski do połowy r. 1922. On też podjął się opracowania rozdziału o szkołach wojskowych i przez wojsko utrzymywanych i subwencjonowanych.

Red. ROLLE oświadcza, że jego praca nad nowem wydaniem "Aten Wołyńskich" jest w pełnym toku, postarał się o uzupełnienie jej odpowiednią literaturą i na 1. maja 1921. będzie z książką swoją gotów.

Członek insp. WANCZURA komunikuje, że o ile się jego stosunki urzędowe nie zmienią, nie podejmie się pracy o szkolnictwie ludowem dla dzieła zbiorowego, redagowanego przez p. Bostka. Może uczyni to kto inny, p. W. mógłby się do tej pracy zabrać chy-

856

ba znacznie później.Jedynem umożliwieniem pracy byłoby otrzymanie urlopu.Prezydjum Podkomisji postanowiło zasięgnąć w tej sprawie wiadomości i ewentualnie poczynić odpowiednie starania.

II/ Następnie odczytuje sekretarz sprawozdanie roczne Podkomisji za r.1920.,które ma być wysłane do Krakowa,celem pomieszczenia go w ogólnem drukowanem sprawozdaniu Komisji.Na wniosek członków,poczyniono w sprawozdaniu parę poprawek,poczem przyjęto je w całości.

III./ Prof.Finkel referuje o pracy p.Wanczury o szkolnictwie na Starej Rusi,oddanej mu przez autora do przejrzenia.Prof. Finkel proponuje,aby książkę tę przeczytał i ocenił jeszcze jakiś specjalista,np.prof.Janowski z Wilna.Prezes zawiadamia,że Podkomisja zwróciła się już w tej sprawie do p.Janowskiego listownie.

IV/. Prezes prof.TWARDOWSKI odczytuje projekt pism równobrzmiących,które Podkomisja miałaby wystosować do "Towarzystwa Pedagogicznego" i do Tow.Naucz.Szkół wyższ.i średnich", celem poinformowania się,czy obie organizacje godzą się na formę,w której Podkomisja zamierza,za pośrednictwem Komisji krakowskiej,zaproponować Rządowi polskiemu objęcie w zawiadowstwo " Polskiego Muzeum Szkolnego we Lwowie". Uchwalono pisma proponowane wysłać.

Prof.SZAJOWSKI,delegat P.T.P.,wyraża radość,że sprawa postąpiła tak naprzód,że punkty ewentualnego układu,ujęte zostały w formę prawną,a byt Instytucji będzie prawdopodobnie na wszelką ewentualność zapewniony.

V/. Wreszcie referuje sekretarz sprawę pierwszego numeru "Biuletynu" Podkomisji.Kreśli projekt układu i treściowej zawartości tego numeru.Biuletyn będzie miał więcej charakter propagandowy,niż naukowego pisma.Plan pierwszego numeru

957

przyjęto. Prezes zawiadamia,że wpłynął już pierwszy większy datek pieniężny na rzecz Biuletynu,a złożył go Stanisław hr.Badeni.

Dr.KOLBUSZEWSKI proponuje,aby dać artykulik o Podkomisji do Biuletynu " Związku Towarzystw Naukowych we Lwowie." uchwalono.Zredagowanie artykułu polecono zarządowi.Sekretarz dodaje,że wzmianki obszerniejsze o Podkomisji dano też do " Kwartalnika Histor." i "Czasopisma Pedagog". Prezes zamykając to ostatnie w r.1920.posiedzenie Podkomisji,składa członkom i współpracownikom serdeczne wyrazy uznania za pracę i zabiegi około rozwoju i postępu przedsięwzięć Podkomisji.

Przyjęto,Lwów,dn..... 1921.

Zarząd Podkomisji Lwowskiej:

Sekretarz: Prezes:

P R O T O K Ó Ł

z VII.posiedzenia Podkomisji historji pedagog.we Lwowie,w dniu 10 marca 1921.o godz.6-tej popoł.w Sali Komisji egzamin.ul.Mikołaja 4.

Obecni; prezes prof.Twardowski,członkowie i współpracownicy pp.Bostel,Finkel,Majchrowicz,Barwiński,Kolbuszewski,Wanczura, Nanke,Bolle,Szajowski,Łempicki.Nieobecność usprawiedliwili pp. Ptaśnik i Wisłocki.Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia,komunikuje prezes szereg wiadomości i pism, oznajmia między innymi o wyjściu książki prof.Pierzbowskiego, jako I.tomu wydawnictw monograf.Komisji,o uzyskaniu kwoty 6.000 Mk.od przyjaciół Podkomisji na 1.zeszyt "Biuletynu", o odmowie p.Delegata Sobińskiego w sprawie urlopu dla p.insp. Wanczury w obecnej chwili.Następnie sekretarz odczytuje protokół z ostatniego posiedzenia Komisji krakowskiej.

Prezes prof.Twardowski na podstawie listu p.Wisłockiego wspomina o trudnościach w pracy nad inwentaryzacją rękopisów we Lwowie.Rękopisy Ossolineum jeszcze nie nadeszły do Lwowa,rękopisy Bibl.uniwers.i Baworowskiej są dotąd nieuporządkowane. P.Wisłocki robi starania o dopuszczenie go do bibljotek klasztornych,co do niektórych uzyskał już pozwolenia.

Uchwalono zwrócić się do Bibljoteki Uniwers.i Baworowskich o rozpakowanie i uprzystępnienie rękopisów.

Zwraca się również Prezes do p.radcy Bostla z prośbą o przedłożenie,w porozumieniu z współpracownikami działa o szkoln.galic, projekta umów,mających być zawartymi,ze specyfikacją odnośnie do każdego autora.Projekty te odeśle się corychlej Komisji do Krakowa.P radca Bostel oświadcza,że złoży takie projekty umów niebawem na ręce p.prezesa.

P.radca Majchrowicz oznajmia w sprawie okólników do nauczycielstwa,że jeden egzemplarz tychże posłał do Krakowa Komisji,

drugi złoży na ręce Podkomisji celem przesłania ich p.Delegatowi Sobińskiemu do urzędowego rozesłania,o co Podkomisja już dawniej prosiła.

W sprawie uzupełnienia i ostatecznego uporządkowania Archiwum Uniwersyteckiego,z którego materjałów Podkomisja pragnie korzystać,uchwalono zwrócić się z osobnem pismem od Podkomisji do rektoratu Uniwersytetu.Pismo obiecał ułożyć prof.Finkel.

Prezes oznajmia,że na pismo Podkomisji do prof.Janowskiego w Wilnie o podjęcie się recenzji pracy p.Wanczury,odpowiedź nie nadeszła.Podkomisja pourguje jeszcze w tej sprawie.

Z kolei rozwinęła się obszerna dyskusja nad odpowiedzią p.Kuratora Sobińskiego z 17/II.1921.w spr.korzystania z Archiwum Rady Szk.Kraj,przez współpracowników Podkomisji.W piśmie tem, obok innych zastrzeżeń,znajduje się żądanie,aby ostatnia redakcja tych części zbiorowego dzieła o szkolnictwie gal.,które będą się odnosić do b.Rady Szk.Kraj.,była przed wydrukowaniem przedłożona do przejrzenia p.Kuratowi;pod tym tylko warunkiem umożliwi Kuratorjum współpracownikom dyr.Bostła korzystanie z Archiwum Rady Szkolnej.

Przeciwko takiemu postawieniu sprawy przez p.Kuratora wystąpili jednozgodnie pp.Bostel,Barwiński,Finkel,Twardowski,Łempicki,oświadczając,że Podkomisja jako instytucja naukowa i organ Ministerstwa Oświaty nie może się zgodzić na warunki p.Kuratora i przedkładanie prac naukowych swoich członków do cenzury prewencyjnej władzom administracyjnym.Żądanie takie jest wprost niebywałe,nawet za czasów rządów austrjackich w Galicji.Po dłuższej wymianie zdań,przyjęto wniosek prof.Finkla i dyr.Barwińskiego,aby upoważnić p.Prezesa do osobistego porozumienia się w tej sprawie z p.Kuratorem,przedstawienia mu wspomnianego jego pisma,które chyba jest wynikiem jakiegoś nieporozumienia czy niezrozumienia rzeczy przez podwładne czynniki urzędnicze, oraz poinformowania p.Kuratora o stanowisku Podkomisji w tej mierze.

Również dłuższą dyskusję wywołała sprawa pisma Rady Szk.Kraj, podpisanego przez p.Gayczaka,a proszącego o ścisłe wiadomości

w sprawie relacji dyr.Barwińskiego o wyszkartowaniu i sprzedaniu ważnych aktów przez Radę Szk.Kraj.w r.1920.W dyskusji zabierali głos: prezes Twardowski,p.Kolbuszewski,Łempicki i dyr. Barwiński,którzy raz jeszcze przedstawił całe zajście i uzupełnił poprzednią relację nowymi szczegółami.Sprawa ta - wedle opowiadania dyr.Barwińskiego - wyglądała następująco:

"W początkach roku 1920.zastałem u introligatora Körnera stosy aktów,które,jak mi oświadczył introligator,zostały mu sprzedane przez Radę Szk.Kr.Była tam najpierw bardzo znaczna ilość aktów,,po których zupełnie dorywczem obejrzeniem,wpadłem odrazu na sprawozdania inspektorów z wizytacyj szkół,które za zgodą p.Körnera z tego stosu zabrałem,oraz stosy protokołów podawczych Rady Szk.Kraj.,odartych z okładek.Udałem się natychmiast do p.Gayczaka w Prezydjum Rady Szkolnej i zapytałem o stan rzeczy,na co otrzymałem odpowiedź,że sprzedano tylko zupełnie bezwartościowe akta.Zwróciłem uwagę na niewłaściwość takiej sprzedaży wogóle,bez uprzedniego uwiadomienia dyr.Archiwum Państw a następnie zakwestjonowałem,jakoby akta te w rzeczywistości były bezwartościowe,na dowód czego okazałem zabrane ze sobą sprawozdania inspektorskie i zwróciłem uwagę na fakt sprzedaży samych protokołów,które nigdy wogóle skartowane być nie powinne.P.Gayczak oświadczył wówczas,że winę ponoszą organa kancelaryjne i przyrzekł,że wszystkie wogóle sprzedane akta zostaną napowrót do registratury Rady Szk.Kr.cofnięte.Dyr.Barwiński podniósł,że fakt sam jest tem bardziej godnym ubolewania,że był to pierwszy za czasów jego urzędowania wypadek takiego dowolnego obchodzenia się z aktami państwowymi,gdyż nawet sądy powiatowe,zamierzając skartowanie,widocznie bezwartościowych aktów,uwiadamiają zawsze o tem uprzednio dyrekcję Archiwum Państwowego".

Ostatecznie uchwalono: przesłać Kuratorjum wypisy wierzytelne z protokołów,dotyczące tej sprawy i prosić o wyjaśnienie.

Następnie referuje Prezes sprawę"Muzeum Szkolnego".Odczytuje pisma T.N.S.W.i P.T.P. przyczem zwraca uwagę na pewne różnice w punkcie 1.i 2.ugody,zachodzące jeszcze między stanowiskiem

Podkomisji a warunkami obu towarzystw. Po wyjaśnieniach delegata P.T.P. p. Szajowskiego, prezesa Zarządu Muzeum dra. Majchrowicza i delegata T.N.S.W., dra. Nankego, wreszcie prezesa Podkomisji Prof. Twardowskiego, doszło do zupełnego porozumienia i uzgodnienia stanowisk. Uchwalono celem oficjalnego zgodnego załatwienia sprawy, wystosować pisma od Podkomisji do obu Towarzystw, w których zwróci się uwagę na istniejące jeszcze rozbieżności i udzieli się odpowiednich wyjaśnień, co do ewentualnych przyszłych form przejścia Muzeum Szk. w zawiadowstwo rządu. Delegaci obu Towarzystw postarają się ze swej strony o możliwie szybkie usunięcie istniejących jeszcze niezgodności przez Zarządy P.T.P. i T.N.S.W.

W końcu sekretarz zdał sprawę z nawiązania stosunków z pismami pedagog. oraz z postępu pracy redakcyjnej nad 1-szym Nrem Biuletynu.

Na jedno z najbliższych posiedzeń Podkomisji zgłosił p. insp. Wanczura referat o książce prof. Wierzbowskiego o szkołach paraf. Komisji Eduk.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 29. czerwca 1921.

Dr. St. ŁEMPICKI
Sekretarz.

Dr. TWARDOWSKI
Prezes.

L.27/1921

462

ODPIS WIERZYTELNY

z protokołu VII.posiedzenia lwowskiej "Podkomisji do badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce" z dn.10.marca 1921.

/Dyrektor Arch.Państw dr.Barwiński,który nie był obecny na poprzedniem posiedzeniu z dn.30.grudnia 1920.,na którem odczytywano protokół z V.posiedzenia z 8.grudnia 1920.,uzupełnia wzgl.prostuje brzmienie relacji swojej z posiedzenia w dniu 8.grudnia 1920.,w następujących słowach/:

W początkach roku 1920.zastałem u introligatora Körnera stosy aktów,które,jak mi oświadczył introligator,zostały mu sprzedane przez Radę Szk.Kr.Była tam najpierw bardzo znaczna ilość aktów,po których zupełnie dorywczem obejrzeniem, wpadłem odrazu na sprawozdania inspektorów z wizytacyj szkół, które za zgodą p.Körnera z tego stosu zabrałem,oraz stosy protokołów podawczych Rady Szk.Kr.,odartych z okładek.Udałem się natychmiast do p.Gayczaka w Prezydjum Rady Szkolnej i zapytałem o stan rzeczy,na co otrzymałem odpowiedź,że sprzedano tylko zupełnie bezwartościowe ~~kata~~ akta.Zwróciłem uwagę na niewłaściwość takiej sprzedaży wogóle,bez uprzedniego uwiadomienia dyr.Archiwum Państw.,a następnie zakwestjonowałem, jakoby akta te w rzeczywistości były bezwartościowe,na dowód czego okazałem zabrane ze sobą sprawozdania inspektorskie , i zwróciłem uwagę na fakt sprzedaży samych protokołów,które nigdy wogóle skartowane być nie powinny.P.Gayczak oświadczył wówczas,że winę ponoszą organa kancelaryjne i przyrzekł,że wszystkie wogóle sprzedane akta zostaną napowrót do registratury Rady Szk.Kr.cofnięte.Dyr.Barwiński podniósł,że fakt sam jest tem bardziej godnym ubolewania,że był to pierwszy za. czasów jego urzędowania wypadek takiego dowolnego obchodzenia

się z aktami państ-wowemi, gdyż nawet sądy powiatowe, zamierzając skartowanie widocznie bezwartościowych aktów, uwiadamiają zawsze o tem uprzednio dyrekcję Archiwum Państwowego."

Za zgodność:
Sekretarz:
Dr Stanisław Lempicki

L. 27/1921.

564

ODPIS WIERZYTELNY.

z protokołu V.posiedzenia Lwowskiej "Podkomisji do badania dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce" z dn.8.grudnia 1920.

/Dyrektor Arch.Państw.dr.Eugeniusz Barwiński,referując obszernie o materjałach archiwalnych do dziejów szkolnictwa w Małopolsce,wspomniał w końcu o następującej sprawie/:

„Niestety zaszedł niesłychany fakt,że część późniejszych aktów Rady Szk.Kraj.została w roku 1920.,bez wiadomości dyrektora Archiwum,w samej Radzie Szkolnej wyskartowaną i sprzedaną na makulaturę.Na szczęście dyr.Barwiński natknął się na nie przypadkowo u jednego z introligatorów,przekonał się,że wśród rzeczy wyrzuconych i sprzedanych były akta pierwszorzędnej wagi,jak protokoły podawcze Rady szkolnej od samego początku, akta wizytacyj inspektorskich szkół itd.Na interwencję dyr. Barwińskiego,zobowiązało się Prezydjum Rady Szkolnej materjał ten wycofać i oddać do Archiwum,tego ostatniego jednak dotąd nie uczyniono.Co z tych aktów już przepadło,nie wiadomo."

Za zgodność:
Sekretarz:
Dr Stanisław Lempicki.

P R O T O K Ó Ł

z VIII.posiedzenia lwow."Podkomisji historji pedagogiki" w dniu 29 czerwca 1921.o godz.1/2 11-tej przed połudn.w sali Komisji egzamin.,przy ul.św.Mikołaja 4.Przewodniczy prezes prof.Twardowski.Obecni pp.Bostel,Finkel,Kolbuszewski,Majchrowicz,Ptaśnik Rolle,Szajowski,Szczurkiewicz/viceprezes Pol.Tow.Pedagog./, Wanczura,Łempicki.- Dyr.Zagajewski usprawiedliwił pisemnie nieobecność,p.Wisłockiego nie było.

Prezes usprawiedliwia zwłokę w zwołaniu posiedzenia.Odczytano i przyjęto protokół z VII.posiedzenia.Prezes zawiadamia,że sprawa "cenzury prewencyjnej" zbiorowej pracy o szkolnictwie galicyjprzez Kuratorjum lwowskie,ktora wywołała tak ożywioną debatę na poprzedniem posiedzeniu,została w rozmowie Prezesa z p.Kuratorem Sobińskim wyjaśnioną jako nieporozumienie,spowodowane nieopatrznem wysłaniem referatu jednego z urzędników,a nie ostatecznej odpowiedzi.P.Kurator przyrzekł pójść we wszystkiem na rękę pracom Komisji.Również poruszona przez dyr.Barwińskiego sprawa skartowania aktów b.Rady Szk.Kraj.spada z porządku obrad Podkomisji, jako bliżej jej czynności nie dotycząca.

Prezes porusza kwestję udziału p.Szajowskiego w obradach Podkomisji w roli delegata "Pol.Tow.Pedagog.",przeciwko czemu wypowiedział się Zarząd owego towarzystwa w 2 pismach do Podkomisji. Po przemówieniach wiceprezesa P.T.P.,dyr.Szczurkiewicza i p.Szajowskiego,wyjaśniono,że p.Szajowski był tylko delegatem P.T.P. do "Pol. Muzeum Szkolnego" i z tej racji uczestniczył w obradach Podkomisji dotyczących przyszłości tegoż "Muzeum".Jako ~~mowca~~ mówca tej sprawy,pozostaje p.Szajowski dalej w Podkomisji,natomiast zarówno P.T.P.,jak i"Tow.Naucz.szkół średn.i wyższych" wyślą - na propozycję Podkomisji stałych,oficjalnych swoich delegatów, ktorzy będą w niej współpracować.Odpowiednie pisma do tych to-

warzystw wystosuje Podkomisja.Ponieważ prof.Finkel wyraził wątpliwość,czy w obradach Podkomisji,mogą obok członków jej uczestniczyć także np.delegaci towarzystw pedagogicznych i podobnych,- wypowiedziano w dyskusji opinję,że uczestnictwo takie jest ze wszech miar pożądane,ze względu na kontakt z nauczycielstwem i życzenie,aby zainteresowanie pracami Podkomisji zataczało coraz szersze kręgi.

Praca p.Rollego. Uchwalono zwrócić się osobnem pismem do Zarządu Komisji w Krakowie,aby unikano dalszej zwłoki w pertraktacjach z red.Rollem i w wydaniu jego pracy o "Atenach Wołyńskich", gdyż coraz częściej odzywają się tutaj na kresach głosy,domagające się powtornego opublikowania tej tak aktualnej dzisiaj książki.

Okólniki. Uchwalono znane już z poprzednich posiedzeń dwa okólniki do nauczycielstwa Małopolski,odnoszące się do prac Komisji i Podkomisji lwowsk,- przedłożyć p.Kuratorowi Sobińskiemu z prośbą o możliwie najszybsze ich opublikowanie w urzędowem piśmie Kuratorjum.Sprawę tę załatwi sekretarz Łempicki.

Sprawa "Muzeum Szkolnego". Prezes oświadcza,że zgoda między Podkomisją a T.N.S.W.i P.T.P.w sprawie przejścia "Muzeum Szkolnego" w zawiadowstwo rządu polsk.- została ostatecznie osiągnięta. Prof.Twardowski odczytuje projekt pisma Podkomisji do Ministerstwa W.R.i Ośw.P.,dotyczącego przejęcia "Muzeum".

Tekst pisma zaaprobowano. Rozwinęła się dyskusja nad projektem preliminarza kosztów przejęcia i utrzymywania "Muzeum Szkol", przedstawionego przez obecny Zarząd "Muzeum".Zabiera głos:prof. Twardowski,prezes Zarządu "Muzeum",dr.Majchrowicz,dyr. Szczurkiewicz,Szajowski i inni.Ustalono,że personal "Muzeum",gdyby miało ono zostać nadal odrębną instytucją,winien się składać tylko z kustosza,i adjunkta pomocniczego,jako urzędników stałych,oraz z jednej siły manipulacyjnej i służącego.Personal winien być przyjęty na prawach i płacy sił bibljoteczno -muzealnych rządowych.Preliminarz zwrócono Zarządowi "Muzeum" celem poczynienia odpowiednich zmian.Uchwalono wysłać wspomniane pismo do Ministerstwa w redakcji Prezesa,za pośrednictwem Zarządu Komisji;odpisy pisma otrzymają oba interesowane towarzystwa nau-

czycielskie właściciele "Muzeum Szkol.".

Praca o szkolnictwie galicyjskiem. Po przedstawieniu dotychczasowego przebiegu sprawy,przez p.Bostla,uchwalono zwrócić się do Zarządu Komisji w Krakowie w osobnem piśmie:1/z prośbą o przyspieszenie wysłania zaproszeń i umów współpracownikom p. dyr.Bostla,a to za pośrednictwem Podkomisji lwowskiej,2/z oświadczeniem,że redukcję rozmiarów tej pracy zbiorowej poniżej 182 arkuszy/w 5.tomach/uważa Podkomisja lwow.- po dokładnem rozważeniu sprawy - za rzecz nie do przyjęcia.Co do współpracowników oznajmia radca Bostel,że wobec zrzeczenia się p.Wanczury,opracuje szkolnictwo ludowe p.Mieczysław OPAŁEK;z p.Ręgorowiczem , bawiącym na G.Śląsku w wojsku,nie można się było porozumieć,nie znaleziono też dotąd historyka szkolnictwa przemysłowego,czego-zdaniem prof.Ptaśnika -podjąć mógłby się również z pożytkiem dr. Ręgorowicz.

Biuletyn Podkomisji. Prezes oznajmia,że druk 1-go Nru"Wiadomości z dziejów wychow.i szkol.w Polsce",organu lwowskiej Podkomisji histor.pedag,rozpocznie się w dniach najbliższych.W łączności z tem,omawiano kwestję funduszów na to wydawnictwo.

Rocznica Komisji Eduk. Po odczytaniu protokołów z posiedzenia 12 i 13-tego Komisji krakowskiej,omawiano sprawę uczczenia 150-tej rocznicy Komisji Eduk.i zgonu Stan.Konarskiego,przypadającą na r.1923.Przygotowanie odpowiednich wniosków zlecono osobnej komisji,złożonej z członków: prof.Finkla,radcy Majchrowicza i dra. Łempickiego,pod przewodnictwem Finkla na najbliższem posiedzeniu Podkomisji.

Zmiana organizacji Komisji historji pedagogiki. Dyr.Bostel stawia wniosek,aby Podkomisja lwowska wystąpiła przed Zarządem Komisji histor.pedagog.z projektem zmiany dotychczasowej organizacji Komisji w kierunku następującym:1/Niema Komisji i Podkomisyj,istnieje tylko jedna "Komisja do zbadania dziejów szkolnictwa i wychow.w Polsce",z równorzędnymi oddziałami,czy grupami w miastach uniwersyteckich/Kraków,Warszawa,Lwów,Poznań/i z zarządem centralnym np. w Krakowie.Podobnie ma się rzecz w Niemczech.Poszczególne oddziały powinny mieć większą,niż dotąd swo-

568

bodę w przeprowadzeniu swych prac,doborze członków itp.
Ponadto proponuje p.Bostel,aby zwrócić się do Zarządu Komisji z projektem utworzenia jeszcze dwóch nowych działów wydawnictw Komisji tj.wydawnictwa źródeł do historji wychow.i szkół w Polsce,jakby polskich"Monumenta Paedagogica",oraz wydawnictwa monografij poszczegolnych zakładów szkolnych w Polsce.Dyskusja,w której zabierali kolejno głos: prezes prof.Twardowski,prof.Ptaśnik, dr.Łempicki,dyr.Bostel,prof.Finkel,- toczyła się najpierw nad sprawą zmiany organizacji Komisji,czy też nomenklatury oddziałów,następnie nad sprawą nowych rodzajów wydawnictw.
W sprawie ~~pewnej~~ pierwszej uchwalono: prosić p.dyr.Bostla o opracowanie do przyszłego posiedzenia projektu zmiany statutu Komisji w duchu nowej jej organizacji,wraz z odpowiednią motywacją.Uchwała przeszła większością głosów,prof.Finkel wstrzymał się od głosowania.Projekt ten ma być przedmiotem dyskusji w Podkomisji i ewentualnego przedstawienia do Zarządu Komisji w Krakowie.
W sprawie drugiej/wydawnictw/uchwalono zaproponować Zarządowi Główn.stworzenie nowego działu wydawnictw monografij szkół.Pierwszą z takich prac mogłaby być np.monografja p.Rollego o Krzemieńcu.Z wnioskiem,co do specjalnego wydawnictwa źródeł postanowiono na razie się wstrzymać.
Uchwalono,aby powakacyjne posiedzenia Podkomisji łączyć stale z referatem naukowym.Na 1-sze posiedzenie zapowiedział członek p. Wanczura referat o książce Wierzbowskiego,na II-gie posiedzenie członek dr.Majchrowicz referat o "Studjach" Danysza.
Uchwalono opublikować w pismach lwowskich zredagowaną przez dyr. Bostla odezwę,wyzwającą do składania na ręce Podkomisji/z przeznaczeniem ewent.dla "Muzeum Szkol"/zabytków i materjałów wszelkiego rodzaju,odnoszących się do dziejów naszej szkoły.
Prof.Finkel zwraca nawiasowo uwagę na niedokończoną pracę prof. Skórskiego o Czerkawskim w "Muzeum" lwowskiem.Rękopis pamiętników Czerkawskiego znajduje się zapewne w rękach p.Skórskiego,a zawiera materjał pierwszorzędnej wagi,podobnie jak rękopis Bibl.Uniw. we Lwowie pt."Narady nad wydaniem wypisów polskich" z lat 50-tych 19.w.z opinjami Czerkawskiego,Bielowskiego i i.Dyr.Bostel zwraca uwagę na działalność inspektorską w b.Galicji oraz na pamiętni-

ki/nieznane dziś z miejsca przechowania/ współczesnego Czerkawskie mu,znanego pedagoga austrjackiego Wilhelma.Artykuł w tej sprawie dał p.Bostel do "Wiadomości".

Na tem zamknął przewodniczący o godz.1.45 w poł.obrady ostatniego przed ferjami letniemi posiedzenia Podkomisji lwowskiej.

Przyjęto,dnia 8. grudnia ~~września~~ 1921.

Dr St. Łempicki

Dr.St.ŁEMPICKI
sekretarz.

prezes.

P R O T O K Ó Ł

r. XII. Posiedzenia Podkomisji hist. ped. w czwartek 16. lutego 1922. o godz. 6. tej wieczorem w archiwum Uniwersytetu Lwowskiego.
Przewodniczący: Bostel.
Obecni: PP. Twardowski, Ptaśnik, Majchrowicz, Wanczura, Rolle, Kolbuszewski, Szajowski, Opałek, Łempicki. Prof. Finkiel i Dr. Zagajewski usprawiedliwili nieobecność.
Przed porządkiem dziennym zabiera głos dyr. Bostel a witając obecnych, składa imieniem wszystkich pracowników Podkomisji najgoretsze dzięki b. prezesowi prof. Twardowskimu za jego niestrudzoną i pełną zasługi pracę na stanowisku przewodniczącego Podkomisji w ciągu ostatnich dwóch lat; zarazem prosi prof. Twardowskiego o dalszą równie czynną współpracę w charakterze członka, co tenże przyrzeka.
I. P. Mieczysław Opałek odczytuje dwa komunikaty z dziejów szkolnictwa galicyjskiego, mianowicie: 1/ Początki szkolnictwa ludowego w Galicji, 2/ O pierwszej szkole normalnej we Lwowie.
W dyskusji zabierali głos: PP. Bostel, Ptaśnik, Majchrowicz, Twardowski, Wanczura, Łempicki i prelegent.
II. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.
III. Omawiano sprawę obchodu jubileuszu Komisji Edukacyjnej i zgonu Konarskiego w r. 1923. Referował Dr. Łempicki. Wybrano komisję złożoną z PP. Bostla, Kolbuszewskiego, Wanczury, Szajowskiego, Zagajewskiego, Opałka i Łempickiego, celem ustalenia technicznej strony zwołania Komitetu Obywatelskiego i ułożenia listy uczestników. Prezes i sekretarz Podkomisji zaproszą w najbliższych dniach osobiście członków honorowego prezidjum przyszłego Komitetu Obywatelskiego. Posiedzenie Komitetu zwołane będzie około połowy bm. do sali ratuszowej. Na propozycję prof. Twardowskiego i P. Szajowskiego postanowiono zaprosić do Komitetu Związek Towarzystw Naukowych we Lwowie i poszczególne towarzystwa naukowe.
IV. Srawa Muzeum Szkolnego. Przewodniczący przedstawia stan tej sprawy poczem referuje ją P. Dr. Majchrowicz. Potrzeby Muzeum nie zmieniły się. Zarząd przedstawił je już w memorjale do Ministerstwa W.R. i O. P. Ważniejszą jest kwestja używotnienia Muzeum, na co taki nacisk kładzie Ministerstwo.
Uchwalono prosić P. Radcę Majchrowicza o przedstawienie na przyszłem posiedzeniu szczegółowego planu w tej sprawie. W dyskusji przemawiali: Rektor Twardowski, / żąda uwzględnienia w tym referacie kwestji lokalności, ile przestrzeni będzie Muzeum porzebować/ dalej dyr. Bostel, Szajowski i Łempicki. Uchwalono również prosić prof. Twardowskiego o wszczęcie pertraktacji o lokal z Senatem Uniwersytetu Lwowskiego.
V. Sekretarz-referuje sprawę II. zeszytu Wiadomości, który ukaże się około 15. marca. Przedstawia treść zeszytu. Zawiadamia o zasiłku uzyskanem z Zarządu Komisji.
Red. Rolle prosi o zawiadomienie Komisji, że wobec przewlekania sprawy wycofuje swoją pracę o „ Atenach Wołyńskich " z ewentualnych wydawnictw Komisji i zwróci udzieloną mu zaliczkę. Praca ta wyjdzie niebawem w drugiem wydaniu nakładem jednej z firm wydawniczych lwowskich. Prof. Twardowski komunikuje o odnalezieniu notat i wykładów Euzebjusza Czerkawskiego w papierach po śp. dyr. Mańkowskim. Dr. Majchrowicz zwraca uwagę na rękopisy śp. Karbowiaka, w których mają się znajdować również manuskrypty prac i listy Ewarysta Estkowskiego. Należałoby zająć się przeglądnięciem i opublikowaniem tych rzeczy. Proponuje też wszczęcie starań o kontynuację prac Karbowiaka nad szkolnictwem polskiem za granicą, co zwłaszcza dla okresu wojennego i powojennego może mieć niemałe znaczenie.
Przyjęto, we Lwowie dnia 13. marca 1922.

Dr. St. Łempicki sekretarz m.p. Bostel przewodniczący m.p.

P R O T O K Ó Ł

z XIII. posiedzenia Komisji hist. ped. w poniedziałek 13. marca 1922. o godz. 6.tej wieczorem w archiwum Uniwersytetu Lwowskiego.
Obecni: Bostel, / przewodniczący / , Finkiel, Kolbuszewski, Łempicki, Majchrowicz, Rolle, Szajowski, Twardowski, Wanczura, Wisłocki.
I. Prof. Twardowskikomunikuje list kap. Kickiego z Krakowa który zapowiada przesyłkę pamiątek,po swoim dziadku dyr. Kickim z Tarnopola /około roku 1850/. Prezes zawiadamia o innych przesyłkach materjałów do dziejów szkolnistwa galicyjskiego.
II. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji oraz protokoły z kilku ostatnich posiedzeń Komisji w Krakowie.
III. Prof. Twardowski zwraca uwagę na tom rozporządzeń rękopiśmiennych Uniwersytetu Wileńskiego do jednej z szkół prowincjonalnych na Litwie z początku XIX. w. , znajdujący się u OO. Zmartwychwstańców we Lwowie. Wartoby to pozyskać dla zbiorów Komisji. Uchwalono prosić Prezydjum o interwencję.
IV. Sprawa Polskiego Muzeum Szkolnego. Członek Radca Dr. Majchrowicz / zarazem prezes zarządu Muzeum/ odczytuje pismo P. Wiceministra Ośw. w sprawie Muzeum i dłuższy własny referat o używotnieniu Pol. Muzeum Szkol. we Lwowie. Przyszłe odnowione Muzeum powinno spełniać cały szereg zadań . Ma ono więc obejmować: 1/ poradnię w Sprawach pomocy szkolnych, ich nabywania i wytwarzania w kraju, działającą także za pośrednictwem odpowiednich kursów . 2/ Zbiory naukowe , przedewszystkiem w odniesieniu do nowych typów i prób na polu szkolnictwa, z czem łączyć się winne wykłady na odpowiednich kursach wędrowny gabinet, wypożyczalnia. 3/ Bibliotekę z czytelnią / pracownię/. 4/ instytut pomocniczy przy kształceniu nauczycieli obmyślający przy pomocy szeregu speejalnych ankiet , programy wykładów, wystawy, organizycję działów muzealno é bibliotecznych dla dydaktyki poszczególnych przedmiotów. Przy Muzeum powinien istnieć stały kurs dydaktyczny , nadto urządzać się ma inne wykłady i ich cykle . Wcałej tej dziedzinie współpraca z Uniwersytetem jest głównym postulatem. 5/ Warstat pracy popularyzacyjnej dla szarokich warstw za pomocą uprzystępniania zbiorów, wystaw i wykładów powszechnych z pokazami. Następnie omawiał referent szczegóły organizacji takiej właśnie pracy Muzeum.
Z kolei P. Szajowski wygłosił referat o stronie technicznej związania Muzeum z Uniwersytetem , to jest o jego pomieszczeniu, lokalu, podziale przestrzennym zbiorów. Nad obu referatami rozwinęła się obszerna dyskusja w której zabierali głos: PP. Twardowski, Majchrowicz, Finkiel Bostel, Wisłocki,Szajowski, Łempicki, uzupełniając referaty pewnymi postulatami, wskazując na pewne trudności w szybkiem zakłkowitem przeniesieniem zbiorów do gmachu Uniwersytetu, nawet w razie uzyskania zasadniczej zgody Senatu.
Wrezultacie uchwalono : wystosować memorjał od Podkomisji do Senetu Uniwersytetu Lwowskigo z podaniem genezy całej sprawy, stanowiska rządu, z załączeniem planu dydaktyczno - pedagigcznej pracy Muzeum / wedle referatu Dra. Majchrowicza/, oraz notatki o stronie technicznej i wymiarach koniecznych lokalności / wedle referatu P. Szajowskiego / oraz z prośbą o zasadniczą zgodę na związanie Muzeum z Uniwersytetem Lwowskim, po myśli zamierzeń Uniwersytetu do stworzenia Studjum Pedagogicznego . O ułożenie memorjału uproszono Dra. Majchrowicza.
V. Sprawa obchodu Komisji Edukacujnej . Przwodniczący przedstawił listę Komitetu Obchodowego, skład Prezydjów i Sekcji który zatwierdzono. Po dyskusjii w której przemawiali : PP. Finkiel, Bostel, Twardowski., iminni , ustalono tekst zaproszeń na zebranie konstytuujące , oraz porządek dzienny tego zebrania , które ma się odbyć 22. marca b.r. w sali ratuszowej.
Przyjęto, we Lwowie dnia 4. maja 1922.

Dr. St. Łempicki m.p. sekretarz Bostel m.p. Przewodniczący

C. K. NAMIESTNICTWO
Centrala krajowa dla gospodarczej odbudowy Galicyi.

Kierownik Sekcyi III.
(dla przemysłu, rękodzieł i handlu).

Lwów, dnia .....
ul. 3 Maja, l. 2

Zebranie 24/IV Sekcje o godz. 5 tej.

Zagaja Abraham

1) Do prezydjum honorowego Ks. Theodorowicz

2) Sekretarze Sekcji szkolnej:

a) prof. Teodor Dąbrowski

3) Ogłosić jeszcze raz skład Komitetu (honor. i działającego.)

4.) Odezwa Warszawska, jakie stanowisko zająć? Dysk. Bostel, Ciemniewski, Lempicki, Abraham

~~Poro~~ Uchwała: Pracować dalej, tylko porozumieć się z Warszawą, aby akcje się nie krzyżowały. Także przez Kraków.

5.) Abraham przedstawia organizację i skład sekcji. Otwiera dyskusję. Szajowski, Aleksandrowiczówna, Bostel, Wojciechowski, głównie w kwestji propagandy na prowincję [Abraham, aby uczynić to w odezwie przez ~~sekcje~~ odezwę do ~~sekc~~ dyrekcyj i gron naucz., aby potworzyły osobne Komitety miejscowe i porozumiewały się z Komitetem. Popiera to Majchrowicz. Lempicki, Wojciechowski, Bostel,

Rolle, Bruchnalski, Szajowski, Laskownicki,
[1) odezwa 2) prasa 3) pomoc organizacji i towarzystw oświatowych. Stworzyć sekcję skarbową.] Aleksandrowiczowi zwrócić się do centrali ~~prasow~~ instytucji oświatowych.

Uchwała: Utworzyć sekcję ~~prasową~~ skarbową i zwrócić się do prezesa ~~sekcji~~ Związku banków i do prez. Nafty p. Lewakowskiego

Uchwała: inne sprawy zostawić prezydjum.

Uchwała i Odezwa: Wysłouch, Wojciechowski, Łempicki

Uchw. Dać spisy prezesom sekcyj.

Ruszyć w ruch sekcję wydawniczą

(Jabłonowskich 13 - Szkoła Tańskiej p. Alexandr., T.S.L.

Komitet.

Od ostatniego posiedzenia w maju, praca postąpiła mało. Dużo się przyczyniły ferje. Także brak czasu sekretarza, a brak porozumienia i współpracy w sekretarjacie. Sekcje niektóre zupełnie nie pracowały np. wydawnicza (Bernacki), jedna z najważniejszych, mimo że jej zakomunikowano stan wydawnictw w Warsz. i Krakowie. Wina jej zarządu (zajęcia Bern. i Kolb.) Obecnie porozumiałem się z prof. Abrahamem co do reorganizacji tej sekcji, na czele stanie prawdopodobnie prof. Kleiner i nowy sekretarz.

Inne sekcje np. szkolna powszechna skarżyły się na niedostarczenie spisów. Jest tu i wina sekretarza (b. zajęty, nie chciał przyjąć!), ale i same spisy od p. Alex. otrzymałem późno i powoli.

Pewne sekcje rozpoczęły przed wakacjami pracę (np. odczytowa (Wojciech., Kucharski), wystawowa (Majchrowicz w związku z wystawą na Targach) — Teatralna nic nie robi, trzeba się zwrócić do Jaworskich. — Szkolna średnia też musi być uruchomiona. — Dziennikarska trochę zaczęła, jest do dyspozycji innych sekcyj. — Nie można obarczać poszczególnych ludzi, wielu musi współpracować. Sekcje same muszą działać i skupiać się w Obchodowej (tj. w Zarządzie). Co do finansów, nie wiem dokładnie, myśli o tem prof. Abraham. Do rozpaczy powodu niema, bo w Warsz.

wielki Komitet i w Krak. nic nie zrobiono. Porozumiałem się z prof. Abrahamem i teraz Komitet weźmie się raźno do pracy. Sekretarjat musi być pomnożony, on i sekcja centralna, obchodowa muszą odbywać stałe posiedzenia co 2 tygodnie, sekretarjat może co tydzień.

Spisy prezesom doręczono. Odezwa gotowa, jest w rękach specjalnej Komisji, da się ją do „Wiadom." i z początkiem października do pism. Finansowa sprawa ważna, bo ciągłe będą, choć może niewielkie zrazu, wydatki.

[Posiedzenie sekcyj będzie około 10. października, teraz najważniejsza rzecz pchnięcie sekcyj przez Prezydjum. Trzeba jednak zrobić rewizję nazwisk w zarządach sekcyj i wyszukać ludzi chętnych, mających czas.

424

Księga

protokołów posiedzeń

"Komisji historyczno-pedagogicznej" Podkomisja Lwów.

(założona w marcu 1920. r.)

54 opr.

1/ I.

Protokół

z I-go Zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej", odbytego we wtorek, dnia 2. marca 1920. w Seminarjum filozof. Uniw. Lwow.

Obecni członkowie: prof. dr. Kazimierz Twardowski, prof. dr. Jan Ptaśnik i dr. Stanisław Lempicki.

Uproszony o przyjęcie przewodnictwa, prof. Twardowski otwiera posiedzenia, funkcje sekretarza pełni dr. St. Lempicki.

Prof. Twardowski w zagajeniu zaznacza, że na tem pierwszem zebraniu nie możemy jeszcze formalnie skonstytuować się jako „podkomisja lwowska", gdyż — o ile wiemy — projekt tworzenia podkomisji, przedstawiony Ministerstwu Wyznań przez Krakowską centralę Komisji — nie został dotąd zatwierdzony. Jest to więc tylko pierwsze zebranie członków lwowskich. Następnie porusza ogólnie sprawę znaczenia Komisji, jej celów i pożytku prac na gruncie lwowskim.

Dr. St. Lempicki zdaje sprawę z dotychczasowych czynności Komisji w Krakowie, referując i streszczając ważniejsze punkty nadesłanych dotąd trzech protokołów posiedzeń Krakowskich tj. z dnia 18. listopada 1919, 3. stycznia 1920 i dwa z nich z dnia 4 tego lutego 1920. Projektowane i zwołane już nawet do Krakowa na pierwsze dni lutego br. zebranie wszystkich członków Komisji, także pozakrakowskich, nie doszło do skutku ze względu na trudności komunikacyjne i inne w owym czasie i zostało w porę odwołane. Referując protokoły wspomnianych po-

2) siedzeń, zwraca sekretarz uwagę na następujące kwestje: zarząd Komisji, adres, zmiana jej nazwy, sprawa regulaminu Komisji, który został już Ministerstwu przedłożony do zatwierdzenia, dalej preliminarz budżetowy Komisji, koszta ewentualnych wydawnictw, inwentaryzacja rękopisów, odnoszących się do dziejów szkół i wychowania w Polsce (ogólnie), zbieranie wycinków z gazet, odnoszących się do tych samych spraw, następnie na kwestję tworzenia podkomisji w większych środowiskach naukowych, rozsyłania protokółów z posiedzeń krakowskich, wyzyskania materjałów, znajdujących się w bibljotekach szkolnych (tj. głównie podręczników i materjałów do historji danej szkoły), wydania odpowiedniego okólnika przez władze szkolne do nauczycielstwa, sprawę katalogowania druków (w późniejszym terminie), wyzyskania „Miscellanejów" i tzw. „Silvae rerum", dalej zajęcia się przez odpowiednio przygotowanych nauczycieli historją szkolnictwa lokalnego, kwestję instrukcji dla inwentaryzatorów rękopisów, którą właśnie Kraków opracowuje, kwestję programu wydawniczego Komisji, omawianego w Krakowie, spisu najważniejszych zagadnień, domagających się opracowania, wygotowanego przez sekretarza prof. Kota, itd. Omawiano również w Krakowie sprawę zajęcia się historją szkolnictwa polskiego kresowego, na wschodzie i zachodzie, aby nawiązać dzisiaj do dawnych, świetnych nieraz i dodatnich tradycji, następnie sprawę wydawnictw popularno-naukowych Komisji, dla szerszych sfer przeznaczonych, sprawę nawiązania kontaktu z lwowskiem Muzeum Szkolnem i wciągnięcia do współpracy katechetów i prefektów, poruszoną w Krakowie

3) przez Ks. prof. Fijałka, wreszcie kwestję mianowania członków właściwych i korespondentów Komisji. Wszystkie te sprawy, powyżej wymienione, przedstawiał referent ściśle według protokołów krakowskich i w porządku posiedzeń tamtejszych, na których coraz ulegały pewnym dopełnieniom i wyświetleniu. Co do współpracownictwa członków lwowskich, wzmiankuje sekretarz – na podst. protokołu krak. z lutego br. – że postanowiono zwrócić się do prof. Twardowskiego z prośbą o przygotowanie wydania pism pedagogicznych Jana Śniadeckiego, że prof. dr. Ptaśnik przyrzekł dać syntezę wychowania średniowiecznego w Polsce obok pewnych innych szczegółowych zagadnień, wreszcie dr. Łempicki St. oświadczył gotowość opracowania dziejów szkolnictwa lwowskiego przed Jezuitami i przedłożenia Komisji drugiej części swej pracy o „Janie Zamoyskim, jako reformatorze wyższego szkolnictwa w Polsce".

Po wysłuchaniu niniejszego sprawozdania i ~~omówieniu~~ przedyskutowaniu niektórych jego punktów, przystąpiono do omówienia organizacji prac Komisji na gruncie lwowskim i wogóle Wsch. Małopolski, gdyż wyrażono przekonanie, że regulamin Komisji rozciągnie ingerencję przyszłej Podkomisji lwowskiej ~~i~~ na całą tę część b. Galicji.

Prof. dr. Twardowski jest zdania, że – nie czekając na formalne zorganizowanie podkomisji, można i należy już teraz pozyskiwać jak najwięcej współpracowników dla Komisji, we Lwowie i na prowincji. Należy się też odnieść do Krakowa, aby zarząd Komisji, w regulaminie lub ex praesidio, wyznaczył nam nasz terytorjalny

4) zakres działania i rozstrzygnął, kto powołuje członków-korespondentów, Kraków, czy też poszczególne podkomisje same. Po zorjentowaniu się należytem i wyłowieniu (odpowiednich nazwisk) (np. przy pomocy „Kalendarzyka profesorskiego", informacji co do prowincji Konsystorza biskup. co do księży i klasztorów itd.) – będzie można zaproponować pewne osoby na członków-korespondentów, ~~zaproponować~~ na delegatów prowincjonalnych ~~itd~~ itp.

(Dr. Łempicki podjął się sporządzenia w możliwie krótkim czasie spisu odpowiednich kandydatów na współpracowników Komisji i przedłożenia go zebraniu członków lwowskich do przedyskutowania. Wymieniono w dyskusji nazwiska: insp. Wańczury, Wisłockiego, dr. Polaczkówny z Przemyśla, ks. prof. Sasa z Chyrowa, dr. Badeckiego, red. Naake-Nakęskiego, p. Opatka i innych.)

Następnie uchwalono ~~za~~ jednogłośnie zwrócić się do Komisji w Krakowie z propozycją powołania na członka czynnego Komisji, historyka Uniwersytetu lwowskiego, prof. dra Ludwika Finkla.

Prof. Dr. Twardowski i prof. dr. Ptaśnik zabierają głos w sprawie oddania inwentaryzacji zbiorów rękopism. lwowskich p. skryptorowi Ossolineum, Wład. Wisłockiemu, z którym – z ramienia Komisji porozumiewał się już kilkakrotnie dr. St. Łempicki. Zgodzono się na propozycję p. Wisłockiego skatalogowania całości lwowskiego materjału, przyczem mowcy stanęli na stanowisku, że nie należy podawać terminu ukończenia pracy zbyt szybkiego, lecz oddawać raczej materjał do druku częściami, np. wedle zbiorów

(Ossolineum, Archiwum miej. itd.)

Prof. Twardowski jest zdania, aby po porozumieniu się definitywnem z p. Wisłockim i uzyskaniu od niego na piśmie deklaracji, objaśniającej, czego się podejmuje i jakie stawia warunki co do wynagrodzenia, odnieść się do Komisji w Krakowie z odpowiednim wnioskiem co do powierzenia p. Wisł. wspomnianej pracy. Uchwalono. Sprawą ma się zająć dr. Łempicki.

W dalszej dyskusji poruszono myśl porozumienia się z Archiwum miasta Przemyśla (dr. Polaczkówna), uwzględnienia historji szkolnictwa polskiego na Bukowinie (może pomoże w tej sprawie konsul pol. dr. Kwiatkowski), spisania ~~opracowania~~ materjałów do szkół jezuickich w b. Galicji, o ile jakieś są np. u Jezuitów lwowskich lub w Chyrowie itd. Postanowiono zwrócić się listownie do p. Polaczkówny w Przemyślu i ks. Sasa w Chyrowie z zapytaniem.

Prof. Twardowski proponuje, aby w sprawie zbiorów „Pol. Muzeum Szkolnego" poprosić o informacje jego prezesa p. dra Majchrowicza, event. któregoś z jego zastępców (p. Czerneckiego, Łukasiewicza). Należałoby postarać się o skatalogowanie (przez p. Wisłockiego lub w własnym zarządzie „Muzeum") materjałów rękop. i wogóle zbiorów tej instytucji, odnoszących się do dziejów szkolnictwa i wychowania w Polsce. Uchwalono.

Dr. Łempicki, mając pewien kontakt z prasą, podejmuje się, gromadzenia ~~się~~ i przechowywania do dyspozycji Komisji Krakowskiej i podkomisji lwowskiej wycinków z prasy lwowskiej, odnoszących się do historji szkolnictwa (z dniem 3. marca br.)

6) Również podejmuje się dr. Łempicki podniesienia w prasie miejscowej w odpowiednich artykułach celów i zadań Komisji, podania o niej pewnych wiadomości szerszemu ogółowi, a zwłaszcza kołom nauczycielskim.

Po dyskusji, w której zabierają nadto głos prof. Twardowski i prof. Ptaśnik, uchwalono, aby naprzód pomieścić w całej prasie lwowskiej równobrzmiący, obszerniejszy komunikat o powstaniu i celach Komisji histor. – pedag. wraz z wezwaniem do współpracownictwa w jej oddziale lwowskim, – a później dopiero postarać się jeszcze ewentualnie o artykuły o Komisji w ~~niet~~ tem i owem piśmie. Zlecono sekretarzowi.

Na koniec uchwalono ~~jeszcze~~: 1) wysłać raport do Komisji w Krakowie o tem pierwszem zebraniu i rozpoczęciu prac na gruncie lwowskim i Wsch. Małopolski 2) wysłać natychmiast propozycję w sprawie prof. Finkla. 3) przedłożyć z odpow. wnioskiem deklarację p. skryptora Wisłockiego co do inwentaryzacji 4) wystosować zapytania do Komisji w spr. terytorjalnej kompetencji Podkomisji lwowskiej, prawa powoływania korespondentów i delegatów, regulaminu, instrukcji dla inwentaryzatorów. 5) Odnieść się do Krakowa z prośbą o przyznanie pewnej zaliczki na koszta administracyjne (na co na razie wyłoży dr. Łempicki z własnych funduszów).

7/ Na tem zamknął, po dłuższych obradach, przewodniczący prof. dr. Twardowski posiedzenie, zaznaczając, że niebawem ma przybyć do Lwowa sekretarz Komisji z Krakowa, prof. dr. Kot, który zechce zapewne na osobnem zebraniu zreferować nam najbliższe zadania i prace Komisji oraz udzielić wszechstronnych wyjaśnień.

We Lwowie, 2. marca 1920. r.

Dr Stanisław Łempicki
sekretarz

Dr Kazimierz Twardowski
przewodniczący

II.

Protokół

z II.go zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej", odbytego dnia 18.-go marca 1920 r., we czwartek, w lokalu Komisji egzam. na uniwersytecie.

Obecni: członkowie: prof. dr. Twardowski, prof. dr. Ptaśnik, prof. dr. Finkel, prof. dr. Kot, sekretarz Komisji z Krakowa i dr. Stanisław Łempicki, nadto z zaproszonych osób: dyr. Ferdynand Bostel, dr. Kazimierz Kolbuszewski i skryptor Ossol., p. Wład. Wisłocki. Członek Komisji, radca dr. Majchrowicz, usprawiedliwił swą nieobecność. Przewodniczy: prof. dr. Twardowski. Przewodniczący wita zebranych; o zadaniach i celach Komisji mówić już dzisiaj nie będzie, mimo obecności kilku osób nowych, gdyż sprawa ta jest dostatecznie znana, choćby z komunikatów. Zebraliśmy się tutaj, gdyż przybył sekretarz Komisji, dr. Stanisław Kot z Krakowa, który przedstawi nam nieco dokładniej ustrój i program Komisji. — Sekretarz lwowskiego oddziału, dr. St.

8) ~~d~~ Łempicki, odczytuje protokół z ostatniego zebrania, który został następnie przyjęty i podpisany.

Zabiera głos, dr. St. Kot, i przemawia mniej więcej w ten sposób: Pierwszy plan Komisji powstał w jesieni 1919. za pobytu ministra Łopuszańskiego w Krakowie; odbyło się wówczas posiedzenie informacyjne, na którem p. Minister wyraził życzenie, by siedzibą Komisji był Kraków. Komisja histor.-pedagogiczna ma następujące cele: 1) cel ściśle naukowy tj. z punktu widzenia historycznego zebrać materjały, ukryte po archiwach, zinwentaryzować je, ogłosić je w wydawnictwach Komisji, słowem uprzystępnić. W związku z tym celem pozostają wydawnictwa naukowe Komisji, które mają też dać historję praktyki szkolnej i poglądów pedagogicznych w Polsce. 2) Druga rola Komisji jest praktyczna, chodzi o pociągnięcie nauczycielstwa do pracy naukowej, zwłaszcza na prowincji; dorobek tej pracy mógłby być ogłaszany także np. w sprawozdaniach szkolnych. W każdej miejscowości badać się powinno materjały do historji szkolnictwa lokalnego. Potrzebny jest dla tych celów, dla tej roboty, pewien regulator z góry, wytwarzający atmosferę zachęcającą, a takim regulatorem ma być właśnie nasza Komisja. Trzeci cel Komisji, który się niedawno wyłonił, z inicjatywy Ministerstwa, to stworzenie pewnego zasobu lektury obowiązkowej dla kandydatów stanu nauczycielskiego. Złożą się na nią owoce badań przeszłości pedagogicznej własnej; lektura ta stworzy z czasem bibljoteczkę specjalną dla szkół i kandydatów. Następnie przedstawił dr. Kot, jakie będą wydawnictwa Komisji, a więc

./.

9) a) Bibljoteka Pol. Pisarzy Pedagog., która zawrze także w sobie dokumenty prawodawstwa szkolnego pol. itd. Istnieje obecnie plan prowizoryczny tej Bibljoteki. Potrzeba tylko pracowników; mają to być wydania krytyczne, z dobrym komentarzem, traktowanym na tle porównawczem, z analogiczną literaturą europejską, opatrzone wstępną rozprawką syntetyczną. b.) Opracowania monograficzne, nawet drobne, o charakterze konstrukcyjnym, gdyż materjałów samych Ministerstwo wydawać nie może. Tematów Komisja narzucać nie myśli, raczej należy baczyć na to, czem kto się już zajmuje, nad czem od dłuższego czasu pracuje, z czem jest obeznany, do czego ma materjały. Przedewszystkiem należy uwzględniać zagadnienia, które i dzisiaj są żywotne. 3) Zeszyty z inwentaryzacją rękopiśmiennych zbiorów, możliwie szybko wygotowane, inwentarze praktyczne, dobrze orjentujące. 4) Ponadto pojawił się w Krakowie wniosek, aby podjąć i wydawnictwa popularne, krótkie, zwł. na kresach, dla nauczycielstwa ludowego, szerszych sfer, pisane z wdziękiem. — Co się tyczy organizacji i rozwoju Komisji, to Komisja jest dopiero w stadjum rozkwitu. Lista współpracowników jest jeszcze niezupełna; ponieważ chodziło o szybkie ukonstytuowanie się Komisji, więc nie wyczerpano jeszcze współpracowników, mianowano na początek tylko pewną ilość, pozostawiając resztę kooptacji. Siedzibą Komisji jest Kraków, lecz charakter jej ogólnopolski. Kontakt z wszystkimi członkami potrzebny, rozsyła się im w tym celu protokoły krakowskie, prosi się każdej chwili o listy i wnioski. Należy się zorjentować co do wszystkich współpracowników, których możnaby do Komisji wciągnąć. Mimo podziału na członków zwyczajnych i korespondentów, — wszyscy są sobie

10) naukowo równi, lecz ilość członków zwyczajnych raczej ze względów administracyjnych ograniczono; trzymano się zresztą zasady, że czynnymi zostają ci, którzy w zakresie historji szkoln. i wychow. już naukowo pracowali, korespondentami zaś mogą być nawet wybitni uczeni, przygodnie się dziejami szkol. i wychow. zajmujący, archiwiści, bibljotekarze itd. Zależy na wyzyskaniu odpowiedniem wszystkich możliwych sił. Członkowie Komisji, gdziekolwiek są, mogą się z ~~ce~~ centralą krakowską porozumiewać bezpośrednio. W większych miejscowościach potworzono tzw. podkomisje, ale tylko jako organ pomocniczy, bez większej autonomji, skoro wszyscy członkowie są przecież sami, każdy z osobna, członkami aktualnymi Komisji centralnej. Podkomisja w Warszawie jest już dosyć ożywiona. W Poznaniu podkomisji na razie niema, jest tylko jeden prof. Danysz. W Prusiech Zach. – ks. Czaplewski, w Wilnie zastępuje znakomicie Komisję p. Ludwik Janowski i inni. Co do budżetu, to nie starano się dotąd o większy budżet, aż będą owoce pracy. Komisja jest ciałem samorządnem, ~~ni~~ zawieszonem przy Ministerstwie; naukowo samodzielna, a tylko w sprawach budżetowych zawisła od Minist., które nadto obiecało urlopy dla niektórych pracowników, obiecało wydać okólnik do nauczycielstwa, zachęcający do współpracy.

Przechodząc do dotychczasowej działalności Lwowa, zaznacza prof. dr. Kot, że zorganizowanie się członków lwowskich w Podkomisję jest bardzo na miejscu. Również zasługuje na uznanie załatwienie sprawy inwentaryzacji, którą powierzono p. Wisłockiemu. Przed podkomisją lwowską

11) otwiera się bogate pole pracy. Należy zebrać nowych jeszcze członków i delegatów po prowincji i podać ich do Krakowa do zatwierdzenia; członkowie powinni rozebrać między siebie tematy, zgłosić własne prace, należałoby również podać pewne tematy np. kierownikom seminarjów uniwersyteckich, pomyśleć o inwentaryzacji zbiorów prowincjonalnych, pracy nad szkolnictwem lokalnem i t.d. i t.p.

Po przeczytaniu tego referatu informacyjnego prof. Kot interpelowali go członkowie lwowscy w różnych sprawach, prosząc przedewszystkiem o wyjaśnienia w kwestjach wątpliwych. Prof. Estreicher pytał o stosunek ~~wydawnictwa~~ Komisji hist.-pedag. do „Komisji dla dziejów oświaty w Polsce", która wydaje znane „Archiwum". Dr. Kot odpowiada, że „Archiwum dla dziejów literatury i oświaty w Polsce" wydaje obecnie „Komisja literacka" Akad. Um. i że Archiwum to chętnie będzie naszej Komisji dopomagać, pomieszczając pewne prace jej członków. — Dr. Lempicki zapytuje o kwestję kompetencji terytorjalnej tzw. podkomisji lwowskiej, czy prace jej mają się ograniczać tylko do Lwowa, czy też i do innych Małopolski wogóle. Dr. Kot jest zdania, że należy się z tem zwrócić do Komisji w Krakowie po rozstrzygnięcie. Mowca jest jednak zdania, że tzw. podkomisja lwowska powinna delegatów i członków dla całego tego terytorjum b. Galicji zebrać, wszędzie może podawać tematy i dawać inicjatywę, ale z wiedzą Komisji właściwej i w porozumieniu z nią. Wogóle czynić może i powinna Podkomisja lwowska wszystko to, co służyła pracę. — Prof. Finkel jeszcze w tej samej sprawie pyta, czy np. członkowie z prowincji Woj. Galicji mają się zwracać do centrali Komisji przez „podkomisję lwowską" czy wprost?...

12) Prof. Twardowski jest zdania, że jeśli chodzi o jednostki odosobnione, to niech raczej odnoszą się wprost do Krakowa. Nie potrzeba instancji pośredniej, nie potrzeba sprawy komplikować. Dr. Łempicki oświadcza się też za tem stanowiskiem. My mamy pracować tylko we Lwowie, a co do reszty Galicji Wsch., to możemy i powinniśmy ~~tylko~~ jedynie dawać inicjatywę pewną, ułatwiać, pośredniczyć. Prof. Finkel żąda, aby ~~przecież~~ (mimo wszystko) Kraków rozstrzygnął tę rzecz zasadniczo. Z drugiej strony przecież, nam tu we Lwowie łatwiej się porozumieć z prowincją wsch. galicyjską, z Kresami, ~~we~~ niż Krakowowi, więc może nasze stałe pośrednictwo byłoby i dobre. Prof. Twardowski ustala, że jedno nie wyklucza drugiego, że przecież możemy dawać pewną inicjatywę, zyskiwać ludzi, ale nie wynika z tego, abyśmy musieli być oficjalną pośrednią instancją. Zresztą – imieniem członków lwowskich – zwraca się prof. Twardowski do sekr. dra Kota o poruszenie tej sprawy w Krakowie; niech Komisja definitywnie rozstrzygnie o terytor. zakresie naszej podkomisji i jej kompetencjach. Uchwalono.

Rozpoczęła się dyskusja w kwestji nazwisk event. współpracowników. Dr. Łempicki podaje nazwisko Dr. Marji Polaczkówny z Przemyśla, Seminarjum naucz. ~~męskie~~ żeńskie, która mogłaby się zająć inwentaryzacją rękopisów histor.-pedag. w Archiwum m. Przemyśla i innych tamtejszych zbiorach. Dr. Kot oświadcza, że Kraków się z p. Polaczkówną listownie porozumie. ~~Dr~~ Prof. Finkel i dr. Łempicki przemawiają za p. inspektorem Wańczurą z Rady szk. kraj., badaczem szkolnictwa na zie=

13) miach wschodnich. Uchwalono zaprosić p. Wańczurę na następne posiedzenie. Podano Krakowowi nazwisko ks. prof. Sasa z Chyrowa, z którym i stąd event. będzie można się porozumieć i zapytać, czy zechce objąć jakiś temat.

Dyr. Ferdyn. Bostel, ~~że o~~ oświadcza, że już od kilkunastu lat pracuje i zbiera materjały do dziejów „Szkolnictwa galicyjskiego w latach 1772–1918." Materjał zebrany jeszcze nieuporządkowany. Opracowanie całości przerasta jego siły, wobec obowiązkowych zajęć zawodowych; mógłby chyba opracować jakiś okres lub dział. Wniósł podanie o urlop ~~i~~ lub przydział do Archivum; od tego zależy, czy, kiedy i w jakiej mierze ~~może~~ będzie mógł ukończyć tę pracę. Drugi plan dyr. Bostla, to napisanie monografji lwowskiego gimnazjum II-go do niedawna tzw. niemieckiego, które obchodzi właśnie stulecie swego istnienia. Dzieje tego zakładu bardzo znamienne, a wyszli zeń ludzie tacy, jak Smolka, Szajnocha, malarz Rodakowski i wielu wybitnych obcych uczonych i znakomitych osobistości. – Dr. Kot przedstawia, co dotychczas zrobiono w Komisji w sprawie urlopu dla p. radcy Bostla. – Dyr. Bostel komunikuje w ciągu dalszym, że w r. 1918. istniał we Lwowie projekt zawiązania towarzystwa, które zajęłoby się historją szkolnictwa. Do inicjatorów należał dyr. Bostel, dyr. bibl. Mańkowski, prof. Wł. Kucharski, prof. Jan Friedberg, dyr. Śmiałek, prof. Borzemski. Istniała myśl zredagowania memorjału w tej sprawie i rozpoczęcia akcji wydawniczej. Projektowano wydawnictwo w rodzaju niemiec. „Monumenta paedagogica" oraz szereg monografij. Jako rzecz najpilniejszą postanowiono wówczas opracować „Historję szkolnictwa polskiego".

14) z okresu podziałów Polski" (wszystkie trzy zabory), jako wydawnictwo zbiorowe, gdyż w ten sposób poszłaby sprawa szybciej, może np. udałoby się wykończyć takie dzieło w 3 latach. Myśl była trafna. Wszak chodzi tu o okres nam najbliższy, okres, który się już skończył i nie wróci. Powinni go opracować współcześni, ci, co to sami przeszli i przeżyli, co byli tego świadkami, najlepiej to znają. Aby dokonać tej pracy, należałoby ją podzielić na partje np. osobno: szkolnictwo ludowe, średnie, wyższe, zawodowe, a 5. współpracowników mogłoby wiele tu zrobić. — Prof. Finkel dodaje, że główny materjał do szkolnictwa galic. z lat 1790–1802, ławica szkolna, znajduje się w Archiwum Universyt. lwowsk. i tu należałoby się zwrócić. Także Akademja myślała o opracowaniu tego tematu, o którem wspomniał ~~p~~ dyr. Bostel, rozdała referaty do Encyklopedji akad. Co się z tem stało? Zwraca też prof. Finkel uwagę na Archiwum Namiestnictwa lwow. w tym kierunku. Dyr. Bostel podkreśla też znaczenie zbiorów Archiwum Wiedeńskiego, w którem są ciekawe materjały, raporty itd. do dziejów szkolnictwa galicyj. Należałoby to wszystko przy likwidacji wydostać. Prof. Kot. Inicjatywa p. dyr. Bostla jest naturalna i słuszna. Z tych samych przyczyn poruszano tę sprawę i na Komisji. W Warszawie szkolnictwem z okresu zaboru rosyj. zajęło się już „Muzeum Szkolne" (Pedagogiczne) z prof. Dicksteinem na czele. Dr. Józef Bieliński miał opracować dla Encyklopedji Akad. szkolnictwo zaboru rosyj.; obecnie nadesłał na ręce Komisji

15) szkic, obejmujący lata 1832–1862. Jeden z inspektorów szkolnych w Warszawie opracowuje też jeden z okresów, obejmujący 2–3 dziesiątków lat. Dla opracowania szkolnictwa zaboru austrjackiego znajdą się współpracownicy chyba we Lwowie. W Poznaniu może też będzie można pozyskać kogoś dla b. zaboru pruskiego. Dr. Kot proponuje, aby p. dyr. Bostel i Podkomisja lwowska dała inicjatywę w tej sprawie. Komisja główna poprze ~~tę sprawę~~ tę akcję jak najusilniej, lecz rzecz musi wyjść stąd i musi być postawioną konkretnie.

Do pracy tej – w myśl wniosków dyr. Bostla, prof. Finkla, dra Łempickiego i innych – postanowiono zaprosić jeszcze p. dyr. dra Śmiałka, prof. Wł. Kucharskiego, Borzemskiego, prof. Zdz. Kultysa z gimn. VI-go i innych. Inicjatywę i organizację takiej sekcji ma ująć w swe dłonie projektodawca dyr. Bostel, porozumieć się z innymi pracownikami i przyjść na następ. posiedzenie z konkretną propozycją.

Prof. Twardowski porusza sprawę bibljografji historji szkolnictwa i wychowania w Polsce. – Dr. Kot objaśnia, że Ministerstwo zakupiło wyczerpującą bibljografję śp. prof. Karbowiaka i ma zamiar ją wydać. Praca ta ma pewne wady, trzeba ją uzupełniać. Pozatem do druku jest gotowa.

Przystąpiono do kwestji opracowania poszczególnych tematów dla „Biblioteki pisany pedag." i do prac konstrukcyjnych. Prof. dr. Twardowski sam nie może obecnie podjąć się wydania pism pedagog. Jana Śniadeckiego. Radzi, aby Komisja zwróciła się wprost z tą propozycją do b. profesora Univ. lwow., dra Alexandra Skorskiego, co dr. Kot zanotował. – Postanowiono prosić dyr. W. Śmiałka o wydanie dzieła Mariciusa. ./.

16) Dr. Kazimierz Kolbuszewski podejmuje się opracowania dla „Bibl. pis. pedag." — „Poglądów pedagogicznych pisarzy pol. XVII w." i „Instrukcji rodziców dla peregrynantów i nauczycieli synów." — Dr. Łempicki obiecuje wydać „Programy szkolne XVI. w." Prof. Dr Twardowski podejmuje się wydać i opracować polski przekład Locke'a z XVIII. w. Dr. Juljusza Balickiego postanowiono prosić o wydanie tomiku pt. „Poglądy pedag. pisarzy pol. XVIII. w." (urywki z literatury, fragmenty mów, kazań itd.) lub „Doświadczyńskiego" (event. i „Podstolego" Krasickiego) ze stanowiska wychowawczego. Do p. Marji Jaworskiej zwrócić się o eventualne wydanie pism pedag. Hoffmanowej.

Prof. dr. Ptaśnik zapytuje, jak pogodzić zamiary wydawnicze Komisji z fatalnym stanem stosunków wydawniczo-drukarskich, z brakiem papieru, którego niema na rzecz najpilniejszą tj. na Bibljografję Karbowiaka. Mowca zapytuje, czy Komisja zaczęła już coś w Krakowie drukować. Dr. Kot oświadcza, że rząd co do papieru wywiera odpowiedni nacisk na polskich fabrykantów i że część uzyskanego przez Rząd papieru obiecano skierować natychmiast do Krakowa, dla naszej Komisji. Dyr. Bostel porusza sprawę wyzyskania czasopism dawnych dla naszych celów, skarży się, że nawet fachowe pisma pedagogiczne polskie nie mają dotąd porządnych, wyczerpujących indeksów i zestawień.

17) Dr. Kot wyjaśnia, że śp. Karbowiak uwzględnił także czasopisma w swej bibljografji. Nadto redakcja „Muzeum" lwowskiego ma przecież niewydany obszerny indeks, sporządzony przez śp. prof. Krčeka. Poza tem jest dawny spis treści „Muzeum" za 10 lat, ~~za~~ „Szkoły" za 20. lat. Celem ułatwienia pracy członkom, myśli też Komisja o zgromadzeniu kompletów pewnych wydawnictw i czasopism pedagogicznych, z których stworzyłoby się rodzaj bibljoteki podręcznej i wypożyczalni. Możeby należało interwenjować w tym kierunku w redakcjach organów pedagogicznych.

Dyr. Bostel porusza sprawę stworzenia w Krakowie centralnego katalogu kartkowego dla celów Komisji. Prof. Ptaśnik oświadcza się też za tą myślą, podnosząc ujemne strony obecnego projektu ~~inw~~ inwentaryzacji, gdyż przy inwentaryzowaniu rękopisów wedle numeracji bibljotek, – będzie się wiele rzeczy powtarzać. Dr. Kot przyznaje, że taki katalog kartkowy byłby bardzo celowy i pożądany, lecz w obecnych czasach (papier, pomocnicy) nie można sobie jeszcze na to pozwolić. Obecny projekt jak najszybszej inwentaryzacji i wydawania takich inwentarzów – zeszytami, zmierza jak najprędzej do celu i stąd Komisja podjęła go na szeroką skalę. P. Wisłocki wyjaśnia, że przy jakiemkolwiek katalogowaniu rękopisów powtarzania muszą się zdarzać, skoro nawet przy rękopisach o tej samej zawartości musi się podać pewne uwagi, dopiski, glossy, objaśnienia na rękopisach, nieraz wielkiej wagi właśnie dla naszych celów.

Po wyczerpaniu dyskusji, przewodniczący prof. dr. Twardowski, składa podziękowanie prof. Kotowi

18) za informacje i referat. Prosi go, aby powiedział Komisji, za powrotem swoim do Krakowa, że poprzemy tu jej pracę; nie tylko spełnimy nasze zadania lokalne, lecz i ogólne cele Komisji mieć będziemy przed oczyma. Za 4–6 tygodni zbierze się Podkomisja na nowe posiedzenie i wtedy zdamy sobie sprawę z postępów naszej ~~pracy~~ działalności. — Po kilkugodzinnych obradach, ~~po~~ zamknął przewodniczący zebranie, około godz. 1/2 9tej wieczór.

Przyjęto:

Lwów, dnia 27. Kwietnia, 1920 r.

Dr St. Łempicki
sekretarz

Dr Twardowski
przewodniczący

III.

Protokół

z III. zebrania członków lwowskich „Komisji historyczno-pedagogicznej" odbytego dnia 27. Kwietnia 1920, we wtorek, w lokalu Komisji egzamin. na Uniwersytecie lwowskim.

Obecni członkowie: prof. Twardowski, prof. Finkel, dr. Majchrowicz, dyr. Bostel, dr. Kolbuszewski, p. Wisłocki, dr. St. Łempicki. Z zaproszonych gości: w zastępstwie Delegata Min. Ośw. Publ., p. Stan. Sobińskiego, który zmuszony był wyjechać, reprezentuje Radę Szkol. Kraj. i Delegata: p. radca dr. Majchrowicz, nadto obecni reprezentanci nauczycielstwa: prezes małopol. T.N.S.W., dyr. dr. Karol Zagajewski, prezes lwow. Koła T.N.S.W., prof. Alfr. Ujejski i reprezentant Tow. Pedagogicznego, dyr. Edw. Szajowski, ponadto zaproszeni: redaktor Michał Rolle i p. insp. Alojzy Wanczura.

Prezes podkomisji lwowskiej, prof. Twardowski otwiera posiedzenie i zaznacza, że prócz człon-

a cap.

V. [Szczegółowy projekt wysłano osobno Komisji do Krakowa, wobec czego tu go się nie powtarza. Nadto odpis projektu pomieszczono w oryginale protokołu. —

19) ków zaproszono na to zebranie i inne osoby, na których pomocy i współdziałaniu Komisji zależy, tj. p. Delegata Minist. Oświecenia Publ. oraz przedstawicieli nauczycielstwa; zarówno Rada Szk. Kraj. jak i zrzeszenia nauczycielskie, mogą uczynić bardzo wiele dla celów Komisji, zachęcając nauczycielstwo wszelkich stopni do opracowywania szkolnictwa lokalnego, inwentaryzowania materjałów histor. itd. Przewodniczący odczytuje list p. Delegata Sobińskiego, który tłumaczy swą nieobecność i prosi p. radcę Majchrowicza o zastępstwo. Prof. Twardowski wita p. radcę Majchrowicza jako przedstawiciela Ministerstwa i Delegata, wita reprezentantów nauczycielstwa, wita i innych członków i gości.

Następnie sekretarz, dr. St. Łempicki, odczytuje protokół z ostatniego posiedzenia, który przyjęto i ~~[illegible]~~ podpisano. Odczytano też protokół z 5. posiedzenia Komisji histor. pedag. Krakowskiej, oraz regulamin Komisji nadesłany z Krakowa i zatwierdzony przez Ministerstwo.

W sprawie uzupełnień do protokołu, zabiera głos członek, radca Majchrowicz, udzielając pewnych dodatkowych informacyj, odnoszących się do prac Komisji. Co do „Pol. Muzeum Szkolnego", to instytucja to młoda, liczy dopiero lat 17., ma wprawdzie wiele rzeczy b. cennych, rękopiśmiennych jednak niedużo; przeważnie są to katalogi, świadectwa wybitnych osób itd. Są tu także materjały drukowane, b. obfite, ale dla metodyki szkolnej lub historji metodyki szkolnej w b. Galicji trudno natomiast o poważniejsze materjały do samej historji szkolnictwa ~~i wychowania~~, więc może i inwentaryzator nie będzie miał tu wiele do czynienia. Główny zrąb bogactw Muzeum, — to podręczniki. — Co do projektu opracowania szkolnictwa galicyjskiego, podniesionego przez p. dyr. Bostla,

20)

wskazuje dr. Majchrowicz na inne jeszcze zbiory materjałów, poza tymi, które wyzyskał ~~[illegible]~~ dyr. Bostel. Bardzo ważną jest „Silva rerum" z Arch. uniwersyt., wskazana przez ~~[illegible]~~ prof. Finkla; a dalej ogromne materjały mieści Archiwum Namiestnictwa, które w okresie inwazji rosyj. w Krakowie zajmowało przecież 8–10 sal samych aktów szkolnych, zwł. od 1772–1862, do czasów autonomji, stworzenia Rady Szkol. Krajowej. Potrzebna tu inwentaryzacja, lecz do tego musi być cały sztab pracowników młodych; akta, które się tutaj mieszczą, stanowią materjał pierwszorzędny. Ważną jest również sprawa monografij naszych szkół średnich; ~~pewne~~ historje niektórych zakładów już istnieją np. gimnazjum przemyskiego (Goliński), stanisławowskiego (Ks. Dąbrowski), Brzeżańskiego (Tomaszewski) itd. Są to jednak rzeczy przeważnie dorywcze, anegdotyczne, kronikarskie. Należy pisać takie prace na podst. całości dostępnych materjałów. Mowca wspomina, że pisał w ten sposób o pierwszym roku istnienia gimnazjum dawnego Fr. Józefa we Lwowie, obecnie im. Batorego, na podstawie aktów archiwum Namiestnictwa. Prócz gimnazjum II-go we Lwowie o którym chce pisać dyr. Bostel, także i tut. I. szkoła realna obchodzi obecnie swój jubileusz (powstała 1818. czy 1819., a ulegała różnorodnym przekształceniom); i do jej dziejów są materjały w archiwum Namiestnictwa. Opracowaćby należało na podst. tych samych materjałów rękop. dzieje najstarszych gimnazjów w Małopolsce, jak Bochnia, Buczacz, Tarnopol, Zbaraż i inne.

Dalej zwraca członek dr. Majchrowicz uwagę na protokoły sejmu galicyjskiego i sprawozdania

jako na niezmierny ważny materjał do dziejów szkolnictwa galicyjskiego. – Obrady sejmowe w sprawach szkolnych, polityka szkolna, walki sejmowe o szkołę między demokratami a konserwatystami, to rzeczy niezmiernej wagi, które opracować też powinno dzisiejsze pokolenie, pamiętne tego wszystkiego. Następcy nasi gotowi przedstawić te wypadki jednostronnie, korzystając z pamfletów, których nie brak i ~~je~~ stronniczych oświetleń. Należałoby napisać monografję sejmowej Komisji szkolnej, działaczy i mówców pedagogów, jak Czerkawski, Sawczyński, Trzaskowski, ponadto taki Romanowicz i inni. Mówca charakteryzuje np. obszerniej działalność Czerkawskiego (pisał monografję jego Skórski, lecz nie dokończył), uwydatniając znaczenie jego jako wizytatora szkół, inspektora itd. Doskonałe tu materjały do metodyki i dydaktyki; poglądy pedagogiczne mniej ładne, ze wzgl. na stosunek Czerkawskiego do rządu austr. i jego tendencji. Trzebaby też pomyśleć o działalności Samolewicza i o wielu podobnych tematach.

Przewodniczący dziękuje p. radcy Majchrowiczowi za doskonałe, pełne nowych informacyj, uwagi, poczem przystąpiono do sprawozdań członków Komisji z ich działalności.

~~Dyr.~~ Członek dyr. Bostel zdaje sprawę z swoich czynności w sprawie zorganizowania zbiorowej pracy nad dziejami szkolnictwa pod zaborem austrjackim. Mówcy udało się już pozyskać ~~szer~~ kilku poważnych współpracowników, zaś co do innych, jest nadzieja, że przystąpią do tego wspólnego dzieła. Plan całej pracy przedstawia się mniej więcej następująco:

22) Pod względem chronologicznym obejmie dzieło okres od 1772. do r. 1918. tj. do upadku państwa austrjackiego, przyczem projektodawca odróżnia 3. podokresy: 1772–1848, 1849–1868 i 1868–1918. w szkolnictwie ludowem i średniem, a 2. podokresy w szkolnictwie wyższem, przed autonomją i po autonomji. Pod względem terytorjalnym obejmie dzieło całą b. Galicję, a w krótkim okresie 1795–1809 i tzw. obszar „Zachodniej, czyli Nowej Galicji" (między Pilicą, Wisłą i Bugiem). Również nie będzie pominięte szkolnictwo polskie na Śląsku Cieszyńskim i na Bukowinie, przyczem na tych dwóch obszarach uwzględni się tylko szkolnictwo polskie, gdy tymczasem w Galicji całość szkolnictwa zaborczego. Pod względem źródeł należy ~~uwzględnić~~ wyzyskać przedewszystkiem wszelkie przystępne drukowane źródła urzędowe; ze źródeł archiwalnych koniecznem jest wyzyskanie archiwów szkolnych, szczególnie uniwersyteckich, Państwowego Archiwum we Lwowie, registratury R. Szk. Kr., oraz archiwum b. austr. Ministerstwa W. i Ośw. w Wiedniu. Komisja musiałaby się wystarać u Rządu o pozwolenie na pełne korzystanie z tych zbiorów dla swoich współpracowników, bez żadnych zastrzeżeń. Na wykonanie poszczególnych działów pracy, którymi zajmą się osobni współpracownicy, przyjąć należy, co najmniej, okres dwuletni. Wydawnictwo obejmie 5 tomów, każdy w przybliżeniu około 60 ark., druku 8°, z licznymi tablicami statyst., grafikonami, ewent. i mapkami, ilustrującemi rozwój szkolnictwa. Pożądane jest porównawcze zestawienie z innymi krajami austr., oraz państwami Europy.

23) Szkielet wydawnictwa jest taki, że T. I. obejmuje działy: A.) Administracja szkół. Nadzór szkolny. B.) Szkoły ludowe i wydziałowe. C.) Seminarja nauczycielskie D.) Wyższe szkoły żeńskie prywatne. Dział A. opracuje dyr. F. Bostel, dział B. wsp. Alojzy Wawrzura, dział C – p. Marja Jaworska, podobnie i dział D. – Tom II składa się z rozdziałów: A.) Gimnazja (klasyczne, realne, reformowane) opracuje dyr. F. Bostel, B.) Szkoły realne – dyr. F. Bostel, C.) Prywatne szkoły średnie męskie i żeńskie – dyr. F. Bostel, D.) Liceа żeńskie (dyr. F. Bostel), E.) Subwencjonowanie pryw. szkół śred. i liceów przez gminy, kraj i państwo (dyr. F. Bostel.) – Tom III. Szkoły wyższe ma działy: A.) Uniwersytety: a) Krakowski (opracuje?), lwowski (event. prof. dr. Finkel). B.) Politechnika lwowska (prof. dr. Zdzisł. Pazdro), C.) Akademja weterynarji we Lwowie (event. prof. dr. Szpilman), D.) Akademja sztuk pięknych w Krakowie (opracuje?), E.) Akademja rolnicza w Dublanach (opracuje prof. dr. Stefan Pawlik) Tom IV. Szkoły zawodowe. A.) Przemysłowe (dyr. dr. Bandrowski Ernest?), B.) Handlowe (dyr. dr. Bandrowski Ernest?) C.) Rolnicze, leśnicze, ogrodnicze, sadownicze, mleczarskie, gorzelnicze (prof. dr. Pawlik), ~~E.) Fakultady wychowawczo-naukowe~~ D.) Szkoły muzyki i śpiewu (prof. dr. Chybiński.) E.) Fakultady wychowawczo-naukowe (dla ociemniałych, głuchoniemych, sierot) opracują fachowcy. F.) Inne (specjalne, jak szkoły dla położnych, dla kontrolorów drogowych, dla pisarzy gminnych) opracują fachowcy. Tom V. Działy: A.) Fakultady wychowawcze (freblowskie, ochronki, bursy, internaty) opracuje?, B.) Towarzystwa, zajmujące się wychowaniem i opieką nad młodzieżą szkolną (opracuje?) C.) Fundacje stypendyjne (opracuje?), D.) Akcje dobroczynne (opracuje?) E.) Towarzystwa nauczycielskie oraz mające rolę popierania szkolnictwa (prof. dr. W. Hahn.)

24) F.) Czasopisma pedagogiczne (prof. dr. Hahn),
G.) Czasopisma dla młodzieży (prof. dr. Hahn),
H.) Dodatek (Szkolnictwo pol. na Śląsku Ciesz. i na Bukowinie). I.) Indeks imienny i rzeczowy.
W dyskusji, jaka się nad wyczerpującym projektem dyr. Bostla rozwinęła, zabierają głos: prof. Twardowski, który do działu szkolnictwa prywatnego proponuje event. pp. Gebertów; prof. Finkel zapytuje, czy w Galicji uwzględni się tylko szkolnictwo polskie, czy także ruskie i żydowskie. Jeśli ma się objąć wszystko, to będzie to istotnie ogrom.
Dyr. Bostel wyjaśnia, że musi się ~~ob~~ opracować szkolnictwo całe, także np. niemieckie, skoro to niemieckie szkolnictwo było tu przez długie czasy wyłącznie panującem. Zdarzają się też znamienne incydenty, np. po r. 1848, za karę, zaprowadza się w Galicji w okresie od 2 półr. 1849. do 1851. tylko język ruski obok niemieckiego, a polski znika zupełnie ze szkół. Co do szkolnictwa żydowskiego, to kwestja otwarta. Zresztą w sprawozdaniach galicyj., jeszcze z XVIII. w., są uwzględniane i szkoły żydowskie.
Radca Dr. Majchrowicz, stwierdza, że na opracowanie szkolnictwa ruskiego należy zwrócić specjalną uwagę. Tę sprawę ruskich zakładów, trzeba opracować bardzo gruntownie i ostrożnie, muszą to zrobić ludzie zupełnie bezstronni. Przecież nawet człowiek tak rzetelny i zacny skądinąd, jak dyr. Charkiewicz, Rusin, w swej monografji gimnazjum akademickiego we Lwowie, pominął zupełnie sprawę polską w dziejach tego zakładu, a ~~przecież~~ wszakże zakład ten przechodził różne koleje, było w nim dawniej dużo polskiej młodzieży, nie miał całkowicie charakteru ruskiego.
Dyr. Bostel zauważa, że gimnazjum akademickie,

25) które rozwinęło się z kolonji akadem., które było związane z uniwersytetem, to zakład z pochodzenia i z dziejów swoich polski, nigdy ruski. Nieopatrznie wprowadzono tam później język ruski, dając III-mu gimnazjum język polski (II gie miało niemiecki). Prof. Finkel oznajmia, że ze strony ruskiej pracuje obecnie nad gruntowną rzeczą o gimnazjum akademickiem prof. ~~tegoż~~ Ambroży Androchowicz.

P. skryptor Wisłocki zabiera głos w sprawie technicznej strony przyszłego dzieła o szkolnictwie galicyjskiem. Jest zdania, że olbrzymie tomy po 60 ark. każdy, są i bibljotecznie nieporęczne, i wydawnictwo takie byłoby szalenie drogie, wobec ~~obe~~ konjunktury drukarskiej i papierowej, która Bóg wie kiedy się zmieni. Radzi wydawać to dzieło raczej zeszytami, mniejszymi tomikami, które obejmą poszczególne działy, szkoły itd. a będą osobno do nabycia dla tych, którzy się specjalnie danym działem interesują. Olbrzymie tomy, obejmujące różnorodne działy, mało kto w dzisiejszych czasach kupi.

Dyr. Szajowski pragnie, aby w tem dziele uwzględniono i tzw. szkoły przemysłowe uzupełniające, które mają osobną organizację, odegrały swoją rolę, a typ ich i dzisiaj jest aktualny. Dyr. Bostel godzi się na ten wniosek. – Prof. Ujejski domaga się uwzględnienia szkolnictwa polskiego na tzw. uchodźtwie (w Austrji, Czechach itd.) w okresie wielkiej wojny; będzie to niejako zakończenie dziejów szkolnictwa pol. pod zaborem austr. Znaczenie tego emigrac. szkolnictwa było doniosłe; Dyr. Bostel oświadcza, że i to szkolnictwo będzie uwzględnione, miał się niem zająć prof. Friedberg (obecnie dyr. w Ostrowiu, Wielkopolska), do którego trzeba się będzie zwrócić. P. Radca Majchrowicz ~~z~~ zwraca ~~sprawozdanie~~ uwagę na sprawozdanie niemieckie R. Szk. Kr., wygotowane dla austr.

26) ministra oświaty o tym całym okresie pol. szkolnictwa na emigracji. Dr. Łempicki ~~[illegible]~~ jest zdania, że nie można też pominąć szkolnictwa polskiego emigracyjnego na wschodzie, w Rosyi, w Kijowie itd., tworzonego przeważnie przez ludzi, pedagogów z b. Galicji. P. Szajowski podkreśla tu rolę „Macierzy Szkol. Warszawskiej", dyr. Bostel jest zdania, aby opracować to emigrac. szkolnictwo pol. na Wschodzie (raczej w dziale ~~zaborczego~~ szkolnictwa polskiego pod zaborem rosyjskim.

Prof. Twardowski ~~jest~~ ustala „modum procedendi" Podkomisji co do projektu i planu pracy ~~p~~ dyr. Bostla. Projekt przedłożyć należy Krakowowi i to jak najprędzej do zaopinjowania Komisji. Listę współpracowników skompletuje w krótkim czasie dyr. Bostel i uzupełni ją dodatkowo. Uchwalono.

Członek, p. Wisłocki zdaje sprawę z swej pracy inwentaryzatorskiej. Intenzywna robota była trudna, skoro dopiero w tej chwili wręczono mowcy przysłaną z Krakowa instrukcję. Teraz rzecz pójdzie raźniej. P. Wisł. przeglądnął około 200 rękopisów Bibljoteki Ossolińskich. Musiał to ~~[illegible]~~ robić całkiem samodzielnie i gruntownie, gdyż Katalog Kętrzyńskiego nie uwzględnia ~~tych~~ naszych momentów. Z ciekawszych rzeczy znalazł instrukcję ojca Jerzego Ossolińskiego dla syna, wyjeżdżającego zagranicę, ~~oraz dl.~~ oraz dla córek, dalej notatki Jerz. Ossolińskiego z podróży szkolnej itd. Ciekawe są dwa rękopisy, obejmujące zestawienie Jezuitów polskich, z zaznaczeniem gdzie i w jakich szkołach studjowali i uczyli. Pozatem dużo materjału do sporów Akademji Krak. z Jezuitami (Wilno, Lwów, ~~[illegible]~~ itd.) – Przystąpił również p. Wisł.

27/ do inwentaryzowania zbiorów rękop. Bibl. Baworowskich. Jest mu jednak w tym względzie potrzebny ów prowizoryczny inwentarz, który p. dr. Kotula posłał ongiś Komisji. Prosi Podkomisję, aby interwenjowała w Krakowie o przysłanie tego inwentarza. Prof. Twardowski oświadcza, że napisze się do Krakowa z prośbą o przysłanie tego inwentarza p. Kotuli oraz o wyasygnowanie p. Wisłockiemu żądanej przez niego i obiecanej zaliczki, co będzie najlepszym dowodem, że Komisja ugodę z p. Wisłockim uważa za oficjalnie zawartą.

Dr. Łempicki porusza kwestję inwentaryzacji zbiorów prowincjonalnych i pracy nad szkolnictwem lokalnem, do czego należałoby zmobilizować w liczbie jak największej nauczycielstwo szkół średnich i innych. Proponuje, aby na następne posiedzenie przygotował któryś z członków odpowiedni referat z konkretnymi wnioskami, dotyczącymi tej akcji na prowincji. Na prośbę przewodniczącego podejmuje się takiego referatu p. radca Majchrowicz.

Dr. Zagajewski jest zdania, że odpowiednią odezwę do nauczycielstwa przygotować powinien sekretarjat Komisji, a towarzystwo nauczycielskie spowodują odpowiednie uchwały, dotyczące podpisania tej odezwy itd.

Dyr. Szajowski zwraca ubocznie uwagę na rolę, jaką może odegrać nauczycielstwo prowincjonalne w akcji odbierania i gromadzenia zrabowanych przez ludność książek i archiwaljów, które i dla celów Komisji mogą mieć nieraz znaczenie. Rada Szk. Kraj. powinna wydać odpowiedni okólnik.

Redaktor Michał Rolle, zapytany ~~o pracę~~ w sprawie pracy nad szkolnictwem polskiem Wołynia i Podola, odpowiada, że w Krzemieńcu istnieje „Tow. Miłośników Krzemieńca," które zbiera odpo-

28) wiedzie materjały. W Kamieńcu podolskim szkolnictwo rosyjskie wszystko zniwelowało, co tam z materjałów zostało niewiadomo, wobec okropnego zniszczenia, jakiego ~~tam~~ dokonano.
Na zapytanie, czy ~~o~~ nie zgodziłby się na powtórne wydanie swoich „Aten Wołyńskich" (Krzemieńca), zupełnie już wyczerpanych, odpowiada redaktor Rolle, że nie ma nic przeciwko temu, lecz musiałby się porozumieć z poprzednim wydawcą Gubrynowiczem. Podkomisja uchwaliła wystąpić ~~z~~ wobec Komisji z projektem powtórnego wydania „Aten Wołyńskich" p. Rollego.
P. Wisłocki popiera poruszoną poprzednio myśl ~~zbierania~~ i rewindykowania ~~bib~~ rozkradzionych archiwów i bibljotek prowincjonalnych, która to akcja miałaby spocząć głównie w rękach nauczycielstwa. Opowiada, jakie plony wydała podobna akcja, przeprowadzana w swoim czasie przez niego, przy pomocy wojskowości, na Podolu i Wołyniu.
Z innych spraw poruszono jeszcze następujące:
Dr. Łempicki oświadcza, że p. Marja Jaworska podjęła się opracowania i wydania w Biblj. pedag. pism pedag. Klem. Hoffmanowej, obiecując oddanie rękopisu na zimę b. r.
P. insp. Wanczura, zainterpelowany przez przewodniczącego, oświadcza gotowość wygotowania na jedno z najbliższych posiedzeń referatu o swoich pracach dotychczasowych i obecnych nad szkolnictwem na dawnej Rusi.
P. rektor Twardowski jest zdania, że posiedzenia Podkomisji należałoby łączyć stale lub od czasu do czasu z jakimś referatem naukowym z zakresu historji szkoln. i wychow. pol.

29) Red. Rolle zapytuje o bibljotekę Podkomisji lwow., oświadczając, że chętnie wydzieliłby dla tej bibljoteki rzeczy z zakresu historji szkoln. i wychowania, jakie posiada, np. ~~zb~~ zbiór ciekawych rzeczy „Wołyniaka" o szkol. bazyljańskiem i wogóle kresowem.

Prof. Twardowski dziękuje za tę gotowość i oznajmia, że sprawa bibljoteki łączy się z kwestją lokalu, która nie jest dotąd pomyślnie załatwioną.

Dyr. Bostel wnosi, aby Komisja zwróciła się do Episkopatu z prośbą, by ten zachęcił i wezwał duchowieństwo do ~~akcji~~ udziału w akcji rewindykowania książek i zbiorów prowincjonalnych. (Komisji Krak. pod rozwagę!)

Wobec spóźnionej pory, odroczył prezes prof. Twardowski resztę porządku dziennego do następnego posiedzenia, które odbędzie się umiejętnie za dwa tygodnie.

Przyjęto:

We Lwowie, dnia 22. czerwca 1920. r.

Dr St. Łempicki
sekretarz

Dr Twardowski
przewodniczący

Posiedzenia majowego nie było, gdyż dnia 28. maja odbyło się w Krakowie pełne posiedzenie Komisji historyczno-pedag., w której brał udział jako delegat Podkomisji lwowskiej, sekretarz jej, dr. Stan. Łempicki.

Protokół

z IV. posiedzenia ~~V~~ Podkomisji lwowskiej Komisji histor. pedagogicznej, odbytego dnia 22. czerwca 1920. r., we wtorek, w lokalu Komisji egzam. na Uniw. lwowskim. Przewodniczy: prof. Twardowski, obecni: prof. Finkel, radca dr. Majchrowicz, radca Bostel, red. Rolle, insp. Wanczura, prof. Szajowski, dr. J. Łempicki. Zagaja prof. Twardowski, witając p. Szajowskiego jako przedstawiciela Tow. Pedagogicznego. Oznajmia, że pp. Zagajewski, Wisłocki, Kolbuszewski, usprawiedliwili swoją nieobecność listownie, ustnie zaś na ręce sekretarza: prof. Hahn i p. Balicki. Protokół z ostatniego posiedzenia odczytano i przyjęto do wiadomości. Następnie dr. Łempicki odczytuje protokół z 6 tego posiedzenia Komisji Krakowskiej (7go protokołu z pełnej Komisji dotąd nie otrzymaliśmy) oraz zdaje sprawę z plenarnego posiedzenia w Krakowie w dniu 29. maja, na którem był obecny i przemawiał jako delegat lwowskiej Podkomisji.

Członkowie ~~zdają sprawę~~ przedstawiają stan swoich prac. Dyr. Bostel oświadcza, że szereg współpracowników zdołał pozyskać już definitywnie dla zainicjowanej przez siebie pracy zbiorowej o „Szkolnictwie zaborczem galicyjskiem". Prof. Szpilman opracuje Akademję Weterynarji, prof. Pazdro Politechnikę, prof. Chybiński Szkoły muzyczne, dyr. Bandrowski z Krakowa na spółkę z prof. Kosteckim z Krak. – szkoły przemysłowe, ks. Józefowicz – lwowski Zakład głuchoniemych, prof. Hahn prawdopodobnie (odpowiedzi stanowczej jeszcze nie dał) – pisma i towarzystwa nauczyc. i młodzieży

prof. dr. Pawlik-Dublany, co do innych szkół rolniczych i podobnych nie dał jeszcze odpowiedzi, prof. Saloni (młodszy) bierze do opracowania seminarja nauczycielskie męskie, event. także bursy i internaty. Dyr. Bostel zauważa, że byłoby dobrze, aby Kraków wystosował do tych wszystkich współpracowników, ~~których adresy Dyr. Bostel poda~~, odpowiednie pisma z zaproszeniami formalnemi. Prof. Twardowski jest zdania, że musi zaistnieć szereg pism, odpow. korespondencja, między Podkomisją, lub lepiej Komisją Krak. a wymienionymi przez p. Bostla współpracownikami. Musi być zawarty rodzaj umowy co do terminu wykończenia poszczególnych prac, czy działów i co do warunków materjalnych. Stawia wniosek, ażeby zwrócić do Krakowa z prośbą, aby Komisja zaakceptowała plan dyr. Bostla w tej formie, że zawrze z autorami odpowiednie umowy. Należy określić honorarja. Podkomisja lwowska może przedłożyć projekty tekstów takich umów.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że Komisji należy przedłożyć jak najrychlej adresy współpracowników i że określenie honorarjów w obecnej chwili napotyka na liczne trudności. [W dyskusji nad ustaleniem honorarjów ~~prof.~~ dyr. Bostel porusza myśl orjentowania się wedle norm Akademji, prof. Twardowski sądzi, że powinno się dać conajmniej półtora raza tyle, co daje Akademja ze wzgl. na żmudną pracę poszukiwań archiwalnych.

Prof. Finkel. Zwraca uwagę na obecne ciężkie warunki bytu pracowników naukowych, którym właściwie powinno się zapewnić spokojny byt materjalny, jeśli całkowicie mają oddać się swemu zadaniu.

Stawia wniosek, aby zwrócić się do Komisji Krakow. o wyasygnowanie z otrzymanych przez nią 200.000 Mkp. — kwoty 50.000 Mk. do rąk Podkomisji lwowskiej (na rachunek jej zarządu) celem ~~wyasygnowania~~ udzielania zaliczek współpracownikom dyr. Bostla, w miarę potrzeby i postępu ich prac. Inaczej trudno wymagać, by się ktoś intenzywnie oddał tej pracy, inaczej w dzisiejszej sytuacji rzecz jest niemożliwa do wykonania.

Prof. Twardowski. Co do honorarjów zaproponować Komisji Krak. ustalenie honorarjum na 1000 (tysiąc) marek od arkusza druku, biorąc za punkt wyjścia obecny projekt podwyższenia płac urzędniczych. W razie dalszych późniejszych podwyżek płac urzędn., — musiałoby się podnieść odpowiednio i to ustalone na obecną chwilę honorarjum, w razie ułożenia się pomyślnego stosunków i obniżenia płac urzędn., — i honorarjum uległoby odpowiedniej zniżce. Nadto i praca redaktora ~~byłaby~~ winna być odpowiednio honorowaną. Komisja główna powinnaby wysłać do wykazanych przez dyr. Bostla panów pisma z umową. Z kwoty 50.000, o której mówił prof. Finkel, możnaby event. zaliczkować i innych autorów, poza współpracownikami dyr. Bostla. Wnioski prof. Finkla i Twardowskiego uchwalono i zlecono sekretarzowi wysłać odpowiednie przedstawienie do Komisji.

P. radca Majchrowicz oświadcza, że mógłby przedstawić Komisji Krak. do wydania znalezioną przez siebie w Ossolineum „Kronikę szkół Królestwa Polskiego" z lat 1832 – ~~1862~~ 1853. napisaną przez Jana Kantego Krzyżanowskiego

Kronika ta, bardzo ciekawa, nie została uwzględnioną przez żadnego z badaczy dotychczasowych owej znamiennej epoki, ani przez Kucharzewskiego, który opracował lata ~~186~~ 1832-1862. głównie na podstawie Arch. Gubernialnego, ani przez Bielińskiego w artykule o Krzyżanowskim w Encyklopedji. Treść tego zabytku ważna, czyny tu podane, oparte na dowodach oryginalnych, nie ulegają najmniejszej wątpliwości. Luka jest w Kronice od str. 15-33. Krzyżanowski był inspektorem szkół od r. 1829. i w czasach popowstaniowych, a choć był niewątpliwie patrjotą, umiał unikać podejrzeń zaborczego rządu; pisze swą Kronikę otwarcie, uniewinnia nieraz tych, których potępił np. Kucharzewski. P. radca Majchrowicz gotów jest przygotować wydanie tej Kroniki dla Komisji, z odpowiednim wstępem o Krzyżanowskim i owej epoce, z objaśnieniami, indeksem itd. Chętnie to zrobi mniej-więcej w terminie 6-8 miesięcy.

[Podkomisja uchwaliła wystąpić ~~z odpowiednim~~ przed Komisją z wnioskiem wydania tej Kroniki, prosi tylko p. Majchrowicza o wygotowanie krótkiego referaciku o tej pracy, jako allegatu do tego wniosku.

[Członek, insp. Wanczura podnosi, że jego ~~obszerna~~ obszerna praca źródłowa o szkolnictwie w starej Rusi, którą referował w Akademji Krak., spoczywa tam dotąd i że wydaną być nie może, dopóki jej nie oceni fachowy recenzent, prof. Brückner, z którym dotąd się nie skomunikowano. Zapytuje, czyby tej pracy nie mogła ocenić Komisja i wydać ją w swoich publikacjach.

Dr. Łempicki zwraca uwagę, że może Komisja

mogłaby pracę p. Wanczury wydobyć z Akademji i uprosić na recenzentów np. prof. Tretiaka lub prof. Janowskiego z Wilna, ~~do~~ którego Dr. Lemp. może prywatnie o to ~~zapisać~~ zapytać. Uchwalono sprawę tę poruszyć przed Komisję i prosić o jej poparcie w Krakowie.

Następnie p. radca Majchrowicz referuje sprawę akcji ~~Podk~~ Komisji na prowincji, apelu do nauczycielstwa wszelkich stopni o współpracę w Komisji. P. radca Majchrowicz przedstawił p. Delegatowi Sobińskiemu znaczenie, genezę i dotychczasowe prace Komisji histor.-pedag. i omówił z nim szczegółowo myśl ~~wysłania~~ wystosowania przez Radę Szk. Kraj. odpowiednich okólników zachęcających do nauczycielstwa. P. Sobiński zainteresował się całą sprawą serdecznie i obiecał jak najgorętsze poparcie, prosił o wygotowanie ~~przez Podkomisję~~ projektu takich okólników. Omawiał także p. radca Majchrowicz z p. Delegatem sprawę gromadzenia i zbierania przez nauczycielstwo środków naukowych, materjałów, podręczników itd., rozproszonych w czasie pożogi wojennej, dalej spisywanie kronik szkolnych, zakładania nowych kronik szkolnych, uzupełnienie tych kronik dawniejszych ~~za~~ przeżyciami szkół w okresie wielkiej wojny, co dla historji naszego szkolnictwa będzie miało kiedyś wielkie znaczenie, wkońcu sprawę apelacji do Ordynarjatu Biskupiego, aby z ambon wzywano ludność do zwracania ksiąg, rękopisów i środków naukowych, zaprzepaszczonych i porozkradanych w czasie wojny. Co do tego ostatniego punktu, to nasuwa się pytanie, ~~co czy~~ na jaką drogę skierować,

co czynić z tymi eventualnymi zwrotami. Rada Szk. Kraj. zajmować się tem nie może, najlepiej więc byłoby kierować je do „Pol. Muzeum Szkolnego", tam zaś przydzieliłoby się np. dwie osoby z pośród nauczycielstwa, z odpow. ulgami, które zajęłyby się sortowaniem ~~tych~~ zwrotów, odsyłając je częściowo właścicielom, częściowo oddając Muzeum Szkol. czy Komisji histor. pedag., ~~stosow~~ zależnie od znaczenia i losów tych przedmiotów. Po tych wstępnych uwagach, odczytuje p. radca Majchrowicz projekty dwóch okólników Rady Szkol. Kraj. w sprawach Komisji hist. pedag., ułożonych przez siebie (odpisy zostaną przesłane Komisji niebawem, po zaaprobowaniu tekstu przez Delegata.) Pierwszy okólnik zwrócony jest do dyrekcyj wszystkich szkół średnich (łącznie naturalnie z seminarjami nauczyciel.) w Małopolsce, a wzywa i zachęca nauczycielstwo średnie do współpracy z Komisją w wszystkich kierunkach, przedstawiając doniosłe zadania Komisji histor.-pedag. Drugi okólnik ~~za~~ skierowany jest przez Radę szkol. Kraj. do tychże samych dyrekcyj oraz do Rad szkolnych okręgowych, a dotyczy zbierania rozproszonych archiwaljów i przedmiotów, w tem dokumentów, ksiąg, środków naukowych, związanych ze szkołą naszą, oraz zajęcia się jak najgorliwszego uzupełnieniem i prowadzeniem tzw. kronik szkolnych. Odpisy takich kronik miałyby być przesyłane Komisji histor.-pedag. jako materjał histor. dla jej badaczy. [Okólniki, przedstawione przez p. radcę Majchrowicza, spotkały się z pełnem uznaniem Podkomisji, uproszono też p. referenta, aby zechciał łaskawie zająć się sprawą przyjęcia i ~~wydrukowania~~ ogłoszenia tych okólników w Dzienniku Urzęd. Rady Szk. Kraj. i porozumienia się dalszego z Minist. Wyzn. i Ośw. P.

co do wydania takiego okólnika ~~dla~~ do szkół całej Polski, w porozumieniu z Komisją Krakowską.

Następnie rozwinęła się dłuższa dyskusja nad ~~spra~~ kwestjami, poruszonemi przez okólniki lub związanemi ~~z nimi~~ z pracami Komisji.

P. dr. Majchrowicz jest za tem, aby Komisja zainicjowała też pracę nad historją nauczania poszczególnych przedmiotów; zgłosili już podobno takie ~~prace~~ rozprawy o matematyce pp. Grabowski z Warszawy, Birkenmajer i Dickstein. Należałoby pomyśleć o innych także przedmiotach, zwłaszcza o historji nauczania języka polskiego. Przy tej sposobności, wyraża się mowca z wielkiem uznaniem o pracy prof. Mikołaja Rudnickiego z Poznania pt. „Wykształcenie językowe w domu i w szkole." Autora jej wartoby wciągnąć do współpracy w naszej Komisji.

Prof. Szajowski w związku z projektami okólników, zwraca uwagę, że i szkoły średnie nie wydają obecnie sprawozdań rocznych, podających zwykle kronikę szkolną, więc i tam należałoby wznowić ~~zwyczaj~~ obowiązek spisywania takich kronik i odtworzenia ich za lata wojenne, w których sprawozdania drukowane ~~by~~ nie były. P. Radca Majchrowicz obiecuje uwzględnić to w okólnikach Rady Szk. Kr. — Dyr. Bostel ~~zwraca uwagę~~ dorzuca, że kroniki szkolne w zakładach średnich zastępywane są poniekąd przez tzw. księgi komunikacyjne dyrekcyj z gronem naucz, ~~a~~ które notują prócz rzeczy, dla historji szkoły bez znaczenia, także wszystkie wypadki ważniejsze, dając mniej więcej obraz życia danej szkoły.

Prof. Twardowski akcentuje znaczenie doniosłe takich kronik szkolnych, zwłaszcza z ostatnich lat Wojny; ileż ciekawych rzeczy zanotować mogą n.p. takie zakłady naukowe w Tarnopolu, Kołomyi itd.?
[W dalszym ciągu obrad przechodzi przewodniczący do spraw administracyjnych Podkomisji. O lokal dla Podkomisji należy zwrócić się do Senatu Uniwersyteckiego, który może upatrzyć coś dla nas w jednym z swoich gmachów. Bieda będzie tylko z urządzeniem, które niełatwo da się złożyć. ~~Dr. Lempicki i~~ P. radca Majchrowicz i Dr. Lempicki poruszają w tem miejscu ~~w~~ myśl zużytkowania dla celów Komisji „Pol. Muzeum Szkol." P. Dr. Majchrowicz, prezes tegoż „Muzeum", przedstawia obszerniej tę kombinację. Pol. Muzeum Szkolne przeszło w okresie wojny chwile bardzo ciężkie, zwłaszcza miało wielkie kłopoty z czynszem za pomieszczenie ~~zw~~ swych zbiorów. Tak dalej być nie może. Jedynym ratunkiem dla cennych i pięknych zbiorów tej instytucji, — jest oparcie się o jakąś inną instytucję, np. o Komisję historyczno-pedagogiczną. Komisja, przejąwszy ~~na siebie~~ „Muzeum" na swoją własność, popierałaby akcję „Muzeum szkolnego", która jest przecież i jej akcją, złączyłaby się z niem na gruncie lwowskim co do bibljoteki, już dzisiaj dość zasobnej, co do archiwum i zbiorów, które uzupełniałaby i uprzystępniła badaczom swoim. Lokal „Muzeum", byłby zarazem lokalem i warsztatem prac Komisji, raczej Podkomisji lwowskiej. Wyratuje się w ten sposób ważną polską placówkę kulturalną, a sobie się dopomoże, bo się zyska zbiory, bibljotekę itd.

Przemówienie p. radcy Majchrowicza wywołało wśród zebranych żywy oddźwięk. Prof. Twardowski oświadcza, że sprawa jest niezmiernie doniosła, korzystna dla obydwóch instytucyj, ale musi się przed przystąpieniem do jej rozstrzygnięcia wiedzieć, jaka jest prawna forma bytowania „Muzeum Szkolnego", czy jest ono obecnie oparte o kogoś, czy też jest instytucją – żeby się tak wyrazić – „bezpańską." W tym ostatnim wypadku mogłoby przejść na własność Komisji ~~Krakowskiej~~ histor.-pedagogicznej i być zarządzane przez Podkomisję lwowską.

Radca Majchrowicz wyjaśnia, że „Muzeum" było zrazu oparte o T.N.S.W. i Tow. Pedagogiczne, z których T.N.S.W. założyło je, ~~które~~ oba przyczyniły się do jego ~~założenia~~ rozwoju, ~~i~~ miały w niem swoich reprezentantów, wyrabiały dla Muzeum Szkol. subwencje. W czasie wojny związki te z wymienionemi towarzystwami prawie się zerwały, ustała materjalna pomoc ze strony obu towarzystw. Statutu osobnego, zatwierdzonego przez Namiestnictwo, „Muzeum Szkolne" nie posiada, jest tylko regulamin, niezatwierdzony przez władze.

Prof. Twardowski jest zdania, że sprawy tak doniosłej nie możemy tutaj i dzisiaj rozstrzygać. Gdyby przejęcie „Muzeum" przez Komisję doszło do skutku, to Podkomisja nasza przyjęłaby na siebie wielką odpowiedzialność, lecz równocześnie podniosłoby to jej powagę ~~tutaj~~. Lokal dla Muzeum Szkol. i Podkomisji znalazłby się np. w Uniwersytecie, w dawnym Sejmie. Może p. radca Majchrowicz zechce preferować naszą myśl na posiedzeniu wydziału „Pol. Muzeum Szkol.", porozumieć się z T.N.S.W. i Towarzyst-

Pedagogicz. i przyjść na następne nasze posiedzenie z pewnym gotowym substratem do dyskusji i wniosków. Tymczasem Komisja główna zdała poznawszy tę sprawę z protokołu, będzie się mogła nad nią zastanowić i udzielić nam pewnych dyrektyw.

Prof. Szajnocha dodaje, że w „Muzeum Szkol." była dawniej i pracownia literacka, naukowa, w której pracowali np. autorowie podręczników szkolnych. Delegat ministerstwa oświaty, który ją oglądał, wyrażał się o niej z wielkiem uznaniem. Tę pracownię należałoby ~~o~~ wznowić, gdyż byłby to doskonały teren do pracy naukowej. Mówca sądzi, że z przejęciem „Muzeum" na rzecz Komisji nie będzie trudności, obowiązki, ciążące np. na Towarz. Pedagogicznem, są dość trudne, więc może Towarzystwo chętnie się od nich zwolni, oddając przytem Muzeum w ręce tak powagowej instytucji, jak Komisja.

Wniosek prezydjum o odłożenie sprawy do nast. posiedzenia i złożenie jej tymczasem w ręce sekretarza Komisji, radcy Majchrowicza, — uchwalono.

Prezes porusza sprawę referatów podczytów publicznych, jakie chciałaby urządzić Podkomisja w sezonie jesiennym. Należałoby przed wakacjami na ten temat obmyśleć. Red. Rolle zgłasza odczyt publiczny o „Krzemieńcu", ksiądz Wiszniewski referat na posiedzenie Podkomisji o swych pracach nad szkolnictwem starożytnem, radca Majchrowicz referat na Podkomisję o dziełku Hallpeina o systemacie pedagog. Śniadeckiego, dr. Lempicki ewent. odczyt publiczny o Zamoyskim jako reformatorze szkolnictwa pol. w XVI w.

Wreszcie rzuca Prezes prof. Twardowski myśl wydawania przez lwowską podkomisję perjodycznego biuletynu, czy komunikatu, drukowanego w objętości 1. arkusza druku, bez określonych terminów wychodzenia, np. kwartalnie. Biuletyn taki, o charakterze informującym, obejmowałby głównie wiadomości informacyjne o Komisji, notatki krótkie, doniesienia z prowincji w sprawach nas interesujących, przypomnienia rzeczy zapomnianych, sprawozdania krótkie z prac Komisji i Podkomisji, wyciągi z protokołów, ponadto czasem jakąś recenzję ciekawą, czy artykuł z dziedziny historji szkolnictwa pol. na wstępie. Jeśli akcja Komisji ma mieć istotne powodzenie na prowincji wschodniej Małopolski, jeśli ma się zainteresować szerokie sfery naszą pracą, to wydawanie takiego skromnego biuletynu – ~~wydaje~~ zdaje się być koniecznem. Musiałoby się go rozsyłać jak najszerzej, do dyrekcji szkół średnich i ważniejszych powszechnych, do inspektorów okręgowych, do pism itd, aby ujawniać na zewnątrz pracę Komisji i zachęcać do niej. Co do środków materjalnych, to znalazłyby się środki prywatne, niejedna osobistość, interesująca się pracą ideową Komisji, niejeden mecenas nauki; poparłby sprawę tę finansowo. [Myśl tę uznali zgromadzeni za bardzo trafną i w zasadzie ją uchwalili, poruczając ~~całą~~ dalszą akcję prezydjum.

Po kilkugodzinnych obradach, zamknął przewodniczący to ostatnie przed wakacjami zebranie Podkomisji.

Przyjęto, dnia 8. grudnia ~~września~~ 1920

Dr H. Łempicki
sekretarz

Dr K. Twardowski
prezes

Protokół V.

z V. posiedzenia Podkomisji lwowskiej w dniu 8. grudnia 1920. o godz. 11. przed poł. w Sali Komisji egzam. na Univ. lwow. Obecni: prezes prof. Twardowski, członkowie i zaproszeni goście: prof. Ptaśnik, dr. Majchrowicz, dyr. Bostel, dyr. Barwiński, insp. Wanczura, dyr. Zagajewski, dr. Nanke, prezes P.T.P. p. Szczurkiewicz, prof. Szajowski, dr. Kolbuszewski, dr. Lempicki. V p. Jaremko. Po zagajeniu tego pierwszego powakacyjnego posiedzenia, odczytuje sekretarz ostatni protokół Podkomisji oraz protokoły Krakowskie Nr. 7–10. V Prof. Finkel usprawiedliwił pisemnie nieobecność.

[Przewodniczący zawiadamia, że Komisja główna żąda sprawozdania rocznego Podkomisji do 15. grudnia, również sprawozdań od członków z ich prac. Sprawozdanie Podkomisji może być jednak wygotowane dopiero przy końcu grudnia. Prosi członków o ~~ich~~ uwagi i materjał do tego sprawozdania. Dalej powiadamia Przewodniczący o stanie prac p. Rollego i Kolbuszewskiego. Co Kraków zrobił dotąd z projektem dyr. Bostla, niewiadomo, umów z jego współpracownikami nie zawarto.

[Na wniosek dyr. Zagajewskiego, przystąpiono najpierw do sprawy „Pol. Muzeum Szkolnego" jego złączenia z Podkomisją, czy wogóle przejścia jego na własność Rządu.

[Radca Majchrowicz przedstawia dotychczasowe swoje zabiegi około tej sprawy, zakończone zgodną uchwałą obu Towarzystw, będących dotąd właścicielami tej instytucji tj. T.N.S.W. i P.T.P., aby Muzeum odstąpić jako dar Komisji (czy też Rządowi wogóle,) pod pewnymi ustalonymi warunkami. ~~Na wniosek~~ Prezes wyraża imieniem Podkomisji p. radcy Majchrowiczowi gorącą.

podziękę za tak skuteczne i gorliwe pośrednictwo w ~~tak~~ ważnej sprawie, również Zarządom obu Towarzystw za obywatelską gotowość, dzięki której umożliwiono przemianę formy bytu „Muzeum" i zapewnienie tej instytucji lepszej przyszłości.

[Prezes małop. T.N.S.W. dr. Zagajewski odczytuje warunki, uchwalone przez oba towarzystwa, pod którymi to warunkami godzą się one na odstąpienie „Muzeum" Rządowi. Są one następujące:

1/. Zbiory Polskiego Muzeum szkolnego i to zarówno biblioteczne jak ~~numeralne~~ muzealne nie zostaną włączone do żadnej innej biblioteki, względnie muzeum, lecz stanowić będą podstawy samodzielnej instytucji, opartej na odrębnym statucie, pozostającej pod własnym, przez Rząd polski ustanowionym zarządem.

2/. Nazwa „Polskie Muzeum szkolne" zostanie zachowana.

3/. Siedzibą Muzeum szkolnego będzie zawsze Lwów.

4/. Zarówno w statucie, jak i w lokalu tej instytucji, zostanie w odpowiednio uroczysty sposób zaznaczone, że zawdzięcza ona swe powstanie ~~zarówno~~ wspólnemu wysiłkowi ~~XXXX~~ P.T.P. i T.N.S.W.

5/. Do Zarządu przyszłego Muzeum szkolnego wejdą przedstawiciele obu Towarzystw.

6/. Rząd polski zobowiąże się uporządkować zbiory racjonalnie w przeciągu dwóch lat, mianować do ich zawiadywania płatnych urzędników, pomnażać je i uprzystępnić dla pracowników.

7/. W razie gdyby Rząd polski przelał swe prawa własności „P. Muzeum szkolnego" we Lwowie na jakąkolwiek trzecią osobę prawną lub z jakichkolwiek powodów nie spełnił powyższych warunków, zastrzegają sobie oba Towarzystwa prawo cofnięcia czynionej obecnie darowizny.

8/. Wszelkie koszta, związane z przeprowadzoną obecnie transakcję ponosi Rząd polski.

9/. ~~Rząd~~ Zarząd przedkładać będzie obu Towarzystwom dorocznie sprawozdanie z jego działalności.

Nad poszczególnymi punktami tych warunków, oraz nad zasadniczą stroną sprawy rozwinęła się obszerna dyskusja, w której zabierali głos:

pp: Twardowski, Majchrowicz, Zagajewski, Nauke, Szczurkiewicz, Szajowski, Ptaśnik i Łempicki.

Dyr. Zagajewski proponował, aby dzisiejsze posiedzenie uznać za rodzaj ustnej umowy, na podstawie której Zarząd Muzeum, upoważniony przez oba Towarzystwa oraz Podkomisja lwowska przystąpiłyby następnie do ściśle prawnego przeprowadzenia sprawy z Komisją Krak. i Ministerstwem W. R. i Ośw. P.

Prezes Twardowski zaznacza, że Komisja nie jest osobą prawną, lecz organem ministerstwa, musi więc mieć do wszelkich ugód upoważnienie Ministerstwa W. R. i Ośw. Publ. – Podkomisja rozważy warunki obu towarzystw i będzie dalej z nimi pertraktować, a skoro z tych pertraktacyj wyłoni się coś ustalonego tak przez oba Towarzystwa, jak i przez Podkomisję, wtedy Podkomisja pójdzie z całą sprawą dalej, do Komisji Krak., a ta do Ministerstwa.

[Na propozycję dyr. Zagajewskiego, postanowiono rozważyć zasadniczo warunki już na tem posiedzeniu, wobec obecności przedstawicieli wszystkich czterech interesowanych stron (T. N. S. W. – P. T. P. – Muzeum – Podkomisja).

[Uznano w dyskusji, że punkty 2. 3. i 4. nie nastręczają ~~[illegible]~~ żadnych trudności. – Punkt 6ty i 8my ~~będzie też zapewne przyjęte, o ile rząd się zgodzi, co jest prawdopodobne~~ przedstawiają się jako konsekwencja objęcia „Muzeum na własność rządu". Punkt 7-my, sam przez się zrozumiały, postanowiono na żądanie obu Towarzystw, wystylizować z większą precyzją na wypadek nieprzewidzianych ~~[illegible]~~ zmian politycznych w b. Galicji. Najwięcej trudności powoduje

punkt 1szy i łączące się z nim punkty 5. i 9. Podniesiono w dyskusji wątpliwości, czy w razie przejścia „Muzeum" na własność Rządu polsk., rząd ~~ten~~ zechce ~~łożyć znaczne sumy na opłatę~~ zorganizować „Muzeum" w taki sposób, by można sformułowane w tych punktach warunki ~~dużego lokalu, urzędników, konserwację i pomnażanie zbiorów~~ spełnić. Najlepszem pomieszczeniem dla zbiorów „Muzeum" byłyby niewątpliwie ubikacje uniwersytetu lwow. w nowym jego gmachu rząd zechce może ~~wogóle~~ sam złączyć w jakiś sposób „Muzeum" z uniwersytetem (ze względu na uniknięcie kosztów), a wtedy „Muzeum" to, będąc nie tylko warsztatem prac Podkomisji, czy Komisji, ale także ~~do~~ w pewnym stopniu instytutem uniwersyteckim (ściślej czy luźniej z nim związanym), — nie będzie mogło korzystać z takiej autonomji, jakiej w warunkach swoich żądają Towarzystwa, nie będzie mogło mieć w swoim zarządzie delegatów tych towarzystw itd. Prof. Ptaśnik poruszał myśl połączenia formalnego Muzeum z Tow. Naukowem lwowskiem, przez co możnaby uzyskać lokal. Jednakowoż delegaci Towarzystw zgodnie oświadczyli, że biorą pod uwagę tylko łączność „Muzeum" z Komisją i Podkomisją, oddanie go rządowi w formie daru (nie depozytu.) Rzeczą Podkomisji i obu Towarzystw będzie wybrnąć z trudności punktu 1go (5go i 9 tego) warunków i sprawę możliwie najprędzej do pomyślnego rozwiązania posunąć.

Prezes oświadcza, że Podkomisja ujmie odpowiednio to wszystko, co poruszono w dyskusji, sformułuje już z pewnemi ewentualnościami i przedłoży niebawem, jeszcze w tym miesiącu, Towarzystwom do definitywnego rozważenia. Co do pewnych kwestyj, trzeba będzie zasięgnąć opinji prawników.

Prezes Szczurkiewicz imieniem Pol. Tow. Pedag. apeluje, aby Podkomisja stanęła przedewszystkiem na stanowisku odrębności „Muzeum" i łączności jego z Komisją, a nie z innemi instytucjami.

Prezes prof. Twardowski wyraża również przekonanie, że Muzeum powinno być odrębną instytucją rządową, nie w łonie Uniwersytetu, osobną placówką, ważną pod wzgl. naukowym i narodowym. Takie będą usiłowania Podkomisji. Lecz kwestja lokalu może tu stanowić poważną przeszkodę.

III.) Sprawozdania członków.

Członek dr. Majchrowicz oznajmia, że co okólników w sprawie Podkomisji, jakie R. Szk. Kr. miała wysłosować do nauczycielstwa, to rzecz utknęła wskutek wypadków wojennych i zmiany stosunków. Komisja Krak. pisała do p. Majchrowicza o przysłanie projektów tych okólników. Wobec tego mowca pośle jeden egzemplarz tych okólników do Krakowa, drugi wręczy Podkomisji. Rzeczą Podkomisji będzie zwrócić się do p. delegata Sobińskiego z prośbą o publikację tych okólników w piśmie urzędowem Rady Szk. Krajowej.

Członek p. Bostel. Postępów pracy nie było z powodu wojny. Z pośród współpracowników straciliśmy śp. rektora Szpilmana i dyr. Bandrowskiego. Śp. Szpilman, zdaje się, rozpoczął pracę, może jego rękopisy będzie można od rodziny wydostać. Mówca zwróci się w tej sprawie do prof. Markowskiego. Prof. Rengorowicz z Poznania podejmie się prawdopodobnie pracy o Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie. Pracy o zakładach naukowo-wychowawczych dla duchowieństwa podejmie się ~~może~~ ks. dr. Teofil Długosz, do którego p. Bostel się zwracał. Ks. Długosz przyrzekł wykończyć rzecz do końca r. 1921. Co do innych współpracowników, to dyr. Bostel nie miał sposobności porozumieć się ponownie z wszystkimi, dopiero teraz to uczyni. Niektórzy, jak np. prof. Pawlik (Szkoła Dublańska i inne podobne szkoły niższe), p. Jaworska (seminarja naucz. żeńskie i szkoły wyższe przyw. dla kobiet), wreszcie sam dyr. Bostel (Administr. i nadzór szkolny – szkoły średnie), – trwają nadal przy przyrzeczonem współpracownictwie. Prof. Hahn odmówił współudziału (Towarz. nauczyc. i młodzieży, pisma odpowiednie). – Insp. Wanczura, na razie bardzo zajęty, może dopiero z wiosną 1921. zabrać się do monografji o szkołach ludowych i wydziałowych. Prof. Finkel prawdopodobnie również nie cofnie swej obietnicy opracowania historji Uniwersytetu lwowsk. Kandydata do pracy o Uniw. Jagiell. musi wyszukać Komisja Krak.

Uchwalono prosić dyr. Bostla, ~~aby jak najprę-~~

o możliwie szybkie wygotowanie spisu pewnych już współpracowników, ich tematów i ewent. objętości prac, a Podkomisja, po otrzymaniu takiego wykazu, natychmiast zwróci się do Komisji Krak. o zawarcie formalnych umów z tymi pracownikami. Sprawa ta musi być załatwioną, gdyż kilka prac już jest w toku.

Uchwalono dalej zwrócić się, po otrzymaniu spisu współpracowników dyr. Bostla, osobnem pismem do Delegata Sobińskiego o pozwolenie korzystania z aktów R. Szk. Kraj. do r. 1918.

Radca Majchrowicz zwraca uwagę na ks. infułata Łękawskiego w Przemyślu, który – choć jako staruszek współpracować nie może – jest jednak istną kopalnią szczegółów o sprawach ~~pedagogiczno-duchownych~~ kształcenia duchowieństwa i wogóle szkolnych i może służyć wielu nieocenionemi radami.

Prof. Ptaśnik zauważa, że p. Rengorowicz z Poznania ma gotową pracę zarówno o Szkole Przemysłowej w Krakowie, jak i o Akademji Sztuk Pięknych. Można je zaraz wydobyć i wydać.

P. Wanczura radzi szybko korzystać z aktów Rady Szk. Kraj., gdyż mogą być podzielone między kuratorje. Dyr. Barwiński jest zdania, że o takim podziale aktów niema w zasadzie mowy, że wszystkie akta dawniejsze muszą pójść do Archiwum państwowego.

IV.) Prezes porusza sprawę inwentaryzacji, która – jak skarżą się z Krakowa – idzie wogóle powoli.

Uchwalono wystosować pismo do nieobecnego dziś p. Wisłockiego, by zdał sprawę z postępu swych prac inwentaryzacyjnych we Lwowie.

Dyr. arch. państw., Dr. Eug. Barwiński udziela wyczerpujących i ważnych informacyj o materjałach do dziejów szkolnictwa galicyjskiego, znajdujących się w Archiwum Państwowem we Lwowie. Komisja i Podkomisja mogą z nich korzystać jak najszerzej. Inwentaryzować aktów szkolnych nikt tu nie potrzebuje, gdyż są one najzupełniej zinwentaryzowane i uporządkowane. Zarząd Archiwum, ~~po~~ po uzupełnieniu tych aktów materjałami szkolnemi, odzyskanemi z Wiednia, udzieli z chęcią Komisji swego inwentarza aktów szkolnych do opublikowania. Akta, znajdujące się dzisiaj we Lwowie, są następujące: 1) Akta gubernialne do szkolnictwa 1774-1860 uporządkowane wedle rodzaju szkół, a w ich obrębie chronologicznie. 2) Rektyfikaty gubernjalne w spr. szkolnych, wedle poszcz. zakładów i przedmiotów. 3) akta Gymnasialstudien-directoriatu 1812-1848. 4) Schulbehörde 1848-1854. 5) Akta szkolne Namiestnictwa 1862-1867. 6.) Akta zarządu szkół diecezji tarnowskiej 1815-1870. 7) Galic. Rada Szkolna od początku do 1889. Te ostatnie akta, dzięki namiest. Dillerowi i prez. Zollowi, zostały już w czasie wojny przeniesione do Arch. Państw., gdzie zostały uporządkowane 8.) Akta Prezydjum Rady Szk. Kraj. do r. 1900. Niestety zaszedł niesłychany fakt, że część późniejszych aktów R. Szk. Kraj. została w r. 1920. bez wiadomości dyr. Archiwum, w samej Radzie Szkolnej, wyszkartowaną i sprze-

dano na makulaturę. Na szczęście, dyr. Barwiński natknął się na nie przypadkowo u jednego z introligatorów, przekonał się, że wśród rzeczy zbytecznych i sprzedanych były akta pierwszorzędnej wagi, jak protokoły posiedzeń Rady Szk. od samego początku akta wizytacyj inspektorskich szkół itd. Na interwencję dyr. Barwińskiego, zobowiązało się Prezydjum R. Szk. Kraj. materjał ten wycofać i oddać do Arch. Państw., czego jednak dotąd nie uczyniono. Co z tych aktów już przepadło, tego nie wiadomo. W Radzie Szk. Kraj. są jeszcze akta szkolne od r. 1889-1920., a w Prezydjum Namiest. są akta Prezydjum R. Szk. Kraj. od r. 1901. Akta te obecnie, przy likwidacji R. Szk. Kr., będą musiały w całości być przeniesione do Archiwum. Ogromna ilość materjału do dziejów szkolnictwa galic. jest też w Wiedniu, w Archiwum Minist. Oświaty. Jest to może najważniejsza część aktów szkolnych, co jasne wobec dawności centralizacyjnych Austrji. Szczególnie są to akta z przed r. 1870. Badanie tych aktów leży w programie czynności dyr. Barwińskiego, jako delegata Rządu polskiego do Likwidacji archiwów austrjackich. Inwentaryzacji ich do tąd nie rozpoczęto z powodu ogromnych trudności. Skoro zostanie (zapewne niebawem) przeprowadzona inwentaryzacja tych materjałów, Komisja będzie mogła korzystać z inwentarza, a spodziewać się należy, że i tam materjał znajdzie się między innego w Archiwum państw. we Lwowie, które w ten sposób obejmie całokształt spraw szkolnych b. zaboru austrjackiego.

Dyr. Barwiński oświadcza, że wszyscy pracownicy Komisji mogą każdej chwili korzystać z materjałów Arch. Państw., przyczem otrzymają informacje i pomoc jak najdalej idącą.

Prezes dziękuje dyr. Barwińskiemu za tak ~~szczęśliwe~~ doniosłe i pożyteczne dla Komisji informacje i poleca jego pamięci sprawę wydania inwentarza materjałów szkolnych.

Uchwalono zlecić sekretarzowi wygotowanie sprawozdania rocznego Podkomisji na czas poświąteczny, a resztę porządku dziennego odłożyć na następne posiedzenie, które odbędzie się przed Nowym Rokiem.

We Lwowie, dnia 30. grudnia 1920. r.

Dr Stan. Łempicki
sekretarz

Dr Wardowski
przewodniczący

Protokół

z VI. posiedzenia lwowskiej Podkomisji historji pedagogiki, które odbyło się dnia 30. grudnia 1920. r. o godz. 6tej wieczorem, w Sali Komisji egzam. Uniwersytetu lwowskiego. Obecni: prezes Twardowski, panowie: ~~Stanisław~~ Bostel, Finkel Majchrowicz, Ptasnik, Rolle, Wanerura, Szajowski, Kolbuszewski, Wisłocki, Lenpirski. V Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia, zdaje sprawę z postępu swoich prac. V Dyr. Barwiński mianowany Kuratorem Okręgu Szkolnego Lwowskiego, Dyr. Zagajewski wyjechał na rząd do Warszawy. II. Członek prof. Finkel oświadcza, że wtedy może zabrać się do napisania historji Uniwersytetu lwow. dla zbiorowej pracy projektowanej przez p. Bostla, gdy archiwum uniwersyteckie zostanie uzupełnione, gdyż na razie zawiera ono materjały, sięgające po r. 1848., a ma objąć je aż do r. 1900. Na wniosek prof. Finkla, uchwaliła Podkomisja wystosować do rektora Univers. lwow. pismo w sprawie uzupełnienia i uporządkowania tego Archiwum. Członek, p. Wisłocki. Na ostatnich posiedzeniach nie był, gdyż z zamienia wojskowości i Oświecenia wyjeżdżał na Wołyń, aż po Krzemieniec i Starokonstantynów, dla zaprowadzenia zwózki aktów do Oświecenia, Ministerjum Wyzn. i dla Warszawy. Prace inwentaryzacyjne, jakie prowadzi dla Komisji Bostel, Finkel, Majchrowicz, Ptasnik, Rolle, Wanerura, Szajowski, Kolbuszewski, Wisłocki, Lenpirski. VI Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia, zdaje sprawę z postępu swoich prac. II. Członek prof. Finkel oświadcza, że wtedy może zabrać się do napisania historji Uniwersytetu lwow. dla zbiorowej pracy projektowanej przez p. Bostla, gdy archiwum uniwersyteckie zostanie uzupełnione, gdyż na razie zawiera ono materjały, sięgające po r. 1848., a ma objąć je aż do r. 1900. Na wniosek prof. Finkla, uchwaliła Podkomisja wystosować do rektora Univers. lwow. pismo w sprawie uzupełnienia i uporządkowania tego Archiwum. Członek, p. Wisłocki. Na ostatnich posiedzeniach nie był, gdyż z zamienia wojskowości i Oświecenia wyjeżdżał na Wołyń, aż po Krzemieniec i Starokonstantynów, dla zaprowadzenia zwózki aktów do Oświecenia, Ministerjum Wyzn. i dla Warszawy. Prace inwentaryzacyjne, jakie prowadzi dla Komisji Bostel, Finkel

te rękopisy Ossolineum, które wróciły. Ogółem przejrzał ~~p. Wisłocki~~ dla Komisji około 1.000 (tysiąca) rękopisów i odpowiednio je zużytkował dla celów inwentaryzacyjnych. Teraz zabierze się do zbiorów Uniwersyteckiej Bibljoteki i Baworowskich, znajdujących się na miejscu. Do bibljotek klasztornych, np. Dominikanów, trudno się dostać.

Dyr. Bostel zwraca uwagę, że zbiory Dominikańskie są bardzo bogate, lecz dostęp istotnie trudny; u Bernardynów natomiast dla naszych celów niema nic.

Prof. Ptaśnik zwraca uwagę i dopytuje się o archiwum Konsystorskie we Lwowie, podkreślając znaczenie dla naszych celów fascykułów z wieku 19tego wizytacyj itd.

Członek dyr. Bostel referuje sprawę zbiorowego dzieła o szkolnictwie galicyjskiem. Szereg współpracowników złożył już stanowczo wiążące oświadczenia. Radca Pawłowski, dyr. Akademji handlowej, opracuje do końca r. 1921 szkoły handlowe. Jako kandydatów do pracy o szkołach przemysłowych, wymieniono nazwiska prof. Ręgorowicza z Poznania i inż. Filasiewicza, dyr. Szkoły przemysł. we Lwowie. P. Bostel porozumie się z nimi. Akademję weterynarji opracuje prof. Stan. Królikowski do końca r. 1921. — Artykuł p. Ręgorowicza o Akademji Sztuk pięknych jest już gotowy. Artykuły o towarzystwach i czasopismach nauczycielskich i dla młodzieży — napisze ewentualnie prof. dr. Modelski do ~~końca r.~~ połowy r. 1922. On też podjął się opracowania rozdziału o szkołach wojskowych i przez wojsko utrzymywanych i subwencjonowanych.

Red. Rolle oświadcza, że jego praca nad nowem wydaniem „Aten Wołyńskich" jest w pełnym toku, postarał się o uzupełnienie jej odpowiednią literaturą i do 1. maja ~~br.~~ 1921. będzie z książką swoją gotów.

Członek insp. Wanczura komunikuje, że o ile się jego stosunki urzędowe nie zmienią, nie podejmie się pracy o szkolnictwie ludowem dla dzieła zbiorowego, redagowanego przez p. Bostla. Może uczyni to kto inny, p. W. mógłby się do tej pracy zabrać chyba znacznie później. Jedynem umożliwieniem pracy byłoby ~~dla p. W.~~ otrzymanie urlopu. Prezydjum Podkomisji postanowiło zasięgnąć w tej sprawie wiadomości i (ewentualnie) poczynić odpowiednie starania.

II.) Następnie odczytuje Sekretarz sprawozdanie roczne Podkomisji za r. 1920., które ma być wysłane do Krakowa, celem pomieszczenia go w ogólnem drukowanem sprawozdaniu Komisji. ~~Członkowie poczyn~~ Na wniosek kilku członków, poczyniono w sprawozdaniu parę poprawek, poczem przyjęto je w całości.

III.) Prof. Finkel referuje o pracy p. Wanczury o szkolnictwie w Starej Rusi, oddanej mu przez autora do przejrzenia. Prof. Finkel proponuje, aby książkę tę przeczytał i ocenił jeszcze jakiś ~~drugi~~ specjalista, np. prof. Janowski z Wilna. Prezes zawiadamia, że Podkomisja zwróciła się już w tej sprawie do p. Janowskiego listownie.

IV.) Prezes prof. Twardowski odczytuje projekt pism równobrzmiących, które Podkomisja miałaby wystosować do „Towarzystwa Pedagogiczn." i do „Towarz. Nauczycieli Szkół wyższ. i średn.", celem poinformowania się, czy obie organizacje

godzą się się na formę, w której Podkomisja lwowska zamierza, za pośrednictwem Komisji Krakowskiej zaproponować Rządowi polskiemu objęcie w zawiadowstwo „Polskiego Muzeum Szkolnego" we Lwowie.

Uchwalono pisma proponowane wysłać.

Prof. Szajowski, delegat P.T.P., wyraża radość, że sprawa postąpiła tak naprzód, że punkty ewentualnego układu, ujęte zostały w formę prawną, a byt Instytucji będzie prawdopodobnie na wszelką ewentualność zapewniony.

Przystąpiono wreszcie do ostatniego punktu porządku dziennego.

Drawnodrzewski

VI ~~Wreszcie~~ referuje Sekretarz sprawę pierwszego numeru „Biuletynu" Podkomisji, ~~który powinien się niebawem ukazać~~ del. Lemberg. Sekretarz kreśli projekt układu i treściowej zawartości tego Nru. Biuletyn będzie miał więcej charakter propagandowy, niż naukowego pisma. Plan I go Nru przyjęto. Prezes zawiadamia, że wpłynął już pierwszy większy datek pieniężny na rzecz Biuletynu, a złożył go Stanisław hr. Badeni.

Dr. Kolbuszewski proponuje, aby dać ~~[illegible]~~ artykulik o Podkomisji do Biuletynu „Związku

Towarzystwa Nauk." we Lwowie. Uchwalono i polecono redagowanie ~~prezydjum~~ zarządowi. Sekretarz dodaje, że wzmianki obszerniejsze o Podkomisji dano też do „Kwartalnika histor." i „Czasopisma pedagog."

Prezes zamykając to ostatnie w r. 1920. posiedzenie Podkomisji, składa członkom i współpracownikom, a przedewszystkiem sekretarzowi za pomoc serdeczne wyrazy uznania za pracę i zabiegi około rozwoju i postępu ~~jej prac~~ przedsięwzięć Podkomisji

Przyjęto, Lwów, dnia 10.go ~~stycznia~~ marca 1921. r.

Zarząd Podkomisji lwowskiej:

Dr Stanisław Łempicki
sekretarz

Dr Twardowski
prezes

Protokół

z VII posiedz. Podkomisji historji pedagog. we Lwowie w dniu ~~8.~~ 10. marca 1921. o godz. 6tej popoł. w Sali Komisji egzamin. ul. Mikołaja 4.

Obecni: prezes prof. Twardowski, członkowie i współpracownicy pp. Bostel, ~~dr~~ Finkel, Majchrowicz, Barwiński, Kolbuszewski, Wanczura, Nanke, Rolle, Szajowski, Łempicki.

Nieobecność usprawiedliwili pp. Ptaśnik i Wisłocki. Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia, prezes komunikuje szereg wiadomości i pism, oznajmia między innymi o wyjściu książki prof. Wierzbowskiego, jako I. tomu wydawnictw monograf. Komisji, o uzyskaniu kwoty 6.000 Mk od przyjaciół Podkomisji na I. zeszyt „Biuletynu", o odmowie p. Delegata Sobińskiego w sprawie urlopu dla p. insp. Wanczury w obecnej chwili. Następnie sekretarz odczytuje protokół z ostatniego posiedzenia Komisji Krakowskiej.

Prezes prof. Twardowski ~~Ko~~ na podstawie listu p. Wisłockiego wspomina o trudnościach w pracy nad inwentaryzacją rękopisów we Lwowie. Rękopisy Ossolineum jeszcze nie nadeszły do Lwowa, rękopisy Bibl. Univers. i Baworowskiej są dotąd nieuporządkowane. P. Wisłocki robi starania o dopuszczenie go do bibljotek klasztornych, co do niektórych uzyskał już pozwolenia.

Uchwalono zwrócić się do Bibljoteki Univers. i Baworowskich o rozpakowanie i uprzystępnienie rękopisów.

Zwraca się również Prezes do p. radcy Bostla z prośbą o przedłożenie, w porozumieniu z współpracownikami dzieła o szkoln. galic., projektu umów, mających być zawartymi, ze specyfikacją odnośnie do każdego autora. ~~Um~~ Projekty te odeśle się co rychlej Komisji do Krakowa. P. radca Bostel oświadcza, że złoży takie projekty umów niebawem na ręce p. prezesa.

P. radca Majchrowicz oznajmia w sprawie okólników do nauczycielstwa, że jeden egzemplarz tychże posłał do Krakowa Komisji, drugi złoży na ręce Podkomisji celem przesłania ich p. Delegatowi Sobińskiemu do urzędowego rozesłania, o co Podkomisja już dawniej prosiła.

W sprawie uzupełnienia i ostatecz. uporządkowania Archiwum Uniwersyteckiego, z którego materjałów Podkomisja pragnie korzystać, uchwalono zwrócić się z osobnem pismem od Podkomisji do rektoratu Uniwersytetu.

Pismo obiecał ułożyć prof. Finkel.
Prezes oznajmia, że na pismo Podkomisji do prof. Janowskiego w Wilnie o podjęcie się recenzji ~~p. 7~~ pracy p. Wanczury, odpowiedź nie ~~z~~ nadeszła. Podkomisja pourguje jeszcze w tej sprawie.
Z kolei rozwinęła się obszerna dyskusja nad odpowiedzią p. Kuratora Sobińskiego (z 17/II 1921) w spr. korzystania z Archiwum Rady Szk. Kraj. przez współpracowników Podkomisji. W piśmie tem, obok innych zastrzeżeń, znajduje się żądanie, aby ostatnia redakcja tych części zbiorowego dzieła o szkolnictwie gal., ~~była~~ które ~~odnoszą się~~ będą się odnosić do b. Rady Szk. Kraj., była przed wydrukowaniem przedłożona do przejrzenia p. Kuratorowi, pod tym tylko warunkiem umożliwi Kuratorjum współpracownikom dyr. Bostla korzystanie z Archiwum Rady Szk.
Przeciwko takiemu postawieniu sprawy przez p. Kuratora wystąpili jednozgodnie pp. Bostel, Barwiński, Finkel, Twardowski, ~~Kolbuszewski~~, Łempicki, oświadczając, że ~~Ks~~ Podkomisja jako instytucja naukowa i organ Ministerstwa Oświaty nie może się zgodzić na warunki p. Kuratora i przedkładanie prac naukowych swoich członków do cenzury prewencyjnej władzom administracyjnym. Żądanie takie jest wprost niebywałe, nawet za czasów rządów austrjackich w Galicji. Po dłuższej wymianie zdań, przyjęto ~~zmodyfikowany~~ wniosek prof. Finkla i dyr. Barwińskiego, aby upoważnić

p. Prezesa do osobistego porozumienia się w tej sprawie z p. Kuratorem, przedstawienia mu ~~tego~~ wspomnianego jego pisma, które chyba jest wynikiem jakiegoś nieporozumienia czy niezrozumienia ~~sprawy~~ rzeczy przez podwładne czynniki urzędnicze, oraz poinformowania p. Kuratora o stanowisku Podkomisji w tej mierze.

Również dłuższą dyskusję wywołała sprawa pisma Rady Szk. Kraj, podpisanego ~~w sp~~ przez p. Gayczaka, a ~~żądającego~~ proszącego o ścisłe wiadomości w sprawie relacji dyr. Barwińskiego o wyszkartowaniu i sprzedaniu ważnych aktów przez Radę Szk. Kraj w r. 1920. W dyskusji zabierali głos: prezes Twardowski, p. Kolbuszewski, Lempicki, i dyr. Barwiński, który raz jeszcze przedstawił całe zajście ~~z tymi aktami~~ i uzupełnił poprzednią relację nowymi szczegółami. Sprawa ta – wedle opowiadania dyr. Barwińskiego – ~~przedstawia~~ wyglądała następująco:

W początkach roku 1920. zastałem u introligatora Körnera stosy aktów, które, jak mi oświadczył introligator, zostały mu sprzedane przez Radę Szk. Kr. Była tam najpierw bardzo znaczna ilość aktów, po których zupełnie dorywczem obejrzeniem, wpadłem odrazu na sprawozdania inspektorów z wizytacyj szkół które za zgodą p. Körnera z tego stosu zabrałem, oraz stosy protokołów podawczych Rady Szk. Kr., odartych z okładek. Udałem się natychmiast do p. Gayczaka w Prezydjum Rady Szkolnej i zapytałem o stan rzeczy, na co otrzymałem odpowiedź, że sprzedano tylko zupełnie bezwartościowe ~~kata~~ akta. Zwróciłem uwagę na niewłaściwość takiej sprzedaży wogóle, bez uprzedniego uwiadomienia dyr. Archiwum Państw., a następnie zakwestjonowałem, jakoby akta te w rzeczywistości były bezwartościowe, na dowód

czego okazałem zabrane ze sobą sprawozdania inspektorskie, i zwróciłem uwagę na fakt sprzedaży samych protokołów, które nigdy wogóle skartowane być nie powinny. P. Gayczak oświadczył wówczas, że winę ponoszą organa kancelaryjne i przyrzekł, że wszystkie wogóle sprzedane akta zostaną napowrót do registratury Rady Szk. Kr. cofnięte. Dyr. Barwiński podniósł, że fakt sam jest tem bardziej godnym ubolewania, że był to pierwszy za czasów jego urzędowania wypadek takiego dowolnego obchodzenia

się z aktami państ-wowemi, gdyż nawet sądy powiatowe, zamierzając skartowanie, widocznie bezwartościowych aktów, uwiadamiają zawsze o tem uprzednio dyrekcję Archiwum Państwowego."

Ostatecznie
Uchwalono: przesłać Kuratorjum wypisy wierzytelne z protokołów, ~~a~~ (dotyczące) tej sprawy i prosić o wyjaśnienie.
Następnie referuje Prezes sprawę „Muzeum Szkolnego". Odczytuje pisma T.N.S.W. i P.T.P. przyczem zwraca uwagę na pewne różnice (w punkcie 1. i 2. ugody), zachodzące jeszcze między stanowiskiem Podkomisji a warunkami obu towarzystw. Po wyjaśnieniach delegata P.T.P. p. Szajowskiego, prezesa Zarządu Muzeum dra Majchrowicza i delegata T.N.S.W. dra Naukego, wreszcie prezesa Podkomisji Prof. Twardowskiego, doszło do zupełnego porozumienia i uzgodnienia stanowisk. Uchwalono celem

oficjalnego zgodnego załatwienia sprawy, wystosować pisma (od Podkomisji) do obu Towarzystw, w których zwróci się uwagę na istniejące jeszcze rozbieżności ~~stanowisk~~ i udzieli się odpowiednich wyjaśnień co do ewentualnych przyszłych form ~~łączności~~ przejścia Muzeum Szk. w zawiadowstwo rządu. Delegaci obu Towarzystw postarają się ze swej strony o możliwie szybkie usunięcie istniejących jeszcze niezgodności przez ~~zgod~~ Zarządy P.T.P. i T.N.S.W.

W końcu sekretarz zdał sprawę z nawiązania stosunków z pismami pedagog. oraz z postępu pracy redakcyjnej nad 1szym Nrem Biuletynu.

Na jedno z najbliższych posiedzeń Podkomisji zgłosił p. insp. Wanczura referat o książce prof. Wierzbowskiego o szkołach paraf. Komisji Edukacyjnej.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 29. ~~maja~~ czerwca 1921.

Dr H. Lemnicki
Sekretarz

Dr A. Wandrowski
prezes

Protokół

VIII.

z posiedzenia lwow. ~~K~~ „Podkomisji historji pedagogiki" w dniu 29. czerwca 1921. o godz. 1/2 11tej przed połudn. w sali Komisji egzamin., przy ul. św. Mikołaja 4. Przewodniczy prezes prof. Twardowski. Obecni pp: Bostel, Finkel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Ptaśnik, Rolle, Szajowski, Szczurkiewicz (wiceprezes Pol. Tow. Pedagog.), Wańczura, Łempicki. — Dyr. Zagajewski usprawiedliwił pisemnie nieobecność; p. Wisłockiego nie było.

Prezes usprawiedliwia zwłokę w zwołaniu posiedzenia. Odczytano i przyjęto protokół z VII. posiedzenia. Prezes zawiadamia, że sprawa „cenzury prewencyjnej" zbiorowej pracy o szkolnictwie galicyj. przez Kuratorjum lwowskie, która wywołała tak ożywioną debatę na poprzedniem posiedzeniu, została w rozmowie Prezesa z p. Kuratorem Sobińskim wyjaśnioną jako nieporozumienie spowodowane nieopatrznem wysłaniem referatu jednego z urzędników, a nie ostatecznej odpowiedzi. P. Kurator przyrzekł pójść we wszystkiem na rękę pracom Komisji. Również poruszona przez dyr. Barwińskiego sprawa skartowania aktów b. Rady Szk. Kraj. spada z porządku obrad Podkomisji, jako bliżej jej czynności nie dotycząca.

Prezes porusza kwestję udziału p. Szajowskiego w obradach Podkomisji w roli delegata „Pol. Tow. Pedagog.", przeciwko czemu wypowiedział się zarząd owego towarzystwa w 2 pismach do Podkomisji. Po przemówieniach wiceprezesa P.T.P., dyr. Szczurkiewicza i p. Szajowskiego, wyjaśniono, że p. Szajowski był tylko delegatem P.T.P. do „Pol. Muzeum Szkolnego" i z tej racji uczestniczył w obradach

Podkomisji, dotyczących przyszłości tegoż „Muzeum." Jako znawca tej sprawy, pozostaje p. Szajowski dalej w Podkomisji, natomiast zarówno P.T.P., jak i „Tow. Naucz. szkół średn. i wyższych" wyślą — na propozycję Podkomisji — stałych, oficjalnych swoich delegatów, którzy będą w niej współpracować. Odpowiednie pisma do tych towarzystw wystosuje Podkomisja. Ponieważ prof. Finkel wyraził wątpliwość, czy w obradach Podkomisji mogą obok członków jej uczestniczyć także np. delegaci towarzystw pedagogicznych i podobnych, — ~~rozwinęła~~ wypowiedziano w dyskusji opinję, że uczestnictwo takie jest ze wszech miar pożądane, ze względu na kontakt z nauczycielstwem i życzenie, aby ~~prac~~ zainteresowanie pracami Podkomisji zataczało coraz szersze kręgi.

Praca p. Rollego.

Uchwalono zwrócić się osobnem pismem do Zarządu Komisji w Krakowie, aby unikano dalszej zwłoki w pertraktacjach z red. Rollem i w wydaniu jego pracy o „Atenach Wołyńskich" gdyż coraz częściej odzywają się tutaj na ~~kresach~~ głosy, domagające się powtórnego opublikowania tej tak aktualnej dzisiaj książki.

Okólniki.

Uchwalono znane już z poprzednich posiedzeń dwa okólniki do nauczycielstwa Małopolski, odnoszące się do prac Komisji i Podkomisji lwowsk., — przedłożyć p. Kuratorowi Sobińskiemu z prośbą o możliwie najszybsze ich opublikowanie w urzędowem piśmie Kuratorjum. Sprawę tę załatwi ~~p.~~ sekretarz Łempicki.

Sprawa „Muzeum Szkolnego".

Prezes oświadcza, że zgoda między Podkomisją

a T.N.S.W. i P.T.P. w sprawie przejścia „Muzeum Szkol." w zarządzenie rządu polskiego. – Zostaje ostatecznie osiągnięta. Prof. Twardowski odczytuje projekt pisma Podkomisji do Ministerstwa W.R. i Osw. P., dotyczącego przejścia „Muzeum". Tekst pisma zaaprobowano. Rozwinęła się dyskusja nad projektem preliminarza kosztów przejścia i utrzymania „Muzeum Szkol.", przedstawionego przez obecny Zarząd „Muzeum". Zabiera głos: prof. Twardowski, prezes Zarządu „Muzeum" dr. Majchrowicz, dyr. Szczurkiewicz, Szajowski i inni. Ustalono, że personal „Muzeum", gdyby ono miało zostać nadal odrębną instytucją, winien się składać tylko z kustosza i adjunkta pomocniczego jako urzędników stałych, oraz z jednej siły manipulacyjnej i służącego. Personal winien być przyjęty na prawach i płacy sił bibljotecznych. Preliminarz przekazano Zarządowi „Muzeum" celem poczynienia odpowiednich zmian. Uchwalono wysłać pismo (wspomniane) do Ministerstwa w redakcji Prezesa, za pośrednictwem Zarządu Komisji. Odpisy pisma otrzymają obe interesowane towarzystwa naukowe, właściciele „Muzeum Szkol."

Praca o szkolnictwie galicyjskiem. Po przedstawieniu (przez p. Bostla) dotychczasowego przebiegu sprawy uchwalono zwrócić się do Zarządu Komisji w Krakowie z osobnem pismem: 1) z prośbą o przyśpieszenie wysłania zaproszeń i umów współpracownikom p. dyr. Bostla, a to za pośrednictwem Podkomisji lwowskiej, 2) z oświadczeniem, że redakcja rozmiarów tej pracy zbiorowej powinna

182 arkuszy (w 5. tomach) uważa Podkomisja lwow. – po dokładnem rozważeniu sprawy – za rzecz nie do przyjęcia. Co do ~~nowych~~ współpracowników, oznajmia radca Bostel, że wobec zrzeczenia się p. Wanczury, opracuje szkolnictwo ludowe p. Mieczysław Opałek, z p. Ręgorowiczem, bawiącym na G. Śląsku w wojsku, nie można się było porozumieć, nie znaleziono też dotąd historyka szkolnictwa przemysłowego, czego – zdaniem prof. Ptaśnika – podjąć mógłby się również z pożytkiem dr. Ręgorowicz.

Biuletyn Podkomisji. Prezes oznajmia, że druk I-go Nru „Wiadomości z dziejów szkol. i wychow. w Polsce", organu lwowskiej Podkomisji histor. pedag., rozpocznie się w dniach najbliższych. W łączności z tem, omawiano kwestję funduszów na to wydawnictwo. / Rocznica Komisji Edukacyjnej. Po odczytaniu protokołów z posiedzenia 12. i 13-tego Komisji Krakowskiej, omawiano sprawę uczczenia 150-tej rocznicy Komisji Edukacyjnej i zgonu Stan. Konarskiego, przypadającą na r. 1923. Przygotowanie odpowiednich wniosków zlecono osobnej Komisji złożonej z członków: prof. Finkla, radcy Majchrowicza i dra Łempickiego, pod przewodnictwem pierwszego. Wnioski te zostaną przedstawione na najbliższem posiedzeniu Podkomisji.

Zmiana organizacji Komisji historji pedagogiki. Dyr. Bostel stawia wniosek, aby Podkomisja lwowska wystąpiła przed Zarządem Komisji histor. pedagog. z projektem zmiany dotychczasowej organizacji Komisji w kierunku następującym: 1) Niema Komisji i Podkomisyj, istnieje tylko jedna „Komisja

do badania dziejów szkolnictwa i wychow. w Polsce" z równorzędnymi oddziałami, czy grupami w miastach uniwersyteckich (Krakowie, Warszawie, Lwowie, Poznaniu) i z zarządem centralnym np. w Krakowie. Podobnie ma się rzecz np. w Niemczech. Poszczególne oddziały powinny mieć szerszy niż dotąd swobodę w przeprowadzaniu swych prac, doborze członków itp. Poradto proponuje p. Bostel, aby zwrócić się do Zarządu Komisji z projektem utworzenia jeszcze dwóch nowych działów wydawnictw Komisji tj. wydawnictwa źródeł do historji wychow. i szkół w Polsce, jakby polskich „Monumenta Paedagogica", oraz wydawnictwa monografij poszczególnych szkół zakładów szkolnych w Polsce. Dyskusja, w której zabierali kolejno głos: prezes prof. Twardowski, prof. Ptaśnik, dr. Lempicki, dyr. Bostel, prof. Finkel, - toczyła się najpierw nad sprawą zmiany organizacji Komisji ze względu na nomenklaturę oddziałów, następnie nad sprawą nowych rodzajów wydawnictw.

W sprawie pierwszej uchwalono: prosić p. dyr. Bostla o opracowanie do przyszłego posiedzenia projektu zmiany statutu Komisji w duchu nowej jej organizacji, oraz z odpowiednią motywacją. Uchwałę przeciw której się głosów prof. Finkel wstrzymał się od głosowania. Projekt ten ma być przedmiotem dyskusji w Podkomisji i ewentualnego przedstawienia do Zarządu Komisji w Krakowie.

W sprawie drugiej (wydawnictw) uchwalono zaproponować Zarządowi Głów. stworzenie nowego działu wydawnictw. monografij szkół. Pierwszą z takich prac mogłaby być np. monografja p.

p. Rollego o Krzemieńcu. Z wnioskiem co do specjalnego wydawnictwa źródeł postanowiono na razie się wstrzymać.

Uchwalono, aby powakacyjne posiedzenia Podkomisji łączyć stale z referatem naukowym. Na 1-sze posiedzenie zapowiedział członek p. Wanczura referat o książce Wierzbowskiego, na II-gie posiedzenie ~~p. radca~~ członek dr. Majchrowicz referat o „Studjach" Danysza.

Uchwalono opublikować w pismach lwowskich redagowaną przez dyr. Bostla odezwę, wzywającą do składania na ręce Podkomisji (z przeznaczeniem ewent. dla „Muzeum Szkol.") zabytków i materjałów wszelkiego rodzaju, odnoszących się do dziejów naszej szkoły.

Prof. Finkel zwraca ~~dodatkowo~~ nawiasowo uwagę na niedokończoną pracę prof. Skórskiego o Czerkawskim. (w „Muzeum" lwowskiem) Rękopis pamiętników Czerkawskiego znajduje się zapewne w ~~rę~~ rękach p. Skórskiego, a zawiera on materjał pierwszorzędnej wagi, podobnie jak ~~[illegible]~~ rękopis Bibl. Uniw. we Lwowie pt. „Narady nad ~~wypisy~~ wydaniem wypisów polskich" z lat 50-tych 19. w. z opinjami Czerkawskiego, Bielowskiego i inn.

Dyr. Bostel zwraca uwagę na działalność inspektorską w b. Galicji oraz na pamiętniki (nieznane dziś z miejsca przechowania) współczesnego Czerkawskiemu, znanego pedagoga austrjackiego Wilhelma. Artykuł w tej sprawie dał p. Bostel do „Wiadomości."

Na tem zamknął przewodniczący o godz. 1.45 w poł. obrady ~~tego~~ ostatniego przed

ferjami letniemi posiedzenia Podkomisji lwowskiej.

Przyjęto, dnia 8. grudnia ~~września~~ 1921.

Dr St. Łempicki
sekretarz

Dr Twardowski
prezes

Protokół

z IX. Posiedzenia lwowsk. Podkomisji hist. pedagog. w dniu 8. grudnia 1921. o godz. 11tej przed połud. w Sali Komisji egzam. Uniw., ul. Mikołaja 4. Przewodniczy prof. Twardowski. Obecni pp: Bostel, Finkel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Ptaśnik, Rolle, Szajowski, Wanczura, Zagajewski, Łempicki. Dyr. Barwiński usprawiedliwił ~~swą~~ nieobecność, p. Wisłocki jest chory.

1.) Po zagajeniu posiedzenia przez Prezesa wygłosił Korespondent Komisji p. insp. Wanczura referat o książce Wierzbowskiego „Szkolnictwo parafjalne Komisji Edukacyj w Polsce i na Litwie." W dyskusji zabierali kolejno głos pp: dr. Majchrowicz, Łempicki, Finkel, Ptaśnik, Twardowski i prelegent. ~~W dysk~~ W toku tej dyskusji podniesiono konieczność zajęcia się rękopisem pracy śp. prof. Romana Pilata o Komisji Edukac., która ~~niewątpliwie~~ może zasługiwałaby na opublikowanie. Przy pomocy rodziny Zmarłego i T.N.S.W., ewent. Książnicy, która niegdyś była podobno w posiadaniu tego rękopisu, postanowiono poczynić kroki celem jak

najrychlejszego wydostania tej pracy z rąk obecnego jej posiadacza, bliżej nieznanego. Starania odpowiednie rozpocznie p. Prezes.

2) Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji.

3) Sprawozdanie Zarządu i dyskusja nad niem. Prezes odczytuje pisma wysłane po ostatniem posiedzeniu do Krakowa w sprawie propozycyj Podkomisji, dotyczących nowych wydawnictw Komisji i książki p. Rollego. Ani Podkomisja, ani red. Rolle nie otrzymali dotąd żadnych odpowiedzi ani wyjaśnień w tych sprawach. Następnie komunikuje Prezes stan sprawy Muzeum Szkolnego. Odczytuje list sekretarza ~~Podko~~ Komisji i przedstawia ~~swoje~~ własne starania w Warszawie u ministrów Ponikowskiego i Michalskiego, oraz u ~~szefa~~ naczelnika wydziału Stan. Michalskiego. Zawiadamia o wysłaniu listu do wiceminister. Łopuszańskiego. Sprawa – zdaje się – jest na najlepszej drodze, otrzymano poważne obietnice, na razie zaś ~~ot~~ dostało „Polskie Muzeum Szkolne" subwencję w kwocie ~~500~~ 572.000 Mkp. Jest uzasadniona nadzieja, że niebawem ~~w~~ przejdzie ta instytucja w zawiadostwo Rządu polsk. po myśli propozycyj Podkomisji.

~~Sek~~ [Prezes przedstawia ~~następnie~~ dalej sprawozdanie rachunkowe z kosztów druku I-go Nru „Wiadomości" organu lwowsk. Podkomisji. Zeszyt ten wydrukowano bardzo tanio w przemyskiej drukarni Jana Łazowa, za kwotę 10.900 Mkp. ~~+~~ przy nakładzie 600 egzemplarzy.

Rachunek zapłacono. Pozostaje tylko do uiszczenia kwota 505.1 Mk., którą wyłożył na ten cel Prezes z własnych funduszów. Sekretarz zdaje sprawę z rozsyłki I-go Nru Wiadomości, ~~który~~ rozszedł się on prawie całkowicie i wywołał już dotąd poważne echa, zwłaszcza na prowincji. Napływają liczne zgłoszenia prenumeraty i współpracy w Podkomisji. Dyr. semin. naucz. w Samborze, p. Zimmermann prosi o wyznaczenie ~~[illegible]~~ jakiegoś zagadnienia do opracowania (Postanowiono zaproponować mu zebranie materjałów do dziejów szkolnictwa samborskiego i event. opracowanie tychże.) Sekretarz podnosi uczynną pomoc Kuratorjum i wizyt. dra Tynelskiego w rozesłaniu „Wiadomości" wraz z odpowiednim zalecającym okólnikiem. Materjał do zeszytu 2-go jest już gotowy. Zawiadamia ~~też~~ dalej sekretarz o prywatnej na razie propozycji jednego z członków Podkomisji Warszawskiej, by w organie lwowskim pomieszczano też sprawozdania z czynności Podkomisji Warsz., która ~~przyjęła przyrze~~ wystarałaby się za to o zasiłek finansowy dla „Wiadomości." Propozycję przyjęto i uchwalono zwrócić się do Warszawy o konkretne punkty porozumienia. Na wniosek dyr. Zagajewskiego, uchwalono również porozumieć się z Kuratorjum w sprawie ewent. zwrotu pewnej ryczałtowej kwoty za 300 egzempl. I-go Nru „Wiadomości", rozesłanych zakładom naukowym i inspektorom okręgowym.

Dyr. Bostel komunikuje że prawie pozyskał już u Kuratorjum lwowsk. dla „Polsk. Muzeum Szkoln." (agdc bibljotekę b. Rady Szkolnej Kraj.

Obejmuje ~~ona~~ ta część około półtora tysiąca tomów oprawnych i nieoprawnych, w tem wszystkie czasopisma pedagogiczne polskie, wiele niemieckich, franc. i angiel. (chociaż z znacznemi lukami), nadto zbiór prac nauczycieli, sprawozdań szkol., preliminarzy austr. Minist. W. i Oświaty, preliminarzy Wydziału Kraj. i sprawozdań sejmowych z debat szkolnych, sprawozdań Rady Szk. Kraj. itp. Rzecz jest ~~prawie~~ niemal załatwiona, decyzja Kuratora co do wyboru i ilości odstąpionych ~~rzeczy~~ numerów nastąpi w tych dniach.

W dyskusji nad sprawozdaniem zabierali jeszcze głos: p. radca Majchrowicz, który imieniem „Polsk. Muzeum Szkolnego" składa podziękowanie p. Prezesowi za ~~tak~~ skuteczne zajęcie się dolą instytucji oraz p. Bostlowi za troskliwość o pomnożenie zbiorów, nadto w sprawie „Wiadomości" przemawiali pp: Twardowski, Łagajewski, Łempicki.

4) Sprawa obchodu święta Komisji Edukac. i Konarskiego. ~~W~~ Po dyskusji, w której brali udział prawie wszyscy obecni, uchwalono, ~~że~~ w najbliższym czasie ~~należy~~ zwołać pierwszy Komitet obchodowy, złożony z członków Podkomisji oraz delegatów zakładów naukowych, władz szkolnych i towarzystw nauczycielskich. Komitet będzie mógł ~~kooptować~~ rozszerzyć się i zaprosić później innych jeszcze przedstawicieli społeczeństwa. Zwołaniem ~~tego~~ pierwszego zebrania zajmie się osobna Komisja z prof. Finkla, jako przewodniczącego, oraz pp. Majchrowicza i Łempickiego, stronę

techniczną urządzenia tego zebrania weźmie w ręce sekretarjat wspólnie z p. insp. Wanczurą, ~~oraz~~ dyr. Łagajewskim i p. Szajowskim. Należy również porozumieć się z Krakowem i Warszawą co do szczegółów programu.

[Dalsze punkty porządku dziennego odłożono z powodu spóźnionej pory na następne posiedzenie Podkomisji, które odbędzie się w najbliższą niedzielę.

Przyjęto, dnia 11. grudnia 1921.

Dr St. Łempicki
sekretarz

Twardowski
przewodniczący

Protokół

z X. posiedzenia Komisji hist. pedag. w dniu 11. grudnia 1921. o godz. 11. przed poł. w Sali Komisji egzam. Univers. Przewodniczy prof. Twardowski. Obecni pp.: Ptaśnik, Majchrowicz, Bostel, Kolbuszewski, Wanczura, Szajowski, Łempicki.

1) Odczytano protokół z IX. posiedzenia i po poprawkach przyjęto.

2) Prezes zawiadamia o wyjściu 3go tomu Prac Monogr. Komisji z pracą dra Łempickiego pt. „Działalność J. Zamoyskiego na polu szkolnictwa." P. Radca Majchrowicz zgłasza referat o tej książce na najbliższe posiedzenie Podkomisji.

3) P. radca Bostel referuje sprawę zmiany regulaminu Komisji historji pedagogiki, ~~w~~ w kierunku podziału Komisji

na równorzędne autonomiczne Oddziały, pracujące pod kierownictwem Zarządu Głównego, z siedzibą na razie w Krakowie.
Po dyskusji, w której zabierali głos prawie wszyscy obecni, uproszono p. Bostla o szczegółowe opracowanie projektu nowego regulaminu Komisji, z uwzględnieniem uwag i poprawek, podniesionych w tej dyskusji. Prezydjum ma wziąć również udział w tej pracy. Nowy projekt zostanie przedstawiony na najbliższem posiedzeniu Podkomisji.
Punkty regulaminu, odnoszące się do wydawnictw Komisji, omówiono wyczerpująco, przyczem zabierali głos pp.: Ptaśnik, Bostel, Twardowski, Wanczura, Łempicki. Wyniki tej dyskusji mają być również uwzględnione przez referenta projektu. Projekt, po uchwaleniu, będzie wysłany do Krakowa dla Ministerstwa i zakomunikowany innym Podkomisjom.
4) Następnie zastanawiano się nad sprawą obchodu jubileuszu Komisji Eduk. i Konarskiego. W najbliższym czasie postanowiono zwołać pierwszy Komitet obchodowy. Ustalono też w znacznej części listę osobistości, które należałoby zaproponować na pierwszem zebraniu jako członków Prezydjum honorowego i Prezydjum oraz Wydziału urzędującego w wspomnianym Komitecie.
5) Prezes prof. Twardowski z powodu nawału zajęć, obowiązków profesorskich i naukowych, zgłasza z dniem Nowego Roku rezygnację ze stanowiska przewodniczącego Podkomisji. To samo czyni sekretarz dr. Łempicki. Zebrani w całym szeregu przemówień wyrażają żal z powodu tego postanowienia Prezesa i zwracają się z usilnemi prośbami o cofnięcie rezygnacji.

Prof. Twardowski oświadcza, że z wielu ważnych względów ustąpić tego nie może. VV

Definitywne załatwienie tej sprawy i ewent. wybory odroczono do jednego z następnych posiedzeń.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 21. grudnia 1921.

Dr H. Lempicki
sekretarz

Przewodniczący

Przewodniczący zwraca się z imienia Podkomisji w najgorętszych słowach do sekretarza z prośbą, aby cofnął swoją rezygnację. Dr. L. czyniąc zadość tej prośbie, rezygnację cofa.

Przyjęto, we Lwowie, 21. grudnia 1921.

Dr H. Lempicki
sekretarz

Twardowski
przewodniczący

Protokół

z XI. posiedzenia Podkomisji hist. w dniu 21. grudnia 1921. o godz. 11 tej. przed połudn. w sali Komisji egzam. Univers. lwowsk. ~~Obecni~~ Przewodniczący prezes prof. Twardowski. Obecni: pp. Bostel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Rolle, Krajewski, Wanczura i Lempicki. P. Wisłocki chory, pp. Finkel, Stadnik i Barwiński usprawiedliwili nieobecność.

1) Odczytano i po przeprowadzeniu poprawek przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

2) Czł. dr. Majchrowicz wygłosił dłuższy wyk=

rat o Książce Dra Stan. Łempickiego pt. „Działalność Jana Zamoyskiego na polu szkolnictwa", wydanej jako 2gi tom „Prac monograf." Komisji. W dyskusji nad referatem zabierali głos pp. Twardowski, Łempicki i prelegent.

3) Członek dyr. Bostel referuje sprawę zmiany dotychczasowego regulaminu Komisji hist. pedag., odczytując projekt, omówiony już na poprzedniem posiedzeniu i opracowany w porozumieniu z Zarządem Podkomisji. Projekt w całości zaaprobowano i postanowiono wysłać go do Minist. W.R. i O.P., do Krakowa, Poznania i Warszawy.

4) Prezes prof. Twardowski odczytuje list Wicemin. Łopuszańskiego w sprawie Muzeum Szkoln., z którego wynika, że Ministerstwo W.R. i O.P. gotowe jest objąć Muzeum w zawiadowstwo, po uregulowaniu spraw budżetowych; musi jednak mieć pewność, że instytucja ta odrazu będzie w pełni czynną, stanie się żywym podręcznikiem dydaktyki przez pracownię, stałą wystawę szkolną itd. Musi być też uregulowaną w porozumieniu z uniwersytetem kwestja lokalności dla Muzeum. Prezes zdaje ~~też~~ dalej sprawę z rozmowy z wicem. Łopuszańskim, który był niedawno ~~w tej sprawie~~ del tema u niego we Lwowie i określił swe stanowisko co do zadań Muzeum w przyszłości.

[Po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos pp. Dr. Majchrowicz, i Szajowski, Rolle, Łempicki i Prezes, uchwalono: zawiadomić p. Wiceministra, że oświadczenie Jego przyjęto z radością i że Muzeum Szkolne już wstąpiło na drogę, wytyczoną przez p. Wiceministra (np. wykłady z zakresu dydaktyki i historji szkoln., urządzane przez Muzeum w ostatnich czasach i obecnie) oraz że starać się będzie i nadal iść

po tej naturalnej linji swego rozwoju i swych przeznaczeń.

5) Prezes oznajmia, że wobec jego rezygnacji z dniem 1. stycznia 1922., zwołane zostanie niebawem nadzwyczajne posiedzenie członków Komisji, na którem przeprowadzone zostaną wybory nowego przewodniczącego Podkomisji.
Na ten posiedzenie zakończono.

Dr H. Łempicki sekretarz) Przyjęto, dnia 16. lutego 1922. Twardowski prezes

Protokół

z nadzwyczajnego posiedzenia Podkomisji w dniu 22. stycznia 1922., godz. 11ta rano, w Sali Komisji egzam. Uniwersyt. (Mikołaja 4.). Posiedzenie zwołano celem dokonania wyboru nowego prezesa.
Przewodniczy prof. Twardowski, obecni członkowie: prof. Ptaśnik, dr. Majchrowicz, dyr. Bostel, dr. Łempicki. Prof. Finkel nie jawił się z powodu słabości.
Przewodniczący wyjaśnia, dlaczego zwołał posiedzenie i dlaczego zaproszenia podpisał dawny Zarząd (z powodu uchylenia się od tego najstarszego wiekiem członka, p. rekt. Finkla).
Prezes zarządza wybory kartkowe. Przed ich rozpoczęciem zawiadamia dr. Łempicki w imieniu prof. Finkla, że tenże życzy sobie, aby Go przy wyborach na prezesa bezwarunkowo nie ~~brał~~ brano w rachubę ze względu na stan jego zdrowia.

I. wybór: 3 głosy otrzymał prof. Ptaśnik, 2 radca Bostel. Wybrany prezesem prof. Ptaśnik, który następnie zrzeka się tej godności, powołując się na swe zajęcia, stan zdrowia i event. bliski wyjazd ze Lwowa na czas dłuższy.

rat o Książce Dra Stan. Łempickiego pt. „Działalność Jana Zamoyskiego na polu szkolnictwa", wydanej jako 2gi tom „Prac monograf." Komisji. W dyskusji nad referatem zabierali głos pp. Twardowski, Łempicki i prelegent.

3) Członek dyr. Bostel referuje sprawę zmiany dotychczasowego regulaminu Komisji hist. pedag., odczytując projekt, omówiony już na poprzedniem posiedzeniu i opracowany w porozumieniu z Zarządem Podkomisji. Projekt w całości zaaprobowano i postanowiono wysłać go do Minist. W.R. i O.P., do Krakowa, Poznania i Warszawy.

4) Prezes prof. Twardowski odczytuje list Wiceminister Łopuszańskiego w sprawie Muzeum Szkoln., z którego wynika, że Ministerstwo W.R. i O.P. gotowe jest objąć Muzeum w zawiadowstwo, po uregulowaniu spraw budżetowych; musi jednak mieć pewność, że instytucja ta odrazu będzie w pełni czynną, stanie się żywym podręcznikiem dydaktyki przez pracownię, stałą wystawę szkolną itd. Musi być też uregulowaną w porozumieniu z uniwersytetem kwestja lokalności dla Muzeum. Prezes zdaje ~~też~~ dalej sprawę z rozmowy z wicem. Łopuszańskim, który był niedawno ~~w tej sprawie~~ del tema u niego we Lwowie i określił swe stanowisko co do zadań Muzeum w przyszłości.

[Po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos pp. Dr. Majchrowicz, i Szajowski, Rolle, Łempicki i Prezes, uchwalono: zawiadomić p. Wiceministra, że oświadczenie Jego przyjęto z radością i że Muzeum Szkolne już wstąpiło na drogę, wytyczoną przez p. Wiceministra (np. wykłady z zakresu dydaktyki i historji szkoln., urządzane przez Muzeum w ostatnich czasach i obecnie) oraz że starać się będzie i nadal iść

po tej naturalnej linji swego rozwoju i swych przeznaczeń.

5) Prezes oznajmia, że wobec jego rezygnacji z dniem 1. stycznia 1922., zwołane zostanie niebawem nadzwyczajne posiedzenie członków Komisji, na którem przeprowadzone zostaną wybory nowego przewodniczącego Podkomisji.
Na tem posiedzenie zakończono.

Dr H. Łempicki (sekretarz) Przyjęto, dnia 16. lutego 1922. Twardowski prezes

Protokół

z nadzwyczajnego posiedzenia Podkomisji w dniu 22. stycznia 1922., godz. 11ta rano, w Sali Komisji egzam. Uniwersyt. (Mikołaja 4.). Posiedzenie zwołano celem dokonania wyboru nowego prezesa.
Przewodniczy prof. Twardowski, obecni członkowie: prof. Ptaśnik, dr. Majchrowicz, dyr. Bostel, dr. Łempicki. Prof. Finkel nie jawił się z powodu słabości.
Przewodniczący wyjaśnia, dlaczego zwołał posiedzenie i dlaczego zaproszenia podpisał dawny Zarząd (z powodu uchylenia się od tego najstarszego wiekiem członka, p. rekt. Finkla).
Prezes zarządza wybory kartkowe. Przed ich rozpoczęciem zawiadamia dr. Łempicki w imieniu prof. Finkla, że tenże życzy sobie, aby Go przy wyborach na prezesa bezwarunkowo nie ~~brał~~ brano w rachubę ze względu na stan jego zdrowia.

I. wybór: 3 głosy otrzymał prof. Ptaśnik, 2 radca Bostel. Wybrany prezesem prof. Ptaśnik, który następnie zrzeka się tej godności, powołując się na swe zajęcia, stan zdrowia i event. bliski wyjazd ze Lwowa na czas dłuższy.

W sprawie tej zabierali głos pp. Bostel, Lempicki, Twardowski i raz jeszcze prof. Ptaśnik.
Na wniosek członka p. Bostla motywów prof. Ptaśnika nie przyjęto do wiadomości, ten jednak nie cofnął rezygnacji.
2 wybór: 3 głosy radca Bostel, 2 głosy prof. Ptaśnik. Prezesem wybrany p. radca Bostel, który również przeka się tej godności, obszernie motywując swe postanowienie. W dyskusji zabierają głos wszyscy obecni. P. Bostel obstaje przy swej rezygnacji, chociaż nie znalazła ona przyjęcia u zebranych.
3 wybór: 1 głosowanie: Głosy rozstrzelone: 2 głosy prof. Ptaśnik, 2 gł. radca Bostel, 1 gł. dr. Lempicki.
2 głosowanie: rozstrzelone: 2 głosy dr. Lempicki, 1 dr. Majchrowicz, 1 prof. Ptaśnik, 1. radca Bostel.
Dr. Lempicki motywuje, że jego event. wybór w bezwarunkowo nie mógłby przyjąć i stawia kandydaturę p. radcy Majchrowicza.
P. radca Majchrowicz oświadcza, że jako Prezes „Polsk. Muzeum Szkolnego", którego sprawy przeprowadza obecnie Podkomisja i które może w przyszłości tej Podkomisji podlegać, nie mógłby być równocześnie przewodniczącym Podkomisji. Tę samą „incompatibilitas" stwierdza p. Prezes Twardowski, stwierdzając zarazem, że dlatego tylko nie brał kandydatury dra Majchrowicza pod uwagę.
Przystąpiono do 3go głosowania, ścisłejszego między dr. Lempickim a wylosowanym dr. Bostlem. Wynik: 3 głosy p. Bostel, 2 głosy p. Lempicki. Prezesem Podkomisji poraz

wtóry wybrany p. radca Bostel, który po namyśle i na prośby wszystkich obecnych wybór przyjmuje. Prezes dr. Twardowski ogłasza wybór nowego przewodniczącego, w którego ręce oddaje kierownictwo Podkomisji.

Przed zamknięciem posiedzenia członek dr. Majchrowicz imieniem wszystkich obecnych i całej Podkomisji, składa ustępującemu Prezesowi prof. Twardowskiemu najgorętsze dzięki za znakomitą, ofiarną i pełną energji i inicjatywy pracę, prawie dwuletnią, na stanowisku przewodniczącego Podkomisji, które obecnie, ku wielkiemu żalowi wszystkich członków, opuszcza. Zapewnia, że pamięć tej pracy prof. Twardowskiego, która rzuciła podwaliny pod rozwój Podkomisji, pozostanie żywą wśród członków i prosi prof. Tward., aby i nadal, jako członek Podkomisji, wspierał ją swą radą i pracą. Prof. Twardowski dziękuje za słowa uznania oraz za poparcie w pracy wszystkim członkom, zwłaszcza sekretarzowi.

Przyjęto, dnia 16. lutego 1922.

Dr H. Łempicki
sekretarz

Dr Twardowski
prezes

Protokół

z XII. Posiedzenia Podkomisji histor. pedagog. w czwartek, 16. lutego 1922. o godz. 6tej wieczorem w Archiwum Univers. Lwowsk.

Przewodniczy: prezes Podkomisji radca Bostel. Obecni pp: Twardowski, Ptaśnik, Majchrowicz, Wanczura, Rolle, Kolbuszewski, Szajowski, Opałek, Łempicki. Prof. Finkel i Dr. Zagajewski usprawiedliwili nieobecność.

Przed porządkiem dziennym zabiera głos prezes dyr. Bostel, a witając obecnych, składa imieniem wszystkich pracowników Podkomisji najgorętsze dzięki b. prezesowi, prof. Twardowskiemu, za jego niestrudzoną i pełną zasługi pracę na stanowisku przewodniczącego Podkomisji w ciągu ostatnich dwóch lat; zarazem prosi prof. Twardowskiego o dalszą ~~w~~, równie czynną, współpracę w charakterze członka, co tenże przyrzeka.

I.) P. Mieczysław Opałek odczytuje dwa komunikaty ~~do~~ z dziejów szkolnictwa galicyjskiego, mianowicie: 1) Początki szkolnictwa ludowego w Galicji 2) O pierwszej szkole normalnej we Lwowie. W dyskusji zabierali głos pp: Bostel, Ptaśnik, Majchrowicz, Twardowski, Wanczura, Łempicki i prelegent.

II.) Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

III.) Omawiano sprawę Obchodu jubileuszu Komisji Edukac. i zgonu Konarskiego w r. 1923. Referował Dr. Łempicki. Wybrano komisję, złożoną z pp. Bostla, Kolbuszewskiego, Wanczury, Szajowskiego, Zagajewskiego, Opałka i Łempickiego, celem ustalenia technicznej strony zwołania Komitetu Obywat. i ułożenia listy uczestników. Prezes i sekretarz Podkomisji

zaproszą w najbliższych dniach osobiście członków ~~przyszłych~~ honorowego prezydjum przyszłego Komitetu obywat. Posiedzenie Komitetu zwołane będzie ~~w~~ około połowy bm. do sali ratuszowej. Na propozycję prof. Twardowskiego i p. Szajowskiego postanowiono zaprosić do Komit. Związek Tow. Nauk. we Lwowie i poszczególne towarzystwa naukowe.

IV. Sprawa Muzeum Szkolnego. Prezes dyr. Bostel przedstawia stan tej sprawy, poczem referuje ją p. dr. Majchrowicz. Potrzeby Muzeum się nie zmieniły, Zarząd przedstawił je już w memorjale do Ministerstwa W. R. i O. P. Ważniejszą jest kwestja użyźnienia Muzeum, na co taki nacisk kładzie Ministerstwo. Uchwalono prosić p. radcę Majchr. o przedstawienie na przyszłem posiedzeniu szczegółowego planu w tej sprawie. W dyskusji przemawiali: rektor Twardowski (żąda uwzględnienia w tym referacie ~~sp~~ kwestji lokalności, ile przestrzeni będzie Muzeum potrzebować) dalej dyr. Bostel, Szajowski i Łempicki. Uchwalono również prosić prof. Twardowskiego o wszczęcie pertraktacyj o lokal z Senatem Uniw. Lwowsk.

V. Sekretarz referuje sprawę 2go zeszytu „Wiadomości," który ukaże się ~~z końcem~~ około 15. marca. Przedstawia treść zeszytu. Zawiadamia o zasiłku, uzyskanym z Zarządu Komisji.

Red. Rolle prosi o zawiadomienie Komisji, że wobec przewlekania sprawy, ~~prosi stanowczo o wycofanie~~ wycofuje swoją pracę o „Atenach Wołyńskich" z ewentualn. wydawnictw Komisji i zwróci udzieloną mu zaliczkę. Praca ta wyjdzie niebawem w II. wydaniu nakładem

jednej z firm wydaw. lwowskich.
Prof. Twardowski komunikuje o odnalezieniu notat i wykładów ~~śp.~~ Euzeb. Czerkawskiego w papierach po śp. dyr. Mańkowskim.
Dr. Majchrowicz zwraca uwagę na rękopisy śp. Karbowiaka, w których mają się znajdować również manuskrypty prac i listy Ewar. Estkowskiego. Należałoby zająć się przeglądnięciem i opublikowaniem tych rzeczy.
Proponuje też wszczęcie starań o kontynuację prac Karbowiaka nad szkolnictwem polsk. za granicą, co zwłaszcza dla okresu wojennego i powojennego może mieć niemałe znaczenie.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 13. marca 1922.

Dr. Łempicki
sekretarz

Bostel
prezes

Protokół

XIII.) z posiedzenia Podkomisji hist. pedag. w poniedziałek 13 marca 1922. o godz. 6 tej wieczorem w Archiwum Uniwersyt.
Obecni członkowie i współpracownicy: pp. Bostel, Finkel, Kolbuszewski, Łempicki, Majchrowicz, Rolle, Szajowski, Twardowski, Wawczura, Wisłocki
I. Prof. Twardowski komunikuje list Kapit. Kickiego z Krakowa, który zapowiada przesyłkę pamiątek po swoim dziadku, prof. dyr. Kickim z Tarnopola (ok. r. 1850.). Prezes zawiadamia o innych przesyłkach materjałów do dziejów szkolnictwa galicyjskiego.
II. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji oraz protokoły z kilku ostatnich posiedzeń Komisji w Krakowie.

III. Prof. Twardowski zwraca uwagę na tom rozporządzeń rękopiśmiennych Uniwersytetu Wileńskiego do jednej z szkół prowincjonalnych na Litwie, z początku XIX. w., znajdujący się u lwowskich OO. Zmartwychwstańców. Wartoby to pozyskać dla zbiorów Komisji. Uchwalono prosić prezydjum o interwencję.

IV. Sprawa Polsk. Muzeum Szkolnego. Członek radca dr. Majchrowicz (zarazem prezes Zarządu Muzeum) odczytuje pismo p. Wiceministra Ośw. w spr. Muzeum i dłuższy własny referat o użyźnieniu Polsk. Muzeum Szk. we Lwowie. Przyszłe odnowione Muzeum powinno spełniać cały szereg zadań. Ma ono więc obejmować: 1) poradnię w spr. pomocy szkolnych, ich nabywania i wytwarzania w kraju, działającą także za pośrednictwem odpowiednich kursów. 2) zbiory naukowe, przedewszystk. w odniesieniu do nowych typów i prób na polu szkolnictwa, z czem łączyć się winny wykłady na odpow. kursach, wędrowny gabinet, wypożyczalnia 3) bibljotekę z czytelnią i pracownią. 4) instytut pomocniczy przy kształceniu nauczycieli, obmyślający przy pomocy szeregu specjalnych ankiet programy wykładów, wystawy, organizację działów muzealno-bibljotecznych dla dydaktyki poszczeg. przedmiotów. Przy Muzeum powinien istnieć stały kurs dydaktyczny, nadto urządzać się ma inne wykłady i ich cykle. W całej tej dziedzinie współpraca z Uniwersytetem jest głównym postulatem. 5.) warsztat pracy popularyzacyjnej, dla szerokich warstw, za pomocą uprzystępniania zbiorów, wystaw i wykładów powszechnych z pokazami. Następnie omawiał referent szczegóły organizacji takiej właśnie pracy Muzeum.

Z kolei p. Szajowski wygłosił referat o stronie technicznej związania Muzeum z Uniwersytetem tj. o jego pomieszczeniu, lokalu, podziale przestrzennem zbiorów.
Nad obu referatami rozwinęła się obszerna dyskusja, w której zabierali głos pp. Twardowski, Majchrowicz, Finkel, Bostel, Wisłocki, Szajowski, Łempicki, uzupełniając referaty pewnymi postulatami, wskazując na pewne trudności w szybkiem, całkowitem przeniesieniu zbiorów do gmachu Uniwersytetu, nawet w razie uzyskania zasadniczej zgody Senatu.
W rezultacie uchwalono: wystosować memorjał ~~do~~ od Podkomisji do Senatu Uniw. J.K. z podaniem: genezy całej sprawy, stanowiska Rządu, z załączeniem planu dydaktyczno-pedagogicznej ~~pt.~~ pracy Muzeum (wedle referatu dra Majchrowicza) oraz notatki o stronie technicznej i wymiarach koniecznych lokalności (wedle referatu p. Szajowskiego), oraz z prośbą o zasadniczą zgodę na związanie ~~z Uniwersy~~ Muzeum z Uniwersytetem lwowskim, ~~w~~ po myśli zamierzeń Uniwersytetu do stworzenia studjum pedagogicznego. O ułożenie memorjału uproszono członka dra Majchrowicza.
V. Sprawa Obchodu Komisji Edukacyjnej.
Prezes, radca Bostel przedstawił ~~[illegible]~~ listę Komitetu Obchodowego, skład prezydjów i sekcyj, który zatwierdzono. Po dyskusji, w której przemawiali pp. Finkel, Bostel, Twardowski i inni, ustalono tekst zaproszeń na zebranie konstytuujące oraz

porządek dzienny tego zebrania, które ma się odbyć 22. ~~kwietnia~~ marca br. w sali ratuszowej.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 4. maja 1922.

Dr H. Łempicki
sekretarz

Bostel
przewodniczący

Protokół

z XIV. Posiedzenia Podkomisji histor. pedag. w czwartek, 4. maja 1922. o godz. 6tej popoł. w Archiwum Uniwersytetu.

Obecni: prezes Bostel, członkowie: Finkel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Wanczura, Wisłocki, Łempicki. Prof. Twardowski i p. Opałek usprawiedliwili swą nieobecność. (Później nadeszli: dyr. Łagajewski i p. Szajowski.)

1) Odczytano i przyjęto protokół z poprzedniego posiedzenia.

2) Prezes zdaje sprawę z zabiegów Zarządu Podkomisji co do pomieszczenia „Polsk. Muzeum Szkolnego" w lokalnościach Uniwersytetu. Odpowiedni memorjał do senatu uniw. został już przez Podkomisję wniesiony. Mówił też prezes Bostel z referentem spraw lokalowych, prof. Bulandą, który obiecał poprzeć uzyskanie zasadniczej zgody uniwersytetu, lecz przedstawił trudności ~~prze~~ wprowadzenia takiej uchwały w życie w czasach obecnych, gdy kwestja lokalności univers. przedstawia się fatalnie. Nadto prosił prezes o patronowanie tej sprawie prof. Twardowskiego i Abrahama. Jaki stan sprawy w tej chwili — niewiadomo z powodu nieobecności na posiedzeniu prof. Twardowskiego.

3) Sekretarz zdaje sprawę z postępu prac Podkomisji i specjalnego Komitetu około urządzenia obchodu 150-lecia Komisji Edukac. i Konarskiego, w r. 1923.
Dr. Kolbuszewski, sekr. Sekcji wydawn. Komitetu obchod., przedstawia postulaty i program prac Zarządu tej sekcji.
Prof. Finkel omawia podstawy finansowe Obchodu, nadto żąda, aby Komitet lwowski czy Podkomisja ~~zajęły się~~ postarały się o wygotowanie na gruncie lwowskim popularno-naukowej monografji o Grzegorzu Piramowiczu.
Po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos członkowie: Bostel, Kolbuszewski, Majchrowicz, Wanczura, Wisłocki i Łempicki, uchwalono zwrócić się do Komitetu Obchod. z radą, 1) by opracowano jak najrychlej plan finansowej strony obchodu, wobec nastręczających się ~~co~~ w tej mierze trudności, 2) aby rozważono sprawę wydania popul. nauk. monografji o Piramowiczu. Dr. Kolbuszewski podjął się roli łącznika między Podkomisją, mającą nadzór naukowy nad wydawnictwami jubileuszowemi, a Sekcją wydawniczą Komitetu Obchodowego.
Nadto uchwaliła Podkomisja podjąć na własną rękę myśl wydania Księgi Pamiątkowej, zawierającej prace z zakresu historji edukacji ~~po~~ w Polsce, specjalnie Komisji Eduk. i Konarskiego. Prezydjum ma się porozumieć w tej sprawie z Zarządem Komisji i firmami wydawniczemi, zwł. Książnicą Polską T.N.S.W. Interwencję przyrzekł też członek Zarządu Książnicy, dyr. Łagajewski.

4) Prezes przedstawia odpowiedź Podkomisji Warszawskiej na projekt Podkomisji Lwowskiej, dotyczący zmiany regulaminu Komisji historji pedagog. Warszawska Podkomisja proponuje pewne zmiany i poprawki; na większość tych poprawek, przeważnie o charakterze stylistycznym i o charakterze drobnych zmian rzeczowych, obecni zgodzili się. Kilka punktów uchwalono zatrzymać w dawnem brzmieniu.
W dyskusji zabierali głos pp. Bostel, Majchrowicz, Szajowski, Wanczura, Łempicki.
Wyniki tej dyskusji i stanowisko Podkomisji wobec zmian, proponowanych przez Warszawę, ma Prezydjum zakomunikować Zarządowi Komisji w Krakowie.

5.) Dr. Łempicki zdaje sprawę z czynności redakcji „Wiadomości" około wygotowania zeszytu 2go, i podaje ~~pr~~ plan zeszytu 3go.

6.) Dr. Zagajewski proponuje wciągnięcie do prac Podkomisji i współpracy w „Wiadomościach" prof. dra Marka Piekarskiego w Krzemieńcu. W ten sposób działalność naszą możnaby rozciągnąć na Wołyń. Uchwalono zająć się tą myślą.

7.) Prezes zdaje sprawę z darów: w rękopisach, książkach, pamiątkach itd., nadesłanych na jego ręce, dla redakcji dzieła o szkolnictwie galicyj. Potwierdzenie odbioru i podziękowanie pomieści się w „Wiadomościach."

8.) Członek p. Wisłocki przedstawia postępy

prowadzonej przez siebie inwentaryzacji rękopisów z zakresu historji szkoln. polsk. w bibljotekach i archiwach lwowskich.
Na tem posiedzenie zakończono.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 28. września 1922.

Dr Stan. Łempicki
sekretarz

Bostel
przewodniczący

Protokół

z XV. Posiedzenia Podkomisji histor. pedag. lwow. w dniu 28. września 1922 we czwartek, o godz. 6 tej wieczorem, w lokalu Archiwum Univers. Lwow. ~~Obecn.~~ Przewodniczy: prezes Bostel. Obecni: pp. Finkel, Majchrowicz, Opałek, Szajowski, Twardowski, Wanczura, Zagajewski, Łempicki.

1) Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

2) Członek, prof. Twardowski referuje o obecnym stanie sprawy Muzeum Szkolnego. Pertraktacje o lokal z Uniwersytetem lwowsk. stanęły w martwym punkcie ~~który~~ co nie rokuje* prawie żadnych pomyślnego załatwienia nadziei. Pozostaje więc uniezależnić całą sprawę od uniwersytetu. Należałoby zawiadomić Ministerstwo W. R. i Ośw. Publ. o obecnym stanie rzeczy, w formie odpowiedzi na ostatnie pismo Ministerstwa i wystąpić z dalszymi wnioskami.

[Nad kwestją tej odpowiedzi rozwinęła się dłuższa dyskusja, w której przemawiali:

pp. Szajowski, Majchrowicz, Twardowski, Bostel, Zagajewski.
Ostatecznie uchwalono na wniosek p. Szajowskiego, postawiony w imieniu Zarządu Polsk. Muzeum Szkol.: powiadomić Ministerstwo W.R. i O.P. o stanie sprawy w obecnym momencie i zaproponować przyjęcie Muzeum w zawiadostwo rządu z dniem 1.I.1923, a więc bez dalszej zwłoki. Równocześnie należy prosić, aby nie zapominano też o kwestji lokalności, ~~w~~ w czem Zarząd upaństwowionego Muzeum oraz Podkomisja lwowska przedewszystkiem będą pomocne. Starania o lokal nie powinny jednak wstrzymywać dłużej przejęcia Muzeum przez rząd.
Co do lokalu samego, należy w piśmie do Ministerstwa wspomnieć o zamierzonej niebawem we Lwowie budowie nowego gmachu jednego z gimnazjów, w którym i Muzeum mogłoby dostać jakieś pomieszczenie.
Pismo do Ministerstwa wygotuje, na prośbę Podkomisji, prof. Twardowski, któremu za trudy i starania, poniesione od początku w tej sprawie, składają serdeczne dzięki prezes Zarządu Muzeum Szkol., dr. Majchrowicz i przewodniczący Podkomisji, p. Bostel.
Na wniosek dyr. Zagajewskiego i prof. Twardowskiego, uchwalono również wysłać w późniejszym nieco terminie deputację Podkomisji do p. wojewody lwowsk. i do p. Kuratora Okr. Szkolnego z prośbą o pomoc w uzyskaniu lokalu dla Muzeum.

prowadzonej przez siebie inwentaryzacji rękopisów z zakresu historji szkoln. polsk. w bibljotekach i archiwach lwowskich.
Na tem posiedzenie zakończono.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 28. września 1922.

Dr Stan. Łempicki
sekretarz

Bostel
przewodniczący

Protokół

z XV. Posiedzenia Podkomisji histor. pedag. lwow. w dniu 28. września 1922 we czwartek, o godz. 6 tej wieczorem, w lokalu Archiwum Univers. Lwow. ~~Obecn~~ Przewodniczy: prezes Bostel. Obecni: pp. Finkel, Majchrowicz, Opałek, Szajowski, Twardowski, Wanczura, Zagajewski, Łempicki.

1) Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

2) Członek, prof. Twardowski referuje o obecnym stanie sprawy Muzeum Szkolnego. Pertraktacje o lokal z Uniwersytetem lwowsk. stanęły w martwym punkcie ~~który~~ co nie rokuje* prawie żadnych pomyślnego załatwienia nadziei. Pozostaje więc uniezależnić całą sprawę od uniwersytetu. Należałoby zawiadomić Ministerstwo W. R. i Ośw. Publ. o obecnym stanie rzeczy, w formie odpowiedzi na ostatnie pismo Ministerstwa i wystąpić z dalszymi wnioskami.

[Nad kwestją tej odpowiedzi rozwinęła się dłuższa dyskusja, w której przemawiali:

pp. Szajowski, Majchrowicz, Twardowski, Bostel, Zagajewski.
Ostatecznie uchwalono na wniosek p. Szajowskiego, postawiony w imieniu Zarządu Polsk. Muzeum Szkol.: powiadomić Ministerstwo W.R. i O.P. o stanie sprawy w obecnym momencie i zaproponować przyjęcie Muzeum w zawiadostwo rządu z dniem 1.I.1923, a więc bez dalszej zwłoki. Równocześnie należy prosić, aby nie zapominano też o kwestji lokalności, ~~w~~ w czem Zarząd upaństwowionego Muzeum oraz Podkomisja lwowska przedewszystkiem będą pomocne. Starania o lokal nie powinny jednak wstrzymywać dłużej przejęcia Muzeum przez rząd.
Co do lokalu, ~~zaś~~ samego, należy w piśmie do Ministerstwa wspomnieć o ~~tu~~ zamierzonej niebawem we Lwowie budowie nowego gmachu jednego z gimnazjów, w którym ~~może~~ i Muzeum mogłoby dostać jakieś pomieszczenie.
Pismo do Ministerstwa wygotuje, na prośbę Podkomisji, prof. Twardowski, któremu za trudy i starania, poniesione od początku w tej sprawie, składają serdeczne dzięki prezes Zarządu Muzeum Szkol., dr. Majchrowicz i przewodniczący Podkomisji, p. Bostel.
Na wniosek dyr. Zagajewskiego i prof. Twardowskiego, uchwalono również wysłać w późniejszym nieco terminie deputację Podkomisji do p. wojewody lwowsk. i do p. Kuratora Okr. Szkolnego z prośbą o pomoc w uzyskaniu lokalu dla Muzeum.

3) Sekretarz, dr. Łempicki referuje o stanie prac Komitetu Obchodowego Komisji Edukacyjnej. Uchwalono, po dyskusji, aby Podkomisja podjęła myśl wydania Księgi pamiątkowej, o charakterze ściśle naukowym. Wybór ~~Komisji~~ Komitetu redakcyjnego odłożono na później. Do Krakowa, do Zarządu Komisji należy napisać w sprawie finansowania tego wydawnictwa przez Komisję czy Ministerstwo WR. i OO.
W związku z obchodem, zawiadamia p. radca Majchrowicz, że zrzeknie się przewodnictwa w sekcji wystawowej, prosi o wyszukanie następcy. Po dyskusji, uchwalono przekazać sprawę Komitetowi obchod.

4) Sekretarz zdaje sprawę z zamierzeń redakcji „Wiadomości" na najbliższą przyszłość. Podaje treść zeszytu podwójnego Nr. 3-4., który ma się ukazać w październiku. Użala się na brak współpracowników we Lwowie, na ~~brak~~ niedotrzymywanie terminów, wskutek czego zeszyt tak bardzo się opóźnił. Apeluje do członków Podkomisji o pomoc i uzyskuje szereg przyrzeczeń. Oba sprawozdania przyjęto do wiadomości.

Na tem zamknął przewodniczący posiedzenie.

Przyjęto, dnia 23. marca 1923. [illegible]

Dr H. Łempicki
sekretarz

Bartel
przewodniczący

Protokół

z XVI. Posiedzenia Podkomisji histor. pedagog. lwowsk. w dniu 23. marca 1923 r. o godz. 6 tej wieczorem w lokalu Archiwum Univers. Lwowsk.

Obecni: Przewodniczący: Bostel, oraz członkowie: Finkel, Majchrowicz, Opałek, Ptaśnik, Szajowski, Twardowski, Wancerówna, Zempicki. P.P. Zagajewski i Wisłocki usprawiedliwili nieobecność.

1) ~~Odczytano i przyjęto~~

Protokół lwowski. Odczytano i przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia Podkomisji.

2.) Sprawa Muzeum Szkolnego. W związku z protokołem, oznajmia prof. Twardowski, że sprawa pomieszczenia Muzeum Szkolnego z Uniwersytecie lwowsk. stała się obecnie nieaktualną wobec tego, że projekt utworzenia Studjum Pedagogicznego przy Uniwersytecie upadł na jednem z ostatnich posiedzeń Wydziału filozoficznego. Możliwe jest jednak, że przyjdzie do utworzenia we Lwowie „Państwowego Instytutu Pedagogicznego" a w takim razie sprawa łączności Muzeum z takim Instytutem i pomieszczenia jego zbiorów może stać się znów przystępną.

3.) Protokoły krakowskie. Następnie odczytał sekretarz nadesłane protokoły z posiedzeń Komisji histor. pedag. w Krakowie.

4) Akcja Podkomisji lwowskiej na prowincji. Przewodn. Dyr. Bostel zawiadamia, że nawiązał korespondencję z szeregiem osobistości na prowincji Małopolski Wsch. w sprawie zorganizowania tam placówek Komisji i rozpoczęcia pracy nad historją szkolnictwa miejscowego.

I tak: Zarząd Podkomisji wszedł w porozumienie 1) z Łańcutem (dyr. gimn. A. Zubczewski) w sprawie przeglądnięcia materjałów bibljoteki Potockich (która niebawem będzie uporządkowaną.) 2) z Złoczowem (dyr. Kryczyński), 3) z Jarosławiem (prof. Kultys i dyr. Rychlik), 4.) z Samborem (dyr. Szafran), Przemyślem (Ks. dr. Kwolek.) W Jarosławiu, gdzie jest dwóch znanych już pracowników na polu historji szkolnictwa, prof. Zdz. Kultys (autor doskonałej historji gimnazjum drohobyckiego) i dyr. Rychlik (autor historji gimnazjum jarosławskiego i innych prac z tego zakresu) przyjdzie, zdaje się, niebawem do zawiązania koła Komisji i zorganizowania pracy nad starem i ciekawem szkolnictwem miejscowem (jezuickiem, klasztornem-żeńskiem, galicyjskiem itd.). W Samborze odbyło się liczne zebranie nauczycielstwa miejscowego i wybrano Komisję dla obmyślenia wspólnej akcji i pracy nad bardzo interesującemi dziejami tamtejszego szkolnictwa. W Przemyślu Ks. Kwolek porozumie się z prof. J. Smołką i innymi w sprawie przeglądnięcia zbiorów miejscowych i zorganizowania ewent. pracy dalszej. – W dyskusji nad tą akcją prowincjonalną członkowie (Majchrowicz, Wanczura, Łempicki) proponują zwrócić się jeszcze do innych miejscowości i osób, jak: w Przemyślu do emer. dyr. gimn. St. Golińskiego, autora poważnej historji gimnazjum przemyskiego, do dyr. Bojarskiego i prof. Smołki; w Zbarażu (historja dawnego gimnazjum) do insp. szkoln. Turczaniewicza i wizytatora Eljasza we Lwowie; w Stanisławowie

do dyr. dra Jezienickiego, nadto do Tarnopola, do Buczacza (dyr. Zych) w spr. historji szkół bazyljańskich, do Krzemieńca itd.

5.) Sprawa „Pamiętników" Euzebj. Czerkawskiego.

~~Prezes~~ Przewodniczący referuje sprawę Pamiętników śp. Euzebjusza Czerkawskiego, znajdujących się już obecnie w Archiwum Uniwersytetu Lwowsk. i charakteryzuje znaczenie ich dla dziejów szkolnictwa galicyjskiego, a także austrjackiego i francuskiego itd. (obszerne relacje z podróży i zwiedzania szkół.) Proponuje, aby ktoś Pamiętniki te wydał, czy opracował. Prof. Finkel pokazuje rękopis „Pamiętników" i daje niektóre wyjaśnienia. P. Radca Majchrowicz podejmuje się, na prośbę Przewodniczącego, wygotowania referatu o tych „Pamiętnikach" dla Komisji w Krakowie i ewentualnie wydania ich w „Materjałach" Komisji.

6.) Praca nad dziejami szkolnictwa galicyjskiego.

Postępuje ona stale, lecz powoli. Na razie gotowe są dwie prace, tj. 1) Historja Zakładu Głuchoniemych we Lwowie ~~ks. Józefowicza~~ (wymaga ona jednak przeróbki i poprawy pod względem naukowym i formalnym) oraz 2) Historja Akademji Weterynarji prof. Królikowskiego, która mogłaby być oddana do druku. — P. Opałek będzie gotów z szkolnictwem powszechnem dopiero w pierwszych miesiącach 1924. roku. — P. Bostel z powodu dwukrotnej, dłuższej choroby w ciągu tej zimy również nieco opóźnił się z swoim działem. Na podróż do Wiednia, wobec stanu swego zdrowia,

stosunków walutowych i małej subwencji w obecnym czasie odważyć się nie może.

7./ Inwentaryzacja. Sekretarz oznajmia, że p. dr. Wisłocki z powodu ciężkich przejść rodzinnych (śmierć żony) nie mógł ostatnio pracować intenzywnie. Zebrał już jednak sporo materjału i może już wygotować pierwszy zeszyt do druku, jeśli Komisja się zgodzi.

Pismo gratulacyjne dla Prezesa Komisji Dr Morawskiego.

8./ Przewodniczący zawiadamia o wysłaniu pisma gratulacyjnego od Podkomisji lwowsk. Prezesowi naszej Komisji, rektorowi K. Morawskiemu, w czasie Jego jubileuszowych uroczystości.

Lokal Podkomisji.

9./ Przewodniczący porusza konieczność zdobycia dla Podkomisji lwowskiej jakiegoś, choćby skromnego, lokalu, aby się można było uniezależnić od lokali przygodnych i aby zdobyć jakieś pomieszczenie na akta, dary nadsyłane, przyszłą bibljoteczkę podręczną, pisma itd. Proponuje 1.) zwrócić się do Komisji w Krakowie o pomoc w tej sprawie. Również stawia wniosek, aby 2) prosić Komisję o przysłanie dla bibljoteczki Podkomisji po jednym egzemplarzu wydawnictw, oraz o przysyłanie ich nadal. Apeluje wreszcie do członków, 3) aby prace swoje z zakresu historji szkoln., a zwłaszcza artykuły pomieszczane w pismach perjodycz. i dziennikach, zechcieli ofiarowywać dla bibljoteki Podkomisji. W przyszłych Nrach „Wiadomości" powinna być też powtarzana odezwa o nadsyłanie dalszych materjałów itp. z zakresu historji szkolnictwa galic. na ręce Podkomisji. Po dyskusji, w której zabierali głos: prof. Ptaśnik i prof. Twardowski wszystkie wnioski dyr. Bostla

zostały uchwalone. Nadto postanowiono czynić starania o pomieszczenie Podkomisji w gmachu Województwa. Na razie dary, jakie Komisja otrzymała, mieszczą się w bibliotece II. gimnazjum.

10) Sprawa „Wiadomości." Sekr. dr. Łempicki przedstawia ciężkie stosunki redakcyjne i finansowe, z powodu których musiano chwilowo zaprzestać wydawania „Wiadomości" na Nrze 2gim z marca 1922. r. Przyczyniły się też do tego i osobiste zajęcia redaktora. Pozostałość kasowa wynosi przeszło 30.000 Mp., a z tem dzisiaj nic się zrobić nie da. Istnieje jednak nadzieja, że przy poparciu Ministerstwa WR. i O.P. oraz Komisji, uda się niebawem odnowić to wydawnictwo, o które bardzo wiele osób ciągle się upomina i które cieszyło się wielkiem uznaniem czytelników. Radca Majchrowicz sądzi, że pismu należy nadać charakter referująco-bibljograficzny. Dr. Łempicki oświadcza, że taki jest również zamiar redakcji. Prof. Twardowski i p. Szajowski podają pewne wskazówki w sprawie zdobycia poparcia finansowego dla „Wiadomości" i zorganizowania administracji. Sprawę tę oddano ad referendum Zarządowi Podkomisji.

Na tem zamknął Przewodniczący posiedzenie Podkomisji.

Przyjęto, we Lwowie, dnia 4. lutego 1925 ~~kwietnia 1923~~.

Dr St. Łempicki
sekretarz

Bartel
przewodniczący

XVII

Posiedzenie członków,

w tym samym dniu, o godz. 1/2 8mej w Archiwum Uniwersyt. Obecni: przewodn. Bostel, pp. Finkel, Majchrowicz, Ptaśnik, Twardowski, Łempicki.

Uchwalono jednogłośnie: Zmiana nazwy Podkomisji.

1.) ~~Zmi~~ Zaproponować Komisji zmianę nazwy Podkomisji lwowskiej na „~~Ko~~ Oddział lwowski Komisji histor. pedagog."

2) Nowi członkowie Uchwalono jednomyślnie Zaproponować na nowych członków (zwyczajnych): Prof. Univ. Dra Konstantego Wojciechowskiego, dyr. III. gimn. im. St. Batorego we Lwowie, oraz Prof. Univ. Dra Juljusza Kleinera, zaś na korespondentów: prof. gimn. Zdzisława Kultysa i dyr. gimn. Ign. Rychlika, obu z Jarosławia. VV

3.) Dyr. Bostel, z powodu ukończenia okresu urzędowania i ze względu na niepomyślny stan zdrowia, zgłasza swą rezygnację ze stanowiska Przewodniczącego Podkomisji lwowskiej. Sprawę przyjęcia tej rezygnacji, ~~a~~ oraz wyboru nowego Zarządu odłożono do następnego posiedzenia, event. do zamianowania nowych członków Podkomisji.

Na tem posiedzenie zakończono.

Przyjęto, dnia 4. lutego 1925.

Dr H. Łempicki
sekretarz

Bostel
przewodniczący

VV Uchwalono zapytać również Komisję, dlaczego dyr. Barwiński nie otrzymał dotąd pisma nominacyjnego na członka Komisji.
(Zob. Protokół Krakowskiej Komisji z 24. czerwca 1922)

XVIII

Posiedzenie czwarte

Dnia 19. czerwca 1923 r., godz. 11-ta rano w sali Archiwum Uniwersytetu. Obecni: przewodniczący Bostel, pp. Finkel, Majchrowicz, Ptasnik i sekr. Lempicki

I. Przewodniczący, radca Bostel, składa z powodu nadwątlonego stanu zdrowia i zajęć służbowych godność przewodniczącego Oddziału hist. Komisji histor. pedagog.

II. Podczas wymiany zdań na ten temat, dyr. Bostel na ponowione prośby o pozostawanie godności przewodniczącego, oświadcza, że przyjąć tej godności ponownie nie może, profesorowie Finkel i Ptasnik kłaniają się braniem czasu, dr. Majchrowicz stanowiskiem swojem jako dyrektora Muzeum Spółdzielczego, które ma być ewent. niezależnie od Podkomisji krowskiej. Gdy wymiana zdań i propozycje w czasie niej stawiane nie wydały należytego rezultatu, przewodniczący Bostel zarządza głosowanie kartkami.

III. W głosowaniu otrzymał dr. St. Lempicki ~~otrzymał~~ 4 głosy na przewodniczącego, dr. Majchrowicz 1 głos. Przewodniczącym wybrany dotychczasowy sekretarz, dr. St. Lempicki. Dr. Lempicki przyjmuje wybór i dziękuje za zaufanie.

IV.) Wobec opróżnienia się w ten sposób stanowiska sekretarza Oddziału krowsk. Komisji, przewodniczący Bostel zarządza głosowanie kartkami na wybór nowego sekretarza. Wybrany jednomyślnie (5 głosami) insp. Alojzy Wanczura, korespondent Komisji. Następnie

uchwalono jednogłośnie złożyć p. radcy Bastlowi wyrazy głębokiego uznania i podzięki za jego dotychczasową pracę na stanowisku przewodniczącego Podkomisji.

Na tem zebranie członków zamknięto.

Przyjęto, dnia .... marca 1925 r.

St. Łempicki
sekretarz

Protokół

z XIX posiedzenia Podkomisji Historyczno-pedagogicznej we Lwowie, odbytego dnia 4 lutego 1925 roku o godz. 18 w lokalu Archiwum Uniwersyteckiego przy ul. św. Mikołaja 4. Przewodniczący Prof. dr. Stanisław Łempicki. Obecni członkowie: F. Bastel, L. Finkel, E. Szajowski, Wisłocki i Wanczura.

1. Przyjęto protokół z XVI posiedzenia Podkomisji.

2. Przewodniczący w dłuższem przemówieniu wyłuszcza powody, dla których przez dłuższy czas nie odbywały się posiedzenia Podkomisji. Mianowicie p. Przewodniczący, mianowany profesorem, zająć się musiał innemi sprawami, a nawet zająć uniemożliwił mu na pewien czas kontynuowanie działalności Podkomisji. Z tego samego powodu, jak nie mniej z braku funduszów tudzież niemożliwości realnej kalkulacji w okresie gwałtownej wprost dewaluacji marki, wstrzymano wydawanie organu Podkomisji „Wiadomości". Przytem stosunki tak się ułożyły, że najbardziej czynni członkowie Podkomisji, jak pp. Bastel, Opałek, Ptaśnik, Twardowski, nie mogli zająć się żywiej agendami Podkomisji. Obecnie stosunki się zmieniły, ~~[illegible]~~ Podkomisja podejmuje swoją działalność, a są też widoki, że i „Wiadomości", o które ciągle dopytują się interesowani, będą mogły nadal być wydawane.

Mimo, iż Podkomisja była nieczynna w ostatnich 1½ latach, zainicjowany przez nią obchód ku uczczeniu 150 rocznicy ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej oraz zgonu ks. Konarskiego odbyła się we Lwowie i na prowincji na wielką, pierwotnie zakrojoną skalę, głównie przy udziale członków i sympatyków Podkomisji. Odnośny Komitet złożył z działalności swej publiczne sprawozdanie, a za zebraną kwotę zakupił szereg podręczników dla młodzieży szkół powszechnych i średnich. Działalność w Komitecie zajęła członkom Podkomisji również niemało czasu. Kończąc przemówienie, wyraża pan Przewodniczący nadzieję, iż działalność Podkomisji rozwinie się obecnie w całej pełni i prosi obecnych o przygotowanie na następne posiedzenie wniosków o rozszerzenie składu Podkomisji przez zaproszenie szeregu osobistości, interesujących się jej sprawami do udziału w pracy w charakterze współpracowników.

Nad sprawozdaniem, uzupełnianem przez sekretarza odczytaniem ważniejszych ustępów z ~~nadesłanych~~ nadesłanych w międzyczasie protokołów krakowskiej Komisji H. P., rozwinęła się dyskusja, poczem sprawozdanie Przewodniczącego przyjęto do wiadomości.

3. W związku z tem przyjęto do wiadomości oświadczenie Przewodniczącego, że sprawa Muzeum Szkolnego nie jest obecnie już aktualna ~~[illegible]~~ o tyle, że instytucja ta uzyskała środki materjalne, zabezpieczające jej istnienie. Natomiast brak jej pracowni i wogóle odpowiedniego pomieszczenia. Uproszono Przewodniczącego, by zwrócił się piśmiennie do p. dra Majchrowicza celem interwenjowania w Kuratorjum, aby w nowo budującym się gmachu ~~[illegible]~~ Gimnazjum Państw. przy ul. Dwernickiego odstąpiło Kuratorjum kilka ubikacyj na pomieszczenie Muzeum. Na przyszłem posiedzeniu złoży Przewodniczący sprawozdanie z tej misji, jako też z interwencji w Ossolineum o odstąpienie na posiedzenia ~~Komisji~~ Podkomisji lokalu w budynku przy ul. Kaleczej 5.

4. Następnie uchwalono przedstawić Komisji w Krakowie wniosek o mianowanie p. Alojzego Wanczury, inspektora szkolnego we Lwowie, dotychczasowego korespondenta, czynnym członkiem Komisji.

Postanowiono też zażądać brakujących protokołów z posiedzeń Komisji. Odszyfrowano protokoły z XXV posiedzenia Komisji w Krakowie oraz z XVIII posiedz. Podkomisji w Warszawie przyjęto do wiadomości.

5. Głos zabrała dyr. Bostel zdając sprawę z przebiegu i stanu prac nad dziejami szkolnictwa ~~wsadu~~ polskiego w b. zaborze austrjackim. Praca postępuje powoli. Skończono historję Akademji Sztuk Pięknych (Rzeźbiarską w Poznaniu) i Akademji Weterynarji we Lwowie (d. p. Królewskiej). Obie prace są, jak na zamówienie ramy naszego wydawnictwa za obszerne: pierwsza liczy 16-17 arkuszy druku — zamiast projektowanych 4-5. Autor szuka wydawcy dla całości. Byłoby to rozwiązanie dla wydawnictwa naszego, gdyż z całości możnaby zrobić wycinki. Przewodniczący ~~ob~~ poszukać interwencji u Ossolineum o wydanie całej pracy p. Rzeźbiarza, o ile autor zwróci się z konkretną propozycją do Zarządu. Na wypadek, gdyby Ossolineum odmówiło, należałoby zwrócić się do Bibljoteki Polskiej. — Historja Akademji Weterynarji liczy na razie 18 ark. druku, zamiast proponowanych 4-5. Referat nie ma jeszcze pewności ukończenia, wstało się z rękopisem po śmierci autora, ale otrzyma go w najbliższych dniach. — O dziejach zakładów gimnazjalnych otrzymał p. Bostel aż dwie prace, ale żadna z nich nie wyczerpuje materjału i nie odpowiada co do metody. Referent oświadcza, że sam tę rzecz załatwi. — Dzieje szkolnictwa ludowego wykończy ma p. Opałek do końca sierpnia b. r.

Ogólnie co do tomów I i II zamierzonego wydawnictwa konieczne jest wyzyskanie archiwum wiedeńskiego, gwarantuje o ile chodzi o nadzór szkół i o politykę oświatową. Podróż referenta do Wiednia nie doszła dotąd do skutku z braku funduszów. Jeżeli Komisja dostarczy środków w takim razie odbyć. Bostel pojedzie do Wiednia na 3-4 miesiące latem ~~w~~ czerwca lub lipca b. r. Co do innych partji referent nie zdecydował się w ostatnich czasach do autorów, gdyż na to jest czas po wydrukowaniu przynajmniej tomu I. Prof. Finkel opracuje zarys dziejów uniwersytetu lwowsk., ale szuka się zniechęcona bardzo ciężka partja z szykanach władz, mająca wejść

do tomu II.

Uchwalono zwrócić się do Komisji ze sprawozdaniem p. Bostla o fundusze na podróż i pobyt w Wiedniu

6. Członek dr. Wisłocki komunikuje, że dotąd zinwentaryzował 2000 rękopisów, że w maju wyjedzie na kilka miesięcy, a po powrocie, w październiku, możnaby przystąpić do druku.

7. P. Szajowski składa odbitkę swoich artykułów, umieszczonych w Gazecie Lwowskiej z okazji wprowadzenia w życie szkolnej ustawy językowej.

8 Aby ożywić działalność Podkomisji, proponuje p. Przewodniczący przeprowadzić na najbliższem posiedzeniu plan pracy na rok 1925 i zaprosić do współpracy szereg nowych osób. W tym celu prosi o przygotowanie odpowiednich wniosków. Uchwalono, a zarazem postanowiono zredagować nową odezwę o gromadzenie materjałów dla archiwum Podkomisji.

Na tem posiedzenie zakończono o g. 19.45.

Przyjęto dnia 19. grudnia 1925.

Sekretarz: Al. Wanczura

Przewodniczący: St. Łempicki

Protokół

z XX posiedzenia Lwowskiego Oddziału Komisji do Badań Dziejów Wychowania i Szkolnictwa w Polsce, odbytego dnia 19-XII-1925 o godz. 18 w lokalu Wydawnictwa Książek Szkolnych Zakładu Nar. im. Ossolińskich we Lwowie przy ul. Kaleczej 5 II p. Obecni członkowie: F. Bostel, Prof. dr. St. Łempicki, Edward Szajowski i Alojzy Wanczura – oraz zaproszeni PP.: Józef Bałaban, Jan Blailer, dr. M. Gawlik, Piotr Jóźków, Kwot, Kaz. Królinski, Michał Lityński, dr. Michał Mendys, dr. Józef Mirski i dr. ~~Stanisław~~ Franciszek Smolka. Przewodniczy prof. dr. Łempicki, sekretarzuje Al. Wanczura.

Porządek dzienny:

1). Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia Oddziału;

2. Odczytanie protokołów z posiedzeń Komisji w Krakowie. 3. Sprawozdanie Prezydjum. 4. Sprawy organizacji pracy Oddziału Lwowskiego. 5. Wnioski i interpelacje.

P. Przewodniczący zagaja posiedzenie i poświęca na wstępie gorące wspomnienie pośmiertne zmarłym członkom Komisji: ś.p. nieodżałowanemu Prezesowi Kazimierzowi Morawskiemu oraz członkom śp. Janowi Markowi Grzybkiemu, Jackowi Lipskiemu i Kultysowi, kreśląc ich zasługi na polu działalności Komisji. Uczestnicy wysłuchali tego przemówienia stojąc, oddając tym sposobem cześć pamięci Zmarłych.

Przystąpiono do porządku dziennego.

1). Odczytano i przyjęto protokół z XIX posiedzenia Oddziału.

2). Odczytano protokół z XXVI posiedzenia Komisji w Krakowie, na którem omawiano szereg spraw Oddziału Lwowskiego i powołano do grona członków p. Alojzego Wanczurę sekretarza tego Oddziału.

3). Zkolei przedstawił p. Przewodniczący sprawozdanie za czas, jaki upłynął od ostatniego posiedzenia. Zwołane dwukrotnie posiedzenie Oddziału nie doszło do skutku z braku kompletu, albowiem członkowie z powodu nawału zajęć, związanych z ich zawodem, nie mogli wziąć udziału w zamierzonych posiedzeniach Oddziału. Poszło więc Prezydjum za przykładem Oddziału Warszawskiego i zaprosiło do współpracy szereg osób ze Lwowa, interesujących się działalnością Oddziału. W szczególności zaproszeni zostali pp. J. Bałaban, Jan Blaike, prof. dr. Ludwik Bykowski, dr. Miecz. Gawlik, Piotr Jóźków, Kazimierz Kuśliński, prof. dr. Zygmunt Kukulski, Kazimierz Kwieciński, Seweryn Lehnert, Władysław Lewicki, dr. Michał Mendys, dr. Józef Mirski, Wład. Müller, dr. Franciszek Smolka, dyr. Michał Lityński, dr. Kazimierz Sośnicki i insp. Zenon Zaklika. Znaczny udział zaproszonych w posiedzeniu dzisiejszem świadczy, że droga obrana jest dobrą i jest nadzieja, że działalność Oddziału ożywi się i rozwinie.

W sprawie Muzeum Szkolnego oznajmia p. Przewodniczący, że dyrektorem tej instytucji został p. Łempicki. W Muzeum pracują już 3 siły, które porządkują pracownię i czytelnię. Pracownia i czytelnia są już otwarte i członkowie Oddziału mogą z nich korzystać.

Co do pisma, wydawanego przez Oddział, zaznacza p. Przewodniczący, że dotąd wyszły 2 numery. Warunki wydawnicze się pogorszyły, funduszów brak, nie możemy więc kontynuować wydawnictwa własnemi siłami. Zdaje się, że lepsze warunki zaistniały obecnie w Oddziale Warszawskim, który pismem z dnia 10 grudnia b.r. zwrócił się do nas z propozycją wspólnego wydawania biuletynu. W sprawie tej winien się dziś Oddział wypowiedzieć.

Inwentaryzacja materjałów we Lwowie postępuje. P. Wisłocki przesłał część prac Komisji w Krakowie, proponując wydawanie jej częściami w zeszytach. Komisja nie zgodziła się na tę propozycję, lecz żąda zinwentaryzowania całości. Pracę kontynuuje się, niestety jednak p. Wisłockiego dziś na posiedzeniu niema. Nadto przygotowuje p. dr. Barwiński inwentaryzację materjałów do dziejów szkolnictwa ~~[illegible]~~ we Lwowie oraz we Wiedniu, razem jakich 5-6 ark. druku.

Dotychczasowy przebieg pracy nad historją szkolnictwa galicyjskiego jest w ogólnych zarysach znany. Resztę wraz z ~~[illegible]~~ ewentualnemi wnioskami przedstawi p. radca Bostel.

Wreszcie co do odezwy, projektowanej na poprzedniem posiedzeniu, oznajmia p. Przewodniczący, że jej dotąd nie wydano, i proponuje połączyć ją z komunikatem o otwarciu Muzeum Szkolnego, które ma na przyszłość przybrać kierunek raczej historyczny.

Nad sprawozdaniem p. Przewodniczącego wywiązała się dyskusja, w której omówiono szereg spraw, związanych ściśle z działalnością Oddziału.

P. Dyr. Bostel zaznacza, że do poprzedniego swego sprawozdania o historji szkolnictwa galic. niewiele tylko może dodać. Niewiadomo jaki jest stan pracy p. Opałka, albowiem ten nie oddał pracy w terminie – w sierpniu 1925 – ani też nie zjawił

/

się na powodzenie. O ile chodzi o szkolnictwo średnie, subwencji na zebranie materjałów nie udzielano. Referent wyjechał własnym kosztem do Orzechowa, gdzie zebrał i wypisał materjały za okres 1772-1820, ale, by pracę tej doktorską, trzeba mu w Orzechowie zabawić parę miesięcy. Ogłaszał też referent cenne materjały reklamówkowe (oryginały), pozostałe po śp. Pietrowskim, a pochodzące, jak się zdaje, później z Orzechowa. Bez uprzedniego dokładnego przewertowania wiedeńskich aktów Ministerstwa Oświaty, Spraw Wewnętrznych i Spraw Zagranicznych, a może i Ministerstwa Spraw Wojskowych (Kriegsarchiv) - niemożliwe o ile chodzi o szkoły wojskowe o charakterze germanizacyjnym dla ludności czysto polskiej - nie może być mowy o wykończeniu pracy. Celem poznania wytycznych polityki rządu austr. należy również przejrzeć archiwum kancelarji cesarskiej.

Gotowe są właściwie tylko dwie prace: Rzegorowicza i ś.p. Królikowskiego. Ta ostatnia wypadła za obszernie, p. Rzegorowicz opracowuje skrót. Ale należałoby ogłosić i całość, gdyż praca na to zasługuje. Chodzi tylko o znalezienie wydawnictwa, które by ją ogłosiło? O sprawie dziejów historji akademji weterynarji porozumie się może z wdową po śp. Królikowskim i postara o otrzymanie rękopisu dzieła ewentualnie później skreślenie.

P. dyr. Lityński referuje pracę dra Rzegorowicza, który jej kilka lat z tego zakresu ogłosił. Tytułowa jego praca, o Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie, jest sumiennie i oparta się na materjałach bardzo trudno dostępnych, prywatnych (archiwum Zachariewiczów). Autor nawiązuje w niej do średniowiecznych cechów malarskich, a szczegółowo rozpoczyna od r. 1745. Do czasów Ks. Krakowskiego szkoła ta była mianowicie oddziałem Instytutu Technicznego, ale pozostawała pod opieką uniwersytetu. Pierwsza wystawa sztuk w r. 1835 stanowiła zawiązek muzeum. Dzieje szkoły dzielą się na dwie części: pierwsza obejmuje okres do r. 1873, druga od r. 1873, t.j. od chwili, kiedy dyrektorem jej objął Jan Matejko. Praca opiera się na źródłach archiwalnych samorządowych i państwowych. Chodziłby poszcze

coś dalej nad archiwa wiedeńskie, ale to, co leży w Archiwum Państwowem, zostało wyzyskane. Ciekawy jest przebieg walki Matejki z rządem wiedeńskim - sprawa konkurencji, szczupłej akademii wiedeńskiej, oraz walki o szkołę rzeźbiarstwa w akademii. Kato Polskie przyszło mu w r. 1880 w sukcesie, mimo to dowcip życia walczył z biedą, a choroba i groziła mu dymisja. Praca jego twórcza leży zdobycie własnego pomieszczenia dla Akademii. Sejm przeznaczył nawet ok 100.000 zł, subwencje dał też Wiedeń i rząd i tym sposobem zrealizowano jego dążenie. Obszerne aktami sesyjnej rady Pałata 1900-1918. Praca wcina bardzo bogato ilustrowana. Referent uczyni zastrzeżenia w wydawnictwie pracy.

Odczytano pismo p. Rozgowicza o dokończenie działu, sprawę zaś ewentualnego wydawnictwa całości przekazano komisji, złożonej z prezydium i p. Lityńskiego.

P. Balaban zwraca uwagę na konieczność i cele ogólne, sięgające mniej do początków XIX stulecia. Zebrał on również materiały, które po wyczerpaniu ich w Historji malarstwa ludowego mogą służyć.

Pr. Mendyk charakteryzuje materiały, jakich dostarczyło Archiwum Państwowe. Zajrzeć trzeba też do tabuli krajowej i aktów cenzuralnych i materiały, w nich zawarte, zinwentaryzować, a następnie uzupełnić innemi pracą p. Opałka.

Pan. Lityński zwraca uwagę, że zbadać należy tajne akta policyjne (polityczne), w których znaczyciele może coś znaleźć, wyjaśniając w r. 1918.

Upoważniono p. Bostela, by zwrócił się wprost do p. Opałka uwzględniając jego pracę nad dziejami szkolnictwa ludowego; jak dalsze postąpi, czy trzeba pracę poszerzyć względnie uzupełnić. Na następnem zebraniu złoży p. Bostel sprawozdanie i przedstawi wnioski.

Zabierali jeszcze głos pp. Szajnocha, Kantyniowicz i Balaban, poczem przystąpiono do dyskusji nad sprawą kontynuowania wydawania biuletynu o sprawach Komisji. W razie tacie uchwalono nie wydawać dwóch pism pokrewnych, lecz zaproponować Oddziałowi Warszawskiemu zjednoczenie z „Pracami Kulturowemi Komisji...", które wydawanoby we Lwo-

wić wspólnemi siłami jako ciąg dalszy naszych „Wiadomości" w postaci kwartalnika.

Celem omówienia innych spraw Oddziału postanowiono odbyć posiedzenie w styczniu 1926, poczem Przewodniczący o g. 20^{45} zamknął posiedzenie. —

Przyjęto na posiedzeniu dnia . . . . . 1927.

Sekretarz: Al. Wanczyna

Przewodniczący: Dr H. Lempicki